

APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE

pod ochranou blahoslavené

Panny Marie

Redaktor

FRANTIŠEK JEMELKA

1934

Nákladem Ústředí Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje v Olomouci

OBSAH XXV. ROČNÍKU

- a., Katolická akce; str. 301—304.
- Dr. F. Cínek, Splníme hlavní tužbu srdce Stojanova? str. 22—25, str. 55—58. K zásluhám bohoslovce a kaplana Stojana o obnovu velehradské svatyně a oživení ruchu cyrilometodějského v letech 1875—1885, str. 93—96, str. 165—168, str. 199 až 204.
- Fra Cyril M. O. P., Pro království Srdce Ježíšova; str. 185—186.
- J. Dušek, Krajané v zahraničí; str. 352—353.
- Boža Dvořák, architekt, Pardubice, Unie všeslovanská; str. 132—134.
- Fr. F. CSsR., Chvalozpěv na sv. Cyrila a Metoděje; str. 221.
- P. Albert Florián SVD., Ucta sv. apoštolů na australských ostrovech; str. 222—224.
- Dr. Josef Folprecht, Výstava čsl. školství zahraničního; str. 385 až 386.
- P. Alfons Glos, Dětské exercicie; str. 13—15.
- M. Hanoš, Řím, K jubileu Privinovho kostola v Nitre; str. 122—125.
- P. Arnošt Hrabal, Světlo pokoje; str. 83.
- F. J., Unifikace či unie?; str. 328—331.
- Fr. Jemelka, Od Copu k Jasíně; str. 334—336, str. 369—371.
- E. Kalikin, Zachráněn; str. 83—85. Lupič; str. 125—127. Dva nezaměstnaní; str. 297—301.
- Br. J. Mastylák CSsR., Vánoční ozvěna; str. 25. Devatenáctý žalm unionistický; str. 41. Kříž unionistů; str. 81. Svatý Václav; str. 253. Patnáctý žalm unionistický; str. 289. Z unionistického žaltáře; str. 321.
- Dr. M. Matula, Hlava; str. 8—9. Bílé velikonoce; str. 120—122.
- Dr. Martin Mikulka, Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii; str. 134—136.
- P. Jan Mlčoch, Krajanské Rumunsko; str. 85—88, str. 162—163.
- Fr. Němec T. J. Z Limburgu; str. 48—53. Ozýváme se z Limburgu; str. 321—326, str. 331—334, str. 364 až 366. Krajanské zahraničí; str. 382 až 383.
- Josef Olšar T. J., Nová řada podlažských misionářů; str. 15—19; str. 41—46, str. 90—92, str. 150—156. O Jan Urban T. J.; str. 163—165, str. 197—199.
- P. dr. Jáchym Procházka, Naši krajané ve Švédsku; str. 195—197. První mše sv. na lodi; str. 266—268. Na misiích v Jižní Americe; str. 354—357. Naši krajané na eucharistickém kongresu v Buenos Aires; str. 383—385.
- O. P. T. J., přel. Czeslav Sejbuk T. J., Nebezpečný apoštolát; str. 130—132.
- Dr. V. Pořízka, III. týden modliteb a studií křesťanského Východu; str. 290—295.
- Redakce, Na prahu 25. ročníku; str. 1. Moskevská Lubianka; str. 149 až 150. Dva mučedníci; str. 228—230. Obnovitel katolické Bosny; str. 230 až 233, str. 264—266, str. 366—369. O velehradskou basiliku; str. 361 až 362. S. O. S.; str. 372—373.
- Přel. A. R. (Wl. St. Reymont), Z chelmského kraje; str. 224—226. „Uniátky“ na Litvě a Bílé Rusi; str. 259—260.
- † Boleslav Sloskan, biskup. Pozdravy a přání; str. 2—5. Přednáška ruského mučedníka biskupa Sloskana v Římě; str. 19—22.
- M. Smolová, Z galerie hrdinů křesťanství na Východě; str. 127—130.
- František Střížovský, Pozdraven buď, kříži; str. 117.
- Dr. Ivan Šarič, sarajevský arcibiskup, Vyhledky unionistických snah na Východě; str. 10—13, str. 53—55, str. 88—89.
- B. Šída, První pokus o založení slovanského řádu unijního; str. 58—59.
- Ant. Šuránek, Jesličky a kolébky; str. 5—8. Světlo z náruče Mariiny; str. 47—48. Na vinici cyrilometodějskou; str. 81—83. 33—1933 k zahájení Milostivého léta; str. 118—120. Naplnění lásky; str. 156—160. Moruše; str. 227—228. Obrázky ze Slovenska; str. 255—259. Růženec vzal a — zahodil; str. 295—297. Listí padá...; str. 326—327. Kníže pokoje; str. 362—364.
- P. Fr. Tomeček T. J. Cesta do Mexika; str. 204—207.
- Dr. V. V., Polská cesta do Ruska; str. 136—138.
- Dr. Bedřich Vašek, U našich bratří Poláků; str. 254—255.

Dr. Josef Vařica. Nový spis o dějinách Velehradu; str. 336—340.
 Ant. Zelnitius, správce musea ve Stojanově, Naše museum velehradské; str. 96—98.
 Bohumil Zlámal, Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863; str. 160—161, str. 190—195, str. 233—238, str. 260—264, str. 304 až 306.
 Z krajanské korespondence Spolku sv. Rafaela a ACM. Náboženský a kulturní život našich krajanů v zahraničí; str. 248—250, str. 280—286, str. 312—317.
 Inserce: str. 38—40, str. 77—80, str. 109—112, str. 154—156, str. 181 až 184, str. 218—220, str. 250—252,

str. 286—288, str. 317—320, str. 357—360.
 Literatura: str. 357.
 Redakce. Křesťanský Východ: str. 25—32, str. 60—72, str. 98—103, str. 138—148, str. 168—174, str. 207—212, str. 238—243, str. 268 až 274, str. 306—309, str. 340—347, str. 373—378.
 Katolický obzor: str. 32—38, str. 72—77, str. 103—109, str. 148 až 154, str. 175—181, str. 212—218, str. 243—248, str. 274—280, str. 308 až 312, str. 347—351, str. 378—382.
 Na obálkách jsou uveřejněny výkazy členských příspěvků, zahraničních misí a jiné dary, církevní kalendář a seznam exercicií na různých místech za celý rok.

SEZNAM OBRÁZKŮ

1. † Boleslav Slokan; str. 3.
2. Maminka prvního redaktora Apoštolátu, Adolfa Jaška mezi americkými delegáty na Štramberku; strana 7.
3. Arcibiskup řecko-melchitský msgr. Meletios Abon-Assaly v Baalbeku v Syrii s českými poutníky; str. 11.
4. Obrázek z dětských exercicií na Sv. Kopečku; str. 14.
5. Biskup Boleslav Slokan před kostelem sv. Klementa v Římě, provázen našim krajanem P. Jeroným Jurákem O. Praed. z Olomouce; str. 21.
6. Slovenští studující římského Russika, str. 43.
7. Krajanští horníci z holandského Limburgu na primici svého misionáře P. Šilhana T. J. v Maastrichtu; str. 45.
8. Svěcení svatováclavského praporu čsl. horníků ve Waterschei v Belgii; str. 49.
9. První sv. přijímání krajanských dětí ve Waterschei v Belgii; str. 53.
10. Děti, pospíchající k Ukřižovanému, budou se o velikonočních modlit za Rusko; str. 82.
11. Světlo pokoje; str. 83.
12. Poutní místo Ciclova u Oravice v Rumunsku; str. 86.
13. Skupina českých děvčat s p. farářem P. Kleitschem v Oršavě v Rumunsku; str. 87.
14. Farní kostel v Oršavě; str. 87.
15. Ovoce sv. Kříže — nejsv. Eucharistie. Obraz v katol. chrámu sv. Josefa v Sofii; str. 119.
16. Vilno, katedrála a zvonice; str. 121.
17. Starobylá kaple na nitranském hradě — pozůstatek prvního křesťanského chrámu Privinova; str. 123.
18. Františkánské vyšší gymnasium se seminářem a konviktem ve Visokém v Bosně; str. 129.
19. Útulek vých. slov. obřadu v Narvě; str. 151.
20. Vnitřek kaple vých. slov. obřadu v Narvě v Estonsku; str. 153.
21. Dr. Jáchym Procházka OFM., misionář americký; str. 157.
22. Farma našich krajanů v Argentině; str. 159.
23. Sv. Vasyl rozesílá své řeholní bratry do světa; str. 187.
24. Naši krajané ve Forse ve Švédsku; str. 196.
25. Naši krajané v Oskarström ve Švédsku před svým kostelíčkem; str. 201.
26. Krajané v Argentině; str. 205.
27. Nové sochy sv. Cyrila a Metoděje ve farním kostele v Mukačevě; str. 223.
28. Krajanské misie ve Forges (Sevres) ve Francii; str. 225.
29. Biskup Teofil Matulanis. a msgr. J. Gronski, ruští mučedníci; strana 229.

30. Chata kolonisty v jihoamerickém pralese; str. 231.
31. Římskokatolický kostel kolonistů v Paraguayi, blízko argentinských hranic; str. 235.
32. Smrt sv. Václava; str. 253.
33. Sv. Helena, rumunská osada s čl. obyvatelstvem; str. 259.
34. Pamětní deska Stojanova v Příboře, str. 261.
35. Škola a zvonice v krajanské kolonii paraguayské; str. 267.
36. † Dr. Josef Habeš T. J., zasloužilý rektor velehradský; str. 291.
37. Krásný průvod při eucharistické manifestaci v Místku; str. 293.
38. Polní mše sv. na náměstí v Místku; str. 295.
39. Pražský františkán-misionář dr. P. Jáchym Procházka mezi krajany v Argentině; str. 297.
40. Pěvecký kroužek českého Sdružení katolické mládeže v Ulbárově na Volyňsku (Polsko); str. 299.
41. Sjezd českého sdružení katol. mládeže v Lucku (Polsko); str. 303.
42. Krajanský misionář P. Němec T. J. slaví své prvotiny u krajanů v Holandsku; str. 323.
43. Krajanské misie ve Wilhemově na Volyni; str. 325.
44. Východní redemptoristů v Kovelu v Polsku; str. 327.
45. Krajanská slavnost v Buenos Aires; str. 329.
46. Pobožnost krajanů v Chacu v Argentině; str. 337.
47. Naši krajané v Los Breñas v Argentině; str. 363.
48. První řeckokatolické bohoslužby ve vojenském kostele v Terezině v Čechách; str. 365.
49. Rodina Šašratová z Moravy v Chacu v Argentině s misionářem P. J. Procházkou; str. 367.
50. P. dr. Jáchym Procházka na koni před školou ve Framu v Paraguay.

ДА ВЪСН ІЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

A

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

J

OLOMOUČ

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 1.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolarů. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Na prahu 25. ročníku	1	Přednáška ruského mučedníka,	
Pozdravy a přání	2	biskupa Slysana v Římě	19
Jesličky a kolébky	3	Splníme hlavní tužbu srdce	
Hlava	4	Stojanova?	22
Výhlídky unionistických snah na Vy-		Vánoční ozvěna	25
chodě	10	Křesťanský Východ	25
Dětské exercicie	13	Katolický obzor	32
Nová řada podlažských misionářů . .	1		

Hovorna redakční.

K tomuto číslu přikládáme složenky č. 12.289 k zaplacení předplatného. Prosíme snažně o jejich použití.

Redaktor polského dvojměsíčníku unijního „Oriens-u“, P. Jan Urban, T. J., dožívá se v polovici letošního ledna životních šedesátin. S radostným uspokojením může se dívat na dlouhá leta neúporné práce ve prospěch Církve a Slovanstva, a to jak na poli misijním i unijním, tak zvláště v literatuře. Ponechávajíc si ocenění životního díla P. Urbana pro pozdější samostatný článek, posíláme jménem naší redakce i jménem našeho čtenářstva průkopníku cyrilometodějské myšlenky v bratrském národě polském upřímně pozdravy a jeho další práci voláme staropolské: „Szczepań Boże!“

Pan František Mandík, Hamborn, Porýní. Děkuji upřímně za Vaši vzpomínku i zprávu, že jste byl zvolen předsedou Spolku sv. Václava po zemřelém dobrém krajanu p. Voláčkovi. Neopustíme Vás nikdy ve Vašich nábožensko-vlasteneckých snahách a splníme též poslední přání Vašeho zemřelého předchůdce i Vaše přání, abychom pamatovali prázdninovou akci na Vaše děti. Potěšila mne zvláště Vaše vzpomínka na zemřelého arcibiskupa dra Ant. C. Stojana a Vaše ujištění, že Spolek sv. Václava nezapomene nikdy se modlit za něho, poněvadž jeho otcovská ruka posvětila Váš prapor. Ať vlaje vítězně i nadále nad Vašimi hlavami! Srdečný

pozdrav všem krajanům i Vašemu protektorovi vdp. radovi P. Theisselmanovi. Chceme k Vám letos zase vypravít na velkonoční dobu apoštolátního misionáře! Pozdrav!

P. Fr. Němec, Maastricht, Holandsko! Prosím za prominutí, že se zaslíká knihy Hronkovy opozdila až po vánocích. Nakladatel neměl vázaných exemplářů a nevážaně se jistě nehodí pro děti. Prozatím poslane katechismy jsou též k Vaší dispozici. Prosíme o bližší zprávy z pastorační činnosti vdp. P. Silhana, možno-li s obrázky. Srdečné pozdravy Vám, dp. P. Silhanovi i sl. Kubičkové.

Dp. Fr. Ondřej, O. M. C., Haute Roche, Nantes. Váš milý dopis i s přáním krajanských dětí došel ve svátky. Přijměte za srdečný dík a upřímně pozdravy. Vašich misijních služeb rád ACM použije v dorozumění s nejd. superiorem pařížské mise, prel. drem Zňanělem.

Redakci došel tento dopis: Bordeaux, 23. prosince 1933. Vážený pane redaktore! Dětská česká kolonie zasílá Vám k blížícím se svátkům vánočním své nejsrdečnější blahopřání, vyprošujíc Vám na Jezulátku mnoho požehnání ve Vašich pracích, štědrého Ježíška i bohatě obložený stromček. Kdyby se však betlemské Jezulátko zmylilo v adrese nadílky pro zdejší děti, uvidíte ji na konci dopisu. Abych učinil radost dětem, vybil jsem je, aby se všichni podepsali. (Následují podpisy.) Fr. O., OMC Miroslav Fojtík, Jan Fojtík, František Bukovjan, Miroslav Vápeník, Eduard

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Leden 1934.

Číslo 1.

Na prahu 25. ročníku.

Místo rekapitulace dosavadní práce, již vykonali v tomto časopise první jeho redaktori: † arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan, † P. Adolf Jašek a vdp. dr. František Hrachovský a v níž se snaží pokračovat i nynější redakce, uveřejňujeme jako úvodní slovo na počátku 25., jubilejního ročníku letošního, výmluvný projev našeho arcipastýře, jenž jako strážce dědictví cyrilometodějského jistě je povoláným soudcem minulosti i otcovským ukazovatelem cest budoucnosti. Kéž Pán Bůh vyslyší jeho blahopřání na přímluvu blahoslavené P. Marie a sv. apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje.

Redakce.

P. T. redakce „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“.

Je-li každý dobře vedený katolický časopis tichým apoštolem království Božího na zemi, nepřijal Váš měsíčník nadarmo praegnantní jméno: Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje. Věren nadšení a svatým úmyslům, s kterými jej před čtvrtstoletím zakládal můj předchůdce na stolci sv. Metoděje, blahé paměti † arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan, nastupuje letos už po pětadvacáté svou důležitou cestu hlasatele a šířitele ideálů cyrilometodějských po naší vlasti i za její hranice.

Prostínká „Zahrádka cyrilometodějská“, již s takovou láskou hned na prvních stránkách nového časopisu apoštolátního začal štípnit jeho zakladatel, vyrostla v sad, jehož cyrilometodějské štípení stalo se vzácným ve veliké zahradě obecné Církve Kristovy.

Myšlenka cyrilometodějská, do jejíž služeb cele vstoupil „Apoštolát“, přinesla radostný obrod náboženského života u nás i u bratrských národů slovanských, zůstávajíc nejpevnější páskou sv. jednoty v Kristu; ba žehnána Náměstky Kristovými, připravila cestu velikému hnutí pro sv. jednotu křesťanského Východu a Západu. Kdo bude po letech studovat vývoj unijního ruchu v našem národě, bude se muset vracet znova a znova ke stránkám „Apoštolátu“.

Na prahu jubilejního 25. ročníku našeho unijního průkopníka apoštolátního přeji proto redakci, aby v záslužné činnosti s neztenčenou pílí pokračovala, provázena hojným Božím požehnáním a přízni věrného čtenářstva.

Dominus benedicat!

Olomouc 28. prosince 1933.

*† Leopold,
arcibiskup.*

Pozdravy a přání.

Laskavým prostřednictvím vdp. P. V e n d. J a v o r k y, T. J., ředitele římské papežské koleje ruské (Russicum), poprosili jsme pro toto první číslo letošního 25. ročníku našeho časopisu o několik řádek nejdp. biskupa msgra B o l e s l a v a S l o s k a n a, dličího po návratu z ruského zajetí v Římě. P. J a v o r k a informoval nejprve p. biskupa o unijní činnosti našeho cyrilometodějského „Apoštolátu“, a tu se nadšený apoštol Ruska nespokojil jen několikařádkovým projevem, ale napsal nám toto pojednání, dýšící katolickou a slovanskou láskou k nešťastné Rusi a připojil též svoji fotografii s vlastnoručním podpisem. Ruský jeho článek podáváme zde v překladu a podobiznu mučednického biskupa s autografem připojujeme k jeho článku, aby tím živěji vtiskla se zlatá slova trpitelova v mysl i srdce našich čtenářů.

Pozn. red.

Poznav časopis „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“, nemohu neprojevit na jeho stránkách svého hlubokého uspokojení a nepovědět několik upřímných blahopřejných slov k jeho práci.

Moje přání připomínají náš dluh vůči těžce strádajícímu Rusku. Všichni šlechetní synové katolické Církve přijímají s velikým bolem zprávy o smutných událostech, které se odehrávají na území sovětského Ruska. Slyší o 160 milionech duší — po 16 už let stenajících pod jhem náboženského pronásledování, neslýchaného v dějinách lidstva, jak svými oběťmi, tak i svou intenzivností, nemluvic ani o všech jiných nehodách, které postihly 160miliónové obyvatelstvo a uvrhly je do stavu fyzického, mravního i duchovního otroctví.

Celý katolický svět čím dále tím více a hlouběji si uvědomuje své duchovní příbuzenství a solidárnost s trpící sestrou v Pánu Ježiši — s Rusí — kterou Otec křesťanstva, Jeho Svatost papež Pius XI., jinak ani nenazývá, nežli svou přemilou dcerou (filia praedilecta).

Čím dále, tím více a patrněji začíná katolický svět přinášeti svou hmotnou i duchovní podporu k záchraně Ruska. V čele pomocné činnosti pro Rusko stojí P a p e ž s k á k o m i s e p r o r u s k é z á l e ž i t o s t i vedle mnohých jiných organizací, pomáhajících Rusku samostatně.

Z a R u s k o s e k o n a j í m o d l i t b y. Jsou kláštery, které se zasvětily duchovním skutkům ve prospěch Ruska. Jsou náboženské společnosti, celé mnišské kongregace, které ve svých modlitbách i bděních na prvním místě pamatují na Rusko. Mnoho tisíc dětí, spolu se vši školní mládeží pravidelně několikrát do roka přijímají sv. přijímání za Rusko. Malé děti oběťují za ně první sv. přijímání i své dětské, čisté modlitby.

V mnohých diecésích koná farní duchovenstvo nekrvavou obět mše sv. každý měsíc za účasti lidu, který si žádá přijímat sv. přijímání za Rusko. Mnozí biskupové vyzývají s horlivostí opravdu apoštolskou své duchovenstvo a jeho prostřednictvím i všechny své věřící k neustálé modlitbě a obětem za Rusko. Totéž se děje i v mnohých kněžských seminářích. Také mezi laiky jsou duše, které se oběťují v obět Bohu na záchranu Ruska.

Všechny tyto zjevy nejsou přechodné, nejsou jen citovým zanícením, nýbrž výslednicí hlubokého duchovního proniknutí a zvláštního působení Ducha svatého.

+ Boleslaus Slovák.

Záchrana Ruska spočívá především v návratu jeho duše k Bohu, v obrození duchovního, náboženského života, ve stanovení mravních zásad, které jsou základem života jak jednotlivcova, tak i rodinného a společenského. V tom ohledu dává a dá katolictví Rusku nesmírně

mnoho. Význam katolictví pro náboženské obrození Ruska přiznávají nejenom jeho synové, nýbrž i ti, kdož nenáležejí do jeho lůna. Neméně to přiznávají i nepřátelé katolictví a zotročitelé Ruska. První hoří láskou k Cirkvi — své vychovatelce. Druzi se sklánějí před vysokou, ne vždy chápanou autoritou katolicismu. Třetí se vrhají na něj s nelidskou nenávistí ve všech úhlech zeměkoule, všude vedou boj proti jeho duchovním i mravním zásadám.

Je-li řeč o významu katolicismu pro záchranu Ruska, pro obrod jeho duchovně-náboženského života, tu třeba chápat katolictví v té liturgické podobě, v jaké Rusko přijalo světlo křesťanství, totiž ve východním, řecko-ruském obřadě. Podivným řízením Božím uchovávala liturgie východního obřadu přes sedmivěkovou odpadnutí ruské církve od jediného vinného kmene — katolické Církve (odpadnutí ruské církve nastalo mnohem později po roce 1054), neztenčený věroučný poklad, ukazujíc všemu křesťanskému světu, opustivšímu obecnou jednotu, jeho dřívější jednotu s Matkou, katolickou Cíkví. Ve východní liturgii jsou vyjádřena v krystalové jasnosti dogmata, která navzdory všemu odmítá učící církev, odloučená od Říma. Ve východní liturgii má kořeny učení o Neposkvrněném početí bl. Panny Marie, v ní se konají modlitby za duše trpící v mukách očistného ohně, v ní se mluví o božském původu pastýřského prvenství sv. apoštola Petra a jeho nástupců atd.

Mnohé duchovní řády s věkovitou už tradicí jsou proniknuty touto novou myšlenkou. Mniši řádu sv. Benedikta, kapucini, dominikáni, mariánská kongregace, redemptoristé, Tovaryšstvo Ježíšovo mají ve svém lůně východní obřad, aby poskytli duchovní útulek těm, jichž duše touží po vyšší dokonalosti podle toho či onoho mnišského ideálu, ale je mysticky spjata s východním liturgickým životem a s východním způsobem vnějšího projevování svých vnitřních náboženských zážitků.

Dveře těchto klášterů jsou otevřeny všem, jež Pán Bůh volá ke své službě v mnišském řádě. Kromě toho tyto kláštery, jsouce ohnisky modliteb za strádající Rusko, vyprosí pro ně náboženský obrod a dají mu duchovní horlitele, naplněné Duchem svatým.

Jestliže se utrpení milionových mas v Rusku hluboce dotýká všech šlechetných duší, jestliže obrod Ruska živým proudem katolicismu stále hlouběji proniká křesťanskou společností (katolíků i nekatolíků), to vše musí být bezpodmínečně bližším celému slovanskému světu. Slovánské národy jsou bližší Rusku svojí kulturou, charakterem i podstatnými obyčejí. Častěji slyší a lépe rozumějí volání zoufalých mas, úpících pod útlakem duchovního, mravního i fyzického otroctví. Proto mohou a mají slovanské národy přede všemi jinými sjednotiti se mysticky v jediné prosbě: Spasiteli světa, zachraň Rusko! Tím více, poněvadž zlo tam vyvěrající je jim blíže a tudíž i nebezpečí z něho větší.

Ať slovanské děti vzpínají své ručky k nebesům a modlí se za své nešťastné malé bratry a sestry v Rusku, kteří jsou tam často zbaveni mateřské lásky, odtrženi od Boha, ponecháni bez sv. svá-

losti, ba velmi často i bez sv. křtu; jsou otravováni v bezbožné a nemravné škole.

Ať se modlí školní mládež za tutéž mládež v Rusku, která postrádá zdravé stravy pro rozum i srdce, která uvázla v otupělosti beznadějného materialismu, bezduché techniky a která žije v ovzduší mravního rozkladu, hniloby.

Ať obětují pastýři Církve nekrvavou obět mše sv. za národ, zbavený duchovních správců i Božích chrámů. Služebníci Boží nemohou na Rusi konat sv. oběti, hynou ve vyhnanství, v žalářích, na nucených pracích; chrámy vydány v posměch, přeměněny ve střediska bezbožné propagandy, rouhání proti Bohu.

Katolická Církev v nezapomíná na své poslání. Stará se o Rusko s oddaností k němu, k jeho utrpení.

Katolická Církev se za Rusko modlí a bude se zaň modlit, pokud mu nevyprosí vysvobození podle příslibení Kristova: Proste a bude vám dáno. Uznávajíc svůj duchovní dluh a odpovědnost před Bohem za osud Ruska, připravuje proň Církev služebníky oltáře východního, řecko-ruského obřadu. Jedna taková škola se nachází ve středisku křesťanstva — v Římě — pod protektorátem Svaté Stolice (Pontificium collegium Russicum = papežská kolej ruská).

U slovanské mládeže musí být živá idea sebeobětování za blízkou, rodnou Rus. Taková mládež: křesťanská, hluboce věřící, cítící v sobě povolání ke kněžské službě, osvojí si v takových školách nejslechetněji svůj kněžský ideál. Kéz žehnají matky velkodušně svým synům k horlivosti pro Rusko.

Mám za to, že „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“ může v uskutečňování této myšlenky ve svém národě hrát velmi vážnou úlohu.

Řím.

*† Boleslav Šlokan,
biskup.*

Jesličky a kolébky.

Ant. Šuránek.

Byla to veliká chvíle v dějinách lidstva, když se rozneslo po horách judských, že se Alžbětě, manželce Zachariášově, narodil chlapec. Sešli se příbuzní a sousedé, radovali se s rodiči, a když v den obřezání promluvil němý Zachariáš, když prorokoval dítěti veliké životní poslání, připadla na ně hrůza, tušili nadpřirozený zásah. Od úst k ústům nesla se otázka: „Co asi vyrostez tohoto dítěte?“ Zachariáš nad ním pravil u vytržení: „Ty, dítě, prorokem Nejvyššího slouti budeš, půjdeš před Pánem, připravovat mu budeš cestu. Budeš poučovat lidi o spáse, o odpuštění hříchů...“ Vzpomínal si otec naplněný Duchem sv. na tajemné zjevení anděla ve chrámě jerusalemském, na předpověď, které tenkrátě věřit nechtěl: „Budeš mít radost a plesání, mnozí budou se radovati z jeho narození. Bude veliký před Pánem. Mnohé ze synů izraelských navrátí Pánu Bohu jejich. Půjde před Pánem

v duchu a moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k dítkám (uspořádal porušené poměry v rodinách), aby obrátil nevěřící k spravedlnosti ve smýšlení i jednání, aby připravil Pánu lid dobrý, dokonalý, který by se líbil Bohu... Slovo andělovo se začíná plnit. Před otcem plným radosti leží dítě zaslíbené... Co asi z něho bude? Dočká se Zacharjáš splnění celé přípovědi andělovy? Jak Pán Bůh dá...

Dítě pak rostlo a sílilo podle ducha a bylo na poušti až do dne, kdy se ukázalo lidu izraelskému. Největší z proroků — Jan Křtitel.

Dítě svatého života. Jací byli jeho rodiče? O Zacharjášovi a Alžbětě napsal sv. Lukáš (přečti si celou I. kapitolu jeho evangelia): Oba byli spravedliví před Bohem (tedy ne jenom před lidmi, na oko), plnící všech příkazy a předpisy Páně bez úhony.

*

Jesličky. Kdo v nich? Dítě Ježíš. Nejsvětější. Bůh a spolu člověk. Podívejte se na rozjasněnou tvář jeho matky, jak se tak sklání nad ním. Není jí podobná? Jak svatá musí být ta matka! Anděl ji z rozkazu Božího nazval: milosti plná. Nalezla milost u Boha. A kdo je Otcem tohoto dítěte v jeslích? Ten, jemuž andělé ustavičně prozpěvují: Svatý, svatý, svatý! Otec náš, jenž je na nebesích. Sebe dal zastupovat v pozemské péči o svého Syna Josefem, spravedlivým, svatým.

Josef a Maria. Nebyli bohatí, nijak světsky slavní, mnoho vytrpěli. To Bohu nevadí, aby jim nesvěřil svého Syna. Ale co Bůh nenávidí, co by bylo překážkou jeho přízně, je hřích! Jediná překážka. Proto uchránil Marii i nejmenšího hříchu, s nímž přichází každý člověk na svět, smutného dědictví Adamova, hříchu dědičného. My jsme byli svatí od křtu svatého, Maria hned od počátku svého života v lůně své matky, byla bez poskvrny počatá! A o Josefovi je psáno, že byl spravedlivý, to jest svatý, chránil se každého dobrovolného poklesku! Svatým lidem svěřuje Bůh dítě nejsvětější, Vykupitele světa. Svatým lidem svěřil jeho předchůdce, Jana Křtitele.

*

Jak tomu bude s pomocníky Vykupitelovými, s kněžími i novozákonními, kteří mají tentýž úkol jako sv. Jan Křtitel? Co myslíte? Komu je svěří Bůh? Jakým rodičům? Nás zajímají svatí apoštolové slovanští, Cyril a Metoděj. Máte jejich životopis? Přečtete si, jaké měli rodiče:

Otec Lev, náměstek solunského vojvody (drugarij), byl muž hluboce věřící a zbožný. Stejně i jeho manželka, jejíž jméno není známo. Legenda však zachovala o ní toto svědectví: Když se narodil nejmladší ze sedmi synů, Konstantin (později zvaný Cyril),

¹ Dr. Frant. Grivec-Jemělka: Slovanští apoštolé sv. Cyril a Metoděj. Objeďte v Apoštolátě CM., Olomouc, Wilsonovo 16. Cena 14 Kč.

vzala mu matka kojnou. Tu dítě nijak nechtělo na cizí prsy, ale jen k m a t c e. To se stalo z Boží Prozřetelnosti, aby bylo dobré dítě z dobrého rodu odkojeno prsy neposkvřenými. Potom žili zbožní rodiče v Pánu zdrželivi jako bratr a sestra a zůstali věrni tomu slibu plných 14 let, až je odloučila smrt. Otec zemřel první. U smrtelného lože jeho plakala Cyrilova matka a vzdýchala: „Nejvíce mi na starosti leží ten hoch, jak ho vychovám.“ Muž pak ji utěšoval: „Věř mi, drahá ženo, naději mám v Boha, že mu dá takového otce a vychovatele, který řídí celý křesťanský svět.“

Maminka prvního redaktora Apoštolátu, † Adolfa Jaška, mezi americkými delegáty na Štramberku.

Rodiče apoštolských kněží jsou jako jitřenka, hvězda, která hlásí světu příchod slunce; když slunce zazáří, jitřenka mizí v jeho světle, zaniká. Tak málo víme o Zachariášovi, Alžbětě, málo o rodičích apoštolů slovanských, ale známe je dobře, žili ve svých dětech, připravujících cestu Pánu, měli jejich p o d o b u !

*

A jeden z velikých nástupců svatého Metoděje u nás? Vyšel právě životopis arcibiskupa Š t o j a n a.² Jaké on měl rodiče? Nenesl on jejich nějakou podobu? Jaká asi byla jeho matka? Jaké asi srdce měla, když pod ním vyrostlo srdce tak veliké a žhavé? Nezažímá vás to? Když slunce září, kdo by vzpomínal na jitřenku?

„Šesté dítě domkaře Františka Stojana a jeho manželky Josefy z Beňova. Rodina Stojanova slula pořádností, pracovitostí a zbožností. Nebyla zámožná. Matka byla příkladně zbožná a děti své pečlivě vedla k Bohu. Ráno i večer se všichni u Stojanů modlivali společně na kolenou. Na zbožné klečení při modlitbě matka zvlášť

² Dr. Frant. Cinek; Arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan a jeho dílo. Objednejte: Lidové knihkupectví, Olomouc, Masarykovo. Stran 1179. Cena neváz. Kč 85, váz. 105 a 120 Kč.

naléhala. Domek Stojanův prý zvučival celý den písněmi. Maměnka splnila tužbu malého Antonína a koupila mu oltářík, na němž on konával své dětské pobožnosti." Ostatek poví životopis, který by neměl chybět v žádné rodině.

*

Je potřeba kněží. Jakých? S v a t ý c h ! Kdo by to popíral? Čeho je tedy potřeba napřed? S v a t ý c h rodičů! Nemůže být svatým manželem ten, kdo by se nesnažil žít svatě (to jest bez těžkého hříchu) v dětství a v mládí, nemůže být svatou matkou ani dívka, která se nesnaží žítí svatě. Kdosi pravil, že dítě musí být vychováno 20 roků p ř e d narozením. Co k tomu říkáš, milý čtenáři? Buď v novém roce hodně zdráv na duši i na těle, chraň tě dobrý Otec na nebesích ode všeho zlého, hlavně od těžkého hříchu!

Hlava.

Alexej Remizov, přel. dr. M. Matula.

Konal pokání poustevník a měl duchovního syna, spolu konali kající skutky. Žili v pustině v čistotě a klidu, modlili se k Bohu za svět.

Stalo se, že náhodou šel loupežník lesem mimo jejich chaloupky, a tu se loupežník rozhodl, že si odpočine po svém loupežení, zaklepal na dveře chaloupky, a oni ho vpustili.

Loupežník pojedl, ohřál se, počal se chystati ke spánku a rozložil své naloupené peníze.

Poustevník to vše viděl a zlákal ho to. Zavolal syna, vyšli ven a stařec praví synovi: „Viš co, synku, zardousíme loupežníka. Peníze budou naše.“

„Ach, tatičku,“ zarmoutil se syn, „třicet let jsi konal kající skutky, a teď máme dělat něco takového!“

V noci loupežník odešel a své peníze odnesl. A ráno jde poustevník se synem do lesa, a hle, loupežník tu visí na stromě — oběsili ho.

Jak zřejmo, špatný člověk neušetří ani svého bratra. Ani peněz není — vše je uloupeno.

Otec se synem začali zase žítí kajícím životem, ale už to nebylo takové — syn začal tesknit, nemůže zapomenouti a už otci nevěří.

Prosí starce, aby mu dovolil jít na pout.

Stařec pochopil, že ho neudrží, a propustil ho.

Jde Váňuška po cestě a v patách se mu kutálí hlava.

Hlava ho dohonila. „Dej pozor, Váňo, kam tě povedu!“

Váňuška se zarazil. „Počkej,“ prosí, „nech mne odejít k svatým Páně.“

„A dlouho-li tam pobudeš?“

„Sedm dní.“

Váňuška prodlel na svatých místech, pomodlil se za zahubenou duši loupežníkovu — nemůže zapomenouti.

Minul asi týden, vrací se a hlava se mu kutáli v ústrety. „Nu, teď pojďme.“

Ať chceš nebo nechceš, někoho takového se nezbavíš.

I odešel Váňuška za hlavou.

*

Hlava se kutáli lesem, zpustlou stezkou, dokutálela se k cele a zamilovala do cely.

I Váňuška vešel do cely.

V cele jsou vytesána tři okna.

„Posaď se, Váňuško, já se projdu sadem. Jen nehleď zde do těch oken, dívej se jen do tohoto jednoho.“

Hlava se odkutálela, Váňuška sedá sám, zamyslíl se.

„Proč mi hlava nedovolila dívat se těmito okénky? Však se podívám!“

I podíval se k východu slunce. „Bože! Celé nebeské carství, Boží andělé, trůny a věčná světla — svět nevytvořený rukou.“

Podíval se i k západu. „Bože, Bože! Zevnitřní peklo, pískot, kvik, nešťastníci se trápí a jeho otec se vaří v kotle a potácí se v něm.“

Váňuška pocítil se starcem lítost, natáhl ruku, uchopil ho za bradu — stařec se ponořil, jen brada mu zůstala v rukou.

A tu kde se vzala, tu se vzala, je tu hlava.

„Nu, copak? Zdalí jsem ti nezakázala se podívat do okének!“

„Podíval jsem se.“

„Viděl jsi?“

„Všechno jsem viděl.“

„A pochopil jsi, za jaký hřích se stařec trápí?“

„Ukaž mi, kudy přijdu domů. Příliš dlouho jsem tu pobyl.“

„Tři leta tu pobýváš.“

„Jakže! Tři leta?“

„Minula tři leta. Řekl jsem ti, aby ses nedíval.“

Váňuška se zarmoutil: v rukou má starcovu bradu, a zdalipak je stařec živ?

„Tady je cesta, jdi k otci.“

*

Dlouho šel Váňuška, ani se nepamatuje, jak přišel do pustiny.

Chvála Bohu, stařec je živ, ale je jaksi příliš starý, i bradu má opelichanou, nepoznává ho.

„Ach, tatičku, zhřešil jsi.“

„A čímžpak, synku?“

„Tehdy, když ten loupežník u nás seděl... či jsi zapomněl?“

„Zhřešil jsem: zamýšlel jsem ho zahubiti.“

„Nu, tatičku, za to je ti také uchystáno místo.“

Výhlídky unionistických snah na Východě.

Známý spisovatel, sarajevský arcibiskup dr. Sarič, jeden z četných církevních hodnostářů, kteří se účastnili posledního sjezdu Krista Krále v Mohuči, předal našemu spolupracovníkovi pro náš časopis rukopis svého proslovu, jež v překladu uveřejňujeme.

Můj referát pojednává o zamilované ideji, řekl bych o duchovním miláčkovi našeho Svatého Otce, unionistického papeže Pia XI. „Ut omnes unum sint“ (aby všichni byli sjednoceni v Kristu), je odevádána ideálem a touhou katolíků. S tohoto stanoviska „expansie na východ“ je zcela oprávněna a odůvodněna už v evangeliu. Vždyť svatým křtem jsme povoláni, abychom jako vojín Krista Krále neustále bojovali, modlili se, pracovali, trpěli a obětovali se za rozšíření Kristovy říše na zemi.

I. „Ex Oriente lux.“ Od východu přišlo světlo evangelia do zemí západních. Smutná trhлина rozkolu později oddělila od původního jednotného střediska v Římě četné miliony věřících křesťanů, kteří podle poněkud řečnických slov nesjednoceného srbského kněze z tisíce dogmat věří 996 společně s katolíky a jen asi ve čtyřech bodech se liší od učení katolického. Jak nám jsou blízcí nesjednocení bratři východní co do základních pravd víry, co do ústředních bohoslužeb, mešní oběti a sedmi svátostí, co do uctívání Boží Rodičky a svatých, co do Písma svatého a ústního podání i ostatních článků víry! Zejména v základních věcech liturgie a starokřesťanského učení Otců je zřejmá shoda mezi učením východním a západním, a to nejen po prvá staletí, ale částečně i po následující dobu. Tak, jak se na příklad sv. Augustin kdysi proti pelagianismu odvolával na svatého Jana Zlatoústého, tak se odvolává ještě v našem století papež Benedikt XV. na syrského svatého Otce Efrema k důkazu neposkvrněného početí Panny Marie a římského primátu nad celou Církví. A podobně jako Otcové sněmu efezského a chalcedonského převážně přijímali definice římských papežů Celestina I. a Lva Velikého, utvrzující tak autoritu východních Otců, tak i Pius XI. velebí naprosto pravé učení o víře svatého Cyrila Alexandrijského. Stejně můžeme dnes ještě nedefinované¹ učení o tělesném nanebevzetí Panny Marie potvrdit jasnými svědectvími svatého Ondřeje Krétského, svatého Jana z Damašku a jiných východních Otců. Nynější papežové posilili dokonce autoritu mnohých východ. Otců, přidruživše slavnostně k obecným učitelům Církve svatého Cyrila Alexandrijského, svatého Cyrila Jerusalemského, svatého Jana z Damašku a svatého Efrema syrského.

Třebaže nynější učení nesjednocené církve východní v některých bodech se liší od dřívější všeobecné nauky o víře, přece ještě poznáváme mnohé a cenné části víry, které se dodnes jakožto odkaz lepších časů nacházejí v těchto církvích. Papež Pius XI. tyto

¹ T. j. za závazný článek víry ještě neprohlášené.

pravdy přirovnal k cenným a nezničitelným drahokamům skály, od níž byl velký kus násilím ulomen. I tento úlomek obsahuje mnohé zlaté žíly a drahokamy, které se však v nynějším stavu odloučenosti od Matky Církve a její mateřské péče využítují jen velmi nedostatečně.

II. Nežli pojednáme o vyhlídkách unionistických snah na východě, musíme podati krátký přehled smutných výsledků východního rozkolu a tamního bludařství. Již v pátém století počal proces roz-

*Arcibiskup řecko-melchitský msgr Meletios Abou-Assaly
v Baalbeku v Syrii s českými poutníky.*

kladu kdysi tak slavné církve východní, který se zhoršil růzností náboženských přesvědčení, zvyků a jazyků, politickými sváry a protichůdnými snahami světských mocností. Počátkem světové války bylo 26 autonomních od Říma odloučených východních církví. Přeskupením národů se jejich počet zvýšil na 30. Náleží 5 různým obřadům, z nichž hlavní je obřad byzantský se svými 144 miliony nesjednocených křesťanů a téměř se 7 miliony katolíků. Tento obřad sám má 12 autokefálních od Říma oddělených církví, k nimž přistupuje ještě asi 10 dalších, teprve vznikajících. K armenskému obřadu — s 3 miliony rozkolníků a 150.000 katolíků — náleží 5 skupin. Syrský obřad má 45.000 katolíků a autokefální církev 80.000 jakobitů. Chaldejský obřad má 440 tisíc rozkolníků a 507.000 katolíků, koptský obřad má 45.000 katolíků a téměř 5 milionů monofysitů. Maronický obřad má 375.000 katolíků. Mezi těmito nezávislými nesjednocenými církeve-

mi není závazných pout. Utvoří celek teprve, až se podřídí téže ortodoxní vládě, což je ovšem utopií. Ještě větší jsou rozdíly mezi církvemi různých obřadů, které se navzájem pokládají za rozkolné a bludařské. Dodnes jsou v paměti prudké bohoslovecké spory, které je v pátém století dovedly k rozkolu a veškeré pokusy o sjednocení učinily bezvýslednými. Příkladem těchto různic jsou obyvatelé Syrie, kteří patří k různým církvím, třebaže náležejí k společnému národu. Jsou u nich katoličtí i ortodoxní melchité, kteří mají obřad byzantský, jsou u nich i katoličtí a rozkolní Syrové obřadu syrského, dále katoličtí maronité obřadu maronitského a konečně věřící obřadu latinského.

Na rozdíl od těchto církví, které mají jen jeden obřad, zahrnuje Církev katolická v sobě všechny obřady. Vskutku se uprostřed všech odloučených skupin vytvořila menšina uznávající jakožto nejvyšší hlavu papeže a vyznávající vesměs věrouku katolickou. Řím musel pro tyto nové církevní společnosti ustanovit zvláštní hierarchii, čímž se situace ještě zkomplikovala, že na příklad 5 prelátů má titul patriarchy antiošského: 2 melchitští, 1 katolický, 1 jakobitský, maronitský patriarcha katolický, nemluvě o latinském titulárním patriarchovi, sídlícím v Římě.

Je-li jedním zlým plodem rozkolu rozklad východních církví, je druhým úpadek praktického křesťanství a zvláště uvolnění pout mezi pastýřem a stádcem. Většinou není nejvyšší autorita soustředěna v ruce jednotlivcově, nýbrž náleží shromážděním, v nichž mají převahu laikové. Mimo to se státní autority mísí do nejdrobnějších církevních otázek a udržují národní církve v omezené služebnosti. Episkopát nemá téměř nezávislosti a upadáva do přehnané servilnosti vůči vládě a sjezdům laiků. Ještě smutnější je osud nižšího kněžstva, trpícího hlavně nevědomostí a chudobou. Mnohdy rodinné starosti znemožňují ženatým východním kněžím důkladné vykonávání duchovního povolání. Ne příliš četné semináře dodávají spory dorost mnohdy nedostatečně vzdělaný a vychovaný. Avšak i dobře vychovaný a snaživý nesjednocený kněz je ve vykonávání svých pastorálních povinností odkázán na laickou radu, která by odmítla každý pokus o odstranění vžitých nešvarů. Klerus, existenčně závislý na milodarech věřících, se často omezuje na bohoslužbu a udělování svátostí v mezích stanovených místními zvyklostmi. Následkem toho se velice zanedbává náboženské poučování lidu, z jehož nevědomosti roste pokles křesťanského života. U vzdělanců materialismus a ateismus vykazují smutně veliké pokroky. Mnozí doktoři bohosloví se oddávají smýšlení protestantskému nebo racionalistickému, jak si na příklad stěžoval rumunský patriarcha. Vyučování náboženství mezi lidem je velmi omezené a vykonává se ostatně laickými učiteli, proti čemuž se ohradila ovšem nejnovější nařízení jugoslávské vlády. Věřící většinou zachovávají náboženské obřady, spokojují se však vnějšími projevy, častým pokřikováním se, hlubokými úklony, rozsvěcováním svící před svatými obrazy

a někdy ještě přísnými posty a poutěmi. V některých krajinách se chodí 3 až 4krátě do roka ke zpovědi a sv. přijímání. Zpověď však bývá příliš všeobecnou a rudimentární. Nezřídka se přijímá i bez ní. Hlavní přípravou bývají tří- i vícedenní posty. Méně se dbá — i v klášteřích — vnitřního života. Mnoho pověry se vloudilo do denního života nejen mezi lidem, ale i u vzdělanců.

(Pokračování.)

Dětské exercicie.

P. Alfons Glos,

Po prvé byly konány dětské exercicie r. 1932 na Sv. Kopečku u Olomouce počátkem července ve dvou turnech (hoši a dívky), po druhé r. 1933 v tutéž dobu a ve dvou turnech, vždy hlavně pro mládež z Olomouce a nejbližšího okolí. Exercicie vedl P. Alf. Glos, profesor z Hranic, po stránce duchovní, a P. Leo Kavalier po stránce organizačně výkonné. U dívek vypomáhala ct. setra Klotilda z řádu premonstrátek. Zajímavé zkušenosti těchto prvých pokusů dětských exercicií podávají tyto řádky.

Pozn. red.

Ukopání z hřišť, s prachem nočních pochodů, se čmoudem táborů na šatech i v duši, nabíjení nestrávenou směsicí dějů s pláten biografů, ssající dychtivě nový příván procitajícího života, dítky dne a jeho bojů, zájmů i nástrah, dítky ulice-vychovatelky smutné... vystupují nesměle po schodech kláštera, ztrácejíce krok za krokem odvahu.

Naši Benjamini. Benjamini hříšných bratří, hladných. Sestupoval kdysi Benjamin do Egypta. Netušil, že se mu zjeví v královském rouchu bratr. „Já jsem Josef...“ I naši Benjamini jdou do Egypta duchovních zásob. V rouchu bělostné sv. Hostie se jim zjeví B r a t r — „Ejhle, Beránek Boží...“

Jsou disponováni? Otevrou okénka dobré vůle teplu a světlu a síle milostí? V e n i, s a n c t e S p i r i t u s, P ř i jď, ó Duchu svatý — na ně i na nás...!

A začali jsme.

Jakou metodou?

Celý denní pořad a zevnější ráz nesl základní rysy cvičení dospělých. Jen v něčem bylo třeba dbáti individuality nedospělých, přidati nebo ubrati.

Sem spadá m l č e n í. Toto bylo dosud základní, živnou půdou a průvodní oporou duchovních cvičení, určených pro dospělé. Předpokládáme totiž, že abstraktní přemítání ducha dospělých vyžaduje přímo klid. Sestupujíce však do vrstev věkem mladších, opouštíme víc a více duchovost a nemůžeme nepočítati s faktem, že mládí myslí ještě ne tak výhradně v p ř e d s t a v á c h, jako spíše jen p o m o c í s m y s l ů. Tam, kde nás rozčiluje hluk, tam klidně a nerušeně vnímá, stopuje, myslí. Umlčovatí mladé na dva dny — znamenalo by bráti jim privilegium jejich let a natahovatí je nepřírozeně na míru dospělých; znamenalo by již předem činiti exercicie nemožným cvi-

čením, protože mládí v letech 12—14 let prostě podle naší míry klidu vystačí s měrou daleko menší. Nechtějice kompromitováním jejich slabosti vytvářeti atmosféru zahanbení a zarmoucení tam, kde se má naopak vytvářeti ovzduší radostné a blaživé spolupráce s milostí Boží, abychom dali něco dětem odpovídajícího, zúžili jsme základnu mlčení a učinili jsme z prostředku cíl, totiž mlčení stalo se III. bodem každého duchovního cvičení. A teprve takové mlčení bylo radostí a úmyslně od mnohých prodlužováno.

Obrázek z dětských exercícií na Sv. Kopečku.

Jak dovedly potom děti přísně zachovat mlčení, přesvědčil se pěkně p. probošt svatokopecký. V exerciční přestávce ubírá se prostranstvím za kostelem, kde si děti měly vydechnout in silentio — na svěžím vzduchu. Pan probošt nevěděl, koho má před sebou a jenom se divil, že děti vůbec nepozdravily. „A vy jste na pouti na Sv. Kopečku a neumíte ani křesťansky pozdravit,“ vytýká nejbližšímu hloučku. Ale děti položily jen ukazováček na ústa — jako že nesmějí mluvit — a tak teprve pochopil p. probošt, že má před sebou nejmenší exercitanty — cvičící se i tímto způsobem — v mlčení úplném!

Mládí žije k o n k r e t n ě m, které je plicemi jeho duševna. Čím je ono správněji voleno, tím jsou mládí více vychovatelní, vyzařují více důvěry a pružnost jejich vůle je více v naší moci, můžeme ji snadněji a nenápadněji poutati. Proto jsme napsali formou mladých předem celý program exercícií na velikou tabuli, přiložili budíčka, vyprávěli (ne četli) při jídle, zpívali při jídle, psali hesla na příruční tabuli, cvičili mravní odvahu hochů těmito hesly, využívající rytmu v pochodu a ve sborové recitaci, vyprávěli hochům před spaním

misijní momentky, konali pout do kostela na večerní pobožnost, konali křížovou cestu společně i vycházky do lesa, závody v běhu i písemnou anketu; večer též světelné obrazy je zaujaly.

Jaké byly promluvy? Obsahem se ubíraly osvědčenou cestou: od buzení ošklivosti nad hříchem přes ctnosti ke šťastnému přátelství s Ježíšem. Podél této cesty bylo nasázeno hojně květin svatého křesťanského života v poučení o svátostech, neděli, tisku, spolicích, denním, týdenním a měsíčním katolickém pořádku. Délka promluvy — 40 minut. Po promluvě byla ihned naznačena aplikace. Vše přesně a jasně: Budu dělati to a to, tehdy, tak a tak. To již nebudu dělati. Aplikace trvala 5 minut. Po aplikaci následovala již zmíněná část, a t o m l č e n í m, tak zvané cvičení vůle k provedení oněch aplikací a t o m l č e n í m. Povinné mlčení potrvá půl hodiny ihned po východu z kaple. Komu půlhodinka sílení vůle nestačí, ať si přidá, kolik chce. Druhý den se mlčení prodlužovalo.

Jaký byl průběh se strany mladých? Uspokojoval. Subordinace ochotná. Nálada velmi spokojená. Svátostný účinek bohumilý. Nebylo mnohým lze odejít bez slzavých scén. (

A výsledek? Zachovávají naznačenou a nastoupenou linii? Orali jsme, sadili, leč vláhu a teplo dá Bůh. Sudme podle sebe.

S rozjasněnou tvář, lehkým krokem, jásavým hlasem sestupují cvičenci s hory Matky Boží, z náruče zjeveného Bratra do náruče kanaanského hladu, opět do prachu ulic, do všedního života, do kin, do táborů, na břehy mezi naháče, na výlety, na místa, kde neuvidí než svět a jeho stíny.

Nuže, vytrvají? Všimějme si jich, modleme se za ně a hledme, aby po druhé přišli zas.

Nová řada podlašských misionářů.

Josef Olšr T. J.

P. Matěj Szaflarski. T. J.

Počátkem r. 1885 práce na Podlaší se rozvinula na celé čáře; dvěma misionářům P. Frankemu i P. Sozańskimu přijel na pomoc ještě energický a nadšený horal P. Matěj Szaflarski T. J.

Dne 15. března stanul ve Varšavě jako soukromý učitel hledající zaměstnání, kterého ovšem nikdy nemohl najít. Ve Varšavě setkal se s P. Frankem a hned si udělali společně „výlet“ do okolí města Międzyrzecza. Rozdělili se a pracovali v různých vesnicích celou noc; ráno se společně vraceli přes Radzyň, kde byl zatčen P. Jackowski.

Městečko bylo obsazeno četnictvem. Ruská vláda vyháněla totiž z tamější nemocnice Milosrdné sestry; lidé je nechťeli pustit a opřeli se vykonání rozkazu. Proto místní policie povolala na pomoc celý kordon četníků.

Strážník sice oběma výletníkům bedlivě prohlížel pasy, ale ne-

zadržel jich. Misionáři měli velké podezření, že neuměl číst; alespoň tak nějak divně ten pas držel.

Po návratu do Varšavy odebral se P. Szaflarski ihned do Lublina, na pomoc P. Sozańskimu. Pracovali v okolí Zamošče. Ale P. Szaflarski byl nucen vrátit se do Haliče — změnit pas. Omylem totiž mu napsali o 10 let víc než měl ve skutečnosti. Již na hranici strážník měl z té příčiny pochybnosti o totožnosti jeho osoby. Ale zvláště proto, že nechal v hotelu lístek s adresou pí Lissiecké. Kdyby byl náhodou zatčen, mohli by přijít snadno na „misionářský“ obchod ve Varšavě a uvěznit větší počet zasvěcenců.

Leč práce tří misionářů nemohla ujít pozornosti bdělé policie. Odpor unitů značně stoupl, horlivost v plnění náboženských povinností se zvýšila, mnozí již napolo obrácení na pravoslaví přestali náhle chodit na pravoslavné bohoslužby, neposílali děti do farních škol, pochovávali zemřelé opět bez kněze. Proto policie podezřívavě tušila přítomnost několika misionářů a pilně po nich slídila. Pobyt jejich byl tedy nebezpečný, práce ztížena. „Prázdniny“ misionářů měly trochu uspat nepohodlnou bdělost ruské policie.

Teprve 27. června r. 1888 vypravil se P. Szaflarski opět hledat místo soukromého učitele, tentokráte přímo do Lublina. Ubytoval se u starého známého Borysiewiczze, který měl mandl (valník). Lidé tam houfně snášeli prádlo a mezi nimi přicházeli nepozorovaně vůdci a též uniti, nevydávající tak zbytečně v nebezpečí ani sebe, ani hospodáře. Borysiewicz je poznával podle umluveného hesla a přiváděl je do bytu misionářova.

Hned po příjezdu vypravil se P. Szaflarski do vsi v okolí Lublina. Děti sice byly již pokřtěny od rodičů, ale nejčastěji platnost křtu byla velice pochybnou. Křtil tedy sub conditione celou noc. Časně ráno vypravil se na nádraží, aby mohl doma v Lublině ještě odsloužit mši svatou. Byla neděle. V chalupě, kde pracoval, byl takový nával lidí, tak dusno a parno, že měl i svrchník úplně propocen. Starostliví uniti sehnali hned svému „ojčulkovi“ ohromný ovčí kožich, zabalili ho do něho, aby se cestou na nádraží nezachladil. Kožich ho sice zachránil od pořádné rýmy, ale zato si přivezl nepříjemné nadělení. Od hlavy až k patě oblezla ho jistá nemilá zvířátka, jimiž byl kožich přeplněn.

Téhož dne byl telegraficky odvolán do Varšavy v záležitostech misie; vrátil se teprve druhého dne pozdě večer. Dověděl se, že u předměstské krčmy čeká naň od rána několik vozů. Hned se tam vypravil. Byli to uniti z vesnice, kde pracoval v sobotu, kteří ho již nezastihli. Kázal jim odjet od krčmy dále na silnici pod stromy a při světle svítilny uspokojil jejich duchovní potřeby.

Pak si uložil plány několika zájezdů. První měl být do okolí Zamošče, 4 mile vzdáleného od rakouských hranic. Tam bylo mnoho unitských vsí. Samo městečko bylo menší pohraniční tyrzí. Obyvatelstvo tvořili většinou vojáci a Židé.

Těsně před odjezdem P. Szaflarskiho přišel nějaký vesničan.

Oznámil, že jest unitou, řekl pravé heslo a prosil P. Szaflarskiho, aby přijel do jeho vesnice. Misionář slíbil, že přijde za týden, poněvadž právě odjíždí do Zamošče. Rozloučili se. P. Szaflarski odjel na misi, vůdce domů. Cestou přišlo mu do hlavy: „Co bys tak dělal, kdyby onen vůdce byl zrádcem a vydal tě v ruce policie.“

Ale odehnal tu myšlenku, neboť neměl žádného důvodu podezřívat onoho vesničana. Žeň byla bohatá. Ve 4 vesnicích křtil, bířmoval, zpovídal, žehnal manželství. V noci pracoval, ve dne cestoval na nepohodlném, selském voze, za celých 6 dní téměř ani oka nezamhouřil. Pokračovat v práci bez odpočinku bylo nemožnosti. Vrátil se tedy do Lublína pln radosti, že tolik udělal a policie ho nezpозorovala.

Přijel o 11 ráno. Přivítal se s Borysiewiczem a odešel do svého pokoje. Sotva usedl na židli, usnul oblečen a prospal celých 17 hodin.

Probudil se druhého dne po 4. hod. ráno. Vstal a hned odsloužil mši svatou. Při konci vešel onen vůdce, který před týdnem prosil o návštěvu. Sotva skončil mši svatou, svlékl bohoslužebná roucha, schoval bohoslužebné nádoby — ozvaly se v sousedním pokoji rázné kroky, řinčení zbraně — a na prahu se objevil Miroslav Dobrjaňskij.¹ Překvapenému misionáři oznámil, že má od generál-gubernátora neohraničenou moc celý dům prohledat a všechny zatknout.

Všem zakázal hnout se s místa, každému přidělil četníka za anděla strážce a začal důkladnou prohlídku domu. Nebylo pochybnosti; onen „vůdce“ byl přestrojený špehoun; i četníci potvrzovali tu domněnku.

Domovní prohlídka trvala od 7. hod. ráno do 2. hod. odpoledne. Nic nenechal ležet, všechno prohazel. Našel kalich, patenu, bohoslužebná roucha — všechno zkonfiskoval. U Borysiewiczze našel 1000 rublů. Byl to celý jejich majetek, který zahospodařili dlouhou mozolovitou prací. Zkonfiskoval je též — jako peníze na propagandu mezi unity. Nepomohl náрек hospodáře, že teď bude odkázán na žebrotu, ani osvědčení P. Szaflarskiho, že jsou to soukromé peníze Borysiewiczovy rodiny. Rovněž zabavil všechny náboženské knihy, ač měly ruskou censuru, poněvadž rovněž měly sloužit propagandě mezi unity.

Po prohlídce Dobrjaňskij odvedl zatčené do městského vězení; každého zavřeli zvlášť v malé, temné, špinavé komůrce. Stráž byla zesílena, kromě dvou strážníků u brány postavili ještě jednoho přede dveřmi a druhého pod okny. Vězení bylo těžké. Strava se skládala z kroupové polévky a skývy černého chleba; každý do-

¹ Dobrjaňskij byl synem unity. Studoval na vídeňské universitě. Súčastnil se politicko-náboženské agitace pravoslavných v Haliči s odpadlým knězem Niumowičem a byl obžalován pro vlezradu. Ale u soudu se obhájil, odjel do Ruska a vstoupil do služeb generál-gubernátora Hurky jako odborník ve vyhledávání „odporných“ unitů. Sám unita, spřízněn s řeckokatolickým haličským duchovenstvem, mohl mnoho vědět o působení misionářů na Podlaší a chtěl se tak pomstít za nepřijemnosti, které ho potkaly v Rakousku.

stával odměřenou porcí jednou denně — kolem 10. hod. ráno. Na procházku jich nepouštěli nikdy. Ale horší byla společnost, neboť pouze dveře je oddělovaly od společné šatlavy, kam městská policie zavírala tuláky, cikány, pijáky, které strážníci vytáhli z městských příkopů, prodejné ženštiny i podobnou sebráнку. Od rána do večera rozléhaly se sprosté odrhovačky, vtípy, klení, nadávky, hádky, jimiž si společnost zkracovala dlouhou chvíli.

Krátce potom chytli v kostele OO. dominikánů 100 unitů, kteří tam přišli na slavnost Povýšení sv. kříže a zavřeli je v druhé společné místnosti. Ti zas od rána do večera společně se modlili nebo zpívali pobožné písně, zatím co v druhé místnosti rozléhala se pekelná vráva.

Dobrjaňskij nespokojil se s uvězněním misionáře a Borysiewiczze, leč počal přímo hon na unity a všechny, kdož s nimi nebo s misionářem měli jakékoliv styky. Zatkl po několika dnech p. Kostku, který psával unitům křestní listy. Vylídl ho tentýž „vůdce“, který zradil P. Szaflarskiho.

Přišel den před návratem P. Szaflarskiho k Borysiewiczovi pro křestní listy. Když Borysiewicz odešel pro ně, šel tajně za ním. Pan Kostek psal u otevřeného okna a „vůdce“ přes řídkou záclonu všechno dobře viděl a slyšel. Po zatčení pana Kostky udělal u něho prohlídku, ale matričních knih nenašel. Teprve jeho žena, když ji Dobrjaňskij neustále tvrdil: „Madame, na vás závisí záchrana muže. Vydejte matriky,“ přiznala se, že je před prohlídkou hodila do stoky. Policie je tam skutečně vyhledala a strážníci je prepisovali několik dní. Na základě matričních údajů jezdil pak Dobrjaňskij po celém Podlaší a lovil unity. Byli trestáni vězením a peněžní pokutou. Tak na příklad jeden hospodář za tajný sňatek u misionáře zaplatil 35 rublů pokuty a odseděl 2 měsíce; za pohřeb bez pravoslavného kněze 2 ruble a 1 měsíc vězení; jiný za křest 20 rublů, kromě toho sebrali mu 3 krávy a 3 fůry sena. Vážnější hospodáře a vůdce odporu po kratším neb delším vězení vyvážel do ruského vnitrozemí neb na Sibiř, majetky jim zabavoval a usazoval v nich horlivé pravoslavné.

Celý Lublín se třásl před Dobrjaňským. Neušetřil nikoho, na koho padl byt jen stín podezření. Borysiewicz sbíral drobné almužny na výkup čínských dětí; každému dárci dával tištěnou stvrzenku. U kohokoliv Dobrjaňskij ji našel, hned nařídil přísnou prohlídku, vyšetřování, hrozil vězením a pokutou. Borysiewicz sbíraje příspěvky na vánoční nadílku pro chudé, prosil i místního advokáta Rudnického o příspěvek. Jakmile se o tom dozvěděl Dobrjaňskij, hned jej dal zatknouti pro nedovolené styky s unity. Vláda měla naň spadeno, poněvadž nedávno skvěle obhájil proces několika unitů proti pravoslavným úředníkům. Poněvadž mu nic určitého nemohli dokázat, byl mu zakázán pobyt v Lublíně a dovolen pouze ve Varšavě.

Mezi papíry P. Szaflarskiho našel Dobrjaňskij dopis od paní Lisiecké, která vedla misionářský obchod ve Varšavě, který již se

nepodařilo P. Szaflarskimu zničit. Byla ovšem ihned zatčena a uvězněna.

Neúnavně rovněž vyslychal všechny uvězněné v Lublině. Přicházel několikrát denně, strožil léčky, jen aby se co nejvíce dozvěděl.

Předstíral, že s P. Szaflarskim má soucit, že je nucen tak dlouho sedět ve vězení; jen ať mu všechno poví, hned ho vypustí. Jednou dokonce přinesl lístek s několika slovy P. provinciála, jenž mu sděloval, že mu posílá advokáta Mochnackého, ať se mu se vším svěří. Když však si listek prohlédl bedlivěji, poznal, že je nápodoben. Jindy zase Dobrjaňskij přišel a s předstíranou radostí sděloval, že té a té osobě podařilo se uprchnout za hranice, což ovšem nebylo pravda. Domníval se, že na ni jako na nepřítomnou všechno svedou.

Teprve po delším čase dovolil Dobrjaňskij P. Szaflarskimu brát si ze zabavených peněz na stravu, kterou jim kupoval dozorce v blízké krčmě. Rovněž dovolil přicházet ženě Borysiewiczově, která jim ve své chudobě přinášela, co mohla, co si sama prací vydělala, nebo vyprosila. Strážníci, odebravše jí, co přinesla, nemilosrdně ji odháněli, aby se s vězni nemohla ani vidět. (Pokračování.)

Přednáška ruského mučedníka, biskupa Sloskana v Římě.

Msgr Sloskan, ruský katolický biskup, vysvobozený ze sovětských žalářů, dlouho mlčel. Ač od jara dle v Římě, pouze soukromým osobám odhaloval své utrpení v Rusku. Teprve 15. prosince roku 1933 po prvé uspořádal veřejnou francouzskou přednášku ve prospěch misí, a to na popud papežského Dila sv. Petra pro výchovu domorodého kněžstva. Jeho bolestné utrpení po 7 let v sovětských žalářích až do roku 1933 je odpovědí těm, kteří tvrdí, že v Rusku je náboženská svoboda.

Už jeho zjev, ač půl roku se již těší svobodě, mluví o přestálém utrpení. Křížová cesta mu nastala, když r. 1926 byl tajně v Moskvě vysvěcen na biskupa msgrm d'Herbignyem, kterého tam poslal Sv. Otec, aby i s nebezpečím života zachránil ruskou katol. hierarchii. Mladý 33letý biskup Sloskan stal se apoštolským administrátorem mohilevským a bylo mu svěřeno na 700.000 duší. Státní policie G. P. U. byla mu neustále v patách. Slídili po něm při bohoslužbách, na dráze, všechna jeho kázání byla zaznamenávána a uschovávána. Rodina, která mu pomáhala, byla v nebezpečí smrti hladem a pod stálým dozorem G. P. U.

Hned na počátku své přednášky upozornil biskup Sloskan, že nebude mluvit o politických událostech v Rusku. Praví, že katoličtí kněží nikdy nešli do Ruska pracovat proti státnímu režimu, nýbrž jen pro slávu Boží a spásu nesmrtelných duší. Přesto o něm psaly

bolševic. noviny, že je špehounem Pilsudského (Polska) a nepřítelem vlády. Pracoval rok horlivě a opatrně. Často přicházeli k němu lidé, kteří předstírali, že jsou jeho farníci, zatím to byli členové G. P. U. Jednou byl pozván od pravoslavného kněze na rozmluvu s biskupem, který se prý chce sjednotit s katol. Církví. Vyhověl jeho přání, ale brzy poznal, že se ocitl v pasti G. P. U. V bytě jeho byly nalezeny vojenské mapy a listiny, které ho usvědčily z polské politické špiónáže. Marně se bránil nevinný biskup, že o ničem neví. Když se bolševici dověděli, že je biskupem, vysvěceným od msgra d'Herbignyho, nadávali mu „jesuitských čarodějníků“, vysmívali se, že papež v Římě je ubohý, a že vlastně všechnu agendu v Církvi vede prý „černý papež“ (jesuitský generál). Na to jim odpověděl biskup Sloskan, že byl vysvěcen jen na přání Svatého Otce. Když při výslechu nechtěl odložit svůj pektorál (biskupský náprsní kříž), strhli mu jej i s prstenem násilně a více těchto biskupských odznaků nedostal; dosud je mají bolševici v Rusku. Byl také bičován a svlečen ze šatů.

Přítomní účastníci přednášky napjatě poslouchají. Pan biskup vypráví o svém utrpení klidně a přesvědčivě. Nevyhrožuje svým nepřátelům, naopak, z jeho slov dýchá k nim láska. Odpouští jim. V tom právě září velikost mučedníka. Tak to činili mučedníci pro Kristovu víru, počínajíc sv. Štěpánem, jenž se ještě ve smrti modlí: „Pane, nepočítej jim to za hřích!“

Dne 27. z á ř í 1927 byl zajat a odvezen do Moskvy. Tam ho ocekávalo 1 a půl roku hrozné utrpení v těžkém žaláři. Byl to malý prostor, bez světla, spát mohl jen na slámě, s nikým nemohl mluvit, ani se procházet. Nedostal žádné knihy na čtení, ani jakékoliv zprávy. Při tom mu ničili nervy neustálým pozorováním skulinou shora, odkud bylo vidět, co dělá. Příšerný hluk působily dveře, které se nedaly zavřít. V žaláři bylo zima a plno hmyzu. Ještě horší bylo však utrpení duševní. Přicházely mu v samotě znepokojující myšlenky, že snad sám je vším vinen, že způsobil svojí vinou těžkosti Svatému Otci, že se o jeho vysvobození nikdo nestará, trápila ho starost, co dělají jeho kněží a farníci atd. Jedinou útěchou v takových zoufalých myšlenkách byla mu modlitba před křížkem, který si udělal ze dvou stébel slámy ze svého lůžka.

V ú n o r u 1928 byl poslán na Solovecké ostrovy, kde jeho utrpení dostoupilo vrcholu. Stal se otrokem. Našel tam i více kněží, s kterými se mohl jen málo stýkati. Vědomí, že netrpí sám, bylo jakousi posilou. Nastaly otrocké práce. Lámat led, odnášet sněh, nosit těžká břemena na daleké a velmi špatné cesty. Bydlel v ubohém baráku, kde bylo zima a spal na úzkém prkně na boku. Šaty měl tak ubohé, že se na něm rozpadaly. Nesmírná zima, ubohé jídlo a špína. „Žili jsme mezi přemírou vši a jimi jsme se živili,“ pravil s jemnou ironií. Pánem jejich byl neúprosný kozák, který je velmi týral. Po těžkých lo-potách čekávala ho ještě noční hlídka. Odmítnout ji, znamenalo podepsat si trest smrti. Pán Bůh však nevinného biskupa ochraňoval, takže nebyl nemocen. Velikou útěchu po dlouhém utrpení měl, když dostal zázilku s náčiním pro mši sv. a také makarony. Když mohl

zas s P. Konstantinem sloužiti nejsvětější oběť, prolévají všichni slzy. „Plakali jsme radosti a ožívali jsme znova,“ dodal.

To jsou jen některé obrazy z jeho velkého utrpení. Mnoho věci nemohl pan biskup přednésti pro nedostatek času. Nakonec pravil: „Jsem přesvědčen, že dnes žijí kněží v Rusku ještě hůře, než já. Dlouho to nevydrží, protože špionáž a pronásledování je dožene k šílenství.“

*Biskup Boleslav Sloskan před kostelem sv. Klementa v Římě,
provázen našim krajanem P. Jeronýmem Jurákem
O. Praed. z Olomouce.*

Msgr Sloskan své utrpení vypravuje klidně, ale rozhodně a je si vědom pravdivosti svých slov: jeho vyhublá postava dodává jim ještě bolestnějšího přízvuku. Těm, kteří tvrdí, že v Rusku není náboženského pronásledování, odpovídá biskup Sloskan najednou přísně a nesmlouvavě, aby se nedali klamat. Je přesvědčen, že bolševici chtějí zničit v duši ruského člověka každou myšlenku na Boha.

Účelem jeho římské přednášky bylo, aby poprosil přítomné o modlitbu za nešťastný ruský národ. Přečetl také statistiku tisíců obětí sv. přijímání, umrtvování, které laici, bohoslovci, kněží a biskupové obětují za Rusko. Ukazoval seznam nejmenovaných kněží i s biskupem, kteří slouží mši sv. a obětují se za svobodu náboženskou v Rusku. Bylo vidět, jak takové oběti těší ruského pastýře opuštěného stáda, po kterém tolik touží. Dojemně vypravoval, když byl letos ve

Francii, jak přišla k němu prostá žena a řekla mu, že chce být smírnou obětí za Rusko ve skrytém životě rodinném.

Křížové tažení modliteb a obětí tolika duší by mělo povzbudit i naši velikou cyrilometodějskou rodinu.

Modleme se hlavně, aby Pán Bůh poslal mnoho povolání budoucím misionářům ruského národa. Zapomínáme velmi, že i na hlavy našich otců lila křestní vodu ruka cizí. Jsme povinni spláceti tento dluh a nésti blahé světlo křesťanství i jiným, dnes hlavně našim pokrevným bratřím na Rusi, kde hrozí úplná nevěra zachvátiti dnešní generaci.

Splníme hlavní tužbu srdce Stojanova?

Dr. F. Cinek.

„Dej se, čtenáři milý, kdožkoliv jsi, uprositi a staň se údem aneb dobrodincem Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.“ (P. Ant. C. Stojan po schválení Apoštolátu, v „Hlasu“ 6. ledna 1894.)

„Chtěl bych být sv. Bernardem aspoň kratinkou dobu. Ten vám měl výřečnost, že matky schovávaly synky a děvčata před ním, by ho slyšeti nemohli a jim do kláštera neutekli. Kež bych měl tak přesvědčivá slova, jaká měl sv. Bernard! Kež má prosba, byste mne nenechali bez vyslyšení, vryje se do srdce vašeho.“ (Dr. Stojan na 4. katol. sjezdě v Olomouci 1911.)

Desáté výročí smrti arcib. Stojana volalo po č i n e c h. Ten, jehož příkladu, životního díla a odkazu jsme vzpomínali, byl mužem činů. Čin a jenom čin — toť Stojan od svého vstupu na vinici cyrilometodějskou až do svého skonu na stolci sv. Metoděje.

Při všech projevech vděčnosti a lásky k své osobě — jimž nemohl uniknout už za svého života — vždy jen volával po č i n e c h.

A pravou radost měl, když odezvu svých tužeb viděl vůkol sebe — v č i n e c h.

První posmrtné jubileum Stojanovo bude oslaveno v jeho duchu, neulpíme-li na pouhých slovech, nýbrž projevíme-li svou vděčnost a lásku — č i n y.

Při oslavách desátého výročí jeho smrti, měli bychom si zodpovědět otázku, co jsme vykonali za těch deset let pro veliké životní záměry a hlavní tužby srdce Stojanova.

Nejvroucnějším přáním, ba přímo utkvělou životní myšlenkou Stojanovou bylo po více než 30 let rozšíření a upevnění Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje především na cyrilometodějské Moravě. Tato tužba byla hlavně od devadesátých let osou všech jeho námah a všech plánů na dobudování díla slovanských apoštolů.

Apoštolát usiloval po celá desetiletí probudit v našem národě živé porozumění pro odkaz sv. Cyrila a Metoděje i jejich snahy a potom plamen tohoto slovanského katolického uvědomení a čínorodého nadšení přenést do celé rodiny Slovanstva.

Apoštolátem usiloval, aby idea cyrilometodějská u nás zlidově-

la, zdomácněla a odtud razila si cestu mezi veškeré Slovanstvo, by takto uskutečněny byly snahy věrověstů slovanských, které nebyly v pravý čas u Slovanů chápány a neprozíravostí, malostí, nevšorností, ba rozkošem mařeny.

Téměř půl století lopotí se do úpadu za uskutečnění snahy, aby vzkríšený cyrilometodějský Velehrad byl ohniskem náboženské obrody v našem lidu a kolébkou všeslovanské misijní a sjednocovací práce v intencích sv. Cyrila a Metoděje.

Stejně jako veliký Strossmayer a slovinský cyrilometodějský horlitel biskup Slomšek přední důraz klade Stojan v akci cyrilometodějského Apoštolátu na moc a účinek modlitby. Ale realizuje to po svém, svým prostým rázovitým způsobem. O čem jiní duchaplněji hloubají a teoretisují, do toho vniká Stojan prostotou a instinktem svého apoštolsky ryzího kněžského srdce, to převádí rychle v činy. Je mu samozřejmo, že neběží o dílo lidské a že překážky přesahují lidské síly. Je mu jasno, že běží o akci obětí, o plod horlivého křesťanského života a katolické (všeobecné, nejištné, krajně obětavé) lásky. A to vtěluje v činy široce rozvržené a skvěle prakticky zkloubené akce apoštolátní. Je to mohutná organisace modliteb, obětí a práce, organisace činů lásky, vůstěných v mohutné jednotné řečiště.

*

Od založení Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje ve všech svých novinářských člancích i ve všech svých přednáškách stále a stále úpěnlivě prosil dr. Stojan katolickou veřejnost o účast na cyrilometodějském dile apoštolátním. Stále se vrací tato vroucí jeho prosba ve výzvách, jež každoročně od devadesátých let píše do brněnského „Hlasu“ (hlavně na svátek Zjevení Páně) pak v ročenkách Apoštolátu a posléz ve všech ročnících věstníku apoštolátního.

Nesmírně dojímá vroucnost a neodbytná vytrvalost proseb za podporu a šíření Apoštolátu.

Tyto prosby jeho bylo by záhodno oživit ve všech přednáškách o $\dagger$ arcib. Stojanovi.

Některé úryvky patřilo by umístit i v královské kapli velehradské u jeho hrobu.

*

Ústa jeho zmlkla, ale zapomeneme na to, co k nám celá desítiletí volala?

„Idea cyrilometodějská“ — praví v přednášce na III. katol. sjezdě v Brně 1903 — „jest nám snahou zachovávatí víru v neporušenosti a ryzosti u nás samých, jest nám snahou, kde tato víra zatemněna, o dřívější lesk se postarati.“

Sami zachovávatí máme a chceme víru, sami sobě budme apoštolové... Utvrzujme tudíž království Boží v nás.

Ale třeba království Boží rozšířovati i vůkol nás. Ze vzácné če-

ledi cyrilometodějské odtrhli se mnozí od Petrovy skály. I má snaha naše k tomu se odnáseti, aby všichni pobratimi slovanští sjednotili se u víře.

K tomu velikému dílu všickni přispívejme. Všichni společně staňme se údy neb dobrodinci Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie, jehož účelem jakožto spolku pobožného a misijního je svatou katolickou viru mezi Slovany rozšiřovati, hájiti a zvelebovati, tedy všechno podnikati, co by tomu cíli se prospěšným vědělo.

Buďtež apoštoly idey cyrilometodějské.

My staří horlivostí chceme nahraditi leta minulá. Vy, mladí... použijte času vám popřávaného. Spojme se všichni. Staří dají zkušenost a sílu, mladí přinesou oheň a horlivost, a zdaří se dílo."

*

"Morava" — píše v provolání roku 1892 — „byla tak šťastnou před tisíci lety, že k ní především zavítali svatí bratři soluňští; z Moravy šířila se víra do Čech a Polsky, do Uher a mezi Slovince a jinde; vždyť i Velehrad, nejpřednější místo působení sv. bratří, leží uprostřed nás. Snad podle úradků Božích přemoudrých má to býti opět Morava, z níž by vyšel popud ke spojení, jež by nejmúsilovněji pracovala o spojení všech slovanských bratří v jednotu sv. víry katolické, víry cyrilometodějské. Ó, neotálejte, pomozte sobě, pomozte i bratřím zbloudilým, a „vzěte“, volá k nám sv. apoštol Jakub, „že, kdo odvrátí bratra od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje tím množstvím hříchův. (Jak. 5, 20.) Bude to tak v duchu velikého papeže Lva XIII. i v duchu nejdůstojnějších arcipastýřů našich."

A po rozmachu Apoštolátu roku 1911 radostně volá na IV. sjezdě katolickém v Olomouci: „Je to zvláštností neobyčejnou, že u národa, který tolik svých starostí má, ujala a ujímá se tak vznešená idea, idea tak dalekosáhlá a ve svých důsledcích tak mnohoslibná a pro celou Církev tak blahodárná... Jako v dobách křížových tážení odvrátili se od nacionalismu a vzplanula láska k víře, tak mám za to, že snahou po unii i u nás leccos zlého se odvrátí a leccemu nedobrému se zabrání. Víra u nás samých se obudí a utvrdí."

"Po přednosti" — píše v „Hlasu" 1894 — „jest ovšem úlohou velebného duchovenstva, aby po přání nejdůstojnějších arcipastýřů z a v á d ě l i ve farnostech a r o z š í ř o v a l i Apoštolát. Ač třeba otevřeně vyznati, že hlavně v nynější době úlohou to nesnadnou, že mnoho a mnoho jiných spolků a bratrstev zavedeno, nicméně dovolává se Apoštolát, jakožto spolek h l a v n ě n á š, podpory a rozšiřování..."

Třeba naznati obtíže, než nicméně a s p o ň v každé farnosti budí v e z n á m o s t u v e d e n Apoštolát a zajisté podle zkušeností sdělených časem členů a dobrodinců se přihlásí. Kde potuchy ani nebylo o podobných spolcích, stal se Apoštolát po ohlá-

šení populárním. Třeba ale též, abyste i vy, milí čtenáři laici, Apoštolátu se ujali. Kněží mnohdy se již netroufají ani, aby vám něco sdělili, aby vám na obtíž nebyli. Přihlaste se u nich sami a tím dobré věci velmi prospějete.¹

¹ O zápisu členů píše par. 5 nových stanov Apoštolátu, schválených roku 1925: Kdo chce se dát do Apoštolátu zapsati, ať zajde na faru neb diecéšnímu horliteli, ustanovenému pro tu kterou farnost, kde se zapíše jeho jméno do členské knihy a odevzdá se mu diplom apoštolátní. Duchovní správce zašle pak seznam zapsaných členů prostřednictvím diecéšního výboru Apoštolátu. — Zápis je jednou z podmínek k získání odpustků.

Vánoční ozvěna.

Br. J. Mastyl'ak C. Ss. R.

*Proč nejsme spojeni
v lásce i v myšlení,
Dítě když jediné
Bohem je všech?*

*Děťátko, Rodička,
Josef i hvězdička
změnili v půlnoci
vesmíru běh.*

*Od jeslí ke kříži
přes moře obtíží
poplujem' v svornosti
v nebeský břeh.*

*K jesličkám veselé
přinesli anděle
poselství pokoje
na perutech.*

*Severu, Západu,
Jihu i Východu
duši všech jedna je
víra i vzdech.*

*Věrní vždy Betlemu,
prameni živému
lásky a jednoty
v staletí stech!*

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Přelom nebo politická vypočítavost?

Před posledními vánocemi docházely z pohraničí sovětského Ruska zprávy, jako by byla bolševická vláda dala nařízení, aby se protináboženská propaganda omezila tentokráte jen na uzavřené místnosti a lidu aby nebylo bráněno v účasti na vánoční bohoslužbě a v obvyklé oslavě křesťanských svátků. Zatím to byly jen zprávy vypočtené na klamání zahraničí, kdežto ve skutečnosti se nic nezměnilo na protináboženském stanovisku sovětské vlády. V lidových pobožnostech vánočních vidí stále pouze pokusy „kontrarevoluční“ činnosti a snaží se je zamezit, zvláště v Moskvě a Leningradě. Místo služeb Božích pořádají „bezbožci“ celé řady „atheistických“ (nevěreckých) večírků pro děti a pro mládež, k nimž je lákají dárky v nynějším hladu jistě velmi vhodnými: pečivem a klobáskami. „Bo-

jující liga bezbožníků“ vystoupila též se starou nenávistí proti křesťanskému slavení Božího narození, a pověstný Karel Radek schlubně volá do rozhlasového mikrofonu: „Kostely se fíť v rozvaliny a místo nich povstávají „Červené kluby“... V obchodě je zakázáno prodávat i nejmenší maličkosti, které by připomínaly křesťanské vánoce. Pouze veliký obchodní dům státní „Torgsin“, kde cizinec dostane koupit všechno, smí na základě zvláštního vládního svolení prodávat členům zahraničních diplomatických sborů a cizincům obvyklé ozdoby na vánoční stromek. Snad tedy přece nebyl Litvinov nadarmo v zahraničí.

Ve vyhnanství v útulku sv. Otty u sester Panny Marie zemřel v Zinnowicích v Německu bývalý biskup tirsapolské diecése, msgr. Kessler. Narodil se v Obrogovce u Saratova roku 1862, na biskupa byl vysvěcen roku 1904, po státním převratě opus-

til své sídelní město Saratov a odstěhoval se do Německa, kde byl roku 1930 jmenován titulárním arcibiskupem bosporským.

Národnostní hnutí na sovětské Ukrajině dělá Moskvě těžkou hlavu. Komunistická vláda s počátku je trpěla, bojíc se pravicové kontrarevoluce na Ukrajině. Od roku 1932 nastává však i v řadách ukrajinských komunistů „odklon“ od přísného mezinárodního leninismu a dokonce i vládní komisař lidové osvěty na sovětské Ukrajině Skripnik přiklonil se k národnostnímu hnutí ukrajinskému. Jak na listopadovém zasedání ústřední kontrolní komise a ústředního výboru ukrajinské komunistické strany v Charkově referoval Kossior, pracoval přý Skripnik systematicky k zeslabení hospodářských a kulturních svazků Ukrajiny s ostatními sovětskými republikami a snažil se co nejvíce odpoutati i ukrajinský jazyk od ruského, nahrazuje ruská slova výrazy polskými, českými a německými. Když si pak Moskva počala všimati Skripnikovy činnosti a žádala od něho vysvětlení, dal jí Skripnik jedinou odpověď — sebevraždou. Potom se hnutí ukrajinské uchýlilo sice do podzemí, ale neustalo, nakazilo ještě nacionalismem i polské a německé obyvatelstvo na Ukrajině, takže „kolchozy, školy, kluby, ústavy a j. jsou znečištěny těmito fašistickými živly“, jak si stěžuje resoluce charkovské porady. A odpomoc není tak snadná.

Boľševičti bezbožníci zavedli zvláštní pozdrav, jež pronášejí vcházejíce do domu: „Není Boha!“ Odpověď pak zní: „Nebylo ho a nebude.“ — Proč pořád na Boha myslí, když ho není?

Osud biskupa Ondřeje. Velmi často jsme se v „Apostolátě“ zmiňovali o biskupovi Ondřeji, knížeti Uchtomském, jenž je jakýmsi jediným filokatolikem mezi ruskými hierarchy (viz spisy Grigovcy a Vilinského, kde se o biskupu Ondřejovi často mluví). Posledně jsme psali, že je biskup Ondřej uvězněn na Sibiři, nyní se tato smutná zpráva zplna potvrdila. Upříchlici z Ruska sdělují nové podrobnosti. Již roku 1919 byl biskup Ondřej spolu se zlatoustovským biskupem Mikulášem zatčen štábem 5. armády a uvězněn v Tomsku. Po osvobození navrátil se biskup Ondřej do své diecése do Ufy,

avšak po první boboslužbě byl opět zatčen a poslán do Aschabadu, kde vedl unionistickou propagandu a byl proto pod dohledem více než 3 roky.

Po opětném osvobození biskup znovu přijel do Ufy a zase byl poslán na Sibiř. Dnes pracuje na výstavbě dráhy nedaleko Barguzina u Bajkalského jezera. Koncentrační tábor, ve kterém je držán, jmenuje se „Bamlag“ („Bajkalo — Amurský tábor“). Biskup Ondřej vypadá jako obyčejný dělník a je pronásledován agenty GPU. Spolu s ním je biskup Varsonofij a více než 100 kněží a jáhnů. — „Russkoje Slovo“ (Charbin), č. 2309, 12. XI. 1933.

XVII. sjezd komunistické strany. O přípravách k XVII. sjezdu „Pravda“ píše toto: „XVII. sjezd bude ve znamení vybudování beztržní socialistické společnosti. Prvním státem takové společnosti bude SSSR. To dokazuje i vítězství komunistické strany nad různými odklony, v jichž čele byli Bucharin, Rykov, Tomskij a jiní. Všecky podobné výtečníky strana vysadí ze svých řad, jak dokazují první výsledky čistky. Ještě nikdy strana nebyla tak ucelená a jednomyslná, jako nyní před XVII. sjezdem. Jedině skutečně revoluční třída — proletáři — mohli najíti takové vůdce, jako byl Marx, Engels, Lenin a zůstává Stalin. Říjnová revoluce je nepřemožitelná a zvítězí v celém světě.“ Beztržní společnost... tedy by diktatura proletariátu měla odpadnouti? Anebo ne?

„Pravda“ 25. listopadu 1933.

Katoličti kněží ve vězení. „Vozroždenie“ sděluje z Varšavy, že katolický kněz P. Pavel Chomicz uvězněn ve svirském koncentračním táboře, těžce onemocněl psychickou poruchou. Rovněž zešleli i jiní katoličtí kněží, a to: P. Jan Trojgo, P. Albin Markuszewski a Josef Sowinski. V tomtéž táboře následkem bíd a nemoci zemřel kněz P. Josef Lubczinski. Všechny tyto údaje jsou správné a byly ověřeny KAP, která žádá, aby polská vláda zakročila ve prospěch katolíků v Rusku. — „Vozroždenie“ 30. listopadu 1933, čís. 3103.

Nařízení o odvádění mléka a másla státu v roce 1934. Veškeré listy z 23. listopadu 1933 uveřejňují nařízení Rady lidových komisařů SSSR, jímž se předpisuje kolchozům a individuálním selským hospodářstvím, kolik musí v různých krajích a v různých ročních dobách odvésti státu mléka a másla.

Tak na příklad v západně-sibírském kraji sedlák-nekolchozník musí v roce 1934 odvésti z jedné krávy 280 l mléka, kolchoz, který nemá mlékárny, 220 l a kolchoz, který má mlékárnu, 180 litrů. Kolchozy i jednotlivci, kteří neodvedou určeného množství mléka za měsíc, budou trestáni peněžitými pokutami, jejichž výše se bude rovnat tržní ceně mléka, a kromě toho nedodané mléko musejí dotyční odvésti v následujícím měsíci vedle předepsaného měsíčního přídeľu. — „Pravda“ a „Izvěstija“ 23. listopadu 1933.

Nová protináboženská literatura. Informační věstník společnosti „Meždunarodnaja kniha“ oznamuje vydání dvou nových protináboženských spisů. Jsou to: V. Vasilenko, „Důstojníci v kutně“ a M. Sadmovič, „Pořekadla a povídky o flandácích a náboženství“. Poslední spis čítá 111 stran a stojí pouze 25 kopějek, to jest asi 4 Kč, kdežto kalkulační cena by měla být 9—11 Kč. Jinými slovy: snadno se vydávají knihy, když na ně dopláci rusky poplatník. K vácumoci toho vyšlo více, ale úplný přehled budeme mít teprve po novém roce, kdy také neopomeneme informovat čtenáře. — „Sovětskije knižnye novinky“ č. 17.

Sovětské anekdoty. Na schůzi delegátů kteréhosi trustu na podiu před stovkou nuzně oblečených a nepřátelsky naladěných delegátů zasedá komunistické předsednictvo. Předčítá se pochvalná a pozdravná resoluce na adresu předsedy oblastního výkonného výboru. Resoluce končí slovy: „S proletářským pozdravem.“ Mlčenlivý a zachmuřený žid-delegát navrhuje připojit slovo „ohnivý“ (to jest s ohnivým proletářským pozdravem). Předsednictvo tento dodatek přijímá. Poté se hlasuje o jiných pozdravech: předsedovi všeruského sovětu pro národní hospodářství, předsedovi GPU, jako bdělému strážci a ochránci revoluce, předsedovi VCIK, a konečně samotnému vůdci, drahému soudruhovi a příteli pracujícího lidu Stalinovi. Týž delegát ke každému pozdravu navrhuje dodatek „ohnivý“. Za přestávky ptá se ho soused: „Kacmane, co je s tebou? Jsi stále v opozici, stále nespokojen a dnes tady pohlavárům stále topíš, jako nějaký patolizal? Zbláznil ses, nebo mifiš na zlepšení kvalifikace?“ „Ty troubo, těchto pohlavárů

potřebuji asi tak, jako nebožtík hudby. Přeji si z celé duše, aby všichni shořeli, ale nemohu jim toho přeci říci přímo, a tak místo toho jim posílám právě ten „ohnivý“ pozdrav.“

Ruská emigrace.

Potřeba sociální práce. Jako v Bulharsku začalo hnutí pro větší aktivitu pravoslavných křesťanů a pro křesťanské uspořádání společnosti, stejné hnutí lze pozorovat i mezi pravoslavnými Rusy v emigraci. Časopis „Novyj Put“ přináší obsáhlý článek na toto téma, v němž doporučuje následování katolického příkladu. Jako prý dříve ruští revolucionáři „chodili mezi lid“, tak v budoucnosti bude muset kněžstvo „jít k lidu“. Otázka pastorače v Rusku bude velmi složitá; snad bude nutno kázati v továrnách a na poli během práce, s kladivem a nebo se srpem v ruce. Nejhlavnější otázkou bude ovšem vzájemný poměr mezi prací a kapitálem — její řešení je možné jedině v duchu papežské sociální encykliky „Rerum novarum“. — „Novyj Put“, čís. 19.

POLSKO

K úmrtí (27. prosince 1933) matky polského primasa kardinála Hlonda, Marie Hlondové, přináší polské časopisy zasloužené chvalo zpěvy na její skromný, ale ctnostný život rodinný. Dočkala se pozehaného věku 75 let, měla 12 dětí, kterým i ve skromných svých poměrech slezského venkova dala nejlepší vychování náboženské i vlastenecké. Čtyři z jejich synů vstoupili do řádu salesiánského a jeden z nich byl po slezském plebiscitu (lidovém hlasování) pověřen organisováním nové diecése katolické (ve Slezsku), stal se jejím prvním biskupem a nakonec primasem polským jako arcibiskup poznaňsko-hnězdenský. Když byl jmenován kardinálem, napsal arcibiskup Hlond vroucí dopis své matce, kde jí děkoval za všechnu radost a štěstí svého života. List byl tehdy otiskován nejen ve svém polském znění, ale i v překladech světového tisku.

Nový biskup v Přemyslu, dr. František Barda (nar. 1880, vysv. 1904) byl nejprve rektorem Papežského ústavu pro polské kněze v Římě a pak se stal rektorem diecésního semináře v Kra-

kově. Roku 1931 byl posvěcen za pomocného biskupa přemýslského a po smrti biskupa Anatola Nowaka byl zvolen kapitulním vikářem. Jeho světitím biskupem jmenován byl kanovník prelát dr. Vojtěch Tomaka v Přemyslu.

V době bídý pomáhá si redakce liberálního časopisu „Wiadomości Literackich“ přidáním doplňku „Ze świata katolickiego“. Redaktor „W. L.“ je Žid, který často uveřejňuje útoky proti katolické Církvi a úvodní slovo nové rubriky zahájil nesnášenlivý protestant Hulka-Laskowski. Podle toho bude nová rubrika katolická vypadat!

Polské ministerstvo školství pronásleduje katolické časopisy tím, že zakazuje jejich rozšiřování na půdě školní. Před několika měsíci, jak jsme o tom v našem časopise referovali, postihl takový ministerský zákaz jeden z nejrozšířenějších katolických týdeníků polských „Przewodnik Katolicki“, vycházející v Poznani nákladem 250.000 výtisků. Nyní zase bylo zakázáno rozšiřovat varšavský týdeník „Przegląd Katolicki“, nejprve ve školském okrese varšavském a později také ve lvovském. Důvod zakazu? Že prý se v těch časopisech píše nepřívětivě o polské vládě. Zatím však totéž ministerstvo školství trpí na školní půdě rozšiřování časopisů vydávaných organizacemi volnomyšlenkářskými a protikatolickými, jako jsou „Kuznia Młodych“, „Państwo o Pracy“ a j., ačkoliv se jimi šíří namnoze jen pikantní nemravnost a společenský rozvrat! — Jiným projevem protikatolického zaujetí školních úřadů polských je smutný zjev, že se na učitelském ústavě a na dívčím gymnasiu v Lomži, stejně, jakož i na gymnasiu v Ostrowě Mazowiecké nevyučuje už po několik měsíců náboženství, poněvadž školské úřady neustanovují tam katechetů (prefektů), jmenovaných už dávno církevní vrchností. Tak zůstávají sta katolické mládeže studující bez výuky a výchovy náboženské a marně je dosavad nalehání rodičů i úřadů církevních. — Školní inspektor v Białymstoku prohlásil, že se dovoluji na obecných školách různé organizace školní mládeže jako: „harceři“, společné střádalů, školní obchůdky a pod., ale organizace náboženské ne-

jsou dovoleny, pokud jich neschválí školní úřady. Pan inspektor obmezuje protizákonně svobodu náboženského vyučování a vychovávání, kterou katolické Církvi zaručuje polská ústava. Správce školy v Krzontce, Baczyński, zakázal katechetovi rozdávat dětem náboženské časopisy („Posłańca Serca Jezusowego“, „Roczniki Rozkrzewiania Wiary a j.“), ba pohrozil, že vezme dětem i adorační modlitební knížky, které jim dal katecheta. Nařídil prý to inspektor!

Primas polský, kard. Hlond, utvořil po úradě se Sv. Stolicí t. zv. „Radu społeczną“, (Sociální radu), která má mít za úkol ujasňovat polskému lidu sociální otázky na základě papežských encyklik a tak připravovat cestu přestavby společnosti v duchu encykliky „Quadragesimo anno“. Do prvního výboru Rady povolal kardinál rektora Szymańskiho z Lublina, profesora dra Caro ze Lvova, prof. dra Mytkowicze z Krakova, prof. dra Wójcickiego z Wilna, prof. Górskiego z Lublina, prof. dra Piaworczyka a řed. Kozłowskiho z Poznaně. Činným členem Rady je biskup Kubina z Čenstochovy, předsedou rektor Szymański a sekretářem řed. Kozłowski. Sociální rada bude vydávat publikace vědecké i populární z oboru sociologie.

V pravoslavné konsistoři ve Varšavě vykonaly polské úřady za vedení prokurátora Missuny prohlídku a zapečetily všechny akty, které se týkaly záležitostí rozvodových. Toto úřední zakročení bylo přivoděno přečetnými stížnostmi, které docházely na prokuraturu a oznamovaly, že pravoslavné soudy zneužívaly svého práva, povolující rozvody katolíkům.

Polemika o výtrznostech v Počajevě. Před krátkou dobou za přítomnosti varšavského pravoslavného metropolity Dionisia byl Ukrajinci způsoben velký zmatek na tradiční počajevské pouti. Byli pohoršeni věřící a také byla pohoršena celá veřejnost. Debata o této věci nepřestala. „Słowo“ píše, že „přilíší vášnivost Ukrajinců a jejich radikální šovinismus vzbuzuje nedůvěru i vůči jejich náboženským heslům. Lze pochybovati o tom, že církev octne se okamžitě ve stavu rozkvětu, i když budou uskutečněny všechny národnostní požadavky Ukrajinců. Motivy politické v četných případech bezpochyby mě-

ly přednost před otázkami církevními; samotný způsob demonstrace byl při nejmenším neodpovídající a velmi často pohoršující — zkrátka ani strana útočící nebyla bez výtky."

Jiného názoru je ovšem „Biuletyń Polsko-Ukraiński", který celou vinu překládá na hierarchii. Proč? Protože „sedi na dvou židlich, S jedné strany reprezentuje autokefální církev, zdánlivě od moskevské hierarchie neodvislou, se strany druhé — snaží se za každou cenu zachovati moskevský ráz církve a církevních úřadů... Je vidět, že se utkávají s obou stran důvody nenáboženské. — „Slovo" č. 295. a „Biuletyń Polsko-Ukraiński" č. 26.

Rozhodnutí ve věci revindikace pravoslavných chrámů. Během posledních dvou let často jsme psali o tak zvané revindikaci bývalých katolických kostelů, které v době násilného zrušení unie byly vzaty katolíkům a odevzdány pravoslavným. Katolická hierarchie v zájmu obrany církevního majetku byla donucena k tomu, aby se soudně domáhala navrácení katolických kostelů. Je zcela pravděpodobné, že by v četných případech katolický episkopát vůbec byl upustil od vykonání rozsudku, kdyby pro pravoslavné byl nepříznivý: (tak v 65 místech nebylo ani jednoho katolíka, v 73 nejvíce 5, v 76 ne více než 20 katolíků atd.). V jiných místech ovšem situace byla podstatně jiná — v každém případě šlo o řešení zásadní otázky, kolem níž nesvědomilí novináři způsobili příliš velký hluk. Nyní nejvyšší soud uveřejnil nález, podle něhož dosud zůstává v platnosti nařízení generálního komisaře východních oblastí ze dne 22. října 1919, že totiž všechny spory mezi katolickým a pravoslavným duchovenstvem se řeší nikoliv soudně, nýbrž mocí administrativní. Tim ovšem padly všechny žaloby o revindikaci 724 pravoslavných kostelů a řešení postoupeno úřadům administrativním. Budoucnost ukáže, zdali tak byla volena cesta nejlepší. — „Poslednija Novosti" 1. prosince 1933, čís. 4636.

JUGOSLAVIE

V Bělehradě posvětil dne 10. prosince 1933 nový farní katolický chrám sv. Petra provinciál jesuitů dr. Andělko Jurič. Nový kos-

tel má vedle hlavní lodě též jednu boční loď s galerií, takže může pojati asi 1500 věřících. Bylo ho už pro farnost sv. Petra nutně třeba, poněvadž se v dosavadní malé kapli mohlo směstnati nanejvýš 200 lidí a farnost má okolo osmi tisíc duší. Stavba nového katolického kostela setkávala se s velikými překážkami, zvláště se strany městské obce bělehradské, která se dvakrát odvolala až ke státní radě proti ministerskému rozhodnutí, jímž byla stavba kostela povolena. Ale po obadvakrát byla stížnost bělehradské obce odmítnuta. Duchovní správu ve farnosti sv. Petra vedou OO. Tovaryšstva Ježíšova a těch se ovšem pokrokové zastupitelstvo bělehradské pověřené boji.

Nový katolický chrám svatého Michala archanděla posvětil dne 19. listopadu 1933 v srbském městě Kraljevu bělehradský arcibiskup R. Rodič. Bosenské františkány pak pověřil vedením duchovní správy v této nové katolické farnosti, která zabírá území středního Srbska od Stalce až do Užice. Prvním farářem byl jmenován fra Kruno Misilo. Slavnosti svěcení účastnili se katolíci z Kraljeva, Kragujevca, Čačka, Kruševca a Užice a také dosti pravoslavných, kteří se zájmem sledovali obřad svěcení.

V Bělehradě buduje od loňského leta pravoslavná církev srbská nový palác pro patriarchu Varnavu i pro ústřední církevní úřady a ústavy. Nový pravoslavný chrám svatého Marka v Bělehradě je už zhruba hotov a pod střechou, je i s kopulí 56 m vysoký. Nyní se v něm dodělávají kamenické práce. Bude největším pravoslavným chrámem v Srbsku.

Prizrenský biskup dr. Jan Gnidovec, který se dožil nedávno šedesátin, těší se nejen u svých katolických věřících opravdové lásky, ale i pravoslavní Srbové mají ho ve veliké úctě. Když koncem loňského roku navštívoval své roztroušené ovečky v jižním Srbsku, napsal o něm pravoslavný list „Vardar", vycházející ve Skoplji, mezi jiným také toto: „Co se týče osobnosti tohoto preláta, mohlo by se říci, že žije svatě a poustevnický. Zabývá se vysokými vědami bohoslovnými, ale často vykonává povinnosti nejpřostšího kněze, jsa neobyčejně skromný a velmi horlivý." — Duchovní správu katolíků ve Skoplji

vedou jesuité už po 30 let; vydávají pro jižní Srbsko náboženský měsíčník „Blagovjest“.

U příležitosti posvěcení nového pravoslavného kostela na ostrově Visu, postaveného nákladem půl milionu dinarů, nasbíraných po celé Jugoslavii, šířil srbský tisk, zvláště bělehradský („Vremje“) nesprávné informace o náboženských poměrech na Visu. Počet pravoslavných byl odhadován na jednu desetinu všeho obyvatelstva (to jest na 1000 duší) a básněno o nich, že jsou to někdejší vystěhovalci z okolí Smedereva, kteří byli nuceni tureckými nájezdy opustit rodný kraj atd. Podle sdělení hvarského biskupa M. Pušiče nebylo však na celém ostrově Visu v jeho čtyřech městech do konce roku 1925 vůbec žádného pravoslavného obyvatele kromě několika rodin úřednických, ponějvíce financů a četníků. Koncem roku 1925 svedla agitace pro pozemkovou reformu asi 250 osob, že přestoupily na pravoslaví a z těch se někteří ještě později zase vrátili ke katolické víře. Dnes zůstává tedy pravoslavných obyvatel na Visu jen asi dvě stě, což činí z celkového počtu 10.000 obyvatel ne desetinu, nýbrž jen 50. díl. Tak se mají věci podle pravdy!

Konflikt mezi kněžstvem a patriarchou. V Jugoslavii rozpustil, jak jsme už oznámili, pravoslavný patriarcha Varnava „Svaz pravoslavných srbských kněží“, jejichž organizace čítá 3000 členů, existuje od roku 1889 a má značný majetek. Podle vyjádření patriarchova „prohlásil prý Svaz, že se nepodrobí biskupskému sněmu v otázce změny svých stanov“. Vůdcové Svazu popírají však podobné prohlášení! Poslanec Milan Božić interpeloval nyní celou věc ve skupstině a prohlásil, že „bezpříčinné rozpustění kněžského Svazu je v rozporu s existujícími zákony, poněvadž Svaz je soukromoprávní osobou, která ve smyslu par. 15 občanského zákona má právo integrity“. Tou cestou se Svaz sotva zachrání. — „Zora“ č. 4291.

Místo rozpustěného Sdružení pravoslavného kněžstva ustavil se nový Spolek srbského duchovenstva pod dohledem biskopátu. Koncem listopadu konal v Bělehradě první schůzi za účasti 45 předsedů děkanských odborů.

Příjezd arcibiskupa Nestora. Arci-

biskup Nestor a mnich Nafanail, o jejichž odjezdu z Číny jsme již referovali v „Apoštolátě“, přijeli nyní do Jugoslavie, kde jako prvního navštívili metropolitu Antonína. Dále navštívil arcibiskup Nestor Niš, Pančevo, Bělehrad, Zemuň a řadu jiných měst, kde všude byl vřele vítán a konal přednášky. Arcibiskup se snažil vysvětliti emigrantům východní poměry, mluvil sympaticky o Mandžu-Go a Japonsku, avšak upozorňoval, že nelze od Japonců očekávat nějaké spásy pro Rusko. Charbin je důležitým střediskem ruského života, má pětkrát tolik studujících, jako je v celé ostatní emigraci, ruské organizace obyčejně velmi nesvorné v okamžiku nouze dovedou se spojití a postaviti se proti společnému nebezpečí. Přednášky ukončoval metropolita ličením smrti svého přítele metropolity Vladimíra, zavražděného bolševiky na počátku jeho pastýřské činnosti. — „Russkoje Slovo“ č. 2309.

Projev srbského patriarchy. Protosingelos sofijské metropole, archimandrita dr. Josef Lazarov, poslaný do Německa a Francie, aby prostudoval sociální činnost katolického kněžstva, zastavil se v Bělehradě, kde byl přijat bývalým ministrem drem Janičem a patriarchou Varnavou. Patriarcha prohlásil, že si přeje, aby bulharské kněžstvo přijelo na návštěvu do Jugoslavie; doufá, že se tak stane po vánocích. Biskup Mikuláš Velemirovič poznamenal, „že jsou snad překážky tohoto setkání, ale pevně věří, že svatý Ivan Rylský a svatá Sofie učiní zázrak a napravi, co lidé tvrdšími znemožňovali“. Návštěva prý má být uskutečněna tak, jak byla zamýšlena: hosté přijedou nejprve do Bělehradu a rozloučí se s Jugoslavií v Ochridě, to jest v M a k e d o n i i, kam původně nechtěli Srbové pustiti bulharské kněžstvo. Opět nový hlas pro návštěvu, přiblíží však její uskutečnění? — „Zora“ č. 4303.

BULHARSKO

Memorandum katolických biskupů. Všichni bulharští katolíci biskupové podali vládě memorandum, v němž protestují proti tomu, že byla zavedena zvláštní školní taxa za vyučování katolických dětí. Tato taxa činí 1000 až 2000 lvů, což je příliš velký

obnos pro chudé rodiče katolických dětí. Ostatně podobný poplatek přiči se konstituci, která žádá jednak rovnost všech občanů, jednak zavádí povinnou nižší školu. Nyní je situace taková, že katolíci musejí se domáhati alespoň takových práv, jaká mají Židé, Armenci a Turci. Mimo to protestuje katolický episkopát i proti tomu, že katolickým dětem jsou vnučovány pravoslavné učebnice náboženství, — „Istina“ č. 24.

O bulharský „rozkol“. Jak je známo — cařihradský patriarchát považuje bulharskou církev za rozkolnou. Podle posledních zpráv kanonická komise cařihradské patriarchie pozůstávající ze tří metropolitů (iliupolského, christupolského a laodikijského) se vyjádřila pro uznání bulharské církve a pro zrušení klatby. Oficiálně dosud nedošlo k rozhodnutí. Na vysvětlenou dodáváme, že „kanonická komise“ má sice vykládat kanonické právo a tradici, avšak její rozhodnutí nejsou závazná pro patriarchu. Časopis „Elefteron Vima“ podotýká, že by nebylo překážek ke zrušení klatby, kdyby Bulhaři se podřídili cařihradskému patriarchátu alespoň v tom směru, že by nejmenovali svých biskupů pro oblasti, kde jsou biskupové řečtí. Rovněž se tvrdí, kdyby bulharská církev sama požádala patriarchát o zrušení klatby, že by Cařihrad ihned uznal i její autokefálii (samostatnost), stejně jako ji přiznal pravoslavné církvi rumunské, srbské a polské. — „Elefteron Vima“ 18. listopadu 1933.

Jiný hlas o zrušení klatby. Časopis bulharských katolíků „Istina“ s poukazem na deník „Makedonie“ tvrdí, že cařihradský patriarcha Fotius nabídl bulharské církvi zrušení klatby, ale že požádal za to 2 miliony levů jako jednodobou podporu a 500.000 levů ročně. Bulharská církev odmítla tuto nabídku, poněvadž spatřovala v ní vloženu simonii. „Istina“ poukazuje na to, že je klatba vůbec neplatná, alespoň již proto, že je neplatná 28. pravidlo IV. ekumenického sněmu, na němž je založena moc cařihradského patriarchy. Dovolává se názorů většiny ruských theologů, zejména Bolotova a Pavlova, kteří výslovně prohlašovali toto pravidlo za falešné. Nabídka cařihradského patriarchy je ovšem zároveň novým dokladem hlubokého úpadku „ekumenického“ pa-

triarhátu na Fanaru. — „Istina“ č. 26. ze dne 22. listopadu 1933.

Práce mezi mládeží. Dne 4. prosince konal se v Bulharsku den mládeže. Z referátů soudíme, že bulharská církev opravdu zahájila pronikavou práci. Kněžský svaz vydal v 25tisícovém nákladu brožuru „Věda a náboženství“, rovněž ve statisícovém nákladu byly rozšiřovány různé letáky. Dosud v Bulharsku byly 104 komunistické časopisy, kdežto listů náboženských jen 28. Dnes je však v křesťanských družstvech organizováno 53.216 mládeže, z níž 25.949 je dívek a 27.267 hochů. V rámci křesťanského dne bylo pořádáno mnoho přednášek. P. Str. Georgijev mluvil na téma: „Jak lze v sobě ucítiti přítomnost Pána Ježíše Krista“, S. Nikolov přednášel o nesmrtnosti duše, P. J. Milošov o námitkách proti náboženství. Jsou to první pokusy organizované pracovní mezi mládeží a je téměř jisto, že se tyto pokusy v celku podařily. — „Mir“ čís. 10017. ze dne 2. prosince 1933.

Konečné rozhodnutí o exarchátu. V druhé polovici listopadu sešel se v Sofii sněm metropolitů, kteří měli přijat exarchální řád ve druhém čtení, načež tento řád měl býti odevzdán národnímu shromáždění, aby se stal zákonem. Předsedal metropolita Neofit; ihned po zahájení bylo potvrzeno, že bulharská církev zůstane exarchií. V projevech učiněných žurnalistům bylo zdůrazněno, že nebudou podniknuty kroky k tomu, aby cařihradský patriarcha odvolal klatbu: „dalo by se to dosáhnouti za peníze, ale minuly již ty časy, kdy Bulhaři museli si kupovati přízeň patriarchátu. Cařihradský patriarchát ztratil svůj význam, bulharská církev je uznána ostatními pravoslavnými církvemi“. Dne 17. listopadu bylo rozhodnuto, že sídlem exarchy bude Sofie — dne následujícího bylo toto rozhodnutí změněno. Počet diecézí se zvětšuje (původně bylo myšleno zmenšiti); teď budou zřízeny diecése v Loveči, v Kjustendilě a v Rodopě. Celkem bude 13 diecézí: Sofie, Varna, Vidin, Vratča, Dorostol se sídlem v Ruščuku, Loveč, Kjustendil, Nevrokop, Plovdiv, Sliven, Stará Zagora, Tyrnovo, Rodop se sídlem v Kyrdžali. Dne 18. listopadu otázka o exarchátě byla formulována takto: „Hlava bulharské cír-

kve se jmenuje exarchou bez určení jeho pobytu." Také určení osoby je prozatím odloženo. Sídlo exarchátu bude dodatečně určeno ve zvláštním statutu, který přijme církevní sněm a národní shromáždění a podepíše car. Exarcha bude volen představiteli z celého exarchátu. Metropolitě mají míti vyšší theologické vzdělání, přičemž buď střední, anebo vyšší vzdě-

lání musí býti tuzemské. — Je zajímavé, že metropolitou by mohl býti i člověk, který absolvoval katolickou fakultu. V celku nutno říci, že zvítězil alespoň prozatím ekumenický sněm a že bulharská církev vyhnuła se tomu, aby se stala čistě národní, což by se stalo přenesením exarchátu do Sofie. — „Zora“ č. 4310, 3211, 4312, 4313.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Pražský týdeník ruský „Dnevnik“ přinesl u příležitosti jubilea olomouckého arcibiskupa dra Leopolda Prečana článek, v němž dr. Kalikin píše: „Arcibiskup Prečan netoliko mnohokrát materiálně pomáhal Rusům a ruským organizacím, avšak také mnohokrát pozvedl svůj hlas k protestu proti bolševickým zvrstvům. Vzpomeneme alespoň na protest ACM., jehož předsedou je arcibiskup. Tento protest měl velký ohlas a po něm po celém Československu začala vlna protestního hnutí.“ Dále se mluví o unionistických kongresech na Velehradě a je zdůrazněno, že Rusové živě se o tyto kongresy zajímali.

„Dnevnik“ č. 74.

Starobrněnský opat Fr. Sal. Bařina jmenován Svatým Otcem čestným opatem velehradským brevem ze dne 2. prosince 1933. Stalo se tak zvláštní shodou okolností právě ve 150. roce poté, co poslední infulovaný opat velehradský řádu cisterciáckého, Filip Zuri (1763—1784) byl z Velehradu vyhnán a kdy dlouhá řada dvaapadesáti velehradských opatů, od roku 1379 infulovaných, byla násilně ukončena. Zrušením cisterciáckého kláštera v roce 1784 nejen připravil josefinský režim katolickou Moravu o jejího někdejšího prvního preláta, ale zasadil i našemu staroslavnému, už v minulosti nejednou těžce zkoušenému Velehradu smrtící ránu. Trvalo to hodně dlouho, než se z ní vzpamatoval. Ale vzpamatoval se z ní přece. Zasloužili se o to nikoli v řadě poslední moravští metropolitové. V posledním desetiletí byla zásluhou nynějšího moravského metropolity projeve-

na Velehradu už několikrát zvláštním způsobem přízeň Svaté Stolice. Jsme přesvědčeni, že také nejnovější projev této přízně, jmenování pana opata starobrněnského Frant. Sales. Bařiny čestným opatem velehradským, naplní srdce cyrilometodějské Moravy a četných přátel Velehradu nejen novou velikou a upřímnou radostí, ale také vděčností k Svatému Otci, jehož už tolikrát osvědčená láska k Velehradu byla znova a tak vzácným způsobem dokumentována.

Slované mluví k Slovanům. Vánoční a tříkrálové číslo pražských „Lidových listů“ přineslo zajímavou serii projevů vynikajících mužů z různých slovanských národů na téma: „Nábožensství podstatou slovanské vzájemnosti a sblížení“. Anketu uspořádal se zdarem známý filokatolik, pravoslavný Rus, dr. V. Vilinskij, aúčastnili se jí: Dr. Eduard Beneš, českoslov. ministr zahraniční, metropolita lvovský O. Septický, srbský pravoslavný patriarcha Varnava z Bělehradu, ruský filosof, universitní profesor Nik. O. Loesskij, msgr. Cyril Kurtěv, katolický biskup východního obřadu ze Sofie, dr. Jan Jiří Rückl z Prahy, mohylevský metropolita arcib. dr. Eduard Ropp (katol.), prelát dr. Fr. Grivec, univ. profesor z Lublaně, arcibiskup Ant. Chrapovickij (pravoslav.) ze Srěmských Karlovců, redaktor polský Josef Czarniecki, rektor lvovské duchovní akademie dr. Josef Slipyj, dr. Jiří Lodyženskij (pravosl.), dr. Henryk Batowski ze Lvova, biskup Al. Mišić z Mostaru a prelát Okolo-Kulak z Varšavy.

ČECHY

Ministr dr. Beneš o unionismu. V rozhovoru s ruským novinářem drem V. Vilinským vyjádřil se ministr zahraničí dr. Eduar Beneš takto: „Vítám hnutí unionistické, poněvadž je to beze sporu prvek velmi konstruktivní (budující); úsilí náboženského unionismu na poli slovanském jde a musí jíti paralelně spolu se slovanským snažením čl. vlády. Unionismus jednak vnáší ducha smířlivosti, jednak přidává různorodému náboženskému citění určitou stálost, jednotu a pevnost. Proto je mi s hlediska našeho státu v celku unionismus sympatický, ale také musím raditi čl. katolíkům, aby šli do ciziny a tam propagovali své myšlenky. Jejich koncepcie slovanské vzájemnosti se sice odlišují od nynější směrnice vládní slovanské politiky, ale obě mají styčné body, obě mohou spolupracovati a tak přinášeti užitek státu...“

Zřízení řeckokatolické fary v Praze. Konečně se po 10letém usilování na všech stranách přece jen podařilo dosáhnouti i státního svolení ke zřízení řeckokatolické farnosti v Praze. I ministerstvo školství a národ. osvěty i zemský úřad v Praze rozhodnutím z prosince 1933 vyhotovilo už úřední o tom sdělení Ordinariátu prešovskému a pražské konsistoři. Dáno svolení od p. biskupa prešovského ke zrušení fary v Pakastově na Slovensku a k dotování z toho nové farnosti v Praze. Stát bude dávatí doplněk kongruv kněží, kterou mu bude vpláceti zemský úřad v Bratislavě, ale farní příznávků, t. j. fassi, bude dělati pražský zemský úřad. Pravomoc nového faráře vztahuje se na celé Čechy, Moravu a Slezsko, čímž se hranice prešovské eparchie prodlužují až na hranice Čech. Bude tedy nová úprava hranic jak eparchie, tak i farnosti vytvářeti prostorové dvě největší administrativní církevní území u nás. Souhlas Říma dán byl k tomu již dříve. Pro nového faráře neznámená to ovšem zlepšení jeho hmotného postavení, nýbrž spíše jen zkomplikování a do jisté míry i zhoršení. Pro jeho věřící však bude to znamenati duchovní prospěch a stabilisaci dosud namnoze velmi svízelných poměrů. Už jest urovnána i jeho otázka bytová, která dělala největší potíže. Po dlou-

hém vysvětlování podařilo se konečně přesvědčiti příslušné státní činitele, že je to vlastně i v zájmu státu, aby se tato záležitost dovedla k šťastnému cíli. Dáno bylo svolení, že bude kněz bydliti trvale v Klementinu vedle kostela. A už tam také od 20. XII. bydlí. Nyní zbývá jen, aby Prešov sestavil erekční listinu o tom a jiné ještě formality, a věc s pomocí Boží bude hotova. Další zdar anebo zkomíraní bude záviseti už pak jenom na fiekokatolicích samých.

SLOVENSKO

Náboženská tvář Slovenska vypadá podle sčítání z roku 1930 takto: Z 3.329.859 obyvatel přihlásilo se k Církvi římskokatolické 2 mil. 384.146 (71.596 proc.); k řeckokatolické 213.701 (6.417 proc.), čili dohromady je katolíků na Slovensku 2.597.847 (t. j. 78.013 proc.). Československých evangelíků napočítáno 5.941 (0.178 proc.); německých evangelíků 1.496 (0.044 proc.); evangelíků augsburského vyznání 399.867 (12.008 proc.); reformovaných 145.743 (4.376 proc.); pravoslavných 9.067 (0.272 proc.); příslušníků církve československé 11.572 (0.347 proc.); židů 136.615 (4.102 proc.); ostatních 4.185 (0.125 procenta; bez vyznání 16.900 (0.507 proc.); neudalo náboženské příslušnosti 626 obyvatel. Poněvadž ročně přibývá na Slovensku průměrně 40.000 lidí, vzrostl celkový počet obyvatelstva od posledního sčítání na 3 mil. 450.000 lidí.

PODKARPATSKÁ RUS

Náboženské poměry. Státní statistický úřad vydal právě statistiku Podkarpatské Rusi, podle níž z 1000 obyvatel je tam 630.2 Rusů, 276.6 Čechoslováků. Řeckokatolíků je 359.156, kdežto pravoslavných pouze 112.034. (V roce 1890 bylo na Podkarpatské Rusi pouze 421 pravoslavných!)

V pražské „Informacionnoj gazeti“ dovoluje si určovati pan „V“, ruský emigrant, kdo je na Podkarpatské Rusi „maďaronem“ a kdo je skutečným Rusem. Používá velmi podivného měřítka: každý řeckokatolík je maďaronem. Proč? Protože prý Dostojevský řekl: „Nepravoslavný nemůže

býtí Rusem." Nikdo nás nemůže podezřívati z nelásky vůči Rusům, ale tu třeba konstatovat, že podobné psaní je opravdu provokací. Tedy 359.156 katolíků na Podkarpatské Rusi jsou maďaroni proto, že tak určil jakýsi pan „V“ z „Informacionnoj gazety“! Divíme se redaktoru tohoto časopisu, p. Iljinskému, a to tím více, že byly časy, kdy se choval vůči katolíkům docela jinak!

„Karpatoruskij Golos“ č. 241 a „Ing. Gazeta“ č. 11. ze dne 25. XI. 1933.

Užhorodský biskupský ordinariát podal odvolání k nejvyššímu správnímu soudu v Praze proti rozhodnutí krajinického úřadu užhorodského (čís. 214-30), vydaného na základě ministerského nařízení (z 25. listopadu 1918), podle něhož „účast na náboženských cvičeních [exhortě, sv. svátostech atd.] není pro studentstvo závazná“, dále, „že náboženská cvičení nejsou integrující částí náboženského vyučování ve školách a že rodiče mají dobrovolně rozhodnouti o účasti svých dětí na nich“, a konečně, „že neúčast

na těchto cvičeních nesmí mít vlivu na klasifikaci co do mravního chování, tím méně co do předmětu náboženství“. Nejvyšší správní soud v Praze, u něhož byl zástupcem užhorodského ordinariátu dr. Jan Procházka, zrušil (29. listopadu 1933) rozhodnutí krajinického úřadu. Tím je nejvyšší instancí přiznáno, že pověstná Habrmanova nařízení školská neplatí pro Podk. Rus. Mohou platit ještě pro ostatní republiku?

Z užhorodské centrální kanceláře spolku „Obrana víry“ bylo v r. 1933 zdarma rozdáno a zosláno 27.000 apologetických brožur, kromě množství kalendářů, modlitebních knížek a přes 5000 obrázků sv. „Obrana víry“ pamatovala i na ruské řecko-katolíky v Rumunsku a s pomocí basilánské tiskárny užhorodské poslala přes 2000 modlitebních knížek, kalendářů, brožur, letáků, obrázků, katechismů a novin ruským dělníkům vystěhovalcům v Belgii (Merchienne).

Za hranicemi.

ŘÍM A ITALIE

Poměr Vatikánu k sovětům zůstal v celku takovým, jak byl stanoven v pamětním spise, v němž Vatikán za javnovské konference r. 1922 formuloval podmínky sblížení s Moskvou. Spis žádal mimo jiné plnou svobodu svědomí pro všechny ruské občany i cizince, jakož i záruku za svobodu všech náboženství a kultů v Rusku. Také v nedávno sjednané smlouvě Spojených států se sověty je obsažena klausule o náboženské svobodě pro příslušníky obou států. Je to nicméně po prvé, co sověty upouštějí od svých zásad protináboženského boje.

Biskupský stolec ve Rjece (Fiume) zůstal po smrti prvního rjeckého biskupa Isidora Sain-a po dvě leta neobsazen. Konečně jmenována Svátá Stolica jeho nástupce v osobě msgra Antonína Santina, rodáka istrijského z Rovinje (nar. roku 1895). Střední školu vystudoval nový biskup v Kopru a bohosloví v Gorici. Po svém vysvěcení (r. 1918) kaplanoval v Pulji, kde se stal i farářem. Vyníkl

svoji činností v Katolické akci a v charitě. Je nejmladším biskupem italským.

Projev soustrastí nad smrtí preláta Bergerti, přítele Svátého Otce, poslovalo papeži osmileté děvče z Boloně a zároveň přiložilo i svou fotografii, aby prý „ji papež poznal, až přijede do Říma se svými rodiči“. Svátý Otec odepsal děvčeti s velikou srdečností a poslal jí svoji velkou fotografii s vlastnoručním podpisem.

Na předměstích římských povstalo v poslední době 10 nových farních kostelů, o jejichž nalehavé potřebě svědčí nejlépe horlivý náboženský život, který se nyní v nových farnostech rozvíjí. Také v ostatních italských městech, zvláště na jihu a na italských ostrovech, byla zbudována řada nových kostelů a na výslovné přání sv. Otce bylo též mnoho nových farních budov postaveno anebo obnovoeno. Za poslední tři leta činí jejich počet asi 2000.

Bl. Louisa Marillac, spoluzakladatelka milosrdných sester sv. Vincence, bude ještě v letošním jubilejním roce

na jaře prohlášena za svatou. Řehole milosrdných sester sv. Vincence má dnes asi 4000 domů řádových a přes 40.000 sester, jejichž blahodárná činnost je uznávána i od nepřátel Církve.

Atheneum Antonianum. Před padesáti lety založil v Římě generál řádu františkánského P. Bernardo da Portogruaro vyšší školu františkánskou, která byla nyní zvláštním papežským brevem povýšena na papežskou universitu pod názvem „Atheneum Antonianum“. Péči nynějšího Sv. Otce stává se Řím opravdu ohnískem vysokého učení pro celý křesťanský svět.

Novým rektorem římské university gregoriánské byl jmenován americký jesuita P. Mac Cormick; je star 47 let a je prvním Američanem, který byl pověřen tak významným úřadem na papežské universitě. Jeho předchůdce Belgičan P. Villaert vrátil se do vlasti léčit oftesené zdraví.

Sv. Otec přijal o vánocích v audienci matky italské, obdařené četnou rodinou. Zástupkyně římské provincie, markraběnka Nannerrini, je matkou patnácti žijících synů. Sv. Otec s radostí uvítal matky, jež zasluhují úcty a vážnosti, neboť i pro blah. Pannu Marii stalo se jméno Matky Boha-člověka nejvyšším významem. Povzbudil je k důvěře v Boha, připomínaje jim milánské úsloví, že každé dítě si přináší svůj košíček, t. j. zvláštní pozhledání Boží pro rodinu. Také Mussolini přijal italské matky slavnostně.

FRANCIE

Lurdy postaví své rodačce, nové světici Bernardetě Soubirous, bronzový pomník u vchodu do města. Bude představovat světici jako mladou dívku, oblečenou v národní kroj pyrenejský z doby, kdy se od svých příbuzných z Barthes vrátila domů, a kdy se jí za několik týdnů potom zjevila sv. Panna. Komise pro zbudování pomníku, v jejímž čele je lurdský biskup, vypsal už soutěž, které se mohou účastnit všichni francouzští umělci.

Z jakých rodin vycházejí misionáři? V městě Valenciennes sjela se rodina francouzského jesuity P. Duponta, aby se s ním rozloučila před jeho odjezdem na misie do Číny. P. Dupont je nejmladší z 22 bratrů a sester, z nichž

dosud jich žije 14. Když se sjeli nejen sourozenci misionáři, nýbrž i jejich děti a vnukové, tvořili shromáždění 284 osob.

NĚMECKO

Věrouku nové „německé národní církvi“ slepil z příměsků různých náboženství universitní profesor filosofie C. Bergmann z Lipska. O hloubce jeho dějepisného vzdělání svědčí nedávno jim vydaná knížka „Die deutsche Nationalkirche“, kde na příklad tvrdí, že sněm nicejský pod vedením Athanasiusa (I) vrátil Kristu božství; historii o ženě Putifarově spojuje Bergmann s králem Davidem a dávno už odbytou legendou o „papežce“ Johanně uvádí jako dějinnou pravdu. Podle toho také dopadla věrouka nové německé církve; nemá s křesťanstvím nic společného. Znamená obnovení pohanských bludů, takže i protestanté ji odsuzují a odmítají. C. Bergmann chce patrně dotvrdit dějinnou zkušenost pro naši přítomnost, že nebylo pošetilosti a bludu, kterého by nehlásal nějaký filosof!

V Essen-Borbecku konaly se exercicie pro 66 hluchoněmých s pěkným úspěchem. Exerčitátor měl při promluvách vždy s obou stran silně ozářenou tvář elektrickými reflektory, aby hluchoněmi „posluchači“ mohli zřetelně sledovat pohyb jeho rtů a výraz celé tváře. Poněvadž na větší vzdálenost ubývá jasností nazírání, obstoupili exercitanti kazatele co nejbliže. Ve volném čase opakoval s nimi správce Jakobs obsah přednášek napísováním na tabuli. Za duchovní cvičení byli hluchoněmi účastníci velmi vděční.

Německý ministr vnitra vydal nařízení, že se mají učitelé i žáci na začátku a na konci vyučování pozdravovat navzájem „německým pozdravem“, t. j. zvednutím pravé ruky a slovy: „Heil Hitler!“ Tam, kde bylo na katolických školách zavedeno křesťanské pozdravení: „Pochválen buď Ježíš Kriste“, musí před ním na začátku předcházet, po něm končit náboženské vyučování „německý pozdrav“ Heil Hitler!

V kapli sv. Ondřeje v Mnichově byly o posledních vánocích konány staroslovanské hodinky a též služby Boží ve východním a řeckém obřadě

s obvyklým ve východní církvi svěcením chleba, pšenice, oleje a vína (litia). Pro návštěvníky bohoslužeb byly vydány podrobné programy celé liturgie. Ředitelem mnichovského orientálního ústavu u sv. Ondřeje je známý benediktin dr. Chrysostom Baur, odborný životopisec sv. Jana Zlatoústého, který o loňském podzimu navštívil Velehrad i náš ACM.

RAKOUSKO

Rakouský ministr školství dr. Schuschnigg vydal nařízení, podle něhož se mohou i děti bezvěrců účastnit náboženského vyučování, když si to přejí jejich rodiče nebo vychovatelé. Podle starého rakouského zákona to nebylo možno. Socialističtí správci škol kladli překážky provádění ministrova nařízení tím, že nechtěli takovým dětem dát potřebné učebnice a je do školy zařazovat. Podle sdělení ministrova vyhověl svým nařízením jen přání mnohých vychovatelů.

Pomocná akce vídeňského kardinála Innitzera pro hladovici Rusko. Na poradě, konané před vánočními svátky v arcibiskupském paláci ve Vídni zastupoval lvovského metropolitu Septického řecko-katol. biskup Budka, organizace ruských emigrantů prof. Kurčynskij, organizace ukrajinské poslanec Polankij, německé farář Schlening a židovské prof. Eisler. Generální sekretář pomocné akce, dr. Ammende vystoupil s velikou rozhodností proti nepravdivým pověstem, jako by na Rusi nebylo hladu. Nejvíce je hladem ohrožena někdejší obilní komora carského Ruska, úrodné kdysi Povolží. Poslankyně Roudnická ze Lvova upozornila zvláště na strašný stav hladových dětí ruských.

ANGLIE

V Londýně stala se katoličkou **Mareketa Bidvell**, dcera bývalého anglikánského biskupa z Ontario (v Kanadě), dra E. J. Bidwella. Následovala příkladu své matky, která už před 8 lety přijala katolickou víru. Její manžel jí to sice dovolil, ale zřekl se tehdy biskupského úřadu a je nyní anglikánským farářem v Sellingu (Kent) v Anglii.

V koleji ve Worcesteru přestoupil na katolickou víru anglikánský kněz

dr. Wiliam Force Stead; byl za světové války vojenským knězem anglikánským v americkém vojsku a je znám jako vynikající básník.

Kardinál Bourne otevřel už stou katolickou školu v Londýně. Při té příležitosti pronesl důraznou řeč na obranu katolického školství a žádal o ně ve jménu spravedlnosti také přiměřené podpory státní.

Anglický novinář a spoluvydavatel deníku „Daily Sketch“, Greville K. D. Boyle, byl slavnostně přijat do katolické Církve v londýnském kostele sv. Jakuba. Pohnutkou k tomuto kroku bylo zvláštní přátelství Boyleovo k švagrovi, poslanci Mac Veaghovi, horlivému katoliku, který nedávno zemřel. Ještě před jeho smrtí si umínil, že se vrátí k Církvi katolické a své navrácení že bude obětovat za pokoj duše švagrovy.

Představená sester karmelitek v Notting-Hill u Londýna založila už 31. klášter své řehole v Anglii. Přiblížila se tak horlivosti řádové zakladatelky sv. Terezie Avilské, která v 16. století vybudovala ve Španělsku 32 kláštery pro své spolusestry!

HOLANDSKO

Národní sjezd holandských katolíků bude se konat z popudu a pod protektorátem holandského episkopátu ve dnech 23. a 24. června 1934 v městě Herzogenbusch. Hlavním tématem sjezdování bude otázka autority v Církvi a ve státě, v rodině i veřejných podnikcích.

V **Huizen** postavili si holandští katolíci vlastní radiovou stanici, která se tak osvědčila, že má dnes už 150 tisíc posluchačů. Jejich příkladu následovali i katolíci vlámské a předběhli už liberální radiový svaz!

V **holandském klášteře OO. kapucínů ve Velpgrave** (v severním Brabantsku) uctili katolíci štědrými dary pro misie stříbrné kněžské jubileum zasloužilého apoštola slepců, P. Ondřeje Kivitse, který svůj kněžský život zasvětil původně misijní práci. Odejel roku 1912 na ostrov Borneo, kde působil s velikým zdarem mezi pohanskými Dajáky. Bohužel už po dvou letech onemocněl nevléčitelnou chorobou očí, která přivodila úplné jeho oslepnutí. Musil se tedy vrátit do své holandské vlasti, ale ne-

zapomněl ani tam podporovat zájmy misijní. Od roku 1923 věnoval se horlivé pastorační slepců, založil katolický Svaz nevidomých pod ochranou sv. Ottilie, stal se poradcem církevního spolku sv. Antonína ku podpoře slepců, koná pro ně rekolekce (duchovní cvičení), vyučuje a těší své nešťastné spolutřpící — sám slepec.

ŠPANĚLSKO

Pronásledování katolíků ve Španělsku přineslo sice Církvi nezměrné škody materiální, ale probudilo též novou energii náboženské činnosti a obětavosti. Katolíci španělští pochopili především rozhodující vliv dobrého tisku, pro který nelitují žádných obětí. A výsledek toho? Velký katolický deník „El Debate“ vycházel na počátku republiky v 80.000 exemplářích, nyní vzrostl jeho náklad na 200 tisíc exemplářů. Jeho částečnými odbočkami se staly listy: „La Gaceta del Norte“ v Bilbao, „El Noticiero“ v Saragoze, „La Verdad“ a „El Ideal“ v Granadě. Také tisková agentura „Le Logos“ vděčí za svůj vznik energii redaktorů hlavního katolického deníku. Nezapomněli ani na děti; vydávají pro ně týdeník „Jeromin“ a pro široké vrstvy lidové vychází ilustrovaný deník „Gracia et Justitia“ patřící též do koncernu „El Debate“. Přes nepřítelství vlády umožnila tento rozvoj katolického tisku jenom štědrá podpora španělských katolíků. Tak obdržel nedávno šéfredaktor „El Debate“ od nejmenovaného dobrodince 300.000 peset podpory na katolický tisk. Hispania docet!

ASIE

Apoštolickým delegátem pro Egypt, Arabii, Etiopii, Eritreu, Palestinu, Zjordánii, Syrii a Cypr jmenovala Svátá Stolica msgr. Torkvata Diniho, vynikajícího odborníka misijního práva církevního. Msgr. Dini byl vysvěcen na kněze r. 1918, je doktorem filosofie, bohosloví a církevního práva, byl profesorem na římské Propagandě, mnoho cestoval a nabyt tak širokého rozhledu světového.

Křesťanské obyvatelstvo Palestiny představuje v národnostním ohledu nejpestřejší mosaiku. Podobně je tomu i podle vyznání, neboť křesťané Svaté země patří k 5 různým církvím. Tři

z těchto církví jsou spojeny se Stolicí apoštolskou, totiž věřící obřadu maronického, melchitě a příslušníci obřadu syrsko-chaldejského. Ostatní křesťané jsou nesjednoceni, totiž pravoslavní a jakobité. Maronité pocházejí z 5. a 6. století, melchitě vznikli ve století 17., kdy se odloučili od řeckého pravoslavi a vrátili se do katolické Církve, utvořili skupinu obřadu byzantského. Křesťané obřadu syrsko-chaldejského utvořili samostatnou náboženskou obec, když jako bývalí jakobité zřekli se nedávno bludu monofysického a vrátili se do Církve katolické. Bludafství rozkolných jakobitů, vyznavačů monofysitismu, datuje se z roku 451, rozkol pravoslavných z roku 1053.

Tři katolické skupiny východní ve Svaté zemi, třebaže jsou sjednoceny s Římem, mají přece úplnou hierarchickou autonomii církevní se svými patriarchy v čele a mají též svou liturgii. Tak na př. melchitě užívají rituálu (obřadní knihy) byzantského v řeckém a arabském jazyku a maronité ve starém jazyku syrském. Melchitě i křesťané obřadu syrsko-chaldejského udělují sv. přijímání pod obojí způsobou a jejich kněží se smějí ženiti.

V Syrii žije okolo 400.000 katolíků, kteří z velké většiny náležejí k oněm třem východním obřadům (maronitům, melchitům a syro-chaldejcům). Jen zcela nepatrná menšina hlásí se k obřadu latinskému a armenskému. Zato v Palestině je z celkového počtu obyvatelstva 1 milionu obrovská většina mohamedánů (760.000) a Židů (175.000) oproti 90.000 křesťanů, z nichž je katolíků všech obřadů asi 40.000.

Pravoslavní v Sanghaji. Biskup Viktor, náčelník pravoslavné ruské mise, přijel do Sanghaje v doprovodu prof. P. Rožděstvenského. Poslední dobou byl biskup churav a řídil záležitosti ruské mise z nemocnice. Během posledních měsíců byly vybudovány v Sanghaji dvě pravoslavné školy a začato se stavbou katedrálního chrámu, a to ve sluhu moderních katolických chrámů. Je to první příklad podobných novot v ruské kostelní architektuře. Také jinak pracují pravoslavní kněží v Sanghaji velmi intenzivně;

protojerej P. Ljubimov a P. V. Guljajev pořádají náboženské přednášky pro Čiňany a Rusy, misionář A. Ponomarev referoval na diecesním sjezdě o náboženském stavu kraje. Podle usnesení pravoslavné diecéšní rady bude oslaveno 25. výročí smrti O. Jana Kronštadského, jehož kult, jak se zdá, se na východě velmi rozšiřuje.

(„Russkoje Slovo“ č. 2315.)

Na Dalekém Východě je ovzduší pro unionistické debaty velmi příznivé. Objevují se projevy pro unionismus i proti němu. V deníku „Russkoje Slovo“ je uveřejněn článek K. Jogela, který v zásadě uznává nutnost náboženské jednoty, avšak opakuje otepřené výtky o tom, že „západ“ (katolictví a západ není ovšem totéž) chce mechanickou jednotu, kdežto východní zásada „jednoty v lásce“ stojí prý výše nežli katolická snaha po nivelisování. To je ovšem omyl, zaviněný neznalostí skutečných poměrů. Pokud jde o vyjádření jednoty vnější forma je nezbytná, jinak by šlo o cosi bezobsažného, co by se samo rozpadlo, jako se na příklad rozpadla jednota, kterou reprezentoval cařihradský patriarchát. Přes tyto omyly je viděti, že K. Jogel projevuje skutečný zájem o unionismus.

(„Russkoje Slovo“ č. 2315.)

AMERIKA

MEXIKO

Proč jsou v Mexiku katolíci zavíráni jako nepřátelé státu? Ve spolkovém státě Mexiko ve Villa de Miscoac sešlo se několik katolických žen ke společné modlitbě sv. růžence. Byly obžalovány pro přestoupení 130. článku ústavy a zavřeny do vězení. — V jiném státě mexickém — Jalisco — stihl trest žaláře předsedu Sdružení otců rodin, poněvadž tato organi-

sace vystoupila neohroženě proti úmyslu vlády, která chce zavést do škol pohlavní poučování dětí. V takových těžkých zápasech musí bránit svobody člověka — jediná Církve — za hlubokého ticha všech, kteří mají svobodu stále v ústech!

USA

Pokusy obnoviti jednotu pravoslavných. Mezi pravoslavnými v USA. byly dosud tři tábory, nyní, po návštěvě sovětského „exarchy“ Beniamina jsou čtyři, což znamená též čtyři různé církevní jurisdikce. Novější pokus o smíření pochází od karpatoruského pravoslavného biskupa Adama Filipovského, který svolal sjezd do Wilkes-Barry.účastnilo se ho celkem 39 delegátů a přijel také „exarcha“ Beniamin, doprovázený bývalým katolickým mnichem Davidem Balfourem — přítomnost obou vyvolávala však nespokojenost delegátů. Biskup Adam podal historii všech dosavadních pokusů o smíření: nejprve prý jednal se zesnulým arcib. Apolinářem, ten ho však odmítl. Metropolita Platon neuznal ho ani za biskupa, ba žádal ho, aby činil pokání — Filippovskij ovšem neposlechl. Důsledek rozporů jeví se v té smutné skutečnosti, že někteří pravoslavní kněží byli již ve všech čtyřech táborech; tím ovšem utrpěla kvalita kněžstva a jeho kázeň byla ořesena. K biskupu Alexandrovi, jenž se spojil s Církví katolickou, přidalo se ještě 40 kněží. — Z ostatních řečníků na smířovacím sjezdu vesměs odsuzoval každý jiný církevní směr, takže biskup Adam musel žádati o klid a o slušnější chování. Jinými slovy: pravoslavná Amerika má opět o nepodařený smířovací pokus více!

(„Russkoje Slovo“, 25. X. 1933.)

PIANA-HARMONIA vyrábí se zárukou, prvotřídní jakostí:

A. HAVEL, Olomouc-Hodolany.

Výhodné platební podmínky. — Provádí veškeré opravy a ladění levně.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-

táře, kazatelny, křtitelnice, křížové

cesty a obklady z mramoru, dále veš-

keré pomníky a náhrobky. Návrhy a

rozpočty nezávazně zdarma. Četná

odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

pracují rychle, vkusně a levně

Boží hroby - křížové cesty - sochy,

jakož i veškerá nová zařízení,
opravy levně a trvale provádí

Pavel Juříček,

doporučený odborný závod
pro umělecké práce kostelní
v Olomouci, Křížkovského č. 5,

(vedle hl. pošty).

Vlastní návrhy, porady a roz-
počty zdarma.

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

Kos, Faninka Kosova, Jiřinka Vápeníková, Stefánka Jandáková.

Milé ditky! Máme už v archivě apoštolátním mnoho dopisů i kreseb českých dětí z Francie, které zůstanou důkazem, že ani v cizině nepominely rodné řeči a že se i v ní rády učí sv. náboženství. Totéž svědčí i Vaše milé řádky. Přijměte za ně srdečné díky a pozdravy též pro své rodiče!

Zahranční misie: P. T. Dar za Jugoslávské kalendáře Kč 54.—; nejmenovaná z Kateřinek u Opavy Kč 300.—; dr. H. Dostál, St. Louis, USA., Kč 640.—; nejmenovaná, Olomouc, Kč 20.—; ctp. p. bohoslovci (I. ročník), Olomouc, Kč 71.50; B. a Fr. Plhalovy, uč. v. v. v Brně Kč 200.—; nejmenovaná, Vlachovice, Kč 21.—; nejmenovaná z Kateřinek u Opavy Kč 50.—; nejmenovaný z Olomouce Kč 10.—, „Pán Bůh zaplatí!“

Knihy, známky, staniol darovali: P. T. Sl. Vyhnanáková, Mor. Hůzová; vdp. Pospíšil, Předměstí u Přerova; Ferd. Pichystal, Šumperk; ctp. p. bohoslovci, Olomouc; vdp. J. Šumšal, katecheta, Olomouc; Anna Poláková, Dvůr Králové nad Labem; B. Brežina, Hranice; Marie Svozilová, Olomouc; M. Směták, farář, Dřevohostice, „Pán Bůh zaplatí!“

Členské příspěvky: P. T.: Soc. stud. sdruž. „Borromaeum“, Hradec Králové, Kč 30.—; Fr. Vykydalová, Brno, Kč 5.—; řím. katol. farní úřad, Soběchleby nad Bečvou, Kč 142.—; ctp. p. bohoslovci „Bosna“, Olomouc, Kč 200.—; ctp. p. bohoslovci, Olomouc, Kč 64.50; od nejmenovaných Kč 25.—; farnost Těšetice-Vojnice (za rok 1933) Kč 138.—; nejmenovaný z Olomouce Kč 10.—; řím. katol. farní úřad, Hradčovice, Kč 150.10. řím. katol. farní úřad, Polešovice, Kč 175.—; řím. kat. farní úřad v Úsově Kč 437.—; proboštský farní úřad v Dubě nad Moravou Kč 11.55; vdp. Fr. Duda, katecheta, Šumperk, Kč 20.—; vdp. Felix Rýpar, farář, Celadná, Kč 390.—; Jan Nitra, Vítkovice, Kč 5.—, „Pán Bůh zaplatí!“

Světová oktáva modliteb za sjednocení Církve koná se od 18. ledna, kdy se slaví památka Stolce sv. Petra v Římě, do 25. ledna, svátku Obrácení sv. Pavla. Tuto pobožnost schválil ro-

ku 1909 papež Pius X. a papež Benedikt XV. obdařil ji roku 1916 odpustky. Zesnulý arcibiskup dr. Ant. Cyr. Štojan doporučil (A. Č. 1922, čís. 12.) ji věřícím, i nyníjší p. arcibiskup dr. Leopold Prečan.

Modlitba zní:

Ant.: Ať všichni jedno jspu jako ty. Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby svět uvěřil, žeš ty mě poslal.

K. Já pravím tobě: Ty jsi Petr.

L. A na té skále vzdělám Církev svou.

Modleme se: Pane Ježíši Kriste, jenž jsi řekl apoštolům svým: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám,“ nehleď na hříchy mé, nýbrž na viru Církve své a ji podle vůle své udělití račiž mír a jednotu. Jenž jsi živ a kraluješ Bůh po všechny věky věkův. Amen.

(Odpustky 200 dní denně po celou oktávu.)

Denní úmysly pro tuto oktávu jsou:

18. ledna: za návrat všech, kdož jsou mimo Církev, do jednoho ovčince Kristova.

19. ledna: Za návrat všech řeckovýchodních křesťanů a zvláště všech odloučených Slovanů k jednotě Církve římskokatolické.

20. ledna: Za návrat církve anglikánské do pravé Církve Kristovy.

21. ledna: Za návrat všech evropských protestantů do lůna Církve římskokatolické.

22. ledna: Za sjednocení všech amerických křesťanů ve víře se Stolicí Petrovou.

23. ledna: Za trvalé obrácení všech vlažných katolíků a odpadlíků.

24. ledna: Za obrácení židů.

25. ledna: Za obrácení všech pohanů.

Doporučuje se věřícím, aby se pomodlili denně aspoň desátek svatého růžence na zvláštní úmysl každého tohoto dne; rovněž aby na ten úmysl přistupovali denně ke stolu Páně. Na získání plnomocných odpustků je třeba vykonati jisté svaté přijímání první nebo poslední den oktávy.

Kde budou exercicie v lednu a únoru? 1. Pro muže v Července od 13. do 17. ledna, 2. Pro muže v Hlučíně od 26. do 30. ledna, 3. Pro jinochy v Července od 17. do 21. ledna, 4. Pro ženy

hlavně ze Slovácka na Velehradě od 21. do 25. ledna. 5. Pro dívky ze Slovácka na Velehradě od 14. do 18. ledna. 6. Pro dívky v Hlučíně od 22. do 26. ledna. 7. Pro muže hlavně z Hané a záp. Moravy na Velehradě od 1. do 5. února. 8. Pro jinochy v Hlučíně od 8. do 12. února. 9. Pro jinochy hlavně z Valašska na Velehradě od 21. do 25. února. 10. Pro ženy v Hlučíně od 3. do 7. února. 11. Pro dívky

hlavně z Valašska na Velehradě od 14. do 18. února.

Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko. Pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě. Pro Cervenku: Kolej redemptoristů, Cervenka u Litavle. Poplatek 50 Kč. Na Velehradě v zimě s otopem 60 Kč, dělnictvo však má slevu. V Cervenke 55 Kč.

Literatura.

J. Ledit, S. J., *Les Légendes slaves des SS, Cyrille et Méthode*, separátní olisk z věstníku římské university Rehořovy, „Gregorianum“, r. XIV. (1933), pag. 540—563. Prof. římského „Orientálního ústavu“ P. Ledit, S. J., podává tu kritickou recenzi poslední knihy prof. dra Dvorníka, *Les Légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance*, jejíž podstatný obsah v obšírném autoreferátu uveřejnil spisovatel také v „Casopise katol. duchovenstva“. Proto bude jistě zajímat českého čtenáře úsudek učeného římského profesora o vědecké práci dr. Dvorníka. P. Ledit shrnuje svůj úsudek v tyto body:

1. Dr. Dvorník ještě jednou dokázal vysokou cenu legend zvaných panonských, jak pro dějiny sv. Cyrila a Metoděje, tak i pro byzantologii vůbec.

2. O byzantském životě IX. století shromáždil množství velmi zajímavých informací.

3. Zprávy o byzantském pronikání na Moravě a o řeckých klášterech v Římě jsou opravdu vzácné.

4. Photius zaujímá v díle dra Dvorníka nezasloužené místo. Ani slovanské legendy, ani jiné doklady neopравňují autora k tvrzení, že existovaly úzké vztahy mezi patriarchou byzantským a slovanskými apoštoly.

5. Poněvadž příliš zanedbává západní doklady, zvláště listy Jana VIII. a Štěpána V., je obraz drem Dvorníkem vytvořený o arcibiskupství sv. Metoděje, o činnosti slovanských apoštolů na Moravě a v Panonii a o jejich vztazích ke Sv. Stoli v základě nepřesný.

6. Konečně nechává dr. Dvorník ve stínu činitele opravdu náboženské a zdůrazňuje činitele čistě politické.

„Probuzení“ — nový měsíčník, vě-

novaný české mládeži katolické a lidu na Volyni v Polsku. Vydává Akce „Naším na Volyni“ v Praze, předplatné 6 Kč, rediguje J. Dušek, předseda Akce, Praha XII., Záhřebská 15. V době, kdy řada dobrých katolických časopisů umírá souchotěmi, nepokládáme založení nového ilustrovaného měsíčníku pro malý jen úsek zahraniční duchovní péče za šťastný krok. Spíše se měla Akce „Naším na Volyni“ přičinít o rozšíření už existujících časopisů katolické mládeže na Volyni, referovat v nich a v jiných katol. časopisech o Volyni a především klidně pracovat nábožensky a národně bez hlomozných fanfár, které budi nebezpečnou reakci mocnějších nepřátel. Ale to už je stará choroba — slovanská nesvornost, roztržitost! Po stránce náboženské upozorňujeme redakci „Probuzení“ na autoritativní usnesení posledních biskupských konferencí závazné pro celou CSR.

Máte už veliké dílo dra Fr. Cínka: Životopis dra Antonína Cyrila Stojana? Vydalo Lidové knihupectví v Olomouci. Kdo chce rozumět vývoji náboženského a národního života u nás v posledním půlstoletí, nemůže ignorovat brázd, kterou v něm vyořal dr. Stojan, musí si přečíst knihu Cínkovu!

V zájmu náboženského uvědomení katolického rozšiřujte, odbírejte a čtěte hlučinskou sbírku „Životem“. V jejich populárních brožurkách najde jistě každý, čím obohati své poznání a pochopení katolické pravdy a co zradosti jeho život víry.

Neděle, náboženský týdeník, vycházející redakci dra Fr. Kruse, T. J. v Praze, patří do každé katolické rodiny.

ДАВЪСН КЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

A

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

J

OLOMOUČ

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 2.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Devatenáctý žalm unionistický	41	Splníme hlavní tužbu srdce	
Nová řada podlažských misionářů	41	Stojanova?	55
Světlo z náruče Mariiny	47	První pokus o založení slovanského	
Z Limburgu	48	řádu unijního	58
Výhledy unionistických snah na Vý-		Křesťanský Východ	60
chodě	53	Katolický obzor	72

Dýchací orgány přefiltrují denně miliony částic prachu a bakterií. Pravidelné kloktání Alpou zachovává jim stálou účinnost.

Hovorna redakční.

P. T. Tomáš Richter, Bratislava.
Poslali jsme obšírnější odpověď na Váš dotaz, ale lístek nám byl vrácen pro nedostatečnou adresu. Podle naší informace v Sibíři je biskupství pravoslavné. Pozdrav!

Bratru Lvovi, V. M. Kdo Tobě přičítal závěrečnou větu loňského Tvého článku o † P. Jaškovi, neumí nebo nechce umět číst. Byla v závorce jako doslov redakce a obsahovala jen myšlenku z pohřební řeči biskupa Schrembse, nemohla tudíž být ničím urážkou. Pozdrav.

K šedesátinám vdp. dra Kl. Žúrka, docenta sociologie v Bilsku u Litovle, projevuje naše redakce nejprve upřímné díky za všechnu jeho spolupráci v časopise i v obrodném ruchu katolickém doma a v krajaňských zahraničních misích. Dr. Žůrek je z nejstarších a nejvytrvalejších apoštolátních spolupracovníků ještě Stojanových, jehož nadšení a obětavosti nic nedovedlo zlomit. I když šel svými cestami, jež narážely na tolik překážek, svítily mu na nich povždy jasné ideály sušilovské: Církev a vlast. Kéž dobrotivý Bůh dopřeje mu i po životní šedesátce hojně tělesných a duševních sil i svého požehnání k další práci pro povýšení Matky Církve v našem národě a ve Slovanstvu. Na mnohá ljeta!

Duchovní péče o krajaňy v zahraničí byla soustředěna pod vedení předsedy biskupských konferencí olomuckého arcibiskupa dra L. Prečana; bude ji vykonávat Apoštolát se Spolkem sv. Rafaela pro vystěhovalce tak, že duchovní péče misijní bude řízena z Apoštolátu, zásobování naší emigrace četbou všeho druhu převezme Spolek sv. Rafaela.

Dne 2. ledna odpoledne konala se za účasti delegátů obou spolků a za přítomnosti aktivních pracovníků v duchovní péči o zahraniční krajaňy v Přerově porada, jež měla zjistiti, čeho třeba pro nejbližší dobu v jednotlivých oblastech misijních.

Schůzi řídil v zastoupení p. arcibiskupa dra Prečana světitel biskup msgr. J. Stavěl, který uvítal především gen. superiora Těšitelů P. J. J. Litomiského z Vídne, františkána dra J. Procházkou z Prahy a sekretářku Spolku sv. Rafaela sl. Kolaříkovu. Sdílel, na čem se usnesla biskupská konference o předmětu přerovské porady.

Kanovník Jemelka, gen. tajemník ACM., vyložil důvod porady. Jde především o to, aby se zamezilo třídění a aby misijní práce rozdělena byla co nejúčelněji. Podal přehled o tom, co ACM. dosud v duchovní péči o krajaňy podnikal, zejména ve Francii, v Belgii, Holandsku, Německu a Bulharsku.

Gen. super. P. Litomiský referoval o práci ve Vídni a na dolnorakouském venkově. Sdílel, jaké plány jeho kongregace má pro budoucnost. Rozmnožením počtu kněží v řeholi bude moci zabírat postupně jednotlivé

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Únor 1934.

Číslo 2.

Devatenáctý žalm unionistický.

Br. J. Mastyl'ak C. Ss. R.

(Pro Papa — Svatému Otcí.)

*Bůh vyslyš ve dnech soužení
Tvůj hlas, když k nebi vzlyká,
ať síly oblak obestře
Božího bojovníka,
ať zdar Tvých čistých obětí
se nebes až dotýká
a každý záměr plní se,
jenž v srdci dobrém vzniká!
Lid Tvůj zajásá nad Tebou:
„Moc Páně převeliká!“*

*Ó, vyslyš Tě, jenž božských práv
se ve Tvůj prospěch zřiká,
že všechny věčna poklady
Tvá dlaň nám odemyká.*

*Jest jméno Boží jitřenkou,
když satan světlem bliká,
s ním půjdeme vstříc Životu
přes svody násilníka:
jen, Bože věčný, zachovej
svých svatých bran Kličníka.*

Nová řada podlašských misionářů.

Josef Olšr T. J.

P. Matěj Szaflarski T. J.

(Pokračování.)

Dne 11. srpna 1885 po dvouměsíčním vězení v Lublíně převezli P. Szaflarského s Borysiewiczem do varšavské citadely. Tam již zastali P. Przesmyckého, kaplana z Lublína, P. Skrobaňského, dominikána z Lublína, O. Nowalského, řeholníka kamaldolského z Bělan u Varšavy, P. Sikorského, faráře z Lowicza; všichni byli uvězněni a poskytování pomocí unitům.

Citadela byla dosti velká tvrz, kterou zbudoval car Mikuláš I. po povstání roku 1831, aby výhrůžkou bombardováním udržel město v poslušnosti a rovněž, aby — pro případ války s Rakouskem — mohla se Varšava lépe bránit. Mezi valy stála rozsáhlá jednopatrová budova, zvaná pavilon X., známé vězení pro politické provinilce. Bylo v něm asi 100 malých cel, 6 kroků dlouhých, 5 širokých; jen několik bylo větších pro dva neb tři vězně. Vchod do kobky uzavíraly dvoje zamřížované dveře tak, že mezi nimi bylo místo pro četníka, který čas od času okénkem pozoroval, co vězeň dělá. Okna byla rovněž zamřížována silnými železnými pruty. Okenní tabulky byly příslušným válcováním tak zprohýbány, že jimi nebylo vůbec vidět, výjma nejvyšší částí. Chtěl-li se tedy někdo podívat ven, musel vylézt na okno, ale to bylo přísně zakázáno.

Do takové kobky vsadili P. Szaflarského i Borysiewiče, každého zvlášť. Zacházeli s nimi jako s jinými politickými vězni — socialisty, nihilisty — velmi přísně. Nedostali ani knížku na čtení, ani pero a papír nesměli mít u sebe. Dorozumívat se s jinými vězni jakýmkoliv způsobem bylo přísně zakázáno a také nemožno, neboť stráž provázela vězně na každém kroku, i na záchod. Nič nepomohly protesty. Služba u vězňů se denně měnila, rovněž i stráž u dveří. Trestanci nesměli mít u sebe ani nejmenší ostrý předmět, k jídlu dostávali pouze lžičku.

Ačkoliv strava našich vězňů byla lepší, vězení čisté a dvakrát denně — odděleně ovšem — je vodíval strážník na půlhodinovou procházku, přece samota a nedostatek jakéhokoliv zaměstnání a společnosti tíživě působila na živého, veselého a energického horala, P. Szaflarského.

Po roce onemocněl chorobou plicní a přišlo dokonce i chrlení krve. Tehdy dostával denně mléko, ale to mnoho nepomáhalo.

Když tak jednou seděl zadumaný v hlubokém tichu své cely, ozvalo se klepání na stěnu. Naslouchá. Klepání bylo rytmické, s delšími a kratšími přestávkami. Nevěděl, co to znamená. Když se však klepání ozývalo denně, přišlo mu na mysl, že je to asi nějaký vězeňský „telefon“. Neznal ovšem jeho klíče. Až jednou chodě zamyšlen a z dlouhé chvíle prohlížíje matné sklo v okně, zporoval na dolní tabulce nějaké rýhy. Přistoupil blíže a uviděl na skle vyrytu ostrým křemenem následující tabulku:

	1.ní	2.á	3.i	4.á	5.á
I.	a	b	c	d	e
II.	f	g	h	i	k
III.	l	ł	m	n	o
IV.	p	r	s	t	u
V.	w	y	z		

Tu se právě ozvalo opět klepání. Není snad nějaký vztah mezi touto tabulkou a klepáním? blesklo mu hlavou. Chvilí naslouchal a srovnával. Po několika pokusech přišel na klíč. První klepání označovalo řadu, v které bylo sdělováno písmeno, druhé klepání zase hlásalo, kolikáté písmeno v dané řadě je míněno. Tak na příklad písmeno „m“ se klepalo ... a pod. Slovo oddělovalo se delší přestávkou.

Slovenští studující římského Russika.

V r e d n í ř a d a : 1. A. Danišovič, 2. J. Kutlik, 3. J. Zelenka, 4. L. Šišmič. — D o l n í ř a d a : 5. A. Balasa, 6. J. Kellner, 7. Fr. J. Benkovský.

Teď již měl P. Szaflarski zaměstnání — „u telefonu“. Denně dostával noviny, kterých se některý vězeň dověděl a posílal je svědomitě dále. Rovněž vězňové si vzájemně sdělovali různé věci; telefonující oznámil, komu telefonuje, a tak to přišlo přes všechny cely až k pravému adresátu.

S počátku byl P. Szaflarski ve vězení sám, pak mu přidělili Borysiewiče. Pokud seděli spolu, přicházela týdně žena Borysiewiczova a přinášela jim čisté prádlo a špinavé brala si zpět oprat.

Ale dne 24. února 1886 byl Borysiewicz vyvezen do ruského vnitrozemí na nucený pobyt. Krátce po jeho odjezdu přišla navštívit P. Szaflarského pí Borysiewiczová a zároveň rozloučit se s ním. Dobrjaňskij jí dovolil mluvit pouze 3 minuty, a to jen ve své přítomnosti.

Se slzami v očích postěžovala si, že jí Dobrjaňskij z oněch peněz, které si krvavou prací získali, nevrátil nic, že musí tedy jít s žebráckou mošnou do světa.

„Vratte jí vše,“ řekl P. Szaflarski Dobrjaňskému; „jinak vás potká tolik neštěstí, kolik jste jí vzal kopějek. Bůh je spravedlivý.“

Dobrjaňskij jen mlčky pokrčil rameny.

Paní Borysiewiczová poděkovala P. Szaflarskému za vše a odešla. Vícekrát jí už neuviděl.

P. Szaflarski zase osamotněl. Tak seděl v žaláři bez rozsudku, nevěda na jak dlouho. Po nějakém čase vyvezli P. Przesmyckého k Ledovému moři; na nádvoří, před okny žaláře, pověsili 5 socialistů-nihilistů. Nebylo naděje na vysvobození. Nic divného, že neveselé myšlenky kroužily P. Szaflarskému hlavou. Již si složil i píseň, kterou chtěl zazpívat pod šibenicí, než ho oběsí. K utrpení tělesnému přistupovalo však i utrpení morální — pohled na ubohé unity, které Dobrjaňskij zatýkal, věznil a vyvážel do Ruska.

Než přece neklesal duchem. V dopisu P. Kusackému 6. května 1886 psal: „O mne se nebojte, blahopřejte mně jen, že jsem uvězněn pro Krista.“

Jednoho dne, když opět stál „u telefonu“ a přijímal denní zprávy, uslyšel, že mu „telefonuje“ br. Josef Grużewski (Guzicki) Tov. Je-žíšova z Krakova, rodem z Podlaší, spolupracovník misionářů. Hned mu také oznámil, jak se dostal do vězení. Vezl z Krakova do Varšavy křestní listy pro unity. Ve Varšavě setkal se s p. Lisieckim, který byl už celý zoufalý nad dlouhým vězením své ženy. Proto se rozhodl vydat Grużewského v ruce policie, aby vysvobodil svou ženu. Tak byl ubohý bratr uvězněn, ale paní Lisiecké to nic nepomohlo. Když p. Lisiecki trochu se vzpamatoval, s hrůzou poznal, čeho se dopustil. Přišel do vězení se slzami a odprošoval br. Grużewského. Ten mu odpustil, pouze ho napomenul, aby se z toho vyzpovídal.

Velkou radost způsobilo P. Szaflarskému dovolení, že smí od 26. října 1886 sloužit mši svatou. S počátku pouze jednou týdně v kanceláři za asistence četníka ozbrojeného po zuby, později — přes 10 měsíců — denně ve vězeňské cele. Po osmiměsíční samovazbě přidělili mu opět spolčnicka, O. Novalského, kamedulu z Varšavských Bělan.

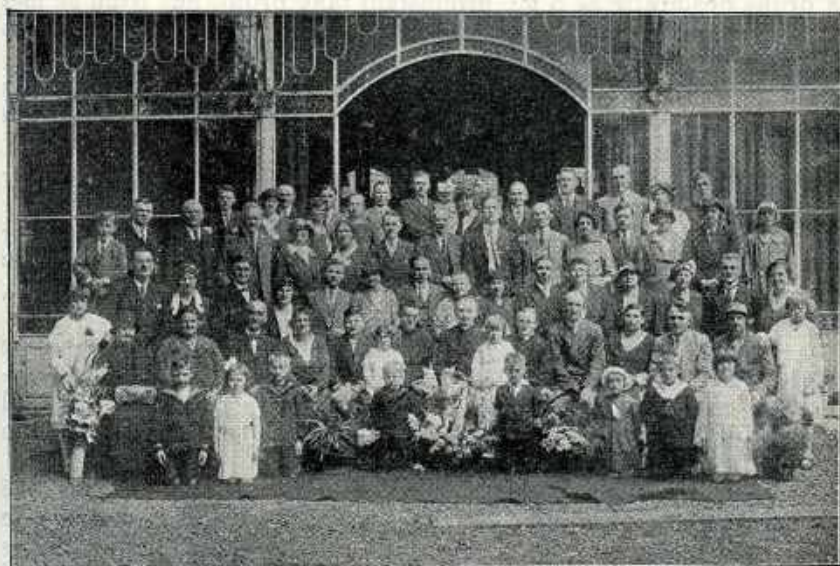
Koncem roku 1886 vymohla si nábožná paní Wágnerová dovolení, navštěvovat P. Szaflarskiho. Donášela mu týdně čisté prádlo a něco k jídlu. Jednou přinesla mu i talár, kterého pak užíval při mši sv. Dárky zabalila vždy do nejnovějších novin, takže se P. Szaflarski týdně dovídal, co se děje ve světě. Když v srpnu 1887 paní Wágnerová onemocněla, zastoupila ji její přítelkyně paní M. Kamiňská.

Roku 1887 dovolili P. Szaflarskimu mít ve vězení inkoust, pero, papír a knihy, z Krakova mu dokonce poslali i breviář. Teď již se mu žilo lépe. S O. Novalskim společně se modlili, četli, opakovali theologii a vypisovali si z knih důležitější místa.

Na stravu, pořádek a jednání dozorců P. Szaflarski si nenaříkal. Zvláště velitel tvrze a poručík-dozorce chovali se k němu přívětivě

a shovívavě, zvláště poručíka chválí P. Szaflarski ve svém vězeňském deníčku. Dne 27. července 1887 píše: „Pan poručík byl dnes u mne mezi 11. a 12. hod. dopoledne. Mezi obědem přišel ke mně opět se sluhou, který nesl postní polévku na porculánovém talíři — a hodnou porci s jeho stolu, poněvadž — jak mně sám říkal — on a jeho sekretář v pátek se vždy postí. Velmi to pěkně u důstojníka v dnešní době. Co si myslí o tomto výjimečném jednání se mnou

Krajanští horníci z holandského Limburku na primicích svého misionáře P. Šilhana T. J. v Maastrichtu.

stráž, která to vidí a sluhové, kteří to přinášejí? Večer byl zde pan poručík po třetí a nabídl se, že mně bude v postě vždy posílat postní jídla se svého stolu.“

Jindy o něm píše: „Neukazoval vůči mně a unitům nenávisť, nýbrž spíše se na jeho tváři jevil soucit a dobrota.“

Jednotvárný běh vězeňského života byl přerušen smutnou událostí. Dne 12. srpna 1887 byl br. Josef Grużewski vyvezen na 3 leta do Kyrilova v gubernii novgorodské. P. Szaflarski dal mu na cestu svůj kožík a napsal v dopisu na rozloučenou následující slova: „Jozifku, nes svůj kříž tak, jako ten, kdo našel těžký měsíc plný zlata a diamantů; nese jej radostně, ač se potí a ani si moc nepřeje, aby mu někdo pomáhal!“

Dověděl se později, že řád jezuitský se stará úsilovně o jeho vysvobození, ale že Dobrjaňskij žádá několik tisíc rublů výkupného. Lekl se, aby P. provinciál snad na to nepřistoupil a on se nestal pří-

činou tak velkých výdajů. Proto dne 27. září 1887 píše: „Zaklínám vás pro lásku Boží a všechno svaté, abyste si nepřidávali trampot a soužení starostí o mé vysvobození. Vždyť první křesťané netoužili a neusilovali dostat se z vězení, ale prozpěvovali v něm hymny ke chvále Boží, pokud je nevyvedli na arénu nebo pokud je sám Bůh zázračně nevysvobodil. Sv. Ondřej nedovolil, aby ho sňali s kříže, ač prokonsul to chtěl udělat.“ Dále cituje příklady a slova sv. Ignáce, mučedníka, a Joba. „Svědomí mám čisté, ať se stane cokoliv. Za druhé nestarejte se o mé propuštění také proto: než bych se měl mezi vámi vláčet bez práce, ležet v posteli a být vám na obtíž, to raději chci takový život vésti zde ve vězení, poněvadž zde jest záslužnější. Proto prosím vás, Otče a drazí bratři, i svoji sestru (byla řeholnicí), nemodlete se za to, abych byl propuštěn, ale za to, abych statečně vytrval až do konce.“

Než přes to všechno rád jezuitský jako dobrá matka staral se všemi silami o jeho vysvobození a nepřestal, až se uskutečnilo.

V deníčku ze 24. srpna 1888 píše P. Szaflarski: „Dnes o půl 4. hodině byl u mne pan poručík a oznámil mně radostnou zprávu, že za tři neb čtyři dni pojedu domů. Je to jistě výsledek modliteb těch, kteří se za mne zde i za hranici modlí.“

Přece však uplynulo ještě 8 dní dlouhého očekávání, než mohl ve svém vězeňském deníku napsat poslední slova: „Dnes, t. j. 31. srpna 1888, okolo 10. hod. přišel ke mně opět pan poručík a oznámil mi přece jednou konec vězení po 3 letech a 17 dnech, řka, že pojedu zítra, t. j. 1. září. Benedictus Deus!“

Druhého dne ráno opustil P. Szaflarski tvrz a odjel k rakouské hranici. Provázeli ho dva četníci. Na hranicích jeden strážník se s ním rozloučil, druhý jel s ním až do rakouské pohraniční stanice Ščakové, odevzdal jej v ruce rakouské pohraniční strážce a odebral potvrzení. Téhož dne večer přijel P. Szaflarski do Krakova, vysílen tříletým vězením, nemocen, podobný vlekloucímu se stínu.

*

V tom čase, kdy P. Szaflarski seděl ve vězení a Dobrjaňskij jezdil po Podlaší i lovil unity, ještě třikráte se vypravil do Ruska P. *Sozaňski T. J.* — v říjnu 1885, v lednu a březnu 1886. Soudil, že to bude nejvhodnější čas; ruské policii ani na mysl nepřijde, že budou misionáři tak drzí a — zatím, co jeden sedí v citadele — jiný že bude klidně „zatvrzovat“ unity dále. A nemýlil se. Ač žádné výpravy nebyly konány v tak nebezpečné chvíli, přece na nich tolik vykonal, co na žádné jiné.

Pak byla podlašská misie přerušena, poněvadž zatčením pí Lisiecké a br. Gruzewskiho byl odhalen „misionářský“ obchod ve Varšavě a Dobrjaňskij sebral nejpodrobnější informace o misionářích, kteří již na Podlaší pracovali, takže byl by zatčen hned na hranici. Bylo třeba připravit jiné misionáře a utvořit nový plán.

Světlo z náruče Mariiiny.

Ant. Šuránek.

(Ke 2. a 14. únoru.)

Jaký to světlý zjev ve chrámě *jerusalemském*! Mladá Matka s dítětem v náručí, oči upřené k nebi. A vedle staríčků Simeon. Toužil uvidět světlo, slibované světu proroky. Nyní se rozzářily jeho unavené oči, omládlý, jako omládnou zнову, až budou patřiti na světlo věčné v nebi. I jeho náruč se rozpráhla, aby objala Světlo k osvětlení nejen národa vyvoleného, nýbrž všech národů, i pohanů.

*

Cařihrad, svoji polohou nejkrásnější město na světě, byl zasvěcen císařem Konstantinem „přeblažené Bohorodičce, vždy Panně Marii“. Císař Justinian I. (527—565) postavil v něm divukrásný chrám *Boží Moudrosti* (Hagia Sofia). Město i okolí bylo plno chrámů a klášterů. Do tohoto ovzduší přišel asi 17letý Konstantin Cyril r. 842 nebo 843. Možná, že v doprovodu své matky, vdovy. Ta jej odevzdala ze své náruče do náruče Mariiiny. V městě katexochen mariánském, studoval, zůstáváje „čist a nevinný, a čím milejší byl Bohu, tím milejší též lidem“. Oblíbil si samotu a později, jako kněz, odešel s bratrem Metodějem na horu Olymp do kláštera, aby tam rozmlouval s Bohem a se svatými knihami. Tam rostlo světlo v nitru obou svatých bratrů, tam asi přemýšleli o tom, jak zažehnouti to světlo Slovanům, jejichž jazyk znali od mládí. Tam dozrával jejich úmysl: připravit slovanský překlad svatých knih.

Sv. Metoděj byl později pravděpodobně vysvěcen na kněze v římském kostele *P. Marie Sněžné* (Sta Maria Maggiore) a tam také sloužil *první mši sv.* Tento římský chrám mariánský byl tehdy jakýmsi pojítkem mezi Římem a Cařihradem, mezi východem a západem. Zasnoubil-li se student Konstantin-Cyril Boží Moudrosti, oblíbil si zároveň úctu k „Stolici Moudrosti“ Panně Marii.

*

Do Říma spěchali soluňští bratři z Moravy. Cyril přišel vyčerpan misijní prací. Oblékl v Římě opět roucho řeholní. Těžce nemocen rozmlouval o budoucnosti s bratrem Metodějem. Těšil sklíčeného, posiloval ho a povzbuzoval, aby vytrval v díle misijním na Moravě, třeba tolik touží po tichém klášteře olympském. „Hleď, bratře drahý, my dva jsme byli soupřeží, jednu brázdou jsme táhli, a já nyní na liše padám, když jsem dokončil dny života svého... Prosím tě, nikdy neopouštěj pro mníšskou horu svého misijního pole, abys tím spíše mohl býti spasen.“ — Hrdinsky umíral sv. Cyril s modlitbou na rtech, vzpomínaje na doby svého dětství, na svou matku. Zesnul ve věku 42 let 14. února 869. Řím viděl při jeho pohřbu vítězný doprovod světce. Pochován byl ve chrámě sv. Klimenta. Pod obrazem nad jeho hrobem lze čísti latinsky asi tento nápis: Dobrý boj jsem

bojoval, běh jsem dokonal, víru zachoval... Bože dobrotivý, vyslyš naše modlitby, aby se Cyril tvým slitováním radoval v družině tvých svatých... Kdo to čteš, řekni: Dej, Bože, hříšníku Cyrilovi věčný pokoj! Amen.

Slovanští apoštolové nám přinesli s láskou ke *Kristu, Synu Božímu*, i lásku k *Bohorodičce*. Zvěčnělý arcibiskup Stojan říkával: Co by to bylo za Slovana, který by *Matku Boží* nemiloval? — A přece naši bratři, kteří se odloučili od Církve římskokatolické, aby se stali členy nové církve československé, opustili cyrilometodějskou víru a lásku k Spasiteli a jeho Matce. „O Kristu věříme, že byl *člověk jako my*, zrozený zákonem všelidským. Matku Kristovu Marii ctíme nade všechny ženy pro její tak požehnané mateřství.“ (Zpěvník písní duchovních cčs, 277.) Kristus jim tedy není Syn Boží, Maria není Bohorodičkou. Vypadli bratři naši z cyrilometodějské rodiny slovan-
ských ctitelů Bohorodičky, z jejíhož klína vzešlo jediné Světlo k osvětlení všech národů. Jediné světlo i k osvětlení našeho národa!

Velehrad náš ten rozkvétá vždy znova,
nižádná moc už nám jej nerozboří,
*pokud náš národ v hloubi srdce chová
důvěru k Matce, která divy tvoří...*

Z Limburgu.

Fr. Němec T. J.

Na přání lednového čísla „Apoštolátu“ načrtne několik mží-
kových obrázků ze života československých horníků, zaměstnaných
na uhelných dolech v holandském a belgickém Limburgu.

Svěcení na kněžství.

Život horníků tu kolem Heerlenu i vedle u sousedů v Belgii je tak
všední, že opovázlivostí je se o něm rozpisovat. U žen je upoután
větším dílem na vařečku, u mužů na sfárací klec, důlní náčiní a
metry uhlí, které třeba za den vylámati. Tečku, velikánskou tečku,
bych za těmito dvěma větami mohl udělat — jsemť se svou troškou
v koncích — nesáhnul-li do minula. Tenkrát na sklonku léta a v roz-
machu podzimu se radostně rozvířila mrtvá hladina denních klopot
našich krajanů. Zrovna jako když hodíš do rybníka kámen. Stále
větší a větší kruhy šíří se po vodě od místa, kde kámen ke dnu za-
padl. Z Maastrichtu se dostala do heerlenských hornických osad
zpráva, že dp. P. Šilhan T. J., jenž se dostal zásluhou dp. P. Křiván-
ka hned od počátku svých bohoslovných studií do srdečných styků
s našimi krajany kolem Heerlenu, bude svěcen 15. srpna 1933 na
kněze.

Tam v hornických domcích v Heerlerheide, Schaesbergu, Linden-

heuvelu a Geleenu nastal nevidaný ruch. Vždyť vidět, co ještě nikdo z nich nespatrił, rozdělít se o radost s tak dobře známým novosvěcencem, stálo za cestu do Maastrichtu. Původní plán, vyslat 15členné poselstvo, ukázal se záhy neudržitelným. Poselstvo se den ode dne rozrůstalo a zastavilo se až před sedmdesátkou. A kdo ví, zda by i tato už samo sebou ctihodná číslice všecy obsáhla, kdyby 15. srpen nebyl rychleji přispěchal, než se kdo z milých horníků nadál.

Svěcení svatováclavského praporu čsl. horníků ve Waterschei (v Belgii). Bruselský čsl. vyslanec dr. Slavík a horníci s praporem vycházejí z kostela.

Než popřejme slova holandským novinám „Limburger Koerier“, jehož dopisovatel nespustil s očí na ulicích maastrichtských tak nezvyklého procesí mužů, žen a dětí s kyticemi a koši květin, s ranci buchet, zrovna jako by šli na Hostýnek. Piše v novinách 16. srpna:

„V úterý uděloval J. E. dr. Lemmens, biskup roermondský, kněžská svěcení jezuitským bohoslovcům z Maastrichtu. Mezi svěcenci byli tentokrát i dva českoslovenští jesuité P. Šilhan a P. Langhans. První z nich studoval bohosloví v našem městě, druhý přijel sem k svěcením z bohoslovného učení jezuitského v Enghien u Belgie. Českému obyvatelstvu v jižním Limburgu byla tato událost podnětem k skvělé manifestaci katolické soudržnosti. V rozmanitých důlních osadách utvořily se přípravné výbory, aby učinily tento den oběma šťastným novosvěcencům opravdu nezapomenutelným. A dílo se jim na výsost podařilo. Časně zrána přišli z Heerlerheide,

Schaesbergu, Lindenheuvelu a Geleenu — mnozí z mužů až do půlnoci pracovali ještě v dolech — aby mohli být na celé slavnosti. Když J. E. opustil kostel, spěchali Češi k mřížce pro požehnání od svých novokněží. Nato odebrala se celá výprava, skoro 70hlavá, do Servatius-societeit, kde jim podáno snídání. Zde se ujali četní mužové slova, odevzdali novosvěcencům květiny a své dárky. Ostatní dárcové nebudou nám to vykládat ve zlém, jestliže se zvláště zmíníme o dobré mamince, která novosvěcencům přišla nabídnout pečlivě do novin zabalené proslulé české koláče, jež sama upekla.

Že se čeští horníci v Limburgu cítí jako doma a již se pěkně sprátelili s holandsčinou, toho dokladem je nejenom holandská básnička, kterou mistrně přednesla Emilka Vaňousová, nýbrž i čilý rozhovor, který se rozpředl s P. W. Cramerem T. J., zakladatelem exercičního hnutí a budovatelem prvních exercičních domů holandských. A kdo by se divil, že s ním ukuli plán, pořádat české exercie ve Spanbeeku.

Pro oba novokněze bude to nejpěknější dárek, neboť tím způsobem se budou moci horníkům nejméně odměnit. A že exercicie budou, můžeme pokládati za jisto od chvíle, kdy jsme poznali československé spolky Libuši a sv. Prokopa z Heerlerheide. Čechoslovákům sláva!"

Svěcení svatováclavského praporu.

Je svátek Krista-Krále. Náš vlak projíždí u Lanaeken prvním pevnostním pásmem belgickým, o jehož dokončení se dnem a nocí horečně pracuje. Míří na Haselt, kde přeseďáme a zanedlouho volá průvodčí — Waterschei. Jsme u cíle své cesty. Jak se dnes Waterschei svátečně vystrojilo! Nádraží z prken sbité se tvrdě odráží systým zeleným nátěrem od zčernalého vřesoviště tu a tam jakoby lysinami prosetého přesypy bílého, žlutého a šedého písku. Těžné věže největšího a nejmoderněji vyzbrojeného dolu (André Dumont) v celém belgickém Limburgu hovějí si pohodlně na ranním slunko. Jejich ocelové paže, totiž mohutná kola, tahající z hloubky 800 m po celý týden vozík za vozíkem, dnes odpočívají.

Jdeme k české škole. Vyšňořila se na 15. výročí republiky jako panenka. Vítá nás u ní československý a belgický prapor, volně vzduchem poletující. Za okny tříd praporky červenobílé. Před školou nás obskakuje česká drobotina. Žasneme, co nám ti caparti za těch několik minut všecko nenapovídají. Klučina kterýs hodinu by vám vyprávěl, jak včera při světelném průvodě nesl lampion a — nezhasl mu. Tamhle malá Julinka se zubí a svěruje důstojným pánům z Maastrichtu své velikanáské tajemství, že odpoledne bude péci krocana a buchtíčky. Pavlík se chlubí, že je vrchním kuchařem, Zdeněk, že bude přednášet básničku.

Věru, chytří jsme z toho nebyli. Vykládaly nám děti vše od konce a nepověděly začátku, totiž, že odpoledne všechny účinkují na slavnostní školské besídce, pořádané v rámci slavnosti svěcení praporu hornického spolku Čechoslovák ve Waterschei. Pan učitel Bed-

nář a sl. učitelka Sodomová nás odvedli do spolkových místností na Staelen. Vítáme se s předsedou panem Koderou a seznamujeme se s horníky a jejich rodinami, jež se dnes sešly z celého okolí. Dvě hornické kapely hrají o závod. Jedna je našich krajanů z Waterschei, druhá patří krajanům v sousedním Zwartbergu. Za zvuků hudby jsou uváděni noví a noví hosté. Stačí tuším vzpomenouti deputace polských střelců a Jugoslovanů s prapory. Jak zazněly státní hymny, věděli jsme, že přijel čsl. vyslanec z Bruselu dr. Slavík. Žačka z druhé třídy jej vítala básničkou, odevzdala květiny a pan vyslanec se ujal slova. Zdůraznil význam sv. Václava, jehož jezdecký obraz si dali horníci na prapor vetkat s nápisem: Svatý Václave, vévodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím. Prapor rozvinut — opravdu mají dnes naši mezi všemi prapory, kolik jich je ve Waterschei, prvenství. Na druhé straně praporu je vetkán velký znak republiky a kolem něho spolkový nápis.

Na tři stovky účastníků řadilo se v průvodu s dvěma hudbami a třemi prapory. V kostele znovu nový prapor rozhalen, děti se daly do zpěvu písně Svatý Václave a nastal okamžik svěcení. Kmotry byli pan vyslanec dr. Slavík a ředitel místních dolů. Svěcení vykonal P. Šilhan. Při mši svaté, jež hned následovala, rozezvučel se waterscheiský kostel zpěvem „Ejhle, oltář...“

Příložený snímek vám doplní, čeho se na popisu nedostává.

Odpoledne nám děti ukázaly, co dovedou na jevišti. A přiznáváme, vydobýly si za mistrného vedení svých učitelů srdce a přízně všech přítomných.

Svátky dětí.

Zima bylo a mrzlo až, až...

Namítne tudíž leckdo, jak možno za takové sloty, kdy je člověku líto psa vyhnat ven, mluvit o svátcích dětí. Snad ještě tak o sánkování, klouzačce a sv. Mikuláši. A přece nezbývá, než se pustit i za těchto okolností do líčení největšího svátku dětí — prvního sv. přijímání.

Prvního sv. přijímání a v zimě a v prosinci? Ovšem, u dětí našich horníků z Winterslagu 10. prosince minulého roku. Nikdo neshledá ten čas divným, doví-li se o zvycích ohledně prvního svatého přijímání v Belgii. Tu rozlišují dvoje sv. přijímání dětí: první prosté a druhé slavné. K prvému připouštějí děti od 7 let, a to na svátek Neposkvrněného Početí. K druhému jdou děti, když dovrší 12 let a dovedou odříkat celý katechismus. Druhé se liší od prvního vnějším leskem a okázalostí. Chlapci jdou k němu ve zvláštních černých šatech, děvčata s bílým závojem. Naši ve Winterslagu se v tom ohledu zařídili podle úsloví: Či chléb jíš, toho píseň zpívej. Protože 8. prosince nebylo možno dp. P. Šilhanovi jeti do Winterslagu, stanoveno, že první — rozuměj ve smyslu belgickém — přijímání dětí bude v den shora uvedený.

Děti výborně připravila sl. Kubičková. Radostný ten den poněkud zakalila krutá zima. Naši krajané se scházívali na své bohoslužby v kapli české školy. Je to rozlehlá místnost s jednoduchými okny po

obou stranách. Venku hvízdal vítr a bylo 12 stupňů mrazu. V kapli nesrazila kamna přes statečnou obsluhu starostlivé učitelky mráz pod 7 stupňů. A Školský bratr Michel — mimochodem řečeno, ač rozený Vlám, naučil se za svého pobytu v Praze velmi dobře česky — neměl rovněž většího štěstí. Dobře, že si vzal kamna na mušku. Z vody, pro mši svatou v láhvi u kamen postavené, byl učiněný střechýl. Honem běžel do konventu Školských bratří pro novou. Co však s drobotinou? Dali ji do vytopené třídy dole, než nastala mše sv., maminky už tu byly s vlnáky a pak už to děti u kamen v kapli přes tichou mši svatou vydržely. Se svíčkami v rukou přistupovaly k svému prvnímu svatému přijímání a potom zase odvedeny poblíž kamen k díkůčinění.

Ve Waterschei otázka prvního sv. přijímání je vyřešena jinak. Spojujeme obě belgická sv. přijímání v jedno. Věkovou hranicí je postup z první třídy do druhé. Dosud se nenaskytl případ, že by bylo třeba přibrat někoho z první třídy vzhledem k úctyhodné řadě let tam ztrávených. Naše svaté přijímání konává se vždy po slavném svatém přijímání flámské školy. Dík laskavému pochopení a ochotě obou učitelů, dík spolku „Čechoslovák“ slavnost prvního svatého přijímání shromažďuje do kostela celé české Waterschei. Při minulém prvním sv. přijímání, jež dětem podával dp. P. Vondra, doprovázeli horníci své děti do kostela s hudbou a obstarali za vedení pp. učitelů sborový zpěv při mši svaté. S hudbou si děti zas z kostela odvedli do místností spolkových, kde jim vystrojili snídání.

To postačí k vnějšímu rámci nejkrásnějších okamžiků v dětském životě. A dušinky? Oh, Pán Bůh je právě tak rád u sebe vidí jako jejich bratříčky a sestríčky v daleké domovině. Všichni, kdož hornické děti na tuto chvíli připravují, nemají vroucnějšího přání, než aby se hodně důvěrně s Ježíškem, ponejprv k nim přicházejícím, sprátelily. Život si dovede často s mnoha dětmi našich vystěhovalců už za mlada a tím víc, když dorůstají, tak divně zahrát...

Na vinici Páně.

Tato kapitola bude jen suchým výčtem prací posledních měsíců, prací, které možno nám konat ve dnech, kdy se na fakultě nepřednáší. Do Waterschei dojíždíme každých 14 dní učit náboženství ve škole. P. Šilhan tam pokřtil dva hochy; jednomu bylo 10, druhému 12 let. O vánocích obešel všechny doly, tož Waterschei, Winterslag, Zwartberg, všude poskytl našim horníkům příležitost k svaté zpovědi. Ve Zwartbergu kázal a měl na Boží hod mši sv. Děti z české školy, nedávno tam otevřené a prozatímne umístěné do někdejší farní knihovny, zpívaly koledy. Nacvičila je sl. učitelka, jež sama letos školu vede. Odpoledne, oddáni jedni snoubenci. Pravidelné zájezdy konává P. Šilhan, jen když je to trochu možno, do Winterslagu. Apoštolátní veřejnosti už známá učitelka sl. Kubíčková zasedla se na faře ve Winterslagu o měsíční bohoslužby s českým kázáním.

U nás pravidelně jezdívá P. Šilhan kázat a zpovídat do Heerler-

heide. Na jaře bude střídavě jednou v Heerlerheide, po druhé v jiné kolonii. O hornících z Heerlerheide dlužno ještě poznamenat, že mají vlastní zpěvácký sbor, jenž se stará o zpěv při bohoslužbách. A což je pozoruhodnějšího, utvořili si naši horníci klub, jenž se účastní nočních adorací, které jednou do měsíce místní dp. farář zavedl.

Naše krajany v Lutychu a okolí objel P. Václav Fořt T. J., který je na bohoslovných studiích v Lovani.

První sv. přijímání krajauských děti ve Waterschei v Belgii.

Vyhlídky unionistických snah na Východě.

Dr. Ivan Šarič, arcibikup sarajevský.

(Pokračování.)

III. Jaké stanovisko zaujímá římská Církev vůči Východňanům? Jaké vyhlídky poskytují unijní snahy katolíků? Které překážky je nutno překonat a který způsob unionismu nejvíce doporučuje?

Odevždy — zejména za posledních pět papežů — katolická Církev projevovala zvláštní lásku a mateřskou starostlivost, aby odloučené Východňany přivedla zpět k církevní jednotě. Připomínáme jen namahavé a nákladné vyjednávání papežů s byzantskými císaři, která na sněmech v Lyonu a Florencii připravila unii, bohužel ne dosti trvalou. Vzpomeňme dále na veliké příznivce unijních snah, Urbana VIII. a Benedikta XIV., a poukažme na výmluvnou výzvu Pia IX. k sjednoceným biskupem v předvečer Vatikánského sněmu,

jakož i na láskyplný list Lva XIII. „Praeclara“ z roku 1894, jež tak nepěkně odmítli někteří východní patriarchové.

Již papež Řehoř Veliký ustanovil zásadu: „Rozmanitost obřadů Církvi neškodí, pokud zůstane zajištěna jednotu víry.“ Když ve své nesnášenlivosti zakázali byzančtí v polovině 11. století v Cařihradě latinský obřad, poukázal svatý papež Lev IX. na praxi římské Církve, která napomíná řecké kláštery v Římě, aby přesně zachovávaly všechny náboženské zvyklosti své vlasti. Řehoř II., Evžen IV., Benedikt XIV. a Lev XIII. potvrdili toto stanovisko nejen slovy, nýbrž ještě více činy. Výjimka se bohužel stala v době křížáckých výprav, které byly odezvou výhradně *politických* záměrů byzantských unijních vyjednávání. Východňané nemají pravdu, když se obávají, že by návratem k římské jednotě pozbyli svých obřadů. Poměry u východních sjednocených církví svědčí o pravém opaku.

Co se týče našich nadějí, musíme přiznati s asumptionistou Raymondem Janinem, že v prvých dobách po rozkolu ještě bylo lze doufatí ve *společný návrat* Řeků k mateřské Církvi římské. Příklad Řeků a Slovanů byzantského obřadu byl by jistě měl v zápětí návrat i ostatních nesjednocených Východňanů. Čím déle však časově i prostorově potrval rozkol a čím více se rozmnožily oddělené církevní jednotky, tím se stala méně pravděpodobnou *hromadná unie*. Nyní by podle P. Janina bylo nebezpečnou utopií počítati se společným návratem všech nesjednocených východních církví ke katolické jednotě. Znemožňuje jej spousta vnitřních sporů, protichůdných církevně-polit. a jiných zájmů i četné předsudky, kterými se různí tyto církve. Jedině zcela mimořádná milost Boží by mohla přinést sjednocení lidí dobré vůle.

Jiná je otázka, zdali by nebyl možný *návrat té či oné autokefální* východní církve. P. Janin připouští jej toliko za předpokladu, že by zasáhla civilní moc, ale i tehdy ještě pochybuje o úspěchu unie. Pokud papežský primát není dobrovolně uznán, není náboženská autority, která by bez zásahu civilní moci mohla přiměti celou církevní společnost, aby přijala požadavek tak dalekosáhlý. Hromadné předsudky se tímto způsobem neodstraňují a unie takto docílená neměla by ceny, ani trvání. Tak na příklad pokusy bulharského krále Ferdinanda, který za světové války chtěl dosíci unie nesjednocené církve bulharské s Římem, zůstaly naprosto bezvýslednými. Přesto právě nyní mnozí velmi prozíraví duchovní i svěští hodnostáři očekávají od jedinečné autority římského papeže uzdravení pravoslavií. V Rumunsku to dokazuje otevřený list nesjednoceného duchovního Cecana, red. časopisu „Uniera Noastra“, nesjednocenému biskupu Romanu Giorogariovi v Oradea-Mare, jehož překlad uveřejnil francouzský katolický deník „La Croix“.

Dnes můžeme počítati jediné s návratem jednotlivců, rodin, malých skupin, nebo obcí, jak jsme to s velikou radostí v poslední době několikrát zažili u malabarských křesťanů v Indii, dále v Zajordánii a v Syrii. A i tu je nutno překonat mnohé všeobecné i zvláštní potíže, k nimž především náleží nenávisť vůči katolické Církvi, proplé-

tání nacionalismu s náboženstvím a pak potíže rázu teologického. K tomu v některých zemích přistupují potíže činěné státními zákony ve věci přestoupení a sociální bojkot uniátů. Byť i odvěká nenávisť proti „latiníkům“ a co s ní souvisí, se pomalu ztrácela, přesto u mnohých vůdců nesjednocených je stále tak veliká, že ani neuznává platnosti katolických svátostí. K těmto vůdcům nenáleží jen církevní hodnostáři, nýbrž i vlivní a směrodatní laikové a publicisti. Zvláště tito poslední dovedli identifikovati náboženství s národními tradicemi do té míry, že vzdáti se rozkolu nebo také jen zastaralého juliánského kalendáře leckde znamená vzdáti se své národnosti.

P. Janin považuje teologické potíže za menší překážku. Je pravda, že kdysi vášnivá horlivost pro náboženské diskuse u Východňanů velmi poklesla proti nynějším dobám. Přesto však je řada choulostivých otázek, na kterých katolická Církev musí trvat i vůči Východňanům unií nakloněným na svém dogmatickém stanovisku.

Blahoslavená Kateřina Emmerichová viděla kdysi, ve věku klamné osvícenosti a horlení pro mělkou unií, ve visi nádhernou katolickou katedrálu, k níž i mnozí jinověrci toužebně zvěдали své zraky. Avšak hluboký a široký příkop bránil jejich přístupu. Někteří, zvláště chytří smířovatelé navrhli, aby se příkop vyplnil oltáři a sochami vnesenými z chrámu. Tím by ovšem proměnili katolický chrám v protestantský sbor. Příklad tento jest ještě dnes aktuální, jak dokazuje list Pia XI. „Mortalium Animos“, který tak rozhodně rozlišil správné snahy unijní od moderního hnutí „všekřesťanského“ (panchristianismu). Také ohledně pravd, které sice ještě nejsou definovány (článkem víry), které však v katolické Církvi byly vždycky uznávány jakožto definovatelné, neboli „fidei proximae“ (víře nejbližší), musel by Řím na základě neomylnosti svého učení žádati bezpodmínečné uznání v případě konečné definice a ruský bohoslovec Bulgakov se jistě mylí, když má za to, že na př. o tělesném nanebevzetí Panny Marie se nestane dogmatem pro ohledy na dnešní Východňany. (Dokončení.)

Splníme hlavní tužbu srdce Stojanova?

Dr. F. Cinek.

(Dokončení.)

Prostředky k dosažení cíle apoštolátního jsou: modlitba a almužna.

Členové Apoštolátu modlí se denně Otčenáš a Zdrávas a k tomu přidají vyzývání: Svatá Panno Maria, oroduj za nás! Svatý Cyrile a Metoději, orodujte za nás.

K tomu píše P. Stojan v prvních výzvách roku 1892: „Vznik a zdar každého díla připoutal Hospodin sám ke svému požehnání (Ž. 126), a povinností nám učinil, za ně se *modliti*. Kristus Pán modlil se ve všelikých záležitostech srdce svého a veliký záměr „aby všichni jedno byli“ jest předmětem modlitby jeho nejvznešenější, velekněž-

ské (Jan 17, 21). Tak i nám horlícím o povznesení víry a církve. života slovanského lidu, a najmě o opětne spojení rozkolných bratří ve vyznání víry jednotné a pod jednou společnou hlavou, římským papežem, nelze doufati jinak, než jako v ovoce mnohé a vytrvalé vroucí modlitby.

Apoštolát je *pod ochranou bl. Panny Marie*, neb svazek, kterýmžto spojili nás bratry Slovaný bratří sv. Cyril a Metoděj, je svazek společné úcty k Rodičce Boží, Marii Panně; pročez spoléháme na její přimluvu, že u pravé víře sjednotí národ slovanský, ježž uvykli jsme nazývati národem mariánským."

V 2. ročníku Věstniku apoštolátního píše: „Apoštolát náš postaven pod ochranu bl. Panny Marie. Vždyť *úcta mariánská* jest hlavním pojítkem v náboženském ohledu mezi národy slovanskými. Matku Boží vzývají u všech národů křesťanských hojnou měrou, ale třeba dodatí, že národové slovanští v tom ohledu ostatní národy převyšují.

I náš národ zasloužil si předce názvu národa mariánského.

A Matku tuto přemilou a předrahou neměli bychom o pomoc vyzvatí při díle tak velevýznamném a Bohu milém jako je Apoštolát?

Máť Ona největší podíl na utrpení Páně, ale též největší podíl na spasitelném vykupitelském díle.

Všechna kacírstva přemohla, voláme k Ní na modlitbách svých. Dlužno tedy postaviti pod ochranu její Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje a dovolávati se její pomoci.

Páska společné úcty mariánské i u odštěpených pobratinů jest nám zárukou konečného zdaru snah apoštolátních. Této pásky něžné úcty k Marii Panně nedáme sobě trhati od nikoho. Za příkladem sv. věrozvěstů našich sv. Cyrila a Metoděje, za vzorem sv. Dominika v boji s Albígenskými chceme sami hodně vroucně Matku Boží uctívati a úctu její šířiti. I navazovati chceme na pásku úcty mariánské u pobratimů našich a kýženého posledního apoštolátního účelu — sjednocení u víře — se domáhati. Podle slov slezské písně: Budeme se ve dne v noci modlit, aby nám to dal Pán Bůh dojit."

O jednotném spojení apoštolátních modliteb praví na 3. sjezdě katol. v Brně 1903:

„V Nebrasce bývá zhusta zamračeno a přece málo kdy pršívá. Mračna se nemohou jaksi sraziti. Proto tam střílejí na mračna, aby se srazila a aby pršelo. Přemilí! I nás je dosti, ale nechceme zhoustnouti, aby z toho byl úrodný déšť. Již střílejí do nás, srazme se a vydáme vydatný déšť na vláhu vlasti milé, rodaků milených.

K tomu všemu třeba lásky.

O této lásce dí vzácně národní naše píseň:

„Lásko, Boží lásko
kde tě lidé berou?
Na horách nerosteš,
v poli tě nesejou."

My víme odpověď na tuto otázku, my víme, odkud možno čerpat lásku tuto, my víme, že u Toho, jenž přinesl oheň s nebe.

Vzorem a příkladem budou nám sv. věrozvěstové Cyril a Metod."

O členském příspěvku (dříve 1 krejcaru — nyní 30 haléřů měsíčně v arcidiecési olomucké) píše v „Hlasu“ roku 1894:

„Čtenáři milý, v každém témdni přicházejí k tobě aspoň jednou, obyčejně v pátek, žebráci všeho druhu, hodní i nehodní a ty udílíš jim almužny aspoň — po troniku. Nuže, i *Apoštolát náš* řadí se k těmto žebrákům a prosí tě jen o krejčárek, a přijde k tobě ne každý den, ale jen jednou za měsíc. Měj útrpnost s tímto vpravdě nebeským žebrákem, co ji máš se žebrákem nezbedným...

Jsi-li chudák, i ty se staň aspoň dobrodincem *Apoštolátu modlitbou*, neb i o tebe při *Apoštolátě* postaráno; ve stanovách stojí: Kdo *Apoštolátu* jediné modlitbou neb jen peněžitou podporou slouží, jako dobrodincem *Apoštolátu* vážení jsou a ve všech přímluvách a zásluhách spolku podíl mají."^{*}

„Tedy opravdu — pokračuje P. Stojan — staň se členem nebo dobrodincem *Apoštolátu*, nebudeš želeť okamžiku, kdy se pro to rozhodneš."

Na katol. sjezdě v Brně roku 1903 volá na konci své přednášky o *Apoštolátu*: „Velectěné shromáždění! Vy jste plamen a oheň pro všechno dobré a šlechetné a též pro ideu cyrilometodějskou, a tu nezbyvá jiného, než aby se splnilo slovo Sušilovo: „Trochu železa do této vůle."

Staňte se údy neb dobrodinci *Apoštolátu* sv. Cyrila a Metoda — a tenkrát jste vpravdě cyrilometodějští."

A na katol. sjezdě v Olomouci 1911 končí svou přednášku takto: „Krále jistého musel každého rána sluha obuditi a mu připomínati: „Pamatuj na Řeky, ještě jsi se na nich nepomstil.“ Kéž dostavuje se i k vám každého rána — dotud, dokud neuposlechnete — dobrý sluha — anděl — a láskyplnými slovy, a nestačí-li to — hlasem jiným ať vás obudí: Pamatuj na *Apoštolát*, na unii, ještě si pro ni nic neudělal, ještě bratři tvoji nejsou sjednocení.

Ano, pro vše, co vám milo a draho, *súčastněte se díla tak bohumilého*. Buďtež milosrdní a milosrdenství dojdete. A když sami nemůžete provést věci velikých, *súčastněte se podle možnosti a sil svých díla velikého*, aby všichni jedno byli."

Kdosi napsal knihu a na konci napsal dvojí „Amen“ na důkaz, jak vroucně si přeje, aby se splnilo, co napsal. Podobně i já, by prosba má se splnila, končím dvojím „Amen, Amen," staň se, staň se!"

„Milý čtenáři — volá Stojan v „Hlasu“ 1894 — neodkládej listu tohoto, dokud si pevně neumíníš, že ihned se staneš členem neb dobrodincem *Apoštolátu*. Neříkej, však oni mne vyzvou, oni mně pošlou

^{*} [Podle nových stanov § 4 c): Členové činní jsou ti, kteří platí měsíčně 20 hal. (v olomucké arcidiecési 30 hal.); chudým členům postačí, dají-li jakoukoliv almužnu. Jsou-li docela chudí, nemusí nic platit a podporují snahu *Apoštolátu* aspoň modlitbami. K tomu praví dodatek II.: Také věřící, kteří jen modlitbami podporují *Apoštolát* sv. Cyrila a Metoděje, mají podíl na výsadách, propůjčených *Apoštolátu*.]

provolání; nečekej na to, neb takové vybírání poštou a rozesílání provolání — ať nic nedím o té ohromné práci — brzy nyní polovici příspěvku pohlcuje — a přece pro to podobné podniky nejsou.”

A do jednatelské knihy apoštolátní r. 1904 přepisuje tento povzdech:

„Vzmužme se z jakési lhostejnosti, ovaníž nás duch cyrilometodějský. Snad se tak podaří, jako při válkách křížáckých odvrátiti pozornost rodáků pro víru od bořivé práce, což dejž Pastýř pastýřů na přímluvu Matky Boží a sv. Cyrila a Metoda.”

*

Umenšilo uplynulé desetiletí od smrti arcibiskupa Stojana naléhavost těchto proseb?

Splníme tedy nejvroucnější tužbu velikého duchovního syna sv. Cyrila a Metoděje?

Oslavíme památku jeho jen slovy — nebo též i činy?

První pokus o založení slovanského řádu unijního.

Z poznámek P. Lubojatského vybral Šida B.

Od jubilejních let 1863 a 1869 počala se častěji ozývati mezi horliteli cyrilometodějskými myšlenka: založiti novou řeholi, která by měla za účel, pracovati nábožensky výhradně mezi Slovany. První, kdo se u nás pokusil o její realizování, byl nadšený pracovník P. Angelus Lubojatský, člen řádu sv. Dominika v Olomouci.

P. Lubojatský působil jako dominikán na různých místech naší vlasti a všude si velmi horlivě všímal lidu. Za svého působení v Košicích (1875—1880) poznal ubohost Slováků, kteří z větší části byli ponecháni v ohledu náboženském sami sobě. Veden touhou přispěti k povznesení slovenského lidu, začal psáti poučné knihy náboženské v prstonárodním slohu.

R. 1880 byl P. Lubojatský přeložen do Olomouce. I zde ho rmoutila veliká nevědomost lidu ve věcech náboženských a počal přemýšlet o nápravě. Po delším uvažování dospěl k myšlence, že „síla a obětavost jednotlivcova, byť byla sebevětší, nic nepomůže, avšak spojenými silami upřímných a obětavých kněží divy by se mohly vykonati“. A jak už P. Lubojatský byl zvyklý, dal hned praktický návrh: založiti novou řeholi. S počátku neprojevil svou myšlenku veřejně, ale poroučel ji Bohu a modlitbám zbožných duší, jak sám píše. Zároveň se počal horlivě učit slovanským jazykům, zejména ruštině, chorvatštině a polštině a dal se do studia filosofie svatého Tomáše Akvinského, aniž ovšem věděl, k čemu by toho mohl jednou potřebovati.

Po dlouhém uvažování odhodlal se konečně vyjít se svým záměrem na venek. — Má-li se dařiti uvědomovací práce mezi lidem slo-

vanským, má-li se dospěti ke sjednocení všech Slovanů v Církvi Kristově, je nezbytně nutno založiti nějaký slovanský řád nebo kongregaci, která by se věnovala potřebám různých větví slovanských, zvláště Rusů, Chorvátů a jižních Slovanů. V tomto smyslu psal jednomu z největších Slovanů té doby, biskupu djakovskému dru J. J. Strossmayerovi, a žádal ho, aby jej v tomto díle podporoval.

Za nedlouho po odeslání dopisu přišla vlastnoruční odpověď biskupova. V ní dává Strossmayer najevo nelíbenou radost nad tak šlechetným úmyslem a praví, že již dlouho sám přemýšlí nad podobným záměrem. Proto mu přichází dopis jako poselství s nebe, že jeho záměr jest Bohu milý a že jest to vůle Boží, aby byl i proveden. Zároveň sděloval, že už delší čas šetří peníze na tento nový řád, že má již 180.000 zl. schovaných na ten úmysl a že již koupil dům, který jest ochoten dáti novému řádu do vinku. Nakonec nejvroucnějšími slovy vybízí P. Lubojatského, aby od této myšlenky neupouštěl, ale o její uskutečnění na příslušných místech neúnavně pracoval. On že, seč bude, bude jej podporovati.

P. Lubojatský se takové odpovědi nenadál a proto s největší radostí se pustil do díla. Jako řeholník nemohl ovšem bez svolení papeže a představených ničeho činiti. Obrátil se tedy do Říma. Na stolci sv. Petra seděl tehdy Lev XIII., pro své nesmírné zásluhy o Slované nazvaný „papežem slovanským“. Právě před nějakým časem vydal svou proslulou encykliku o sv. Cyrilu a Metoději, zvanou „Grande munus“ (Veliký úkol), kterou dokázal svoji opravdovou lásku k národům slovanským. Proto se zdálo býti na čase, aby se vystoupilo s myšlenkou nového slovanského řádu. P. Lubojatský poslal tedy poníženou prosbu Sv. Otci, ve které vylíčil svůj záměr, jeho užitečnost a vhodnost a zároveň prosil, aby Sv. Otec dal své svolení a požehnání podniku tak vznešenému, a jemu aby dovolil, aby věc tu s milostí Boží započal.

Avšak celá záležitost v Římě uvázla. Biskup Strossmayer zajel osobně do Říma, aby vyřízení urychlil. Vrátil se však s nepořízenou. Sv. Otec tázal se totiž kardinála Jakobiniho, státního sekretáře, bývalého papežského vyslance ve Vídni, co o zamýšleném plánu míní. Ten však se vyjádřil, že by císař František Josef pokládal založení slovanského řádu za čin, namířený proti domnělým zájmům své říše, jako akci podezřelou z panslavismu a tudíž povolení takového řádu by nepřipustil. Tato odpověď muže, obeznalého v politice císařského dvora rakouského nikterak nezaráží. Neboť tehdy vláda vídeňská viděla ve všem nebezpečí panslavismu, i když se třeba Slované chtěli jen sejíti na Velehradě, aby se tam o jubilejních letech pomodlili na hrobě sv. Metoděje; nebo když chtěli založiti náboženský spolek Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje. — Papež vyžádal si také rady slovanských kardinálů (zvláště kardinála Ledóchowského), a když i s této strany byl úsudek zamítavý, neschválil pro ten čas zřízení nového řádu slovanského.

Tak ztroskotala myšlenka, která jistě chtěla prospět zájmům Božím ve Slovanstvu!

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Acta martyrum — dějiny mučednictví na sovětské Rusi — budou tvořit výpovědi živých obětí komunistického násilí, kterým bylo dopřáno přežít žaláře a vyhnanství ruská a po návratu do vlasti se rozpomínat na hrozná utrpení. Nechodí ovšem se svými bolestnými vzpomínkami na trh veřejnosti, ani mezi reklamní sloupce novin, ale jen tu a tam si postěžují v důvěrném rozhovoru s přáteli nebo v korespondenci s nimi, když odpovídají na otázku, jak se jim vedlo v Rusku. A tyto jejich projevy třeba sbírat jako vzácné mosaikové kaménky, z nichž budou dějiny sestavovat obraz Kristovy Cirkve, vydané na pospas barbarství bolševiků ve 20. století osvěty a humanity.

Z listu, který svému příteli poslal jeden z kněží nedávno se vrátivších do rodného Lotyšska (do Kraslavje), podáváme stručný obsah jeho vzpomínek na sověty: „Dne 6. července 1932,“ píše P. Z., „byl jsem ještě s jinými druhy poslán do Kremlu (v Moskvě) do tak zv. „Sledizolatora“, t. j. od separátní cely vyšetřovacího vězení, abych byl podroben po dvou dnech vyšetřování u komisaře Paukera. Když za vyšetřování začal komisař ve strašném vzteku proklínat papeže, přestal jsem mu odpovídat a teprve, až mne ujistil, že se uklidní, dokončili jsme rozhovoru. Dne 12. července odeslali nás několik zpět do kraje archangelského nad Bílé moře a umístili nás odloučeně jednoho od druhého do úplné samoty. Po několika měsících nám dovolili, že jsme se mohli čas od času vidat. Od 1. ledna 1933 ustanovili nás služebními (pacholky). S počátku jsme byli při kravách, potom při koních a nakonec nás udělali strážci při prohlídkách. Ačkoliv jsme jako invalidi měli právo na lepší stravu, přece jsme sotva vlekli nohy od hladu. Za nedlouho jsme opuchli a tu jsme začali hledat záchranu, připravující si k jídlu žáby, které jsme chytali v rybníku. Časem také jsem sbíral na mořském pobřeží škeble a požíval jejich obsah, maje k tomu zvláštní povolení od „vlády“. Tehdy následkem útěku sedmi vězňů byl značně zostřen dozor

nad námi. V době útěku ubili vězni správce žaláře a zmocnivše se jeho zbraně, odzbrojili dva vojáky (střelce). Po opravdové bitvě se zástupem vojáků na trati zv. „Mogilnikách“ podařilo se jim sednout na loď a přepravit se na archangelský břeh. Jeden z vězňů byl v boji zabit, ostatní postřeleni z aeroplánů, vyslaných za nimi. Jednoho zajali živého k vyšetřování. Celý útek organizoval asi polský legionář z Vilna s přijatým jménem Mělnikov, jehož teta svého času zachránila život maršálu Pilsudskému. Tak mně to sám vyprávěl.

V posledních dnech červencových r. 1933 poslali mne a Filipa do „izolatoru“ na Solůvku, umístivše nás každého zvlášť. Od té doby jsem ho už nespátl. V prvních dnech srpna vyvedli mne neočekávaně a s velikým spěchem z vězení („rychleji, rychleji a bez řečí“ pobízeli mě vojáci-střelci) a umístili na hydropláně. V cele jsem nechal své věci a pár grošů, které jsem ještě měl ve vězeňské pokladně. V hydropláně už byl P. Pronckietis. Za 20 minut jsme byli v Komě (těž nad Bílým mořem), kde nás zavřeli do „izolatorů“. Tehdy jsme se potkali s P. Bugienisem. Nazejtří nás zavezli do Moskvy do žaláře „Butyrky“. — Dne 19. října byli jsme už v Kovně.“

V **donské průmyslové pánvi** na sovětské Ukrajině zahynulo poslední zimu podle zprávy očitého svědka, uveřejněné v new-yorském „Nations-Business“, na pět milionů lidí. Před cizinou zůstala tato smutná skutečnost utajena, poněvadž z vládního nařízení směli lékaři zaznamenávat jako příčinu smrti jen „srdeční vadu“ nebo „přesilení“.

V **sovětských školách**. Sovětský orgán školní správy „Za komunističeskoje prosvěšćenie“ píše: „Na pedagogické poradě Gdovské školy bylo usneseno využití všech 45 minut vyučovací hodiny skutečně k vyučování. Ve skutečnosti vyučování často trvá jen 30–35 minut. Nesorganizovanost a bezplánovitost často ruší vyučování. Tak na příklad v době vyučování vede školní správce v 5. skupině jednou třídou do sousední třídy skupinu 41 žáků, čímž se na 10 minut přeruší vyučování. Správce školy za vyučo-

vací hodiny dá si najednou zavolat učitelku do kabinetu, aby jí dal nějaké informace. A mezitím děti sedí ve třídě naprázdno. Správce školy Daniilov neustále sám opouští za vyučování třídu, aby řešil nějakou naléhavou otázku. Jednoho krásného dne byly z jedné třídy odneseny lavice do komunistického klubu a žáci museli při vyučování stát nebo sedět ve skupinách po pěti v lavici pro dva žáky. Z jiné třídy zase byly z neznámé příčiny odneseny stoly. Den co den mají ve školní stravovně dozorčí službu 4 žáci, čímž ztrácejí 24 vyučovací hodiny." („Za kom. prosv." prosinec 1933.)

K 25. výročí smrti O. Joanna Kronšadského pokusil se baron N. Driesen ve „Vozroždenie" nakreslit portret tohoto zbožného muže, jenž byl na Rusi mnohými uctíván jako světec. Autor zaznamenává, že O. Joanna se při modlitbě zmocňovalo takové vzrušení, že nemohl ukončit takřka ani jediné modlitby. Zvýšeným hlasem volával jen k Bohu: „Musíš... můžeš... musíš politovati těchto nejmenších." Rečníkem byl špatným, stále se vracel ke stejné myšlence, přesto však naprosto ovládal zástupy lidu. Jednou — při otevření petrohradské Společnosti střídmosti — vyzval přítomné k obětím. Obrovský dav lidí inteligentních, ale také obyčejných dělníků, kočů a pod. spontánně házel na stůl vše, co měl v kapsech, peníze, prsteny atd. Během několika minut bylo tu složeného více než 5000 rublů.

O. Jan zaváděl také veřejnou zpověď. A tak bylo v chrámě slyšet výkřiky: „Lhal jsem, nevážil jsem si rodičů, kradl jsem", dokonce i „zabil jsem". („Vozroždenie" 1. ledna 1934, č. 3135.)

Nové zprávy o církevním životě v sovětském Rusku přináší varšavský pravoslavný časopis „Slovo". Pocházejí z pramenů oficiálních, zejména z kruhů blízkých pravoslavnému metropolitovi moskevskému Sergiovi. Již roku 1927 organizoval metropolita Sergij zatímní „synod"; nyní jest jeho složení takovéto: Celý ruský episkopát je rozdělen na pět skupin a každá skupina posílá jednoho zmocněnce do synodu. Vzhledem k pětiletému výročí trvání synodu byl koncem roku 1932 jeho členové povýšeni: arcibiskupové Alexij, Anatolij, Pavel a Konstantin byli jmenováni metropolity, biskup

dmitrovský Pitrim stal se arcibiskupem. Na velikonoce 1933 byli arcibiskupy ustanoveni: dosavadní biskup stavropolský Serafim a novosibirský Nikifor. Dne 21. října 1933 vysvětil metropolita Sergij za biskupa archimandritu Alexandra Toporova. Během roku 1933 zemřeli biskupové: Mikuláš Karaulov (biskup velský), Serafin Korovin, Dimitrij Galickij a Daniel Šerstennikov. („Vozroždenie" 14. ledna 1934.)

Protivánoční kampaň v SSSR. Pravoslavné vánoce jsou, jak známo, 6. ledna. Vzhledem asi k důležitému jednání se Spojenými státy severoamerickými sovětský tisk neštal tak okázale proti věřícím, avšak z různých časopisů lze si přece utvořit jasnou představu o rozsahu obvyklé „protivánoční kampaně". Zpravodaj „Daily Telegrafu" píše toto: „Ve školách jsou děti svolávány na „bezvěrecké večírky", kde dostávají uzenu a chléb s máslem." Ve sloupové sni „Domu svazů" konal se dne 29. prosince velký nevěrecký projev; mezi Petrohradem a Moskvou bylo uspořádáno „radiové dorozumívání" čili atheistická propaganda pomocí rozhlasu — kterou bylo i v ČSR velmi dobře slyšet. Ve foyeru moskevských divadel byly uspořádány protináboženské výstavy a dne 23. prosince bylo slavnostně zahájeno vyučování na nové protináboženské universitě. („Daily Telegraf" 25. prosince 1933, „Izvestija" 20. prosince 1933 — 6. ledna 1934.)

Náboženské pronásledování v SSSR. Americké listy teprve nyní uveřejňují poselství známého pastora Kropa, generálního tajemníka Bratrského svazu na ochranu proti bolševismu. Odeslal je z Holandska prezidentovi Rooseveltovi za vyjednávání s bolševickou delegací. Proto byl prý do vzájemné úmluvy zařazen tak zv. náboženský odstavec. V poselství svém zapřisahal pastor Krop presidenta Roosewelta, aby se dokonale obeznámil s postavením věřících v SSSR. „Nelze pochybovat," psal pastor Krop Rooseweltovi, „že v sovětském Rusku byla vypovězena urputná válka všem náboženským vyznáním a že miliony lidí trpí za své náboženské přesvědčení. A opravdu není v SSSR dovolena žádná náboženská propaganda. Nejen duchovní, ale i věřící, kteří mají odvahu vyznávat svou víru, jsou zba-

vování poukázek na potraviny, pronásledování jako dravá zvěr a prohlášení za nepřátele revoluce. Jsou-li ještě tu a tam otevřeny chrámy, tedy jen proto, že SSSR chce zastříti pravý stav věcí. Nedovolujeme si, pane presidente, souditi o úvahách politického a hospodářského rázu, které snad mohou si vynutiti uznání sovětského režimu Spojenými státy, ale důtklivě vás prosíme, abyste vyšetřil stav věcí a žádáme, aby lidé obeznali a zasvěcení, ať jakéhokoli smýšlení, osvětlili, co se děje v této nešťastné zemi. Prosíme o milosrdenství pro nešťastné oběti nejbarbarštějšího z politických režimů. Obrácíme se s úpěnlivou prosbou na všechny vlády a zvláště na vládu Vaši, aby využila veškerého svého vlivu k tomu, by co možno nejdříve přestalo toto hrůzostrašné pronásledování, jež všichni lidé musí uznati za největší hanbu lidského rodu." Jakmile se pastor Krop dověděl o dohodě mezi Spojenými státy a SSSR, zaslal prezidentovi Rooseveltovi ihned telegram tohoto znění: „Došla mne zpráva o sjednání dohody mezi Vaší vládou a sovětským Ruskem. Zdůrazňuji, že jste žádal o svobodu náboženského vyznání pro americké občany, což je velmi příznačné. Neboť to znamená, že ostatní občané v SSSR takové náboženské svobody nemají. Důtklivě Vás prosím, abyste naláhal na svobodu náboženského vyznání pro všechny občany SSSR tak, jak je tomu ve všech civilisovaných státech.“ („Russunion.“)

Nové cesty protináboženského boje. Pod tímto záhlavím uveřejnilo nedávno sovětské státní nakladatelství nové materiály o činnosti bezvěrců: „Nezřídka možno mezi bezvěrci slyšeti na příklad výrok, že kolchozníci jsou již lidé nevěřící, že náboženství v kolchozech nemá již valné moci, jakmile kostel v kolchoze byl zavřen, že není ani věřících atd.“ Avšak je zcela nesprávné — píše F. Oleščuk, jenž sebral pro státní nakladatelství materiály o bezvěrecké frontě — domnívati se, že je tomu tak mezi členy kolchozů. Je naprosto nepravdivé domnívati se, že kolchozy rázem změní světový názor sedláka a udělají z něho téměř úplného bezvěrce. Petrohradští bezvěrci konali šetření ve dvou selských okresích. V nejlepším — ostrovském — má 77 proc. kolchozníků doma ikony, 23 pro-

cent uznalo náboženství za prospěšné, 30 proc. je lhostejných k náboženským otázkám a toliko 18 proc. pokládá boj proti náboženství za nutný. V okrese bělozerském má ikony 98 proc. sedláků-kolchozníků, 30 proc. tázaných uznává náboženství za škodlivé. Soukromí samostatní hospodáři mají ve svých chatách ikony vesměs všichni. Ani zavření kostelů nikterak ještě neznamená vymýcení náboženství. Známe mnoho případů, kdy kolchozníci zavřeli chrám a jezdí do kostelů do sousedních vsí. V knize je dále líčena moc duchovního: „Pop, tváříci se stoupencem a přítelem sovětské moci, může s klidným svědomím potají pracovati a připravovati ránu nožem do zad státu... Dlužno uznati, že proniknutí duchovních osob a náčelníků sekt do kolchozů za účelem uskutečnění jejich rozkladu je nyní nejhlavnější a nejrozšířenější metodou práce náboženských organizací. V srednínském okrese na Petrohradsku pop se dostavil do sporitelny a žádal, aby mu bylo svěřeno rozšiřování půjček. Za nějaký čas, když byly kontrolovány výsledky, ukázalo se, že pop ve své obci rozšířil půjčku trojnásobně více, než komunistický chalupník. V porchovském okrese měl jeden pop takoveto kázání: „Občané, skutečnost, že chodíte do kostela, svědčí o tom, že jste v zemi věřící. Avšak vůbec nenavštěvujete valných schůzí selského sovětu, což je velmi nepěkné, neboť to zase svědčí o tom, že jste špatní občané. Proto vás vyzývám, abyste se zítra dostavili na schůzi a přikročili ke sklizni sena.“ Takových případů je velmi mnoho, jak prohlašuje pisatel knihy. Co znamená taková aktivita duchovního? To znamená, že pánem v obci chce býti pop. Komunistického představenstva neposlouchají, ale za popem jdou všichni. Sestavovatel uveřejněného materiálu ukazuje nesrovnalosti na protináboženské frontě: počet bezvěrců a jejich orgánů roste, ale věřící nepřítel se nevzdává, nýbrž stále více se zatvrzuje ve své náboženské houževnatosti.

Ze sovětské literatury. Z kritických článků je zřejmo, že sovětská literatura potřebuje vždy nějakého „vůdčího soudruha“ ze stoprocentních komunistů, kteří znají vkus politického předsednictva komunistické strany. Bez něho vypadá to mezi sovětskými

literáty jako v lese v noci. Cesty neviděti, třídní nepřátelé jako vlci vyjí a cení zuby se všech stran. Takovými vůdci byli Averbach Kirpotin, pak Gronskej. Nyní se stal vůdcem jakýsi Judin. Na sjezdě sovětských spisovatelů představil jej ústřední výbor shromážděným delegátům. Nová sovětská literární vrchnost přikročila ke konání svých povinností a v posledním čísle „Litěraturnoj Gazety“ uveřejnila článek, jenž počíná prohlášením, že úspěšné vybudování kolchozů v SSSR znamená „nesmírný převrat v sovětských dějinách“. Nic více a nic méně. Dále následují pokyny a směrnice sovětským spisovatelům: Je třeba jeti na venkov, postaviti se tváří v tvář pracovníkům na poli, pomoci politickým odborům a bez meškání psáti díla velké umělecké úrovně. A hlavně, nesmí se váhati. „Minulo už 8 měsíců od lednového plánu ústředního výboru,“ volá hněvivě Judin, „ale naši spisovatelé dosud nenašli pokdy, aby se ve svých básních i v próze roze-psali o jeho usneseních...“ Judin žádá od spisovatelů „tempo“. A rozumí se, že tato žádost nalezla ihned ohlas. V témže čísle „Litěraturnoj Gazety“ se oznamuje, že Alexej Tolstoj píše divadelní hru na téma o ...balticko-bělo-mořském průplavu. Než běda: Krupskaja přečetla sborník veršů, věnovaných památce Leninově, a byla velmi nespokojena. Jsou prý tam verše dobré, pěkné, rozechvívající, a však většinou jsou strašně rozcítlivěle a fádní. Celý vichr citů, moře velkých slov, ale o tom, o čem mluvíti mají, totiž o pocitech masy při smrti Leninově, ani slova. O zoufalství mas se ve sborníku veršů mluví jen velmi mlhavě, zato však jasnými barvami je líčen jásot západoevropské buržoasie, jehož vůbec nebylo. Sama Krupská pochopila, že líčiti, co nebylo, je nanejmíň — hloupé.

Druhá pětiletka. Sovětské listy uveřejňují data o II. pětiletém hospodářském plánu SSSR, schválená politbyrem VKP. Podle nich ke konci druhé pětiletky, t. j. ke konci roku 1937, bude se výroba rovnati obnosu 103 miliard rublů proti 43 miliardám r. 1932. Spotřeba masa, másla, vajec a cukru bude ztrojnásobena. Ceny v malém budou sníženy o 35 proc. Mzdy a služební požitky budou zvětšeny o 2.1 proc. Počet dělníků bude rozmnožen

o 30 proc. Plán projektuje stavby nových 27 textilních továren, 11 na zpracování hedvábí, 21 na zpracování kůže atd. („Pravda“ a „Izvěstija“ 30. prosince 1933.)

Hospodářský plán na rok 1934. Sovětský tisk otiskuje řeč předsedy sovětské vlády Molotova o národohospodářském plánu na rok 1934. Plán projektuje rozšíření výroby velkých průmyslových podniků o 21 proc. proti roku 1933. Má býti vyrobeno 10 milionů tun litiny, 9,800.000 tun ocele, 30 milionů tun nafty a 96 milionů tun uhlí. Produkce elektrického proudu má dosáhnouti 19 milionů kilowat-hodin. Výrobní produkce vůbec má býti značně zvětšena a výrobní ceny silně sníženy ve všech odvětvích hospodářských. To má přinést úsporu asi 5 miliard rublů. Bude zřízeno 540 nových traktorových stanic. Státní příjmy se mají zvětšiti až do 48.610 milionů rublů, vydání až do 47,210 milionů, 25 miliard bude investováno do konstruktivních prací proti 18 miliardám roku 1933. Má býti zlepšena doprava, vystavěny nové železnice atd. Hmotné i kulturní postavení pracujících bude zlepšeno. Výroba předmětů nejširší potřeby má býti rozšířena až o 42 proc. Vydání na kulturní potřeby mají činiti 13.700 milionů rublů. Listy 1. ledna přinášejí řeč zástupce předsedy státní plánové komise SSSR Mezlauka o návrzích pro hospodářský plán SSSR na rok 1934. V minulém roce byly ze státních podniků nejslabší železnice, program splnily na 90 proc., což je málo proti ostatním odvětvím národohospodářským. Dále plán nedostatečně vyplnily naftové podniky, zejména odvětví benzinové, tak naftové podniky v Grozném splnily plán jen 71 proc. V kovo-průmyslu řádně plán vyplnilo jen odvětví ocele a litiny. Spatné pracoval lehký průmysl. Textilní továrny a speciálně bavlnářství splnilo plán na 95.4 proc., sirkárny 74.5 proc., sklářství 71.6 proc., zpracování dřeva 78.6 proc. Zemědělství pracovalo celkem uspokojivě, jen chov zvířectva pokulhával; skot se rozmnožil jen o 2 proc., vepřový dobytek o 4 proc., chov koní je na tom ještě hůře. Co jsou tedy platny všechny plány? („Pravda“ 1. ledna 1934.)

Ukrajínští nacionalisté. V debatě o

zprávě Molotovové na zasedání CIK SSSR prohlásil ukrajinský delegát Zatonckij, že není nikomu tajno, že německý fašismus krmí všechny možné „spasitele Ukrajiny“ a veřejně vyjednává s hetmanem Skoropadským. V samotné Ukrajině v komisariátě zemědělství počínal si nepřítel velmi chytře. Nějaký profesor vymyslel „teorii“, že traktory a moderní stroje jsou škodlivy pro ukrajinská pole, čímž hrozí nebezpečí, že zarostou plevelem. To způsobilo, že úroda byla velmi snížena a průměrně jeden ha vydal jen 10 centů obilí. — V komisariátě osvěty se idealisovali zaporožští hrdinové a hetmanština. Tajně se dělala propaganda, která tvrdila, že Ukrajina má teď všeho dost sama — i obilí, i uhlí, továren a závodů, a proto že může vystoupiti ze sovětského svazu. I ukrajinský jazyk byl k tomu využit. Uměle se odstraňovala všechna slova společná ruštině a ukrajinštině. Hlásalo se něco jako „rasismus“: „Vědec-ky“, měfením lebek se „dokazovalo“, že jedině Ukrajinci jsou „čistí Slované“. Potud zpráva. Podotkneme jen toto: Carská vláda otevřeně a upřímně byla proti ukrajinské autonomii. Bylo to její stanovisko ať dobré, či špatné; nebylo však zatajováno. Sovětská ústava hlásá plné právo každého kmene na sebeurčení, proč tedy pronásleduje ukrajinské nacionalisty? („Izvěstija“ 2. ledna 1934.)

Rekonstrukce VKP. „Pravda“ uveřejňuje these z řeči Kaganoviče, schválené Politbyrem, o reorganizaci komunistické strany SSSR (VKP): Strana zůstává pozadu za životem, její praktická činnost pokulhává za požadavky politických direktiv a druhé pětiletky. Mnozí z vedoucích osob myslí, že stačí promluvití řeči, napsat resoluci o věrnosti generální linii, zatímco ve skutečnosti direktivy se neprovádějí, protože pracovníci jsou špatní a výsledky se nekontrolují. Do strany pronikají „nežádoucí“ živly; bylo proto usneseno zavést nový způsob přijímání do strany. Noví členové se budou přijímati až v druhé polovině roku 1934, až bude skončena generální „čistka“. Podmínky pro přijetí budou daleko přísnější. Aby byla utužena disciplína ve straně, bude zřízena místo kontrolní komise tak zv. komise kontroly strany při ústředním výboru strany, kam přejde i dosavadní aparát

kontrolní komise. Byly vypracovány nové stanovy VKP. Mezi jiným se v nich píše, že bývalí členové jiných stran mohou být do VKP přijati jen ve výjimečných případech a na doporučení pěti starých členů VKP. — Je to přesný překlad — přinášíme jej jako svědectví předního komunisty o hodnotě lidského materiálu ruské strany komunistické. („Pravda“ 31. prosince 1933.)

Také důvod k pronásledování katolického kněžstva na Rusi! Po návratu celé řady katolických kněží z ruského „ráje“ je už úplně objasněna „vina“, pro niž sověty pronásledují katolické kněze a biskupy: Potřebují více významných vězňů, aby je vyměnili za své bolševické agitátory uvězněné v sousedních státech! Proto mají namířeno hlavně na katolické kněžstvo. „Vina“ se už snadno najde!

Lidské dílo! Bojovná mládež bolševická, zorganizovaná pod jménem „komсомольců“, vzrostla v prvním nadšení ve veliký tábor šestimilionové avantgardy bolševismu. Lichotili jim, že budou vůdci, předáky strany, že obsadí všechna významná a výhodná místa ve státě; ale kandidátů bylo víc než míst odměny. Přišlo zklamání nesplněných nadějí; řevnivost ziskuchtivosti — poklesla kázeň — musely přicházet i pro řady komсомольců „čistky“ — a šestimilionový jejich tábor ztratil polovici členstva. A nikdo nemůže říci, že proces nespokojenosti je už u konce!

Výprodej slávy starého Ruska. Bolševici umějí provést dílo zkázy dokonale. Obrali o všechny drahocenné památky ruská města, chrámy, muzea, obrazárny atd., aby získali co nejvíce peněz v cizích valutách. Zvláště v Americe rozprodávali carské poklady, a naposledy i soukromou knihovnu carovu. Do Londýna zase „Britskému muzeu“ prodali památný „Codex sinaiticus“, jeden z nejstarších rukopisů Písma sv. Teprve po jeho prodeji přihlásil se klášter na hoře Sinaji o tento poklad, který mu byl kdysi uloupen. Pro biblickou vědu je konečně štěstím, že byl vzácný exemplář Písma sv. vytržen z rukou barbarských ničitelů staré slávy křesťanského Ruska.

RUSKÁ EMIGRACE

Jubiläum prof. Miljukova. Dne 28. ledna dovršil 75. rok svého věku zná-

mý ruský historik a politik, profesor Pavel Nikolajevič Miljukov. Jubilanť narodil se r. 1859 a je žákem vynikajícího ruského historika V. O. Klučevského. Zároveň s jeho vědeckou prací počala i jeho politická činnost v řadách ruské liberální veřejnosti. Dvakrát musel Miljukov opustiti Rusko a odejeti za hranice. Přednášky na sofijské universitě a účast při historických výzkumech v Macedonii sblížily jej s bulharskou veřejností a přinesly mu jméno vynikajícího znalce balkánských otázek mezi ruskými politiky. Jeho cesta do Ameriky r. 1902 učinila jej známým v amerických a evropských kruzích, jež sympatisovaly s revolučním hnutím v Rusku. V období předválečném byl Miljukov vůdcem strany národní svobody, v níž byla sdružena ruská inteligence. V Gosudarstvenné Dumě byl uznaným vůdcem opozice. Súčastnil se státního převratu ve dnech 2. až 15. března 1917 a ujal se úřadu ministra zahraničních věcí v prvním kabinetě prozatímní vlády. Nyní za hranicemi je politickým redaktorem deníku „Poslednjaja Novosti“ v Paříži a hlavou republikánsko-demokratického sdružení. Za hranicemi pokračoval ve své vědecké práci a vydal četné cenné historické spisy. V Praze bývá dosti častým hostem. S prezidentem Masarykem jej pojí dávno osobní přátelství.

POLSKO

Polský katolicismus má proti sobě četné a rušné nepřátele. Varšavští volnomyšlenkáři uspořádali po příkladu bolševiků ve dnech 6. až 8. ledna t. r. zvláštní kursy pro „pionýry“ bezbožectví. Byť i stravování dostali účastníci z venkova zdarma, ale přesto přišlo jich nemnoho; mezi účastníky z Varšavy převládali Židé. Hlavními referenty na kursu byli známý agitátor volnomyšlenkářský Wroński-Jaskiewicz a David Jabłoński. (Není to přeložené původní jméno Apfelbaum?) — „Svaz Polské mládeže demokratické“ má svým orgánem „Życie akademickie“, protikatolický časopis, vydávaný onou částí akademické mládeže, která v něm tupí katolickou církev a její kněžstvo. — Znamé organizaci „Legjon Młodych“ nestačí už její orgán „Państwo Pracy“, zřizuje

si privátní radiovou stanici rozhlasovou o krátkých vlnách, aby nejmodernější cestou šířila své protináboženské názory. — Faronova sekta, ubohá národní polská církev, ač není státem uznána a tudíž ani oprávněna k funkcím veřejno-právní povahy, přece ve své varšavské kapli vesele sezdává snoubence a pak je zase, když si toho přejí, rozlučuje. Dovedla-li polská vláda zakročit přísně proti pravoslavné konsistoři varšavské v otázce manželského práva, jak může trpět neodpovědné počínání Faronovy sekty, která se tím ještě chlubi ve svém časopise „Polska odrodzona“?

„Kroužek katolické jednoty“ (Kolo Jedności Katolickiej) ve Varšavě, který měl v posledním roce 45 členů-kněží a těšil se zvláštní přízni apoštolského nuncia arcib. Fr. Marmagghio, zasloužil se svojí dosavadní činností o vyjasnění v mnohých otázkách unijních, jež narážely na neporozumění i katolických kruhů polských. Přes těžké začátky za horlivého předsednictví děkana bohoslovecké fakulty varšavské dra W. Kwiatkowského zahájil počátkem letošního roku nové období své činnosti s radostnou nadějí na další rozvoj, poněvadž se k práci unijní hlásí řada laiků katolických z Varšavy. Novým předsedou „Kola“ byl zvolen vicerektor kněžského semináře varšavského dr. S. Mystkowski.

Na památku loňského svého zájezdu do Polska, zvláště své pouti na Jasně hoře čenstochovské, poslali nedávno francouzští katolíci votivní dar, který má být umístěn v kapli zázračného obrazu Matky Boží v Čenstochově. Je to umělecký reliéfní obraz, zachycující ve stříbře národní a náboženské motivy polské a francouzské. Než byl oficiální delegací odevzdán strážcům Jasně hory O.O. pavlánům, byl vystaven ve varšavském knihkupectví nakladatele Gebetnera a Wolfa.

Němečtí katolíci v Polsku měli dosud jednotnou politickou organizaci ve „Svazu německých katolíků“, která ovšem ideově i materiálně byla spojena i závislá na říši. Když tam ovládl hitlerismus, ukázal se jeho vliv i u katolických Němců v Polsku. „Katholische Volkspartei“ byla změněna na „Christliche Volkspartei“, aby prý bylo zabráněno utvoření strany vylo-

ženě hitlerovské. Hlavní list katolického tábora německého v Polsku „Oberschlesischer Kurier“ změnil v důsledku své finanční závislosti dosavadní svůj směr a vstoupil do služeb hitlerismu; hlavní jeho redaktor Maier, rozhodný katolik, byl nahrazen redaktorem Stirrou z „Posener Tageblattu“, který je sice též katolíkem, ale má ženu protestantku a děti vychovává protestantsky. Jiné listy německé v Polsku, protestantský orgán „Kattowitzer Zeitung“ a socialistický „Volkswille“ už dávno přešly pod prapor Hitlerův. Přes mocný proud hitlerismu, který zachvátil mnoho německých katolíků v Polsku a zvláště mezi mládeží našel živý ohlas, zůstává přece katolický tábor ještě dost silný a za vedení senátora dra Panta chystá se nahradit ztrátu dosavadního deníku aspoň novým katolickým týdeníkem. Katolíky německé v Polsku hitlerismus sice poškodil, ale též osvobodil od nekalých vlivů říše.

Ve Varšavě konal se koncem loňského roku sjezd pravoslavné varšavsko-cholmské diecése pod předsednictvím metropolitů Dionysia. Mnoho času i porad bylo na něm věnováno poměrům pravoslavné církve v Haliči, zvláště na tak zvané Lemkovščině, kde prý je na 25.000 pravoslavných. Státem uznanou faru mají však haličtí pravoslavní pouze jednu — ve Lvově — vedle 6 uznaných filiálek. Soukromých, státem neuznaných pravoslavných stanic (filiálek), je však 19 — a to všechny na Lemkovščině. Proto usnesl se sjezd na tom, aby 1. byl pro Lemkovščinu jmenován pomocný děkan, a 2. aby byl zřízen zvláštní fond pro Lemkovščinu, do něhož budou měsíčně přispívat sbírkami všechny pravoslavné diecése v Polsku. Kromě toho budou se konat pravidelné sbírky na ten účel po všech pravoslavných „cerkvách“ a duchovenstvo pravoslavné bude odvádět dobrovolnou daň. Podle usnesení sjezdu má se metropolita Dionysij obrátit na polskou vládu se žádostí, aby svolila k jmenování zvláštního pravoslavného biskupa pro Halič se sídlem ve Lvově. Proti těmto snahám stojí ovšem faktum, že na území nynější Polky měli pravoslavní před válkou o polovici méně biskupů, než jich mají nyní, ačkoliv počet pra-

voslavných byl tam pod ruskou vládou rozmnožen silným kontingentem pravoslavného vojska a úřednictva.

Profesor T. Zelinski o slovanském obrození. Jedno z posledních čísel „Gazety Polskiej“ přineslo článek proslulého profesora Tadeusze Zelinského „Východ, západ a Polsko“. Článek tento tlumočí názory věhlasného autora o významu západní a východní kultury, při čemž Polsku, vklíněnému mezi obě tyto kultury, připisuje autor zvláštní úlohu: nejenom těžit z plodů obou kultur, ale také tvořit ono velké kulturní hnutí budoucnosti, jemuž se říká „slovanské obrození“. „My, Poláci“ — píše profesor Zelinski — „pokládáme se za národ, náležející k západní kultuře, a jsme na to pyšní. Naše hrdost zakládá se na tom, že západní kultura přemohla svět, což znamená, že také Poláci náležejí k vítězům nad světem.“ Leč profesor Zelinski zjišťuje skutečnost, že Polsko není v prvních řadách těchto vítězných nositelů západní kultury a musí se postavit v čelo slovanského obrození. „Západ i východ splynou v nás, tvořice to, co už nyní ve svých snech nazýváme slovanským obrozením.“

O Volyň. „Russkoje Slovo“ se rozhodlo „jen rozumově, bez citového zaujetí“ řešiti otázku, zdali obyvatelstvo volyňské gubernie tíhne ke katolicismu či k Byzanci. Základem jeho řešení měla být osoba biskupa Mikuláše Czarneckiego. Pravoslavný časopis rozumuje takto: Katolický tisk tvrdí, že lid (volyňský) netíhne k Byzanci, nýbrž k Římu. Avšak biskup Czarnecki je vždy jmenován biskupem byzantským (ve skutečnosti — biskupem byzantského obřadu). Bezvadně vykonává východní liturgii, chodí v rouchu východního archieje. A jak o něm mluví lid? Jmenuje ho ruský „vladyka“ či „archirej“? Ne — užívá polského slova „biskup“. — Skromný dotaz: Který „lid“ takto mluví o biskupu Czarneckém? Pisatel a jeho přátelé? Kde jsou doklady, že lid skutečně takto mluví? Podobným způsobem dá se dokázati všechno. Němci tomu říkají „Dreigroschenphilosophie“. — „Russkoje Slovo“ č. 262.

Svolání sněmu. V Polsku je opět aktuální otázka svolání pravoslavného církevního sněmu, alespoň se o tom hodně debatuje. Dobře informo-

vaný týdeník „V ohradě cerkovnoj“ přináší článek, v němž zdůrazňuje zřejmou nechuť polské vlády rozřešiti tuto důležitou otázku. Dne 20. ledna 1932 tehdejší ministr kultu Jendrzejewicz prohlásil, že sněm bude svolán a že „jeho první den bude velkým svátkem pro každého pravoslavného a pro každého státně smýšlejícího Poláka“. Do rozpočtu 1932 byl dán obnos 100.000 zlotých pro přípravu sněmu. Roku 1933 byl tento obnos snížen na částku 80.000 zlotých. V nynějším rozpočtu je na tento účel pamatováno pouze nepatrnou částkou 20.000 zlotých, což zřejmě nepostačí. To znamená, že otázka svolání sněmu je opět odložena na neurčito a církevní život će bude regulován pouhými „Prozatímními předpisy“. Vzájemný poměr pravoslavné církve a státu bude i nadále postrádati onoho spolehlivého základu, který jediné může dáti pravoplatný a státem uznávaný církevní sněm. — „V ohradě cerkovnoj“ a „Russkoje Slovo“ č. 261.

JUGOSLAVIE

Nové katolické kostely. V Nikšići — v bývalé Černé Hoře — darovala správa obce na žádost barského primasa Dobřečiče stavební místo na stavbu katolického kostela. — Král Alexander daroval při stavbě nového kostela pro katolické úředníky, zaměstnance a dělníky v Zaječaru, v bývalém Srbsku, 10.000 dinarů na zakoupení nového zvonu. — Za své návštěvy v Senju daroval na opravu tamější katedrály 200.000 dinarů. S opravou bude započato na jaře. — Na Štědrý den r. 1933 posvětil arcibiskup sarajevský dr. Ivan Šarić krásné arkády a zvon na katol. hřbitově sv. Josefa v Sarajevě. Hluboký sníh a vločky sněhové hustě padající zvyšovaly dojem krásné a dojemné jeho promluvy. — Třetí farní kostel v Sarajevě. Již zvěčnělý arcibiskup dr. Josip Stadler hodlal postavit v Sarajevě kostel ke cti a chvále sv. Josefa — malou Aju Sofiu — ale nedospěl k tomu. Nastala válka — přišla smrt! — Papež Pius X. (Josef Sarto) — vyslechnuv zprávu o vzrůstu katolíků v Sarajevě, pravil, že v Sarajevě je nutno postavit kostel sv. Josefa — a zříditi novou farnost. — Po-

třeba a nutnost toho ukázala se ještě naléhavěji. Svolána tedy schůze interestedů — již předsedal a řídil sám arcib. dr. Ivan Šarić. V úvodní promluvě pravil, že dnešní doba je taková, že nás od všelikého zla osvoboditi může toliko Bůh sám. A Bůh nás nabádá, abychom se ve všech svých potřebách a starostech utíkali k sv. Josefu. K onomu sv. Josefu, jehož předobrazem byl Josef egyptský, zachránce svého národa od hladu a záhuby, k onomu sv. Josefu, jenž byl živitelem a ochráncem sv. Rodiny... Spolek ustaven — a nyní horlivě se stará o zbudování kostela s zřízením třetí farnosti. — Pozemky potřebné byly již zabezpečeny.

Ze života katolíků v Bosně a Hercegovině. „Katol. týdeník“, vycházející v Sarajevě, obšírně vypravuje z mnoha měst, kterak tam byly oslavovány letošní svátky vánoční podle starého zvyku pochůzkami a návštěvami hodnostářů, přátel a známých, při nichž přednášena přání šťastných svátků a zároveň i přání novoroční. A při tom přináší také zprávu z Mostaru pod nápisem: „Simpaticzna novost u božičnim običajima (vánočních obyčejů)“: Mostarské spolky uveřejnily u příležitosti svátků vánočních toto prohlášení: „Jelikož vánoce jsou slavností rodinnou, kterou si každý přeje prožiti ve vlastní rodině, nebo v nejbližším příbuzenstvu — představitel hrvatských kulturních a humanárních spolků dohodli se, že od nynějška přestanou chodit s blahopřáním dům od domu, aby tak svátkům vtiskli ráz rodinný. Místo dosud obyčejných přání doporučují katolickému občanstvu, aby každý věnoval dar spolku „Napredak“.“

Novoty z islamského světa. Dne 18. prosince 1933 počalo se v Sarajevě vyučovati na nové náboženské (mohamedánské) škole, kterou zřídila „vakufská úprava“ (podobná naší náboženské matici). Do školy přijato 60 žáků. Výuka potrvá pět let a absolventky budou jmenovány učitelkami muslimského náboženství.

Nejvyšší pohlavár muslimský, Reis-ul-ulema Maglajlić, pronesl o slavnostech ramazanských k svým věřícím blahopřání, v němž zdůrazňuje, že všichni mohamedáni jsou bratry, ať se nacházejí kdekoliv. Vše-

chny vybízel, aby se přičiňovali o rozkvět víry a mravnosti. Při tom započata také akce, aby v džamijích (modlitebnách) byly zavedeny a pravidelně konány přednášky (kázání)! — Není to touha po slově Božím?

„Islamski Svijet“ proti smíšeným manželstvím. V čísle ze dne 20. října 1933 „Islamského Svijeta“ uveřejněn článek „Mješovití brakovi“ (t. j. smíšená manželství). — Zajímavé je, že se pisatel tohoto článku a s ním i celý list staví rozhodně proti smíšeným manželstvím, jež uzavírají muslimani s křesťankami. Jinak byl islam v tomto ohledu ze všech konfesí nejliberálnější.

Srbská pravoslavná církev má v Jugoslavii 6,713.818 věřících a 2724 kněží; ve 191 mužském klášteře má jenom 398 mnichů a v 15 ženských klášterích 223 mnišek. Správa pravoslavné církve je rozdělena v 21 diecézí, jejich sídla jsou: v Bělehradě (diecése bělehradsko-karlovacká), Vršcu (diecése banátská), v Banjaluce (d. banjalucká), Novém Sadu (d. bačská), Požarevcu (d. braničevská), Plaškom (d. hornokarlovacká), Sarajevu (d. dabro-bosenská), Šibeniku (d. dalmatská), Zagrebu (d. záhřebská), Tuzli (d. zvoničko-tuzlanská), Štipu (d. zletovsko-strumická), Kraljevu (d. žičská), Niši (d. nišská), Bitolji (d. ochridsko-bitolská), Pakraci (diec. pakracká), Prizrenu (d. raško-prizrenská), Skoplji (d. skopská), Zaječaru (d. timocká), Mostaru (d. zahumsko-hercegovská), Cetinji (d. černohorsko-primořská) a Šabaci (d. šabacká).

Kromě toho jsou pravoslavné církvi srbské podřízeny zahraniční diecése: česká (v Praze), severo-americká a kanadská (se sídlem v Chicagu), mukačevsko-prešovská v Mukačevě, diecése zaderská (v Zadru), pravoslavný vikariát ve Skadaru a diecése budínská (v Pešti).

Z Mostaru. (Prosba nejpd. biskupa msgra Mišiće.) Zůstaňte, prosím, i v novém roce 1934 pamětliví naléhavých potřeb misie hercegovské, z bidných misí nejbídnější, která prožívá velmi těžké doby. Sotva každá druhá farnost má svůj kostel. Ale i tam, kde jsou kostely, postrádají namnoze úplně posvátných rouch a potřeb bohoslužebných. A chudoba věř-

cích nedá se ani vypovědět. Tabák se jim sice urodil prvotřídní, ale prodává se po pěti dinarech (2 Kč)! Zato vinice zklamaly. A jiného Hercegovina nic nemá! Bože, buď nám milostiv! Smím pokorně prosit a očekávat nějakou podporu pro stavbu nových kostelů: v Klepci k počtě bl. Panny Marie a v Ledinci k počtě sv. Terezie? Stavba byla nutná, ale věřící bez cizí pomoci na ni nestačí. Také naše chudina a zvláště sirotci volají snažně po účinné lásce bratří v Kristu!

Nezapomeňte na nás! Bůh je štědrý odplatitel dobrých skutků!

† P. Alois Mišić,

Mostar, 20. XII. 33. biskup.

V nádvoří bývalého kláštera sester P. Marie ve Splitu, kde jsou nyní četnická kasárna a pravoslavná kaple, bude se stavět pravoslavný chrám v byzantském slohu i fara. Novostavbě padnou ovšem za obět mnohé staré budovy nynějších kasáren a rozšíří se ulice až k rybářské tržnici.

Přátelství bez podmínek. V deníku „Mir“ je uveřejněn zajímavý interview Bulharky pí M. Chakanové se ženou srbského diplomata pí Petkovičovou, která jako představitelka srbských ženských spolků prohlásila, že srbské ženy jsou pro přátelství a loyální poměr k Jugoslavii. Jsou četné otázky, které nelze tak jednoduše rozřešit. Spor macedonský je ze všech nejtěžší. Dnešní pokusy o dorozumění stále selhávají — zejména proto, že všude je snaha napřed rozřešit sporné body. To je omyl. Musí nejprve dojít k „přátelství bez podmínek“, které pak samo přinese rozřešení sporů a nedorozumění. Pěkná zajisté rada, ale jak ji uskutečnit, když se přátelství nedá přece naporučit. — „Mir“ č. 9982.

BULHARSKO

Dva projevy ohledně zájezdu do Jugoslavie. První, poněkud rozpačitý projev učinil sofijský metropolita Stefan, který zdůraznil novinářům, že zájezd musí být za každou cenu uskutečněn, poněvadž obě strany se zavázaly vůči Světovému svazu pro mezinárodní přátelství skrze církve. Ale kdy bude tento zájezd proveden — o tom metropolita nemohl říci nic jiného, nežli že se o tom vyjednává... Zcela jiný projev, velmi obsáhlý a zajímavý, učinil 94letý varněnský me-

metropolita Simeon. Vyjádřil se rozhodně proti zájezdu: uspořádávatí mezi národní styky je věcí státníků, nikoliv duchovních. Mezi Bulhary a Srby jsou nedorozumění, ale ta mají býti vyřešena oficiálními představiteli obou vlád. Pokud jde o budoucí sídlo exarchy, metropolita neradí opouštěti Cařihrad, poněvadž by to znamenalo vzdání se těžce dobyté posice. Současně potvrdil, že cařihradský patriarcha se nabídl sejmouti s Bulharů klatbu, požádá-li o to bulharská církev. Podobnou žádost nepokládá však metropolita za vhodnou. Velmi zajímavé jsou metropolitovy názory o spojení s anglikány a o otázce druhého sňatku ovdovělých kněží. Spojení s anglikány je prý myslitelné jen tehdy, jestliže anglikánská církev přijme zcela věrouku pravoslavnou, anebo když se pravoslavi zřekne své nauky. Celibát pro vdovce kněze je předepsán: Může býti zrušen jedině tehdy, když pravoslavná církev přestane býti pravoslavnou. — „Zora“ č. 4288. a 4290.

Jiná rozhodnutí sněmu. Jelikož jsme již v „Apostolátě“ referovali o jednotlivých částech exarchiálního statutu, přijatého v prvním čtení, zmíníme se jen o rozhodnutích nejdůležitějších, anebo o změnách. V otázce rozvodové se připouští 11 příčin rozvodu (cizoložství, hřích proti přírodě, impotence, šílenství, epilepsie a syfilida, opuštění manžela po dobu 3 let, zlomyslné opuštění po dobu 1 roku, odsuzující rozsudek na dobu větší než 3 roky, případně vyobcování z církve, hrůžská vášeň, opilství a bezectné chování, úklady proti životu manžela, odpadlictví od křesťanství). Je viděti, že v této otázce bulharská církev projevila až přílišný liberalismus. Zajímavá je kapitola o činech, náležejících pod pravomoc církevního soudu. Jsou to: Odpad od církevní jednoty, čarodějství, rouhačství, zlé zacházení s manželem, s dětmi, anebo s rodiči, psaní, vydávání a rozšiřování pornografických spisů, řízení podniků anebo šíření věcí rozleptávajících dobré mravy, prostituce, neřestné nemanželské spoluzítí, kuplířství, pokus vraždy anebo vražda, falešná přísaha, opilství, spílání a neslušné chování vůči duchovním osobám. Tresty mohou býti stanoveny tyto: Pokárání, dočasný zá-

kaz přistupování k svátostem anebo obřadům, vyobcování a klatba. Toto rozhodnutí, bude-li ovšem důsledně uskutečňováno, může mnoho znamenati pro duchovní obrodu Bulharska a může býti i příkladem pro ostatní země a církve.

Neméně důležité je rozhodnutí, že biskupským vikářem smí býti nejenom farář, jako dosud, nýbrž jedině farář s vyšším theologic. vzděláním. Pro celou řadu farností v městech a vsích mohou býti ustanoveni jedině kněží s vyšším vzděláním.

V celku nutno říci, že exarchální statut se vyhnul nebezpečí úzkého nacionalismu, učinil velmi mnoho pro povznesení prestiže pravoslavné církve a kněžstva, avšak byl příliš tolerantním k lidským slabostem v otázce rozvodové. Tu se dopustil polovičatosti, která se časem vymstí. — „Zora“ 4314, 4319, 4322 a 4323.

Církev národní anebo nadnárodní? Na toto téma jsou vedeny stále debaty mezi bulharskými katolíky a pravoslavnými. I nyní nalézáme podobnou polemiku mezi pravoslavným knězem Uzunovem a katolickým mnichem P. E. Gajdadžijskim. Argumenty jsou stále tytéž: Bulhaři prý mohou existovati jen, dokud jsou při své pravoslavné církvi. Taková argumentace nemůže ovšem snést ani nejprostší kritiky. Nejsilnějšími přece byli Bulhaři v době, kdy byli ještě pohany. Recké pravoslavi přivádělo je pod panství Byzance a pak i Turků. Nyní bulharská církev vede usilovný zápas o svoji existenci a o největší, pokud možno, pokřesťanění života. A co vidíme? Tam, kde její úsilí jde směrem čistě národním (na příklad přenesení exarchátu do Sofie) — prohrává. Úkolem bulharských katolíků jest stále a stále vysvětlovati svým pravoslavným bratřím význam ekumenismu — čím více úsilí obětují, tím více vykonají pro svůj národ. — „Pastirsko dělo“ č. 41. a „Istina“ č. 23.

Socialisté a národní osvěta. Školské věci byly v Bulharsku vždy v rukou socialistů. Učitelstvo se dělilo na dvě kategorie: favorisovaní socialisté a „neutrállové“ — být odpůrcem socialistů nikdo se neodvážil. Nyní v deníku „Mir“ St. Stalev v rozsáhlém článku konstatuje, kam dospělo panství socialistů. Ve školách se propaguje „třídni uvědomení“, národní hod-

noty jsou popírány a prohlašovány za „fangelikáství“ a „šovinismus“. Socialisté bojují proti náboženské výchově, proti tomu, aby kněz byl ve školní radě a vůbec proti tomu, aby školní rady měly vliv na jmenování učitelů. Všechno, co odporuje sympatiím socialistických učitelů, je „buržoasní a zpátečnické“. Autor žádá nápravy, ministerstvo má přijít do rukou lidí nestranných a má být dán průchod náboženské výchově. Ovšem za dnešních bulharských poměrů tento spravedlivý názor zůstává hlasem volajícího na poušti. — *Mir* č. 9979.

Péče o studující mládež. Vzhledem k neustávajícím stávkám a komunistické propagandě na středních školách vydalo ministerstvo osvěty nová nařízení stran zachování pořádku. Ve školách je zakázáno organisovati jakékoli politické skupiny, také vésti politickou propagandu. Studující, kteří budou z těchto činů usvědčeni, budou navždy vyloučeni ze všech bulharských škol. Ti pak, kteří se proviní komunistickou agitací, budou postrkem dopraveni do svých rodných obcí a budou tam dáni pod úřední dozor. Studující, o nichž učitelé a profesori vědí, že jsou komunistického přesvědčení, byt by ani nebyli dopadeni při komunistické propagandě, musejí být neprodleně vyloučeni z ústavů jako živel škodlivý. Zakazuje se dále: žákům a žákyním středních škol procházeti se v parcích a sadech; žákyním choditi po ulicích po půl 8. hod. večerní a žákům po 8. hod. večerní, jakož i obojímu pohlaví se zakazuje navštěvovati jiné biografy nežli výhradně žákovské. „*Zora*“ č. 4320.

„Dejte nám správný světový názor“, volá v časopise „*Mir*“ dr. Věra Pločevová. Konstatuje dnešní rozhranost bulharskou a nezakrývá ani toho, že před několika lety pravoslavná církev náležitě nekonala svého poslání. Dnes bulharský lid není dosti odolný proti rozkladným vlivům, proto nezbývá, nežli bojovati proti atheistickému tisku a zakazovati časopis „*Bezbožník*“, kdežto za jiných okolností tato propaganda by nenalezla vůbec ohlasu. Časopisy a denní listy věnují celé rubriky otázkám hospodářským, lékařství, sportu, naprosto však opomenuly spolupracovati na vytvoření zdravého světového názoru a nevěšmají si náboženství a filosofie. Nutno budovati nové církevní knihovny, avšak takové, kte-

ré by neodpuzovaly inteligentního čtenáře. Národ může se uzdravit jedině tehdy, když bude naplněn opravdu zdravým duchem. („*Mir*“ 1002-2.)

Diecesální statut byl konečně schválen ve třetím čtení a definitivní návrh odevzdán ministerskému předsedovi s podotknutím, že statut může býti pojednáván ve sněmovně jen jako celek, nelze však připustiti schvalování jednotlivých článků. Z novějších doplňků statutu zaznamenáváme toto: 1. Sídlo exarchovo není přesně určeno, nejvyšší církevní moc je soustředěna v rukou sv. Synodu. 2. Manželské právo je důkladně zpracováno: Zavínilí rozvod manželka, ztrácí právo na mužovo jméno; rozloučené manželství může být obnoveno na základě prohlášení před církevním soudem; manželství je neplatné také v případech klamání ohledně osobnosti druhého manžela; zasnoubení ztrácí platnost po 5 letech vzájemnou dohodou, anebo odmítnutím jednoho ze snoubenců. 3. Církevní sněm bude svoláván každé čtyři roky a jeho členy jsou všichni biskupové, ministr zahraničí, dva laici a jeden kněz z každé diecese, jeden představitel stauropigijních (samostatných, vyňatých z místní jurisdikce) klášterů a šest zmocněnců sv. Synodu — celkem 64 osoby. Naproti dřívějšímu návrhu bylo rozhodnuto, že 14 představitelů bulhar. emigrace nebude členy sněmu, takže bulharská diaspora je z rozhodování o církevních otázkách vyloučena. 4. Podstatně byl zvýšen počet vikariátů, vytvořena instituce děkanů, zřízeny čtyři nové diecese, při čemž všechny tyto administrativní změny nebudou státi více nežli 1 mil. lvů. 5. Pravomoc církevního soudu je rovněž značně rozšířena, což bude mít podstatný vliv na ozdravení církevních poměrů. („*Zora*“ č. 4323, 4326, 4328, 4350, 4354 a „*Mir*“ č. 10.034.)

Do rozprav o diecesálním statutu zasáhli také bulharští lékaři, kteří požádali biskupa Borise, aby byl vzat zřetel k požadavkům preventivní sociální hygieny. Svůj požadavek formulovali takto: Překážkou manželství mají být také určité druhy těžkých nemocí, zejména šilenství, idiotismus, tuberkulóza, organické defekty a pod. Některé z těchto požadavků byly pravoslavnou církví přijaty, jiné však zamítnuty. Bylo zamítnuto také volání po nucené lékařské prohlídce před sňatkem —

tato věc spadává do kompetence státních zákonů. K věci se vrací časopis „Mir“ a zastává mínění, že je třeba rozšířit kruh překážek sňatku. — V celku nutno říci, že se v Bulharsku vyhnuli oněm hrubým přehmatům, jež došly zákonitě úchvaly v dnešním Německu. („Mir“ č. 10.024 a „Zora“ č. 4332.)

Návštěva černohorského metropolity Gavрила Božiče v Sofii znamená další utužení církevních styků jugoslávsko-bulharských. Metropolita zdržel se v Sofii dva dny. Přijel z Cařihradu, kde byl u patriarchy urovnávat spornou otázku o chylendarském athonském klášteře. O bulharském rozkolu mnil, že není zapotřebí žádných žádostí Bulharů o jeho odstranění. Je však nutno, aby sídlo budoucího bulharského exarchy nebylo v Cařihradě — tam může žít jeho zástupce. Bude-li splněna tato podmínka, provede se zrušení klatby velmi jednoduše: zástupce exarchy bude společněbrovati s cařihradským patriarchou a tím bude fakticky klatba zrušena. Je to ovšem cesta velmi schůdná, ale odstranění exarchátu z Cařihradu znamenalo by jistě politický ústupek, pro Bulhary velmi nevýhodný. („Zora“ č. 4334.)

Jednání s patriarchou jugoslávským Varnavou o zájezdu bulharského episkopátu do Makedonie vedl sofijský archimandrita dr. Josef. Patriarcha velmi litoval, že jeho nemoc byla příčinou odkladu dávno připravovaného zájezdu, ale netajil se také, že narazil v ministerské radě na veliký odpor. Nyní však po setkání krále Borise s králem Alexandrem jsou tyto překážky definitivně odstraněny. Proto opětovně zve metropolitu Stefana a slibuje, že po zájezdu učiní obsáhlé prohlášení biskupskému sněmu, což by přidalo této návštěvě zvláštní manifestací ráz. („Zora“ č. 4330.)

Na sofijského metropolitu Stefana podnikají útoky různé makedonské časopisy. Nelíbí se jim jeho sblížování se Srby, zájezd ochrídského biskupa Mikuláše do Sofie a chystaná návštěva bulharských duchovních do Jugoslaviie. Legální makedonské organizace žádaly metrop. Stefana, aby spolupracoval se „Svazem přátelství národů skrze církev“ a tak pomohl věci Makedonců. Ovšem nezákonným organizacím se loyální spolupráce samozřejmě nelíbí. V souvislosti s tím píše časopis

„Slovo“, že pokusy terorisování episkopátu se strany Makedonců jsou stále častější. Dnes je terčem metropolita Stefan, zítra jiný biskup. Nejsou to však správné metody a tímto způsobem nelze zasahovati do církevního jednání. („Svoboda ili smrt“ 31. pros., „Slovo“ 2. ledna a „Mir“ č. 10.044 4. ledna 1934.)

RUMUNSKO

Projev rumunského patriarchy, učinený bulharskému archimandritovi Josefovi, zaznamenává celý bulharský tisk. Patriarcha vyjádřil přání co nejdříve navštívit Bulharsko, mluvil velmi uznale o bulharském králi a vyjádřil se dosti určitě o tak zv. „bulharském rozkolu“. Chce svolati zvláštní sněm — fekl „synodu“ — z představitelů všech pravoslavných církví, aby se vyjádřili o otázkách všeobecné povahy. Patriarcha zdůraznil, že se setkává s odporem, poněvadž je rozšířeno mínění, jako by chtěl strhnouti na sebe celou onu církevní prestiž, kterou kdysi mělo Rusko. Nicméně bude pracovati dále, poněvadž je to nutný úkol, když se Rusko dnes neuplatňuje. Za účelem sblížení s jinými vyznáními poslal řadu bohoslovců na studie do cizích zemí, v Bukurešti sám vychovává jako stipendisty Bulhary, Srby, Řeky, dokonce i jednoho Araba. Celý tento projev je zajímavý proto, že leccos prozrazuje o přípravách k pravoslavnému ekumenickému sněmu, anebo alespoň o svolání jakési jeho náhražky ve formě mezicírkevní synody. („Zora“ č. 4328.)

Také o poměru víry a křesťanské praxe vyjádřil se rumunský patriarcha pravoslavný takto: „Je podivno, že protestantismus v teorii hlásá nutnost pouhé víry pro záchranu lidstva, v praksi však podporuje tuto víru také velkými činy. U nás (t. j. v pravoslaví) je to obráceně: v teorii hlásáme víru podporovanou dobrými skutky, prakticky však se spokojujeme pouhým mysticismem.“ Bulharský časopis „Mir“ přináší na tento námět několik nových myšlenek, zdůrazňuje však, že idea sociální činnosti setkává se mezi Bulhary až dodnes s nepochopením. Tak na př. si mnozí věřící vykládají sociální kázání prof. Cankova jako jakýsi komunismus a míní, že ctihodný teolog chce „r a b o v a t i

b o h á ě". Také T. G. Vlackov, který Cankovova kázání zná, obhajuje je v časopisu „Míru“ proti výtkám nepochopení. Je vidět, jak těžko se žijí sociální myšlenka mezi pravoslavnými. („Mír“ č. 10.025 a 10.031.)

Rumunský patriarcha Miron rozhodl se vzít na sebe úlohu zprostředkovatele mezi ruským metropol. Antonijem a pařížským metropol. Jevlogijem. Poslal oběma list, v němž je nabádá k smířlivosti. Patriarcha zdůrazňuje, že nechce být soudcem, nýbrž že si jen upřímně přeje vidět mír v lůně pravoslavné církve. Oba metropolitě odpověděli, že jejich rozepře nemají dogmatického rázu, nýbrž že jsou povahy čistě administrativní. Metropol. Antonij psal: „Když s Boží pomocí se změní režim v Rusku, zmizí též všechna naše nedorozumění. V onen den vše-

chny proudy ruského církevního života se spojí v jedinou mohutnou řeku jednotné pravoslav. ruské církve.“ („Vozroždenie“ 2. ledna 1934 č. 3136.)

V Rumunsku zakázala vláda devět sekt, mezi nimi „badatele Pisma“, adventisty a nazareny, a to z té příčiny, že jejich učení uráží veřejnou mravnost i státní zákony. Hlavě „badatelů Pisma“, americkému soudci Ruthfordovi, odňaly některé rádiové stanice ve Spojených státech slovo, poněvadž proti jeho urážkám, šířeným v rozhlase, energicky protestovali katolíci i protestanté. — Také u nás se vybarvily mnohé sekty jako rušitelky veřejného pokoje a státní bezpečnosti, jiné zase dovedly si získávat bohaté přílivy hmotných podpor z pramenů státních.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Přední kulturní měsíčník katolické Moravy, brněnská „Hlídká“, překročila důležitý mezník svého trvání. Dočkala se za redakce dra Pavla Vychočila abrahamovín s nezloženou chutí pokračovat dále ve své pozeňnané činnosti. Co vykonala „Hlídká“ pro náboženské uvědomění českých katolíků za těch uplynulých padesát let, bude zapsáno v kulturně-náboženských dějinách národa zlatým písmem. Redaktor „Hlídky“ stál neochvějně na své „rozhledně“ za nejsilnějších bouří, jež se valily s pokřikem libivých hesel pokroku proti Církvi, i v době nových orientací v samostatném národě — jako maják, jenž svítil jasným světlem katolické pravdy a statečnosti. Přejeme bratrskému měsíčníku s Božím požehnáním dalšího rozvoje na prospěch Církve a vlasti.

První „Den čsl. zahraničí“ — prvotně navrhovaný na den 4. února — koná se po celé republice dne 4. března. Jeho účelem je probudit co nejširší zájem čsl. veřejnosti o naše vystěhovalce. Jde tu o celou pětinu našeho národa, jde o mohutné větve národního kmene, které musejí s ním

zůstat v živém spojení, nemají-li na škodu národního celku uschnout v cizím, často hodně nepřívětivém ovzduší. Jiné národy — Poláci, Jiho-slované, Maďaři — zařadily péči o své vystěhovalce do programu celostátního, snaží se udržet s nimi nejživější spojení, podporují je morálně i hmotně. Polský primas kardinál Hlond na př. založil zvláštní řeholi a seminář pro výchovu misionářů, jež se výhradně věnují duchovní péči vystěhovalcké. I menší národy — jako na př. Slovinci — posílají své kněze a učitele k trvalému a soustavnému působení v emigraci. U nás sice už ř. dr. Stojan pamatoval ve své apoštolské lásce také na zahraniční krajany, založil na ten účel ACM., který po celá desetiletí posílá do krajského zahraničí aspoň jednou do roka české a slovenské kněze, ale toto provisorium třeba vybudovat přiměřeně k duchovním potřebám naší čsl. emigrace — v soustavnou a trvalou duchovní péči krajskou. Jakým by mohla být pozeňnaná, ukazuje příklad pařížský. Obětavostí p. preláta dra Zháněla vyrostla tam misijní centrála pro všechny naše krajany ve Francii, kteří také s úspěchem a velikou důvěrou

používají jejich služeb. Poněvadž však i misijní činnost vyžaduje hmotných prostředků, má v širokém měřítku provedený „Den čsl. zahraničí“ povzbudit celou naši veřejnost k obětavé lásce ve prospěch čsl. emigrace. Náš ÚACM. připojuje se přirozeně k této akci „Dne čsl. zahraničí“ a prosí o nejširší spolupráci všeho členstva. Veledůstojné duchovenstvo a katolická inteligence nechť dobrotitivě použije 4. března k přednáškám a promluvám o naší emigraci, jejím významu a o cestách účinné pomoci, a katolický věřící lid poučený o své náboženské a národní povinnosti neodepře pak příspěvek ke sbírce na podporu zahraničních misí krajanských.

ČECHY

V řadě Metodějí Řihákoví, profesoru arcibiskupského gymnasia v Praze-Bubenči, který nedávno v nejlepších letech života — nedočkav se ani padesátky — podlehli těžké chorobě nervové — odesel nejen inteligentní vychovatel katol. mládeže, ale i náš někdejší spolupracovník apoštolátní na poli krajanských misí. Konaje za účely studijními cestu do Anglie, rád vypomohl v duchovní péči krajanské na Porýní a navštívil tam všechny kolonie našich vystěhovalců, nic se neohlížeje na vděk nebo nevděk přivítání, jak to zvláště tyto misie krajanské s sebou tehdy nesly. Jako řádový provinciál T. J. podporoval s velikým porozuměním unijní snahy velehradské a zůstal jejich příznivcem až do své smrti, O. v p.l.

K našim vystěhovalcům v Jižní Americe odejde na misie dp. dr. Joachym Procházka O. F. M. z Prahy. Splní tím konečně úpěnlivé prosby tamějších nejopuštěnějších krajanů, kteří nepřestávali volat po katol. knězi. Prosíme své čtenáře o malý dárek na zahraniční misie krajanské!

Sedmdesátiny preláta Andreje Hlinky chtějí uctít katolíci slovenští zbudováním nového kostela v Růžomberku, kde je Hlinka farářem. Byl to vlastně dávný úmysl jubilantův, který byl oddálen od svého uskutečnění nynější hospodářskou tísni.

Zahraniční časopisy ohlašují (na př. lublaňské „Kraljestvo Božie“, 2. čís. 1934) blížké povýšení nitranského biskupství za arcibiskupství. Hranice nové arcidiecése slovenské budou ovšem upraveny, jak to navrženo při jednání o „modus vivendi“. — Je-li pravdiva novinářská zpráva, že Sv. Stolica jmenovala dosavadního apoštolského administrátora rožňavské diecése biskupa Bubniče farářem v trnavské diecési, bylo by to předzvěstí, že ujednání „modu vivendi“ se začínají uskutečňovat!

PODKARPATSKÁ RUS

Novými členy kapituly katedrálního chrámu užhorodského stali se ředitel biskupské kanceláře, O. Alexandr Jankovič (narozen r. 1887), jako kanovník kustos, msgr. Alexandr Chyrya, rektor kněžského semináře užhorodského (narozen r. 1897), jako kanovník-scholastik, a O. Teodor Kossej, dlouholetý duchovní správce v Dubovém, kde zažil nejbouřlivější leta náboženských bouří, jako kanovník kancelář. Všem novým kanovníkům želajemo zi ščyroho seroja od Gospoda najbilšogo blagoslovennja čerez mnogi i ščaslyvi lita!

Nový řeckokatolický sirotčinec založil v Užhorodě msgr. Aug. Vološyn, darovav proň v ulici Rakočiho svůj dům. Při slavnostním svěcení sirotčince pronesl užhorodský biskup Alexander Stojka významnou řeč na téma: „Cílem vychování je Bůh, vlast a národ.“

Podle poslední statistiky žije na Podkarpatské Rusi 16.228 cizinců (r. 1921 bylo jich jen 6862), obyvatel čsl. národnosti 33.961, německé národnosti 13.249, maďarské 109.472, ruské (rusínské, ukrajinské) 446.916, židovské 91.255, polské 519.

Za hranicemi.

Z ŘÍMA A ITALIE

Apoštolskou Stolicí bude zastupovat na mezinárodním kongresu poštovním v Kahýře, který se koná v letošním únoru, apoštolský delegát egyptský arcibiskup Dini.

Sv. Otec Pius XI. přijal ve zvláštní audienci P. Vendelína Javorku T. J., dosavadního rektora papežského ústavu římského „Russicum“, před jeho odjezdem do Charbinu v Mandžurii.

U příležitosti letošního šestistého výročí prohlášení sv. Dominika za svatého koná se v Římě ve dnech 3.—7. května mezinárodní sjezd terciářů III. řádu sv. Dominika. Sjezd bude zakončen dne 9. května společným zájezdem k hrobu světcově v Bologni.

Čsl. alumný z římské koleje „Nepomucena“ přijal Sv. Otec nedávno v audienci a ve svém otcovsky upřímném proslovu žehnal jím jako zástupcům kraje jeho srdci zvláště milých, také proto, že tam právě dozráváš záležitosti velmi vážné pro dobro duší, slávu Boží a prospěch Církve. Sv. Otec minul tím jednání o „modus vivendi“, které se chýlí ke konci a v němž zůstává poradcem i bývalý apoštolský nuncius arcib. Ciriaci, nynější nuncius lisabonský.

Jde o naši věc. (Původní dopis z Říma.) V římském „Russicum“, semináři pro výchovu budoucích ruských misionářů, studuje nyní 23 bohoslovců, Rusů jen 6. Maličký národ holandský, který má tolik misionářů v pohanských zemích, má i v ruské koleji studenty. Budme si toho vědomi, kolik obětavých misionářů připravíme k práci pro Boha, tolikrát pozhéna Pán Bůh naší vlasti a rozkveťte pak plodný náboženský život i u nás. Bůh je velkomyslný. Bohatý náboženský život holandských katolíků je toho zřejmým dokladem.

A přece nejpovolanější a nejbližší ruské duši vedle Rusů jsme my, Slovane. Z naší republiky studuje v ruské koleji 7 Slováků. Z Moravy a Čech není tam nikoho. Velký mecenáš unionismu na Slovensku, p. biskup dr. Kmetko z Nitry, podporuje v ruské koleji 3 bohoslovce ze své diecése. V cyrilometodějském semináři v Olomouci studuje letos přes 300 bohoslovců a pro

mnohé nebylo už ani místa. Prosme Pána Boha, aby poslal mnoho apoštolů i na vinici svatých bratří soluňských. Synové cyrilometodějského dědictví, zachraňte Rusko! Kdo nemůže být apoštolem a misionářem, buď aspoň apoštolem modlitby, obětí a umrtvování za ruský národ a podporuj dobrovolným dárkem „Ruskou kolej“, kterou vydrží Sv. Otec. O to nás také prosí biskup Sloskan, trpící pastýř ruského národa a mučedník za víru Kristovu.

Spasitel mira (světa) spasi Rossiju! (Pius XI. udělil za každé zbožné pronesení této prosby 300 dní odpustků 24. května 1931.)

V roce 1933-34 je v ruské koleji v Římě 23 chovanců, a to podle národnosti: 4 Velkorusi, 2 Bělorusi, 6 Slováků, 2 Poláci, 1 Bulhar, 1 Gruzín, 3 Němci, 3 Holanďané, 1 Ital rodilý v Rusku. — Před dvěma měsíci přijali 2 kapucíni-kněží, Holanďané, obřad byzantskoslovanský — Pan Levickij — Velkorus — kterého jste vypravili do Ruska ze sociálního ústavu v Bilsku u Litovle, právě dojel.

Jihoslovanská menšina v Itálii. Lublaňské „Jutro“ všímá si úřední italské statistiky o sčítání lidu z roku 1931, provedeného v pěti přímořských provinciích: gorické, terstské, puljské, řešské a zadarské. Ve statistice není ani nejmenší zmínka o národnosti. Kromě cizinců — všechno je tam italské. Ještě více však překvapuje vzrůst analfabetů. Ve slovinském Přímorí nebylo skoro analfabetů. Po dvanáctileté kulturní správě italské tam analfabetismus tak vzrostl, že Přímorí se nyní rovná nezapadlejším krajům italským v Calabrii, Sicílii a Sardinii. Mezi 978 tisíci 942 obyvateli je nyní v Přímorí 107.804 analfabetů (přes 11 proc.). Tento zjev je nápadný též italskému tisku, který však nevidí příčinu v násilném poitalstění škol, nýbrž v přistěhovalcích. Ale to jsou přece Italové, kteří si nyní Přímorí přisvojili.

Týž list oznamuje, že gorické arcibiskupství bylo přiděleno papežským dekretem k benátskému patriarchátu. Dekret je logickým důsledkem mřových smluv. Terstské kruhy církevní sice dlouho usilovaly, aby byla ustanovena nová církevní provincie z pěti přímořských biskupství se sídlem v

Terstu, ale Vatikán vyhovel práni benátskeho patriarchy a pridilil arcibiskupstvu gorické k Benátkam, lublaňské a krské biskupstvu oddilil od Gorice a podridil je prmo sv. Stolic. („Jutro“ 27. a 28. prosince 1933.)

Z rímskeho Russika. (ACM poslal slovenským studentúm v Russiku darem unijní literaturu; k dikúm za zásilku pripojují nyní zprávy o svém ústavě, které budou jisté zajímat i naše čtenáře. Redakce.) Veládostojný pane! Kničky došly a my máme z nich radost. Synovská vďaka za to. P. Rektor (P. Javorka) odcestoval už 10. januára do Brindisi a odtiaľ loďou cez Suez, okolo Indie do Šanghai. Písal nám dvakrát z cesty. Cíti sa dobre. Teraz už asi je na mieste a každý deň čakáme zprávy od neho. Novým rektorem je náš bývalý P. špiritual de Regis, P. špiritualom je teraz P. Ledit. Oba Francúzi. Bolesná to bola strata, hlavne pre nás Slovákov, keď nám odišiel P. Javorka. Veď bol našim druhým otcom. No teraz tým horlivejšie sa modliavame za neho, aby jeho práce a obeti ľúbily sa Otcu Všemohúcemu. Teraz nás je tu v Russiku Slovákov 7 (ôsmy brát Jezuita). Studujeme na universite, Gregorianum zvanej, 2 roky filosofiu, 4 roky teológiu a 2 roky orientálne vedy. Výborní žiaci sa potom môžu specializovať v nejakom odbore, buďto vo filozofii, orientálnych vedách, teológii a bibliku. Doma v koleji prehlbujeme dufevný život, učíme sa ruskému jazyku, histórii, literatúre a jiným všetkým, čo nám môže pamahať v našej apoštolskej budúcej činnosti. Cieľom našim je Rusko, spása nesmrtných duší. No, zakiaľ sa tam neurovnajú neblahé pomery, veľká práca nás čaká medzi Rusmi v Mandžurii, Číne, Poľsku, Podkarpát. Rusi, v Estonsku a medzi emigrantami po celom svete. Teda široké pole pôsobnosti, vznešené ideály, ktoré môžu úplne zaujať nadšené srdce mladíka.

Do Russika sa prijímajú katolícki mladíci majúci maturitnú zkúšku, kňazské povolanie a srdce preplnené túžbou vyplniť želanie Kristovo: „Ut omnes unum sint!“ Chudobní v Russiku nič neplatia. Celé zaopatrenie majú zo štedrosti Sv. Otca. Bohatší platia podľa možnosti. Medzi chovancami panuje svieži rodinný život. Sme stále veselí a spokojní. Liturgiu máme v staroslovénskej reči.

30. januára J. E. Mons. D. Njaradi (řeckokatolícký biskup križevacký) posvätil osmych našich za poddiakonov a 2. februára posväti 5 za diakonov. J. E. býva u nás a rozpráva nám zaujímavé príhody zo svojho pôsobísta.

Pozdravuje Vás mnohokrát a za vznešený darok srdečne ďakuje Alojz Danisovič. Pozdrav zasielajú všetci Slováci.

ANGLIE

Hlavní representant touhy po sjednocení anglikánské církve s Římem, lord Halifax, zemfel v Doncasteru v Anglii ve vysokém věku 94 let. Od r. 1868 byl předsedou tak zv. „English Church Union“ (Svazu anglikánské církve) a živě se účastnil známého „hnutí oxfordského“ a konferenci unijních pořádaných ř belgickým kard. Mercierem. Též nesl rostoucí vliv racionalismu a materialismu na anglikánskou církev, snil o jejím sjednocení s Apoštolskou Stolicí římskou; pro autoritu papežství neváhal se výrazně osvědčit ve svém testamentě učiněném před třemi roky. Syn zemfelého unionisty byl v letech 1926—1929 mistokrálém indickým a je nyní ministrem osvěty. Po příkladu otcově už nejednou projevil též svoji úctu a přiznání ke katolické Církvi. V dějinách unijních snah v Anglii bude jména lorda Halifaxe vždy s úctou vzpomínáno.

Hnutí pro sjednocení s Církví katolickou v Anglii nejlépe osvětluje statistika konvertitů za rok 1933. Bylo jich celkem 12.288 a mezi nimi řada vynikajících osobností jako na př. Arnhold Lunn, anglikánský vikář u sv. Anežky v Cardiff, W. H. Thomas, kaplan z „Worcester College“ v Oxfordě, William Force Stead, Miss Bidwell, dcera anglikánskeho biskupa, viceadmirál Robert Hornell a Thomas Whitton, který byl po 31 let anglikánským duchovním.

FRANCIE

Najdostojnejší episkopat — vystahovaleckej misii vo Francúzsku — Pochvala a vďaka. — Najdostojnejší Arcibiskupský Ordinariát v Olomouci, — J. Exc. najdost. pán arcibiskup dr. Leopold Prečan, akožto predseda bisk. konferenci, — řj. Ord. 975 ze dňa 18. Decembra 1933 — oznámil vystahovaleckej misii CSR pre Fran-

cúzske v Paríži — toto: „O biskupských konferenciách, konaných v Olomouci koncom mesiaca Oktobra 1933 — bolo po zásluhe konstatované, jak horlive misia vystahovalecká vo Francúzsku pracuje, — a je mi obzvláštnym pofašením, že možem Vám tlumočiť ako predseda vrelý vďak a upriemné „Pán Boh zaplať“ za všetko, čo tamná misia vykonala.“ Vďaka tyto platia všetkým horlivým spolupracovníkom v misii, našim obetavým kňazom, ktorí tu pracovali roku 1933, i všetkým našim krajanom, ktorí jejich misie pripravovali, naše krajany svolávali z daleka a široka. Za všetku tuto vernú spoluprácu budíž tuto uprimne poďekováno a uznánie našich najdosťojnejších pánov velepastýrov tlumočeno všetkým našim horlivým spolupracovníkom na rozsáhlom našem misijném polu. Za predstavenstvo vystahovaleckej misie CSR pro Francúzsko: Dr. Rudolf Zhá-něl, m. p. apoštolský protonotář, predstavený misie, Paris VII — 20 Rue Monsieur.

Misijný list. Od 1. oktobra 1933 vydává naše vystahovalecká misia CSR ve Francii misijné zprávy v jazyku francúzském. List tento vychází prozatím každého čtvrt-roku a jmenuje sa: „Echo de la Mission Catholique pour les Tchecoslovaques en France“. Podnik tento bol tiež schválen najdost. Arcibieľuským Ordinariátom v Olomouci čj. Ord. 975 ze dňa 18. decembra 1933, aby sa mu dostalo „hojného rozšírenia a najhojnejšieho požehnanie Božieho“. List ten bude zadarmo každému posielan, kto sa o nej prihlási u Mission tchécoslovaque, Paris VII — 20 Rue Monsieur.

Američtí metodisté vydržovali si ve Francii kostely, školy a jiné ústavy, opírajíce se finančně o vydatnou pomoc ze Spojených států. V poslední době však tyto prameny americké vyschly a tím je ohrožena existence všech náboženských podniků metodistů ve Francii. — Také důsledek úpadku americké „prosperity“.

NĚMECKO

V polovici ledna přednášel 450 bohoslovců na bohoslovecké fakultě ve Vratislavě generální sekretář „Pracovní společnosti katolických Němců“ (Arbeitsgemeinschaft katho-

lischer Deutscher) ve Slezsku, Robert Weiss, na téma: Stanovisko katolíků vůči hitlerismu. Přirozeně zdůrazňoval výhody nového režimu pro katolictví a žádal, aby katolíci svoji oddanost k národu a vlasti věnovali nyní národně-sociální vládě německé. Odmítnuv výtky, které se činí „Pracovní společnosti katol. Němců“, vyzval bohoslovce k plné důvěře a věrnosti k vůdci nového Německa. Uvítací proslov bohoslovce Koszyka i doslov děkana bohoslovecké fakulty prof. Haasa, byly jen doporučením Hitlerova vládního směru, v němž prý najde mladý kněz dobře připravenou základnu pro svoji budoucí činnost pastorační. — Uznáváme těžkou situaci vedoucích činitelů katolických za nynějšího režimu vládního, ale když Sv. Otec musí k zástupcům Kolpingova svazu mluvit o „těžkých hodinách, jež nadešly katolickým spolkům mládeže v Německu“, třeba být aspoň opatrným.

Oposice v evangelické církvi v Německu byla umlčena tím, že vůdce tak zv. „Pfarrer-Notbundu“, dr. Niemöller byl jednoduše uvězněn a pastoři, kteří s kazatelen ohlásili známý protest, byli zbaveni svého úřadu. Diktátorem evangelické církve německé zůstává tedy biskup Müller.

Katolický ústav učitelský v Gmündu ve Württembersku byl zrušen a jeho žáci přestoupili na ústav v Rotteileru. V budově gmündenského ústavu, který patřil k nejzasloužilejším ústavům katolickým a po celé století vychovával učitelský dorost, byl nyní umístěn evangelický sirotčinec z Ellwangen. — Ztráty německých katolíků po stránce hmotné jsou za Hitlerova režimu obrovské.

„Kazením lidu a zradou na německé jednotě“ (Volksverderb und Verrat an der deutschen Einigkeit) nazývá vůdce národních socialistů v Essenu, Florián, výzvu k podporování katolického či protestantského tisku, poněvadž je prý jenom jeden tisk — německý. V pruském Limburku (Wiesbaden) musel biskup Antonín Hilfreich vystoupiti v pastýřském listě proti násilné propagandě, která se snaží odvrátiti mládež od katolických spolků a od spolupráce s Katolickou akcí. „Konkordát“ — píše biskup — „chrání Vás a biskup Vás zakrývá svou ochrannou rukou!“

RAKOUSKO

Počínajíc rokem 1934 vysílá rakouské radio každou neděli v rozhlasě mši sv. z františkánského kostela vídeňského. Prvou mši sv. sloužil kard. Innitzer. Pro nemocné katolíky má být naslouchání mši sv. v rozhlasu jakousi náhradní útěchou, pro katolíky vlažné pak pohnutkou ke skutečné účasti na Oběti nejsvětější ve chrámě.

ŠVÝCARY

Zřízení mezinárodní katolické stanice rozhlasové ve Švýcarech navrhuje tamější časopis „Schildwache“. Rozhlas by se dal v několika evropských jazycích a zároveň by přejímal římské zprávy ze stanice vatikánské. Mnichovský kardinál Faulhaber vyslovil s touto myšlenkou souhlas.

Amerika.

Ze života metropolitů Vladimíra Alexandrova, který se nedávno sjednotil s katolickou církví ve františkánském klášteře v Treymouru (N. Y.), přináší řecko-katolické časopisy zajímavé podrobnosti. Metropolitě Alexandrov pochází z vynikající rodiny ruské z kraje oděského (nar. 1871). Jeho otec se proslavil v bojích za svobodu Bulharska proti Turkům. Roku 1895 byl Alexandrov poslán sv. synodem ruským jako světský misiónář do Spojených států severoamerických, kde ho po třech letech arcib. Tichon v San Francisku posvětil na kněze. Byl potom prvním misiónářem v Kanadě, kde postavil šest kostelů. Roku 1908 byl pro své zásluhy jmenován členem Carské dumy. Za světové války jako děkan katedrálního chrámu v San Francisku organizoval výpravy amerických lékařů a ošetřovatelů i s léky do Ruska. Na zvláštní rozkaz carův vrátil se roku 1916 do Ruska a stal se správcem carského katedrálního chrámu sv. Theodora v Carském Selě. Do Petrohradu přijel už po resignaci cara, kterého pak tři-

kráte navštívil v žaláři a posloužil jemu i carské rodině sv. svátostmi. Roku 1917 byl jmenován členem sv. synodu a konečně roku 1925 se vrátil zpět do Ameriky jako arcibiskup Aljašky a pobřeží Tichého oceánu. Jeho sjednocení s katolickou církví je ovocem nejprve ovšem milosti Boží, ale též jeho hlubokého studia dějin první církve Kristovy a sv. Otců. S metropolitou Alexandrovem projevilo touhu po sjednocení též 13 pravoslavných kněží, kteří modlitbou a studiem se připravují na tak vážný životní krok.

První Rusové na Aljašce. O. Kedrov, hlava ruské pravoslavné církve v Sítce na Aljašce, prohlížel, jak píše „New York Times“, nedávno staré papíry a listiny, chované v kryptě pod kostelem, aby je spálil. Při tom našel svazek velmi starých listin a zjistil, že se vztahují k prvním dobám příchodu Rusů na Aljašku. Jsou to vesměs zprávy jednotlivých ruských duchovních biskupů a podávají jasné svědectví o objevení Aljašky a o příchodu Rusů do této země, o čemž dosud bylo velmi málo známo. Vychází z nich najevo, že Aljašku objevili už r. 1546 Rusové, kteří po jakési nezdařené vzpouře při nastoupení vlády Ivana Hrozného uprchli na Sibiř a odtamtud dále na Aljašku. Emigranti — většinou uprchlíci z Novgorodské země — přistáli u skalnatého břehu pokrytého zelení a vystavěli tam město Anadyr. Později vybudovali tam kamenný chrám, ježto mezi nimi bylo několik duchovních, a mnozí Rusové oženili se s domorodkami, hlavně s indiánskými dívkami kmenů „Flindi“ a „Tajga“. Anadyr byl buď sbořen za nějaké války, anebo jej obyvatelé opustili. Nejpodstatnější věcí dosvědčenou nálezem listin je skutečnost, že se Rusové usídlili na Aljašce již v XVI. věku, zatím co historikové, mezi nimi také Henri V. Clark ve svém nedávno vyšlém díle označují rok 1741 jako rok příchodu Rusů na Aljašku.

PIANA-HARMONIA vyrábí se zárukou, prvotřídní jakostí:

A. HAVEL, Olomouc-Hodolany.

Výhodné platební podmínky. — Provádí veškeré opravy a ladění levně.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučená důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

pracuji rychle, vkusně a levně

Rekonvalescent

po chřipce

pocituje všeobecnou slabost a únavu; svaly jsou ochablé a nervy otupělé. Vykonávejte, na výslovné lékařovo doporučení, masáž mentholovou francovkou

ALPA

Masáží ALPOU se krev dokonale rozproudí, svaly opětně zesílí, nervy ku podivu osvěží a dostaví se bujará nálada. Rozprašujte ALPU v pokoji a společenských místnostech, čímž zdesinfikujete vzduch.

Boží hroby - křížové cesty - sochy,

jakož i veškerá nová zařízení,
opravy levně a trvale provádí

Pavel Juříček,

doporučený odborný závod
pro umělecké práce kostelní

v Olomouci, Křížkovského č. 5,

(vedle hl. pošty).

Vlastní návrhy, porady a roz-
počty zdarma.

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

*Sepsal dr. J. Vrchovecký.
Stran 336, cena Kč 34.—.
Vydala*

*Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.*

úseky práce misijní. Zatím bylo započato s Francií.

Františkán dr. Procházká podal zprávu o své velmi zdařilé misijní cestě mezi krajany v Dánsku a Švédsku. Pražští františkáni uspořádají řádné misie ve Forsa a Oskarstroem.

Inspektor P. Mlčoch z Uh. Hradiště výstižně nakreslil obraz náboženského života Cechů a Slováků v Rumunsku. Svůj referát uzavřel přesně formulovanými návrhy.

Farář Stříž ze Staré Bělé vložil historii misijní činnosti na Volyňsku (Polsko). I on navrhl řadu konkrétních věcí.

Slečna Kolaříková referovala o Kanadě, Argentině a Brasilii.

Do rozhovoru o referátech zasáhli dpp. farář Bogar, katecheta Lev Pospíšil, katecheta Jan Gája, farář Doukoupil z Kvasic, šéfredaktor L. Zamykal a jiní. Všechny náměty a návrhy budou Apoštolařem řádně zpracovány a podle možnosti postupně provedeny. Čas od času bude v podobných pracovních poradách, velmi užitečných a plodných, pokračováno.

Z výborové schůze ÚACM. konané dne 10. ledna 1934. Usneseno zaslat pozdravný projev msgru d'Herbigny mu k jeho rekonvalescenci s přáním plného pozdravení. Zemřelému dru Bonifáci Segetovi věnována pietní vzpomínka a dvěma členům výboru, kteří se stali sídelními kanovníky olomouckými, předsednictvem gratulováno.

Z pokladní zprávy za rok 1933 je patrné, že celkový příjem ÚACM. značně poklesl — činil úhrn jen 86.030.03 Kč; ve vydání tvoří největší položku podpory unionistické (26.579.55 Kč).

Z referátu tajemníka: ÚACM. ujal se ruského emigranta p. Levického, a umožnil mu cestu do Říma na studia v Russiku. — Acta VI. conventus Velehradensis byla expedována z velké části darem. — II. díl Dogmatiky P. Jugieho je dosud na skladě v sekretariátu ACM. Arcib. sarajevskému, dru Ivanu Šaričovi, odevzdána osobně za jeho návštěvy sbírka ACM. a poslána darovaná paramenta.

Krajanskému zahraničí byla věnována porada 2. ledna v Přerově. Pole zahraniční péče krajanské rozděleno tak, že činnost misijní v

evropském zahraničí povede ÚACM., v jihoamerickém zámorí Spolek sv. Rafaela, který též soustředí zasílání vhodné četby krajanům. Navržen též plán misijních zájezdů pro nejbližší dobu. S povděkem byla zvláště přijata ochota OO. Těšitelů z Vidně, pracovat v krajanském zahraničí.

S chystaným „Dnem čsl. zahraničí“ bude ÚACM. ochotně spolupracovat. — Prázdninová akce s umístěním krajanských dětí ve staré vlasti bude rozšířena i na Belgii. — Pro české školy v Waterschei a v Zwartbergu vyžádal ÚACM. potřebný počet (30 exemplářů) knihy Hronkovy „Cesta k Bohu“ darem od fy Kropáč a Kucharský v Praze.

Zahraníční misie. P. T.: Arcibiskupská konsistoř, Olomouc (sbírka), 124.— Kč; nejmenovaná, Olomouc, Kč 20.—; dr. K. Dočkal, Zagreb, SHS., Kč 11.10; Rev. Frgal, Nantes, Francie, Kč 36.—; P. Cyrillo, Roma, Itálie, Kč 36.—; H. Ličmanová, Brno, Kč 20.—; P. Vaculíková, Vlkost, Kč 10.—; diecése brněnská Kč 7.000.—; vdp. J. Vyhliďal, farář, Vyškov, Kč 5.—; Rev. J. C. Kunc, East Bernard, USA, Kč 307.50; P. Heckmann, farář, Hamborn, Kč 46.50; vdp. P. Vicieník, farář v Klášterci (z farnosti), Kč 41.—; Fr. Valášek, Shelton Conn., USA, Kč 40.—; nejmenovaná, Olomouc, Kč 20; B. Horáková, klášter Gutenberg, Balzers, Schweiz, Kč 24.—. „Pán Bůh zaplatí!“

Knihy, známky, staniol, darovali: P. T.: Fr. Konečná a pí Šebestová, Olomouc. V. Bárta, Proseč u Skutče. Ct. bohoslovci, Olomouc. Vdp. B. Navrátil, kaplan, Veselí. B. Březina v Hranicích. Vdp. J. Rybka, kaplan, Holice u Olomouce. Matice cyrilometodějská, Olomouc. Řím. katol. farní úřad z Drahanovic. Vdp. J. Stojaspal, kooperátor v Brumově. Vdp. J. Švestka, katecheta, Olomouc. M. Metlická, Huslopeč nad Bečvou. Vdp. J. Šumšal, katecheta, Olomouc. „Pán Bůh zaplatí!“

Pro chudé kostely daroval římskokatolický farní úřad ve Valašském Meziříčí: 2 pluviály, 6 kasulí s příslušenstvím, 7 štol, 3 antipendia, 1 rochetu, 1 bursu, 1 pallu, 1 ornát, 2 přesky a 2 látky ke správce. „Pán Bůh zaplatí!“

Kde budou exercicie v únoru a březnu? Pro jinochy v Moravci od

19. do 23. února. — Pro jinochy, hlavně z Valašska, na Velehradě od 21. do 25. února. — Pro ženy v Hlučíně od 3. do 7. února. — Pro ženy na Sv. Kopečku od 19. do 23. února. — Pro dívky, hlavně z Valašska, na Velehradě od 14. do 18. února. — Pro dívky na Sv. Kopečku od 26. února do 2. března. — Pro jinochy v Ronově nad Doubravou (Katolický dům) od 28. února do 4. března. — Pro muže v Hlučíně od 22. do 26. března. — Pro jinochy v Želivě od 15. do 19. března. — Pro absolventy hospodářských škol na Velehradě od 14. do 18. března. — Pro jinochy v Nové Říši od 22. do 26. března. — Pro vdovy v Hlučíně od 1. do 5. března. — Pro ženy, zvláště ze Svazu a z Valašska, na Velehradě od 4. do 8. března. — Pro ženy, které už byly, v Hlučíně, od 17. do 21. března. — Pro ženy a dívky III. řádu v Hlučíně od 5. do 9. března. — Pro dívky v Ronově nad Doubravou od 4.

do 8. března. — Pro dívky, jež konají po prvé exercicie, v Rajhradě od 10. do 14. března. — Pro dívky, které už byly, v Hlučíně, od 13. do 17. března. — Pro dívky v Rajhradě od 15. do 19. března. — Pro dívky v Želivě od 19. do 23. března. — Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Novou Říši, Moravec a Želiv: Exerciční sekretariát, Praha II., Ječná 2; pro Brno a Rajhrad: Exerciční sekretariát, Brno, Antonínská 1; pro Svatou Horu: Sekretariát, Katolický dům, Příbram III-97; pro Ronov nad Doubravou: Josef Černohub, jednatel OSKM, Třemošnice, mlýn, p. Ronov nad Doubr.; pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě; pro Sv. Kopeček: Ctihodné sestry premonstrátky, Sv. Kopeček. — Poplatky 50 Kč. Na Velehradě v zimě s otopem 60 Kč, dělnictvo však má slevu.

Literatura.

Theophilus Spáčil, S. J., *Doctrina theologiae Orientis separati De revelatione, fide, dogmate, pars prima. Orientalia christiana*, vol. XXXI. — 2. Num. 88. 1933. Roma, nákladem Papežského ústavu východních studií. Povolání odborník pokračuje ve svém velikém životním díle a na základě pečlivého studia podává v nové knize učení východní bohoslovdy o zjevení, víře a dogmatu. Pro studium Východu kniha nepostradatelná.

Sv. Služba Boží svätého Jána Zlatoústého, arcibiskupa carihradského. Přeložil Pavel Spišák, kňaz biskupstva prešovského, Nitra, tlačiareň J. Rišovského 1933. — Překladatel, řeckokatolický farář ve Vernáru, použil při své práci původního řeckého textu i významných překladů, staroslovanského, bulharského, srbochorvatského, ukrajinského, latinského, německého, francouzského a maďarského a klade vedle sebe text staroslovanský v prepisu latinkou a slovenský překlad. Úvodní slovo podávající stručnou historii slov, bohoslužby, napsal prof. Alois Miškovič. Překladatel měl nejdříve asi na mysli své domácí poměry a chtěl seznámit slovenské katolíky latinského obřadu s východní liturgií, ale knížečka

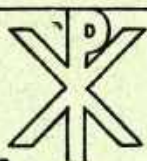
vykoná své poslání i u katolíků českých, pokud mají příležitost účastnit se východní sv. liturgie. Kéž posílí lásku k dědictví cyrilometodějskému.

Obrázky ze života Božského Spasitele, napsal P. Jan Rostworowski T. J., z polštiny přeložila Hedvika Vávrova, s obrázky Josefa Führicha vydalo nakladatelství Kropáč a Kucharský v Praze ve svatém roce 1934. Krásná kniha polského jezuitu zachycuje v 46 obrázcích život Krista Pána od andělského zvěstování až do posledního Jeho zjevení. Je psána s láskou a nadšením a dovede jistě i v srdcích českého čtenáře vzbudit stejné city a úmysly. Bude dobrým doplněním školní biblické dějepřavy pro mládež a jejím oživením pro dospělé.

P. Novák, africký misionář v Tse-se, prosí o pomoc pro svoji katechetickou školu misijní, která je hroznou bídou ohrožena ve své existenci. Slechtní přátelé misii zašlete dary peněžité pro něho Družině sv. Petra Klavera, Brno, Pekařská 9, složenkou č. 63.144 Praha. Též vděčně přijme Družina plátno na košile a chlapecké kalhotky. Pilně ruce již na ně čekají, aby je zpracovaly.

ДАВЪСН КЕАН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 3.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 15 dolarů. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Kříže unionistů	81	K zásluhám bohoslovce a kaplana	
Na vinici cyrilometodějskou	81	Stojana o obnovu velehradské	
Světlo pokoje	83	svatyně a oživení ruchu cyri-	
Zachráněn	83	lometodějského v letech 1875-1885	93
Krajanské Rumunsko	85	Naše museum velehradské	96
Výhledy unionistických snah na		Křesťanský Východ	98
Východě	88	Katolický obzor	103
Nová řada podlažských misionářů .	90		

Jarní proměnlivé počasí působí revmatikům značnou svízeľ. Provádějte na radu lékaře masáže mentholovou francovkou Alpa, a budete výsledkem plně uspokojeni.

Hovorna redakční.

Milí čtenáři „Apoštolátu“, splatťe dluh vděčnosti k ř. arcib. dru A. C. Stojanovi a objednejte si jeho životopis z pera univ. prof. dra Fr. Cinka, vydaný Lidovým knižkupectvím v Olomouci! Jeho četba vás jistě nadchne k práci pro Církev a národ!

Znáte, odebíráte a čtete hluchinskou sbírku výborných náboženských brožur „Životem“? Patříte mezi odběratele pražského týdeníku „Neděle“? Přihlaste se o ní u svého duchovního správce!

Rev. Josef Zeman C. M., Pengtsch, Kiangsi, China. Milerádi Vám budeme zasílat náš časopis gratis na změnnou adresu. Prosíme jen, abyste i náš „Apoštolát“ zahrnul do zbožných úmyslů své misijní práce a svých apoštolských obětí. Potřebujeme takových spolupracovníků duchovních. Upřímné pozdravy a přání ochrany a požehnání Božího!

Knihy, známky, staniol, darovali: Ctih. bohoslovci, Olomouc; pí Šebestová, Olomouc; nejmenovaný, Olomouc; pí Marie Babincová, Místek; nejmenovaný, Olomouc; vdp. Viceník, farář v Klášterci; děti z Holice u Olomouce; pí Růžena Holá, Tachov; Zofie

Váhalová, Rájec nad Svitavou. „Pán Bůh zaplať!“

Pro chudé kostely daroval nejmenovaný, Olomouc, 1 velum a 1 štolu. „Pán Bůh zaplať!“

Zahraniční misie. Z pozůstalostí zemřelého vdp. Filipa, Štítná nad Vláčí, Kč 960.—; Cyril Havlík, Bojanovice, Kč 10.—; Fr. Beránek, farář, Blazice, Kč 20.—; nejmenovaná, Olomouc, Kč 20.—. „Pán Bůh zaplať.“

Ke dni I. čsl. zahraničí. Sběrka Lidového domu v Olomouci Kč 300.—; ř. katol. far. úř., Domaželice, Kč 30.—; ř. katol. farní úřad, Slavkov u Opavy, Kč 20.—; ř. katol. farní úřad, Otrokovice, Kč 17.30; ř. katol. farní úřad, Kylesovice u Opavy, Kč 256.70; ř. katol. farní úřad, Kostelec na Hané, Kč 20.—; ř. katol. farní úřad, Kladky u Jevíčka, Kč 3.—; ř. katol. farní úřad, Svinov, Kč 2.—; ř. katol. farní úřad, Hluk, Kč 5.—; J. Machatý, farář, Chornice, Kč 5.—; Jos. Vávra, farář, Usov, Kč 10.—; ř. katol. farní úřad, Lidečko, Kč 5.—; K. Kolář, farář, Hoštálková, Kč 2.50; nejmenovaný, Olomouc, Kč 50.—; řím. katol. farní úřad, Libhošť, Kč 20.—; koleř T. J., sv. Hostýn, Kč 10.—; ř. katol. farní úřad, Jalubí, Kč 10.—; ř. katol. farní úřad, Hradisko u Kroměříže, Kč 10.—; ř. katol. farní úřad, Kostelec u Kyjova, Kč 20.—; ř. katol. farní úřad, Dolní Bečva, Kč 5.—; ř. katol. farní úřad, Ostrožská Lhota, Kč 80.—; ř. katol. farní úřad, Jankovice, Kč 12.—; ř. katol. farní úřad, Zešov, Kč 6.40; nejmenovaná, Olomouc, Kč 100.—; ř. katol. farní úřad v Hlinsku Kč 51.35;

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Březen 1934.

Číslo 3.

Kříže unionistů.

Br. J. Mastyl'ak C. Ss. R.

*Na dřevě pniš a vzdycháš, Trpiteli vyčerpaný,
krvavým okem točíš po obloze v dálné strany,
od pólu k pólu, od Alp k Andám, k sněžné Himalaji,
paprsek spásy toužíš rozestláti v duši stany,
je v bolnou náruč obejmout a zranit šipy lásky,
ze spárů pekla vyrvat poklad hořce oplakaný
a vykoupený umučením na potupném stromě...*

*Ó Kriste, Bože, spas svůj lid tak toužebně hledaný,
spas duše, jež jsi z hříchů zoufalství a zavržení
zvedl jak Vítěz na perutích bolesti i hany! —
Ó, Ženo — Matko, syny k Synu přivíň v sboru svatém,
Ty, která mocnou láskou Matky miluješ i Panny:
Pozemské děti sjednoť v sladké Církvi Ježíšově!*

*A jestli nové tyčit kříže na kalvárské hrany
Bůh smilování velí, na nich oběti chce zřítí:
Ó Matko, znova mystický plod vypuč požehnaný,
jim živ své stádo čistých beránek a mlčelivých,
a veď je pak až na ten svatý vrchol rozeklaný,
kde každý zarazí své břevno; s nimi stůj tam,
Královno mučedníků, a lej balzám v oheň každé rány.*

Na vinici cyrilometodějskou.

Ant. Šuránek.

Podivnou výzvou začíná mše sv. v sobotu po čtvrté neděli postní, která letos připadá na 17. březen, na den bl. Jana Sarkandra. „Vy, kteří žízníte, pojďte k vodám — praví Hospodin — a kteří jste bez peněz, pospěšte, pojďte a ukájejte žízeň plni radosti!“ To tak zvala Církev čekatelé křtu sv., které v době postní na tuto svátost připravovala. Shromažďovali se tu sobotu ve chrámě sv. jáhna Vavřínce, svého patrona, který ještě ve chvíli svého mučení pokřtil obráceného vojína Romana. Tak působil radostný klid sv. jáhna na přítomného vojáka!

Tu sobotu budou v kněžském semináři v Olomouci svěcení noví jáhni, dostanou právo křtít, úkol pečovat o výchovu pokřtěných dětí v duchu Kristově, ve škole, ujmát se jich až vyspějí, být vůdci mládeže. Žít pokřtěné slovem Božím a Tělem Páně. Volat: Vy, kteří žízníte, pojdte k vodám — tryskajícím z nejsvětějšího Srdce Ježíšova! Dostanou právo a povinnost kázat věřícímu lidu, právo podávat Tělo Páně ve sv. přijímání, vystavovat nejsv. Svátost k požehnání.

Nemá věřící lid důvod k upřímné radosti? Jistě. Mnoho dostává. Jáhen musí být muž m o d l i t b y. A budou-li mu svěření ti nejmenší, miláční Pána Ježíše, nebude se modlit i za jejich rodiče? Aby vedli dobrý křesťanský život ve službách Stvořitelových, aby měli vždy dosti síly plnit své povinnosti vůči dětem, aby jim nebránili přijít k Božskému jejich příteli, ke svatostánku! Aby děti dobře vychovávali, aby střežili jako oko v hlavě jejich víru a jejich nevinnost.

Děti k Ukřižovanému pospíchají, budou se o velikonocích modlit za Rusko.

Nebudou se modlit i za ty, kteří zůstali bez e kř t u s v.? Mimo království Boží na zemi! Kterí se nenarodili znovu z vody a z Ducha svatého! Zůstali dětmi starého Adama, nestali se — vinou rodičů — dětmi Božími! Nebudou se už nyní modlit za ty děti, které na ně čekají v e š k o l e, nebudou svědomitě shromážďovat potřebné vědomosti a ctnosti, aby dostáli svému významnému úkolu? Kdo je dnes vydán takové z v ů l i jako bezbranné děti? Všude plno neklidu, strach z války, jako by už dávno neválčili lidé zbaběle proti těm nejmenším, vraždice i tělo, nebo berouce jim majetek nejcennější, cyrilometodějskou víru — vraždice je nedbalostí, nezájmem o náboženskou výchovu. Pán se zastal malíčkých a zavolal své: Běda... Lépe by bylo tomu, kdo z k a z í j e d n o m a l é d í t ě, které ve mne věří, kdyby kámen mlýnský... Nezraje lidstvo k tres-tu Božímu?

Budou-li noví jáhni plnit věrně své poslání, budou velikými dobrodinci rodin. Ujmou se těch nejmenších. Nezaslouží si, abyste se za ně v den svěcení pomodlili? Aby měli vždy odvahu a sílu pro ně pracovat, bojovat, trpět! Po vzoru sv. Štěpána a sv. Vavřince!

Světlo pokoje.

(K dřevorytu P. Arnošta Hrabala.)

Smrtelná úzkost sevřela lidskou přirozenost Vykupitelovu, jako temnota hrůzou pronásleduje poutníka, kráčejícího lesem. Se všech stran padají v cestu drtivé stíny přeludů a myšlenka, že cesta nebude mít konce, že darmo poutník šel celým životem, ubíjí poslední krůpěj síly. — Zmučená duše vylévá krev svou úzkost a hle! Zasvitlo teplé, jasné slunce Otcovy blízkosti! Slova „Ne má, ale tvá vůle se staň!“ zazvonila na bráně milosrdenství Věčného a Spravedlivého a vyšla Lásky, nesoucí jas pokoje Božího. A do našich bolestí a úzkosti zní stále s Olivetské Hory slova synovské odevzdanosti a lásky věrné až k smrti: „Jak ty chceš, Otče nejdobrotivější!“

Zachráněn.

E. Kalikin.

„Ať už jsi venku, hybaj! Nemůžeme každému dát... Jdi! Jdi!... Takových, jako ty jsi, je mnoho...“ Tato hněvivá slova platila dvacíletému chlapci, kterého vyhodil ze dveří vytáhlý, hubený milicajt. Těžká jeho bota měla dodat slovům citelného důrazu.

Nepodařilo se to však. Hoch mrštně uskočil stranou a pak zdale-

ka hrozil pěstí směrem k zavřeným již dveřím. Co tak stál uprostřed chodníku špinavý, hladový a oblečený v hadry, ani neplakal; jen přemýšlel — co si teď počne. Přijel ráno do Leningradu ze stanice Dno. Tam žil s matkou u jejího bratra, jenž se dělil s nimi o svůj nepatrný výdělek. Kdysi — ještě dříve — bydleli s otcem na Urale. Oč byl tenkrát šťastnější! Neměli sice na růžích ustláno, ale přece netrpěli takového hladu a otec vždy měl vlidné slovo pro svého miláčka, Serežu. Leč v sovětském Rusku nikdo nikdy není si jist, bude-li ještě zítra žít. A tak jeho otce zatkli čekisti a zastřelili. Zdrčená matka se ani nedověděla příčiny toho strašného trestu. Zakrátko odjela se synem pryč. Vzal je k sobě její bratr, jenž byl zaměstnán v nějaké továrně. Nemohl jim však poskytnouti dostatečné výživy, jelikož přiděl stačil sotva pro něho. Matka nikde nemohla sehnati práci, proto stále hladověla i se synem. Z hladu sbírali odpadky vyhozené z dělnických jídelen a tím se živili. Často se modlili, aby se Pán Bůh nad nimi smiloval, ale i to jim strýček zakázal, z obavy, aby se to v továrně nedověděli a z práce ho nepropustili.

Přišly však horší časy. Matka snědla kdysi nějaké zkažené jídlo a zemřela v krutých bolestech. Sereža osiřel! Někaký čas zůstal ještě u strýce, ale když i k němu se začala vkrádat bída, odjel na radu strýcovu do Leningradu, aby tam jako sirotek požádal za přijetí do nějakého dětského ústavu.

V Leningradě však pochodil špatně. Nikdo s ním nechtěl ani mluvíti. Pro každého byl nevitáným, zbytečným...

Co teď? myslil si, když jej vyhodili i ze strážnice, kde se naposledy pokusil hledati pomoci... Co teď?

Byla to těžká otázka. Hoch se třásl zimou. Hladu ani necítil, již dávno si naň zvykl. Ještě jednou pohrozil pěstí směrem k zavřeným dveřím strážnice a hlasitě počal reptati. Proud trpkých slov jako by ulehčil jeho nitru. Zamířil k nádraží. Nezbyvalo mu nic jiného, než se vrátit zpět ke strýci.

Na nádraží Sereža dlouho chodil mezi vozy, nevěda, kam se má uchýliti. Konečně se skryl v jednom otevřeném voze.

„Co zde děláš,“ zahřměl pojednou čísi hlas.

Byl to železničář, konající nádražní službu. Nevlidně pohlédl na hochu. Sereža mlčel.

„Tak odpovídej,“ ozval se znova železničář, ale tentokrát zněl jeho hlas už dobrotivěji. Jen s velkou námahou podařilo se mu vyvědět od hochu jeho úmysl i osud. Utrpení sirotky ho dojalo. Soucitně zakýval hlavou a pravil: „Pojď, ukáži ti vlak, který tě doveze na tvoji stanici. Schováš se pod vůz a pojeděš.“

Za několik minut Sereža seděl skryt pod vozem v bedně, která kdysi chránila akumulátory elektrického osvětlení, a trpělivě očekával, až vlak se dá do pohybu. Konečně se dočkal. Kola vozů začala zpívatí svou jednotvárnou píseň, jež brzo ukolébala Serežu v tvrdý spánek. Ani nevěděl, jak dlouho jel. Když se probudil, stál vlak na místě a k Serežovu sluchu pronikal jakýsi nezvyklý rámus.

Uběhla půl hodinka trapné nejistoty. — Konečně se hoch rozhodl podívat, kam to až zajel. Tiše otevřel zásuvku své dočasné skříše a rychle vyskočil z ní ven. Z opatrnosti však zůstal ještě chvíli sedět pod vozem a naslouchal. Ze stanice nesl se k němu živý rozhovor, kterému však nerozuměl. Ještě více ho udivoval nezvyklý lidský smích. Vystrčil nenápadně zpod vozu hlavu, ohlédl se kolem, ale nemohl pochopit, co se to s ním stalo! Všady viděl tolik pěkně oblečených, veselých tváří, jak se přátelsky baví a smějí, a každý z nich nesl nějaký balíček. — Ubožák Sereža byl tím pohledem zmaten!

„To jsou jistě buržuji,“ kmitlo se mu konečně hlavou, a to slovo se mu zjevilo v celé hrůze sovětského zabarvení jako jméno nejhorších nepřátel každého proletáře. Mimovolně couvl zpět, chtěje se opět ukrytí, ale bylo již pozdě. Zpozoroval ho nějaký muž v uniformě, pevně ho uchopil za rameno a vytáhl zpod vozu a vedl na peron. Při tom mluvil na něho napřed nějakým cizím jazykem a pak se otázel rusky:

„Kdo jsi? Odkud jsi? ...“

„Z Leningradu,“ sotva slyšitelně vypravil ze sebe Sereža. Všecko se hned vysvětlilo: Vsedl do nesprávného vlaku a tak se ocitl v cizině, v Estonsku.

Tam bylo vše jiné než v dosavadním proletářském ráji. Sereže se ihned ujal nějaký pán, který jej vzal do své rodiny. Tam po prvé v životě poznal Sereža, co je to koupelna a mýdlo, tam ho oblekli do čistých šatů a dali se mu do syta najíst — a pak se postarali o jeho existenci.

Sereža byl zachráněn. Nebýt dobromyslného železničáře, který si spletl vlak, toulal by se Sereža dosud po širé Rusi, jako tolik jeho mladých druhů.

Krajanské Rumunsko.

P. Jan Mlčoch.

Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje se věrně stará o naše opuštěné krajany v Rumunsku. Dvakrát poslal k nim, pokud vím, p. dra Žúrka, jednou kvardiána-františkána P. Pavla Maráška.¹ Dříve než začnu psát o své nepředvídané návštěvě, načrtnu aspoň poněkud poměry v Rumunsku.

Rumunsko je asi třikrát větší než naše republika (má 294.244 čtver. km), má však jen o něco málo více obyvatel než naše republika (asi 18 milionů).

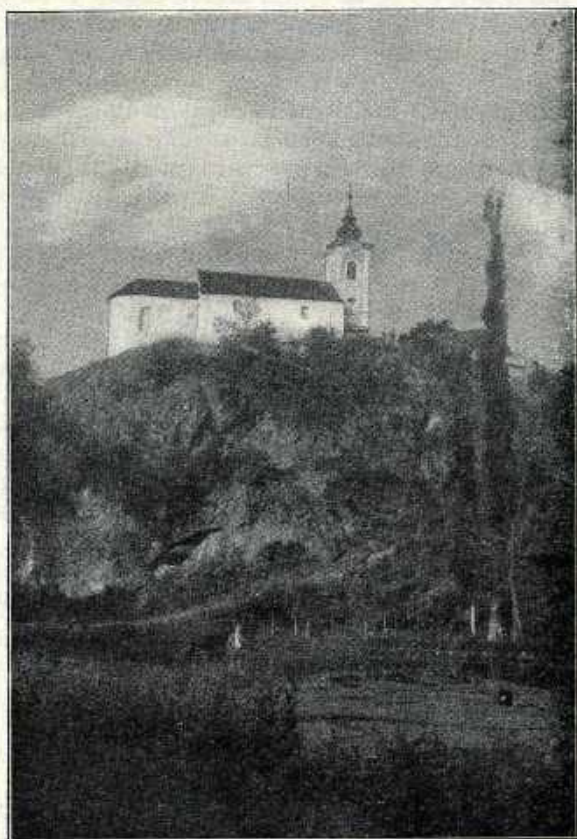
Staré, předválečné Rumunsko vzniklo roku 1861 sloučením knížectví valašského a multánského. Roku 1866 byl povolán příbuzný pruského krále princ Karel Hohenzollernský k vládě a vyhlášeno konstituční království. Mělo před válkou asi 180.000 čtver. km a

¹ Á r. 1930 P. Vendelína Sahulčíka T. J., a P. Ludevíta Eiselle T. J., na měsíční misi. Pozn. red.

8 milionů obyvatel; po válce získalo tedy velmi mnoho, hlavně na úkor Maďarska a Ruska. K Rumunsku připadly velmi úrodné krajiny (Besarabie, Banát) a krajiny bohaté uhlím, plynem, olejem, rudou a vodními silami.

Obyvatelstvo Rumunska je podle národnosti velmi pestré. Nynější Rumuni (Češi v Rumunsku jim říkají Valaši) podobají se zevnějškem

Poutní místo Ciclova u Oravice v Rumunsku, navštěvují je i naši krajané.

svým sousedům, Bulharům, Rusínům a Maďarům. Jsou urostlí, ramenatí, tmavovlasí, oči šedých nebo modrých. Jazyk rumunský je sice v jádru románský, má však velmi mnoho cizích, zvláště slovanských slov.

Číselný odhad jednotlivých národností je velmi nepřesný — úřední sčítání lidu z roku 1928 bylo opětně úředně pro nesprávnost zrušeno. Katolický kalendář z roku 1934 udává asi 14 mil. Rumunů, 1,100.000 Maďarů, 500.000 Rusů, přes půl milionu Němců, 1 milion

Židů, asi 200.000 Bulharů, pak přijdou Turci, Tataři, Armeni, Řekové, Srbi (50 tisíc), Poláci (50 tisíc), cikáni (80 tisíc), Italové 10 tisíc), Češi (11 tisíc), Slováci (29 tisíc).

Podle náboženství patří převážná většina rumunského obyvatelstva k rumunské pravoslavné církvi (asi 12 milionů). Římských katolíků je tam 1,404.000, řeckých katolíků 1 milion 314.481 — celkem tedy asi 3 miliony. Římští katolíci mají arcibiskupství v Bukurešti a biskupství v Temešváru, Sedmihradsku (Transilvanii), Jasech, Szatmaru a ve Vel. Varadině (celkem 714 far, 924 kněží světských, 204 řeholních a 1732 sester). Řecko-katolíci v Alba Julia, Gherla, Lugoji, Oradea Mare (Vel. Varadině) a Si-retu (1593 far, 1549 kněží, 24 řeholních kněží a 185 sester).

Nejvíce katolíků má diecése temešvářská, 463.000, ve které je většina českých obcí a dvě ryze české farnosti. Tyto obce jsem jako misionář Apoštolátu o letošních prázdninách navštívil. Výcho-diskem může být přístavní město Oršava (Stará Ršava). Je to býv. pohraniční město mezi Uhrami a Rumunskem a živý dunajský přístav. Zrušením hranice hodně utrpěla, v přístavě vidíme státi hodně mnoho parníků nečinně, jsou též bez zaměstnání. Obyvatel-stvo je hodně míchané; římskokatolický farní úřad úřaduje tam rumunsky, německy a maďarsky. Je zde i hodně Čechů, kteří však

dosti rychle se přizpůsobují pomě-rům a zapominají na svou národnost.

Ideálním zdá se mně býti v Or-šavě řešení Katolické akce. Vidíme to na vedlejším obrázku. Uprostřed farní kostel, poměrně sice malý, ale čistounký a útulný, vlevo od kostela fara a vpravo čteme nad vchodem do domu latinský nápis: Domus ca-tholica (Katolický dům).

Zahrada farní splývá za kostelem se zahradou spolkovou. Oršavský pan farář Josef Kleitsch je rodem uherský Němec (či jak tam říkají Šváb). Je mladý a energický. Pustil se nyní i do češtiny, dokonce i český již kázal. V Oršavě je hodně českých služek. Těchto se pan farář ujal,

Skupina českých děvčat s p. fa-rářem P. Kleitschem v Oršavě v Rumunsku.

Farní kostel v Oršavě, vlevo fara, vpravo Katolický dům.

koná s nimi pobožnosti, cvičí české písně, obstaral jim ruční práce. Vidíme ho na obrázku (na předešlé straně) se skupinkou našich českých děvčat, když po růžencové pobožnosti odchází z kostela. Velikou radost mu způsobily sestry Neposkvrněného Početí v Přerově tím, že mu pro děvčata poslaly hodně vzorků pro ruční práce.¹ V blízkém župním městě Turn-Severině, kam jsem si zajel k sestřičkám pro hostie, jsem objevil v klášteře Anglických panen naši krajanku, rodačku z Čech, ctih. sestru Zenobii.

Kdo je v Oršavě, musí navštívit dunajský ostrov Adda-Kalej, obývaný jen Turky. Dřívější františkánský klášter proměnili v měšitu. I v Rumunsku mají výsadu, že mohou vyrábět a prodávat tabák, cukr a kávu. Jednu černou jsme ovšem na ostrově také vypili. (Pokračování.)

¹ Také ctih. sestry dominikánky z Řepčína věnovaly na ten účel celou kolekci vzorků. Pozn. red.

Vyhlídky unionistických snah na Východě.

Dr. Ivan Šarič, arcibiskup sarajevský.

(Dokončení.)

Zmíníme se ještě o metodách činnosti unionistické. Dějiny mluví o latinisaci, o unijních dohodách celých církevních území a konečně o tak zvaném „osobním přimknutí“. Středověk užíval latinisace. V Syrii a na ostrovech Archipelu (mezi Řeckem a Malou Asií) zakládal katolické obce obřadu latinského, které zůstaly věrné římské Církvi. Běželo tu však jen o velmi nepatrné menšiny. Velmi politováníhodná byla neucta, kterou projevil tehdy latinský klerus vůči východním obřadům a pak ovládnutí domácího kněžstva na Východě latinskými biskupy, ustanovenými politickými vlivy (křížáky, Benátčany a Janovany); zvýšila se tím jen zášť Východňanů proti všemu latinskému. Poslední papežové odsuzují všechny metody násilné latinisace.

Dnes ubírají se unionistické snahy druhou cestou, připravují unijní dohody jednotlivých církevních svazků. Tak vznikají skupiny sjednocené s římským papežem, třebaže si ponechávají svůj vlastní obřad a svou vlastní hierarchii. Čítají už na 8 milionů členů. Tento praktický způsob se nejvíce doporučuje. Příslušníci východních církví lépe poznávají rozdíl mezi Církví katolickou a nesjednocenou církví národní, a přesvědčují se na vlastní oči, že Řím jim nijak nesahá na jejich náboženský obřad. Tak se často sjednocují celé osady, jakmile poznaly, že se musejí zřici jenom rozkolu, ale nemusejí opouštět svůj rodný obřad. Přes mnohou nepříjemnost, zdánlivé „tříštění“ katolíků a stupňované nepřátelství nesjednocených — zdá se tato metoda nejvíce výhodná.

Choulostivější je třetí způsob, kterého se částečně užívalo v 17. a 18. století. Tehdy se žádalo na jednotlivcích nesjednocených

pouze vyznání katolické víry, aniž byli nuceni vystoupiti ze vnějšího obřadního svazku. Tak kdysi kázávali jesuité a kapucíni v kostelích rozkolníků, sloužili tam mše sv. a udělovali sv. svátosti způsobem katolickým, ovšem se svolením a na pozvání nesjednocených východních biskupů. Než tento způsob se přičií dnes zvláště přísným nařízením „Propagandy“ ohledně „communicatio in sacris“ (obcování na bohoslužbách), nemluví ani o nemožnosti se strany církvi nesjednocených.

Zvláště katolické klášterní školy a charitativní ústavy na Východě vykonávají po řadu desetiletí nepřímý sice, ale tím upřímnější apoštolát mezi nesjednoceným obyvatelstvem, pokud ovšem novější státní zákony (Turecka a Řecka) vůbec připouštějí tyto katolické podniky a přijímání nekatolických chovanců do nich. V takových, velmi taktně vedených školách a nemocnicích odpadají následkem láskyplného styku učitelů a žáků, vedoucích a ošetřovanců, mnohé předsudky, budí se vzájemná úcta a duševní přimknutí žáků a ošetřovanců roste náboženským poučováním a výchovou. Ostatek dokoná v pravý čas milost Boží.

Nejkrásnější příklad tohoto nepřímého, obětavého a přece účinného apoštolátu unionistického dává nám Svätý Otec Pius XI., prozíravě zakládající charitativní podniky a vyučovací ústavy. Téměř každý východní národ má dnes v Římě svou kolej nebo seminář, kde se někdy přijímají též nesjednocení. Vzpomeňme jen na Východní ústav v Římě a jeho vědeckou činnost literární, vzpomeňme na Ruskou kolej, kterou právě založil Pius XI. Vzpomeňme dále velkolepé charitativní činnosti Pia XI. vůči příslušníkům východních církví, jak nejen na počátku svého pontifikátu zachraňuje půldruhého milionu hladovějících ruských dětí, ale i později a jinde. P. de Belloy T. J. řekl na sjezdu „pro studiis orientalibus“ (v Praze 1930): „Pro invalidy ruské emigrace Pius XI. věnoval lůžka v různých nemocnicích velkých měst v Bari, v Berlíně, v Paříži a v Sofii. Vydatně také přispíval k hmotné a duševní pomoci, kterou udělovaly Rusům v Berlíně organisace msgra O'Rourke společně s Charitním svazem.“

Vezměme si příklad ze vznešeného vzoru tak nezištného, přes mnohá zklamání stále stejně odvážného unionistického papeže Pia XI. Neslouží mše svaté, aby nevzpomněl zvláštním mementem ubohého Ruska a odloučených bratří východních. — Když byl nunciem ve Varšavě, byl ochoten obětovati i život za unii. On počátku jeho pontifikátu neuplynul den, aby nepracoval jak novou kongregací východní, tak i četnými povzbuzujícími listy, mnohými činy lásky a obětmi každého druhu za brzké uskutečnění svého unionistického programu, jak si jej stanovil hned v prvním oběžníku „Ubi arcano“. Novým důkazem této otcovsky pastýřské starostlivosti vůči Východu brzy bude i nový církevní zákoník pro sjednocené církve. Nemůžeme tyto řádky lépe ukončiti nežli novou prosbou z litanie ke všem svatým: „Abys (ó Pane), všechny bloudící k jednotě Církve zpět povolati ráčil, prosíme Tě, vyslyš nás!“

Nová řada podlažských misionářů.

Josef Olšr T. J.

P. Arnold Vašica T. J.

(Pokračování.)

Prvním misionářem po roční přestávce byl P. Arnold Vašica T. J. Vypravil se na podzim 1887 a vybral si novou metodu. Byl výborným hudebníkem, jel tedy jako učitel hudby. Usadil se daleko od Podlaší — v L o d ž i — a hledal hodiny. Štěstí mu přálo. Dostal kondice v domě četnického strážmistra, tím si získal úplně důvěru policie. Čas od času bral si dvou neb třidenní dovolenou „na výlet“ jako nadšený obdivovatel přírody — a „vpadal“ do podlažských vesniček.

Pracoval na podzim, když dlouhé noci to dovolovaly, ve stodolách, někdy i v lese. Odjel též na krátko navštívit své „známé“ v Haliči, ale kolem Božího narození byl již opět na službě a na oblíbených „výletech“. Strážmistroví, jenž mu vždy vystavoval doporučení ke všem bezpečnostním orgánům, jistě se ani nesnilo, jak „nebezpečného“ člověka má pod vlastní střechou. — Teprve koncem března 1888 opustil navždy Rusko.

P. Klement Baudiss T. J.

Po něm v práci mezi unity měl pokračovat P. Klem. Baudiss T. J. Již v listopadě r. 1888 připravil se na misi. Vymohl si ve Vídni pas jako obchodní cestující jisté firmy a odjel do Zassova (nedaleko Tarnova), kam se měl proň dostavití vůdce. Čekal několik týdnů, ale marně; vůdce se neukazoval. Odjel tedy sám 25. února 1889 do Ruska. S počátku měl se věnovati pouze obchodním záležitostem, aby odvrátil od sebe pozornost policie, která zvlášť bedlivě sledovala první kroky cizinců. Stavil se tedy v Čenstochové, Piotrkově, Tomašově, Kielcích — a všude zamlouval objednávky. Na konec přijel do Varšavy v naději, že tam se setká s nějakým vůdcem. Ale nenašel nikoho. Vrátil se tedy do Krakova a dozvěděl se, že vůdce, který ho měl doprovázet, ze strachu zřekl se svého úřadu; věděl sice, že P. Baudiss jest ve Varšavě, viděl ho několikrát, ale vůbec se k němu nehlásil.

Po několika dnech opětovného pobytu v Zassově přihlásil se osobně mladý hospodář ze Sieroczyna na Podlaší a nabídl se za průvodce.

P. Baudiss zajel si tedy pro nový pas do Vídne a odtud se pustil přes Sosnovce a Varšavu přímo do Siedlec, kde napřed celý den sháněl objednávky. Večer odjel do Sokołova. Tam si ho dal předvolat okresní hejtman, bedlivě prohlížel jeho pas a projevoval podezření, že je rakouským vyzvědačem. Ze Sokołova se vypravil do Kossova, kde ho již očekával vůdce, aby ho hned odvezl na misi do Sieroczyna. V nejbližší noci pracoval v Chołovince a Grodzišku.

Když v Grodzisku přijížděl k druhému statku, kde naň měla čekat druhá část shromážděných unitů, potkal jej průvodce, který oznamoval, že se uniti rozešli, poněvadž je vyslidila policie. Vůdce ho zavedl do statku unity Vasila a shromáždil jiné důvěrníky na poradě. Rozhodli, že při takové nejistotě lépe nic již nepodnikati a odložití práci až do prosince, kdy delší noci jsou vhodnější pro noční schůzky. „Nyní je skoro nemožností, aby misionář nebyl vysliděn“, tvrdili vůdcové. „Četníky se Podlaši přímo hemží, matky, které se ve větším počtu s malými dětmi pozdě v noci shromažďují na jedno místo, musejí buditi podezření policie.“

Celý den zůstal ukrytý u poctivého Vasila a v noci odjel do Kossova. Chtěl se 6. dubna večer dostat přes Mažkyni do Varšavy. Na neštěstí cesta byla špatná, zpozdil se a vlak mu ujel před nosem. Musel tedy přenocovat v Kossově v nádražním hotelu a počkat na ranní vlak.

Ale sokołovský hejtman, který P. Baudissa pokládal za rakouského vyzvědače, dal ho pod policejní dozor. A brzo dostal zprávy, že rakouský vyzvědač jest pravděpodobně též misionářem. Poslal tedy hned četníky, aby ho zatkl. Za 2 hodiny po odjezdě P. Baudissa byli již ve statku u Vasila. Oznámili překvapenému hospodáři, že je u něho misionář, který pracoval před tím v Chołovince. Udělali důkladnou prohlídku, ale přirozeně misionáře již nenašli. Stíhali ho směrem ke Kossovu.

Cestou potkali vozku, který odvážel P. Baudissa. „Tys vezl toho kněze?“ křikl naň, když se na jejich rozkaz zastavil.

„Já jsem žádného kněze nevezl, ale nějakého pána z Varšavy,“ odvětil klidně vozka, jenž se ihned dovtipil, oč jde.

„A kam jsi ho zavezl?“

„Do Sokołova. Pak šel sám pěšky na nádraží.“

„Do Sokołova? Vždyť se vracíš od Kossova?“

„Jel jsem lesem přes Kossov, poněvadž tam jest ještě zmrzlá půda — a po tvrdém se lépe jede.“

„Nedělej si z nás dobrý den! Otoč se a zavez nás zpět do Kossova.“

Nezbylo mu, než uposlechnout. Po cestě zavedli četníci vozku do krčmy a chtěli ho opít, aby se pak lehčeji přeřekl.

Ale chytrý vozka jim srdečně poděkoval a odmítl. „Nepíji kořalky,“ omlouval se, ač měl chuť trochu se zahřát.

Tedy jeli přímo do Kossova. Hoteliera zastali právě u vchodu. „Nespál u vás nějaký pán z Varšavy?“ „Ovšem,“ odvětil tázaný, „dokonce několik“.

Nechali tedy vozku u vchodu a vešli dovnitř. Tam seděl P. Baudiss s průvodcem Jiřím. Jiří, uviděv četníky, myslel, že vše už je ztraceno, neboť policie ho dobře znala a měla v podezření.

Ale četníci prozatím ho nechali v pokoji; pouze jeden se vrátil pro vozku, aby jim ukázal, kterého pána přivezl.

Ale vozka nebyl hloupý. Podíval se na P. Baudisse a hned popisoval pána, kterého vezl na nádraží. „Prostřední postavy, v kožichu, který sahal pouze po kolena, v beranici; vousy nosí, ale bradu

holí." Ovšem popsaný pán měl úplně opačný zevnějšek než P. Baudiss.

Představili mu ještě všechny přítomné i P. Baudisse. Nepřiznal se k nikomu. „Nikdo z nich není ani trochu podobný na něho," tvrdil.

Zazvonili na peroně a hosté počali vycházet. Četníci stáli u dveří, prohlíželi každému papíry, vyptávali se, odkud jede, kam, v jaké záležitosti. Mezi tím zapomněli na Jiřího. Ten využil příležitosti a okamžitě zmizel; šel cestou necestou 15 verst, aby ho nenašli a při křížovém výsledku snad nějakým neprozřetelným slovem neprozradil misionáře.

Cestou konduktér bedlivě střehl P. Baudissa; v Siedlcích přivedl do kupé agenta tajné policie. Ve Varšavě detektiv, patrně ještě nezkušený, vyskočil dříve než se vlak zastavil a běžel k místu, kde stál četník.

P. Baudiss využil chvílky, vyskočil na druhou stranu a když se detektiv vrátil, již byl v zástupu vycházejících.

*

A vozka prosil četníky, aby ho pustili domů, že má unavené koně, musí je nakrmit a podobně. Když dal písařovi 15 kopějek, četníkům 10, dovolili mu odjet. Avšak chytrý vozka, jakmile přijel domů, nechal koně koňmi a běžel k druhému průvodci Klementovi...

Druhého dne předvolali ho k výsledku do Sokołova. „Jak ses sešel s tím pánem?"

„Přišel ke mně Klement," odpovídá klidně vozka, „a povídá: Nějaký pán chce jet do Sokołova, nechťel bys ho zavést? A já na to: Ovšem, hned jdu zapřahat koně. A Klement: Dobře. Já tedy půjdu s ním kousek pěšky, ty nás dohoníš a vezmeš ho na vůz. — Pána jsem tedy dohnal, ale povídám: Jestli mně nezaplatíte hned, nezavezu vás. Pán sáhl do kapsy, vytáhl rubl a dal mně. A tak jsme jeli."

„Tedy ukaž rubl!" — Vyňal a ukázal.

Ale hejtman nevěřil. Poslal hned pro Klementa.

„Tys mu říkal, aby zavezl nějakého pána na nádraží?"

„Ovšem," Klement na to. „Šel jsem do mlýna a potkal jsem neznámého pána, jenž mně prosil, abych ho zavezl do Sokołova. Já jsem odřekl, poněvadž mám nemocné koně. Pán mně dal 20 kopějek, abych mu našel nějakého vozku. Šel jsem tedy k němu..."

Svědectví se shodovalo výborně. Proč — toho ovšem pan hejtman nedomyslel. — Klement a vozka vraceli se vesele od soudu, hrdí, že zachránili misionáře a slavné ouřady vyvedli na makovici.

P. Baudiss šťastně se dostal do Krakova, ale přirozeně po druhé již na Podlaší nemohl.

Koncem r. 1889 zajel na Podlaší P. Vojtěch Płukasz T. J., který, bohužel, pracoval jen několik dní. Jeho slabé zdraví nemohlo snést nesčetné obtíže namahavé práce misionářské.

Teprve roku 1891 P. Leopold Markefka T. J. na delší dobu vypravil se k unitům jako obchodník vepří. Jeho působení vyličeeno v čís. 4. a 5. „Apoštolátu" m. r. pod titulem: „Nebezpečný apoštolát".

(Pokračování.)

K zásluhám bohoslovce a kaplana Stojana o obnovu velehradské svatyně a oživení ruchu cyrilometodějského v letech 1875-1885.

Dodatky k životopisu.

Dr. F. Cinek.

Při stopování činnosti bohoslovce Stojana nemohl jsem se dopídití jednatelské knihy bohoslovecké „Jednoty Velehrad“. Nezbylo mi, než spokojiti se s několika dokumenty, jež obsahovaly kusé výtahy o hlavních počinech nejhorlivějšího a nejpodnětnějšího starosty Jednoty, bohoslovce Stojana. Teprve nyní našly se toužebně hledané zápisky bohoslovecké „Jednoty Velehrad“ v dokumentech velehradských zásluhou rektora dra Habeše T. J.

Skýtají vzácný pramenný materiál k historii cyrilometodějského probuzení dorostu kněžského v letech 1869—1885 a zároveň bohaté dokumenty k buditelské cyrilometodějské činnosti bohoslovce Stojana. Hodlám je uveřejniti s náležitým výkladem v chystaných dějinách olomuckého kněžského semináře.¹

S radostí konstatuji, že všechno, co jsem napsal o bohoslovcu Stojanovi na základě přístupných dokumentů v zápiscích bohosloveckého Odboru pro zakládání knihoven, v kronice slovanské knihovny i v jednatelské knize Literární jednoty, jakož vše další, co jsem z tohoto kombinoval na podkladě kusých notic z činnosti „Jednoty Velehrad“, plně se potvrzuje, ba v novém sytém a netušeně bohatém světle význam Stojanův osvětluje.

Psal-li jsem v životopisu, že Stojan byl od počátku své duchovní dráhy zvláštním nástrojem Prozřetelnosti Boží, že vždy objevuje se v pravý čas na svém místě — a to už v semináři — a že všechny jeho počiny jsou podivuhodně plodné a zřejmě Bohem žehnané, pak to lze z nově objevených dokumentů jen bohatěji a pádněji dokázat.

Poukázal jsem v kapitole o bohoslovcu Stojanovi, že přišel do semináře v době, kdy po prvním vzplanutí cyrilometodějského nadšení dostavilo se na Moravě povšechné ochladnutí. Upadá zájem o Velehrad. Prvotní nadšení, vyšlehnuvší v roku 1863, povážlivě slábne. V „Hlasu“ ožívají se stesky, že „Matice velehradská“ se svým fondem upadá. Už několik let nemá žádných příspívatelů. I pouti velehradské upadají. Poutníci přicházejí jen z okolí. Návrh na rozdmýchání nového zájmu o slovanský Betlem (v „Hlasu“ 14. února 1872) zůstává bez odezvy. (V semináři zastaven bohoslovecký časopis „Cyril a Method“, zakázán spolek „Ohlas“ a pohřben pokus o založení Literární jednoty.)

Právě v této době přichází Stojan do semináře. Nově objevené

¹ Jejich první díl, obsahující historii národního probuzení našeho dorostu kněžského od éry osvicenské v generálním semináři na Klášteře Hradisku s nejstaršími dějinami bohoslovecké slovanské knihovny připravuji tento rok do tisku.

dokumenty bohatě potvrzují, že mladistvý horlivec cyrilometodějský, nabitý energií činů, křísí mezi dorostem kněžským nový, pronikavě činorodý zápal pro dobudování díla začatého roku 1863 a rozdmýchává cyrilometodějské horlení. Jeho činnost vybíhá ze zdí seminárních a zasahuje buditelsky do duchovního života Moravy. I do akcí zasloužených strážců Velehradu P. Vykydala a P. Vychodila vnáší nový oheň a iniciativu k širším akcím ve prospěch hmotné i duchovní obnovy Velehradu.

Potvrzuje to ještě druhý nový dokument, který mi rovněž teprve nyní přichází do rukou. Je to hrst dokumentárních noticetek od P. Vychodila v Novém Moravském národním kalendáři Jiříčkově z roku 1885. Poznamenal jsem v životopise Stojanově, jak horečně, ale marně sháněl jsem se po tomto cenném dokumentu v knihovnách. Teprve teď jsem se ho dopídlil v privátní knihovně rektorů velehradských.

Záznamy P. Vychodila jsou glosami k obnově velehradské svatyně. Nejcennějšími jsou poznámky z autopsie autora od roku 1877. Zachyceno v nich kus ručně historie obnovy velehradského chrámu před jubilejním rokem 1885.

„Již před rokem 1863 — píše P. Vychodil — uznávali všichni, že by svatyně velehradská měla k tisícileté památce požehnaného příchodu ss. Cyrila a Metoděje na královský Velehrad upravena býti „jako nevěsta ženichu svému“, uznávali, ale připravit, ozdobit, obnovit důstojně, toho nedovedli. Ačkoliv tento nedostatek pocíťován velice, ačkoliv sešlost i zjevná osiřelost chrámu Páně velehradského velmi sklíčovala srdce všech věrných dítek cyrilometodějských, přece jedním ovládnutí byli smýšlením říkající: „Jestliže vystrojí k r. 1863 velehradskou svatyni čili nic, to nám v putování překážeti nebude. Chlév betlemský postačoval, aby roznítil a přitáhl k sobě poutníky!“ Ale při tom smýšlení chvalitebném i peníze skládali pro velehradský kostel i dary snášeli, aby, seč možno, vyhověli potřebám obyčejným, jakož i potřebám oslavou jubilejní povstalým. Docházely na Velehrad tisíce poutníkův, až na 100.000 lidí v jeden jediný den na př. 5. července a rovněž 12. července.

Seč byli, osvědčili se jak hojnými příspěvky, tak četnými průvody: aj, kdož jim zazlívati bude, že nevykonali, což vykonati nemohli? Obnova zamýšlena sice, ale neuskutečnila se do jubilea roku 1863. Tím hůře bylo později sehnati s dostatek prostředků hmotných na obnovu co nejdůkladnější.

Hlavní příčina pro rychlou obnovu svatyně bylo jubileum roku 1863 a když obnovy nebylo ani do toho roku, ani v tomto roce, jakž obnovovati po jubileu uplynulém?! Ustalo všechno. Nadšenost ochladla, obětavost zastavila se, spolky zařízené pro zvelebu posv. Velehradu: Koruna soluňská, Matice velehradská, Jednota paní a panen moravských, spolky tyto výborné hynuly, zanikaly, zapadaly v nepaměť.

Avšak hle, jeden ze tří těchto spolků zavdal podnět usilovné snaze, aby svatyně velehradská byla přece obnovena, ne-li dříve, tedy aspoň do nového jubilea roku 1885. Který to spolek? Bratrstvo Koruna soluňská.

Není již nyní neznámou mezi lidmi, ale neznámou byla na velikou újmu Velehradu a lidem samým. Krátko před jubilejním rokem třiašedesátým vznikla poznenáhlu se ustálující, až konečně byla prohlášena veřejně bratrstvem od vrchnosti církevní. Od prvopočátku valně prospívala svým údem i Velehradu, poskytuje těm, kdož obětovali 1 zl. na Velehrad, úžasné mnoho a velkých milostí duchovních. (Poznámka na okraji: Podle stanov, jež úd každý do rukou dostává, má každý místní duchovní právo zapisovati nové údy a co nejdříve oznamovati je farnímu úřadu na Velehradě, kdež do hlavní knihy bratrské bývají zapisováni. Může však i přímo na Velehradě přihlásiti se každý; neboť předsedou Koruny soluňské jest ustanoven farář velehradský, jednatelům kaplan, a mimo to zasedá

ve výboru 5 kněží a 3 laikové z Velehradu neb okolí jeho.) A kdož nemohl by dátí jednou jedenkrát za svého živobyti 1 zl. na dobrý účel? A který katolík u nás necítil by toho potřebu v srdci svém, aby ze vděčnosti k apoštolům slovanským sv. Cyrilu a Metoději věnoval tak nepatrný dárek na obnovu onoho místa, odkud tolik spásy a blaha vzešlo naší milé Moravě i krajinám sousedním?!

Nedivme se tedy čtouce: ještě nebyla Koruna soluňská zcela ustálena, a již přihlásilo se k ní na sta kněží (388) a ti vlastně ji založili; ještě nebyla ustálena a všemi dosavadními poklady zaopatřena, a již dávali se lidé — laikové za její údy zapisovati ročně mnozí, na př. r. 1863 zapsáno 259 a roku 1864 zapsáni 732 údové noví. Avšak potom rok od roku zapomínalo se na Korunu soluňskou víc a více, takže roku 1874 nezapsáno více, leč 4 údové za celinký rok. Toť nejmenší počet údů za rok, ač o málo více zapisovati bylo na začátku let sedmdesátých!"

*

V dalším stručně zaznamenává, že podivuhodný obrat nastal kolem roku 1876. Neuvádí jména Stojanova, ale z dalšího patrno, jak oživení zájmu o obnovu Velehradu souviselo popředně a hlavně s akcemi Stojanovými. V roce 1876 dostoupila vrcholu cyrilometodějská činnost bohoslovce Stojana ve funkci starosty bohoslovecké „Jednoty Velehrad“, jejímž účelem bylo hmotné podporování „Matice velehradské“. Je to poslední rok Stojanův v semináři, i rok jeho vysvěcení. Z objevených zápisků „Jednoty Velehrad“ patrno, že Stojan je už jako bohoslovec v úzkém spojení s P. Vykydalem a P. Vychodilem. Křísí k mohutnému rozkvětu poutě bohoslovecké. O poutích velehradských přichází stále s novými iniciativními myšlenkami a stává se spolupracovníkem strážců velehradských.

Při tom stupňuje aktivitu bohoslovecké „Jednoty Velehrad“ tou měrou, že oheň rozdmýchaný v semináři, šíří se i do veřejnosti. Era Stojanova v semináři je dobou neobyčejného rozkvětu Slovan-ské knihovny, spolku pro zakládání venkovských knihoven a hlavně „Jednoty Velehrad“. A všechno nadšení a horlení směřuje k jubilejnímu roku 1885 a především k probuzení zápalu pro obnovu svatyně velehradské.

Zápisky „Jednoty Velehrad“ skýtají bohaté doklady údivné a nezlomné energie bohoslovce Stojana o realizaci této myšlenky. (Nástupce Stojanův v čele této Jednoty píše o éře Stojanovy práce v „Jednotě Velehrad“ a o počinech jeho pro zvelebení velehradské svatyně s obdivem.)

Z jara roku 1876, kdy vystupňoval Stojan horlivost členů „Jednoty Velehrad“ do krajnosti, zřejmě nemůže udržeti svůj zápal ve zdech semináře.

Sotva dostal první vyšší svěcení podjáhenské (na památku tohoto svěcení 11. března 1876 věnoval „Jednotě Velehrad“ 1 zl.), obrací se na P. Placida Mathona, redaktora „Školy Božského Srdce Páně“ v Brně, s prosbou: „1. Aby ve „Škole“ vyzýval občas čtenáře, by přispívali na okrasu svatyně velehradské, která roku 1885 zjednána býti má; 2. aby k cíli tomu vedl s t á l o u r u b r i k u; 3. aby peníze sebrané zasílal řídícímu (starostovi) „Jednoty Velehrad“, jehož jméno mu vždy ohlášeno bude.“ K tomuto vlastnoručnímu záznamu v zápiscích Jednoty připojuje podjáhen Stojan: Připisem ze dne 18. března 1876 mi zasláným v odpověď dáno: „Inserát Váš stran

Velehradu milerád přijímám a ochoten jsem Vás v tom fedrovat, jak jen mně možno."

Podobnou prosbu posílá redakci brněnského „Hlasu“, „Blahověstu“ a budějovické „Ludmily“. Všude prosbě vyhověno. Redakce „Ludmily“ zvláště ochotně přislubuje pomoc. Odpovídá: „Milerádi učiníme podle žádosti Vaši a neopomineme bohdá opakovatí prosbu v každém ročníku několikrát.“

Jáhen Stojan se však chápe i jiných prostředků. Jeho návodem bohoslovecká „Jednota Velehrad“ dává vytisknouti velehradskou píseň „Ejhle, oltář Hospodinův září“ (s dovolením autora Soukupa) v 10.000 exemplářích. Čistý výnos odváděn svatyni velehradské. Podobně vydána píseň „Přístup, Moravěňko“ a litanie Loretánské. Než odchází Stojan ze semináře, zajišťuje si, že písně velehradské bude prodávati mladší kolega Fučík (tehdy bohoslovec III. ročníku) a Litanie loretánské bohoslovec Halla z II. ročníku. (Této akce se týká pozdější korespondence kooperátora Stojana s bohoslovcem Fučíkem a Hallou, o níž zmínky v jeho deníku, uveřejněném v životopisu.) Na prosbu Stojanovu zavázali se písemně 6. dubna 1876 jáhnové, že zůstanou i jako kněží členy „Jednoty Velehrad“ a budou své příspěvky zasílati na obnovu svatyně velehradské.

Než akce ještě širě rozvinuta. Stojan posílá jménem „Jednoty Velehrad“ vroucí výzvu ke kněžím, bývalým členům Jednoty, aby se k akci připojili. Počin má velmi pronikavý úspěch.

Vedle toho jako jáhen organisuje v semináři akci loterní ve prospěch svatyně velehradské. Buď to bude jedna velká loterie, nebo více menších. Ale ještě před ordinací kněžskou sbírá dary na výhry. V krátké době sesbírává dárků v ceně 30 zl. Prosí, aby dárci dovolili, pro případ, že by loterie nemohla býti provedena, by dárky směly býti prodány ve prospěch velehradského chrámu. Radostně zaznamenává před svým odchodem ze semináře: Školské sestry kláštera přerovského ochotny jsou o prázdninách, ty které předměty (ruční práce) pro tuto loterii zhotoviti. (Pokračování.)

Nашe museum velehradské.

Ant. Zelnitius, správce musea ve Stojanově.

Nynější místnost byla upravena na podzim v roce 1931 ze staré sladovny pivovaru, poněvadž staré místnosti v záměčku musejním požadavkům nevyhovovaly a klášter tyto místnosti pro sebe potřeboval.

Na jaře v roce 1932 byly skříně a sbírky do nové místnosti přestěhovány, oč se velkomyslně postaral P. rektor dr. J. Habeš. Když sbírky byly potom za pomoci pí ředitelky V. Vlkové z Prostějova zatím urovnány, bylo museum otevřeno pro veřejnost dne 19. června 1932.

Seznalo se brzy, že v museu jsou mnohé nedostatky. Proto při-

kročeno na podzim k jich odstranění. Nejprve vyčištěna a uspořádána sbírka zbraní, potom zasklena.

Dnes je to kout, který milovníka zbraní uspokojuje. Jsou tu zbraně ze 30leté války: železný krunýř a hákovnice, krásně kovaný meč s košem z roku 1640. Potom vidíme po stranách 2 rapíry v holích, na jednom je vycislováno 12 sv. apoštolů. Vedle visí čekana z Valašska s nápisem: Johan Mierka 1835, u druhého dřevěná čutora. Vojenské a lovecké pušky jsou ze XVII. století 3, potom z let 1800, 1823, 1853 a 1866. Zajímavá je prušácká zadovka z roku 1853, přetvořená ze štopavačky z roku 1838, o níž se tvrdilo, že rozhodla o vítězství Prusů u Král. Hradce. Uprostřed vidíme křesadlo starodávných pušek. Nad zbraněmi visí prušácká helma-přilbice z roku 1866. Mezi sečnými zbraněmi je zajímavá selská šavle z XVIII. století, potom 2 palaše — fleurets z XIX. století, několik úřednických kordů a 2 prušácké palaše z roku 1866, jejichž ostří je úplně rozsekáno. Dole jsou zatím položeny 3 krásně zdobené bambitky.

Aby skříně měly více světla a aby do nich prach a nečistota tak lehce nevnikaly, opatřeny 4 menší skříně většími okny, spodky pak zaskleny a zámky upraveny tak, že se skříně zamykají se strany. Tím získáno více místa pro výstavu sbírek. V poslední době vyloženy tu byly předměty archeologické, které rozmnoženy byly archeologickým výzkumem Velehradu a v okolních obcích. Vidíme tu období doby mladší kamenné, lužické, slezské a hradištní na Velehradě, v Boršicích a Buchlovicích, v Polešovicích a Nedakonicích, a konečně v Huštěnovicích a Babicích. Zajímavo je, že v prvně jmenovaných osadách zjištěny byly hroby podobné staroměstským velkomoravským. Ukázky velehradské z poslední doby připouštějí domněnku a dokazují, že první cisterciáci nepřišli do pustiny neobydlené. — Dále byl spodek velké rozkladné skříně na archeologické předměty zasklen a vystaveny tam větší nádoby z Velehradu a Nedakonic.

Potom byly zaskleny spodky 2 skříní u oken a tam vyloženy všechny cenné nádoby z XVIII. a XIX. století z hrnčířských dílen moravských a slovenských.

Také byly zaskleny rozličné obrazy, zvláště připomínající zesnulého arcibiskupa dra A. C. Stojana.

Před svátkem sv. Cyrila a Metoděje vyčistily a lépe upravily kroje a výšivky pí ředitelka Vlková s novou učitelkou žen. ruč. prací na Velehradě sl. Aloisii Paxovou.

V srpnu prohlédl museum jednatel svazu čsl. museí ředitel Národního musea dr. K. Guth a komisař čsl. státního archeologického ústavu v Praze dr. Jarosl. Böhm. Poradili v mnohém, ba posledně jmenovaný upravil archeologickou sbírku, a upozornili na význam a cenu mnohých kusů sbírky, zvláště na památky stavitelského a sochařského umění z XIII. století, které nevhodně jsou uloženy podél zdi na severní straně chrámu a vystaveny jsou všem nepříznivým vlivům počasí, zvláště mládeže a nerozumných lidí.

Konečně byly na schodišti do musea bezpečně postaveny 3 ná-

hrobní kameny, sarkofag s kamenným příklopem a několik krásnějších zdobených kamenů — patky, hlavice, svorníky — ze zbytku starého portálu basiliky, postavené v letech 1202 až 1228.

Nade schody byla již minulého roku vhodně upevněna čaja — loďka z dubového kmene v dávných dobách vyrobená a mezi Babicemi a Spytihněví před lety p. Tománkem zachráněná.

V započaté úpravě musea bude se postupně podle možnosti pokračovati.

Křestanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Mučednická smrt kněze Jana Trojgo. Po prvé byl uvězněn v březnu roku 1923 v souvislosti s bolševickým procesem proti ř. arcibiskupu Cieplakovi a zůstal v žaláři po dvě leta. Po druhé ho uvěznilo G. P. U. koncem prosince 1927 a poslalo ho na 5 let nucené práce na Solovecké ostrovy. Po vytrpění trestu drželo ho G. P. U. dále v trestaneckém táboře. Nadarmo se dožadoval vysvětlení, proč nesmí na svobodu. Dne 5. července 1932 převezli P. Trojgo ještě s jinými kněžími se Soloveckého ostrova Auzer na Centrální ostrov a tam ho barbarsky mučili, nutíce ho, aby se zřekl kněžství a víry. Následkem tohoto mučení a útrap žaláře utrpěl O. Trojgo první záchvat nervové-duševní. Koncem července téhož roku odvezli ho do leningradského žaláře G. P. U., zároveň s biskupem Matulonísem a kněžími Chomiczem, Dejnísem, Nowickim, Bujalskim a Lowińskim, kteří, bohužel, viděli, že je O. Trojgo už nenormální. Na nádraží v Leningradě potkal tyto kněze nejhorší mučitel katolíků v sovětech, Pauker. Když spatřil, že jeden z kněží vede pod paží O. Trojgo, s neobyčejnou zvědavostí se otázel: „Co to znamená? Co je mu?“ — „O. Trojgo ochuravěl nervově,“ krátce odpověděl kněz. Na tváři Paukerově objevila se — ďábelská radost. Těžce chorého kněze uvěznil v osamělé cele. Co tam vytrpěl, ví jedině Bůh! Po celoročním trápení odvezli konečně O. Trojgo do tábora nucené práce v Lodejním Polu, kde však zemřel hned v první noc po přivezení. Úřední zpráva sdělila, že zemřel následkem silného nervového rozvratu („ostrago poměšatělstva). —

Pilát si umyl ruce nad nevinou oběti kněžského života!

Přípravy na velikonoční svátky ohlašuje už Svaz sovětských „bezbožníků“. Obrátil se k vládě se žádostí, aby zahájila znova útok proti církvím. Dává k tomu cíli vládě k dispozici 10.000 zvlášť vyškolených propagátorů nevěry, kteří o letošních velikonicích zahájí svou „činnost“!

Protináboženská literatura. Během ledna a února vyšly následující významnější protináboženské knihy v sovětském Rusku: Sbírka „Ateizm i borjba s cerkovju v epochu velikoj francuzskoj revolucii“ (Bezbožectví a boj s církví v době veliké francouzské revoluce), sv. I, str. 335; Sejniš, „Zázraky bez zázraků“, str. 77, Em. Jaroslavskij: „Proti náboženství a církvi“, str. 612, a konečně Rakovič, „Pervoistočniki po istorii rannjago christianstva“ (Původní prameny dějin raného křesťanstva). „Sovětskie knižnyje novinky“ č. 21 a 22 r. 1934.

Desáté výročí Leninovy smrti. Sovětský tisk z 21. I. je přeplněn články, vzpomínkami a obrázky, oslavujícími Lenina. Při tom však nesmí zapomenout na Stalina; proto jeho fotografie se všude druzí k obrázkům Leninovým a většina projevů o zásluhách Leninových zdůrazňuje hned zároveň i sílu osobnosti Stalinovy a vynikající jeho zásluhy o SSSR, a proletariát. Nařazením presidia ústředního výkonného výboru SSSR, byl udělen řád Leninův profesorům Vorobjevovi a Zbarskému za výjimečné zásluhy o zachování těla Lenina!

Na velikou byrokracii stěžoval si nedávno („Izvěstija“, 12. II.) Kaganovič ve svém výkladu o přestavbě sovětského a stranického zřízení. Na roz-

díl od buržoasních států mají sověty jednotné politické a hospodářské vedení. Celé zřízení však trpí přílišnou byrokracií. Jsou továrny, kde až 16 proc. všech pracujících jest zaměstnáno kancelářskou prací. — „Kancelářská nákaza“ zvláště jest silná v lidovém komisariátu (ministerstvu) zemědělství, který má 29 departementů a 202 sektorů (oddělení). Při tom každý sektor vyřizuje určité věci pro celé SSSR. Z toho vznikají neblahé praktické důsledky. Také organizace komunistické strany SSSR, je v rukou byrokracie; práce v továrnách namnoze trpí tím, že velké procento dělníků se věnuje práci ve straně místo práce v továrně.

Polský novinář o Rusku. Spolupracovník krakovského „Ilustr. Kuriera Codziennego“, Zigmund Nowakowski, vrátil se nedávno z Moskvy. V líčení svých dojmů chce býti spravedlivý. Neuvíděl jen „tmu“ a také se nedal oslnit výjimečným leskem některých vymožeností, vyhýbá se jakékoliv politické tendenci. S upřímným nadšením mluví o moskevských divadlech vůbec a zejména o dětských. Ale to mu nevádí, aby neviděl v dětské hře obratnou komunistickou propagandu a agitaci. Všiml si dobře, jak chudíci jsou oblečení návštěvníci divadla, jak hrozný vzduch panuje v překrásných těch síních. Celý článek věnoval Nowakowski té skutečnosti, že bolševici nedovolují návštěvníkům „všechno vidět“, nýbrž jim „ukáží“ jen „něco“. Nowakowski přímo tvrdí, že se bolševici kompromitují právě tím, co ukazují. Tak vybudování 6 lázní v Moskvě se vyhlašuje za největší vítězství socialismu a o každých 10 nově vyrobených automobilech v Nižgorodské továrně se troubí do celého světa. Tato reklama dělaná zcela obyčejným a normálním projevům průmyslového života svědčí jen, že sovětský průmysl má velmi vratké a slabé nohy. Není ovšem divu, jestliže mladá Baskirka, odněkud z Akmolinské oblasti, s upřímným nadšením ukazuje cizincům — ložní prádlo. V jejích baskirských vesnicích a chatách ovšem takového komfortu není. A ostatně — dodává Nowakowski — také v Moskvě je dnes ložní prádlo vzácnou vymožeností.

Polský žurnalista navštívil také „Rolnický dům“. Je to cosi jako stálá výstava, sloučená s hospodář-

ským kursem. A co tam vlastně je? V klecích 2 slepice, v jiných klecích husy a ještě v jiných kohouty. Hospodářské stroje? Leda ještě několik obyčejných lopat a motyk... Dále několik skříněk s jablky, znamenitě napodobenými z vosku, a také ohromné vzorkové okurky — rovněž z vosku, trochu mrkve... a — málem bych byl zapomněl — ještě kostra krávy z papíroviny... Mě průvodkyně — komсомolky se nepokojně na mne dívaly a pozorovaly dojem, jakým budou na cizince působiti tyto „vymoženosti“. Věřily upřímně, že bolševici tím „dohonili a předhonili“ Evropu.

V témž „Rolnickém domě“ jsou také dětské jesle. Podle výkladu mých průvodkyň může každá selka, přijíždějící do Moskvy, ponechati tam své dítě. Jenže... asi velmi málo selských žen přijíždí do Moskvy: v jeslech je všeho všudy 10 lůžek a vzduch je lakový, že nezvyklému člověku se dělá špatně. A ještě jedna zvláštnost. Těchto 10 přespolicích selských dětí překvapilo polského novináře tím, že se zdály býti velmi zvyklé na cizí návštěvy. Mají nás za hlupáky, nebo jsou sami tak neskonale naivní? — táže se novinář pod dojmem té ubohé komedie. Dále je světnice s 50 lůžky. Tam se sjíždějí z celého „Svazu“ rolníci, toužící po vzdělání. 50 míst na 160 milionů obyvatel? Od návštěvníků se žádá, aby svými očima se přesvědčili, že na postelích jsou prostěradla a ptají se: „Vidíte?“ — Il. K. Codz. 14. I. — 2. II. 1934.

„Vítězným postupem světové revoluce“ chlubí se „Komsomolskaja pravda“ ve svém úvodníku a jako doklady uvádí: V Číně prý se nepodařilo zničit bolševism, naopak čínská rudá armáda je nyní nejsilnější čínskou armádou; v Německu prý i za Hitlera pět milionů pracujících hlasovalo vskutku pro komunism a v ostatních státech se prý také „likvidatorů bolševismu“ nemohou vykázati velkými úspěchy. Čsl. komunistická strana má prý stále ve svých řadách 55 tisíc proletářů, bulharští komunisté získali prý již většinu tamního dělnictva. Japonský komunismus bojuje hrdinně v týlu japonské vojácké organizace masy pro nové obrovské srážky. Osm set šedesát tisíc komunistů napočítává orgán ruských komsomolců v kapitalistických zemích

jako armádu, bojující za jejich program. — „Koms. Pravda“ 9. II. 34.

Trochu světla pravdy do bolševického podnikání přinesly projevy delegátů XVII. sjezdu V. K. P. Podle Ordžonikidze bylo do těžkého průmyslu za poslední tři a půl roku investováno 21 a půl miliardy rublů. Bylo zbudováno mnoho ohromných závodů, jakých nemá ostatní Evropa, ba takového závodu, jako je v Čeljabinsk u na traktory, nemá snad ani Amerika. Ale při tom kvalita výrobků je nedostatečná. Příčinou toho je neuvěřitelná nedbalost a nepřesnost. Dobře vystavěná elektrická pec v Sverdlovsku stojí v nečinnosti, protože její mechanismus je nezpůsobitelný k práci a nikomu nenapadne pátrat po příčině. I sebe menší zahraniční továrník opatřuje své výrobky pro světový trh značkou a stará se, aby ničím nebyla zostuzena. A my, pravil Ordžonikidze, kterým strana světila tak obrovské závody, my se o svou „značku“, o jakost svých výrobků staráme velmi málo. Teprve tedy pořádný výprask zjednává pořádek. Jiný delegát, Mikojan, stěžoval si zase na systém kooperace, jehož obchody jsou určeny pro jednu jen třídu zaměstnanců. Objeví-li se v takovém krámě pěkné zboží, často je prodáváci schovají a tajně prodávají jen svým známým. A na dělníky nezbude nic. Snížení cen, které nařídil stát, způsobilo zhoršení jakosti zboží. Tržiště jsou zaplavena jen špatnějšími výrobky. — „Pravda a Izvestija“ ze dne 2. II. 1934.

POLSKO

Ve Varšavě vychází ubohý orgán polské „Volné myšlenky“, „Wolnomyšliciel“. Žije z nenávisti proti katolické Církvi a — bohužel — i z nepochopitelné přízně vládní. Nedávno žádal, aby se Polsko nestaralo o osud kněží, uvězněných v sovětském Rusku. To asi ve jménu „volnosti“. Při životě je „Wolnomyšliciel“ udržován z rozprodeje státních losů, jejichž „kolektury“ (sběrný) má ve Varšavě právě „Svaz volné myšlenky“.

Pro tak zv. „Lemkovšczyzu“ rozhodla se Sv. Stolice zříditi apoštolskou administraturu. Jde tu o část diecése přemyšlské, která utrpěla nejvíce pravoslavnou propagandou. Sv. Stolice zahájila zase úřed-

ní jednání s polskou vládou, aby vešel v platnost dekret posv. kongregace pro Východní církve „Quo aptius consuleret“, jímž dne 10. února 1934 byla ona apoštolská administratura na Lemkovšczyzně zřízena. Prvním apoštolským administrátorem byl jmenován msgr. dr. Mikolaj Nagórzański, dosavadní vojenský děkan (t. j. plukovník) řecko-katolického obřadu. Bude přímo podřízen Sv. Stoliči a jeho sídlem bude Rymanów. Rodákem je z východní Malopolsky, vysvěcen na kněze byl r. 1907 a duchovní vojenskou správu vede už od r. 1920.

Zástupce pravoslavných Ukrajinců z Volyně, poslanec Chručkyj, přednesl k 12. výročí korunovace Sv. Otce Pia XI. na apoštolské nunciatuře ve Varšavě tento projev: „Jako zástupce ukrajinského pravoslavného obyvatelstva v Polsku prosím o dovolení, abych složil v ruce Vaší Excellence nejpříjemnější přání mnohých let Sv. Otci u příležitosti dvanáctileté vlády na Stoliči papežském. Ukrajinský pravoslavný lid Polsky vždy bude s vděčností vzpomínati toho, že Sv. Otec první pozvedl hlas protestu proti pronásledování křesťanské víry na sovětské Ukrajině a zvláště vděčně bude vzpomínati otcovského porozumění Sv. Otce pro zájmy ukrajinského pravoslavného lidu v Polsku, jak se projevilo známým výrokem metropolitě Septického v záležitosti tak zv. revindikace pravoslavných, dříve řeckokatolických kostelů.“

Faron, hlava sekty t. zv. národní církve polské, která státem není uznána, bez ohledu na platné zákony sezdává dokonce i úřední osoby. Tak v Brzešče nad Bugem sezdal správce místní obecné školy Gluchowského, a vyššího náčelníka policie Czyżewského. A státní úřady k tomu mlčí!

Polský episkopát vydal společný pastýřský list „O křesťanském duchu v Polsku“, v němž volá po hlubším pokřesťanění společnosti, po upevnění katolických zásad mravnosti, po obrození rodiny a zejména po návratu ke křesťanskému ideálu manželství. Pastýřský list je podepsán všemi biskupy a vzbudil pozornost široké veřejnosti polské, zvláště tisku. Otcovská péče o budoucnost národa i Církve, o křesťanskou mládež polskou, diktovala biskupům též výstražná slova, varující před nebezpečím komunistické propa-

gandy, jíž podléhá aspoň ve svém vedení velká organizace „Legion Mlodych“. — „Prz. Katol.“ č. 8.

Známý archimandrita Filip Morozov, který dvakrát byl katolíkem a nyní je po třetí pravoslavným, uveřejnil v pravoslavném časopise „Voskresnoje Ctenie“ článek o V. I. Solovjevovi. Snaží se v něm dokázat, že Solovjev zavrhl ke konci života své katolické názory a proto prý nelze ho velebiti jako zakladatele ruského filokatolictví. Je ovšem pravda, že se Solovjevovo pojmání Kristovy Cirkve během času změnilo, vlastně prohlubovalo: Solovjev, který byl v druhém období svého života nadšen pro církev vítězi, před svou smrtí se hluboce zadumal nad problémem Cirkve bojující a trpící. To však nikterak neznamena, že by se byl Solovjev nějak odklonil od katolického pojmání bohovlády v Církvi. Poslední slovo nebylo sice řečeno, ale není pochybnosti, že by bylo vyznělo, jak poslední cesty jeho života svědčí, jistě zcela katolicky. Miníme, že archimandrita Morozov se dal vésti touhou, aby snížil poněkud Solovjeva, dokázal jeho nestálost a tak ho učinil podobným archim. Filipu Morozovovi.

V odpověď na společný pastýřský list polského episkopátu, jenž s velikou rozhodností odsoudil propagandu tak zv. „vědomého mateřství“, podnikl „Spolek šíření vědomého mateřství a reformy obyčejů“ v Krakově odvetnou propagandu. Po ulicích města rozšiřuje letáky, kterými zve veřejnost do „předmanželské a eugenické poradny“ i do „poradny sexuologické“. Letáky — rozdáváné i dětem — slibují pomoc od nežádoucího mateřství. A to má posílit křesťanskou Polsku v jejím existenčním zápase?

Zřízení nové farnosti pro katolíky slov. východního obřadu v Lucku připravuje tamější biskup msgr. Szelach. Dosud byly pro ně konány služby Boží v kapli při duchovním semináři v Lucku a duchovní péči o ně měl kněz, který doplňoval svá studia bohovědná v ústavě pro duchovní sjednotivši se s Církví katolickou. Zřízení nové farnosti vyžaduje ovšem též materiální její zabezpečení a to se obětavě stará lucký p. biskup.

Podivné jmenování. Ředitelem kanceláře pravoslavné varšavské metropole byl jmenován J. F. Golubovskij. O tomto jmenování přináší deník „Rus-

skij golos“ obsáhlý článek, „vybílený“ na čtyřech místech konfiskací. J. Golubovskij byl v letech 1921—1926 tajemníkem varšavské konsistoře a fakticky vládl pravoslavnou církví. Soustředil ve svých rukou celou finanční moc pravoslavné metropole a tím na byl vlivu i na metropol. Dionyse. Výdatným zdrojem finančním stalo se Golubovskému povolování rozvodů za peníze. Teprv po převratu 1926, kdy se vyměnila celá polská administrativa, zbavil se metropolita svého tajemníka. Stal se ředitelem gymnasia, ale brzo byl vypuzen z tohoto místa svými kolegy, rodiči a žáky. Za poslední dvě leta vystupoval Golubovskij zcela otevřeně proti metropolitovi, donášel informace do protipravoslavných časopisů, hrozil uveřejněním jakýchsi „dokumentů“ — a nyní najednou je jmenován ředitelem metropolitní kanceláře! V pravoslavné církvi polské se dějí věci obyčejným smrtelníkům nepochopitelné. — „Russkij Golos“ č. 647 ze dne 18. II. 1934.

LOTYŠSKO

Starověrci v Rize. Podle zpráv M. Sachmatova v pařížském listě „Rossija i Slavjanstvo“ zachovala se v Rize starobylá „bezpopovská obec“. Na dvinském nábřeží stojí obrovský dům, jehož středem je jejich modlitebna. V knihovně mají celou řadu dosud neprostudovaných rukopisů ze XVI. až XVII. století. Je tam na př. „slovník sv. Otců“ z XV. století, rukopisné sebrané spisy Maxima Reka, dosud neuvedené novgorodský letopis, který se končí rokem 1607, a řada vzácných knih ve starých stříbrných nebo kožených vazbách. Ve své škole řížské vychovávají starověrci děti v přísném duchu předpetrovského Ruska, zachovali si dosud celý „načetčický“, t. j. zkušených znalců Pisma svatého. Podle starých předloh malují tam také svaté obrazy, jež si kupují starověrci celého světa. Většina řížských starověrců si nehodí brady a považuje čaj a tabák za „dávlovu trávu“. Když starověrec vchází do pokoje, zamíří nejprve ke sv. obrazům (ikonám), pomodlí se před nimi a teprve potom pozdraví hostitele. Tak se udržel v Rize zbytek Ruska z doby před 250 lety v dokonalé neporušenosti! — „Rossija i Slavjanstvo“ č. 228.

Proti veřejnému proklínání a hanebnému mluvení vystoupila s celou rozhodností městská policie ve Splitu. Velikými plakáty ohlásila, že přísně potrestá každého, kdo by veřejně klel nebo neslušně mluvil a jednal. Je čas, aby se důrazně bránilo zesurování veřejného života — všude, i u nás.

„Glasnik beogradske nadbiskupije“, jediný katolický list v Bělehradě, který dosud vycházel jen dvakrát za měsíc, stal se od Nového roku týdeníkem. Se zvětšeným rozsahem zvýšil se i jeho obsah. Je to pro 40.000 katolíků bělehradských dobré znamení, že chápou významu svého tisku i v náboženské diaspore.

Záhřebský metropolita, arcib. dr. Bauer se zvolna zotavuje po těžké nemoci. Generální vikář záhřebský, světitel biskup dr. Dominik Premuš zemřel ve věku 73 let a byl dne 1. března slavně pochován. Nebylo hrvatské katolické organisace, které by nebyl podporoval morálně i hmotně, zvláště mu na srdci ležel rozkvět katolického tisku hrvatského. Za starého režimu byl pro své vlastenectví trnem v oku bánu Khuen-Hedervarymu, který mu dával za vinu, že se v záhřebské diecési hatily plány maďaronů. Dr. Premuš byl v mladších letech i vlasteneckým básníkem („Na groblju roda moğa“ ve „Viencu“ 1900, „Bosna“ v „Prosvjetě“ 1907) a psával do „Katol. listu“. Jeho nástupcem, novým generálním vikářem, byl jmenován světitel biskup dr. Fr. Salis-Seewis.

Srbské pravoslavné kruhy s bolestí pozorují, že mezi jejich universitní mládeží v Bělehradě je málo víry a života náboženského. Konstatuje to úřední věstník srbského patriarchátu „Glasnik“ v 1. čísle letošního ročníku zcela otevřeně. Příčinu vidí v nedostatečném náboženském vzdělání a výchovu pravoslavné mládeže už na střední škole. Prohlašuje, že je nevěra pro srbský národ nebezpečnější, nežli bylo poddanství pod cizími národy. Treba vzbudit náboženskou obrodu mezi mládeží studující. Na tomto poli se jistě pravoslavní sejdou v důležité spolupráci s katolíky.

Bosna. Katolíci jsou dobře zorganizováni, a to nejen ve městech, nýbrž i na venkově. Mají dobré, horlivé a nadšené vůdce, kteří dobře vědí, že v

organisaci je síla a život. — Hlavně si hledí o mláďiny, která je organizována podle pohlaví v bratrstva a sestřinstva křížácká. Ve větších městech, na př. v Sarajevě, jsou seskupeny do tří bratrstev a tří sestřinstev, a každému vykázána část města k působnosti. — Není to tříštění sil, nýbrž vzpruha a příležitost k zavodění v horlivé činnosti.

Máme po ruce „Katolicki Tjednik“, který je věstníkem Katolické akce, a tam uveřejněné zprávy podávají důkaz o nadšené horlivosti: Po celý masopust pořádány akademie, přednášky, zábavy a žertovná divadla. — Po všechny tři dny ostatkové ve všech kostelích a kaplich (a jest jich osm) konány adorační pobožnosti. — A nyní na dobu postní oznamuje II. sestřinstvo divadla „Sv. Julie“ a III. divadlo „Sv. Cecilie“ ve dvoraně Ústavu sv. Josefa. — Postní kázání také budou ve všech kostelích a kaplich.

Z Mostaru. Zprávy misiijní: Františkánský provinciál O. dr. Fra Dominik Mandić hodlá poslati dva mladé kněze na misie do Svaté země a dva do Číny na pomoc tamějším chorvatským misionářům františkánským O. Triplatu a O. Benigaru. — O. provinciál praví, že smysl a láska a nadšení u mladých kleriků je taková, že se mu ihned přihlásilo 15 mladých kleriků, odhodlaných odebrati se na misie. — K tomu poznamenává Kat. Tjednik: K domovním Spasitelově naše františkány víží mnohé historické vzpomínky: tam krev svou prolil za Krista bl. Fra Nikola Tavelić; tam bohatá, vznešená sarajevská rodina Brajković-Augustinovičů na radu františkánů zakoupila Getsemanskou zahradu a odevzdala ji našim „Stražcům Svaté země“ (17. stol.). — Nejúplnější sbírku dokumentů o Sv. zemi shromáždil a vydal bosenský františkán z Ramy O. Golubovič. — V Číně pak 450 milionů pohanů čeká na blahé věsti pokoje Kristova.

Ulema medžlis žaluje „Crnče“ (= Černouška). „Jugosl. Pošta“ v čís. z 11. února t. r. oznamuje, že Ulema medžlis ze Sarajeva podal řádnému soudu žalobu na list „Crnče“, měsíčník pro katolickou mládež, který vydává Društvo sv. Petra Klavera pro katolické misie v Africe. List prý v některých číslech urazil muslimany, urážejí islam i Muhameda. — K tomu podotýká „K. Tjednik“: Je-li to pravda, věc je po-

divná. Kdybychom my, katolíci, použili toho zákona proti zprávám „Islamského Glasníka“, jak by to dopadalo?

BULHARSKO

V Plovdivě byl nedávno posvěcen základní kámen nové dětské útulny, a to právě v té části města, kde bydlí skoro sami katolíci. (Ze 100.000 obyvatel má Plovdiv jen asi 5000 katolíků.) Dříve tam stála katolická nemocnice, postavená r. 1884 vydatnou pomocí rakouské a francouzské vlády. Její správu vedly hrvatské milosrdné sestry sv. Vincence Paulánského. Za velkého zemětřesení r. 1928 právě dostavovaly sestry novou nemocnici na tehdejší městské periferii, kde je už nyní plno domů. Ale stavba zemětřesením velice utrpěla, ba část její se zesula. Sv. Otec Pius XI. daroval prostřednictvím katol. biskupa sofijského městu Plovdivu onu část místa, kde stála stará nemocnice a které zůstávalo dosud volné, pro nový ústav dětský. Při svěcení základního kamene vzpomněl starosta města Božidar Zdravkov šlechtetného daru Sv. Otce, jehož jméno je také uvedeno v pamětní listině, zazděné do základního kamene. Svěcení vykonal pravoslavný plovdivský biskup Maksim, který při té příležitosti projevil své sympatie katolické Církvi a vyzval své duchovenstvo, aby následovalo příkladu katolického kněžstva.

Bulharští katolíci v Plovdivu oslavili „milostivé léto“ týdenní sv. misí ve farním kostele sv. Ludvíka i v kostele P. Marie lurdské, spolek sv. Benedikta uspořádal pak třídní exercicie pro mládež. Dobročinné spolky katolické zvýšily v jubilejním roce Spásy svou štedrost zvláště vůči sirotkům. Také katolíci východního obřadu vynikli svojí dobročinností. — Od Nového roku zahájil též svou činnost v Plovdivě nový katolický spolek

„Sveti pokoj“, který se stará o úpravu a ozdobu katolických hřbitovů a hrobů.

Polemiky bez konce. Pravoslavný „Cyrkoven věstník“ polemizuje s katolickou „Istinou“, či vlastně prof. Djulgerov útočí na P. Gjulova O. Čap., který dovede zasazovati notné rány. Odezřeme-li od osobních útoků, je především o otázku, zdali je bulharská církev rozkolná či nikoliv. Nutno říci, že má pravdu nikoliv prof. Djulgerov, nýbrž P. Gjulov: Je přece nepopíratelné, že bulharská církev byla dříve podřízena Cařihradu a právě cařihradský patriarcha ji prohlásil za rozkolnou — to ovšem nijak nezavazuje ostatní církve pravoslavné. Jinak zůstává pravdou, že bulharské polemiky jsou příliš prudké. Zejména u prof. Djulgerova je málo irenismu a málo skutečné lásky — a bez této každá teologická debata je marná. — „Istina“ č. 34.

Jsou bulharští biskupové mniši? Varnenský metropolita Simeon vyvracel na kněžské schůzi běžný názor, jako by byli biskupové vázáni mnišskými závazky, jak tvrdil ve svém článku kterýsi varnenský kněz. Prohlásil, že neskládal mnišských slibů, zejména ne slib celibátu. Podle jeho výkladu nemůže být mnich biskupem, biskup však je povinen dodržovati celibát, pokoru a jiné křesťanské ctnosti jen v téže míře jako ostatní křesťané. Podle toho by tedy nebylo zásadních námitek proti ženatému episkopátu. Takové stanovisko, pokud víme; zaujala t. zv. „živá církev“ v Rusku, a otázka ženatého episkopátu je na východě čas od času přetřásána. Nicméně sotva se dá očekávat, že by bulharská církev chtěla zaváděti takové novoty, odporující ustálené pravoslavné tradici. Názor metropolity Simeona je asi jen jeho míněním, které nesdílí většina bulharských biskupů. („Zora“ č. 4347.)

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Dětský apoštolát Krísta Krále z Boskovic pořádá o letošních velkono-

cích duchovní pouť dětských prosbiček do Říma, vyzývá naše děti k modlitbám a obětím na úmysl Sv. Otce právě k zakončení jubilejního roku,

Ve dny velikonočních vzpomínek na vrcholnou obět ukřižovaného Vykupitele budou se naše děti modlit též za nešťastné Rusko a obětovat i za ně své dětské drobné křížičky. (Viz obrázek v textu.) Kéž jest jich co nejvíce!

Památku svého velikého dobrodince arcibiskupa dra Stojana chce zvěčnit Katolická omladina důstojným pomníkem na sv. Hostýně, který byl tolikrát svědkem oddané lásky Stojanovy k Matce Boží i jeho apoštolského nadšení pro náboženské obrození národa. Sbírky už překročily prvních deset tisíc Kč.

První „Den čsl. zahraničí“, konaný oficiálně dne 4. března, obrátil pozornost široké veřejnosti čsl. k smutnému údělu našich zahraničních krajanů — jedné pětiny celého národa. Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, který od svého počátku věnuje hlavně duchovní péči krajanskému zahraničí, vyzval katolickou naši veřejnost k účinné lásce a k praktickému osvědčení národní pospolitosti s naší emigrací. Žádal zvláště o podporu apoštolátních krajanských misí zahraničních a prázdninové akce, která umísťuje u nás přes prázdniny chudé děti vystěhovalců. Předseda ÚACM, olomucký arcibiskup dr. Leopold Prečan, i pražský arcibiskup dr. Kašpar, vydali významné veřejné projevy ke „Dni čsl. zahraničí“. Apoštolátní sekretariát rozeslal po olomucké a pražské diecési vhodný materiál pro přednášky a promluvy o krajanské duchovní péči zahraniční. Apoštolátní misionáři pořádali též oslavy „Dne čsl. zahraničí“ (v Olomouci, Val. Meziříčí, Hranicích, Bratislavě a jinde) s velikým úspěchem.

ČECHY

Pražský Spolek sv. Rafaela i akce „Naším na Volyni“ súčastnily se jednak společně oficiální oslavy „Dne čsl. zahraničí“ (4. března) v Praze, jednak pořádaly samostatně zdařilé projevy. Málo takti bylo ovšem vystoupení slovenského protestantského biskupa na oficiální pražské slavnosti, kde si troufal obviňovat čsl. katolíky z toho, že maďarská vláda poslala do Kanady k slovenským vystěhovalcům misionáře maďarského. Vždyť přece právě ka-

tolici obětovali velmi mnoho námahy i peněz, aby slovenský katol. misionář, P. Albert Florián S. V. D. z Nitry, mohl zajet i k nejpouštěnějším krajanům v Kanadě. — Policajtské volání sociálně-demokratického orgánu vystěhovalce, aby Národní rada vystoupila proti misijní činnosti katolické v krajanském zahraničí, poněvadž prý tam zanáší roztržitost a rozbroje, poněvadž misiem snižuje krajany na stupeň lidu nekulturního a potupuje památku národních velikánů pokroku — to všechno je povídané zplesnivělé, farizejské a políčkující pravdu. Známe katolického misionáře, který musel smířovat rozváděné socialisty a komunisty v krajanském zahraničí, když je politika znepřátelila. Víme též, že čsl. emigrace neorganizuje jenom spolky pod jmény pokrokových velikánů národních, ale i spolky sv. Václava, sv. Cyrila a Metoděje atd. A kdyby vystěhovalce orgán socialistický četl dopisy a prosby zahraničních krajanů, jimiž volají po misionáři ze staré vlasti, kdyby spočítal služby, o něž misionáře žádají, záležitosti, kde se na něho obracejí — a misionář se jich neptá, je-li socialista čili nic — pak by se zbytečně nerozčiloval nad „nevitnou spoluprací“ v den, který byl posvěcen bratřím v zahraničí. Nás to ovšem v našem díle apoštolátní misijním nijak nezastaví, ani neumenší naši krajanské lásky a péče, poněvadž nehledáme vděku stranických redaktorů a politiků.

SLOVENSKO

Radostný rozvoj řeholní Společnosti Božího Slova na Slovensku. Jak při loňské apoštolátní akademii v Nitře za Pribinových slavností veřejně konstatoval rožnavský biskup msgr. Michal Bubnič, stalo se vlivem olomuckého arcibiskupa dra Stojana, že misijní Společnost Božího Slova zapustila kořeny i na našem Slovensku. Na radu Stojanovu pozval totiž tyto misionáře ze Sv. Gabrielu u Mödlingu nejprve k sobě do Madunic tehdejší madunický děkan Michal Bubnič. Měli si vyhledat vhodné místo pro misijní dům. Nitranský biskup dr. Karel Kmetko vyjednával už dříve s různými řeholemi,

aby se usadily v jeho diecési a pracovaly pro myšlenku cyrilometoděskou. Nabídku také učinil Společnosti Božího Slova, v níž už po leta bylo mnoho Slováků, zvláště mezi řeholními bratry. Ta ji přijala a usadila se hned v biskupském kaštelu v Močenku. Za trvalé sídlo se však Močenok nehodil už proto, že bylo třeba řeholní dorost posílat na studie jinam. Ale obětavost a nadšení p. biskupa nitranského našla pomoc. Starý klášter Matky Boží v Nitře nabídl Společnosti Božího Slova za ústřední dům a svojí štědrostí pomohl ji vybudovat nový, krásný ústav misijní, do něhož se z Močenku definitivně přestěhovali r. 1928. Počet chovanců však rostl tak, že bylo třeba zříditi ještě dva pobočné ústavy: ve Vidinej u Lučence a Štiavniku nad Popradem. Vidinský ústav založen roku 1927 v kaštelu, darovaném od šlechtické rodiny Jana a Hedviky Asbóthových, misijní dům „Annuntiata“ ve Štiavniku vděčí za své založení spíšskému p. biskupu Vojaššákovi. Za deset let trvání Společnosti Božího Slova na Slovensku vzrostl počet chovanců se 23 v roce 1923 na 247 v roce 1934. Celkem čítá společnost na Slovensku 13 kněží-misionářů, 40 bratří-laiků, 18 bratří-noviců, 20 kandidátů a 247 žáků. Sedm bratří-laiků pracuje už v zámořských misích, bohosloví studuje ve Sv. Gabrielu 16 chovanců. Ženská větev řeholní pod jménem „Služebnice Ducha Sv.“ má slovenský noviciát ve Štiavniku. Ve slozích Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje mnoho pracoval v zahraniční duchovní péči vystěhovalcké P. Florian z Nitr.

Bývalý kříževacký biskup msgr. Julij Drohobecký zemřel dne 12. února 1934 v Příbici u Jasly v Jugoslavií ve věku 81 let. Rodákem byl z Kračunova na Podkarpatské Rusi, středoškolská i bohoslovná studia vykonal v Užhorodě, kde se také po vysvěcení stal biskupským archivářem, pak v letech 1877 až 1880 profesorem bohosloví a roku 1883 ředitelem řeckokatol. učit. semináře. Biskupem kříževackým byl jmenován roku 1891. Pro stáří vzdal se roku 1920 biskupského úřadu a jeho nástupcem v Kříževcích se stal vладыka Dionysij Njaradi. Zvěčňelý biskup Drohobecký ovládal kromě rodného jazyka chorvátštinu, maďarštinu, němčinu a franštinu; v maďarském parlamentě jako biskup zastával se práv nemaďarských národností, miloval svůj národ a byl též skladatelem církevních zpěvů, z nichž některé se dosud udržely na kúrech řeckokatolických.

Na území šaryšském vykazuje poslední statistika v jednotlivých okresích tento počet řeckokatolíků: v prešovském 8545, sabínovském 11.031, bardějevském 13.988, giraltovském 4362, stropkovském a vyš. svídnovském 19.502. Národnost je tu statistika velmi pestrá: Tak na př. v prešovském okrese je Čechoslováků 56.084, Židů 2142, Maďarů 11.300, Němců 1036, Rusínů 937, cikánů 742, jiných 21.

Sdružení čsl. katolíků založili si naši krajané po příkladu mukačevských též v Užhorodě, aby pracovali národně, kulturně a sociálně na podkladě katolickém. Užhorod je vlastně velká česká kolonie!

Za hranicemi.

ŘÍM

Památkou na jubilejní rok vykoupení má dostat každý dům v Římě zvláštní kříž, jak navrhlo Sdružení katolických mužů římských. Myšlenka byla uvítána s velkým uspokojením.

Sv. Otec dostal od indického patriarchy vzácný dar, miniaturní stříbrnou reprodukcí relikviáře, v kterém odpočívají nesmrtelné ostatky sv. Fran-

tiška Xaverského v Goa. Miniaturní umělecké dílo zhotovil s neobyčejnou přesností vynikající umělec indický a do Říma je přivezl zvláštní vyslanec patriarchův.

Generál dominikánského řádu, P. Gillet, uvedl ve svátek sv. Tomáše Akvinského půl čtvrtého tisíce poustníků — terciářů dominikánských — k Sv. Otci. Ve své promluvě zmínil se Sv. Otec též o tom, že k letošnému

700. výročí kanonisace sv. Dominika připravil zvláštní a poštolský list, který nese datum 6. března.

Před zvláštním tribunálem na ochranu státu projednáva se v Římě v polovici března proces s teroristy, kteří loni v červnu umístili v basilice sv. Petra pekelný stroj. Výbuchem pumy byly tehdy zraněny čtyři osoby, z nichž jedna těžce. Obvinění z tohoto zločinu jsou: Renato a Claudio Cianca, Leonardo Pucciglioni a Pascale Capasso.

Koncem ledna prohlášení byli v Římě za blahoslavené první krvaví svědkové Kristovi v Jižní Americe, tři mučedníci z řádu Tovaryšstva Ježíšova: Rochus Gonzales de Santa Cruz a Alfons Rodríguez byli umučeni od Indiánů dne 15. listopadu 1628 v osadě (zvané redukci). Všech svatých v nynějším Uruguay, a třetí Jan del Castillo o několik dní později v redukci Assuncion (Nanebevzetí P. Marie) v Paraguay. První z umučených jezuitů byl rodilý Američan a měl při smrti 52 roků, druzí dva byli Španělové a zemřeli v mladém věku 31 a 33 let. (V týdeníku „Neděli“ vycházejí právě velmi instruktivní články o kulturně-náboženské činnosti jezuitů v jihoamerických redukcích z doby nových blahoslavenců. P. red.)

Konvertita dr. Selden P. Delency, bývalý předák episkopátní církve z Nového Yorku a redaktor protestantského deníku, který roku 1930 se stal katolíkem, bude tyto dny v Římě vysvěcen na kněze.

ITALIE

Italská obec Conobbio u Coma zachovala si ještě z doby rakouské vlády nad tou částí Italie fidele právo, že si volí nového faráře. Bylo jí to právo přiznáno rakouským zákonem z roku 1827. Po smrti faráře dala se volba tak, že se sešli hlavy rodin, muži a ženy, na kůr farního kostela a za přítomnosti císařského zástupce hlasovaly o kandidátech, kteří se o jejich faru ucházeli. V poslední době bylo v Conobbio okolo 700 oprávněných voličů, ale z těch k volbě přišlo jen asi 400. Kandidovali pouze dva kněží. První z nich dostal jen 54 hlasů, 317 bylo proti němu, druhý dostal 366 hlasů a jen 17 voličů bylo proti němu. Byl tedy druhý kandidát zvo-

len. Počátek i konec farářské volby se ohlašuje s věže zvoněním velkým zvonem!

ANGLIE

Opět „Codex sinaiticus“. Čtenáři našeho „Apoštolátu“ vědí, že starý opis bible tak zvaný „Codex sinaiticus“ byl bolševickou vládou prodán do Anglie. Vznikla z toho nejedna už ostuda: Nejprve zklamala všenárodní anglická subskripce na jeho zakoupení. Pak nastaly pochybnosti, je-li počet pergamenových listů úplný, jinde zase strašilo podezření, že je „Codex“ falsifikací. Pak přišla zpráva, že objevitel rukopisu prof. Tischendorf vlastně ho odcizil klásteru sinajskému a že mniši tamější žádají zpět svůj majetek. Nyní podal zase alexandrijský patriarcha Meletius protest proti tomu, aby tento rukopis byl v rukou nepravoslavných. Na jeho žádost ujal se věci známý milionář sir Basil Zacharov, původem Rek, který nabídl anglické vládě, že „Codex“ odkoupí a odevzdá ho Recku. — „Russkoje slovo“ č. 25.

Znamením vzrůstu anglického katolicismu vedle četných konversí je také rozvoj katolického tisku. Tak dosáhl katolický týdeník „The Universe“ nákladu 103.256 exemplářů oproti loňským 101.200 exemplářům. Jiný význačný katol. časopis „The Catholic Times“ vychází týdně v 32.435 exemplářích (loni jen 30.913). V době hospodářské tísně, která nešetřila ani Anglie, je přírůstek odběratel katolického tisku též svědectvím uvědomlosti anglických katolíků!

FRANCIE

Nedávného slavného prohlášení „pasačky lurdské“, bl. Bernardety Soubirous, za svatou účastnilo se v Římě 10.000 francouzských poutníků se 60 biskupy v čele. A nové procesy kanonizační a beatifikační se připravují zase z Francie. Katolická Církev vychovala a vychovává právě ve Francii celé řady světců a světic Božích (sv. Kateřinu Labouret, sv. faráře Vianney, sv. Joannu Touret atd.), zatím co nevěra a svobodné zednářství pokrývají zemi hanbou nejhorších afér, rafinovaných podvodů i krvavých zločinů. Katolická Francie zapisuje do světových

dějin jména velikých světců, zednářské a marxistické kruhy francouzské museji jako zločince soudům a žalářům vydávat své poslance, advokáty i ministry. Snad nikde na světě se tak ostře nerozlišuje v praxi životní víra a nevěra jako ve Francii. A přece ti lidé, hanobící jméno vlasti, stále drze volají: Církev je nepřítelkou národa!

NĚMECKO

Neohrožený ochránce katolicismu v Německu, kardinál Faulhaber v Mnichově, má být od Svatého Otce jmenován papežským legátem. Tím by nabyl práva „exteriority“ proti možnému násilí nynějšího hitlerovského režimu.

Patronem řezenské diecése je svatý Emmerán. Národně sociální list „Fränkisches Volk“ přinesl nedávno článek, kterým zneuctil památku světcovu. Biskup řezenský protestoval v úředním diecésním listě proti takovému pohanění katolického světe a označil jako pramen potupného článku pověstnou knihu Hitlerova spolupracovníka Rosenberga, kde je svatý Emmerán urážlivě nazýván římským Židem, ačkoliv pro to není žádných historických důvodů. Jak známo, byla kniha Rosenbergova, číšící fanatickou nenávistí proti katolické Církvi, dána na index, to jest katolikům jest její četba zakázána.

Vyznání víry „německého hnutí náboženského“ (Deutsche Glaubensbewegung), které ke svému dosavadnímu názvu připojilo v poslední době ještě přídavek: národně-církvní (Volkskirchliche Deutsche Glaubensbewegung), ohlásil tisk národně sociální strany v těchto čtyřech bodech:

1. Usilujeme o náboženskou jednotu všech Němců na základě jedné německé víry, jejímž nejvyšším cílem je: „Jeden národ, jeden stát, jedna víra.“

2. Odmitajíce všechno, co je cizího ve víře a mravnosti, věříme ve zjevení boží, projevující se ve společnosti ze základu národní.

3. Věříme v boží synovství lidí i božský úkol obětavého milosrdenství k spolebratřím v národě onou osvědčenou německou zbožností, jaká jest vryta do německých srdcí, jakou slovem i skutkem hlásali naši velcí němečtí vůdcové duchovní a jaká od

dávnych časů zůstává dědictvím našich předků,

4. V náboženském společenství národa jsou závazná tatáž životní práva jako i pro stát: služba našemu národu je náboženstvím.

Kdo by snad dosti jasně nerozuměl tomuto stručnému „vyznání nové víry“, má prý si přečíst knížku Rosenbergovu „Der Mythos des XX. Jahrhunderts“ (Bajka 20. století), zvláště kapitolu o národní církvi německé a škole.

MAĎARSKO

Nový unionistický časopis. Známý unionistický pracovník, míšlecko-řeckokatolický gen. vikář dr. J. Szémán, začal vydávati nový časopis „Keleti Egyház“, věnovaný myšlence sjednocení Církve. Časopis je dobře redigován a je přizpůsoben pro čtenáře různých vrstev. Z čísla 2. poznamenáváme článek dra Szémána, „Papež míru“, stať magra Jevreimova, „Eucharistie jako základ svatě jednoty“, F. Kozma, „Řeko-katolici v předměstích Budapešti“, a E. Petrasovskij, „Duch byzantského umění“. Redaktor dr. Szémán účastnil se posledního u-nijního sjezdu velehradského a odjížděl od nás s velikým nadšením pro myšlenku unijní. Ovocem tohoto nadšení je právě nový časopis.

ŠVÝCARY

Protináboženská výstava. „Ruské křesťanské všeodborové hnutí“ organizovalo ve Švýcarsku velmi zajímavou protináboženskou výstavu, ukazující nejrůznější prostředky, jimiž bolševismus útočí proti Církvi. Na výstavě jsou sebrány autentické plakáty, nevěrecká literatura, diagramy, fotografie atd. Výstava vzbudila všeobecný zájem v Ženevě, pastor Marion v „Journale de Genève“ věnoval jí obsáhlý článek. Z různých měst Švýcarska došly žádosti, aby výstava byla také k nim přenesena. Je pravděpodobné, že i v jiných státech bude o ni zájem. — „Nový Putj“ č. 22.

HOLANDSKO

Návrat k Bohu. Petr van der Meeren byl posledně ředitelem známého pařížského nakladatelství Desclée de

Brouwer. Pocházel z Holandska, kde prožil své mládí v ovzduší zcela liberálním, víře odcizeném. Po universitních studiích v Amsterdamě oddal se badání filosofickému. Nejprve stal se stoupencem filosofie Nitscheovy a nejradiálnějším socialismu. Jeho heslem bylo: všechno popírat! V belgickém Bruselu oženil se s vyznavačkou krajního marxismu a začal velmi intenzivně pracovat literárně. Ale v duši hlodal nepokoj, jak svědčí jeho povzdech z r. 1907: „Proč stále sténáš, duše moje?“ Začal studovat evangelia a číst knihy stigmatizované řeholnice Anny Kateřiny Emmerichové. Navštěvoval různé kláštery, zvláště na své italské cestě. „Jsem žadostiv Boha,“ volá potom, vrací se do Paříže a hledá přátele, kteří by ho přivedli k víře. R. 1911 přijal sv. křest zároveň se svým synem a brzo potom i jeho manželka se stala katoličkou. Jako ředitel nakladatelství Descléeova, kde vyšly knihy Bloyovy, Maritainovy, Garrigou-Lagrangeovy a jiných vynikajících katolických spisovatelů francouzských, prožíval a hluboko vnikal pod vlivem této literatury v pravdy sv. víry a stal se jejím hlasatelem a obhájcem i ve své práci literární. Nakonec však se zřekl svého místa v Paříži a odešel do zátíší benediktinského kláštera v Oosterhutu v Holandsku, aby se zcela věnoval službě Boží, zatím co také jeho manželka vstoupila do solesmíjského kláštera sv. Cecilie. Jejich syn už dříve se stal benediktinským řeholníkem solesmíjského opatství a jejich dcera vstoupila též k benediktinám. Tak celá rodina bývalého nevěřece došla životního klidu v řeholi sv. Benedikta. Jak jsou podivné cesty Boží prozřetelnosti!

ASIE

Pravoslaví v Koreji. Pravoslavný zahraniční synod v Srémských Karlovcích jmenoval hlavou korejské pravoslavné misie arcibiskupa Nestora. Za jeho stálé sídlo byl stanoven Charbin. Korejskou pravoslavnou misii spravoval před revolucí vladivostocký pravoslavný eparchiát, po revoluci byla přičleněna k japonské pravoslavné misii, podřízené japonskému metropolitovi Sergiovi. Poslední hlavou misie byl archimandrita Feodosij (Perevalov),

jenž zemřel v Tokiu. Nástupcem jeho stal se protoierej Alexander Cistjakov, žijící v Suelu, hlavním městě Koreje.

Ruské pravoslaví v Shanghai. Ruská kolonie v Shanghai je po japonské nejčetnější, čítající 15—17 tisíc obyvatel. Je poměrně dosti zámožná. Podle francouzské statistiky přesahuje ruský kapitál v shanghaijských poštovních obnos 9 milionů dolarů. V čele pravoslavné ruské obce stojí biskup, jehož místo není dosud obsazeno. Dosavadní biskup Viktor byl přeložen do Pejpinu, prozatím jej zastupuje archimandrita Makarius. V Shanghai ješť několik pravoslavných ruských kostelů: sv. archanděla Gabriela na route Pole-Henri, rodinná kaple Diterichsů, kostel sv. Ondřeje a kaple na Broadway. K tomu přibudou dva nové kostely, které se staví, velký chrám Bohorodičky, jehož stavba má být ukončena během roku 1934, a nový chrám, budovaný na památku carského domu Romanovců. Mimo to je v Shanghai ještě chrám evatého Mikuláše, podřízený metropol. Jevlogiovi. Vedle čistě církevních ústavů pečují o hmotné zabezpečení duchovenstva, o chudé a o děti farní kroužky, bratrstva a spolky. „Pravoslavné bratrstvo“ má též útelek pro přestarlé ženy; při kostele sv. Ondřeje je liturgická škola a církevní škola pro děti. — „Slovo“ č. 1698.

Pravoslaví a katolicismus. V ruském tisku, vycházejícím v Číně a v Mandžu-Go, lze pozorovati zvýšený zájem o katolictví, a to zájem velmi přátelský, jakého není na příklad ani v západní Evropě, kde přece žijí ruští emigranti mezi katolíky. Uvedeme alespoň několik filokatolických příkladů z východního tisku (z ledna a února 1934). Časopis „Zarja“ (čís. 20.) přináší obsáhlý článek o Vatikánském Městě, „Charbinskoje vrjemja“ (čís. 10.) uveřejňuje portret Svatého Otce Pia XI. a velmi obsáhlý článek o něm, zdůrazňující neobyčejně vyvinutý smysl Svatého Otce pro požadavky moderní doby. Deník „Russkoje Slovo“ (ze dne 3. února 1934) zmiňuje v úvodníku stanovisko papežovo v otázce rasismu a končí takto: „Svatý Otec volá k národům o mír celého světa. Moudře a správně mluví o výstředních přehnaného nacionalismu. A také správně jej

očezuje, poněvadž státy staré Evropy jsou dětmi jediné křesťanské kultury." Týž časopis (v čísle 2371) přináší velmi věcný článek o katolické kanonisaci a speciálně o plánu msgra Couéa, aby byl kanonizován francouzský král Ludvík XVI.

JAPONSKO

Sjezd mládeže asijských národů. Plukovník F. Porotikov líčí v charbinských listech nedávný sjezd mládeže asijských národů, konaný v Tokiu. Sjezd byl zakončen ohromným táborem mládeže, zastupující 14 asijských států. Účast na něm se odhaduje na 6000 osob. Podnět ke sjezdu dala japonská skupina mládeže spolku „Seinem-Kiodan“ pod heslem „Záchraná asijských národů“. Předseda spolku „Seinem-Kiodan“ Maeumoto tvrdil, že asijská kultura stojí nad evropskou, Asie se musí sjednotit od Istanbulu (Cañhradu) do Tokia na základě jednotného asijského ducha. Asiáté mají kulturu 5000 let starou, kdežto Evropané jen 2000 let. Bez asijské kultury by nebylo kultury evropské. Zástupce Mongolie prohlásil, že Mongolové prožívají strašné utrpení pod vládou SSSR. Touží po osvobození, které bude vyžadovati velkého úsilí od Mančú-Kuo i od Japonska. Celý svět zápasí s krizí, nevyhnutelným následkem evropské a americké hospodářské i finanční politiky a sociálního složení. Veliká evropská válka je následek materialistické kultury. Veliká Asie prý vybuduje vyšší kulturu, než je kultura materialistická, a teprve potom nastane mír a štěstí se snese na zem. — Co může Evropa postavit proti těmto záměrům sjednocené Asie? Jedině blahozvěst křesťanství, které obrodí svět. Jak dalekosáhlé je pole unio-nismu v tyto strany Východu! Najde

dost dělníků? — „Russunion“ 16. února 1934.

AMERIKA

USA

K rozprodeji soukromé knihovny cara Mikuláše II. dochází až v Americe. Knihy této carské knihovny zastupují téměř tři století — od roku 1632 do roku 1916. Pozoruhodné je, že Američané již neprojevují pro tyto starobylé památky onoho nadšení, s jakým se dívali na různé věci z carského majetku ještě před několika roky. Zájem o ruské dražby již značně poklesl, poněvadž téměř každý rok se v některém velkém americkém městě prodává něco „carského“: brilianty, kožíšiny, nádobí, knihy, ikony atd. a snad i carský nábytek, carské prádlo, carské sbírky fotografií a jiné věci. Mnohé z prodávaných knih obsahují intimní historii poslední carské rodiny. Hemží se v nich věnování „od tatínka“, „od maminky“, od „tety“, od staré „chůvy“ všem velkokněžnám i následníkovi. Jsou to buď dětské pohádky nebo romány. Vzhledem k nevalnému zájmu o rozprodej nejsou ani ceny těchto knih příliš velké. Tak první svazek prvního vydání spisů Alexandra Dumasa byl prodán za 200 dolarů. „Emigrant“, první vydání Meichlanova z roku 1797 byl prodán za 500 dolarů; překrásná alba, darovaná Mikuláši II., Alexandře Fedorovně a Marii Fedorovně městem Paříží při příležitosti příplutí ruské eskadry do Francie, byla prodána po 125—150 dolarech. Památné album fotografií ze schůzky dvou panovníků v Berlíně roku 1889 odhaduje se na 250 dolarů, dva ohromné svazky architektonických pamětihodností města Petrohradu, darované Alexandru I. roku 1810, prodávají se za 500 dolarů. — „Russunion“.

PIANA-HARMONIA vyrábí se zárukou, prvotřídní jakostí:

A. HAVEL, Olomouc-Hodolany.

Výhodné platební podmínky. — Provádí veškeré opravy a ladění levně.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

pracuji rychle, vkusně a levně

Nestálé jarní počasí

znamená pro každého stále
nebezpečí nachlazení.

Masáže

francovkou

ALPA

chrání před nastuzením,

osvěžuje a

sílí tělo.

Dbejte, abyste při nákupu dostali
skutečně Alpu.

Boží hroby - křížové cesty - sochy,

jakož i veškerá nová zařízení,
opravy levně a trvale provádí

Pavel Juříček,

doporučený odborný závod
pro umělecké práce kostelní
v Olomouci, Křížkovského č. 5,
(vedle hl. pošty).

Vlastní návrhy, porady a roz-
počty zdarma.

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

*Sepsal dr. J. Vrchovecký.
Stran 336, cena Kč 34.—.*

Vydala

*Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.*

ř. katol. farní úřad, Soběchleby n. B., Kč 17.—; ř. katol. farní úřad, Žálkovi-
ce, Kč 45.—; Josef Navrátil, farář v
Černotíně, Kč 25.—; ř. katol. farní ú-
řad, St. Hrozenkov, Kč 10.—; Alois
Tkadleček, kaplan, Vacenovice, Kč
5.—; ř. katol. farní úřad, Mysločovice,
Kč 55.— „Pán Bůh zaplať!“

**Hlaste se k pouti prosbiček do Ří-
ma.** Sv. Otec sám je všechny dostane
do rukou a jistě že pošle všem účast-
níkům zcela zvláštní požehnání! —
Nejděle do svátku sv. Josefa 19. břez-
na 1934 pošlete na adresu: „Dětský
apoštolát Krista Krále v Boskovicích“
lístek, čistý kousek bílého papíru,
na nějž napíšete co nejpěkněji toto:

„Svatý Otče, mám Vás rád a chci
Vás poslouchat a prosím Vás o Po-
žehnání pro sebe a celou naši rodinu
a pro celou naši vlast.

Slibuji Vám, že na konci tohoto nej-
většího svatého Roku o velkonočních
1934 vyplním podmínky této duchovní
poutě do Říma, jaké byly vyhlášeny
Dětským Apoštolátem Krista Krále.

Moje stáří ... Datum ... Adresa ...
Takto napsaný lístek pošlete na
adresu Dětský Apoštolát Krista Krále
v Boskovicích, Neopomeňte k tomu-
to přílohu přiložit v dopise známku
za 1 Kč. Je-li vás více z jedné školy,
přiložte známku za 50 hal. Je to na
porto a výlohy poutní. A co slibuje
každý, kdo posílá psaníčko? Pomod-
lete se 5krát Otčenáš a 5krát Zdravas
Maria na úmysl svatého Otce na Zelený
čtvrtek, Velký pátek a Bílou sobotu
a neděli velikonoční letos a k tomu
za spásu duší ruských dětí vždy při-
dati Otčenáš a Zdravas a povzdech:
Spasiteli světa, spas Rusko! Mimo to

půjdete na velkonoční neděli ke sv.
přijímání a obětujete je na úmysl svatého
Otce Pia XI. Tak lehké jsou podmín-
ky poutě a toto se tedy nebojte sv.
Otců slíbit. Kéž má sv. Otec co nej-
větší radost z hojného počtu účastní-
ků! Každý účastník obdrží od sv. Otce
obrázek!

**Kde budou exercicie v březnu a
dubnu?** 1. Pro muže v Hlučíně od 22.
do 26. března. 2. Pro jinochy v Nové
Říši od 22. do 26. března. 3. Pro ženy,
které už byly, v Hlučíně od 17. do 21.
března. 4. Pro dívky v Zelivě od 19.
do 23. března. 5. Pro muže v Hlučíně
od 17. do 21. dubna. 6. Pro jinochy ve
Vimperku (Dům sv. Rafaela) od 31.
března do 4. dubna. 7. Pro jinochy ve
Skalici u Lit. od 5. do 9. dubna. 8. Pro
jinochy (Orly) v Hlučíně od 21. do 25.
dubna. 9. Pro muže a jinochy na Ve-
lehradě od 28. dubna do 2. května.
10. Pro ženy (začát.) v Hlučíně od 13.
do 17. dubna. 11. Pro terciárky na
Velehradě od 2. do 6. dubna. 12. Pro
paní a dívky na Velehradě od 16. do
20. dubna. 13. Pro dívky (začátečnice)
v Hlučíně od 9. do 13. dubna. 14. Pro
dívky (Orlice) v Hlučíně od 26. do 30.
dubna. 15. Pro terciárky v Hlučíně od
30. dubna do 4. května. — Přihlášky
adresujte: Pro Hlučín: Exerciční
dům, Hlučín, Slezsko. Pro Novou
Říši a Zeliv: Exerciční sekretariát,
Praha II., Ječná 2. Pro Velehrad:
Papežská kolej na Velehradě. Pro
Vimperk: Dům sv. Rafaela, Vim-
perk. Pro Skalici u Lit.: Exerciční
sekretariát, Praha II., Ječná 2. — Po-
platek 50 Kč. Na Velehradě v zimě s
otopem 60 Kč, dělnictvo však má sle-
vu.

Literatura.

**Zprávy o VI. unionistickém sjezdu
velehradském** (Acta IV. conventus
Velehradensis), vydané loni nákladem
předsedy ÚACM, p. arcibiskupa
olomuckého, našly vřelý přijetí
v římské Kongregaci pro vý-
chodní Církev. Kardinál
Sincero, sekretář Východní kon-
gregace, v poděkování p. arcibisku-
povi dru Leopoldu Prečanovi,
chválí vhodný rozvrh obsahu celé
knihy vydané ve skvělé úpravě a me-
zi jiným píše: „Při četbě této knihy

zdálo se mi, jako bych byl přítomen
sjezdu, máje účast jak na smírných
pobožnostech, tak i na přednáškách.
Program na sjezdu přednesený a pro-
debatovaný — o více totiž jakožto
o pojitku církevní jednoty — ukazuje
vskutku, jak veliký význam má kni-
ha „Actorum“. A jestliže jen poně-
kud uvážíme jména a zkušenosti o-
něch mužů, kteří tam jednali o vě-
cech východních a jejichž pojednání
knihou věrně podává, pak teprve plně
ozřejmí cena sjezdových „zpráv“. Pro-

to jsem tuto knihu „Actorum VI. conventus Velehrad.“ uložil do knihovny posvátné Naší Kongregace, aby ji vhodně používali úředníci Kongregace.“ Podobně děkuje za knihu „Actorum VI. conventus Velehradensis“ též assessor „Východní kongregace“, J. Cesarini, který se stal nástupcem biskupa d'Herbignyho v předsednictví římské „Komise pro Rusko“: „Pílně jsem knihu přečetl a vždy víc a více jsem z ní poznával usilovné Vaše snahy směřující k sjednocení odložených bratří s katolickou Církví.“

Nakladatelství Kropáč a Kucharský v Praze darovalo na žádost ACM 30 exemplářů Hronkovy knihy „Cesta k Bohu“ pro české děti v Belgii. Způsobilo tím zahraničním krajanům velikou radost. Jejich jménem i jménem ACM vyslovujeme nakladatelství Kropáč a Kucharský vroucí díky. Pán Bůh zaplatí!

Nákladem fy Kropáč a Kucharský v Praze byly vydány biblické obrazy prof. F. B. Doubka velikosti 58 × 40 barev. Kč 10 k názornému vyučování. Drobné jejich reprodukce vydány též jako nálepky. Doporučujeme našim školám!

Za příkladem svého velekněze. Myšlenky pro kněžské exercicie a obnovy od redaktora revue Na hlubinu, P. dra Silvestra Braitto. Stran 116, cena s poštovným 9.50 Kč. Nákladem Lidového knižkupectví v Olomouci. — Po deseti letech kněžské práce dává autor kněžstvu knihu pro tiché chvíle zadumání kněžské duše. Nejen příklad Velekněze, Ježíše Krista, nýbrž životné spojení s ním v kněžském mládí a stáří, v posvěcování sebe a posvěcování druhých, v úspěších i ve zklamáních a bolestech kněžské duše, ve styku s dobrými i zlými — to jest obsah knihy. Není ani ve světové literatuře mnoho knih tohoto rázu a obsahu a zabarvení. Naznačují to už názvy oddílů: Zrozený z obětí. Prostředník. Kristus a kněz pastýř. Cesta, pravda, život. Pomazaný Páně. Kněz se modlí. Pomocník náš. Ježíš trpí. Kněžské mládí a kněžské stáří. Horlivost. Prostředky dobrého pastýře. Věčný pastýř. Tvrdý jako diamant, něžnější nežli matka. — Tolle et lege!

„**Sv. Liturgia**“, z řeckého jazyka přeložená do staroslovanečiny Sv. Cyrilom a Metodem a do slovenčiny

preložil Pavel Spišák, gr. kat. farár na Vernári, p. Hranovnica, Slovensko. U něho možno dostat vzácnu knižku za 2.50 Kč a obrázky sv. Cyrila a Metoda za kus 10 hal. Ráďte zaslat v známkách, aby trovy čím menšie boli. Kto chce poznať slovenský obrad a pracovať za sv. sjednotenie, ten musí si zadovážiť túto knižôčku. V buducom roku bude veľjubilej nášho sv. apoštola sv. Metoda od jeho smrti 885—1935 k tejto oslave nech si každý zadováží túto knižôčku!

Liturgická příručka pro ministranty právě vyšla nákladem Legio Angelica, družiny hochů ministrantů v Praze II.-320, emauzský klášter. Str. 128, oktáv, cena 5 Kč. Je sice určena pro ministranty, ale její obsah se hodí každému katolickému chlapci, ano i dospělí v ní najdou mnoho, co sami ještě nevědí. Je to vlastně rozbor a výklad všeho, co se vztahuje ke mši sváté. Zvláště vzorně je pracována vlastní Mše svatá. Zvláštní ceny nabývá příručka tato dalšími předpisy pro ministranty dva i pro celou mši svatou s asistencí, zpívanou, i s jedním knězem a akolyty a thuriferárem. Jsou vloženy i dvě mše s notami pro chorální zpěv, zvláštní obrad zasvěceníocha v ministrantskou službu. I slovníček celé spousty cizích liturgických výrazů; je zde i stručné uvedení do Legio angelica. Výprava knihy po stránce typografické je vzorná. Kresby mladého umělce J. Langa překvapují svým jemným pojetím. Knižečka je milým překvapením a přejeme ji velkého rozšíření. Tiskla Československá akciová tiskárna v Praze.

„**Zupnik Sarajevsko-poljski**“, bosenské vzpomínky, napsal František Venuhuda, vydalo „Dědictví sv. Cyrila a Metoděje“ v Brně jako podíl 101. Kdo nepoznal dosud slovanského jihu z autopsie, bude číst knihu Venuhodu se zájmem neutuchajícím do poslední stránky. Tomu pak, kdo v Bosně byl, vybaví kniha nejkrásnější vzpomínky v životní sytosti a barvitosti. Co však zvláště na Venuhově knize ceníme, jest její poslání slovanské lásky, vzájemnosti a bezprostředního vzájemného poznání. Kniha není románem, nýbrž historií skutečných událostí a osobních zkušeností. Doporučujeme ji čtenářům co nejvřeleji!

ДАВЬСН КЕДН

НО БЖДЖТЗ

APOŠTOLĀT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 4.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Neustaňme!	113	Návštěvou u Slováků ve Francii	129
O. Jan Urban T. J.	113	O sjednocení církví	132
Mnich	118	Modlitba dětí	133
Krajanské Rumunsko	120	Křesťanský Východ	134
Pastor a pastýř	123	Katolický obzor	142
Nová řada podlažských misionářů	124		

Nepřeceňujte své síly! I nejzdatnější pracovník potřebuje obnovu sil a oživení svalů i nervů po práci. Dobře Vám poslouží masáž francovkou Alpa, která posílí svaly a působí blahodárně na nervy.

Hovorna redakční. A. Janáč, Lačnov, díky za zaslání známky. Není třeba je znovu nalepovat, stačí je poslat hromadně jako vzorek bez ceny. Ovšem jen známky celé a neporušené mají cenu. Pozdrav!

P. T. Upozorňujeme P. T. čtenáře, že do tohoto čísla se přikládají letáčky znovuzřízených elektrotechnických závodů v Přerově. Račte si toho laskavě povšimnouti.

Zahraniční misie: Sl. Pištěková, New York, USA (34 dolarů), Kč 782.—; P. Anton Hubatý, Petterijen s'-Gravenhage, Holandsko, Kč 29.—; nejmenovaná z Olomouce, Kč 20.—; Student. misijní sdružení, Praha-Bubeneč, Kč 650.—, „Pán Bůh zaplatí!“

Zakládající členství: Nejmenovaný kněz z Uničova, Kč 1500.—, „Pán Bůh zaplatí!“

Knihy, známky darovali: Marie Pohladalová, Bystrovany; vldp. Fr. Chromosta, prof. v. v., Zhoř u Pacova; ř. katol. farní úřad, Předmostí u Přerova; vldp. Jan Stojaspal, kooperátor v Brumově; sl. Marie Rozehnalová, Kostelec na Hané; nejmenovaná z Přerova; ř. katol. farní úřad v Cotkytlí; vldp. Minarčík, farář, Renoty u Uničova; L. Pospíšil, katecheta, Val. Meziříčí; Fr. Sehnal, Velké Prosenice; vldp. Bedna-

řik, kaplan, Neplachovice; pí Šípková, Olomouc. „Pán Bůh zaplatí!“

Členské příspěvky. P. T.: Arcib. kon-sistoř, Olomouc (sbírka), Kč 1.262.50; Antonie Truparová, Kateřinky, Kč 50.—; řim. katol. farní úřad v Hlinsku Kč 239.60; M. Peigerová, B. Peigerová a L. Böhmová, Brno, Kč 12.—; řim. katolický farní úřad v Polešovicích Kč 159.80; řim. katol. farní úřad v Litultovicích Kč 52.—; řim. katol. farní úřad ve Lhotě u Malenovic Kč 14.—; řim. katol. farní úřad v Těšeticích Kč 137.—; řim. katol. farní úřad v Křenovicích Kč 321.80; řim. katol. farní úřad v Pohořelcích Kč 42.—; řim. katol. farní úřad v Cotkytlí Kč 50.—; Mariánská družina, Svatý Kopeček, Kč 35.—; řim. katol. farní úřad ve Hvozdně Kč 79.—; Stefan Zsavnay, Prešov, Kč 19.—; řim. katol. farní úřad, Hradisko u Kroměříže, Kč 100.—; řim. katol. farní úřad v Bílé Lhotě Kč 30.—; Terezie Petrášová, Mysločovice, Kč 50.—; M. Kapavíková, Olomouc, Kč 5.—; Anežka Marková, Tovačov, Kč 8.—; dr. F. K. Novák, Věž, Kč 50.—; řim. katol. farní úřad, Prusinovice, Kč 60.—; Arnošt Žižka, Brno, Kč 20.—; Viktor Hubinský, Smolenice, Kč 10.—; Marie Lukešová, Mor. Házová, Kč 10.—; A. Procházka, profesor, Brno, Kč 3.—; vdp. Julius Kalusek, farář, Rákovice, Kč 64.—; Jan Kuchař (z farnosti), Křelov, Kč 187.—; řim. katol. farní úřad, Velká Bystřice u Olomouce, Kč 315.—; řim. katol. farní úřad, Zábřeh, sev. Morava, Kč 100.—; nejmenovaný člen K. z Bruntálu Kč 50.—; římskokatolický farní úřad u

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Duben 1934.

Číslo 4.

Neustaňme!

Br. J. Mastyl'ak C. Ss. R.

*Proč pravda to, že časem uhasíná
i velký plamen hravých nadšení,
když cíle nové nese doba jiná,
i na ohništi voda pramení?*

*Tak bez ovoce růže opadají
a za večerů tichne krása duh,
a mnozí tíži utrpení znají:
však trpí marně, trpí bez zásluh!*

*Ó, Kriste dobrý, dej, ať nezhasneme,
jak duhy jas a růže vábných krás,
ať pro unii svatou láskou vřeme,
již nikdy nezchladí nám žití mráz.*

O. Jan Urban T. J.

Josef Olšr T. J.

Letos 23. ledna minulo 60 let záslužného života velkého unionistického horlitele O. Jana Urbana T. J. a 40 let jeho plodné spisovatelské činnosti.

Práce tohoto polského jezuity pro rozvoj hnutí unionistického v Polsku zasluhuje, aby alespoň v několika rysech byla vyličena československým přátelům idey cyrilometodějské.

O. Jan Urban T. J. narodil se dne 23. ledna roku 1874 v Broku na Podlaší, v témž roce, kdy v Pratulině a Drelově prolévali hrdinní unité krev za věrnost víře svých otců, jejíž obraně posvětil i P. Urban celý svůj život.

V duši jinocha zbožně doma vychovaného ozval se na prahu mládí hlas Boží zvoucí ho ke službě oltáře. Uposlechl a vstoupil do duchovního semináře v Płocku; dne 29. června 1899 obdržel od biskupa Ruszkiewiczze ve Varšavě kněžská svěcení ve věku 25 let.

Ale Bůh mladého novosvěcence volal k vyšší dokonalosti — k ži-

votu řeholnímu. Ještě téhož roku postaral se o pas, odejel z Ruska „na léčení“ za hranice — do Haliče — a 20. listopadu 1899 byl již ve Starejwsi přijat do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova.

Po noviciátě prohloubil ještě ve 4 letech své vědomosti filosofické i teologické a s úspěchem složil zkoušku „ad gradum“ — doktorát z filosofie i teologie, — která se vymáhá ode všech, kdož mají být plnoprávními jezuity-profesy.

V čase studií — roku 1902 a 1903 — dvakrát se vypravil na několik týdnů na rodné Podlaši, potěšit a posílit utiskované unity.

V letech 1908—1910 působil tajně v Petrohradě, od r. 1917 do r. 1933 vedl v Krakově redakci známého měsíčníku „Przegląd Powszechny“, od roku 1933 řídí dvouměsíčník „Oriens“, posvěcený náboženským otázkám východu.

V tomto prostém rámci několika dat jest uzavřena celá bohatá a mnohotvárná životní činnost P. Urbana.

Působil jako misionář a spisovatel.

První jeho prací misionářskou byly dva zájezdy na Podlaši, o nichž bude pojednáno v „Apoštolátě“ na svém místě v „Nové řadě podlašských misionářů“.

Poslední misionář vrátil se z Podlaši koncem roku 1904. Poněvadž 17. dubna 1905 vyšel toleranční manifest Mikuláše II., který dovoľoval svobodnou volbu náboženství, zájezdy k unitům staly se nepotřebny; neboť unité mohli všechny své náboženské povinnosti splnit u místních katolických kněží. Na obnovení unitéské hierarchie nebylo ovšem naděje, ostatně sami unité, zvláště mládež, úplně přivykla již latinskému obřadu, poněvadž unie nepamatovala.

Ale mezi tím už v Petrohradě a v Moskvě byl jakýsi počet katolíků, kteří částečně pocházeli z čistě ruských rodin nebo mluvili pouze rusky a k nim se družila hrstka konvertitů z pravoslavi východního obřadu. Tam se tedy otvíralo pole k práci, neboť místní katolický klerus nemohl se o ně starati, zvláště ne o konvertity.

Do Moskvy odjel O. Wierciński T. J. a roku 1907 ve Velkém postě vypravil se „na zvědy“ do Petrohradu O. Urban. S vypůjčeným pasem dostal se až do Petrohradu, cestou se stavil ve Vilně. Práce bylo skutečně dost. Šlo především o tři věci: 1. Zorganizovat tam farnost východního obřadu. 2. Postarat se o ruská kázání a pobožnosti pro Rusy-římské katolíky. 3. Vytvořit pro ně náboženskou literaturu v rodné mluvě.

P. Urban se vrátil do Ruska — zakázaného pro jezuity — na podzim roku 1907, obdařen četnými plnomocemi Sv. Stolice. Poněvadž však měl pas neobnovovaný již 8 let po odjezdu z Ruska, hrozil mu trest za svévolné opuštění vlasti. Na radu p. Lostera, vojenského attaché rakouského vyslanectví v Petrohradě, vypravil se přes Finsko, kde pasová prohlídka byla mírnější. Při vystupování v přístavě Abo ukázal strážníkovi na můstku obratně pouze první stránku pasu se svým jménem, takže datum vydání nemohl ani zahlédnouti. Odtud se snadno dostal již do Petrohradu, neboť mezi Ruskem a Finskem byla pouze celní hranice. Pas pro cestování a

pobyt v hranicích carátu vydávaly tehdy pro kněze konsistoře vlastních diecézí. O. Urbanu vydala jej jeho bývalá diecése plocká.

V Petrohradě zůstal až do jara roku 1910; pouze na prázdniny vracel se vždy do Haliče, prožívaje po každé víceméně dobrodružné příhody a vyhledávaje rozmanité způsoby k oklamání bdělosti ruské policie.

Sv. Jan Bosko, apoštol zanedbané mládeže.

Své poslání přese všechny obtíže splnil výborně.

Nejprve se postaral o náboženskou literaturu. Začal vydáním své knížky „V zaščitě věry“. Vyšla nejprve část o primátě papežském jako brožura ve Vilně, ale censura ji hned zabavila. Přírozně, že nic nevyšetřila, neboť autor byl neznám, nakladatelkou pak jakási stará zbožná osoba. Na štěstí do rukou policie se dostalo pouze 5000 výtisků, 10.000 bylo již v bezpečí.

Později vydal P. Urban celou knížku v Petrohradě, kde ji censu-

ra propustila. Brzy vyšlo druhé vydání a roku 1922 byla vytištěna po třetí v Cařihradě pod titulem „Pravoslavie i katoličestvo“, pod pseudonymem Jan Zabužnyj. Byla to výborná apologetika (obrana) katolictví před námitkami pravoslavných, pojednávala o všech otázkách dějepisných, věroučných i obřadových, sporných mezi katolíky a pravoslavnými.

S prelátem Okolo-Kulakem založil a vydával časopis „Věra i žizň“, který vycházel rusky, polsky i lotyšsky. Pro Rusy, římské katolíky, zpracoval modlitební knihu „Gospodu pomolimsja“ a, aby mohli mivat i své odpolední pobožnosti, vydal sborník litaní a písní, s nápěvy přizpůsobenými národnímu duchu ruskému pod titulem „Sercam Iisusa i Marii“.

Postaral se o obnovení cti bl. Ondřeje Boboly v Połocku, kde se přechovávalo jeho tělo, zavedením slavnostních bohoslužeb a pouťi z okolí k jeho hrobu na jeho svátek. Na první slavnostně zasvěcený jeho svátek měl sám v Połocku kázání a při té příležitosti vydal tiskem krátký životopis bl. Ondřeje Boboly.

Rovněž šťastně se mu podařilo zorganizovat i katolíky východního obřadu. Měli v soukromém domě malou kapličku, ovšem bez dovolení vlády, a působili tam kněží-konvertité Deubner, Zierčani-nov a později Susalov, bývalý duchovní pravoslavné sekty staroobřadovců. Po jeho obrácení kapli rozšířili a právě na Boží hod velikonoční slavnostně ji posvětili. Při té příležitosti O. Susalov poslal carovi telegram následujícího obsahu: „Staroobřadovci, uznávající papeže římského, v den posvěcení své kaple dovolují si poslati Vašemu Veličenstvu projev poddanské věrnosti a prosí za ochranu a přízeň.“ Za několik dní přišla odpověď z carské kanceláře: Car děkuje za projev a slibuje jim svou přízeň i ochranu. V kanceláři se ovšem nedomyslili, že „staroobřadovci, uznávající římského papeže“, jsou zakázáni unité.

Policie však nezákonně otevřenou kapli brzy vyslidila, ale při návštěvě se jí vždy ukazoval carův telegram; strážníci po každé vzdali čest a s nepořízenou odcházeli.

Nejobtížnější věcí bylo zavedení ruských kázání i pobožností.

V Rusku tehdy v katolických chrámech bývala kázání a pobožnosti polská, litevská, německá atd. podle národnosti věřících, jen pro Rusy nebylo nic. Polští kněží se totiž obávali, aby snad, kdyby byly zavedeny v některých kostelích ruské pobožnosti, nenařídila jim vláda všude kázat rusky, o což již dávno usilovala. Proto se opírali každému takovému pokusu ať se strany duchovních či světských. Ale mnohé katolíky-Rusy, kteří polsky neuměli, poněvadž často pocházeli z vysokých šlechtických rodů (n. př. příbuzná Stolypina, ministerského premiéra a jiné), rozhořčovalo neobyčejně, že pro všechny jazyky je místo v kostele jen pro ruštinu ne, a to v jejich vlasti. Vzdělanější chodili na francouzská nebo jiná kázání, ale prostí zůstávali bez slova Božího, neboť polština byla pro ně nesrozumitelnou. To ovšem nejednoho odpuzovalo od Církve katolické.

Avšak kněží širšího rozhledu uznávali takový stav za nepřírozený, leč částečně se báli sami zasahovat, částečně nevěděli jak. Ti s radostí přijali pomoc O. Urbana. Mezi ně patřil především P. Budkiewicz, farář u sv. Kateřiny v Petrohradě.¹

Roku 1908 měl přijet do Petrohradu nový arcibiskup Wnukowski. Delegace duchovenstva vyjela mu vstříc až na hranice diecése a mezi nimi byl i P. Budkiewicz. Cestou do Petrohradu mluvil s arcibiskupem o poměrech v diecési a zmínil se též o potřebě ruských kázání. Předložil všechny důvody a arcibiskup přirozeně nemohl neuznat jejich sílu a přisvědčil, že by bylo dobré udělat něco v té věci.

Po takovéto odpovědi O. Urban i P. Budkiewicz hned přistoupili k dílu. Upravili v kostele sv. Kateřiny malou kapli, soukromě pozvali katolíky Rusy a koncem prosince byla po prvé sloužena mše svatá s ruským kázáním. Posluchači plakali radostí, že slyší slovo Boží ve své mateřštině.

Bylo přítomno i několik pánů z polské inteligence, kteří přáli celému podniku. Hned se tedy rozhodli jít poděkovat arcibiskupovi Wnukowskému za jeho starostlivost o opuštěné ruské katolíky.

Arcibiskup je přijal, byl však velice udiven, o jaká ruská kázání vlastně jde: Řekli mu, že u sv. Kateřiny. Hned si dal tedy zavolat generálního vikáře, ten však rovněž o žádných ruských kázáních nevěděl. Proto telefonoval pro P. Budkiewicze. Ten brzy přijel a na otázku, kdo mu dovolil ruská kázání, odpověděl: „Vaše Milost.“ „A kdy?“ „Když jsem doprovázel Vaši Milost do Petrohradu.“ Arcibiskup se však ohradil, že mluvil pouze o potřebě, ale nikterak neměl záměru dát k tomu dovolení; nechť tedy to bylo po prvé a naposledy. Vícekrátě prý býtí nesmějí. Arcibiskup byl příliš bázlivý a této práci O. Urbana v Petrohradě nepřál.

Nepomohly žádné námitky. Příští neděli po mši svaté oznámili přítomným, že ruská kázání se přerušují „z technických důvodů“ na neurčitý čas. Ovšem před inteligencí se nedala utajit pravá příčina. Ta byla přirozeně nesmírně rozhořčena jednáním arcibiskupa, který jim nechce v jejich hlavním městě dovolit ruská kázání. Paní U. poslala hned stížnost do Říma jednomu známému kardinálovi a pí G. postěžovala se svému příbuznému Stolypinovi.

Stolypin dal si předvolat arcibiskupa a tázal se ho na příčiny, pro které nechce dovolit ruská kázání. Arcibiskup krátce potom onemocněl a po několika měsících umřel. Nedlouho před jeho smrtí přišlo nařízení z Říma, aby byla opět zavedena ruská kázání.

Teď již ovšem nemohla bývat úkradkem v nějaké malé kapličce, nýbrž bylo třeba určit pro ně některý z petrohradských kostelů.

Poněvadž O. Urban odjížděl na prázdniny, odložil celou věc na podzim. Po prázdninách vybral pro ruská kázání maltézský kostel, zbudovaný Pavlem I., kterého si Napoleonem rozptýlení maltézští rytíři zvolili velmistrem. Každou pak neděli a svátek byla pro

¹ P. Budkiewicz byl později zastřelen v žaláři od bolševiků na Velký pátek r. 1933 v Moskvě.

Rusy zvláštní mše svatá s ruským kázáním. Později byly zavedeny i odpolední bohoslužby a kázání přeložena na odpolední hodiny.

Ale na jaře r. 1910 O. Urbana odvolal z Petrohradu tehdejší provinciál haličských jezuitů O. Vladimír Piątkiewicz (později protoigumen východní misie, † 1933). O. Urban dal ještě několik serií duchovních cvičení pro kněze a inteligenci a na velikonoce vrátil se do Krakova. Tam mu sdělil O. Piątkiewicz, že má jet hned do Říma, ale nesmí o tom nikdo vědět, kromě O. generála i O. asistenta.

Postaral se tedy o papíry, oznámil, že jede do Bosny navštívit polské vystěhovalce. V Sarajevě dával exercicie polské inteligenci a pracoval asi dva týdny mezi rozptýlenými kolonisty Poláky.

Pak odjel přímo do Říma. Na nádraží ho očekával O. asistent Ledóchowski, nynější generál Tovaryšstva Ježíšova, a oznámil mu, že ho zve k sobě sám Sv. Otec Pius X., aby mu podal zprávu o stavu katolíků v Rusku. Má však zachovat přísné incognito a o audienci smí se dorozumět pouze s osobním komořím Sv. Otce, msgrm Sapiehou (nynějším metropolitou krakovským). O. Urban změnil tedy své jméno na Iwanowski, ubytoval se v klášteře OO. lazaristů a počal psát relaci o stavu katolíků ruských, kterou po několika dnech sám doručil Sv. Otcovi na soukromé 35minutové audienci. Pak zpracoval obsírnější referát pro kardinála Meri del Val, státního sekretáře, a v hodinové audienci nastínil mu obraz katolického života v Rusku a zároveň podal plány práce pro budoucnost.

Po příjezdu z Říma již se nevrátil do Ruska, poněvadž nový arcibiskup Ułasziński zapřisahal O. Piątkowicze, aby O. Urbana již do Petrohradu nepouštěl, poněvadž je to velmi nebezpečné. Ale s Petrohradem udržoval O. Urban ještě dlouho styky. Psal četné články do časopisů, vydával tam brožurky i pod.

Rok později p. Źaželnikov, ředitel oddělení cizích vyznání, odhalil celou tajnou působnost jezuitů. O. Wierciński byl zatčen, vyvezen k rakouským hranicím, mnozí kněží byli potrestáni za spolupráci s jesuity.¹ Pan Źaželnikov dlouho prý si nemohl odpustit, že měl O. Urbana jednou v rukou, když si byl u něho ve Varšavě pro pas a nechal ho odjet.

O. Urban stal se pak spolupracovníkem „Przeglądu powszechnego“, od r. 1917 jeho redaktorem a věnoval se pak cele práci spisovatelské.

(Dokončení příště.)

¹ Tehdy byl též vypovězen z Ruska 85letý Čech, p. Jindřich, sazeč, za to, že pomáhal O. Wiercińskému.

Mnich.

Sevir Polevoj.

(Obrázek ze sovětského Ruska.)

Ve tmě jarní noci, vonící a plné tajemné rozkoše, krácel tiše hrbatou uličkou velkého městyse mladý, hubený mnich. Před brankou zahrádky, kde dvě rozkvetlé třešně zpola zakrývaly nízký bílý do-

mek, se zastavil. Prošel zahrádkou a zaklepal na dveře domku. „Dál!“ — uslyšel zevnitř temný hlas a vstoupil. V ústretu jemu se zvedl se starého kanape malý, suchý stařec, asi osmdesátiletý, a díval se naň nedůvěřivě. „Nepoznáváte mne, otče Pavle?“ otázal se mladý mnich a blížil se k starci, aby od něho přijal požehnání. „Počkej, počkej“ odpovídá stařec a v jeho očích se mihla jakoby vzpomínka, „nejsi ty Boris Kurganov?“ — „Byl jsem jím, ale teď skoro již patnáct roků jsem mnich Savva!“ — „Tak, tak,“ rozhovořoval se stařec živěji, „pravda, odešel jsi do kláštera, když ti uschla zlomená levá ruka!“ — Savva zdvihl ruce a zatřásl jimi jakoby k protestu. — „Máš tedy obě zdravé?“ divil se stařec, „a jak se to stalo?“ — „Milostí Boží!“ zněla odpověď. „Klášter náš leží u Černého moře a v těch místech je mnoho léčivých pramenů!“ — „A co tě dnes přivedlo ke mně?“ — „Ach, otče Pavle . . . vyhnali nás z kláštera. Budovy zabrali pro vojenské kasárny a z našeho kostela udělali nějaký klub nebo museum!“ — „Tak, tak . . .“ smutně přikývl stařec, „docela obyčejné věci za nevěrecké vlády. — A byl jsi u bratra? Zde vystavěli velkou továrnu, sama Moskva se o ni velice zajímá, a tvůj bratr byl tu určen za vedoucí osobnost. Byl jsi u něho?“ — „Byl,“ odpověděl mnich, „právě se vracím od něho! Prostě mne vyhnal! Řekl, že slouží duši a tělem dělnicko-sovětské vládě a že tedy mne neuznává ani za bratra, když jsem se stal mnichem, jedním z těch, jak řekl, co šíří pohádky a klamou lid! Pán Bůh mu to odpusť a vrať mu víru i zdravý rozum! — Přišel jsem k tobě, otče Pavle, pro radu . . .“ — „No, povídej, povídej!“ — „Když nás vypudili, otče Pavle, z kláštera, ponechali nám jen jednu starou stáj pro tři koně a řekli, že tam můžeme bydlet. Bylo nás čtyřicet mnichů. Opat nás svolal k sobě a řekl: Bratři! Jsem už stár a nepůjdu z kláštera nikam, zůstanu zde a, jestli to bude vůle Boží, zde také zemru! Se mnou zde mohou zůstat nanejvýš ještě čtyři starci! Ostatní jděte mezi lidi! Pomáhejte jim, činite dobré skutky, dělejte vše, abyste ulehčili bližním v neštěstí! Mnišský váš slib však váže i nadále každého z vás. Modlete se a vzdávejte chválu Pánu Bohu za tu velkou milost Jeho, že budete moci zůstatí mnichy ne v ústraní života, ale v jeho ruchu a víru všelikých pokušení! Ve jménu Páně, jděte v pokoji! — Požehnal nám a tak jsme se rozešli. Tíží mne něco, otče Pavle . . . Můj mnišský šat mně ztěžuje činit dobré skutky . . . bezbožníci štvou proti mně prosté lidi! Nebude to hříchem, otče Pavle, jestliže zaměním mnišský šat za obyčejný? Budu pracovatí tu a tam, budu moci býti blíž lidem a více pomáhati všem trpícím! . . .“ — „Ve jménu Páně ti to dovoluji,“ slavnostně a pomalu prohlásil kněz.

Dva roky chodil Savva v krajině od Černého do Bílého moře a od Piňských močálů až za Uralské hory. Tišil a ulehčoval bídu nešťastných lidí slovem a skutkem. Pracoval v dolech, továrnách, na stavbách domů, tunelů, železnic. Ale svých mnišských slibů nezapomněl! Až přišla odměna. Na krivé udání, že je vyzvědačem ve prospěch nepřátel dělnicko-selské vlády, byl veřejně zastřelen.

Když už ležel mrtev u červené zdi cihelny, ozářena byla jeho

tvář zvláštním výrazem víry a jakoby vděčnosti Bohu za to, že zemřel věřící. A malé děvčátko, které matka zvedla na rukou, aby lépe mrtvého vidělo, řeklo pak nahlas v dětské prostotě: „Mami, podívej se, jakou má pěknou tvář!“

Krajanské Rumunsko.

P. Jan Mlčoch.

(Pokračování.)

Do Oršavy je přiřazena 8 km vzdálená česká obec Nová Ogradena. Je to jediná česká obec v tomto kraji, která leží na rovině po obou stranách hlavní silnice u samého Dunaje, jenž občas zaplavuje její zahrady. Ogradena zde původně nebyla. Vystěhovalci, kteří tam přišli r. 1828, vystavěli si dřevěné domy asi 7 km dále na horách. Když však tam neměli vody, byli nuceni původní vesnici opustiti a uchýliti se do sousedství rumunské vesnice Ogradeny, která byla pak nazvána Starou na rozdíl od nové jejich osady. Pole, louky a pastviny zůstaly na starém místě na stráních a horách 7 až 8 km vzdálených. Obdělávání jejich je proto velmi těžké. Cesty k nim vedou po kopcích, potah utáhne nahoru sotva prázdný vůz. Dobytek bývá v létě v salaších.

Poněvadž muži pracují v lesích a kde se dá, musejí pole obdělávat většinou ženy. Vynášejí na veliké dálky v koších a nůších na zádech na pole obilí k setí, brambory k sázení, samy musejí pole obdělávat, obilí zaseti a skliditi. Skromný výtěžek s polí nestačí k obživě, proto muži hledají práci jinde. Nyní ovšem též naříkají, že výdělků ubývá. Proto též dosti českých rodin se vystěhovalo z Ogradeny do Argentiny, domy jejich koupili Rumuni a tak ze 240 obyvatel má Ogradena skoro 100 Rumunů a Němců. Rychtářem je Čech.

Obyvatelé jsou katolíci. Pobožnosti konali původně ve škole, roku 1898 si vystavěli pěkný kostelík sv. Havla. (Vidíme jej na obrázku.) Pětkrát za rok přijíždí farář z Oršavy a koná bohoslužby, jezdí sem i na pohřby. Ostatní neděle a svátky konají si ogradenští sami dopoledne i odpoledne české pobožnosti. Zpívají velmi pěkně, má o to velkou zásluhu bývalý učitel Neidenbach, jemuž spisovatel Urban dává toto pěkné vysvědčení: „Dobrý tento učitel, ač původem Němec, snaží se v českých dětech udržovati národní vědomí a jejich mateřskou řeč.“ Bohužel, byl přesazen jinam, na jeho místo přišel učitel Pěnkava, jenž, ač rodem Čech, oženil se s Rumunkou a nikterak se ke svému českému původu nehlásí. Za to se vřele Čechů ujímá a o ně se stará farář z Oršavy Kleitsch. Letos jim Apoštolát poslal hodně kalendářů, darovaných Maticí cyrilometodějskou a expedovaných Spolkem sv. Rafaela, který obstarává rumunským krajanům pravidelné zásilky časopisů a knih.

„Nová Ogradena,“ píše prof. Schögl, „jest nejchudší českou osadou a její osadníci zasluhují za svoji pilnost a pořádnost pochvaly a uznání, zvláště ženy za vykonávání těžkých polních prací... Ško-

da, že zdejší Češi se časem odnárodní, jelikož ve St. Ogradeně bydlí mimo Rumuny mnoho Němců, děti pak chodí do společné, nyní státní rumunské školy. Může se říci, že Nová Ogradena nemá již českého rázu jako ostatní kolonie české ..."

Kostel našich krajanů v Nové Ogradeně, v Rumunsku.

Krajané přivítali mě velmi rádi, jen lítovali, že většina mužů dlela i přes noc na svých polích a lukách. Byla nejpilnější senoseč, proto i duchovní žeň byla menší.

Z Ogradeny jeli jsme povozem, taženým malými, bystrými koníky na lehkém selském voze, který řídil rychtář Ant. Tišel, podél Dunaje do E i b e n t h a l u, vzdáleného asi 36 km. Dunaj se v těchto místech zúžuje až na 150 m, teče prudce, lodě namahavě jedou proti proudu. Silnice je na některých místech přímo vytesána ve skále, jež visí nad ní. Je ve velmi špatném stavu, ač za Maďarska byla prvotřídní, místy spadla část do Dunaje — jen několik větví označuje nebezpečná místa — železné zábradlí většinou zmizelo. Ze silnice odbočujeme do hor. Cesta prudko stoupá do vrchu, až konečně uvidíme kopce a domky eibenthalské. Stojí částečně u potoka a z části na příkrych, vodou strhaných a vymletých stráních,

z nichž jednu vidíme za kostelem a farou. E i b e n t h a l leží 631 m vysoko, vzdálen od silnice 8 km, vede od ní též úzkokolejná dráha do antracitových a uhelných dolů Baia Noua, které nyní tvoří samostatnou obec. Jsou v rukou nečeských, poměr k českému obyvatelstvu je v poslední době hodně špatný. Čeští dělníci jsou propouštěni a nahrazováni jinými. Pracuje se málo, není odbytu. Tím ovšem trpí všichni a jakýsi blahobyť, který umožnil existenci 3 hostinců, 2 obchodníků a 3 řezníků, ustupuje nedostatku.

Obyvatelé sem přišli r. 1826 z Čech. Byli zavedeni do hustých pralesů, které musili vykáceti, a vzdělati půdu. Trpěli drsným podnebím a nelidským jednáním vojenského velitele. „Snad v žádné z nově založených osad nepráskaly dűtky, rákosky a višňovky tak často a vydatně, jako právě v této české osadě,“ píše prof. Schlögl.

Obě obce čítají asi 1000 obyvatel, vesměs katolíků. Dělníci jsou z části organisováni v soc. demokratickém spolku. Fara byla zřízena r. 1847, současně s dřevěným kostelíkem, jenž byl později zbořen, až r. 1922 byl vystaven nynější pěkný kostel, zasvěcený sv. Janu Nepomuckému. Od r. 1926 není zde kněze, faru spravuje farář z Oršavy, vzdálené 36 km. Škola je jednotřídní, chodí do ní přes 100 dětí, budova stará, nevyhovující. Učitelem byl Němec, jenž byl letos vystřídán učitelkou Eliášovou, pocházející z české hornické rodiny z Baia Noua.

Pobožnosti si konají sami, oršavský farář dojíždí jen zřídka. Není divu, že náboženský duch není nejlepší. Kéž by fara mohla býti obsazena knězem, jenž umí česky!

Z E i b e n t h a l u jsme se v neděli odpoledne pustili pěšky do nejvzdálenější a „nejvyšší“ české obce B i g e r u. Slunce pražilo nemilosrdně; u dolů nás očekával s koněm kostelník z Bigeru p. Mareš, naložil naše zavazadla a šli jsme lesní cestou a po pastvinách. Řekli nám, že jsou to tak asi 4 hodiny cesty, vyklubalo se z toho 6—7 hodin. S vrcholů kopců měli jsme krásnou vyhlídku přes Dunaj do Srbska, mijeli jsme rumunské salaše, až konečně jsme spatřili B i g e r. Jediná „sřizdná“ cesta, která do vesnice vede, končí na silnici u Dunaje, vzdálené skoro 19 km, do Oršavy na dráhu je jen 118 km. Leží 800 m vysoko (prof. Schlögl), má na 600 obyvatel, vesměs Čechů a katolíků, má pěkný kostelík Nejsv. Trojice, vystavěný současně se školou r. 1876.

„Od r. 1926 učí na škole rumunští učitelé pouze rumunsky. Jaké výsledky vyučování mohou mít, lze si představit, když děti nerozumějí rumunsky ani slova. Učitelské síly se zde mění i během školního roku, takže můžeme říci, že těch 40—50 dětí, každoročně školu navštěvujících, je vlastně bez vyučování. Obyvatelé mají proto o školní výchovu dítek veliké obavy“ (píše Urban).

Biger je přifařen do Gárníku, „obyvatelé jsou velmi nábožni; mají ve velké úctě víru svých předků a přísně ji udržují“ (Urban), pobožnosti konají sami, kněz zde nebyl od generální visitace, již i zde vykonal temešvárský biskup dr. Pacha. Proto též žeň byla velmi hojná. Na Biger vzpomínám nejraději.

(Pokračování.)

Pastor a pastýř.

Ant. Šuránek.

(K neděli „dobrého pastýře“, 2. po velikonocích.)

Těžko se asi zodpovídali před Bohem někdejší vychovatelé naší inteligence. A velkou odpovědnost na sebe berou i dnes všichni, kdož krácejí v jejich šlépějích. Vychovávali nás v duchu c i z á c k é m, n e k a t o l i c k é m. Na všechno se dívali a nás dívati se učili brýlemi protikatolického m á m e n í ! Co mělo nám znamenati slovo e v a n g e l í k, p a s t o r ! S jakou úctou a bázni je vyslovovali, jak posvátné bylo všechno, co se týkalo Č e s k ý c h bratří. Postava nešťastného kněze, upáleného v Kostnici, čněla vysoko, převysoko . . . Dějiny, literatura, vlastivěda — jako by měly jediná světla — nekatolická! A náš pan profesor dějepisu také opustil katolickou Církev a stal se protestantem . . . Katoličtí profesori po převratu najednou přestali chodit do kostela . . . Jak jsme byli zmateni! Slovo katolik když zaznělo, už jsme se báli, co bude následovat, poněvadž jsme měli také srdce, které cítí bolest . . .

Byla přednáška evangelického pastora u Sokolovny na břehu Moravy . . . K večeru . . . Tribuna, před ní zástup, na ní e v a n g e l í k. S podivnou úctou jsme zvedali hlavy. Vždyť je to evangelik, a ti, ti probouzeli, zachraňovali národ . . . Ale po řeči člověka poznáš! Nadšení vadlo, úcta mizela, až jsem se lekal! Běželo o sv. Jana Nepomuckého . . . Byl tupen, prý nežil, Řím, jesuité prý jím zastíňovali drahou památku Husovu atd. Co mne pobouřilo zvlášť, byla řečníkova slova: Je smutné, že se našel u nás člověk, k tomu universitní profesor, který se zastává falešného světce . . . minil profesora Pekaře a toho člověka jsem měl upřímně rád, jeho knihu jsme měli předepsanou a z každého řádku dýchala vroucí láska k národu. On nás učil. Profesor dějepisu občas poznamenal: Náš autor má o této věci (na př. Bílé hoře) poněkud odlišný názor . . . Ale Pekař je Pekař — a zde na táboru jej řečník tak snižuje. Ne, nebylo l á s k y v té řeči, byla tam spíše nenávisť, pohrdání katolíky! A nenávisť nemůže nadchnout, nemůže získat! L á s k a získává . . . Kolem stáli naši páni profesori s hlavami sklopenými, i kněží . . . Morava tekla klidně dál do Dunaje a ještě dál . . . a v nitru rostl neklid, touha poznat p r a v d u, chopit se jí. Toho večera nezapomenu . . .

Na Slovensku. Studentský výlet. Milovaný profesor K. jde před námi a čte „Národní listy“. Pak mně je podává. Přečtete si Pekařův článek o sv. Janu Nepomuckém. Srdce mně zabušilo. On, profesor K. nevěří tedy plně tomu panu pastorovi? A hltal jsem řádek za řádkem! Už jsem se mnohokrát pomodlil za profesora Pekaře! Vidět z jeho článků a knih, že se snaží odhodit brýle mámení — a my, katolíci, víc nepotřebujeme, jen p r a v d u aby věděl svět, ne pomluvy a lži. Pravdy se Církev nebojí, neboť ona je P r a v d a !

Jak málo jsme věděli o d o b r ý c h p a s t ý ř í c h v našich ze-

mích. Jak málo hřejivě byly nám načrtány postavy sv. apoštolů slovanských: *Cyrila a Metoděje*. A přece to byli otcové naši, tedy i dobří pastýři naši! Veliký Metoděj po toliké práci prožíval u nás pravá muka. Protivníci zacházeli s ním surově (a také byli z těch končin, odkud přicházeli po staletích pastoři do našich zemí), půl třetího roku ho mučili v žaláři, obžalovali ho z bludařství a neposlušnosti k nejvyšší církevní moci, pracovali proti němu pomluvami, podezříváním, lži... Po více roků žil v mučivé nejistotě a v hořkém domnění, že ho snad i papež opustil, uvěřiv nepřátelům. Tížilo ho bolestné vědomí, že ho Svatopluk v rozhodných okamžicích nepodporuje, ba že ho zrazuje... Vpravdě byl Metoděj mučedníkem své oddanosti k sv. Církvi a k její jednotě, mučedníkem apoštolské horlivosti, mučedníkem lásky k nesmrtelným duším, mučedníkem lásky k pohrdaným Slovanům. Upracoval se pro ně, pro naše předky. Dal za ně život v oběť. Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své.

A jak umíral... stařec 70letý... Na Květnou neděli roku 885 (4. dubna) se shromáždil lid a Metoděj šel do chrámu, požehnal všem a řekl: Zůstaňte při mně, děti, do třetího dne! — A když svítalo k třetímu dni, pravil: V ruce tvé, Pane, poroučím duši svou. A na rukou kněží zesnul v Pánu dne 6. dubna. — Lid pak ho provázela ke hrobu se svícemi, oplakáváje dobrého učitele a pastýře... „Jako za Cyrilem Řím,“ napsal Lev XIII., „tak za zemřelým Metodějem truchlila Morava, ztrátu jeho pocítovala a ve veliké úctě měla jeho hrob.“¹

Srovnejte s úmrtím Metodějovým úmrtí jednoho z jeho největších nástupců, arcibiskupa Stojana, za jehož rakví šla úcta celého národa, a poznáte radostně, že tam, na stolci sv. Metoděje, nevyšel pro nás oheň pravé lásky, tam že pro nás bije srdce pastýřské... Na cyrilometodějském stolci olomuckých arcibiskupů jsou praví pastýři naší sv. víry římskokatolické, naší víry domácí, stejně jako světové. Jsme v náručí sv. Metoděje, pokud jsme jí věrni.

¹ Grivec-Jemelka: Slovanští apoštolové... Str. 120 n. Vřele doporučujeme. Apoštolát, Olomouc, Wilsonovo 16. Cena 14 Kč.

Nová řada podlašských misionářů.

Josef Olšr T. J.

P. Jindřich Pydynkowski T. J.

(Pokračování.)

Po návratu P. Markiewky byla misie přerušena na několik let; teprve roku 1896 měla býti obnovena. Za misionáře byl vybrán P. Jindřich Pydynkowski, který uměl dobře rusky a znal výborně tamější poměry.

Odjel do Ruska pod jménem Jindřicha Baumgartnera, obchodní-

ka kupujícího vejce, máslo a pod. Na této první výpravě navázal styky s několika místními kněžími latinského obřadu; jednomu dával exercicie a tím ho získal pro práci mezi unity. Oni mohli mnohdy bez nebezpečí udělat víc než misionář.

Rovněž setkal se s profesorem teologie, drem Mariánem Fulmanem (nynějším biskupem v Lublině), který se vrátil z vyhnanství z ruského vnitrozemí. Ten mu vypravoval tuto zajímavou zprávu: Ve vyhnanství byl v Nižním Novgorodě. Tam se seznámil s pravoslavným knězem O. Alexejem Zerčaninovem. Horlivý tento kněz studoval pilně liturgické knihy, patristickou i pravoslavnou teologii, aby mohl s úspěchem bránit pravoslaví proti místním heretikům i katolíkům. Ale po důkladném studiu přišel k závěru, že samo pravoslaví není pravdivé, nýbrž Církev katolická. Byl již úplně katolíkem, pouze nebyl ještě úředně přijat. P. Fulman ho tedy vyzpovídal a přijal do Církve katolické. O. Alexej odevzdal mu rukopis své knihy a prosil o vydání. Poněvadž P. Fulman nemohl to učinit, žádal P. Pydynkowskiho, aby konvertitu navštívil a postaral se o vydání jeho knihy v Rakousku.

P. Pydynkowski se tedy pustil do ruského vnitrozemí a dostal se až k O. Alexejovi. Našel skutečně člověka vážného, hluboce pobožného a Církvi katolické upřímně oddaného. O. Alexej založil školu pro děti, aby mohl lépe šířit ideje sjednocení mezi svými rodáky. Zřekl se úřadu faráře — jako důvod udal reumatismus nohou — leč oděv duchovní nosil dále a tajně sloužil mši sv. z řecko-katolického misálu. Žil velmi chudobně, sám si dělal pořádek ve škole, nosil si vodu, štípal dříví. Získal již pro svou ideu tři kněze. Mínil založit hospodářskou kolonii, již by tvořilo několik kněží-misionářů a horliví uniti, a tak šířit unii mezi Rusy. P. Pydynkowski ho povzbudil k další práci, často si s ním dopisoval a pomohl mu navázat styky se Sv. Stolicí.

Po krátkém pobytu v Haliči vypravil se opět na Podlaší na podzim roku 1897, ale začal pracovat jinou metodou, než pracovali misionáři dosud. Především přestal používat při práci světských vůdců. Ti s počátku sloužili dobře, ale po delší době se neosvědčili. Chtěli si udělat ze svého úřadu výnosné řemeslo, vybírali za křestní listy od unitů peníze, mnohdy se dopouštěli až vyděračství. Nejednou za peníze zrazovali unity i misionáře, ač ne vždy podařilo se policii misionáře chytit.

Dále šlo dříve misionářům především o to, aby co nejvíce pokřtili, vyzpovíдали, obřimovali; misionář odejel, brzy se naň zapomínalo a život náboženský upadal. Neboť uniti, tolik let pozbaveni kněží, podléhali zlým příkladům pravoslavných, zvláště mládež, která vyrůstala bez dostatečné náboženské výchovy.

Rozhodl se tedy P. Pydynkowski, že misionář má především získat několik vážených hospodářů a hospodyní, dobře je poučit v otázkách náboženských; oni pak měli připravovat vesnici na příjezd misionářův, zvláště křtit platně děti, vzorným životem dávat příklad jiným, svolávat sousedy na společné pobožnosti nebo po-

božnou četbu, povzbuzovat je slovem, po případě i napomínat, a takovým způsobem udržovat náboženský život v celé vesnici.

Oba tyto problémy vyřešil P. Pydynkowski takto: Jako průvodci měli sloužit misionářům bratři ze shromáždění br. Alberta Chmielowskiego (albertýni), pocházející z Podlaší. S jejich pomocí měl misionář v každé vesnici vybrat vážnější osoby a založit tam třetí řád sv. Františka. Svatá Stolice dovolila unitům uzavírat manželství bez kněze, pouze přede dvěma svědky, a ten úřad měli plnit muži z třetího řádu. Jak výborně se nová metoda osvědčila, ukázala budoucnost. Podle tohoto plánu byli vypraveni dva albertýni, br. Šimon a br. Leonard, aby zakládali terciářské skupiny a připravili práci pro misionáře. Avšak br. Leonard byl brzy prozrazen a zatčen. Lidé byli tím tak rozhořčeni, že se umlouvali, jak zabít zrádce. Ale na štěstí br. Šimon, který byl ukryt na půdě, všechno slyšel a nedbaje nebezpečí sestoupil dolů, lidi utišil a od záměru odradil.

Zatím, co br. Leonard byl souzen, br. Šimon založil v četných vesnicích třetí řád sv. Františka a připravil vše pro návštěvu misionáře, kterou vykonal P. Pydynkowski na podzim roku 1899.

Br. Leonard byl vězněn několik měsíců v Białé Podlašské a pak internován do Kijeva. Odtud se mu podařilo po 4 měsících šťastně uprchnouti do Haliče.

Na jaře roku 1900 založil P. Pydynkowski s pomocí sl. Eulálie Markowiczové opět ve Varšavě obchod smíšeným zbožím, který byl zapsán na jméno služky Marie Grossové. Opět se tam scházeli uniti a P. Pydynkowski odtud dělal „výlety“ na Podlaší.

V druhé polovici máje t. r. rozhodl se vykonat druhou výpravu. Tentokrát chtěl se dostat s br. Šimonem přes hranice pěšky přímo z Haliče. Dne 13. května seděli již v malé pohraniční krčmě a čekali na známého pašeráka, který je měl převést. Tu neočekávaně přišla pohraniční stráž a chtěla je zatknout. Ale vymluvili se, že jsou terciáři z blízké vsi Monastyrku. Mezitím vešel objednaný pašerák s Židem, kterého právě přepašoval z Ruska. Četník hned žádal pas a prohlížel jej; poněvadž však neuměl číst rusky, P. Pydynkowski velmi ochotně mu posloužil. Žid ovšem neměl visum, četník ho zatkł a odvedl do Cieszanowa. Žid se vzpíral, sliboval, vymlouval se, že má nemocnou ženu, že šel pouze k jistému zázračnému rabínu. Ale nic nepomohlo, četník byl jako z kamene.

Po 11. hod. v noci vydali se na cestu s pašerákem, který v tak nevhodnou chvíli přivedl chudáka Žida. Přešli šťastně hranici, vyspali se na půdě u svého průvodce a ráno se vydali sami na cestu k unitům. Navštívili všechny vesnice, kde byl založen třetí řád sv. Františka.

A bylo toho potřeba; neboť na Podlaší v posledních měsících zvláště dvě věci ohrožovaly bezpečnost a pravověrnost unitů — nerozvážní horlivci a jakési náboženské jitrění a chorobný mysticismus, který se vyvinul z neustálého zájmu o náboženské otázky.

Mezi horlivce patřil především světský kněz — Bedřich Žyskar. Narodil se roku 1868. Otec byl francouzským katolíkem (Giscard)

a matka protestantkou. Teprve když vstoupil do kadetské školy v Petrohradě, dověděl se, že je podle křestního listu katolíkem a má tedy chodit na katolické náboženství. Brzy se stal horlivým katolíkem a když vzklíčilo v jeho duši kněžské povolání, vstoupil do semináře v Petrohradě. Naučil se dobře polsky a spolu s věrou a jazykem přijal všechny národní tradice polské.

Po vysvěcení dostal farnost v Dorpartu. Odtud přestrojen za vesničana přijížděl na Podlaší, křtil unity, zpovídal, žehnal manželství. Ale chybou bylo, že to činil bez náležité opatrnosti, přímo okázale, takže to nemohlo ujít bdělému zraku policie. Sám sice utekl závčas za hranice, ale mnozí uniti dostali se za jeho neopatrnost zbytečně do vězení a do vyhnanství.

V Itálii pod hradbami Říma, v Peggio Midtetto, založil pak jakýsi seminář, kde chtěl vychovávat, zvláště z unitské mládeže haličské, misionáře pro Podlaší. Později přeložil svůj ústav do Palambro v Umbrii, kde rovněž založil kongregaci pro konvertitky z pravoslavi. Ale ústav živořil, nejednou musel P. Žyskar utíkat před věřiteli. Aby získal prostředky k uskutečnění svých plánů, vkrádal se přestrojen do rodného kraje a prosil o podporu u známých. Policie po něm pásla a při jedné návštěvě byl chycen. Uvěznili ho ve varšavské citadele a pak odsoudili k pětiletému vyhnanství ve vzdálené ruské gubernii.

Jeho návštěvy unitům více škodily, než pomáhaly. Neboť ve svých promluvách málo jim připomínal povinnosti křesťanského života, nenapomínal, nekáral četné přestupky, nýbrž jen pochleboval jim v nadšených kázáních, že jsou mučedníky za víru, že s hrdostí hledí na ně Sv. Otec a celý křesťanský svět; — a zatím ti „mučedníci“ vzájemně se hádali a nenáviděli, kradli, opíjeli se, upadali mravně, poněvadž byli již tak dlouho pozbaveni poučení a povzbuzení k plnění svých mravních povinností, a pravoslavní dávali jim špatný příklad.

Krátce před příjezdem P. Pydynkowskiho kromě P. Žyskara byl na Podlaší i jeho vychovanec, nějaký Jan Kapistrán, bývalý varhaník. Jan Kapistrán žil asi dva týdny v ústavě P. Žyskara v Palambro, ale pohádal se se svým představeným a utekl na Podlaší. Tam se vydával za jáhna, slavnostně uděloval sv. křest, vydával křestní listy s vlastní pečeti, žehnal manželství. Na konec se prohlásil za kněze, ale mše sv. nesloužil ani nezpovídal, nýbrž dával pouze listek pro místního faráře, aby dotyčnou osobu vyzpovídal.

Kromě něho byl tam ještě jeden horlivý pseudo-apoštolo, prostý vesničan B., kterému ruská policie připisovala s počátku práci P. Žyskara. Ten zase s přehnanou horlivostí rozšiřoval Živý růženec a nekuřáctví. Vzal na příklad do rukou obrázek P. Marie a přemlouval vzpirajícího se souseda: „Jestliže se nezapíšeš do „Živého růžence“, jestliže se nezřekneš kouření, já tu P. Marii roztrhám na kousky, probodnu, spálím, pošlapu! Což ti není líto té Matky Boží?“ — Takovými „důkazy“ ovšem přemáhal vzdorujícího, který, aby jeho

vlastní vinou — jak se domníval — nedošlo k pohanění P. Marie, dal se zapsat do „Živého růžence“ a slíbil, že nebude kouřit.

Jindy, když zatvrzelce nemohl přesvědčit, bil hlavou o zeď, celé hodiny se modlil, nejedl, nespál — až ho „obrátil“. Ovšem taková „obrácení“ byla povrchní a působila více zla než dobra. „Obrácený“ dál zachovával své dávné zvyky, z „Růžence“ sice nevystoupil, ale pohoršoval a sváděl jiné.

Druhým zlem byl jakýsi mysticismus a pověry, které šířili „proroci“ a „prorokyně“.

Jedna vesnice krátce před příjezdem P. Pydynkowskiho přešla na pravoslaví. Po zrušení unie byla tam dívka-prorokyně, která udržovala lid při pravé víře. Po nějakém čase vyhořela celá vesnice kromě krčmy. Poněvadž lidé neměli kde hlavu sklonit, chodili do krčmy a začali přivykat pití. Prorokyně oznámila, že požár je trestem Božím za to, že nechtějí chodit do pravoslavné cerkve, sama přijala pravoslaví a — celá vesnice šla za ní.

Nejslavnější z „proroků“ byli nějaký Michal Roman Kulhavý a „prorokyně“ Marta.

Proroci si získávali slávu dlouhými modlitbami, posty, poutěmi do Čenstochovy, ale hlásali, že je hřích přijímatí podle latinského obřadu, pouze zpověď u katolického kněze jest prý dovolena, unie je bližší k pravoslaví než k Církvi katolické i podobné nebezpečné názory. Připisovali si zvláštní dar rozeznávání lidí bohumilých od lidí zlých; proto jedny veřejně chválili, druhé prohlašovali veřejně za prokleté, zavržené, vtělené ďábly, zakazovali všem s nimi obcovat. Vyobcovaní ovšem padali před nimi na tvář, prosili je, aby je neodsuzovali, nevylučovali ze společnosti dobrých. Proroci jim ukládali pokání a po nějakém čase opět přijímali mezi dobré. Proroci rovněž zakazovali svítit petrolejem — ďábelskou vodou — kterou poznávali podle pekelného zápachu. Sloužili též jakousi mší na černém chlebě, do něhož zapíchovali kolíčky za divných obřadů. Chléb pak lámali a rozdávali lidem, kteří si jej brali domů a s úctou přechovávali. Těm lidem, kteří nevěřili v jejich „poslání“, vyhrožovali věčným zavržením, neštěstím v hospodářství a pod.

Byli však lidé střizliví, kteří vypověděli prorokům rozhodný boj. Přibližovali se k nim zúmýslně, aby poznali, co jsou zač. Radili se kněží a pak demaskovali proroky i jejich zjevení.

Mezi nimi vynikal nějaký unita Ondřej, později bratr ze shromáždění bratra Alberta. Ve své vesnici vedl „Růženec“, organizoval poutě do Čenstochovy, byl velmi výmluvný a měl vliv na své souvěrce.

Jednou mu oznámila známá prorokyně Marta, která mívala vidění večer v lese, že dostala „rozkaz“ (tak proroci nazývali svá „vidění“), týkající se zvláště jeho. Výslovně má se Ondřej zúčastnit poutě do Čenstochové a tam se má s ní oženit. Když tam přijdou, zázračný obraz sám se odhalí, zvony samy začnou zvonit, svíčky na oltářích samy se zapálí a kněz, poučen takovými znaky, hned požehná mladé dvojici. Ondřej hned vše prohlásil za výmysl vda-

vekchtivé Marty, ale lidé věřili a ujišťovali, že ho potká jistě velké neštěstí, jestliže nesplní Martin „rozkaz“.

Aby jim dokázal, že Marta je podvodnicí, vypravil velkou pouť do Čenstochové a Martu vzal také. Přirozeně žádné zázraky se nestaly a prorokyně ztratila důvěru, ale ne u všech. Mnozí ctitelé kupovali drahé látky na plénky pro dítě, které — jak tvrdila Marta — mělo se zjevit v určeném dnu a zázračným způsobem projít zavřeným oknem. Ondřej přišel v naznačený den do domu Martina; našel skutečně dítě, ale v komoře, kde ležela na lůžku Marta, která se ještě nezotavila po porodě. Později se vdala za otce svého ne-manželského dítěte.

A takových případů bylo více; mnohé prorokyně zavřela ruská vláda za mříže pravoslavných klášterů.

P. Pydynkowski tedy, aby čelil zmíněnému zlu, zdržel se v každé vesnici asi dva dni. Svolával shromáždění terciářů podle rituálu předepsaného Sv. Stolicí a přijímal nové členy. Prvního dne byla obláčka mužů, druhého žen. Sloužil mši svatou, poučoval terciáře, jak mají sami příkladně žít a povzbuzovat k tomu jiné. Zbytek času věnoval doplnění křestních obřadů soukromně pokřtěných již dětí. Představeným terciářů sdělil, že z dovolení Sv. Stolice směji uniti před nimi uzavírat platně manželství. — Vyzpovídal 517 osob, pokřtil 140 dětí, zaopatřil 6 nemocných, obrátil jednoho odpadlíka — a 9. června byl již za hranicemi.

*

Leč tu potkala misii neočekávaná nehoda. Sl. Markowiczová přijela v misijních záležitostech do Krakova a na zpáteční cestě byla zatčena. Někdo ji asi zradil. Odvezli ji do varšavské citadele; tam snášela hrdinně všechny nevýhody a utrpení, ale nikoho nevyzradila. Po několika měsících zemřela ve vězení.

Obchod na Mokotově sice nějaký čas vedla známá sl. Markowiczová, ale brzy byl nucen P. Pydynkowski jej zrušit.

Za těchto okolností misie na Podlaší byla nemožnou a P. Pydynkowski odjel na práci do Rumunska. (Pokračování.)

Návštěvou u Slováků ve Francii.

(Fra P. M. P.)

Za první misijní stanicu vyhledal som na radu nejdp. preláta dra Rudolfa Zháněla V e s o u l. Začal som tam pracovať 1. XII. 1933.

Našich krajanov je tam asi 120. Mluvia slovensky, maďarsky a dve rodiny nemecky. V hojnom počte prichádzali na kázne, ktoré som držal každý deň večer o 8. hod. Ku sv. zповedi a ku sv. prijímaniu pristúpili skoro všetci. S najkrásnejšími dojmy a hrdým povedomím, že títo naši krajanovia celým svojím životom vydávajú nášmu národu, milujúcemu Boha a vlasť, najkrásnejšie svedectvo, dňa 6. decembra som odcestoval do Paríža.

Za svojho pobytu v Paríži večinu času som ztrávil u osv. pána dr. Zháněla, pomáhajúc mu v jeho všestrannej činnosti pre dobro našich vystahovalcov.

Večer o pól 8. hod. šli jsme do spolkovvej miestnosti, kde sa schádza naša mládež každú stredu a nedeľu okrem mimoriadných prednášok. Tu prežíva chvíľky radostných rozpomienok na krásnu našu vlasť a čerpá z kníh a časopisov lásku k domovine.

Dňa 9. a 10. decembra mal som pravidelné slovenské bohoslužby v kostole pre cudzincov.

Dňa 16. dec. odišiel som do Breteuilu. Odpoľudnia som navštívil krajanov, ktorí pracujú v železnej továrne Magdalene. Práca je tam ťažká a povinná i v nedeľu. Ťažko som našiel príležitosť k nášmu ľudu spolu shromáždzenému premluviť. Musel som sa spokojiť len rozhovory v rodinách. Ku sv. zpovedi prišlo len asi 16 ľudí. O 9. hod. som kázal, vyzýval som krajanov, aby čistým, Boha milujúcim srdcom pripravovali sa na radostné sviatky vianočné. Malá účasť na cvičeniach dá sa omluviť 15 stup. zimou, jakú tu ľudia ešte nepamätajú. Francúzi nevychádzali ani z izby.

Do Paríža som sa vrátil 18. decembra a odtiaľ som pak odcestoval do Argenteuilu.

Krajanovia v Argenteuile majú ešte dobrú voľu. S radosťou vždy som sa blížil ku zповednici, lebo vždy už pár ľudí čakalo. V nedeľu a pondelok bolo na sv. omši a kázni asi 600 krajanov. Pán farár od radosti z kostola ani nevyšiel. Po evanjeliu mal ku naším kázeň, ďakoval im, že v tak veľkom počte sa účastnili sv. omši a prosil, aby i naďalej zostali národom tak zbožným a tak dobrý príklad dávali jeho ostatným farníkom. Dobrú voľu majú, ale k dobrému činu vždy neprichádzajú, hlavne pre neznášanlivosť, tú smutnú vlastnosť slovanských národov. I tu delí krajanov a pripravuje pôdu hnutiu protikatolíckému a protištátnému. K urovnaniu nedorozumení nutne je zapotreby vyššej autority, dôstojnosti kňazskej. Medzi sebou i pre malú vec sa často nemôžu shodnúť. Teraz sa mi podarilo dosť všetko usporiadať, neviem však, jak dlho to potrvá. Usiloval som sa upevniť spoločnosť Cyrila a Metoda, ktorý pre malú vec by sa bol skoro úplne rozpadol. Zostalo len málo členov, ale títo sú činní. Terajší výbor sa snaží i sám všetko uviesť do súladu. — Daj Boh, aby sa mu to podarilo! Majú dobrú voľu, ale tiež musia od činu častejšie odstúpiť pre finančné nedostatky. Nemôžu zohnať potrebný grôš, aby si mohli zadovážiť spolkovú miestnosť, kde by sa mohli týždenne schádzať ku spoločnému poučovaniu a povzbudzovaniu. Po Argenteuile odejel som ráno 28. decembra do Chalet-Vesines.

Krajanie v Chalet-Vesines jaksi nápadne zabúdujú na svoje náboženské povinnosti, hoci sa tešia mimoriadnej láske pána farára, ktorý sa naučil i litanie odbavovať slovensky. Ku kázňam a ku sv. sviatostem pristúpili asi dve tretiny. Protikatolícke hnutie má tu dobrú žatvu. Slovenský spolok Štefánika sa uzniesol spoločne so Sokoli usporadúvať slavnosti. Na Silvestra som sa poďíval

na spoločne usporiadané divadlo. Moja návšteva bola neočakávaná a iste nemilá pre nevybierané výstupy. Predseda hľadel to omlúvať tým, že nepočítaly s mojou návštevou. Tak hovorím: Vy ste vzorní len, keď je s vami kňaz? Krajania v Chalett-Vesines sú velice ohrození nábožensky a národnostne. A smutná vec, že to ohrozenie je strojené ľuďmi, v ktorých srdci koluje naša krv.

Kostel ve Vesoul (ve Francii), jež navštěvuji naši krajané.

V mestách, kde som držal misie, všade som ponavštevoval krajanov. Tu som poznal ich život, ktorý sa podobá kvietku presadenému z pod Tatier, Krkonoš a Šumavy do podnebia francúzskeho. Musia tu mnohým veciam privykať a od mnohých si odvykať, musia viesť tuhší boj o zachovanie svojho náboženského a národnostného presvedčenia. Mnohí, keď prídu do Francie, nevedia ani slovo francúzsky. Kostol zvlášte kázne prestanú byť pro nich prostriedkami povzbudenia a potešenia. Z počiatku do kostola chodia, hoci s boľným srdcom, pozdejšia sa mu vyhýbajú. „Čo tam pojdem, šak aj tak nerozumím,“ často som slyšal. A dokiaľ porozumie, v mnohého srdci vláha viery úplne vyschne, srdce sa stane kameňom, na ktorom sa slovo božie neujíma, ani keď je potom hlásané v materskom jazyku. Srdce suché, pokušenie veľké — toť údel mnohého vystaľovalce, toť rozpoložení k tuhému boju. Starší zápasia s rečou francúzskou niekoľko rokov. Mladá generácia vyškolená vo Francúzku zabudá na slovenčinu. Za pár rokov príde k tomu, že babička bude potrebovať tlumača, bude-li sa chcieť domlúvať s vnúčatkom. Príde k tomu iste, nebude-li v čas postarané o našú mládež.

Prevážná väčšina našich vystaľovalcov má pevnú nádej, že až príde kňaz, až im on bude učiteľom a vodcom na ceste lásky k Bohu a národu, všetko sa zmení. Kéž milostivý Boh uskutoční ich pevnú

nádej, v lepší budoucnost pod stálým vodcovstvom kňaza, aby naši všetci bratia a sestry v cudzine stále sa spojovali s námi pri úpenlivom volaní: Deditvo otcov zachovaj nám, Pane!

O sjednocení církví.

Br. J. Mastylak C. Ss. R.

Rozkol církevní je velikým historickým hříchem Východu¹ proti lásce a Bohu, o němž napsal sv. Jan: „Bůh láska jest“ (I. Jan 4, 8) — a Východ neprolil zaň dosti krve a nevyplakal dosti slz.

Sjednocení církví má být vyplněním velekněžské modlitby Kristovy: „Aby všichni jedno byli“ (Jan 17, 21); je dílem tak vznešeným, že se Západ ještě o ně dosti nemodlil, nepracoval a neobětoval.²

Dnes je všem známo, jak Sv. Otec z hlubin duše touží a modlí se a pracuje pro svatou jednotu. Také katolická hierarchie a teologie³ s chutí a odvahou buduje spojující mosty s Východem a velehradské kongresy staly se mezinárodním forem těchto snah. Ale myšlenka svatá musí proniknout co nejvíce myslí a srdcí. Velký metropolitní lvovský a vyznavač sv. jednoty (carský vězeň v r. 1914—1917) dr. Ondřej Šeptycký obrátil se k západním bratřím s výkřikem a prosbou o tisícíhlavé zástupy bezprostředních unionistických pracovníků, řeholníků, misionářů.⁴

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje chce postavit do služeb svatého díla sjednocení co největší počet katolického lidu. To měl na mysli mariborský biskup A. M. Slomšek, i zakladatel Apoštolátu nezapomenutelný arcibiskup dr. Stojan.

Unionistické snahy potřebují kapitálu z obětí tisíců⁵ a milionů.⁶ Proč?

Sjednocení církví je úkonem nadřazeným, boholidským: vyžaduje mohutného proudu milostí Ducha sv., který řídí Církev Kris-

¹ Hlavní vinu za rozdělení Církve nese orthodoxně-protikatolická vysoká hierarchie řecká (Vlad. S. Soloviev, *La Russie et l'Eglise universelle*, Paříž 1889, Úvod XXXIII n.). Fotia do jisté míry ospravedlňuje dr. Fr. Dvorník (CKD 1933, 477 n.; *Acta V. conv. velehrad. 1927*, 149 n.). Ruská církev byla stržena do rozkolu nejvíce po r. 1104 od kyjevských metropolitů, příslých z Cařihradu. (Dr. Jul. Pelesz, *Geschichte der Union*, Vídeň 1878, I. str. 85; 232 n.)

² V „Syllabu“ Pia IX. je zavržena věta „*Divisioni Ecclesiae in orientalem atque occidentalem nimia Romanorum Pontificum arbitria contulerunt*“ (v. 39.). Přesto Benedikt XV. učil modliti se k Bohu: „Chraň nás každé chyby, která by je (= Východany) mohla od nás oddalovat!“ ACM. 1922, str. 20.

³ Srovnej: „Jest svrchovaný čas, aby se naše bohoslovná i světská věda orientovala směrem východním.“ (Dr. Fr. Grivec — M. Chudoba, *Pravoslavi* 1921, 112.)

⁴ *Missions Benedictines* 1921, 187 n. — *Die kath. Missionen* 1921-22, str. 91.

⁵ Slova P. Jos. Schryversa C.Ss.R., představ. provincie belgické, který přivedl belgické redemptoristy do Haliče a dvacet let tam pracoval (1913—1933) pro myšlenku sv. jednoty.

⁶ Sr. výrok A. C. Stojana: „Až se bude obětovat denně 1.000.000 sv. přijímání za unii, pak jistě dá Bůh sjednocení.“ *Jitro* XV., 27.

tovu, Ducha sv., který není Bohem rozporu, nýbrž míru⁷ — ale i křesťanstvo musí s ním svobodně spolupracovati. Tak je tomu i při působení milosti u jednotlivce. Poněvadž však při snaze o spojení církví nejde o přerod a získání jednotlivců, nýbrž celých církevních společností, nestačí k spolupůsobení úsilí několika osob. Je třeba práce mnohých! Počet je násobitelem dobra.

150milionového stádece východanů neuvede do pravého ovčince Kristova 15 pastýřů! Je známo, že setbu, z níž vzešlo deset milionů unitů na Bílé a Červené Rusi, zvlažila mučednická krev arcibiskupa polockého sv. J o s a f a t a a sta uniatských kněží.⁸ Trpělivý biskup ženevský, sv. František Saleský, celoživotní námahou obrátil 70.000 kalvinů. Přemožený satan vyznal o sv. faráři z Arsů, že vyrval peklu 80.000 duší. Hleďte, kolik Josafatů, Františků a Vianneyů třeba k získání 150 milionů odloučených bratří!

Nemá-li tedy unionismus tisíce takových světců, potřebuje miliony zbožných modlitelů a trpitelů, to znamená: potřebuje opravdové a životní podpory nejširších vrstev katolického lidu.

Víme však, že i na unionismus, který u národa cyrilometodějského je rovnocenný práci misijní, vztahuje se známá dějinná pravda: *ž e l á s k a k m i s i í m r o d í s e j e n v d o b á c h k v e t o u c í h o n á b o ž e n s k é h o a c í r k e v n í h o ž í v o t a*. Aby tedy myšlenka cyrilometodějská vyšlehla mocným plamenem, je nutno duše a srdce lidu uschnouti k tomuto požáru opravdovým obrozením v Kristu a pro Krista. Nesmějí vymizeti nejkrásnější, nejvznešenější a nejdrahocennější síly našeho náboženského života a snažení, a katolický náš národ nesmí se stát uvadlou ratolestí na světovém stromě Církve.

⁷ „Unie bude dosaženo snáze, budou-li se vznášeti vroucí modlitby k Duchu svatému, který není Bohem nesvorností, nýbrž míru.“ Lev XIII. Die kathol. Missionen 1927, 347.

⁸ Sv. Josafat byl umučen r. 1623 a do poloviny 17. století padlo asi 100 kněží za sv. unii. Carevna Kateřina II. (1762—1796) přinutila však k odpadu na 8.000.000 sjednocených, zabrala jim 10.000 cerkví a 150 klášterů. (Sr. dr. Jos. Samsour, Církevní dějiny obecné III., str. 1031, 1116.)

Modlitba dětí

ke cti sv. Terezie Ježíškovy za spásu nešťastných dětí ruských. (Doporučená Sv. Otcem Piem XI. pro výroční den I. sv. přijímání sv. Terezie Ježíškovy — 8. května — nebo nejbližší neděli. Pont. Com. pro Russia 9. 4. 1932.)

Ježíšku malíčký, který jsi dal své nejpokornější služebnici Terezii rodiče dokonale křesťanské, smiluj se nad ruskými dětmi, poněvadž mnoho jich je opuštěno a bloudí, jako by neměly duše.

Božský Ježíši, který jsi dal své služebnici Terezii výborné kněze a učitelky, již ze všech sil jí pomáhali, aby Tebe lépe i poznávala i milovala, smiluj se nad ruskými dětmi, které jsou vyučovány v nenávisti k tvému náboženství.

Ježíšku malíčký, který jsi zázračně uzdravil svou malickou Terezii k radosti blahoslavené P. Marie, smiluj se nad ruskými dětmi, které se ani nedovědí, že tvoje Matka jest jejich matkou na nebi.

Božské Dítě Ježíšku, který chceš spasit všechny děti, osvobod ubohé bratry ruské ode všeho přívalu zla, které jim brání Tebe mít na zemi, aby Tě spatřili v nebeské radosti, jak Tě už nyní vidí sv. Terezie. Amen!

„Spasiteli světa, zachraň Rusko!“

(Odp. 300 dnů od Pia XI.)

Pozn. red. Prosíme vdpp. katechety a všechny duchovní správce, aby dobrotivě uskutečnili výzvu posledních „Acta Curiae archiepiscopalis Olomucensis“ a získali co nejvíce dětí k svatému přijímání na den 8. května, kdy se mají při hodném sv. přijímání spojit modlitby katolických dětí všech národů za opuštěné děti v Rusku.

Křesťanský Východ.

ZE SOVĚTSKÉHO RUSKA

Pravoslavné velkonoce, případně i letos na 8. duben, byly sice sověty prohlášeny za pracovní dny, přece však všechny svatyně Moskvy byly přeplyněny věřícím lidem. A nebyli to jen lidé staří, vychovaní ještě v době před-revoluční, ale velmi silná byla účast mládeže na velkonočních bohoslužbách!

Biskup Antonín Maleckij ukončil nedávno trest svého vyhnanství na Sibiři a chtěl se vrátit ke svým věřícím v Leningradě, odkud byl poslán do vyhnanství. Než sovětské úřady nedovolily mu dál odejet než do Irkutsku, kde musel zůstat.

V posledních měsících uvěznilo GPU celou řadu katolických kněží: P. Blechmana z Kyjeva, P. Šuberta z Oděssy, P. Illiho z gub. oděské, P. Gacembellera z Eichwaldu u Marjampola, P. Kuna z Alexandrovska na Dněpru. V Ufě byl uvězněn P. Jodokas. V Turkestanu a na Urále zůstal jediný kněz P. Budrys.

Pronásledování katolíků vzbudilo však sympatie pravoslavných věřících k Církvi katolické a namnoze i touhu po sjednocení s ní, zvláště tam, kde se podařilo bolševikům získat k odporu některého pravoslavného duchovního.

Někdejší apoštolský administrátor na Sibiři O. Julián Gronski byl vysvobozen ze sovětských žalářů, a opustiv Rusko, přijel do Kovna.

Sovětské sanatorium. Jedním z nejhorlivějších kněží katolických v Leningradě byl P. P a v e l C h o m i č, rodák z Grodenska. Neušel proto pozornosti bolševických tyranů. Roku 1927 byl uvězněn a pak nastoupil svou křížovou

cestu mučednickou. Mnoho přetrpěl ve vyhnanství na ostrovech soloveckých, ale nejhůře mu bylo v pověstném žaláři na „Špalerce“, kde prodlel hrozných 11 měsíců (od léta 1932 do června 1933). První čtyři měsíce nesměl vůbec opustit žalářní celu, zbaven byl jakékoliv četby, trápen hladem, ani zázilky přátel mu nedoručovány. Nedivno, že po 11 měsících sotva nohy vláčel. Horší bylo však utrpení duševní. Znamý pronásledovatel katolíků, tovaryš Pauker, sám snažil se ho přivést sliby a hrozbami k odporu od viry anebo aspoň od kněžství. Hluboké přesvědčení náboženské P. Chomiče odolalo všem ukrutnostem, ale nevydrželo to zubožené tělo, nervy. Utrpěl otřes nervový. Přesto byl však poslán do tábora k nuceným pracím v Ledovém moři s bolestnými boulemi na hlavě... Konečně byl nyní převezen do sanatoria pro nervové choré v Leningradě...

Ostrůvkem v moři sovětského pronásledování náboženského je římskokatolický kostel franc. sv. Ludvíka v Moskvě. Tam shromáždil v neděli 11. března t. r. americký augustinián Rev. Leopold Brown katolíky americké i jiné věřící na první mši sv. Rev. Brown náleží k personálu amerického vyslanectví v sovětech a je pod ochranou Spojených států severoamerických, jejichž prezident Roosevelt vyjednal s Litvinovem náboženskou svobodu amerických občanů v sovětech jako podmínku amerického uznání sovětů. Církevně podléhá Rev. Brown pravomoci apoštolského administrátora, jediného ještě katol. biskupa v Rusku, msgra Neveu, rodem Francouze.

Nová protináboženská literatura. Během posledních dnů vyšly v Rusku

tyto protináboženské knihy: Amosov: „Pohádka o Kristovi“ (5. rozšíř. vyd.), Aleščuk: „Budování socialismu a překonávání náboženství“, „Protináboženská čítanka“ (352 str.), Rumjancev: „Pravoslavné svátky, jejich vznik a třídní podstata“ (294 str.), Jaroslavskij: „Bible pro věřící a pro nevěřící“ (420 str.). Tatáž „Bible“ vyšla také v laciném vydání. Tajemství nových vydání této bezbožecké literatury vysvětlují snadno vládní peníze, za něž se vesele tiskne a vydává i nejzaostalejší literární plevel! („Sovětskie knižnyje novinky“ 1934, č. 23, 24.)

Význam přeložení hlavního města Ukrajiny. Podle „Soc. věstníku“ došlo k přeložení hlavního města Ukrajiny z Charkova do Kijeva z důvodů politických, nikoli z důvodů hospodářských, jak přeložení vysvětlovala sovětská vláda. Jde o ústupek, který učinila sovětská vláda národnímu uvědomení Ukrajinců. Obyvatelstvo Charkova je totiž velkoruské, což umožňovalo na jedné straně ukrajinský separatismus a na straně druhé velkoruský šovinismus. Přeložením hlavního města Ukrajiny do Kijeva udělal centrální komitét Ukrajincům ústupek v naději, že pak i mezi Ukrajinci najde dostatečný počet pravověrných stalinovců, potřebný k utvoření kijevské rady lidových komisářů.

Maxim Gorkij o sovětské literatuře. Moskevské listy „Izvěstija“ a „Pravda“ (z 28. II.) přinášejí kritický článek Gorkého o sovětských spisovatelích pod názvem „O r á z n o s t i“. Gorkij nezabývá se obsahem jejich knih, vystupuje však proti jejich jazyku, který je prý znečištěn slovy „nestvůrně vymyšlenými“. Ruský jazyk nebyl nadarmo Turgeněvem nazván „velikým a krásným“. Sovětsští spisovatelé se odvolávají na to, že „v našem kraji se tak mluví“. Není třeba zavádět do literatury sprosté výrazy, na př. slovo „jísti“ zaměňovati slovem „žrátí“. Znečištění jazyka nelze považovati za jeho obohacení. V „ráznosti“ sovětských spisovatelů vidí Gorkij vedle rychlosti myšlení a jednání vždy jen povrchní, nepromyšlený jejich poměr k lidem a k různým zjevům života. Předrevoluční ruští spisovatelé neuzívali tak často a tak hloučce zájmena „já“, jak to dělají „rázní“ sovětsští spisovatelé. V běžné sovětské literatuře převládá všude

slůvko „já“. — U ruských klasiků lze prý se poučiti, jak se má pracovat čestně a vážně. — Mladí sovětsí spisovatelé zamilovali si „ráznost“ a kvapnost jako cestu k slávě, ale tím se vysvětluje též nedbalost jejich práce. Tento smutný fakt mohou popírat jenom ti kritikové, kteří nepozorují příkrého rozporu mezi jazykem autorů a skutečným obsahem knih, mezi formou a podstatou, mezi záměrem a jeho vyplněním. Tento rozpor stále vzrůstá. Čím jasnější, barvitější je sovětská skutečnost, tím jasněji je slyšeti, jak matně zní jazyk, jak povrchně, byť i s rozmachem, jest líčen podivuhodný sovětský život. — Proto „bije Gorkij na poplach“.

Cesty sovětské literatury. V plenární schůzi organizačního výboru Svazu spisovatelů přečetl jeho jednatel Judin zprávu o poslání sovětské literatury: „Sovětská literatura svým obsahem a svou ideovou náplní je nejpřednější na světě. Avšak její umělecká forma je dosud silně zaostalá. Máme velmi mnoho nudných knih. Tak na př. polovina knih, vydávaných nakladatelstvím Moskevského sdružení spisovatelů, obsahuje díla umělecky velmi slabá, připomínající špatné novinářství. Celá řada básníků snížila neuvěřitelnou měrou úroveň svých prací. Naši spisovatelé se dosud bojí směle a samostatně položit některou otázku, dělají velkorysé politické vývody. Je mnoho braku v umělecké tvorbě. Velmi nízkou úroveň mají poslední dobou Utkin, Zarov a Altauzen.“ („Pravda“ 9. III.)

Patnáctiletí komunistické internacionály je skoro úplně věnována moskevská „Pravda“ ze 4. března. Záhloví čísla nese heslo: „Dělnická třída celého světa má před sebou jedinou cestu — cestu boje za diktaturu proletariátu, za sovětskou vládu. Ať žije veliký a nepřemožitelný prapor Marxe, Engelse, Lenina, Stalina.“ V úvodníku „Na historickém přechodu“ označují se poslední události v Rakousku, Francii, Španělsku, Polsku, Číně jako úspěchy komunistické internacionály. Proletářské a vládnoucí masy všude prý, kde kypí třídní boj, počínají chápati jediné možné východisko, totiž rozbití fetězy, svrhnutí panství buržoasie a zřízení diktatury proletariátu. Za uplynulých patnáct let vyrostla prý komunistická internacio-

nála v obrovskou sílu, jejíž vliv daleko přesahuje organizační rámec jednotlivých komunistických stran. Dílo komunismu je prý ve spolehlivých rukou leninské komunistické internacionály, v osvědčených rukou největšího stratega proletariátu a vůdce revolučních armád Stalina. Historický mezník jest již blízko, prapor sovětů bude vlát v celém světě." Skromně poznamenáváme: dosud ještě nevlá...

Sovětské školství. Tvůrcové „kulturní pětiletky“ vidí hlavní úkol školy v tom, aby vychovávala kádry kvalifikovaných pracovníků, jichž je třeba ke zprůmyslovění země. Avšak pro výchovu těchto kádřů je nutno především rozšířit síť škol. To by ovšem vyžadovalo 1.500.000.000 rublů výdajů. Bylo nutno přikročit k dobrovolnému sebezdanění všeho obyvatelstva. Počet škol a žáků rychle vzrostl. V r. 1928 bylo na celém území SSSR 12 mil. žáků a studentů, kdežto r. 1930 tento počet vzrostl už na 20 milionů. Počala horečka specialisační. Školy desetileté byly přeměněny v sedmileté a vyšší ročníky — v technická učiliště. Na vysokých školách byla studijní doba zkrácena na 3 leta. Místo zrušených tříd, kursů a přednášek byly zavedeny zvláštní studijní brigády. Správci jednotlivých škol stali se v letech 1930—31 místo profesorů favorisovaní dělníci. Zároveň bylo vyhlášeno zvojenštění škol; všude byly zřízeny vojenské kabinety, stolice vojenských věd na vysokých školách atd. Úkoly, zkoušky, přednášky, třídy a kursy byly zrušeny. Všechno bylo industrialisováno a militarisováno. Avšak ukázalo se brzy, že pro nové školy není budov, není stolů, židlí, lavic, ani školních pomůcek. Nejbolestnější stránkou školství stala se otázka pedagogického personálu. Školní plán potřeboval 75.000 učitelů, kdežto pedagogická učiliště mohla v nejbližší době dodat jen 10.000 učitelských sil. Nezbylo nic jiného, než najímati za učitele i živel velmi málo vzdělaný. Výsledek všeho byl ten, že přes 60 proc. učitelů obecných škol mělo nejnižší vzdělání. Kdo vychodil obecnou školu, stával se v ní učitelem. Nástupce Lunačarského v úřadě komisaře lidové osvěty Bubnov musel konstatovat naprostý krach sovětské školy. Usnesením sovět. vlády z 5. září 1931 byl zrušen program kulturní pěti-

letky. Nastává ústup na celé frontě: znovu se zavádějí zrušené vyučovací předměty, ruský jazyk, dějepis, zeměpis a j., obnovena stará praxe úloh z předmětů podle učebnic, zmenšeno na míru nejmenší zatěžování žactva a studujících veřejnou činností, omezeny schůze a komise žakovské atd. Zavádí se individuální záznam o prospěchu žactva, zrušuje se brigádová soustava, obnovují se staré university, polytechniky, fakulty, jednotlivé školy se slučují ve velká vysoká učiliště. Profesorům se zabezpečuje možnost, aby se zabývali vědeckou prací, a studentům, aby se učili. Zkrátka, nastává úplný obrát k staré buržoasní škole. Cinitelé industrialisované školy upadají v nemilost, a naopak počínají komunisté hledati doma i za hranicemi zkušené pracovníky starých škol, kteří by mohli znovu vybudovati, co komunismus rozvrátil. Avšak obroditi ruskou školu bude možno jen tehdy, jestliže po vystrizlivění na poli školním nastane i vystrizlivění hospodářské, politické a kulturní. V nenormálním sovětském ovzduší není možno vybudovati něco aspoň trochu normálního.

Luxusní nákupy v sovětském Rusku. V prvních třech letech bolševické revoluce neměla vláda kdy, starati se o vkus a požadavky konsumentů. V letech 1921 až 1927 byla soukromým kapitalistům popřávána volnost opatrovati trhy zbožím podle přání konsumentů. Avšak ve výrobě měla vláda hlavní slovo. A po roce 1929 měla v těchto věcech vlastně monopol. V době pětiletky bylo vůbec těžko něco koupiti: trhy a obchody zely prázdnotou. Aby se to lehčeji neslo, hlásali tehdy sovětští intelektuálové, že pěkné šaty a podobné věci jsou „buržoasní“ a že bolševici o to nestojí. Byla povzbuzována nenávisť ke všemu, co se vztahovalo k buržoasii. Jednoduchost v obleku i v živobytí byly protestem proti zjemnělostem a zábavám zámožných.

Lid však nepřestával toužiti po krásách v životě intimním. Zvláště na konci první pětiletky se takové touhy velmi silně projevovaly. V divadle na jevištích bylo ukazováno, jak vyžili buržoasti se kroutí ve foxtrotu v kavárnách; ale lidé tam chodili proto, že rádi slyšeli foxtrot a rádi viděli oblečené lidi. Kdo mohl, objednal si gramofon a příslušné desky z ciziny.

Takové radosti byly ze začátku tajně udržovány v některých domovech, brzo se však dostaly na veřejnost.

Sovětské ženy si uvědomovaly čím dále tím silněji, že se rády pěkně strojí, jako ženy kdekoliv jinde, a že muži je rádi vidí pěkně ustrojené. Tak se začaly uplatňovat pěkné střevisky, hedvábné punčošky a jiné věci. Dnes je dobrá švadlena v Rusku hledána a dobře placena. Vláda také již nařídila, aby v textilních továrnách byly vyráběny jemné látky. I látky bavlněné musejí nyní býti vyráběny v lepších jakostech, neboť ani ženy z venkova nechťejí nosit hrubé látky. Ženy z kolchozu v jižním Kavkazsku poslaly nedávno Stalinovi otevřený list, ve kterém žádaly takovou výrobu zboží, která „potěší duši“.

Boľševická vláda, aby učinila alespoň něco, vychází lidu vstříc v této touze po zkrášlení života a podporuje výrobu luxusního zboží. V Moskvě možno v poslední době pozorovati velkou změnu v oděvu obyvatelstva i ve výkladech obchodů. V obchodech možno dostati zboží, jakého Rusko již dávno nevidělo. Jsou to věci domácí výroby a podpora domácího průmyslu má při tom vláda hlavně na zřeteli. Obecnostu se vyhovuje proto, že by jinak byla výroba zaražena. A z toho lze souditi, že bolševici připouštějí osobní iniciativu i osobní zámožnost. Jsou však — prozatím — proti tomu, aby ze zámožnosti vznikl soukromý kapitál, neboť právě jsou přesvědčeni, že socialismus zaručuje pokrok a blaho jednotlivců účinněji, než by mohl soukromý kapitalismus. (V „The new statesman and Nation“ z 10. II.)

502.670 vypovězenců v SSSR. Z Moskvy se oznamuje, že podle zprávy náčelníka vrchní správy koncentračních táborů GPU Firina, podané lednovému plenu ústředního výboru ruské komunistické strany — bylo do 1. ledna t. r. na nucených pracích, nad nimiž má dozor GPU, 502.670 vypovězenců. Jenom 15 proc. z těchto vypovězených odpykává si však trest následkem rozsudků řádných soudců a tribunálů, ostatní z pouhého rozhodnutí GPU. Třetina celkového rozpočtu GPU uhrazuje se z příjmů vrchní správy koncentračních táborů. („Russunion“ 23. III. 1934.)

Zatýkáni zástupců duchovenstva v SSSR. — Neoficiální protest německé-

ho velvyslanectví. Moskevský dopisovatel „New-York Herald“ oznamuje, že v sovětském Rusku bylo nedávno zatčeno a uvězněno 9 protestantských a 10 katolických kněží. Všichni jsou sovětská občane, ale německé národnosti. Celkem je dnes v sovětských trestnicích 75 příslušníků duchovního stavu německé národnosti. Zástupce německého velvyslanectví podal proti novému zatýkání neoficiální protest lidovému komisariátu zahraničí. (Oficiálně velvyslanectví zakročiti nemohlo, poněvadž zatčení duchovní jsou sovětská státní příslušníci.) V tomto protestu upozornilo německé velvyslanectví na Litvinovův slib v Americe, týkající se ukončení náboženského pronásledování. („Russunion“ 14. III. 1934.)

Telefony pro ... rodičky. „Večerní jaja Moskva“ přinesla tyto dny zprávu o „nové kulturní vymoženosti“: „Ve vzorné porodnici nazvané ústavem Klary Zetkinové byla dokončena radiofikace a telefonisace všech světnic. U každého lůžka je telefonní přístroj.“ Jaký účel má tato kulturní reforma? Podle slov zmíněného večerníku je nyní možno rodičku kdykoli telefonicky zavolat z města a také ona sama může telefonovati, kam jest jí libo. Leč sama sebou se tu vtírá otázka: Proč by měly rodičky hofovati telefonicky, když především potřebují klidu a láskyplné obsluhy? Nadšenci taganské telefonní ústředny umínili si obšťastniti nejprve rodičky, zatím co statistice přihlášek o telefonní přístroj „leží na ředitelství telefonní ústředny nevyřízeno“. („Pravda“ 3. III. 1934.)

Ze sovětské literatury a kritiky. Může komunistů žárli na svou ženu? Tuto otázku vyvolala v sovětském tisku sbírka povídek Borise Peskova pod názvem „Vášeň“. V jedné z nich hrdina bolševík žárli na svou ženu a vyčítá jí „nevěrnost“. Je to přípustné u komunisty? Nehlásá tu mladý literát malichernost „vlastnictví“? Kritika usoudila, že výjimkou je i komunistická žárliivost dovolena. Spisovatel Peskov připomněl na svoji obranu, že se apoštol marxismu Engels vyslovil pro jednoženství a jednomužství. Pravda, soudružka Kolontajová propažovala volnou lásku, ale ta právě dosud mezi klasiky marxismu nepatří. Spor nebyl dosud ukončen.

Jeden z nejoblíbenějších sovětských

spisovatelů A. Novikov-Priboj (autor „Gusimy“) sešel se nedávno v Moskvě s dělnickou mládeží, již sděloval své tvůrčí zkušenosti. „Čtvrt století jsem čekal, než jsem zvčnil minulost“, pravil Novikov sebevědomě. Kterýsi posluchač zeptal se ho prostodůšně: „Ale jak se tedy může psát nyní o pětiletce, když není ještě ukončena?“ Novikov zřejmě pochopil, že byl vehnán do úzkých. — „Pětiletka — to je něco jiného. Pětiletka vychází ihned“ — zabručel Novikov, „pětiletka píše sama, ty jen zapisuj.“

Rozsudky smrti v SSSR. Prokurátor nejvyššího soudu SSSR Vyšinskij píše v „Izvestijách“ (z 8. III.) o činnosti sovětských soudů, které měly uplatňovat zákon (ze dne 7. srpna 1932) o trestu smrti za krádež socialistického majetku a stejně přísný zákon (z 8. prosince 1933) o špatné jakosti výrobků. Výklad těchto zákonů a jejich používání, praví Vyšinskij, velmi pokulhává. — Tak v tatarské republice lidový soud použil prvního zákona proti zástupci řidiče traktoru za to, že poškodil rošt u traktoru. V středoruské černozemní oblasti lidový soudce odsoudil rovněž podle téhož zákona pět obžalovaných za to, že v místním lese sbírali plané hrušky. V uralské oblasti byl dokonce odsouzen podle téhož zákona správce školy, poněvadž pro závadnost konstrukce kamen vyhořela jeho škola. Druhého zákona (z 8. XII. m. r.) se prý zřídka užívá. Za dva měsíce bylo prý ho použito jen ve 150 soudních případech. Zvláště těžká je tato soudní praxe v Zakavkazí a Ukrajině, kde na mnoha místech prohlašují hospodářští činitelé, že o tomto zákonu ničeho nevědí. Jeden z nich se dokonce hájil, že „zákon tento jemu nebyl ohlášen a on sám si ho nevěštl“. („Izvestija“ 8. III. 1934.)

II. pětiletka. Resoluce XVII. sjezdu V. K. P. stanoví plán nynější pětiletky tak, že na jejím konci r. 1937 má stoupnouti celková produkce na 92.7 miliard rublů proti 43 miliardám rublů roku 1932. Průměrný roční přírůstek průmyslové produkce je stanoven na 16.5 procenta. Výnos zemědělství má se zdvojnásobiti, t. j. stoupnouti se 13.1 miliard rublů na 26.2 miliardy. Jako „hlavní defekty (chyby), které rozežirají sovětský a stranický aparát“ uvádí sjezdová resoluce tyto: 1. kancelářsko-byrokratické metody

vedení a nedbání nižších sovětsko-hospodářských a stranických orgánů. 2. „Všeobecné“ jenom a abstraktní direktivy v četných nařízeních místo jasných konkrétních směrnic. 3. Přenášení povinnosti kádrů na dělníky málo kvalifikované. 4. Přílišné rozšiřování štábů centrálních a středních článků sovětského a hospodářského zřízení. 5. Roztříštěnost správy na spoustu oddílů a resortů. 6. Krajiní slabost vedoucích jednotlivců a nedostatek osobní odpovědnosti, jež zakrývají „kolegiálnosti“. 7. Zjevné i tajné porušování disciplíny ve straně i státu.“ Neohroží tyto defekty i II. pětiletku, jako zničili první?

Ohlasy ze sovětské literatury. V SSSR. jsou znovu v módě ruští klasické, neboť jen proletariát, ovládaný socialistickým nadšením, dovede pochopiti jejich význam. „Literaturnaja Gazeta“ otiská článek D. Blághého o Puškinovi. Je v něm mnoho „objevů“. Tak autor, rozebíraje „Evžena Oněgina“, vyslovuje domněnku, že román byl nazván jménem hrdiny proto, že tento hrdina hraje v něm důležitou úlohu. To je opravdu vtipný dohad? ... Blagoj shledal, že Puškin předstihoval sovětského spis. Pilniaka a že jest jeho předchůdcem ... V „Dubrovském“ je vepsán text soudního rozhodnutí. Pilniak nezřídka dělá totéž. Shoda je tedy úplná ...

Tyto dny stěžoval si v charkovském kruhu spisovatelů kritik D. Flit na redaktorskou zvlů, panující v „jednom velkém ústředním sborníku“. Jako důkaz ukázal rukopis svého článku. Byla v něm tato věta: „Lenin a Stalin, ti obři myšlenky a práce, ustavičně ukazují...“ Redaktor onoho sborníku vyškrtl slova „obři myšlenky a práce“. Flit se rozlítl a viděl v tom neúctu k vůdcům. Avšak redaktor dovedl se uhájit: „Není třeba psáti, že slunce je největším zdrojem světla, protože to se rozumí samo sebou!“

POLSKO

Náboženské vyučování školní zabezpečuje polským katolíkům jak ústava státní, tak i konkordát uzavřený se Sv. Stolicí. Prováděcí nařízení ke XIII. článku konkordátu (z 9. XII. 1926) zvláště zdůrazňuje, že počet hodin náboženského vyučování stanoví ministr školství v dohodě s pří-

slušnými úřady církevními. Po dřívějších pokusech, jimiž na Pomorí a ve Velkopolsce byly zředukovány náboženské hodiny ve třech vyšších odděleních obecných škol, uveřejňuje nyní (z 21. III. 1934) úřední deník ministerstva vyučování oběžník (č. 31) v záležitosti organizace školního roku 1934-35 na veřejných školách obecných, podle kterého se snižuje počet náboženských hodin na polovici, t. j. místo dvou hodin týdně pouze jednu hodinu. A biskupský sbor polský nejen že nebyl v této věci o ničem uvědomen, nýbrž ministerstvo jednalo tu proti jeho protestům. Vzpomeneme-li nepřátelského vystupování školních inspektorů proti náboženským spolkům dětským ve školách za tiché protekce ministerské (eucharistická Kruciáta), dlouhé neobsazování míst katechetských, odstranění přijímací zkoušky z náboženství pro gymnasia, zdá se, že v polském ministerstvu vyučování uplatňují se vlivy, jež nedbají ani ústavního zákona, ani uzavřených smluv s Církví katolickou.

Synod pravoslavných biskupů v Polsku obrátil se na polskou vládu se žádostí, aby svolila ke zřízení nového pravoslavného biskupství pro Malopolsku (Halič) se sídlem ve Lvově. — Počet všech pravoslavných věřících v Haliči obnáší 30—40 tisíc duší, z nichž asi 25 tisíc jsou bývalí fekokatolíci na Lemkovščině, kteří v poslední době teprve přešli k pravoslaví. Ve Lvově tvoří pravoslavní jen jednu menší farnost, v ostatních městech haličských žijí v drobných skupinách, nemajíce namnoze ani chrámů. Pokud se týká celkového počtu pravoslavných biskupství v Polsku, jsou na tom pravoslavní lépe, než katolíci. Kdežto při 25 milionech katolíků latinského a fecko-východního obřadu je pouze 23 biskupství katolických v Polsku, takže na jednu diecési katolickou připadá průměrně 1,100.000 věřících, má půlčtvrtého milionu pravoslavných v Polsku pět biskupství (ve Varšavě, Vilně, Grodně, Pińsku a Křemenci), a v každém má po dvou ještě biskupech výpomocných, čili na jednu pravoslavnou diecési v Polsku připadá pouze 700 tisíc věřících. V tomto osvětlení statistickém jeví se požadavek pravoslavného synodu v Polsku diktován spíše jinými pohnutkami a záměry.

Smutným rekordem proslavil se kalvinský sbor ve Vilně. Za poslední desetiletí (1923—1933) bylo v této farnosti pokřtěno jen 219 dětí a pohřbeno 90 mrtvých; jde tedy o farnost poměrně nevelkou s průměrným ročním počtem 20 narozených dětí. Zato však manželských sňatků za posledních deset let bylo v kalvinské farnosti vilenské uzavřeno 2526, ačkoliv roční průměr býval dříve jen 12 sňatků, čili za 10 let mělo být 120 sňatků. Ostatních 2400 sňatků pochází z rozvodů, jež se tak staly výnosným obchodem — rozbíječím, bohužel, řady katolických rodin polských. Tu je pak v sázce nejen zájem Církve, ale i státu.

Na Lemkovščině, zvláště v okresích gorlickém a jaslenském, docházelo už loni na četných místech (13) k násilnému vnukání pravoslavných fanatiků do kostelů fekokatolických. Podle zprávy lvovského metropolitního věstníku „Me ta“ opakoval se podobný útok i letos dne 23. února v Lipniem u Gorlic, kde zástup pravoslavných obyvatel rozjitřených bafušky vyhlámal dveře tamního fekokatolického kostela, rozbil v něm umělecký ikostas a všechno bohoslužebné náčiní odnesl do své cerkve.

Papežský východní seminář v Dubně na Volyni vydal o své činnosti hektografovaný sešitek pod názvem „Druh“ (Amicus). Drobné články jsou psány polsky, rusky, bělorusky, ukrajinsky a latinsky. Všech chovanců je letos v semináři 34, z nich jedenáct nových. V lednu přijali první čtyři chovanci semináře svěcení jáhenské. Profesori semináře, vyjma dra Buračevského, náležejí všichni řádu jesuit-skému.

JUGOSLAVIE

Hmotné postavení katolického kleru v Jugoslavii. Plat od státu dostávají jenom biskupové, kanovníci a konsultori (radové), a to biskupové 7000 dinarů měsíčně (asi tři tisíce Kč), kanovníci a konsultori od 3000—4000 dinarů. Biskupům přiznává také stát zvláštní náhradu za pastorační visitace a platí jim též duchovní funkcionáře v kuriích i osobní sekretáře. Faráři a kaplani jsou státem placeni toliko v diecési barské (Antivari), na území bývalé Černé Hory, kde byli duchovní všech vyznání pokládáni za státní ú-

ředníky; po třicetileté službě dostupuje tam služné farářovo 3000—4000 dinarů. V celé ostatní Jugoslavii dostávají katoličtí kněží od státu jen příplatek ve výši 450—800 dinarů měsíčně. V Bosně činí tento příplatek 450 dinarů, v krajinách přímořských 560 dinarů, v horských krajích pak 800 dinarů měsíčně. Z 200—300 Kč měsíčně je ovšem těžko se uživit, proto vláda jugoslovanská neurčila žádné normy pro štolové poplatky farní, ani nezrušila staré „desátky“ kostelní, ačkoliv je vybírání desátků zvláště za hospodářské tísně nejen obtížné, ale i kněze nedůstojné. V Jugoslavii poskytuje stát kněžím poloviční slevu na drahách a lodích.

Řeckokatolická církev v jižním Srbsku trvá už od šedesátých let minulého století. Za balkánské i světové války macedonští řeckokatolíci velmi trpěli, ba musili opustit svá sídla a hledat nových. Tak se přestěhovali mnozí řeckokatolíci z okolí soluňského (kukušského okresu) do okresu strumického do Nové Mahaly, Radova a nejvíce do samé Strumice. Dnes tvoří řeckokatolíci v jižním Srbsku 4 farnosti. Největší z nich ve Strumici čítá okolo 1300 duší. Za nynějšího faráře O. Atanasia Ivanoviče rozkvétá strumická farní osada utěšeně, má nový kostel, zvony, hřbitov, školu i pěvecký sbor církevní. Obecně a střední školy navštěvuje 130 řeckokatolických žáků. Druhá řeckokatolická farnost v Radově je zároveň sídlem řeckokatolického děkanátu pro jižní Srbsko a má asi 500 věřících. Třetí farnost řeckokatolická v Nové Mahale je administrována nyní z Radova. Ve čtvrté farnosti v Gjev-gjeli mají už od roku 1901 též svůj klášter sestry eucharistinky řeckokatolického obřadu, které se věnují ručním pracím a výchově sirotek. Všichni řeckokatolíci jižního Srbska patří pod pravomoc křiževackého vladyky Dionysia Njaradiho.

Jihoslovanskí nacionalisté pracují pro živější styky a spolupráci kněžší pravoslavných, jihoslovanský orientovaných s katolickými.

V „Pokretu Jugoslavenskih Nacionalista“ píše Mitrofan Matić o potřebě jednoty v národní práci mezi katolickým a pravoslavným kněžstvem. Práví doslovně: „Mezi kněž-

stvem pravoslavným jihoslovanským a katolickým jako pravými národními učiteli a šířiteli křesťanské lásky jest nutný upřímný kontakt, vnuknutý společnou, neochvějnou věrou a slovanským citem bratrství. Tím by se radoval celý jihoslovanský národ a všichni národní a praví křesťané.

Pak by na slovanském jihu triumfovalo křesťanské a slovanské sebevědomí a křesťanská mysl.“

Episkop Nikolaj Velimirovič pro obnovu Svete Sofie. U příležitosti „neděle pravoslavi“ promluvil biskup dr. Nikolaj Veliminovič o zápasech o cařihradský kostel Boží Moudrosti (dnes džamie Aja Sofia). Biskup pravil, že chrám byl zasvěcen Ježíši Kristu jako představiteli svaté moudrosti, která se zjevila světu, aby jej osvitila. Chrám zbudoval císař Justinian nákladem, který by v naší dnešní době obnášel asi čtyři miliardy dinarů. Chrám byl posvěcen roku 538 právě na Štědrý den: tehdy celý Cařihrad přistoupil ke Stolu Páně a Justinian zvolal: „Salomounne, já jsem tě překonal.“

To je prý nejpodivnější chrám pravoslavi, odkud se šířilo nejvíce křesťanství Slovanů...

Pak uvažoval o obnově chrámu Boží Moudrosti a vyzýval všechny Slovanů, aby to dílo provedli. Byly — pravil — čtyři Sv. Sofie, a to: v Soluni, Cařihradě, Ochridě a Sofii, a všechny čtyři byly poturčeny, pak se tři Sv. Sofie, dcery cařihradské — opět staly křesťanskými — jen mateřská zůstala poturčenou a čeká, kdy se i na ní zalaskne kříž Kristův!“

„Katoličtí Tjedeník“. Zájem o sarajevský katolický týdeník neustále vzrůstá. V jediném Sarajevě má 1200 odběratel — počet jistě úctyhodný, uvážíme-li, že je v Sarajevě celkem 22.000 katolíků. Přichází tedy list do každé čtvrté nebo třetí rodiny a čte se — můžeme říci — v každé druhé rodině.

Smýšlení inteligence? Profesor Dušan Djurovič pracuje o to, aby náboženství bylo ze škol vyloučeno. Aby pro svůj návrh získal aspoň většinu profesorů, svolal sdružení sarajevských profesorů ke zvláštní schůzi, na níž mělo býti o věci diskutováno a ustanoven referent. — Pozvání ze 150 profesorů podepsalo jen 50 — a na schůzi se jich sešlo asi deset — referátu nechtěl nikdo přijati. Celou akci

také kompromituje okolnost, že starší a vážnější profesori vůbec toho prohlášení nechťeli podepsati, a také ho nepodepsal ani jeden musliman a žid, a z katolíků jediný. — Proslychá se, že smérodátné pravoslavné kruhy v Bělehradě velmi rozhodně takovou akci odsuzují.

„Istorijsko društvo“ konalo dne 7. III. t. r. svoji pravidelnou schůzi. Na pořadu byla přednáška Ferde Šišića, prof. zářebské university, na téma: „Jak povstal název bosenského biskupství a djakovská katedrála?“ — A dva dny nato, tedy dne 9. t. m., týž dr. Šišić přednášel o Strossmayerově katedrále. Mezi jiným pravil, že Strossmayer považoval Osijek za město židovsko-maďarské, které nemůže poskytnouti toho, co může dáti Djakov, a proto se rozhodl, postavit katedrálu v Djakově. Stavba stála 1 mil. 200.000 zlatých. Z toho zaplatil Strossmayer ze svého 780.000 zlatých.

„Glasnik srpske pravoslavne patrijaršije“ (č. 5.—6.) poukazuje na psaní vatikánského „Osservatore Romano“ o protestantské propagandě v Italii, a praví: „Osservatore Romano“ není spokojen, že protestanté dělají propagandu tím, že v Italii rozšiřují své časopisy a italský překlad Bible, a že na několika místech vystavěli své kostely, zvláště v Turině, Florencii a v jejich okolí. Ale zároveň prý si papežský orgán pochvaluje propagandu katolické unie mezi pravoslavnými. „Glasnik“ v tom vidí morálku onoho černocho, který hovořil: „Dobře je, jestli já sním nepřítel, ale zlo je, jestli on sní mne!“ Ale proč se modlí i pravoslavní za sjednocení církví?

„Jugoslavenski List“ (z 11. III.) přinesl pod názvem „U bratskoj slozi i ljubavi“ tuto zprávu: „Ve vesnici Triblje konána valná schůze sokolské organisace, při níž vykonána volba představenstva: Za „starješinu“ (starostu) zvolen fim.-katol. farář z Triblje a za „potstarješinu“ pravoslavný archimandrita Bukurovič. Oba volbu těchto čestných funkcí přijali. Volba tato byla prý přijata v obci s uspokojením, neboť v tom spatřují důkaz svornosti zdejších katolíků a pravoslavných. O tu „bratsku slogu“ nemá ovšem zásluhu Tyršův duch!

„Škofijski (biskupský) list“ uveřejňuje oznámení lublaňského biskupa dra Řehoře Rožmana, že od letošního

Velikého týdne může se ve všech ř.-k. kostelích při mši svatě čísti sv. evangelium v jazyku slovinském. Papež Benedikt XV. reskriptem ze 17. dubna 1921 schválil užívání římského rituálu, který byl přeložen do slovinstiny a zároveň dovolil, aby se při mši sv. četlo sv. evangelium slovinským jazykem. — Papežský reskript rozhodnutím biskupa Rožmana vstoupil tedy nyní v platnost.

Na valné hromadě družstva „Kosovska djevojka“ (dne 17. III. t. r.) nově zvolený výbor poslal pozdravné telegramy: králi Alexandrovi, králjviči Tomislavovi, jako protektoru družstva, patriarchu Varnavovi a ministru sociální péče a prohlásil, že se u nadřízených úřadů zasadí to, aby již dříve podané žádosti družstva o prohlášení „Kosovské djevojky“ pravoslavnou světicí bylo vyhověno.

Sarajevský „Islamski Svijet“ pro náboženskou organizaci muslimanské školské mládeže. Čazim Jusufović v článku „Muslimanská omladina“ horlí pro to, aby se provedla náboženská organizace muslimanské středoškolské mládeže podle vzoru „Hrišćanske zajednice mladih ljudi“ a katolických „Križarskih bratrstev“. Jak viděti, příklady táhnou.

BULHARSKO

Tyrnovský metropolita Filipp byl rozhodnutím sv. Synodu poslán na nucený odpočinek a jeho diécési bude spravovati vikář Sofronij. Jméno metropolitovo bude vzpomínáno při všech církevních úkonech, metropolita podrží též svá kanonická práva, přímý atd. Jeho zástupce stává se pomocným biskupem s právem následnictví („coadjutor cum jure successionis“). Oficielním důvodem nuceného odstoupení uvádějí se „zdravotní příčiny“, avšak bulharské noviny podezřele dávají tato slova do uvozovek. Pravděpodobně jde o plán metropolitu Štěpána, který chce reorganisovat celou bulharskou církev a metropolita Filipp padá jako první obět nového režimu. („Zora“ 17. března č. 4410.)

Uznání SSSR. Stejně jako malodohodové státy chystá se Bulharsko uznati sovětské Rusko de jure. Piší už o tom časopisy a v novém státním rozpočtu byla rezervována položka na

budoucí bulharské vyslanectví v Moskvě. Personál tohoto vyslanectví nebude četný: jeden vyslanec a jeden portýr! — To by napovídalo, že ani Bulhaři si neslibují velkého zisku od sblížení se sověty. V časopise „Mir“ vzpomíná Draĝan Paunov dřívějších zásluh carského Ruska o Bulharsko, aby odůvodnil nezbytnost diplomatických styků s SSSR. Je to ovšem argumentace poněkud podivná!

Církev a politika. Právě vyšlou studii býv. ministra Ant. Burova o církvi a politice doprovodil trojanopolský biskup Antim souhlasným článkem v časopise „Mir“. Správně tam konstatuje, že Bulharsko nemůže bojovati za zlepšení své existence jinými prostředky, nežli čistě mravními (morálními): může se dovolávat spravedlnosti, není však s to, aby si jí vymohlo násilím. Právě proto, že jde o prostředky mravní, výzvu k svědomí světa, může se i církev účastniti nezávadně této politické činnosti a povznést ji na vysokou úroveň. Otázka bulharských menšin může býti nejlépe rozřešena dohodou a odvoláním se k zásadám křesťanské morálky. Proto také je nezbytná spolupráce se srbským duchovenstvem, navázání přátelských styků s ním a pod. Ke všemu tomu můžeme klidně poznamenati: Netřeba se bát, že se na Balkáně upevní „pravoslavná fronta“. Čím více budou pravoslavní mluvit a jednati o vzájemné dohodě, tím akutnější se stane právě také dohoda s katolíky. V každém případě je pro celý svět nepopíratelným ziskem, když makedonští revolucionáři zanechají cestu teroru a nastoupí cestu bratrské dohody. Nikoliv puma, nýbrž kříž! — „Mir“ č. 10.066.

Církev a ženské volební právo. Bulharsko náleží k oněm zemím, kde dosud ještě ženy nemají volebního práva. Je zajímavé, že podnět k rozšíření volebního práva vychází právě z lůna pravoslavné církve, stejně jako i kri-

tika tohoto návrhu. V deníku „Zora“ obhajuje archimandrita dr. Josef (nemýlíme-li se, týž, co studoval sociální nauku katolické Církve) ženské volební právo a doufá, že účast žen v politice pozvedne nynější úroveň politických mravů. Církev prý by měla usilovati o volební právo žen z důvodu jejich mateřství a jejich zkušeností v řízení složitých rodinných vztahů.

Tento názor setkal se však s odporem P. E. Janakieva, který v deníku „Mir“ uveřejňuje delší polemický článek. Kromě čistě církevních důvodů uvádí také námitky praktické. Mravní úroveň bulharských žen ve městech není prý beztak příliš vysoká; kina, kavárny, divadla, zábavy atd. odvedly ženu od rodinného krbu a politika by přidala nové nebezpečí. Žena prý politický život neozdraví, spíše sama ztratí nutný zřetel ke svému přirozenému poslání. — Pravda leží asi uprostřed: I v Bulharsku dojde časem, stejně jako v jiných zemích, k volebnímu právu žen. Nebude to znamenati nějakého podstatného zlepšení mravní úrovně bulharské politiky. Avšak ten užitek to přinese, že se budou moci ženy organisované stavěti proti zákonům, které by ohrožovaly křesťanský ráz školy a rodiny. („Mir“ 21. února č. 16.082, „Zora“ č. 4371.)

Církevní fond. Mezi bulharským kněžstvem začalo hnutí pro organizaci zvláštního církevního fondu, který by byl spravován sv. Synodem. Jde o finanční zajištění církve a ozdravení jejího hospodářství, jež je v některých klášterech a diecésích velmi zastaralé a nedbalé. Tím by byla také zajištěna hmotná neodvislost kleru od místních činitelů, kteří někdy bezohledně a sobecky zasahují do církevních záležitostí. Prozatím se akce setkává jen s částečným porozuměním episkopátu — není však pochyby, že časem prorazí. („Zora“ č. 4373.)

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Sté výročí narozenin (5. IV. 1934)
dlouholetého moravského archiváře

Vincence Brandla oživilo v našem tisku památku tohoto významného historika i kulturního a politického pracovníka moravského z druhé

polovice minulého století. Když Brandl v r. 1901 (26. XII.) umíral, chovala se tehdejší mladá generace česká, odchovaná Prahou, k jeho životnímu dílu dosti chladně. Dnešní úsudek o něm zní už uznaleji (Fr. Hrubý). Vždyť za svých 40 let, co stál Brandl v čele zemského archivu moravského, vykonal práci skutečně velikou. Brandlova literární a vydavatelská žně je obsáhlá (Šest svazků moravského listináře, Codex diplomaticus, Knihy půhonné a nálezové, Kniha Tovačovská, Drnovská, Rožmberská, Glossarium, Spisy Karla st. ze Žerotína, Životopisy Jos. Dobrovského, P. J. Šafaříka, K. J. Erbena, Kniha pro každého Moravana atd.). Nás však zajímá zvláště jeho spor s tehdejšími oficiálními dějepisci moravským, rajhradským benediktinem B. Dudíkem o otázku velehradskou. Když totiž B. Dudík ve svých Dějinách Moravy vyslovil pochybnost, zda Velehrad sluší vůbec hledati na Moravě a ne snad v Uhrách, vystoupil proti němu mladý Brandl za souhlasu celého veřejného mínění moravského na obranu nynějšího Velehradu, ba způsobil, že se dal B. Dudík později jeho vývody přesvědčiti. Také Fr. Palacký vyslovil tehdy Brandlovi své uznání. Vystoupení Brandlovo v letech šedesátých v otázce velehradské rozhodlo vlastně o jeho budoucnosti, otevřelo mu bránu k zemskému archivářství moravskému.

ČECHY

V Praze prý se zamýšlí zřídit vyšší studia theologická, kde by se kněží připravovali k doktorátu bohosloví. Byla by to tedy jakási obdoba vídeňského „Frintanea“. Tak aspoň oznamuje prešovské „Russkoe Slovo“ (16. dubna 1934).

Po velkých ruských dějepiscích Kondakovovi a Kizevetterovi umřel v Praze třetí slovatný ruský emigrant-dějepisec dr. Jevgenij Šmurlo (7. 4. 1934), zakladatel ruské historické společnosti pražské a spoluzakladatel „Slovanského ústavu“ pražského. Dr. Šmurlo byl dříve profesorem na jurvejské universitě v Rusku, pracoval ve světových archivech (Haagu, Paříži, Benátkách, Římě) a věnoval odbornou pozornost zvláště dějinnému poměru Říma a Moskvy. Před 10 lety vyšlo v Pražském Orbisu jeho velké

dílo „Svatá Stolica a pravoslavný ruský východ v letech 1609—1654“ (Le Saint Siège et l'Orient orthodoxe russe 1609—1654), kde zvláště důkladně osvětlil život a působení hrvatského misionáře Juraje Križaniće. Dr. Šmurlo žil od roku 1925 v Praze a tam je také pochován.

SLOVENSKO

V Prešově byl po šestiletých starostech a obětech vybudován nový „dům sv. Josefa“ a dne 29. dubna bude odevzdán svému charitativnímu účelu. Je to velká moderní budova, v níž bude umístěn diecéšní dětský sirotčinec a klášter sester Služebnic Neposkvrněného Početí P. Marie, které povedou péči o sirotky. Domácí pěkná kaple i s celou budovou bude slavnostně zasvěcena dne 29. dubna. Biskupské město Prešov přiřazuje novým „domem sv. Josefa“ k dosavadním církevním školám a internátům pro řeckokatolickou mládež i moderní sirotčinec katolický. Je to ovoce tiché práce a otcovské péče řeckokatolického biskupa msgra Pavla Gojdiče!

„Jednota ruské mládeže“ (Objedinenija Russkoj Molodeži) na Slovensku po prvé předstoupila před veřejnost provoláním, v němž zve „každého, kdo se cítí Rusem (Rusinem) a duchem mladým“, k práci o povznesení národní a sociální úrovně ruského národa na Slovensku. Pohnutkou k této akci bylo prý Jednotě statistické zjištění, že na Podkarpatské Rusi vzrostli Rusini (Rusi) na 20 proc., kdežto na Prešovsku jen na 6,4 proc. obyvatelstva. Prešovsko je ovšem na rozhraní Slovenska a Podkarpatské Rusi a tím se mnoho vysvětlí!

PODKARPATSKÁ RUS

V Berehově ustavila se nedávno společnost, která chce připravit sjednocení kalendáře různých vyznání na Podkarpatské Rusi. Úmyslem je zavést gregoriánský kalendář i pro řeckokatolickou Církev. Pravoslavní by prý s tím též souhlasili! Pro praktický život zvláště ve školách znamenalo by sjednocení kalendáře opravdové osvobození od dosavadního zmatku!

RÍM

Nejspolehlivější informace o nynějších poměrech v sovětském Rusku má Sv. Stolice, poněvadž je čerpá z pramenů autentických. Loňského roku podával zprávy Sv. Otci z osobních zkušeností mučednický biskup S l o s k a n a nyní zase přijeli do Říma biskup M a t u l o n i s a prelát Josef Groňski, nedávno teprve osvobození z bolševických žalářů a vyhnanství. K jejich přivítání na nádraží poslal sv. Otec prelát Caccia-Dominioni (svého maestro di camera) a msgr. Confalonieri, sám pak přijal sovětské vězně s velikou srdečností v dlouhé audienci. Na přání Sv. Otce zdržují se největší mučedníci na svobodě uveřejňování svých zkušeností tiskem, aby neztížili trudný beztak život dosavadních vězňů a vyhnanců v sovětech, ale pro dějiny Církve piší v soukromí své paměti. Redakci naší bylo dáno k nahlédnutí několik takových rukopisných pamětí (na př. o utrpení sester dominikánek); je to četba s lidské stránky zajímavá jako napínavý román, ale zároveň i hluboká meditace náboženská, pokorný hymnus víry, naděje a lásky současného mučednictví.

Nezvyklá audience u Sv. Otce. Svatotečené zakladatele řádu salesiánského účastnilo se o velkonočních tolik jeho duchovních synů, že je k audienci přijal Sv. Otec v basilice sv. Petra. V čele víc než třicetitisícového zástupu salesiánského byl polský primas, kard. Hlond z Poznaně vedle řady salesiánských biskupů. Holdovací adresu přečetl nynější generál salesiánský, Don Ricaldone. K srdečné odpovědi, v níž vzpomínal Sv. Otec svých osobních styků s novým světcem a jeho velké ctivosti doporučoval k následování, připojil na konec požehnání pro všechny končiny světa, kam až sahá zbožné dílo sv. Don Boska.

V důsledku konkordátu italské vlády s Apoštolskou Stolicí bude Církvi vrácen majetek, náležející papežské basilice v Loreto. Jeho správcem byl jmenován arcibiskup Borgognini Duca, italský apoštolský nuncius. Itálie se nebojí zchudnutí, když vrátí církevní majetek dříve zabraný!

Novou bulou „Quod superiore anno“, vydanou o letošním velkonočním pon-

dělkou, rozšířil Sv. Otec Pius XI. odepustky Milostivého léta na celý katolický svět, aby i ti, kdož v uplynulém roce nemohli putovat do Říma, stali se účastnými téchže milostí jubilejního roku. Odpustky tyto může získat v době od letošních velkonoce až do velkonoční oktávy v roce 1935 každý, kdo se pomodlí na úmysly Sv. Otce, jak je zmiňuje papežská bula. Sv. Otec si přeje zvláště, aby byly konány modlitby za vzrůst misí mezi pohany, za návrat odloučených křesťanů k jednotě Kristovy Církve, dále na usmíření urážek, kterých proti božské Velebnosti se dopouštějí útoční bezbožci, usilující vyrvat z lidských srdcí největší útěchu — náboženskou — a odvést lidstvo od pravé civilizace. Zvláštní smírná pobožnost za účasti Sv. Otce bude se konat v basilice sv. Petra v den, který se později oznámí.

Na Bílou sobotu zemřel v Římě staříčkový kardinál František Ehrle T. J., dlouholetý knihovník vatikánský. Pocházel z německého Württemberska, kde se r. 1845 narodil v Isny v diecési rottenburské. Jako 16letý mladík vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova a studoval v Münsteru a v Maria-Laach. V době kulturního boje německého musil se svými řádovými druhy opustit Německo a usadil se v Anglii, kde dokončil studia teologická a byl vysvěcen na kněze r. 1876. Pro své neobyčejné nadání byl už roku 1880 povolán za knihovníka bibliotéky vatikánské. Tam spolu s dominikánem P. Denifle pracoval zvláště na vydávání materiálu pro středověké dějiny Církve. Stav se r. 1895 prefektem vatikánské knihovny, dal se do organizování sbírek nejslavnějších dokumentů a rukopisů, obnovil poškozené manuskripty a zřídil pro ně ohnivzdorné schránky, novými vzácnými tisky a rukopisy rozmnožil poklady knihovny a zdokonalil k vědecké potřebě její katalog. Když r. 1914 opustil úřad vatikánské bibliotéky, stal se jeho nástupcem msgr. A c h i l e s R a t t i, nynější Sv. Otec Pius XI., který hned v prvním konsistorním sezení povolal P. Ehrleho do kolegia kardinálského (r. 1922). Zvěčnělý kard. Ehrle mnoho se též přičinil o rozřešení tak zv. „otázky římské“, o smír mezi Vatikánem a Kvirinálem.

FRANCIE

Studující mládež francouzská a sv. přijímání velkonoční. Pozvání ke společnému sv. přijímání velkonočnímu uposlechlo 16.337 studentů z 22 vyšších učilišť. Z toho bylo 3588 studentů z polytechniky, 3663 z tak zv. škol centrálních a 1639 ze škol průmyslových atd. Akademická mládež francouzská se zřetelně hlásí k obrodným snahám katolickým. Tak na př. v takové centrální škole z 841 studentů 563 jsou členy spolku katolických inženýrů; dvě stě z nich každý první pátek v měsíci přistupuje k sv. přijímání. Podobně je tomu i na polytechnice.

Katolíci v Alsasku a Lotrinsku přijali s velkým rozhořčením nařízení tamějších úřadů, podle něhož měli správce škol právo vyloučit děti z náboženského vyučování, když o to požádali rodiče. Přes veliký nátlak tábora volnomyslenkářského i úředních činitelů ukázali však katolíci statečnost i na poli školském. Ústřední vláda pařížská vyžádala si totiž statistickou zprávu z Alsaska a Lotrinska, jak dalece použilo obyvatelstvo onoho úředního nařízení — a tu vyšlo najevo, že méně než půl procenta všech dětí bylo jen odhlášeno z náboženství.

NĚMECKO

Velkonoční svátky daly letos německému episkopátu vhodnou příležitost, aby zaujal jasné a rozhodné stanovisko katolické oproti novopohanství národně-sociálnímu. Tak píše münsterský biskup ve svém velkonočním pastýřském listě: „Ten útok proti křesťanství, který prožíváme nyní v naší zemi, převyšuje svou ničivou silou všechno, co víme v tom ohledu z dávných dob. S povidením třeba též potvrdit pravdu, že celá řada myšlenek a představ, které vzbudilo v lidech bolševické hnutí bezbožecké, nyní se objevuje pod znakem národně-sociálním. Rozvíjí se svůdná akce pekla, která musí i dobré uvést v blud.“

Vystupujeme proti všem těmto snahám: ve jménu duchovní moci, která káže biskupovi bránit poselství víry proti všem jejím nepřatelům.“ — A poněvadž stejně rozhodná jest i odpověď hitlerovského tisku, možno tušit v projevech velkonočních — počátek kulturního boje v Německu. Sv. Otec Pius XI. poslal katolické mládeži německé vlastnoruční list prostřednictvím preláta Klensa z Düsseldorfu, v němž se srdečným uznáním chválí její věrnost, obětavost a neohroženost ve vyznávání katolické víry a náboženských ideálů přes nátlak a vábení k novému pojmání života, na cestu totiž od Krista do nového pohanství.

RAKOUSKO

Jednota sv. Metoděje ve Vídni konala dne 8. dubna t. r. ve svých spolkových místnostech šedesátou už valnou hromadu za účasti delegáta, vyslaného čestným předsedou, olomuckým arcibiskupem drem Leop. Prečanem. Nejradostnějším ovocem usilovných snah Jednoty o zabezpečení pravidelných služeb Božích pro vídeňské naše krajany je právě klášter OO. Těšitelů na Rennwegu. Pět mši sv. každou neděli, při nich řady zbožných věřících u stolu Páně, pravidelná česká a slovenská kázání, nadšený zpěv při krajanské bohoslužbě — to vše učinilo zásluhou OO. Těšitelů z „českého“ kostela na Rennwegu středisko náboženského života krajanského ve Vídni. Při letošní valné hromadě „Jednoty“ byl zvolen jejím výkonným předsedou gener. superior OO. Těšitelů P. Josef Litomiský, když se dosavadní velmi zasloužilý předseda P. Chromý pro churavost vzdal této odpovědné funkce. Jednota sv. Metoděje ve Vídni zápasí sice dosud s těžkými finančními starostmi, ale je podeprta láskou a důvěrou svého členstva i celé „staré“ vlasti čsl.

PIANA-HARMONIA vyrábí se zárukou, prvotřídní jakosti:

A. HAVEL, Olomouc-Hodolany.

Výhodné platební podmínky. — Provádí veškeré opravy a ladění levně.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-

táře, kazatelny, křtitelnice, křížové

cesty a obklady z mramoru, dále veš-

keré pomníky a náhrobky. Návrhy a

rozpočty nezávazně zdarma. Četná

odporučením důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

p r a c u j í r y c h l e, v k u s n ě a l e v n ě

Vám, kteří máte revma!

Když přijdou mlhy a plískanice,
když bolest Vás upoutá na lože,
jedno Vám uleví: důkladná masáž
mentholovou francovkou

ALPA

Ta zahřeje bolestivá místa tím, že
jim přivede krev.

ALPA bolest zmírní.

Poradte se s lékařem.

Dbejte, abyste při nákupu dostal
skutečně Alpu.

Až si budete pořizovati

sochy, oltáře,

Váš kostel zařizovati neb
opravovati, vyžádejte si
nabídku od naší sochař-
ské a řezbářské firmy

Pavel Juříček, Olomouc,

Křížkovského ul. č. 5.

(Vedle hlavní pošty.)

Čtete posudky:

*Sochy sv. Josefa a zvláště
sv. Terezičky jsou umělec-
ky provedeny. Jsem spo-
kojen a rád Vaše umění
doporučuji. 30. března 1934.*

Farní úřad v Dol. Životicích.

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.

svatého Mořice (vdp. Kašpar, kanovník), Kroměříž, Kč 285.—; římskokatolický farní úřad, Renoty, Kč 10.—; vdp. Jan Minář, katecheta, Vítkovice, Kč 50.—; římskokatolický farní úřad, Loučka u Lipníka n. B., Kč 49.—; Božena Binková, ředitelka, Brno, Kč 38.—; Gustav Maitner, katecheta v. Uničov, Kč 38.—; Jiří a Anna Javřčkoví, Plzeň, Kč 10.—; cth. bohoslovci, Olomouc, Kč 137.10; vdp. Jindřich Skácel, farář, Újezdec, Kč 110.—; říms. katol. farní úřad, Bernartice nad Odrou, Kč 40.—; Marie Klimešová, Vřesina, Kč 20.—; Bohumila Trelná, Plzeň, Kč 78.—; Cyril Stojan, prof. v. v., Přerov, Kč 20.—; Hugo Schneider, kaplan, Frenštát p. R., Kč 100.—; farnost kateřinská, Kateřinky u Opavy, Kč 255.—; ř. katol. farní úřad, Senice na Hané, Kč 800.—; ř. katol. farní úřad, St. Jičín, Kč 10.—; ř. katol. farní úřad, Raduň u Opavy, Kč 61.—; ř. katol. farní úřad, Ostrožská Nová Ves, Kč 30.—; ř. katol. farní úřad, Hostálkovice, Kč 10.—; Alfons Kresta, kaplan (od ele-nů), Nový Jičín, Kč 280.—; ř. katol. farní úřad, Příbor, Kč 770.—; ř. katol. farní úřad, Břest, Kč 55.—; ř. katol. farní úřad, Pavlovice u Přerova, Kč 900.—; ř. katol. farní úřad, Laškov, Kč 305; ř. katol. farní úřad v Hlinsku Kč 222.20; ř. katol. farní úřad, Soběchleby n. B., Kč 88.—; ř. katol. farní úřad, Olšany u Prostějova, Kč 100.—; cth. bohoslovci, Olomouc, 69.50; Fr. a Karla Mojžíšovi v Hlučíně Kč 10.—; inž. Antonín Nedoma, Brno, Kč 38.—; ř. katol. farní úřad, Hrušky, Kč 25.10; ř. katol. farní úřad, Podhoří, Kč 18.—; ř. katol. farní úřad, Měrotín, Kč 90.—; odbor Apoštolátu sv. C. a M., Svatá Hora, Kč 43.—; ř. katol. farní úřad, Ptení, Kč 527.90; ř. katol. farní úřad, Kojetín, Kč 49.—; ř. katol. farní úřad na Bílé, Kč 250.—; Anđela Nosálková, Místek, Kč 50.—; ř. katol. farní úřad, Brodek u Nezamyslic, 310.—; ř. katol. farní úřad, Domaželice, Kč 50.—; ř. katol. farní úřad, Napajedla, Kč 210.—; M. Heroudek, farář, Kralice na Hané, Kč 12.—; ř. katol. farní úřad, Předměstí u Přerova, Kč 81.50; Alois Sroslík, farář, Bratřejov, Kč 20.—; ř. katol. farní úřad, Renoty, Kč 5.—, „Pán Bůh zaplatí“

Ke dni I. čsl. zahraničí. Ř. katol. farní úřad, Lhota u Malenovic, Kč 32.50; ř. katol. farní úřad, Městečko Trnávka,

Kč 5.—; ř. katol. farní úřad, Mor. Hůzová, Kč 65.—; ř. katol. farní úřad, Slušovice, 73.—; ř. katol. farní úřad, Podhoří, 27.—; ř. katol. farní úřad, Pivín, 21.—; ct. konvent minoritů, Opava, 20.—; ř. katol. farní úřad, Sumvald, Kč 5.—; ř. katol. farní úřad, Hradčovice, Kč 150.—; ř. katol. farní úřad, Vracov, Kč 100.—; ř. katol. farní úřad, Nivnice, Kč 50.—; vldp. Alfred Kolarík, katecheta v. v., Sternberk, Kč 50.—; ř. katol. farní úřad, Olomouc-Nové Sady, Kč 16.—; ř. katol. farní úřad, Renoty, Kč 20.—; ř. katol. farní úřad v Cotkylti, Kč 15.—; ř. katol. farní úřad, Veselí n. Mor., Kč 10.—; vldp. Josef Faks, farář v Dubanech, Kč 10.—; ř. katol. farní úřad, Prostějov, Kč 200.—; Lidová jednota, Val. Meziříčí, Kč 150.—; ř. katol. farní úřad, Mar. Hory u Mor. Ostravy, Kč 75.—; ř. katol. farní úřad, Zdechov, Kč 8.—; ř. katol. farní úřad, Strítěž nad Ludinou, Kč 42.—; ř. katol. farní úřad, Kněždub, Kč 50.—; nejmenovaný z Olomouce, Kč 50.—; ř. katol. farní úřad v Litovli, Kč 5.—; ř. katol. úřad, Vratimov, Kč 233.50. „Pán Bůh zaplatí“

Kde budou exercicie v dubnu a květnu? Pro dívky (Orlice) v Hlučíně od 26. do 30. dubna. — Pro terciárky v Hlučíně od 30. dubna do 4. května. — Pro úřednice na Velehradě od 9. do 13. května. — Pro sošálky na Velehradě od 21. do 26. května. — Pro ženy a dívky, které exercicie konaly, v Hlučíně od 26. do 30. května. — Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko. — Pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě.

K hvězdě, Program a cíl nové družinské práce, stanovený na velehradském sjezdě (29.—31. VII. 1933), sestavil P. Adolf Pelikán S. J., Praha, vydal sekretariát Mariánských družin. Pěkně vypracovaná knížka obsahuje sjezdové referáty, jejichž význam pro náboženskou praxi zůstává i po sjezdě užitečný pro každou duchovní správu. Obvyklé pozdravy a debaty sjezdové nezatažují zbytečně ideového programu sjezdového. —a.

Kam letos k moři? Do Lussingrande, jediné ozdravovny čsl. katolíků na Adrii. Vzhledem ke snížené ceně Kč v cizině, snížena měsíční penze v ozdravovně o 150 Kč pro sezonu 1934.

Čtyřnedělní pobyt od 840 Kč, děti polovici. Otevřena dnem 1. května, správu vedou Milosrdné sestry, společně výpravy začátkem každého měsíce, jednotlivci kdykoliv, Ilustrované pro-

spekty na požádání zdarma. Přihlášky vyřizuje, valuty a jízdenky obstará Svaz Charity (milosrdné lásky) v Olomouci.

Literatura.

Nakladatelství Občanské tiskárny v Brně ve snaze po nejširším zveřejnění Kosmákova literárního odkazu snížilo podstatně ceny jeho spisů s nadějí v pochopení nejširší katolické veřejnosti — a s apelem na kulturní pracovníky v katolických spolcích i veřejných korporacích, aby použili této výhodné příležitosti k nejpronikavějšímu rozšíření četby poučné, výchovné i zábavné. Cena 21 svazků brož, dříve 316 Kč, nyní 200 Kč. Na měsíční splátky po 20—50 Kč. — V šlépějích Václava Kosmáka dovedl si k srdcím našeho moravského lidu vyšlapati cestičku i hanácký spisovatel Frant. K. Křien. 15 svazků jeho spisů, dějů z Hané, svědčí o bohaté tvůrčí spisovatelské činnosti. Dříve 183.50 Kč, nyní pouze 120 Kč, rovněž na měsíční splátky.

Stojanova Literární jednota olomouckých bohoslovců vydala právě básnickou skladbu Bohumíra Hynka Bílovského: „Církevní Cherubin“, aneb slavný a stálý v ohni a mukách víry a svatě zpovědi zástupce Jan Sarkan-der, která byla po prvé tištěna v Brně roku 1703. Bohumír Hynek Bi-

lovský, rodák ze slezského Hlučína a naposled farář ve Slatinicích u Olomouce († 1725), proslul hlavně jako kazatel, a jeho četné sbírky duchovních řečí, sepsaných ve stylu Abrahama a Santa Clara, zajišťují mu trvalé a čestné místo nejen v dějinách české katolické homiletiky, nýbrž i v dějinách českého krásného písemnictví. Méně znám byl posavad Bílovský jako básník.

Četba, po jaké touží hoši... Vatomika, poslední náčelník Delavarů. Misijní povídka z amerického západu. Vatomika, poslední náčelník Delavarů, je druhý Vinetou, jak jej známe z knihy Mayovy. Vinetou sice nikdy nežil, ale hrdinové jeho typu mezi Indiány byli. Vatomika je jedním z nich. Jeho napínavé a podivuhodné osudy jsou podány v této knížce. Knížka upoutá, zaujme, vzruší, vzbudí nadšení, probudí touhu, ukáže příklad, zúšlechťí a probudí zájem o misie. Misijní hnutí musí začít u mládeže! Adresa objednávek: Stud. misijní Sdružení arcibiskupského gymnasia, Praha-Bubeneš, Wintrova ul. č. 4.

Máte již knihu dra Cinka:

**Životopis † arcibiskupa
dra Ant. Cyrila Stojana?**

Vydalo ji Lidové knihkupectví v Olomouci.

ДА ВЪСН НЕДН

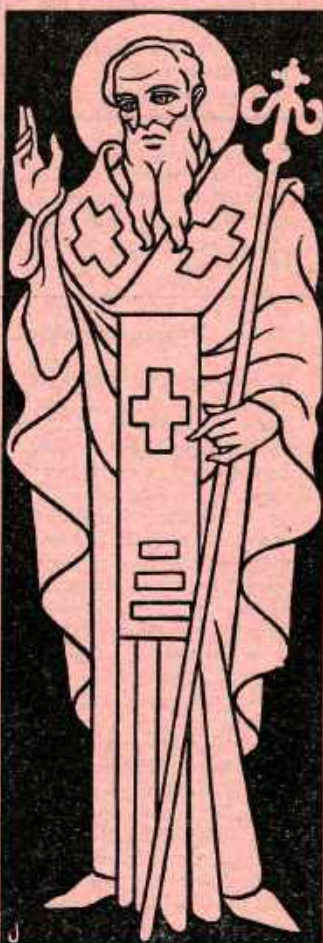

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BLPANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 5.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Moskevská Lubianka	149	O. Jan Urban T. J.	163
Nová řada podlažských misionářů	150	K zásluhám bohoslovce a kaplana	
Naplnění lásky	156	Stojana	165
Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863	160	Křesťanský Východ	168
Krajanské Rumunsko	162	Katolický obzor	175

Nepřeceňujte své síly! I nejzdatnější pracovník potřebuje obnovu sil a oživení svalů i nervů po práci. Dobře vám poslouží masáž francovkou Alpa, která posílí svaly a působí blahodárně na nervy.

Hovorna redakční.

Z krajanského zahraničí docházejí našemu Apoštolátu vroucí prosby, aby i letos — jako to činil už dříve — zprostředkoval pohostinné ubytování chudých dětí našich vystěhovalců z Brém, Porýní a Belgie na prázdniny u hodných katolických rodin na Moravě. Poněvadž jde o děti českých rodičů, na něž v cizině dvojnásob tvrdě doléhá nezaměstnanost a hospodářská tíseň, prosíme co nejsnažněji katolické naše rodiny, zvláště na Hané, aby se dobrotivě v sekretariátě ACM (Olomouc, Wilsonovo 16) přihlásily a zároveň ohlásily, jsou-li ochotny na prázdninový pobyt přijat pohostinně hochy nebo děvče z krajanského zahraničí. Přijezd dětí bude závěs přihlášeným rodinám oznámen, aby si pro své malé hosty do Olomouce dojet mohly. Prosíme snažně veledůstojné duchovenstvo a všechny čtenáře dobré vůle o dobrotivou spolupráci na tomto apoštolátě účinné křesťanské lásky; upozorněte na naši prosbu katolické rodiny, které by jí vyhovět mohly.

V červnu t. r. odjede vdp. P. dr. Jáchym Procházka OFM. (viz obr. v textu) k našim krajanům do Jižní Ameriky, kde navštíví všechny české a slovenské osady a vykoná tam misie pro naše krajany. Bude to

první kněz ze staré vlasti, který je vyhledá, aby jim Slovo Boží hlásal milou mateřštinou. Vždyť tolik po něm volají a prosí, musíme jim vyhovět. Dp. dr. P. Jáchym Procházka neobává se útrap, obtíží a nebezpečí tak daleké cesty, neleká se různých nemocí a útoků, všechny rád a obětavě vykoná, jenom když bude moci potěšiti naše krajany. Naše krásné české a slovenské písně a modlitby zazní pak v jihoamerických chrámech, na pampě a v pralese. Náš misionář donese krajanům srdečný pozdrav ze staré vlasti, přesvědčí je, že na ně nezapomněla, ale že vzpomíná na ně jako na své děti. Požehná jejich snátky a nové domovy, pokřtí jejich děti, které se již v daleké cizině narodily, v první řadě bude mít péči o duše našich krajanů, aby je občerstvil a posílil a snad i některého krajana uloží k věčnému spánku v cizí zemi. Dp. dr. Procházka vykoná však také přednášky o ČSR. v Jižní Americe, které budou doprovázeny krásnými světelnými obrazy z našich měst a venkova. Mnohý cizinec pozná tak krásu naší republiky a naši krajané ožijí vzpomínky na milá místa z dětství a minulých let. Nemáme však prostředků, abychom tak dalekou a nákladnou cestu sami platili a proto se obrácíme na všechny lidi dobré vůle, aby k tomu přispěli a cestu mu umožnili. Bude zapotřebi peněz i na knihy, učebnice a jiné kulturní potřeby, které jim dp. P. Jáchym Procházka hodlá přivezt. Prosíme vás proto snažně, přispěte milodarem na tuto první misijní výpravu k našim krajanům do Jižní

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Květen 1934.

Číslo 5.

Moskevská Lubianka.

Tak libozvučné jméno a přece je s ním spjato tolik nejhroznějších vzpomínek mučedníků v bolševickém Rusku!

Vězení Lubianka v Moskvě je proslulé svou strohostí a přísným osamocněním vězňů. Vše jest jim zakázáno: procházky, návštěvy příbuzných a známých, korespondence, četba novin. Nesmějí míti u sebe ani papír, ani tužku, ani jehlu, ani niti na šiti. Každá ruční práce je zakázána. V poslední době bylo též zakázáno dodávati vězňům potravu od příbuzných a bylo jen dovoleno odevzdati pro ně správě vězení peníze na přilepšenou ve stravě. Vězňové museli trávit všechen čas v naprosté nečinnosti.

V celé budově Lubianky panuje hluboké ticho. Železné okenice v oknech propouštějí jen málo světla shora, není vidět ani na dvůr, ba ani na oblohu. A na tomto ponurém pozadí představte si ještě vojáka rudé armády jako strážce, kterým je přísně zakázáno mluvit s vězni. Ani na jejich otázky, který je den týdne, nebo kolik je hodin, nesmějí odpovědět. K tomu hoří elektrické světlo celou noc a časté noční výslechy vyšetřujících soudců připadají tak příšerné.

Po tom všem není snadno pochopiti, v jakém stavu jsou za krátko nervy zajatců. Ostatně je vězení Lubianka dosti čisté a v zimě jest i náležitě otápěno, ale všechno je tu zařízeno tak, aby vězňové byli co nejvíce deprimováni (zkruseni), zastrašeni naprostým odloučením odevšech ostatních lidí a stali se úplně závislými na svých tyranech.

Pobyt v Libiance má v ohledu duševním nešťastný, hrozný vliv. Po krátké době začnou vězňové ztráceti jasnost ducha, trpí otřesem nervů, ba stávají se dokonce choromyslnými. Je proto pochopitelné, že nešťastní zatčení dávají přednost vězení „Butyrkám“ přes to, že je tam ošklivá nečistota, vši a jiný hmyz a že je stále napěchováno vězni,¹ před Lubiankou, i když v ní vládne čistota a jsou tam patrné stopy civilisace.²

Vězení Lubianka je určeno pro politické provinilce. V něm byla zavřena i celá řada neohrožených katolíků, mužů i žen. Pro věřícího člověka je utrpení v tomto vězení méně hrozné než pro jiné. Ulehčuje mu je modlitba, již duše utrápená lidskou zlobou a nespravedlností rozmlouvá s Bohem, posledním, spravedlivým soudcem. Ale i při tom je toto absolutní osamocnění velmi těžké. Mnohem snesitelnějším je, sdílet žalář aspoň s jedním ještě vězněm.

¹ V jediné velké světnici dli pohromadě 35—40 vězňů.

² Tím ovšem klamou sověty všechny návštěvníky zdáním humanity i v žalářích a proto také Lubianku rádi ukazují všem cizincům přijíždějícím do Moskvy.

Vyšetřování, zvláště děje-li se v noci, dovede napínat nervy. Vyšetřující soudcové se zajímají o nejmenší podrobnosti nejen ze života obžalovaných, ale i jejich příbuzných, přátel a známých, kteří nemají co činit s obžalobou. Jedná-li se o osoby jakkoliv zapletené do téhož procesu, je výslech ještě horší. Ve většině případů má vyšetřující soudce již všechny potřebné informace, které mu zjednali jednak detektivové, jednak kterých nabyl při vyšetřování jiných obžalovaných. Za takových okolností je ovšem zbytečno, popíratí styky s jinými.

V jakých nesnázích se tu ocitá katolik, který nechce a nemůže lhátí anebo jiným škodit, je na bíle dni. Kdyby se jednalo jen o něho — tu je ovšem připraven na všechno. Ale když je vyslýchán o jiných osobách a jediné slůvko může mít pro ně nejhorší následky! Stačí někdy při výslechu vyslovit jen některé jméno, a ten, komu to jméno náleží, je hned zatčen a podroben krutému výslechu. Neodpovídati pak na otázky, které se týkají jiných, znamená vydávat se v nebezpečí dvojnásobného utrpení.

Nová řada podlašských misionářů.

Josef Olšr T. J.

Br. Šimon a P. Jindřich Pydynkowski T. J. v žaláři.

(Pokračování.)

Ale již na jaře r. 1901 vypravili se opět br. Šimon a br. Marián na Podlaši — připravovat půdu pro misionáře. Br. Šimon byl bohužel zanedlouho po příjezdě zatčen.

Při prvním výslechu přiznal se, že pochází z Pereščówki a že byl v Rakousku. Našli u něho 20 škapulírů, 100 loktů františkánského cingula, dopisy a několik knih. Vymluvil se, že škapulíře a cingulum se mu ničí při práci, a proto si hned zaopatřil větší zásobu, neboť doma nelze jich nikde koupit. Dopisy prý mu dal v Krakově nějaký Lukáš Czech, aby je odevzdal ve Valinně prvnímu lepšímu známému. V Haliči byl v továrně na nábytek.¹ Hejtman ohmatával Šimonovi ruce, zda jsou tvrdé od dělnické práce — a nebyly.

„Hloupý bych byl, abych pracoval těžko, když jsem mohl lehko“, odvětil mu s šibalským úsměvem br. Šimon.

Ve vězení v Radzyňu dali mu za společníka zloděje, aby se od něho vše dověděl. Zloděj se mu svěřil se všemi svými příhodami i podvody a žádal podobné sdílnosti od br. Šimona. Poradí prý mu, jak se má ze všeho dostat. Ale br. Šimon k podobným důvěrným rozhovorům o sobě neukazoval docela žádné ochoty; dal mu tedy pokoj.

Na Podlaši se museli mít misionáři velmi na pozoru před zloději. Neboť četník se zřídka sám co doví, a jestliže se doví, to obyčejně pozdě. Ale zloděj má ve vsi ženu, příbuzné, společníky, hned se doví o misionáři, prozradí ho policii a za to mu prominou trest.

V Radzyňu hejtman dal si číst konstituce terciářské. Br. Šimon mu

¹ Bratři Albertýni měli skutečně v Haliči továrnu na nábytek; P. Pydynkowski jednou byl na Podlaši jako zástupce oné továrny „kupovat dříví“.

je četl a vážně vysvětloval. Náčelníkovi se velmi líbily, dokonce ho pochválil, že je terciářem. Ptal se ho, nač má jiné knihy, na př. hodinky terciářské, modlitební knihu, „*Svatá unie*“ i pod.

„Přece, kdo umí číst, nechte pořád jednu knihu,“ odvětil mu klidně Šimon.

Dopisy, které mu byly zabaveny, byly bez podpisů i dat, takže se nedomyslí, že byly psány z Haliče a ne do Haliče. Pouze v jednom byla zmínka, že ve Wyšnicích někdo tajně uzavřel manželství. Strážník se přátelsky vyptával, kdo to byl. Třeba prý dát mu předem vědět a tak ho zachránit, jinak bude s ním zle. „Buďte bez starosti, on se již o svou vlastní kůži sám dobře postará,“ odbyl ho br. Šimon.

Útulek vých. slov. obřadu v Narvě.

Bratři terciáři chtěli ho vysvobodit. Začernili se k nepoznání, ukryli se u cesty, kudy měli četníci vést br. Šimona. Ale on se o všem dříve dověděl a nenechal jich vyplnit nerozvázný záměr.

„Já jsem se dobře obhájil při prvním protokolu,“ rozumoval, „teď udělají pouze velký rámus — k mé i své škodě.“

Ve vězení v Radzyňu navštívili ho příbuzní. Dával jim na otázky žertovné odpovědi a tak je poučoval, co mají odpovídat při výslechu, aby se jejich výpovědi shodovaly s jeho.

Z Radzyňa odvedl ho strážník do jeho rodné vsi, aby zjistili jeho totožnost. Tam ho hned poznali a sdělili, že již jim jednou utekl. To byla novota. Proto museli s ním zpět do Radzyňa. Ale strážník, který ho měl odvést do Zahajek a odevzdat místní četnické stanici, byl jeho příbuzným. Připravili bryčku. Poněvadž se náhodou chystala do Zahajek i žena okresního písaře, vzali ji s sebou. Sedla si dozadu a strážník s vězněm přisedl ke kočmu na kozlík. Když ujeli půl cesty, uviděl br. Šimon na cestě ztracenou klanici. Seskočil hbitě s bryčky, chytil

klanici a dal se na útěk. Strážník a koči pustili se za ním. Ale on mával klanicí nad hlavou a vyhrožoval, že všem hlavy porozbílí i paní písařové. Ta se lekla hrozby, zapomněla na svou hodnost, skočila na kozlík, šlehla do koní a ujížděla pryč.

Strážník pronásledoval Šimona, ale když bryčka zmizela s očí, rozloučil se přátelsky s br. Šimonem a pustili se každý svou cestou.

S velkou námahou dostal se br. Šimon do Terebeli. Ještě téhož dne potkal známé, kteří pásli koně. S jedním z nich si vyměnil oblek. Na další cestě narazil na dům železničního hlídače. Potřel si tabákem oči, aby se zdálo, že pláče a ptal se, zda neviděli jeho koně; někdo mu je ukradl. Ovšem odpověděli záporně a nezdržovali ho. V noci potkal vůz. Lidé ho pokládali za zloděje a začali ho honit. Šťastně jim utekl, ale vykoupal se pořádně v lesním močále. V blízké vsi u známého proseděl celý týden a nikdo se o něm nedověděl. Vrátil se znova do Zahajek, aby zjistil, zda ho policie ještě hledá. Tam se shledal s br. Mariánem a společně se šťastně vrátili do Haliče.

*

Počátkem července roku 1901 vypravil se P. Pydynkowski opět na Podlaší jako soukromý učitel Zgnilicki, hledající zaměstnání v okolí Siedlec. Přešel hranici tajně bez pasu a papírů, které by svědčily, že je rakouským poddaným a zabezpečovaly mu tak návrat. Br. Šimon zase ochotně ho doprovázel.

Nejprve pracoval celý týden v okolí Białé. V noci z 15. na 16. července skončil práci ve vsi Dańce a chtěl se vydat dále. Vezli ho dva bratři, mladí synové unity z vesnice Dańce. Na voze ležely dvě bedničky, jedna se světskými šaty, druhá s bohoslužebnými rouchy a kalichem.

Cesta, kterou jeli, vedla přímo do Włodavy, kde byly policejní a soudní úřady. Chtěli odbočiti a minouti je. Několik hodin před nimi touže cestou odjeli četníci. Ale oni dohnali vůz s pálenkou a tak důkladně jej „zrevidovali“, že se značně opozdili a P. Pydynkowski je dohnal. Měli na vybranou: buď jet krokem za četníky a být v nebezpečí, že každou chvíli mohou je zadržeti — nebo odvažít se je předjet s nadějí, že je nezastaví.

Rozhodli se předjet. Když již míjeli vůz, tu křikl jeden četník: „Stůj!“ a sám zadržel koně.

„Kam jedete?“ — „Do Włodavy.“ — „V jaké záležitosti?“ — „Na soud.“ — „Ukažte předvolání!“ — Oba bratři hledali v kapsách, ale nenašli. „Zapomněli jsme je doma.“ — Tu se četník obrátil k P. Pydynkowski a br. Šimonovi: „A co vy jste zač? Co vy chcete ve Włodavě?“ — „Já jsem soukromý učitel Zgnilicki, hledám zaměstnání a to je můj přítel.“

Ale četníkovi se zdála věc podezřelou.

„Vyšetříme vše ve Włodavě, já pojedu s vámi,“ rozhodl a vyskočil na vůz. Ale usedl pouze na okraji, takže mu nohy visely dolů.

Vozkové chtěli se však nezvaného spolucestujícího zbavit za každou cenu.

„Já šlehnou do koní a až se hezky rozjedou, ty řádným štouchancem shodíš četníka s vozu, a tak se zachráníme,“ domlouvali se šeptem. Na čem se uradili, to vykonali. Ale četník se zadržel rukou klanice a druhou prudce stáhl otěže. Koně náhle zabočili do příkopu a vůz se převrátil. Na pokřik přiběhl druhý četník.

Br. Šimon chtěl využít zmatku k útěku. Ale četníci ho zadrželi, počali ho bít i donucovat, aby osvědčil, že pán, který s ním jede, je katolickým knězem.

Mladíci zatím opravili porouchaný vůz, vytáhli jej z příkopu. Četníci přisedli teď oba k nim a jeli dále k Włodawě.

Vnitřek kaple vých. slov. obřadu v Narvě v Estonsku.

U cesty stála krčma. Žid již dávno spal, ale četníci bouchali, až ho vzbudili. Vešli dovnitř s P. Pydynkowskim i br. Šimonem a počali je vyslýchat. P. Pydynkowskiho oslovovali „důstojný pane“ a těšili se, že „chtěli ulovit zajíce a ulovili medvěda“ (ruské přísloví). Prohledali oba zatčené. U P. Pydynkowskiho našli pouze peněženku s 50 rubly a listek s nečitelnými poznámkami. Notes s matričními záznamy tak schoval, že ho nenašli.

Na otázku, co jste dělal ve vsi Daňce, odpověděl P. Pydynkowski:

„Spisoval jsem poznámky k svědectví o křtech, abych se mohl unitům postarat za hranicemi o křestní listy. (Tím se mnozí zaměstnávali.) Chtěl jsem si alespoň tím způsobem něco přivydělat, když nemohu najít zaměstnání.“

Ale četníci nevěřili a ještě jednou prohledali P. Pydynkowskiho a k velké své radosti našli malý zvoneček. — Začali hned zvonit a napodobovat obřady mše svaté. „Ještě bohoslužebná roucha,“ zavolali a jeden hned vyšel před krčmu a rozkázal vozkům přinést zavazadla.

Starší vešel a položil na lavici zavazadlo, do něhož však již zabalili starou peřinu, kterou našli u žida v síni, a odešel. Hned sedli na vůz, šlehli do koní a ujeli i s bohoslužebným náčiním.

Četníci dychtivě otevřeli pořádně zavázaný a zauzlený balík — a mohli se zlostí vztéct, když našli peřinu. Vyběhli před hostinec, ale po koních a hospodářích nebylo již sledu.

Četníci odevzdali zatčené strážníkům z Hanny, aby je odvedli do místní šatlavy a sami odjeli rychle do Włodawy oznámit vše na okresním úřadě.

„Žijeme teď v tak těžkých časech, chtěli jsme si něco vydělat a teď jsme ztratili všechno,“ naříkal si cestou hlasitě P. Pydynowski.

„Co se stalo?“ ptali se strážníci, které užírala zvědavost, proč byli vlastně zatčeni.

„Víte, že uniti platí dobře za křestní listy vydané pro ně v Haliči. Chtěli jsme se tedy postarat o několik, spisovali jsme potřebné informace a teď nás zatkli a všechno nám vzali. — V horším postavení už se nemůžeme octnout.“ — Strážníci projevili jim svoji soustrast. —

P. Pydynowski dosáhl svého cíle. V Hanně strážníci zavřeli je do dřevěné šatlavy, každého zvlášť, šli k starostovi a doslovně mu opakovali, co jim vyprávěli zatčení cestou. Tak přesvědčili starostu, že zatčení přišli do Ruska pouze k vůli zisku.

Druhého dne — 16. července — předvolali je k výslechu. Přišel starosta, obecní písař, který měl větší význam než starosta, poněvadž byl státním úředníkem a vzdělaný, byl pozván rovněž pravoslavný farář.

P. Pydynowski opakoval vše, co vyprávěl cestou četníkům. Ale tu se dostavil druhý pravoslavný kněz, kdysi unitský — výslech začali znovu. Ten tituloval P. Pydynowskiho „důstojný pane“, zasypal ho otázkami o papeži, o vycházení sv. Ducha — a překrucoval tak nestydatě učení katolické Církve, že P. Pydynowski přímo nemohl vydržet neodpovědět mu na to — ale jako „soukromý učitel“ nemohl přece být tak zběhlým v teologii.

„Jak tam vysvětlují podrobně těžší otázky theologické, nevím; ale co vím o vaší schismě, vím z vašich knih, kterých jsem přečetl dost, neboť jsem vzdělaný člověk,“ odvětil na vše klidně.

Pak byl odveden zpět do vězení. Ale onen pravoslavný kněz hleděl přesvědčit starostu, písaře i místního faráře, že obžalovaný je katolickým misionářem.

Leč starosta rozhodl, že má být potrestán pouze za nedovolené překročení hranic a zakázané zaměstnání — t. j. nezákonně, že obstarával křestní listy — a svůj rozsudek oznámil na hejtmanství v Białé.

Denně přicházel pod okno vězení P. Pydynowskiho nějaký vesničan a tázal se, co mají udělat s bohoslužebným náčiním, které dovezli oni dva jinosti. Báli se, aby je Pán Bůh nepotrestal za to, že přechovávají pod svou střechou tak posvátné věci. P. Pydynowski s počátku neodpovídal, ale čtvrtého dne, aby se zbavil těch návštěv, řekl, ať je zakopou do země nebo odevzdají člověku, který tam přijde — nějaký bratr Albertyn z Haliče. Od toho dne návštěvy přestaly. Hlídač byl poctivec a neprozradil P. Pydynowskiho.

Dne 20. července odvezli oba do vězení v Białe. Vězení bylo ob-
stojné. Cela byla dosti slušná a čistá. Na stravu dostávali denně 10
kopějek; za to si kupovali chléb a čaj, ke kterému dvakrát za den
dostávali „kipiatok“ — vřící vodu.

Za nedlouho byli předvoláni k soudu. Soudce po výslechu potvrdil
rozsudek starosty z Hanny, ač jeho náměstek mistrnými otázkami chtěl
dokázat, že P. Pydynkowski je knězem.

Ve vězení měli dosti svobody. Dozorce byl Polák a katolík; s jeho
pomocí poslal P. Pydynkowski dopis br. Albertu Chmielowskimu do
Krakova a uvědomil ho i P. Provinciála o všem, co se bylo stalo.

Když si jednou vyšel na chodbu, uviděl nějakou služku. Pohlédla
naň pozorně a pak s radostí přiběhla k němu, začala mu líbat ruce a
a ptát se: „Jak se máte, důstojný pane?“

On ji okřikoval, aby mlčela.

„A já vás dobře znám, já jsem byla v Krakově terciárkou, vy jste
byl mým zpovědníkem,“ plna radosti hlasitě pokračovala služka.

Teprve po hodné chvíli podařilo se P. Pydynkowskimu přerušit tok
jeji výmluvnosti a vymoci od ní slib, že nikomu nic neřekne. Slíbila
svatosvatě, že nikdo od ní neuslyší ani slovíčka, i kdyby ji zařezat
chtěli.

Večer téhož dne přišel P. Pydynkowskiho navštívit představený ter-
ciář v Białe.

„Odkud jste se dověděl, že jsem zde?“ tázal se překvapený P. Py-
dynkowski.

„Jakási služka vás zde poznala; vyprávěla o tom mně, p. faráři a
varhaníkovi,“ odvětil terciář.

„Tu služku již neumlčíme,“ povzdechl P. Pydynkowski, „ale aspoň
vy o tom mlčte. Vaše vůle je dobrá, ale známost s vámi mohla by mne
prozradit.“

Terciář slíbil, rozloučil se srdečně a nechal mu 3 ruble na drobné
výdaje.

*

Za nedlouho dal je soudce opět předvolat a přečetl jim rozsudek.
— Odsouzení do státního vězení za rozšiřování latinsko-unitských ideí
mezi Rusíny na Podlaší.

„Jak to? To mně přece nebylo na soudě dokázáno, ani vůbec o tom
nebylo řeči,“ bránil se P. Pydynkowski.

„Tak chci a tak se stane,“ soudce na to.

Po několika dnech odvedli je strážníci z městského do státního vě-
zení.

Státní vězení — „furma“ — byla jednopatrová, čtyřboká, cihlová
budova, ohrazená vysokou zdí — uprostřed malé nádvoří.

Dělilo se na tři třídy: První pro tak zvané politické vězně se samo-
vazbou. Druhá pro zločince; ti bydleli obyčejně po dvou nebo po třech.
Třetí třídu tvořila prostranná místnost pro menší provinilce a zároveň
pro nemocné vězně.

Vězňové odevzdávali v kanceláři peníze, šaty a dostávali trestanec-
ký oděv, zároveň napsali svoji genealogii i jiné informace.

Dvakrát denně dostávali vězňové vřící vodu „kipiatok“, z které si připravovali čaj, ovšem pouze ti, kteří si jej mohli koupit za peníze uložené v kanceláři. Oběd se připravoval z octu a luštěnin různého druhu, rovněž i večeře. Černý chléb dostávali na celý den, denně je pouštěli na procházku po nádvoří.

P. Pydynkovski i br. Šimon byli uvězněni v první třídě. Dozorce byl Polák a katolík, k vězňům se choval velmi pěkně.

Nejvíce trápila P. Pydynkowskiho genealogie, kterou sepsal v kanceláři a přirozeně si vymyslí. Obával se, že ruské úřady budou se informovat u rakouských, zda je správná či ne. Chtěl se zbavit za každou cenu toho nebezpečí. Dozorce mu pomohl. Přinesl mu modlitební knihu, v níž byl čistý list.

P. Pydynkowski ho vytrhl a tužkou, kterou br. Šimon „zapomněl“ odevzdat v kanceláři, napsal genealogii tak, jak ji nadiktoval úředníku v kanceláři. Lístek odevzdal dozorce strážníku z městského vězení a ten podle dřívější úmluvy s P. Pydynkovským poslal dopis br. Albertu Chmielowskému do Krakova.

*

Avšak podezření, že P. Pydynkowski je knězem, ještě úplně nezmi-
zelo.

Když se společně procházeli po nádvoří, někteří z vězňů oslovovali ho „Ojczy duchowny“. Mezi nimi vynikal nějaký krejčí, Polák, křikloun a piják, uvězněný za padělání peněz. Poněvadž byl trochu nemocen, bydlel ve společné místnosti a spravoval tam šatstvo na zimu. Ten horlivě povzbuzoval jiné, aby P. Pydynkowskiho titulovali „Ojczy duchowny“.

Jednoho dne P. Pydynkowski, procházející se po nádvoří, usedl unaven na kámen. Tu se ozvalo opět z okénka nad ním: „Ojczy duchowny, Ojczy duchowny!“

P. Pydynkowski nevěnoval tomu pozornost. Tu krejčí počal křičet z plna hrdla: „Ojczy duchowny!“

To P. Pydynkowskiho rozhněvalo; přiskočil k oknu a přede všemi odpověděl krejčímu tak řízně a přiléhavě, že všichni vězňové propukli v hlasitý smích. Od té chvíle již se nikdo neodvážil ho tak oslovovat.

(Pokračování.)

Naplnění lásky.

Ant. Šuránek.

Přišel jsem jako bohoslovec I. ročníku na návštěvu do vzdělané rodiny. Na stole ležela žlutá kniha. Paní na ni ukázala a pravila: To byste měl číst a pak byste se možná jinak díval na kněžský stav. Nahlédnu, přečtu nadpis: Fr. Hamza: *Šimon kouzelník*.

Dostal jsem se k četbě této podiyuhodné knihy teprve nyní. Hlavní osobou je želivský premonstrát Šimon, německo-brodský profesor, tvrdý, poctivý Zálesák. Je to žák Dobrovského, vlastenec, člověk přímý, nebojácny. Vše se mu daří, jako by čaroval; přemáhá mocné odpůrce latin-

ských škol německobrodských jak doma mezi kněžími — spolubratry, tak u vídeňského dvora. V jedné věci byl však slabý. Dal se okouzlit dívkou, prostou květinou z českobratrské rodiny, s níž pak žil v samovolném manželství nedaleko želivského kláštera. Spisovatel ho vyličil jako vzor *budoucího*, nového, obrozeného, pout bezženství zbaveného českého kněze, a „farskou Lidušku“ jako vzor budoucích kněžských manželů. Šimon, který si podivuhodně srovnal ve svém svědomí řeholní slib ustavičné čistoty a život manželský, umírá se slovy: „Ustelte mi

Dr. P. Jáchym Procházka O. F. M., který letos v červnu odjede na misie ke krajanům v Jižní Americe.

a podepřete mě, abych tam, na zeď dobře viděl. Chci Krista a vedle Husa(!) Pod ně zavěste obrázek mých škol a mé fary. Vespod dejte Dobrovského!" — Zadíval se pak na svou ženu a na svou dceru. „A vy obě mi podejte ruce. Chci, abys požehnána byla mezi ženami jako žena kněze, ženo moje. Chci, aby na tebe nikdo nežaloval, jako na dceru kněze, dceruško moje. Chci, abych *rozplynul* se beze jména do duše *příštích kněží* jako český kněz Kristovy říše onoho věčného světa . . . Neumírám a neumru. Držte mě; tiskněte mi víc ruce, abych vás cítil . . . Moje bílé růže, polibte mě na čelo . . . Pane, ó Pane . . .“

To bylo před sto lety. Šimon byl silák a srdce měl dobré. Dvě věci ho oslabily ve chvíli rozhodné. Vzpomněl si, že bída rodičů a „mozolné

jejich dlaně" ho vedly do kláštera. To byla jedna chyba; nebyla u kolébky jeho kněžství *láska, obětavá láska ke svatému kněžství*. A pak! Dívka, kterou poznal, neuposlechla jeho začátečních výzev: „Odejdi, jsem kněz!“ Naopak, chtěla být ženou kněze, také se rozplynout do srdcí budoucích českých žen, budoucích kněžských manželek! Šimon, Zálesák, s černou holí v ruce, bojoval proti panské zvlí, chránil poddaných proti vrchnosti, zachránil brodským latinské školy, ale svůj zápas kněžský prohrál!

Po stu letech. Přišel převrat. Seděl jsem ve společnosti mladého kněze ještě jako student. Měl v ruce růži. „To mám od nevěsty.“ — „Ale jděte!“ zasmála se stará paní vedle mne. „Žádný zert! Už je to tady. Budeme se moci ženit. Hodné děvče mám, zbožné...“ Cítím, jak divně mně bylo. Nedovedu to vyjádřit, cosi mi ze srdce unikalo, ten kněz se mi naráz jevil jako cizí. Jakási síla z něho vyvanula, zdál se mi tak slabý! Křivdil jsem mu? Bůh mě netrestej! — Přišla církev národní, kněží se oženili. Takový byl konec lásky zrazující přísahu kněžskou!

Na dómském náměstí u sochy sv. Jana Nepomuckého stál s mitrou na hlavě nový arcibiskup dr. *Stojan*. Berlu v ruce. Lid, náš moravský lid, se tísnil kolem. „Jak jsem si zasloužil vaší lásky...?“ ptal se arcipastýř a rástup láskou zmatený tleskal, jásal, smál se, plakal... Ten člověk vyrostl přece v našem lidu, pochopil jeho české srdce. A lid mu rozuměl! Lnul k němu jako k otci, „tatičkovi“. Měl tento muž srdce chladné, jednostranné, necitelné, chybělo mu cosi do „celého“ člověka proto, že se před branou kněžství zřekl lásky rodinné? Což nemiloval mnohem více právě ty nejmenší, nejméně, nebránil jich i proti vrchnostem, když bylo třeba, že musel být hlídán policejně jako nebezpečný Slovan? Kdo se víc upracoval pro dobro svého lidu? A hledal-li Šimon — unaven a sláb — u ženy a dítěte novou sílu, víte kde ji čerpal Stojan? Z pramene nesrovnatelně bohatšího, před *svatostánkem*, s rukama sepjatýma k Požehnané mezi ženami na sv. *Hostýně*, na *Velehradě* u hrobu sv. Metoděje! Šimon šel pouze pozemsky přes Dobrovského, Komenského, Blahoslava, Husa, Václava k Cyrilu a Metoději. Stojan šel přímo k nadpřirozeným zdrojům apoštolské lásky světců, Cyrila a Metoděje, kteří pro Krista opustili vše, zřekli se i sladké lásky pozemské! A přece získali láskou Kristu národ celý! Ale k *Matce* ho přivedli, naučili úctě k Marii Panně a Matce.

Je podivno, že v knize Hamzově¹ není vřelého slovíčka o Panně Marii! Což ji nectil Hus! Autor prý vyčetl knihu z *duše svého rodného kraje*. Podivný český kraj, kde by nebylo úcty mariánské. Kde je na širém světě Slovan, který by Matky Boží upřímně nectil! Ne, *srdce* Šimona kouzelníka nebylo *srdce domácí*, české, cyrilometodějské! A proto se k němu neobrací srdce naše, svobodné srdce českého kněze cyrilometodějského, jako ke svému vzoru. Proto se názory Šimonovy nerozplynou do kněžské duše české, nevniknou do kněžské krve!

¹ Dr. Fr. Hamza byl profesorem sociálního lékařství na Masarykově universitě v Brně. Kromě mnoha prací ze svého oboru napsal dvě knihy: Šimon kouzelník a Želivské romance. Zemřel r. 1930.

Životní program *Stojanův* je pro nás naplněním právě lásky¹. Vykonal věci neobyčejné. Pracoval vlastenecky, osvětově, zachránil a zbudoval tolik *škol* národu. Nač ruku položil, to se mu dařilo, Pán Bůh mu zřejmě žehnal! I nepřátelé vyznali, že by byl mohl *získat* u nás Církvi *novou* lásku! A k tomu je přece třeba u nás veliké moci a síly osobnosti! Za ním třeba jít jako se životním vzorem. Získat Církvi lásku národa českého! Vyzařovat kouzlo veliké *mateřské* lásky Církve, nejsvětějšího Srdce Ježíšova!

Farma našich krajanů v Argentině.

Dvě věci však třeba zmínit: Šimona vedla do kláštera *bida* rodičů. Byl jí jaksi donucen! To by byl vřed na těle naší české Církve, kdyby do seminářů a do klášterů přicházeli bohoslovci a kandidáti *nucení buď rodiči nebo poměry!* Pak by snad do srdcí takových kněží snadno vnikal duch Šimonův... Tomu třeba bránit! Jste-li rodiči, nenuťte děti ve volbě povolání, nenuťte! Své neštěstí byste si připravovali, neštěstí svých dětí zavinili a chystali snad nové rány Církvi. Vidíte-li chudého studenta, který by rád studoval na světské vysoké škole a nemá prostředků, pomozte mu, jak můžete. Bezdětná rodina by si jej mohla vzít na starost. Kolik dobra by tím vykonala, jakou vděčnost by si zajistila! A domníváte-li se, že některý bohoslovec je v semináři z donucení ať rodičů, ať okolnostmi, promluvte o tom s místním duchovním správcem, s rodiči bohoslovcovými, s bohoslovcem samým! Jen žádné nucení! — A za druhé: Farská Liduška měla mít úctu před přísahou kněze Šimona, ať ji zachovávají i dnešní české Lidušky vůči bohoslovcům a *kněžím!*

Obětovat se srdcem *nerozděleným* Bohu a duším věřících, upracovat

¹ Doporučujeme při tom opět vřele čtenářům Životopis Dr. A. C. Stojana, sepsaný Dr. F. Cinkem. Po této knize bude brzy velká poptávka. Pokud můžete, objednejte zavčas. Snad na splátky. Stojí nevázaná 80, váz. 105 Kč. Objednávky vyřídí Lidové knihkupectví v Olomouci, Masarykovo 11.

se pro lid Boží do posledních sil, do úpadu, ale zachovat si při tom srdce plné *nadpřirozené* lásky k Bohu, k Panně Marii, k *duším*, rozlévat tu lásku kolem sebe a získávat teplem nejsvětějšího srdce Ježíšova co nejvíce srdcí, to dovedli jen apoštolské duše našich věrozvěstů a všech opravdu velikých a ctnostných kněží.

Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863.

Bohumil Zlámal.

Veliké národní slavnosti brněnské ve dnech 25. a 26. srpna 1863 spadají do doby politicky a národnostně velmi pohnuté, do ovzduší, jež vytvořilo vydání říjnového diplomu r. 1860 a vyhlášení nové konstituce v únoru 1861. Kmen našeho národa značně vyrostl a zesílil a nechtěl sklánět své koruny před nenávisným dechem Vídně. Naopak, hrozivě vzdoroval. Avšak v těchto projevech vzdoru a síly nebylo jednoty, ani jednotčícího programu. Do této situace spadají právě přípravy na oslavu tisícileté památky příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu. A tu vzniká myšlenka mohutných oslav cyrilometodějských, jež by byly důraznou manifestací nejen náboženskou, nýbrž i národní. Tak aspoň posuzuje věc Ferdinand Strejček v podčárníku „Národní politiky“¹, v němž srovnává do jisté míry události roku třiašedesátého s oslavami svatováclavskými r. 1929.

Jubilejní oslavy byly by měly ovšem význam pro národní myšlenku i bez tohoto výslovného podkladu, kterým hleděla jistá část národa zachrániti své husitské přesvědčení. Než přece, ať jest tomu jakkoli, zůstává skutečnost, že jubileum cyrilometodějské sjednotilo veškeré národní snahy oné doby. Tento význam cyrilometodějství musí býti uznán aspoň pro onu dobu let šedesátých, kdy se zdálo, že český živel na Moravě bude úplně potlačen. V té době nad slovanskou lípou zářil *kříž cyrilometodějský*.

Jako místo pro tyto oslavy byl původně vyhlédnut Velehrad. Měly se konati v rámci velikých oslav náboženských. Na dotaz z Hané², kdy se bude konat chystaná národní slavnost, odpovídá ústřední výbor, že slavnost bude ke konci srpna; nato uveřejnil program v hlavních obrysech. Do programu je zahrnut ještě výlet na „blízký hrad Buchlov“.

Tento slavnostní výbor měl také až do poslední chvíle na mysli

¹ „Je známo, že po vydání diplomu říjnového r. 1860 a po vyhlášení nové konstituce v únoru 1861 vlnily se Praha i venkov český manifestacemi, demonstracemi a protesty nejrozmanitějšího druhu. Nebylo však jednoty ani jednotčícího programu v těchto projevech národního vzdoru a síly, a proto vznikla již počátkem roku 1861 *myšlenka mohutných oslav cyrilometodějských*, oslav tisíciletí příchodu bratří solunských na Moravu (863). Již tehdy čteme mezi řádky různých poznámek, že si Čechové slibovali od tohoto milénia získání poněmčilé Moravy, hlavně Brna a Olomouce, pro myšlenku národní, českou a slovanskou.“ „Národní politika“ 1930, čís. 24. ze dne 25. ledna. — ² „Hvězda“ (brněnská) 1863, str. 119. Viz též „Mor. orlice“ 1863 ze dne 26. dubna, čís. 40.

„Velehrad, posvátné místo prvního a hlavního působení našich svatých věrověstů Cyrilla a Methoděje“, jakožto nejvhodnější místo pro onu slavnost. Ale již 4. července přinesla „Moravská orlice“ na přední straně prohlášení o „národní slavnosti Velehradské“. Bylo to vlastně odvolání veškerých národních slavností na Velehradě. Tak nová poselkyně národního jara, jak nadšeně apostrofovali „Moravskou orlici“¹, byla nucena se vrátit se smutně spuštěnými křídly, bez zelené ratolesti ze slovanské lípy, která by naznačovala, že kalné vody nepřítně a nenávisť už odpadly. Teskně zvěstuje:

„O národní slavnosti Velehradské.

Podle usnesení mnohých národovců k tomu konci zde v Brně se sešlých, odbývat se měla na památku tisíciletou zavedení křesťanství v naši vlasti slavnost národní na Velehradě a jeho nejbližším okolí ku konci měsíce srpna.

Komité ku přípravnému zařízení této slavnosti zvolené věc náležitě oznámilo úřadům vládním, obdrželo také ústní schválení J. E. p. místodržitele s tím doložením, že se strany vlády ničeho k namítání není proti řečené slavnosti, předložilo také na požádání vládních orgánů napřed jen všeobecný, pak i zevrubný program celé slavnosti a dostalo konečně vynešením místodržitelství od 29. června 1863 č. 1906, pak přípisem zdejší policie od 30. června 1863 č. 875 té odpovědi, že se tato slavnost leda teprv až 25. září t. r. odbývat může na Velehradě, poněvadž před tím dnem by se církevní pobožnosti tam putujících překážeti mohlo, jakž se prý se strany církevní obávají.

Toto se zde ku všeobecné známosti uvádí jakožto dodatek ku pozvání před nějakým časem od komitétu učiněnému k veškerým spolubratrům slovanským s tím doložením, že nám nyní podle uvedených rozhodnutí úředních slaviti bude onu velkou památku pouhým příchodem svým na Velehrad² a svou přítomností beze slavnosti pěvecké, jaká se zamýšlela prvotně, která však od zdejšího zpěváckého spolku jak slyšíme na jiném místě Moravy později zřízena a zároveň s ostatními spolky zpěváckými odbývána bude. Takto by se alespoň částečně vyhovělo prvotnímu přání všech, kteří na mysl měli zmíněnou národní slavnost podle původního programu.

V Brně dne 3. července 1863.

Odstupující komité.“

Tímto tahem si chtěli uklidnit svědomí aspoň částečně lidé všemu národnímu a slovanskému nepřející. Snad se obávali, aby národní nadšení nevníklo do žil širokých vrstev lidových putujících každodenně v zástupech na Velehrad. Vymlouvají se tudíž na církevní kruhy, projevující největší ohled a dojemnou starost, aby církevní oslavy nebyly rušeny ani v nejmenším bujarými projevy národního života. S velkomyslností však převelikou dovolují konat slavnost „leda teprv až po 25. září, poněvadž před tím dnem by se církevní pobožnosti překážeti mohlo“. Byla to doba už poprázdňinová a pak na sklonku září foukává už dosti studený vítr, který bude chladiti rozpálenou krev...

Tento tajný úmysl vlády je veřejným tajemstvím a už příštího dne 5. července v „Moravské orlici“ naň ostře reagují:

„Nám se zdá, že celá věc od jistých osob slavnému místodržitelství co velmi nebezpečná národní demonstrace a Bůh ví co ještě vyličena byla, od osob pravíme, které nyní jmenovati nechceme, o kterých však dobrou známost máme, že jizlivým okem na všechno koukají, co jen zdaleka na náš život upomíná, jimž všechno je demonstrace, ale největší bohužel ta, že vůbec jsme a žijeme.“ (Pokračování.)

¹ Začala vycházeti 11. března 1863. — ² Poznámka redakce. Jak slyšíme, shodli se mnozí, kteří národní slavnost navštívit chtěli, nyní na tom, že ku konci oktávy slavnosti dne 11. a 12. července Velehrad navštíví.

Krajanské Rumunsko.

P. Jan Mlčoch.

(Pokračování.)

Největší českou farností je G e r n í k s přífařenými obcemi: Sv. Helenou, Rovenskem, Bigrem, Berzaskou a Ljubkovou.

G e r n í k sám má asi 1100 (jinde udávají 1389) obyvatel Čechů-katolíků. Kostel je pěkný, též fara. Tato byla delší dobu neobsazena. Konečně dostali faráře, který česky neumí¹ (učí se teprve) a je mu přes 60 let. V místě je jen 2třídka, ač je tam dětí na 200. Do vzdálených filiálek kněz nejedzí, pobožnosti si konají krajané sami, umírají bez kněze, zpovídají se jen na pouti, nebo až přijde kněz ze staré vlasti. Dítky křtí si sami nebo nosí je křtít k pravoslavným rumunským nebo srbským kněžím.

S v. H e l e n a, přífařená do Gerníku, je od něho vzdálená 4 až 5 hodin cesty. Jest jedinou obcí, kde jsou čeští protestanté helvetického vyznání. Mají též svého kazatele z Čech. Katolíků je ve Sv. Heleně asi 550, protestantů asi 480, rychtář zastává zároveň úřad kazatele českých katolíků. Náboženství vyučuje učitel z Čech, který je zde exponován. Šíří se zde hodně metodisté, dosud z katolíků odpadly asi 2 rodiny, u protestantů před příchodem pastorovým bylo to mnohem horší.

R o v e n s k o je od gernické fary vzdáleno též 4 až 5 hodin, čítá 392 (415) katolíků, tři muži odpadli k baptistům, ale jejich rodiny zůstaly katolické. Tito tři baptisté mají svůj domek a v něm si konají bohoslužby. Školních dětí je na 50. Učitelem je Rumun, který česky neumí, náboženství neučí se už od roku 1930. Víra proto ochabuje. Ve své knize o Rumunsku píše Urban: „Obyvatelstvo příliš kněze nepostrádá, říká, že jejich modlitby přijme Bůh i takto. Jedině jim vadí, že se nemohou zpovídati, dostati poslední pomazání a že musí nemluvnata nositi daleko ke křtu.“ Nyní již křtí sami, zpěvák vykonává všechny modlitby i obřady kromě mazání svatým olejem.

Na silnici u Dunaje leží B e r z á s k a, kde je mezi 1569 obyvateli 22 českých rodin a v kolonii Kozel (uhelné doly) asi 15 rodin a na 30 školních dětí. Škola je tam rumunská, náboženství se nevyučuje. Kostel mají krajané společný s Němci, kteří jsou většinou úředníky v dolech. Gernický farář tam jezdívá jen několikrát do roka. Pro Čechy to nemá významu. Ve víře i v národním citění šíří se vlažnost.²

¹ Jako doklad jeho jazykové smíšeniny zaslal nám ukázkou z vlastní letošní návštěvy p. učitel F. R. dvě věty (psány foneticky, podle slechu): „Fater meu a fost Wachmajster u Ženist ezem. Rodil jsem se in Brünn.“ Pozn. red.

² O rumunských letošních velkonocích navštívil české osady v rumunském Banátě p. dr. Fr. Karas z čsl. ministerstva školství, provázen p. učitelem Fr. Ratajem. Jejich zkušenosti v plném rozsahu znova potvrzují líčení našich misionářů, že je slyšet ve všech obcích krajanských stejný nářek: „Chceme slyšeti slovo českého kněze, který by nás poučil a vedl

Asi 6 km od Berzásky usadili se krajané z Gerníku v Dolní Lubkově. Mezi 773 Srby, 669 Rumuny žije tam 20 českých rodin. Postavili si pěkný kostelík, mnohé do něho ještě chybí. Před tím chodili do kostela srbského. Náboženství se neučí, školních dětí českých jest asi 20.

k lepšímu." Snad by těm na světě nejchudším Čechoslovákům se dalo pomoci. Prozatím by stačil jeden kněz, který by bydlel v jedné krajaňské obci a občas navštěvoval ostatní krajaňské vesnice, pokřtil děti, vyzpovídal kajícíky a oddal novomažely. Jinak hrozí těmto Čechům zkáza! Nutno jednati rychle, neboť nebezpečí je značné. Devět českých obcí jest bez kněze, je bez pastýře! „Jesmutno, smutno až k pláči, jak jsou zdejší Češi opuštěni. Musím to psát jako čsl. učitel, který snad ani na této otázce mnoho zájmu nemá," tak končí svou zprávu p. učitel Fr. Rataj! Pozn. red.

O. Jan Urban T. J.

Josef Olšar T. J.

(Dokončení.)

První plod svého pera uveřejnil před 40 lety v ruské guberniální ročence; byl to popis měst jeho gubernie lomžyňské.

Pak přerušil práci spisovatelskou na několik let k vůli hlubšímu studiu theologie i filosofie, ale již r. 1904 vydal „Czytania podlaskie“, knížku o dějinách a významu unie pro podlašské unity.

R. 1906 počal v klášteře Počajevě pravoslavný archimandrita Vitalij¹ s mnichem Heliodorem vydávat „Počajevskij Listok“, v němž nestydatě očerňoval katolickou církev a časopis hromadně rozšiřoval mezi pravoslavnými i katolíky. Kněží na Volyni cítili potřebu protiakce, ale sami pod vládou pravoslavného cara nemohli si pomoci a obraceli své zraky k souvěrcům z Haliče.

O. Urban začal tedy v Krakově tisknout drobné brožurky „Katolické odpovědi“, a to ve třech jazycích: polsky, rusky a ukrajinsky. V nich rozbíral po pořádku námitky z „Počajevského Listku“ a odpovídal na ně. Brožurky byly pak pašovány na Volyň, a kněží je rozdávali lidu.

Za svého pobytu v Petrohradě shromáždil O. Urban materiály pro historickou studii „Makryna Mieczysławska w świetle prawdy“. V ní důkladně osvětlil záhadnou postavu basiliánky z časů zrušení unie na Bílé Rusi, která se vydávala za mučednici za unii, a dokázal, že to byla podvodnice.

Kromě zmíněných knih vydaných v Petrohradě pro Rusy, vydal O. Urban r. 1912 „Katolicyzm i Prawosławje“, řadu úvah o unionismu pro polské katolíky.

Cenné pokyny pro dorůstající mládež ženskou, které získal jako několikaletý moderator Mariánské družiny studentek i akademiček, uložil v dvou knížkách: „Na ślubny kobierzec“ i „Na wejście w świat“.

¹ Nyní jest Vitalij představeným pravoslavné misie v Ladimírově u Svidníka na Slovensku.

V rozpravě „Z domu zacadzonych“ zachytil krátce učení polské sekty Mariavitů, šířící se po válce mezi katolíky.

V poslední době v Polsku jako i v jiných státech stala se ožehavou otázka reformy práva manželského a mnoho se o ní psalo. Katolické řešení problému podal O. Urban v důkladné brožurce „O zdrowe ustawodawstwo małżeńskie w Polsce“.

Vydal „Pamiętniki Kś. Win. Popieła, arcb. Warszawskiego“ ve dvou svazcích, cenný příspěvek k dějinám osudu katolické církve i jejích pastýřů pod žezlem ruských carů.

Rovněž v dosti obšírné brožurce nastínil životopis sv. Josafata, mučedníka za unii v Polocku.

Leč O. Urban ovoce své práce spisovatelské ukládal také v časopisech a listech, zvláště v měsíčníku „Przegląd powszechny“, vydávaném polskými jesuity v Krakově.

Spolupráci s „Przeglądem“ začal stostránkovou studií o učení Lva Tolstojce. Potom není už čísla, v němž by nebylo jeho rozpravy nebo posudku nějaké knihy, nejčastěji z veřejného života katolického, z unionistického hnutí neb ze života pravoslavných církví, zvláště když se stal redaktorem.

„Przegląd powszechny“, který roku 1933 slavil padesátiletí svého trvání, vděčí za svou vysokou úroveň, již si i v poválečných kritických dobách zachoval a za to, že dnes může s nadějí hledět do budoucnosti, ve velké míře úsilovné i vytrvalé práci svého redaktora O. Urbana.

O. Urban neomezoval se však pouze psaním do „Przeglądu“, nýbrž i v jiných časopisech a listech zasahoval do diskutovaných otázek. Podávat však celou tuto bibliografii přesahuje rozměry tohoto skromného článku.

Jako polemista vynikal O. Urban bystrostí soudu a postřehu, jasností v postavení i rozřešení problému, věcným i stručným slohem, přesností, důkladností, taktností, která ho držela vždy vysoko nad triviální nejednou úrovní jeho odpůrců. A zvláště se vyznačoval poctivostí, upřímností, spravedlivostí, která ho nutila vždy, všude a přede všemi hájit pravdu, byť i — jak se vyjádřil p. biskup Kubina — byl nějaký čas od krátkozrakých pokládán dokonce za heretika. Ty vlastnosti mu přiznalo v polemice i pravoslavné „Voskresnoe Čtenie“, které své protivníky nikdy nekvalifikuje příliš příznivě.

Především jeho „Sprawozdania z ruchu religijnego i społecznego“ patřily k nejlepším částem „Przeglądu“ a získaly mu u polské veřejnosti zaslouženou autoritu ve věcech týkajících se veřejného života katolíků a poměru Církve i státu.

Zvláště třeba se zmínit o jeho *snahách unionistických*; neboť v celé jeho činnosti spisovatelské i apoštolské, abych se tak vyjádřil, projevoval se „Drang nach Osten“ široko, po katolicky rozuměný.

O tom svědčí především jeho misionářské zájezdy na Podlaší i do Petrohradu.

Ale i vědeckou a spisovatelskou prací získal si na tom poli nemalé zásluhy. Zajímal se hned od počátku o vydávanou v Praze publikaci „Slavorum litterae theologiae“ a na titulním listě druhého ročníku

(1906) čteme již jeho jméno mezi spolupracovníky. Když pak povstala myšlenka svolání sjezdů velehradských, sám činně přiložil ruku k dílu. Na prvním sjezdě roku 1907 měl úvodní referát: „De iis, quae theologi catholici praestare possint ac debeant erga ecclesias russicam“, v němž nastínil program a úkoly velehradských sjezdů. A pak již zůstal Velehradu věrným. Když se rozpoutala v tisku bouře proti sjezdům, bránil v polských listech ideje cyrilometodějské četnými články a brožurou „Welehradzkie utopje?“. — Propagoval sjezdy mezi polským duchovenstvem, doporučoval „Apoštolát“, povzbuzoval své rodáky, aby se činně zúčastňovali hnutí unionistického.

(Dokončení příště.)

K zásluhám bohoslovce a kaplana Stojana o obnovu velehradské svatyně a oživení ruchu cyrilometodějského v letech 1875—1885. — Dodatky k životopisu.

Dr. F. Cinek.

(Pokračování.)

Veliká loterní akce velehradská, která měla zetušený finanční úspěch a umožnila důstojnou obnovu velehradské svatyně k jubilejnímu r. 1885, byla myšlenkou i dílem bohoslovce a mladého kooperátora Stojana.

Pokus v malém učinil před tím bohoslovec Stojan se soukromou loterií velehradskou v olomouckém semináři před svým vysvěcením. Její úspěch ho nadchnul k nové velkorysé veřejné akci, kterou jako novokněz rychle realizoval.

P. Jan Vychodil ve svých památných glosách k historii obnovy velehradské svatyně (v zmíněném Jiříčkově „Novém moravském národním kalendáři na rok jubilejní 1885“) píše:

„Pro Bůh! kterak sehnalo se tolik tisíců v pravý čas? ...

První začátky povstaly, abych řekl, z kratochvíle velmi ušlechtilé, ze zábavy, kterouž uspořádávali sobě doma mezi sebou — bohoslovci olomoučtí. Sami dávali rozmanité věci do výhry, věnujíce všechnen užitek na dobrý účel. Později doprošovali se u známých dobrodincův, aby nepotřebné drobotiny darovali jim na týž účel — na Velehrao. Mám v rukou vzorek takové žádosti, kterýž mi jakožto kaplanu velehradskému poslán byl na ukázkou, zda-li žádost obsahem není závadnou. Napiši ji doslovně:

P. b. J. Kr.

Ch. B. ve ss. C. a M.!

Jen ještě několik let a slaviti budeme roku 1885 tisíciletou památku umrtí sv. Metoděje. Památka ta oslavena býti má okrasou svatyně velehradské, na kterouž od nynějška bohoslovci olomoučtí příspěvky sbírají. Na lečjaké třeba pomýšleti prostředky, kteréž napomáhají úmysl tento provésti. K témuž účelu zařizují se loterie, ku kterýmž, by poněkud výnos nějaký zajistily, výhry třeba vyprošovati. I osměluji se Vás... vroucně prositi, abyste... na výhry darovati ráčil. Dobro věci nad všechnu pochybnost Bohu milé dodalo mi srdce i odvahy, snažnou prosbu tuto přednésti. Všeho dobrého na Pánu Bohu, Mateři Boží, ku jejížto cti a chvále kostel velehradský postaven, ss. Cyrilu a Metoději prosí v účtě nejhlubší oddaný

... bohosl. IV. roč. v Olomouci v kn. arcib. semináři.“

V Olomouci ... 1876.

Nikdo není na žádosti podepsán — píše P. Vychodil — ale pismo prozrazuje bohoslovce Ant. Stojana, nynějšího kaplana v Příboře; a on mně ji také poslal na ukázkou.

Pokud vím, také v jiných seminářích českoslovanských objevoval se podobný ruch, ač výsledky jeho nejsou mi tou měrou známy jako z Olomouce. Nadarmo neprosili, jak dosvědčuje dopis tento:

„Ctibod. pp. bohoslovcům kn. arcib. semináře v Olomouci. Uznáváje důležitost doby, kdy sesterská Morava slaviti hodlá památku úmrtí sv. Metoděje na Velehradě, neváhám k žádosti Vaší přispěti hřivnou Dědictví Maličkých na opatření loterních výher ve prospěch svatyně velehradské. Přijmětež tedy 100 knížek vydaných Dědictvím Maličkých a mimo to 20 výtisků „Základy křest. vychování“ a popřeje-li mi Bůh živobyti do té blažené doby, neopomeni i jinak účelu Vašemu, vši chvály hodnému, seč budu, dále napomáhati.

V Hradci Králové 24. srpna 1876   Josef Antonín Šrůtek, bisk. kons. rada.“

Z dalších poznámek Vychodilových je zřejmo, že sotva novokněz Stojan vyšel ze semináře, rychle vnesl do plánů P. Vykydala o restaurování chrámu velehradského nový oheň a iniciativu. Utkvělým jeho plánem byla velká loterní akce, kterou jediné lze zajistit obnovu svatyně velehradské.

O poradách Stojanových s P. Vykydalem a P. Vychodilem při velehradské pouti po vysvěcení r. 1876 psáno je v Stojanově životopisu.

Ze vzpomínek Vychodilových se dovídáme, že rok na to v srpnu 1877 sešlo se na Velehradě „15 až 20 kněží horlivých a nadšených pro zrychlený rozkvět dědictví cyrilometodějského“.

Z dalšího vysvitá, že duši této schůze byl mladistvý kooperátor příborský Stojan.

P. Vychodil ve svých glosách, které psal r. 1885, leccos pouze naznačuje. Netušil ještě, kdo vyrůstá Velehradu v mladičkém panáčku příborském. Než z poznámek jeho dostatečně zřejmo, kdo byl hlavní hybnou silou celé akce.

Píše: Vzpomenutá schůze 15 až 20 kněží na Velehradě v srpnu 1877 přičinila nemálo, že dozrál úmysl použití veřejné loterie ve prospěch svatyně velehradské. *P. Stojan slíboval si od loterie takové všeobecné velmi mnoho, spolehaje se na zkušenosti své ze semináře při loterii soukromé.* Posílaje tudíž o intence žádosti nám již známé, zaklepal tu a tam o dárky pro loterii věčnou. A ejhle, dárky se scházely některé! Protož o schůzi příštího r. 1878 zase v srpnu, byli jsme jaksi samosebou nuceni vystoupiti veřejně s úředním povolením a sbíratí úsilovněji dále a pak zaříditi loterii.

Ujednáno mezi námi Velehradskými a Příborskými, kteřížto jsme byli výkonným výborem ve výboru širším.

Z úrad a rozhovorů těchto vzešlo zdárné símě, vzrostlo a přineslo více než jedno ovoce utěšené.

Na místě prvním třeba hned uvést, že po vzájemném dalším porozumění Příborských a Velehradských použití nejbližší příští památky úmrtí sv. Metoděje 6. dubna r. 1878 ku kroku velmi důležitému a pro Velehrad úspěšnému velice velmi. Rozepsánať onoho dne žádost, kteráž za málo dní dostala se do rukou kněžstva na Moravě zvouc. každého, aby podle možnosti přispěl na obnovu posvátného Velehradu — novým způsobem.

Ana žádost ona základem obdivuhodného výsledku stala se, budiž uvedena pro věčnou památku celým obsahem svým, neznámým obecnstvu širšímu. Žádost uváděla doslovně toto:

„Ó Velehrade, z hrobu vstaň,
A vrahům svým se mocně braň!“
Fr. Sušil.

Rychlým krokem blíží se tisíciletá památka úmrtí velikého apoštola Slovanů sv. Metoděje. — S nadšeností nevidanou, neslýchanou oslavovali jsme l. P. 1863 tisíciletý příchod svatých věrověstů Cyrila a Metoda v žirné vlasti naše, vroucí díky činíce Bohu za drahý poklad svatě víry, za přivtělení mnohočetné čeledi slovanské k tajemnému tělu církve svatě. — I slavně konali jsme den tisíciletý smrti sv. Cyrila r. 1869, plesavše k Bohu, že nám dal mocného orodovníka a přímlyvce v nebesích: nepochybujeme tudíž, že i tisící ročníce smrti sv. Metoděje l. P. 1885 oslavena bude slavně a důstojně na oslavu Bohu, na rozkvět církve, na blaho národu, oslavena ode všeho lidu slovanského.

Dlužno zajisté již nyní připravovati se na tuto převážnou slavnost. Hlavní a nejbližší ovšem příprava bude: usilovati, aby idea cyrilometodějská rozmáhala se a šířila v národě, všechny uchvacující stavy, aby strom svatého kříže, štipený svatými apoštoly bohatě rozkvétal a blažené přinášel ovoce.

Jako ony slavnosti cyrilometodějské popředně konány byly na Velehradě, tak i bude se slavnosti touto metodějskou. — Velehrad byl, jest a bude vždy dějepisným střediskem všeho katolického ruchu a života v národech slovanských. Jiného střediska nevytvoří nikdo. — Velehrad jest vtělení ideje cyrilometodějské a tudíž slušno, aby svatyně velehradská byla podle této ideje, aby r. 1885 zastkvěla se v bývalé kráse. Toho však nelze jinak docílit, leč obětavou pomocí všech synův a dcer statečných církve a národu, nelze docílit, leč takto, anž náklad na opravu a zvelebu basiliky velehradské vypočten jest na 80.000 zlatých.

Mnoho peněz, náklad velký! Protož nutno pomýšlet i na prostředky mnohé. Trvají sice dosaváde podniky: „Koruna Soluňská“, „Maticе Velehradská“, a jednota „Velehrad“ — podniky to zařizené ve prospěch Velehradu; avšak více než záhodno a záslužně všimnouti sobě nového způsobu, podle kteréhož mnozí již kněží odsluhují mešní intence, stipendia ve prospěch Velehradu darující, aby jistěji důstojným leskem zářil r. 1885.

I prosíme také Vás, Důstojný Pane, abyste „P. Antoninu Stojanovi, kooperatoru v Příboře na Moravě“ laskavě událi ráčil, možno-li Vám a kolik intencí měsíčně nebo čtrvlečně, půlročně nebo ročně ve prospěch Velehradu persolvovati, můžete snad stipendia na týž účel poskytnouti — a protož račiž, Důstojnost Vaše, do 14 dnů dáti odpověď jednoduchým lístkem korespondenčním, aby předešlo se zbytečným výlohám poštovním.

Věc dobrá i bohumilá, toť patrná a zjevno, dodala nám srdce, odvahy, abychom i Vám, Důstojný Pane, tuto prosbu přednesli.

Všeho dobrého na Pánu Bohu a Mateři Boží — k jejížto cti a chvále chrám velehradský postaven — a na ss. Cyrila a Metoději prosí Vaší Důstojnosti
s úctou povinnou oddaní:

Dr. Jan Schneider, kaplan v Příboře. Josef Vykydal, děkan a farář a posv. Velehradě.
Jan Vychodil, koop. velehradský. P. Antonín Cyr. Stojan, koop. v Příboře na Mor.

Na posv. Velehradě a v Příboře na den úmrtí s. Metoděje 6. dubna 1878.

Z vzácného dokumentu, který nám uchoval P. Vychodil, vidět jasně, že kooperator Stojan je hlavní akční silou celého počínu.

I stylisace prosby prozrazuje Stojana. Jsou to vesměs myšlenky, jež čteme v jeho článcích i projevech z let bohosloveckých. (I ten „Stojanovský“ závěr ukazuje zřejmě na autora.)

A kdo utvořil ono náhlé souručenství duchovenstva příborského se strážci Velehradu?

P. Vychodil pokračuje:

První tisíc žádostí takových brzičko byl rozeslán i druhý a třetí atd. Napřed posíláno kněžím na Moravě, pak do Čech, do Slezska, na Slovensko, ba i za hranice jmenovaných zemí.

Při spotřebě třetího tisíce žádostí českých, jež autografoval jsem, dali jsme den 5. července, při čtvrtém tisíci, den 15. srpna 1878, památný pro Velehrad zasvěcením chrámu Páně Nanebevzetí Panny Marie. Při té příležitosti sestavena též německá žádost, označená týmž rokem a dnem pro německé kněžstvo jak domácí, tak zahraničné. Německá žádost ovšem zní jinak nežli česká, nejsouc holým jejím překladem, avšak v podstatě shodují se. Praví se i v německé žádosti asi toto: „My kněží na Moravě jsouce nejprřednějšími dědici věna cyrilo-metodějského, nemůžeme neoslaviti co nejskvěleji r. 1885, roku jubilejního pro tisíciletou památku sv. Metoděje, jehožto vzácné pozůstatky tělesné kryje posv. Velehrad. Učíme tedy, ať hrobka jeho zastkví se; obnovme svatyni velehradskou, kteráž lidu našemu jest archou úmluvy. Slabé síly naše nestačí k účelu tak velikému a protož ucházíme se též o pomoc Vaší důstojnosti, abyste ráčili přispěti novým způsobem vítaným, buďto že poskytnete mše sv. pro Velehrad, anebo zdarma odsloužíte mše sv. poskytnuté pro Velehrad.“

Zdali žádosti tyto došly svého cíle? A zdali docíleno jimi žádoucích úspěchův? Tak asi bude se ptáti hned mnohý čtenář laskavý, ač by napřed povážiti měl nynější poměry časové, pak i poměry stísněné katolického kněžstva. Proč? Aby spravedlivě soudil a konečně pocítil radosti větší. Neboť upřímně řečeno: kněžstvo katolické doma i za hranicemi nadšeně vítalo žádost a záměr její; každý kněz konal, seč byl!

(Pokračování.)

Křesťanský Východ.

RUSKO

Apoštolský administrátor petrohradský, biskup Antonín Maleckí, vrací se po pětiletém sibiřském věznění do Polska. Jeho nadšená a obětavá práce v duchovní správě v sovětské metropoli, kde se ujímal zvláště mládeže řemeslné, i jeho činnost charitativní staly se příčinou těžkého pronásledování od bolševiků. Dlouholeté vězení, těžká nucená práce podlomily jeho zdraví, takže se vrací jako 73letý stařec-mučedník do své vlasti.

Ze života biskupa Antonína Maleckého, který se nedávno vrátil ze sovětského vyhnanství, pronikají na veřejnost teprve nyní bezpečné zprávy, charakterisující metody sovětských tyranů. Jestliže jim byly kdysi procesy se ř. arcibiskupem Cieplakem a zastřeleným prelátem Budkiewiczem velkým agitačním

divadlem, uměli bolševici později tiše a nehlučně odstranit katolického kněze, jejich plány křižujícího, jakým byl právě Antonín Maleckí. Před pěti lety najednou zmizel. Nikdo nevěděl, kam. Proč? Protože byl nejenom knězem bezvýhradně oddaným víře a jejím službám, ale byl též sociálně činným. Katolicismus v Rusku býval dříve dvojího rázu: katolicismus polských dvorů a dále na západě katolicismus polských a litevských ochránců, a u Rusů samých byli to Golicynové, Volkonští a j. — přední šlechta ruská, která se sjednotila s Církví katolickou, tedy katolicismus salonů. O. Antonín Maleckí začal jinak svoji katolickou práci. Už jako kaplan petrohradského kostela v „Kolumnie“ věnoval svoji pozornost těm lidovým vrstvám katolické společnosti, které tak lehce ve velkoměstě lákala Rus a zvláště pravoslavi. Začal mezi

nimi pracovat sociálně. Z drobných sbírek, za nimiž neúnavně chodil a prosil, zbudoval v ulici Kirylovské velké moderní ústavy výchovné i pracovní a útulky pro katolické děti a dělníky. To bylo v době těžkého postavení dělníků petrohradských, v době jejich velkého zdemoralisování, jít mezi tyto dělníky, zvyklé s pohrdáním se dívat na všechny „popy“, bylo pokládáno za práci Sysifovu, za utopii. Také činnosti O. Maleckího nemohli ovšem strpět bolševici. Hned v prvních letech uvrhují ho do žaláře a pak rozhánějí jeho věrné stádece petrohradské v ulici Kirylovské, takže nezůstalo po nich ani stopy. Když to učinili, propouštějí z vězení O. Maleckího, aby viděl na vlastní oči, jak se v místnostech jím zbudovaných usadila protináboženská propaganda, jak se jeho kostel stal jakýmsi klubem či kinem. Tato skutečnost měla ho zničit, zlomit duševně. Ale biskup Maleckí začíná vše znova. Jeho práce se střetá s prací bezbožníků, ten jediný kněz-stařec nastupuje nebojácně cestu proti přemoci „komsomolců“, proti propagandě teroru, lákavých slibů, hmotných výhod a postupu, proti vlivu tisku, knihy, kina atd. Stařec propuštěný z vězení Čeky, ačkoliv viděl své dílo zničené do základů, má v sobě ještě dost síly k boji a práci a — k novému utrpení. — Jednoho dne musel biskup Maleckí — zmizet. Memohl být souzen, nemohl být trestán, musel zmizet beze stopy. Nemohl muze takové svaté energie ani na Solůvky vyvézt, aby ji nenakazil tamější trpítele. Byl proto vyhnán a uvězněn kdesi v divoké tajze sibiřské. — Tak před věky trestal „neposlušné“ biskupy nejchytřejší pronásledovatel Církve, Julián Odpadlík, vyhnanstvím na periferii svého impéria. Ale historie svědčí, že nadarmo!

Výsledky dosavadní protináboženské akce v sovětech zdaleka neodpovídají finančním obětím ani úsilí bezvěrců. Ve státním nakladatelství („Gosizdat“) vyšla kniha pod názvem „Boj s náboženstvím v nové pětiletce“ a v ní jsou shrnuty výsledky nevěrecké propagandy, které znějí velmi pesimisticky. Jednotliví nevěrečtí agenti vyznávají, že v kolchozech (společných hospodářstvích) mají muži z 90 proc. ve svých domech svaté ikony (obrazy), před kterými se modlí.

Rozprodej sovětský. Zatím co jiné

kulturní státy hledí zachovat a doplňovat staré knihovny, prodala sovětská vláda značnou část theologické knihovny bývalého „svatého synodu“ německé universitě v Erlangen. Zakoupená díla budou co nejdříve z Petrohradu převezena do Německa. Také ostatní část knihovny má se stát německým majetkem, poněvadž prý sovětům málo záleží na těchto dokladech, ačkoliv mají pro vědecké badání veliký význam. Pro sovětskou vládu mají ovšem největší význam jen — cizí valuty! Konečně zůstanou ty doklady aspoň zachovány cizímu vědeckému studiu.

Sovětské jídelny popisuje v polském tisku obchodní cestující, který v poslední zimu a letošní jara měl příležitost navštívit různé kraje sovětské Rusi: „Viděl jsem,“ píše, „takovou jídelnu v Jekatěrinoslavi. Špína a stísněnost, nemuté náčinní. Sto dělníků obsluhuje jediná dívka. Nedostatek lžiček, sklenic atd. Nejprve podávána zelná polévka, prý masitá, o čemž silně pochybuji, pak — jablečný „kysel“ (pokrm z kvašené mouky) — ale porce mikroskopické (t. j. viditelné drobněhledem). Dělníci jedí stojmo, kdyžžte pro 1300 osob je pouze 30 stolic. Podobně vypadají vychvalované kuchyně v Oděse a Kyjevě. Připomínají smetiště a strava v nich podávaná — pomyje... O morální úrovni dělníků, používajících jídelen, svědčí pravdivelné téměř rozkrádání lžiček a nožů. V jedné kuchyni v Oděse zmizelo v krátkém čase 700 lžic... Kdosi nazval sovětskou ideologií „náboženstvím břicha“. Treba dodat, že je to břicho příštích pokolení, protože dnešní pokolení ruské nepracuje ani pro své břicho... Dělník na západě si diví, slyše, jak ruské dělnictvo snáší svůj osud trpělivě a resignovaně, nepomýšleje na stávky a jiné vystoupení. Kdo však zná organizaci GPU, divit se nebude.“ (KAP.)

Jak soudí sovětské soudy? Nejčastěji jsou tvrdé rozsudky sovětské — zvláště nad katolickými kněžími — odůvodňovány přestoupením 61. a 66. článku trestního zákona, Čl. 61. jedná o vzájemné pomoci a stycích s mezinárodní buržoasií. Poněvadž je v očích sovětů takovou mezinárodní buržoasií především katolická církev, dá se tento paragraf snadno vytáhnout a použít proti každému katolíku. Horší

je však přestupek čl. 66., který jedná o organizaci odboje a o povstání rukou ozbrojenou, jakož i o vyzvědačství. Stává se, že obžalovaní nejsou ani přitomni přelíčení, takže se nemohou hájit. Anebo se vede přelíčení jen pro čl. 61. — ale v rozsudku přidá se pak i přestupek čl. 66., o kterém nebylo ani řeči při přelíčení, aby byl dostatečně odůvodněn strohý trest 10 let kázně, nadiktovaný takovému bezbrannému katolickému knězi.

Výsledky nevěrecké pětiletky podává ve své knize „Nová fáze boje proti náboženství“ F. Oleščuk, Autor, sám nevěrec, dozrává, že se nepodařilo odstranit víru v Boha z ruské duše a že bude k tomu zapotřebí druhé, snad i třetí pětiletky. „Reakční činnost církevníků“ — píše autor — „nesmírně roste a všude se dějí pokusy zmařiti vítězství socialistického budování. Náboženství je na postupu, naopak nevěrecká propaganda ustupuje. Je nepopíratelné, že se v mnoha místech upevnilo církevní obce, je skutečností, že návštěva kostelů vzrůstá.“ Toto bolševické svědectví upřímně konstatuje, že i protináboženská pětiletky stejné zkrachovala jako pětiletky hospodářská. Věřili v úspěch druhé pětiletky, zklame se, stihne ji stejný osud. Oleščuk chce soustředit všechny síly protináboženské propagandy na venkov, kde právě se potká s největším odporem.

Státní vnitřní půjčku druhé pětiletky propagují silně sovětské listy (z 15. IV.). Dekret rady lidových komisařů SSSR konstatuje, že socialistické budování v SSSR dosáhlo úspěchu vnitřním hromaděním kapitálu. Velkou úlohu při tom měly sovětské vnitřní půjčky, podporované nejširšími vrstvami obyvatelstva. Národohospodářský plán roku 1934, druhého roku druhé pětiletky, žádá další velký vzrůst výroby a peněžních investic ve všech odvětvích hospodářských, rozšíření sociálně-kulturních opatření a zvýšení hmotného blahobytu i kulturní úrovně dělníků. K splnění těchto úkolů vypisuje se vnitřní půjčka ve výši 3500 milionů rublů na lhůtu 10 let (1. říjen 1934 až 1. říjen 1944).

Podle dalšího dekretu, podepsaného předsedou všeruského centrálního výkonného komitétu, Kalininem, a tajemníkem komitétu Kiselevem, jsou místní výkonné komitétu a sověty od-

povědny za uskutečnění půjčky v době co nejkratší. K tomu cíli mají rozvinouti širokou kampaň k probuzení dobré vůle upisovatelů.

Konečně sovětské listy přinášejí výzvu všesvazového centrálního sovětu odborových svazů konstatující, že vypisáním půjčky vyhověla sovětská vláda přání obyvatelstva SSSR. Po zmínce o významu, účelnosti a výkonnosti půjčky následuje ohlášení, že všechny odborové organizace jsou povinny propagovati půjčku pod heslem: „Třítýdenní výdělek půjčiti proletářskému státu na socialistické budování.“ Každý občan SSSR musí být pryž získán pro upsání půjčky. — Mnoha slovy je tu okrášleno nařízení nové vnitřní půjčky! („Izvěstija“ a „Pravda“ 15. IV.)

Stanovisko k Puškinovi. V sovětském tisku okázale se projevuje pieta sovětské veřejnosti k ruským spisovatelům-klasikům. Po nedávných projevech Maxima Gorkého bylo vzpomenu to výročí Gogolova. Stanovisko k Puškinovi charakterisuje článek „Komsomolskoj Pravdy“ (z 2. IV.), nadepsaný „Zdravstvuj, Puškine!“. Odůvodňuje potřebu úcty k Puškinovi tím, že se Marx o něm zmiňuje. (Marx si cenil zvláště Puškina, Gogola a Ščedrina.) Když Lenin psal o revolučních dnech, v jeho vědomí se vynořil Puškinův obraz „mléčící lidu“, v roce 1921 Lenin znovu se obrací k Puškinovi. Stalin ve své řeči na sjezdu komunistické strany roku 1930 dvakrát citoval Puškina. Již toto dostatečně svědčí o životnosti Puškina, o nezapomenutelnosti jeho uměleckého genia. Je proto pochopitelné, že subskripce na 18svazkové akademické vydání Puškinových sebraných spisů nabývá ohromného významu. Co by se bylo však stalo s Puškinem, kdyby se nebyli narodili Marx, Lenin a Stalin?!

Úspěchy sovětské vlády. V Paříži přednášela o sovětském Rusku pi Černavinová, která před krátkou dobou z něho prchla. Přednáškou chtěla „dát klíč k pochopení zpráv, docházejících ze SSSR“. — Sovětská občané jsou podle jejího mínění nasvčovani propagandou stejně jako cizina, ale na cizinu sovětská propaganda více působí, poněvadž cizina nemá před očima ustavičnou sovětskou skutečnost. Charakteristická je pro SSSR na př. tato podivná souvislost: Jakmile se veřejně ozve sebechvála, že „něčeho v prů-

myslu bylo dosaženo", už to zmizí z prodeje. Tak na př. plakáty oznamily velké úspěchy v těžbě ropy, ale hned nato nikde nebylo lze dostat petroleje. Nebo přišlo oznámení, že byl z 92 proc. zplněn plán výroby elektrotechnických potřeb, ale nadarmo se budete pokoušet koupit žárovku. Tím ovšem není řečeno, že by se v Rusku nic nedělalo, že by v Rusku všude a ve všem byl rozvrat. Je tu velká propast mezi sovětskou vládou a tvůrčími silami země. Národ pracuje, tvoří, buduje bez ohledu na svou vládu. Nelze říci, že by všechny sovětské číselné údaje byly nesprávné. Ale vláda si je upravuje podle své potřeby. Tak na př. z 25 dětí prohlédnutých sedmi lékaři v leningradském profilaktoriu udělá se 175. Úspěchy ve výrobě jsou zaznamenávány v rublech bez rozlišování mezi rubly předválečnými a nynějšími, aby byl vytvořen dojem, že sověty předstihují carské Rusko. V továrnách a závodech je věnována proto největší pozornost kvantitě, nikoli kvalitě. Protože se „nesplnění plánu" přísně trestuje, utíkají se odpovědní činitelé k podvodům. Pravdivých čísel SSSR se bojí. Pravdivá (tak zv. kontrolní) čísla jsou považována za přísně důvěrná a jejich uveřejnění se přísně trestuje jakožto „hospodářská špionáž". Sověty mají některé ústavy a zřízení jen k tomu, aby je ukazovaly na odiv zvláště cizincům. Tak na př. vzorná noclehárna (pro 100 osob), v níž však člověk bez přístřeší může přenocovat jenom třikrát za svého života. Vzorné školy, dětské domy a selsko-hospodářské kolonie mají být vzorem jiným takovým institucím, ale tyto „jiné takové" instituce neexistují. Existují právě jenom ony vzorné instituce, ukazované cizincům, aby si podle nich dělali představu o sovětských „úspěších". Sovětská čísla nejsou spolehlivá, vzorné sovětské instituce jsou pouhou fikcí, ale přesto je v SSSR mnoho skutečného, vytvořeného za podmínek neobyčejně těžkých. Poměry dělnické jsou v SSR velice těžké. Starý jeden dělník vystihl je slovy: „Dříve jsme byli otroky pánů, potom jsme byli otroky kapitálu, teď jsme otroky práce." Všichni dělníci v SSSR jsou otroky práce. Pracovní podmínky se zhoršily: otravy, úrazy, nedostatek bytů, nedostatek výživy. Práce žen je nestoudně využíváno, hůře než v kte-

rékoli jiné zemi. Přesto se najde v každém podniku, v každé továrně nějaká skupina dělníků, kteří pracují s pocitem odpovědnosti a s nadšením. Nejsou to „úderníci". Úderníci jsou jen chytráci, kteří dovedou nafukovat to, co udělali, a falšovat čísla. Je na sta dělníků, kteří po denní práci, vykonané zpola o hladě, chodí do dělnických universit. Po kulturní stránce je to nesporný úspěch. Podnětem takovým dělníkům není vyhlídka na kariéru ani na velký výdělek. Vysokých míst všichni v SSSR se bojí, poněvadž se bojí odpovědnosti a přísných trestů. („Poslední Novosti" 19. IV. 1934.)

RUSKÁ EMIGRACE

Pokání mnicha Illiodora. Známý ruský mnich Illiodor Trufanov, bývalý přítel, později odpůrce Rasputinův, který vydal zajímavé paměti o zavraždění carské rodiny, požádal arcibiskupa Veniamina, aby ho přijal zpět do pravoslavné církve. Za dřívějších časů byl Illiodor pověstný svými kázáními, v nichž káral boháče, vládu a ministry. Po bolševickém převratě odjel do Ameriky. Ještě za carské vlády vystoupil Illiodor z pravoslavné církve, napsal dopis sv. Synodu, v němž se vysmíval křesťanské věrouce. Metropolita Sergij svolil nyní, aby byl Illiodor opět přijat do pravoslavné církve, avšak jen jako laik. („Russkoje Slovo" č. 2383.)

POLSKO

Ve Skočově, rodišti našeho mučedníka za zpovědní tajemství bl. Jana Sarkandra, byla postavena k jeho cti nová kaple, jejíž svěcení stanoveno na svátek Nejsvětější Trojice Boží (27. 5.). Památka bl. Jana bude pak uctěna celotydními pobožnostmi, k jejímž zakončení (3. 6.) chystají se velká poutní procese z Horního Slezska. Slavnostní bohoslužbu bude mít biskup Adamski, jehož zásluhou byla účta bl. Jana rozhodnutím Apoštolské Stolicí římské rozšířena na celé Polsko.

Polský zahraniční seminář, založený kardinálem Hlondem pro výchovu kněžstva k duchovní práci v zahraničím vystěhovalectvu polském, utěšeně se rozvíjí. V domě noviců v Potulicích je nyní už 6 bratří-profesů, 30 kleriků-noviců a 80 bratří-noviců a aspirantů. V h ně z d e n s k é m domě

studijním je kromě toho ještě 17 kleriků-profesů. Katolická Polska si opravdu vychovává schopný dorost pro misijní práci v zahraniční emigraci!

V Katovicích byl uvězněn vůdce sekty „národní církve“ Josef Kostorz a jeho sekretář M. Mansfeld za to, že povolovali nezákonně manželské rozvody, vystavovali za tím účelem falešné doklady a napomáhali dvojženství. Podle nalezených peněžních kvitancí prováděl Kostorz svoji „činnost“ ve velkém měřítku. Při výslechu se odvolával na „plnomocenství“ hlavy německých starokatolíků, Mooga, v jehož jméně byl prý „ministrátorem“ starokatolické církve v Polsku, a pak též „suffragánem“ biskupa Faronu.

„Národní církve“ v Polsku! Když byl volán k odpovědnosti na soud vůdce „národní církve polské“, Faron, proto, že bezprávně sezdával a rozváděl manželstva, odvolával se na zplnomocnění, které prý mu „pronajal“ jakýsi Kostorz, bývalý sanitarius z Katovic, a ten prý dostal to „právo“ od sektářského biskupa z Bonnu (v Německu). To ovšem není žádný právní titul pro úřední výkony v Polsku. Pro „národní církve“ polskou je taková závislost německá — ostudou!

Duchovním správcem torokánské farnosti je O. D. Novickij, který byl za svého dětiletého vyhnánství na ostrovech soloveckých vysvěcen biskupem Sloskanem na kněze a výměnou za sovětské trestance dostal se na svobodu. Jeho pastýřské působení směřuje především k náboženské obrodě zanedbaného stádece. Od října 1933 začal vyučovat katolické děti ve škole. S počátku jich měl 15—17, nyní vzrostl jejich počet už na 50. Jeho apoštolské nadšení a obětavá péče o mládež táhne k němu i děti pravoslavné. Jeden z pravoslavných hochů tak dlouho líbal svého otce ruku, až mu dovolil navštěvovat vyučování „torokánského batušky“. Jiný otec dopisem prosil O. Novickiho, aby přijal jeho tři děti a dobře je naučil odpovídat na výpady a posměšky jejich pravoslavných druhů. Děti tvoří pak mosty k rodičům pravoslavným: stávají se malými apoštoly sv. jednoty.

Z polského Albertýna. Známý jesuita O. Š t ě p á n S a k a č, rodem Hrvat, který je nyní v Polsku v Albertýnu u Slonima novicmistrem jediného jesuitského kláštera slovanského východní-

ho obřadu, podává o svém působení zajímavé zprávy: „Na svátek Nejsv. Srdce Ježíšova bude tomu právě rok, co zde v Albertýnu vykonávám úřad učitele noviců v prvním a jediném noviciátu jesuitském slovanského obřadu. Albertýn je velká vesnice, která se přetvořuje na předměstí města Slonima. Leží uprostřed běloruských lesů na dráze Varšava—Moskva, asi 80 km od bolševické hranice. — Máme zde jezero, říčku, hraběcí dvůr, továrnu na papír, pilu atd. Domky jsou ubohé, dřevěné, pokryté dochem, šindelem nebo plechem. Podle vyznání jsou Albertýnci: katolíci, pravoslavní a něco je i baptistů a židů; v okolí je dosti komunistů, bezvěrců. V koleji máme velikou kapli východního obřadu pro naše unity a v ní kážeme rusky pro dospělé a bělorusky pro děti. Nedaleko koleje stojí starý kostelík pro katolíky latinského obřadu — a tam kážeme polsky. Letošního roku hodláme stavěti kostel pro obojí katolický obřad. V nedalekém Slonimu jsou tři veliké, krásné katolické kostely a jeden pravoslavný (dříve řeholních kanovníků) a mezi domy kryje se též stará mohamedánská džamia popolštěných Tatarů. — Nějakých 10 km na jih od Albertýna je slavný druhdy unitský žirovičský monastýr, v němž svatě žil a apoštolsky pracoval sv. Jozafat Kuncevič. Nyní v něm živoří asi deset zanedbaných pravoslavných mnichů. Bývalý basaliánský klášter proměněn v lesnickou školu.

O velikonočních navštívil mne z Dubna O. Dostal (Slovinec). Koncem školního roku opustí papežský východní seminář pro své slabé zdraví a vrátí se do své domoviny. Za dvě leta získal si veliké zásluhy tím, že tomu novému ústavu vypracoval velice praktický rozvrh filosoficko-bogoslovných nauk. Tu mu mnoho prospěly sarajevské zkušenosti.

O svátcích velikonočních byli vysvěceni naši první kněží. Za měsíc a půl vyjde první čtveřice mladých, horlivých, učených apoštolů na širé pole práce pro sv. jednotu církve v ní. Nejživější hnutí unionistické rozvíjí se mezi volyňskými Ukrajinci, a také živější zájem pro unii budí se mezi Bělorusy v pinském biskupství, jakož i v bližším i vzdálenějším okolí Albertýna, které náleží diecési vilenské.

V noviciátě mám letos vyjma jediného Moravana pouze Poláky, takže všechny nauky vykládám jazykem polským. Noviců mám nyní deset, ale jsou vybraní. Pro práci misijsní a pro delikátní apoštolát církevní unie je potřeba vynikajících, prvotřídních pracovníků!

Záležitost nedávno zřízené apoštolské administratury na Lemkovščině v Haliči je znova přetřásána v tisku, poněvadž se prý jmenovaný apoštolský administrátor dr. Mikuláš Nahorjaňskij tohoto úřadu vzdal. A tu ovšem hned velmi ochotně přichází tisk s novými kandidáty apoštolské administratury; mají to být: dr. Vasyl Mascjoch, farář gorožanský, světec biskup přemyšlský msgr. Lakota a konečně i biskup východ. slovanského obřadu msgr. Carnecki. I když jsou to jen dohady zvědavého tisku, přece je jisto, že jde na Lemkovščině o věc obtížnou a významnou.

V lucké diecézi je mezi 275.322 věřícími 9550 katolíků východního obřadu, kteří tvoří 11 farností. Každá z nich má svého duchovního správce východního obřadu.

Ukrajinské hnutí v pravoslavné církvi v Polsku dočkalo se částečného splnění svých národně církevních požadavků. Dne 21. dubna t. r. přijel do Křemence nově jmenovaný arcibiskup volynsko-křemenecký Alexij Gromadskij a byl po celé cestě ukrajinským pravoslavným obyvatelstvem slavně vítán (v Rovně, Dubně a Křemenci). Rodem je síce Ukrajinec, pochází z Podlesí, kde byl jeho otec „psalomščikem“ při církvi v Dokudově, ale vychován byl v tradicích všech ruských a také svou kariéru začal v Chelmě za éry eulogijovské. Budoucnost ukáže, zdali v něm dostali Ukrajinci celého svého muže. Stár je teprve 52 let. Předchůdce arcibiskupa Alexija v Křemenci, biskup Šimon (Rus) stal se prvním vikářem volynské diecéze a povede správu kláštera u Dermaniu. Druhým vikářem zůstává nadále biskup Polykarp Sikorski (Ukrajinec) se sídlem v Lucku.

Kdo rozvíří židovskou otázku v Polsku? Ve varšavském kině „Colosseum“ dávali nedávno filmový skeč tohoto obsahu: Mladou venkovskou divku polskou — slabého rozumu — svedl Žid. Děvče ho zažalovalo u soudu o alimenty. Jejím obhájcem u sou-

du je polský advokát, brepta, který svým vystupováním budí jen smích. Také soudce je dokonale nešika. Žid ve své obraně dokazuje, že netoliko není povinen platit alimenty, nýbrž naopak dívka jím svedená vydělává prý nyní daleko více než dříve a má se proto s ním ještě dělit o část svého věšního výdělků. Soudce dá za pravdu Židovi a odsoudí děvče k placení alimentů židovskému svůdci. Takové potupné nesmysly předvádí židovské kino v hlavním městě Polsky, zesměšňují polské soudy a polskou spravedlnost a pohlavkující veřejnou morálku a nejprimitivnější city lidskosti. Jestliže k takové pohaně křesťanské Polsky mlčí státní censura, může k ní mlčet prostý lid? Na dně jeho duše se pak právem shromažďuje protizidovská trpkost! Kdo je vinen?

Církev řecko-katolická v bývalém Haliči pečlivě se stará o rozvoj katolického tisku. Dvakrát za týden vychází politický časopis „Nova Zorja“. Jako týdeníky vycházejí: „Nedila“ (ilustrovaný), „Meta“, orgán ukrajinského Svazu katolického, „Pravda“, kulturně-politický list ilustrovaný, „Ukrajinskýj Beskid“, „Chliborobskij Slach“ (lidový), „Christos naša syla“ (pro mládež, vychází dvakrát za měsíc), „Měsíčníky: „Nyva“ (orgán duchovenstva), „Misjonar“ (lidový časopis k účtům Nejsv. Srdce Páně), „Náš pryjatel“ (pro mládež), „Svit dytyny“ („Dětský svět“), „Dzvony“ (měsíčník vědecko-literární). Dále čtvrtletníky: „Dobryj Pastyr“, časopis pro duchovní pastorační, „Bohoslovja“, orgán Spolku theologického. Kromě toho vychází též ilustrovaný týdeník sportovní: „Sportovy Visty“. (Všechny tyto časopisy možno objednat v Generálním Institutě Katolické akce řecko-katol. provincie, Lvov, ul. Romanoviče 10.)

JUGOSLAVIE

„Svečani bajramski (sváteční) broj (číslo) „Islamskog Svijeta“ (z 25. 3.) obsahuje hojnost článků z různých oborů: hospodářství, literatury, národní poesie, folkloru, psaných i v panislamském duchu, jakož i články náboženské. Pozoruhodný jsou zvláště projevy dvou „reis-ul-ulemů“. — Dřívější Reis-ul-ulema Čanšević napsal článek „Islám je vjera, s kojom se ljudi

radaju [rodí]" a polemizuje s křesťanstvím: — Vykládá, že Ježíš nebyl Syn Boží, nýbrž obyčejný „pejgamber“ (prorok) a nebyl „obješen“, nýbrž podle učení islamu — jen zdánlivě, a podoba přenesena na jiného, kterého Židé usmrtili. — I reis Čanševič a též jiní spolupracovníci velmi rozhodně se ohrážejí proti knihám i školským učebnicím, v nichž prý islam i Muhamed křivě a nechvalně bývají líčeni podle „popovských středověkých dohadů“. — V těch článcích je zvláště zdůrazňován moment, že „islam je náboženství přirozené, které svojí přirozeností vítězí...“ Ztročený kdysi slovanský Balkán má o tom vítězství docela jiné a odůvodněné přesvědčení, stejně jako ostatní kulturní svět!

V Jugoslávii se ustavilo bratrstvo sv. Vladimíra z usnesení ruské biskupské synody k podporování pravoslavné církve a šíření jejího světového názoru mezi ruskými emigranty. Biskupská synoda snaží se touto cestou uvést pevný řád v roztroušenou emigraci ruskou. Nové bratrstvo chce se věnovati též osvětové práci!

Patriarcha Varnava projevil za návštěvy charbinského arcib. Nestora velký zájem o život ruských emigrantů na asijském východě a rád jim daroval ostatky srbského světce sv. Arsenije, které arcib. Nestor kleče přijal v patriarchším paláci. Arcib. Nestor navštívil též Itálii, Řím a město Bari, kde je hrob ruského patrona sv. Mikuláše. V Jerusalemě dostal ostatky sv. kříže. („Charb. vremja“ č. 64.)

BULHARSKO

Neblaze proslulý bulharský universitní profesor bohosloví, Džulđerov, který se vyznamenal řadou útoků na katolickou církev, upozornil zase na sebe tím, že falšoval rozhovor s bulharským katolíkem Danovským, vloží mu do úst protikatolické výroky. Učinil to zřejmě jen proto, aby mohl potupit nenáviděnou církev. Skupina přátel Danovského usvědčila však Džulđerova z nepravdy a tak si utržil jen zbytečnou ostudu. („Istina“ č. 42.)

Katolíci a židé. Týdeník bulharských katolíků „Istina“ je nucen věnovati pozornost celé řadě akutních otázek, kde třeba zaujat zásadní stanovisko. Taková práce nemůže být ovšem systematická, zvláště když je

třeba odrazet řadu útoků. Tak zaútočil na „Istinu“ židovský časopis „Probuda“ a přiměl tím redakci k tomu, aby pověděla svůj katolický názor na otázku židovskou. Činí tak bez zaujatosti, střízlivě, objektivně a věcně. Škoda jen, že tato povinnost „Istiny“, že se musí více brániti nežli poučovatí, překládá její soustavně osvětové a ideové práci, Bulharští katolíci by potřebovali více časopisů, ale chudoba tomu brání. („Istina“ č. 43 a „Probuda“ ze dne 1. dubna.)

Pravoslavný český mnich Gabriel, poslaný z Prahy do bulharského rýského kláštera, aby se naučil pravoslavným obřadům, ztropil v opilosti výtržnost, kterou hluboce urazil náboženské city Bulharů. V kněžském rouchu vstoupil za ikonostás k oltáři a začal urážeti mnichy v době bohoslužby. Když igumen Flavian chtěl ho uklidniti, Gabriel v zuřivosti začal na něj a na kříž plivati a křičeti, že neuznává žádných představených kromě metropolitů Štěpána. Konečně byla povolána policie, aby zatkla zuřivého mnicha, který ztýral ještě jednoho četníka. Tuto zprávu přinášejí bulharské listy pod titulem „Česko-bulharská vzájemnost“. („Zora“ 4430 ze dne 12. dubna 1934.)

ESTONSKO

Z Narvy v Estonsku píše O. Vasyľ Bourgeois T. J., známý našim čtenářům z Velehradu, mezi jiným toto: „Máme zde nyní malou školu, kterou řídí misijní sestry východní Nejsv. Srdce. Školu navštěvují denně jednak malé děti jako dětskou zahrádku, jednak i děvčata dospělejší, aby se učily praktickým zaměstnáním. Přikládám jejich fotografii [viz obrázek v textu!]. Měli jsme několik sjednocení s katolickou církví, o které jsme byli požádáni, tedy bez našeho usilování. Tak na př. přišel k nám jeden člověk velmi vážný, který pravidelně slyšával naše konferenční promluvy, a pravil: „Nemohu se už modliti v naší církvi, odloučené od pravého střediska Církve.“ Nežli však učinil poslední a rozhodný krok, navštívil batušku, kterého dobře znal, a vložil mu svoje rozhodnutí. „Jejich víra,“ pravil mu batuška, „je pravá; ale třeba se mít před nimi na pozor jako před ohněm...“ Podivná jistě odpověď!

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Jubileum svatometodějské. Mladší generace už se jenom z doslechu a ze vzpomínkových článků dovidají o náboženském a vlasteneckém nadšení, s jakým byla slavena jubilejní léta cm. rok 1863 — tisíci výročí příchodu sv. bratří na Moravu — a roku 1885 — tisíci výročí blažené smrti sv. Metoděje. Památka našich největších po Bohu dobrodinců nesmí však nikdy upadnout v zapomenutí. Příští rok 1935 ji znova obnoví 1050. výročí smrti sv. Metoděje. Velehrad se stane zase cílem slovanských poutníků! Celofříšský katolický sjezd v Praze, chystaný na 29. června až 1. července 1935 získá jubileem svatometodějským zvláštní slavnostní a ideový ráz, a jeho dozvuky najdou o tradiční pouti na Velehradě nejkrásnější ozvěnu. Na rok 1935 se jdou se zase na Velehradě odborní pracovníci unionističtí, aby pokračovali už po VII. v důležitém díle, připravovat cesty sv. jednotě, na Velehradě obnoví se po příkladu roku 1885, po padesáti letech slavné poutní oktávy cyrilometodějské! Treba se tedy připravovat!

Ceskému katolicismu nesmí stačit nářek nad překrucováním našich dějin, třeba vynášet historickou pravdu na světlo přítomnosti. Známý historický pracovník dr. Aug. Neumann, profesor českých dějin na olomucké cm. fakultě bohovědné, nejenom sám pozvzdá z prachu archivů a knihoven důležité svědky dějinné pravdy, ale ve svém historickém semináři odchovává nadšené a pilné pěstitelé domácích dějin. Je přirozeno, že mladé bohoslovce zajímá především každý doklad naší cyrilometodějské minulosti, zvláště když se oba nadšení spirituálové (prof. dr. Fr. Cínek a P. Ant. Suránek) upřímně a s láskou snaží podle vzoru Stojanova nastipití ducha cyrilometodějského do srdce a myslí kněžského dorostu. Z této soukromé pile bohoslovecké vyrostla už celá řada vážných dějinných studií. Tak na př. v loňském ročníku našeho „Apoštolátu“ uveřejnil B. Bozet pojednání: „Milenium

1863 a čeští katolíci.“ V letošním bohosloveckém „Museu“ vrací se k témuž tématu olomucký bohoslovec Bohumil Zlámal prací: „Podíl bohoslovců na miléniových oslavách 1863“ a příbuzným pojednáním, které začínáme uveřejňovat v tomto čísle: „Brněnské národní slavnosti cm. roku 1863.“

Stoletého trvání „Slovanské knihovny“ v olomuckém semináři právem vzpomíná ve 4. čísle bohosloveckého „Musea“ Badiš Ol. Co znamenala „Slovanská knihovna“ pro celou generaci českého kněžstva v olomucké diecési, vysvitne jasně, až vyjde tiskem kus zapomenané seminární historie, jak ji chystá ve své práci „Z dějin národního probuzení v olomuckém semináři“ prof. dr. Cínek. — Už ten název „Slovanská knihovna“ nesl patinu oněch dob, kdy Olomouc nesměl mít ještě českého gymnasia, nýbrž jen „slovanské“, kdy si mě národního uvědomení jako zrnko hořčičné chystalo se k zdravému životu v zátiší světničky o jediném okně, ale zastavené skříněmi s vybranou českou literaturou. Byla-li „Slovanská knihovna“ olomuckým bohoslovcům na přelomu století milým útulkem, čím teprve byla generacím předchozím! V ní tkví svými kořeny i požehnaný ruch cyrilometodějský na naší Moravě.

ČECHY

Úmrtí staříckého arcibiskupa dra Fr. Kordače obnovilo vzpomínku na jeho veliké životní dílo posvěcené nezištnou a neohroženou láskou k Cirkvi a vlasti. A opakovala se stará zkušenost, že teprve smrt velikého muže otevře u nás oči k spravedlivějšímu ocenění zásluh, kterých dříve stranická zaujatost neuznávala. Úsudek tisku zněl po smrti jednomyslně, že odešel Cirkvi i vlasti opravdový velekněz, který stál jako maják pravdy a spravedlnosti a nejčistšího soucitu v rozbouřeném moři poválečných zmatků. Životní dílo Kordačovo čeká na svého historika. Ten bude pak vyprávět, jaké porozumění měl tento arcibiskup pražský pro hodnoty národu nepostradatelné:

víru a mravnost. Jak jenom strohé paragrafy mu bránily, že nerozprodal drahé gobeliny a obrazy své residence, aby pomohl současně bídě, jak sám žil co nejskromněji, aby mohl rozdávat druhým. Pomníkem jeho lásky k mládeži studující bude navždy bubenečské arcib. gymnasium a nový kněžský seminář. Věru, opustil nás opravdu sacerdos magnus!

SLOVENSKO

Školský referát v Bratislavě vyzval školské inspektory, aby připomněli vydržovatelům škol, že církevní školy nebo třídy, vydržované a rozšířené na účet politické obce po roce 1866, třeba pokládati ve smyslu par. 25 zákona XXXVIII. z r. 1868 za školy obecní. Proti tomu podal trnavský biskup dr. Jantusch odvolání k nejvyššímu soudu, který konstatoval, že školský referát bratislavský není k tomu kompetentním úřadem a že citovaný par. 25 nezabraňuje politickým obcím nésti náklady na rozšíření církevních škol.

Spolek koleje sv. Svorada v Bratislavě konal za předsednictví preláta dra Ludevíta Okánika výroční valnou hromadu (24. 3.), na níž podal feditel ústavu podrobný referát o majetkových poměrech Svoradova. Nemoovitosti spolku reprezentují hodnotu 7.082.125 Kč, amortizační dluh na nich váznoucí obnáší 2.366.067 Kč. Největším podporovatelem „Svoradova“ je „Krajinský výbor slovenský“ s ročním

příspěvkem 250.000 Kč. Poněvadž poplatky za stravu akademiků jsou nízké, musel na ten účel za rok 1933 spolek doplatit 17.152 Kč. Za světského předsedu spolku zvolila valná hromada jednomyslně děkana lékařské fakulty bratislavské dra Josefa Baboru (Čecha, uvědomělého katolíka a velkého přítele studentstva).

Nepřátelé církevního školství na východním Slovensku chtějí získat účinné spojení k zničení katolických škol a ústavů tím, že v novinách i dopisech vyzývají církevní učitele, aby žádali, případně i exekučně vymáhali feditelský honorář, ročních 750 až 900 Kč, a to od roku 1930, ne-li dokonce až od roku 1926. Za nynější bídě na východním Slovensku, kdy chudáci nemají ani na sůl, znamenalo by to ohrožení, ba zničení církevních škol a poškození nejchudších. Vždyť jenom v takové řeckokatol. městance, f.-k. ústavě učitelském a v laciném internátě v Prešově bylo umožněno chudým venkovským dětem vystudovat a najít pak v učitelském povolání lepší životní existenci. Proto se obrátil prešovský biskup Gojdič otevřeným listem na všechny řídící učitele církevních škol s horoucí prosbou, aby nežádali v nynější hospodářské bídě feditelského honoráře a nevydávaly církevní školství ve zkázu. Připomíná jim usnesení eparchiálního učitelského sjezdu z roku 1927 (7. 6.), kde se velkodušně rozhodli, že „honorář za práci správy škol nechťejí vkládati na bedra lidí“.

Za hranicemi.

RÍM A ITALIE

Letošní italský týden „pro Oriente“ připravuje se pod předsednictvím kardinála Lavitrano na počátek září (2. až 9.) a bude se konat v Benátkách. Hlavním tématem přednášek bude: „Jednota Církve katolické“; po stránce liturgické vedle denních pobožností, jež zahájí benátský patriarcha kard. Lafontaine v basilice sv. Marka, budou konat služby Boží obřadu východního řeholníci basilánského opatství z Grottaferatty u Říma.

Biblický ústav římský, založený papežem Piem X. na podporu studia Pis-

ma sv., oslavil počátkem května t. r. 25. výročí svého trvání slavnými službami Božími v jesuitském kostele sv. Ignáce. Sv. Otec Pius XI. zaslal Biblickému ústavu zvláštní list, jímž mu blahopřeje k čtvrtstoleté blahodárné činnosti.

Třetí mezinárodní kongres katolického tisku připravuje se v Římě na rok 1936, kdy slaví vatikánský list „Osservatore Romano“ 75. výročí svého trvání. S kongresem má být spojena výstava katolického tisku, pro níž však na přání Sv. Otce zvoleno jeho letní sídlo, zámek Castel Gandolfo. Organizace výstavy spočívá v ru-

kou redakce „Osservatore Romano“, předsedou přípravného výboru je hr. František Ratti, bratranec Sv. Otce. Poláci mají už v přípravném výboru zástupcem ředitele Katol. korespondence, preláta Kaczynského. Je třeba, aby se i náš katolický tisk přihlásil k účasti!

Salesiáni, jejichž zakladatele Dona Bosko povýšil Sv. Otec k nejvyšší počtě oltáře, darovali papeži obraz světců, malovaný jeho žákem Rollinim, a umělecký relikvíř s ostatky světcovými.

Podle letošního „Annuario Pontificio“ je dnes pouze 56 kardinálů. Po nedávné smrti kard. Ehrleho zůstává 13 kardinálských míst uprázdněno. Za pontifikátu nynějšího papeže zemřelo celkem 53 kardinálů. Sedm římských biskupství je obsazeno biskupy-kardinály; sídelních patriarchů je 10, 4 jsou jen titulární. Metropolitních sídel je 207; stolců arcibiskupských bez nároku na titul metropolitů 38, biskupských sídel 905, titulárních metropolitů, arcibiskupů a biskupů 673, apoštolských vikariátů 256, apoštolské prefektury 104 a samostatných misijních administratur 37. VV.

Pius XI. a Lenin. V nedávno vyšlé knize svých římských vzpomínek („Quatre anno à Rome“, vyd. Librairie Plon) zaznamenává vynikající diplomat a vyslanec belgický u Sv. Stolice, ř. bar. Beyens, z prvních svých rozmluv s papežem Piem XI. jeho písemný styk s Leninem. Dvakrát psal Pius XI. Leninovi. Po prvé jako varšavský nuncius žádal o dovolení k návštěvě Moskvy. Povolení sice přišlo, ale nuncius Achilles Ratti přece nejel do Ruska, poněvadž se dověděl, že bude pod stálým dozorem sovětské stráže. Po druhé žádal nuncius Ratti Lenina o propuštění mohylevského metropolitů Roppa. Věc dlouho vázla, teprve když nuncius prohlásil, že tu jde o zástupce Sv. Stolice, Lenin povolil!

Na zamořených dřívě bařinách pontinských vybudovala italská vláda už třetí město, které bylo nazváno Sabaudia na počest královské rodiny. Slavnost inauguračních se účastnili též královští manželé italsí.

Na Sicílii udrželo se ze staré řecké koloniseace až dosud více řeckých obcí odloučených od jednoty Církve. Letošní velký krajský sjezd eucharistický na Sicílii koná se v městě

Agrigento (Girgenti) a bude mít též svoji východní sekci, v níž služby Boží ve východní obřadu a modlitby budou obětovány na úmysl sv. jednoty. Sv. Otec bude na sjezdě zastupovat jako delegát kard. Sincero, sekretář Východní kongregace.

FRANCIE

Zednářstvu ve Francii nastaly těžké chvíle. Dozrává ovoce jeho rozkladné činnosti v ostudných aférách (Staviskí), jež pobouřily francouzskou veřejnost a zavinily spravedlivý odpor veřejného mínění proti skryté tyranii zednářstva. Přirozeně není to příjemné všemohoucím bratřím zednářských lóží. Brání se tiskem. Ale poněvadž jejich obranu v „Notre Temps“ o tisklo jen několik málo listů, zvolila lóže „Velký východ“ účinnější cestu. Vyдалa své vysvětlení v podobě letáku, jimiž zaplavila pařížské ulice, náměstí, kavárny, restaurace i poštovní schránky. Snaží se v nich ukázat příjemnou tvář jako spolek prý výhradně „lidumilný“, pracující „k hmotnému a morálnímu povznesení lidstva na zásadách vzájemné snášenlivosti a plné svobody svědomí“. V katolickém týdeníku „La France Catholique“ rozmetal však generál de Castelnau dokonale celou tu stavbu lží a pokrytectví zednářstva francouzského. Uvádí výmluvné doklady „lidumilnosti“ zednářské: Vypuzení katolických řeholnic z civilních i vojenských nemocnic (v letech 1903 a 1904), návrh zednáře Combesa (z roku 1905) na zrušení všech řeholí ošetřovatelských, opětné úsilí, aby byla odstraněna svoboda vyučování (roku 1898 a 1904) vyhnání katolických řeholí a konfiskování jejich majetku.

A zednářská snášenlivost? Projevila se přece jasně rozlukou Církve od státu a konfiskací majetku a kapitálů určených na potřeby církevní, dobročinné, sociální atd. Historie zednářství, jejich schůzi, porad a intrik, její diktatury v posledních padesáti letech dokazuje klamnost všech jejich pusťkých frází, které jsou nyní šířeny jedine za tím účelem, aby zakryly skrytou ideologii (způsob myšlení) lóží, potírající systematicky křesťanství. — „Svobodu svědomí“ praktikovalo zednářstvo po celá desítkletí tak,

že národ uvrhlo do jaňa otroctví, jež nyní konečně má být zlomeno. Francie se probudila a lóži „Velký východ“ nezbyvá — než umlknout — na lavici obžalovaného!

Misia vo Francúzsku. Département Indre je ve stredú Francie. Našich krajanov je tam poskrovnu, a sú od seba moc daleko. Nektori sú tu už 10 let, iní prišli pred 2—3 roky. Dosud nevideli kňaza od nás, do kostola majú ďaleko, nekdy 3—4 km, a rádi by vykonali svoju veľikonočnú povinnosť. Konečne sa jeden z nich, Monsieur Tomáš Rokytka ve Petit Nau, odhodlal a dopsal na misii do Paríža. Najlepe prý bude konat misiu v malém mestečku Levroux, kde je veľký kostol a hotely. Misionár z CSR prijel tedy z Paríže, vyjel ráno, večer šťastne malá lokálka ho složila v Levroux a ubytoval sa v hotelu. Čakal na svoje ovečky celú stredú, až vo čtvrtok dňa 10. mája 1934 na Nanebevstúpenie Pána už o pól 8. ráno našel jedného krajana v kostole, po 8. hodine prišlo jich viac. Krajanu M. Rakitkovi púčil jeho hospodár koňa, a tak vykonali s manželkou cestu 10 km v dešti na dvojkolovém voziku. Jiní krajanovia prišli lokálkou z Vineuil, dve krajanovia dokonca až z Ardentes: vstali ráno o 4. hodine, obstarali svoje detia, mužové zavezli na dvojkolových vozíčkách do Chateauroux, odtud pak jeli lokálkou do Levroux. O pól 9. promluvil misionár k nim nekolik srdečných slov, všetci sa vyzpovídali, pomodlili hlasite ranné modlitby. Bylo jich celkom 10, krajanovia z Ardentes majú do Levroux skoro 50 km, ale všetci modlili se svorne, pri mši svätej pak zazpívali naše slovenské mešné piesne, že celý široký vysoký trílodný kostol v Levroux sa rozléhal, Pan dekan levrouxský klečel pred oltárom, divil sa nemálo, že nekolik tých Slovákov a Slovenek modlí sa i zpíevá ďaleko hlasiteji než tých asi 200 Francúzov, ktorí pred chvíľou naplňovali kostol, a ktorí sa nedovedli ani hlasite pomodlit Otčenáš a Zdrávas. Po omši svätej bola kázeň a výklad evandelní po slovensku, pak sme si ešte zazpívali a sa pomodli po našom. Jelikož všetci mali ďaleko domov, po obede pred 13. hodinú sedali všetci na vlak, ktorý je roznášel do jejich domovov. Náš misionár z Paríže nebol nikomu na obtíž: nebolo ani sbierek ani offer ani

kolekci, misionár bydlil v hotelu, cestu a všetko konal na svoje útraty. Tak konajú sa misie pre našich vo Francúzsku. Krajanovia všetci rozešli sa uspokojení a rozveseleni k ďalší práci. — Pritomný.

ANGLIE

Svaz katolíckých matek („Union of Catholic Mothers“) konal počátkem května v Birminghamě slavnosť 21. výročí svého trvání za účasti půldruhého tisíce členek a za předsednictví arcibiskupa Williamse. Z jednatelelské zprávy vychází najevo, že Svaz katolíckých matek zaznamenává za uplynulý rok neobyčejný rozvoj; na území Velké Británie čítá nyní přes 11.000 členek.

Jubilejní vzpomínky čtyřtřetího výročí smutné doby, kdy Jindřich VIII. jal se pronásledovat katolíckou Církev v Anglii, bude věnován nejbližší katolícký sjezd v Cardiffu roku 1935. Předmětem jeho porad bude téma: „Angličtí mučedníci“. Sjezd bude zakončen velkým procesím eucharistickým, které projde ulicemi města Cardiffu. Katolíci angličtí si nedají ve jménu falešného vlastenectví falšovat své dějiny!

NĚMECKO

Denní katolícký tisk německý musí též podle nových vládních předpisů oznamovat na titulním listě velikost nákladu, v němž vychází. Na základě těchto oznámení vychází najevo, že 20 milionů německých katolíků odebírá celkem 326 tisíc exemplářů denních listů, jichž je nyní 18. V tom nejsou zahrnuty katolícké týdeníky a měsíčníky, jež jsou ďaleko více rozšířeny. Největší náklad má katolícký deník „Essener Volkszeitung“, který vychází o 32 tisících výtisků, ve stejném asi nákladu jsou vydávány: „Münsterischer Anzeiger“ (31.850) „Düsseldorfer Tageblatt“ (31.850) a paderbornský „Westfälisches Volksblatt“ (27.000). Známá „Kölnische Volkszeitung“ vychází jen v 18.250 výtisků a „Germania“ v 10.750 exempl. Je však otázkou, zda-li i tento zeslabený katolícký tisk německý se udrží za Hitlerova režimu!

Bláznovství hitlerismu nešetří už ani nejsvětějších míst. V Gdanskú přistupovali hitlerovci ke sv. zpovědi s po-

zdravem „Heil, Hitler“; kněz jich přirozeně odmítl zpovídat. Když pak také v kázání byli věřící varováni před takovým nešvarem katolika nedůstojným, vyvolali hitlerovci veřejný nepořádek, který zavinil i několik krvavých zranění.

Katolická Církev v Německu — útočištěm svobody. V bezpečném zátíší kritizovat duchovní a fyzické násilí německého hitlerismu — není žádným hrdinstvím. Ale představte si život katolického kněze mezi věřícím lidem, který slyší stále o útocích hitlerovců na katolické průvody, o konfiskaci majetku katolických spolků, o žalářování kněží katolických, o vládním propagandě nového pohanství, o hromadných exekucích, o kultu krve, o potlačování katol. tisku atd. — tedy samé události, které vnučují věřícím palčivé otázky: Proč se to děje, co o tom soudí Církev, duchovní pastýř jejich? A kněz denně se stýkající at s lidem vesnickým, či žijící v centrech průmyslu a uhelných pánví Westfalska a Porýní, nemůže mlčet, když jeho stádečko žádá si vysvětlení, nemůže krčit rameny, když věřící musejí znát zásadní stanovisko křesťanské víry. Tak se ocitá katolický kněz mezi dvěma kameny: povinností stavovskou a vládním útlakem. Divíte se, že dochází ke konfliktům, že zavírají neohrožené kněze, že trnem v oku je hitlerovcům statečný kard. Faulhaber v Mnichově, ba celá katolická Církev?

Historii uniijních snah protestantských pastorů z poslední doby osvětluje autenticky v „Dresdener Sonntagsblattu“ otevřený list nedávného konvertity, dra Karla Thiemeho, který je též autorem známého uniijního projevu adresovaného Sv. Otci Piu XL. Byl to kolínský kardinál Schulte, který hned na podzim (7. října) 1933 doručil Sv. Otci prosbu německých luteránů a byl od něho zplnomocněn, aby udělil zvláštní papežské pozeňání všem, kdož onu prosbu podepsali. Sv. Otec zároveň si přál bližších informací o nadějích a přáních oné skupiny německých protestantů. A tu kardinál Schulte jmenoval po vůli protestantů zvláštní sbor katolických theologů, kteří by po společných úradách přesně stanovili obsah a hlavní myšlenky prosebné adresy protestantské. Dr. Thieme píše též v onom otevřeném listě novinářském o roz-

kladu německého protestantismu na přechétné sekty a obce křesťanské, čímž ovšem jsou snahy po sjednocení celého Německa s Římem značně ztiženy.

Počet katolíků v Berlíně udává poslední statistika na 478 tisíc. Mají celkem 65 chrámů, 89 kaplí a 7 místních katolických organisací. Vzhledem k rozlehlosti německé metropole je počet katolických svatyn poměrně malý.

RAKOUSKO

V závětrí panujícího marxismu na vídeňské radnici vytvořily se v městě na Dunaji křiklavé poměry, jež nynější vláda zjišťuje statisticky. Ačkoliv je vídeňské obyvatelstvo z 90 proc. křesťanské, připadá tam přece na 140 městských lékařů pouze 28 lékařů křesťanských, ostatní všichni jsou Židé a bez vyznání. Z 49 lékařů školních je katolíků pouze 12, z 35 školních dentistů (zubních lékařů) pouze 3 katolíci a v odboru boje protituberkulózního z 8 lékařů není ani jediného katolíka. Mohou katolíci klidně snášet, zvláště ve školství, taková paedagogická monstra, že lékařskou prohlídku studentů, i nejvyšších tříd, dokonce i žáků z řeholních internátů, prováděla — nekatolická lékařka? Ve Vídni bude třeba silně větrat a radikálně čistit po nevěrecko-marxistickém hospodářství!

V řadách dělnického obyvatelstva vídeňského rozvířil svého času vítězný marxismus široké hnutí odpadlické. Tak na př. ve velké farnosti sv. Antonína, čítající dnes přes 90.000 věřících, odpadlo od katolické Církve v r. 1927 2700 osob, v letech 1928 a 1929 dalších 783 a 820 osob a v roku minulém ještě bylo na 300 odpadů. Po krvavé porážce marxismu nastává obrát. Tak v téže farnosti sv. Antonína během necelých čtyř týdnů vrátilo se do Církve 2.500 osob a v sousední farnosti sv. Jana Ev., čítající 62.000 věřících, se vrátilo 1000 osob. Nával revertentů je tak veliký, že musely církve. úřady důrazně radit k opatrnosti.

Konkordát Rakouska s Apoštolskou Stolicí, uzavřený počátkem května, obsahuje 23 článků — kromě dodatků. Zaručuje katolické Církvi v Rakousku svobodu k plnění předpisů víry, kultu i církevní správy. Hranice dosavadních diecézí zůstaly nezměněny, toliko nynější apoštolská administratura v

Innsbrucku stala se diecési. Jmenování biskupů je vyhrazeno Sv. Stolici. Kandidáty navrhnou biskupské kapituly, vláda bude před jmenováním vždy dotázána, nemá-li proti kandidátu biskupství politických námitek. Přiznává se Církvi právo náboženské výchovy, církevní řády a kongregace mají právo zakládat a řídit své školy. Církevní manželství má též občanskou platnost. Duchovní správu armády povede polní biskup. Konkordát zabezpečuje též svobodné zakládání nových církevních řeholí, ale jejich představení musejí být rakouskými státními občany. Právo udílení církevních beneficií náleží Sv. Stoli. výjma jednotlivých práv patronátních. Stát zaručuje Církvi její vlastnická práva majetková a bude plnit své finanční závazky vůči Církvi katolické. Katolické spolky mládeže požívají plné svobody, řídit se předpisy církevními a vedení Katolické akcí přísluší biskupům. Také se uznává svoboda katolického tisku v obraně zásad katolických.

Proces za blahověnění Vídeňana. Ve Vídni započal diecéšní proces, aby blahoslaveným byl prohlášen P. Janaušek, kněz řádu redemptoristů. P. Janaušek zemřel roku 1926 dne 30. června a pochován byl na centrálním hřbitově vídeňském. Od toho času hrob jeho navštěvován velkým množstvím lidu, jenž přicházel prosit nebožtíka o přímluvu. Také v řadě redemptoristů požíval obzvláštní úcty. — Dne 13. dubna t. r. bylo tělo jeho exhumováno a pochováno v kostele P. Marie na nábreží. Vídeňské listy si pochvalují, že P. Janaušek je první Vídeňan, který se ve Vídni narodil a umřel, o jehož blahověnění se počalo jednati.

SVÝCARY

Starobylé benediktinské opatství v Einsiedeln, ležící v nádherných lesích u jezera Čtyřkantonského, zahájilo v letošním květnu řadu jubilejních oslav 1000. výročí založení tamějšího kláštera. Opatství založil bl. Eberhard (934), arcibiskup štrasburský, na místě, kde se předtím nacházela pustevna sv. Meinarda. Řád benediktinský v Einsiedeln, požívající zvláštní ochrany Sv. Stolice a těšící se přízni okolního obyvatelstva, rozkvétal slibně po dlouhá léta. Reformace (kalvínská) přinesla však do jeho zátiší spustění

požárů, loupeží a různého násilí; řeholníci rozehnáni protestantským pronásledováním, teprve po delší době mohli s velikou námahou obnovit svůj klášter. Dnes mají benediktini einsiedelnští četné školy a lince ve Švýcarsku. Jejich opatství zachovalo si krásnou knihovnu (na 70.000 svazků, mezi nimi 1100 nesmírně vzácných rukopisů) a bohatou sbírku hudební (40.000 partitur a rukopisů). V klášteře bydlí nyní 112 řeholních kněží a 50 bratří. Památná svatyně Matky Boží je cílem nesčetných poutníků, zvláště o letošním jubileu opatství.

Socialisté švýcarského kantonu Wallis pozvali na svoji výroční valnou schůzi presidenta ženevského, socialistu Nicolů. Proti tomu ozval se však jednomyslně tisk walliského kantonu, který je převážně katolický, a nechtěl připustit návštěvu Nicolovu. Veřejné mínění bylo tak silné, že vláda kantonu walliského mu vyhověla a vydala zákaz návštěvy presidenta Nicolů do Wallisu. Je to v dějinách dnešního Švýcarska první případ, že vláda jednoho kantonu zakázala přístup na své území správcí kantonu druhého. Věděla asi proč!

AMERIKA

Počátky katolicismu v Severní Americe. První katolické misijní práce počaly se počátkem století šestnáctého misionáři španělsí (františkáni) ve státech jihozápadních: ve Floridě, Texasu, Novém Mexiku a Kalifornii, a pak také němečtí jesuité. Na severu stal se Quebec (v Kanadě) střediskem misijní činnosti kněží francouzských, kteří časem pronikli až za velká jezera středoaamerická a na východ až k New Yorku. Když se roku 1763 dostala Kanada do moci anglické, nastalo tamějšímu katolicismu „údobí katakomb“, které trvalo až do roku 1829. V roce 1634 vzniklo v Marylandě třetí středisko misijní práce; v druhé polovině sedmáctého století navázali pak misionáři, postupující údolím Mississippi (od Illinois po Louisianu), styky s misijními stanicemi Severní Ameriky. K založení prvního katolického biskupství v Baltimore došlo ovšem teprve roku 1789. Od misijních počátků katolických v Quebecu uplyne tedy letos 400 let, od

založení misijního střediska v Marylandě 300 let — a za tu dobu zmohutněl katolicismus americký tak, že dnes čítá 15 arcibiskupství, 94 biskupství, 21.000 světských kněží a 8760 řeholníků. Z 26 duchovních seminářů vychází ročně průměrně 1200 novokněží.

Ctihodná sestra vyznamenána hodností „Doctor caritatis“. Universita v New Orleansu udělila hodnost akademickou „Doctor caritatis“ (doktor křesťanské lásky) katolické ctihodné sestře, která se jmenuje Stanislas Malone a pracovala v nemocnici plných 50 let jako ošetrovatelka nemocných. Téměř celé město účastnilo se slavnosti jejího vyznamenání a sám prezident Roosevelt.

ASIE

P. Vendelin Javorka, náš krajan a bývalý ředitel „Russika“, byl v Charbině srdečně a slavnostně přijat církevními i světskými úřady. Českoslov. konsul charbinský R. Hejny uspořádal k jeho počtě večeři, již se účastnili zástupci římskokatolického delegáta Ostrowski, opat Abrantovič, polský konsul, čsl. úředníci a j. Většinu charbinských katolíků tvoří Poláci, kteří se ještě za carské vlády usadili při železnici, vedoucí Mandžuskem do Vladivostoku. P. Javorka jako Slovák snáze může pracovat k přátelskému porozumění mezi katolickými Rusy a Poláky. Je též prozatímním správcem ruské katolické farnosti východního obřadu. Dne 7. března uspořádala jeho farnost v divadle „Vesmir“ dobročinnou akademii, jejíž program předvedli chovanci a chovanky ruského katolického lycea. — Koncem března opustil Charbin opat Abrantovič, ruský biskup katolický, aby se vydal na dovolenou přes Šanghai do Říma. Srdeč-

ně se s ním rozloučil polský konsul a zástupci katolického duchovenstva a katolické farnosti východního obřadu.

Daleké stěhování. „Charbinskoje Vremja“ oznamuje, že z Charbinu odešlo přes 300 uprchlíků z SSSR — mennonitů (t. j. stoupenců sekty novokřtěnců, založené knězem Menno Simonis, † 1561). V Daifrenu čekal je zvláštní parník, najatý Společností národů na dalekou cestu do Brazílie. Mennonité původu německého překročili před několika roky ve velké skupině sovětsko-mandžurské hranice a dostali se až do Charbinu. Příkladem prvních uprchlíků následovaly další skupiny. Mennonitů je v Charbině asi 1000. Jsou německé národnosti, těší se podpoře a pomoci německého konsulu, zvláště nezaměstnaní, kterým se poskytuje výživovací příspěvek. Mnohým z mennonitů zprostředkoval německý konsulat místa, služby, zaměstnání atd. Konsulat zahájil nyní vyjednávání se zástupcem Společnosti národů. Již loni byla z Charbinu vypravena první skupina mennonitů do Brazílie. („Charb. Vremja“ 4. dubna.)

PALESTINA

Rus — pravoslavným patriarchou jerusalemským? Podle posledních zpráv není dosud rozhodnuto, kdo zaujme pravoslavný patriarchátský stolec jerusalemský, uprázdněný smrtí posledního patriarchy Damiana. Mluví se o dvou kandidátech: o alexandrijském patriarchovi Meletiovi a o náčelníku ruské mise, bývalém arcibiskupu kišiněvském Anastasiovi, který se těší veliké oblibě v Palestině. Jeho kandidatura je považována za nejpravděpodobnější. — „Russkoje Slovo“ číslo 2374.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z umělého kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydraul. lisovaných dlaždic zpr. UMKA, velkého i malého formátu z umělého kamene a terasy pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

pracuji rychle, vkusně a levně

Lékaři a zkušení lidé

Vám potvrdí, jak blahodárně působí účinky francovky

ALPA

Masáže Alpou zmírňují revmatické bolesti, silí svaly a osvěžují nervy. Několik kapek francovky Alpa ve sklenici vlažné vody, dá nám dobrou a lačnou ústní vodu.

Až si budete pořizovati

sochy, oltáře,

Váš kostel zařizovati neb
opravovati, vyžádejte si
nabídku od naší sochař-
ské a řezbářské firmy

Pavel Juříček, Olomouc,

Křížkovského ul. č. 5.

(Vedle hlavní pošty.)

Čtete posudky:

*Sochy sv. Josefa a zvláště
sv. Terezičky jsou umělec-
ky provedeny. Jsem spo-
kojen a rád Vaše umění
doporučuji. 30. března 1934.*

Farní úřad v Dol. Životicích.

*Kniha obrany katolické cirkve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

***Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.***

Ameriky. Jak vděční budou vám naši krajané, jak se budou radovati, až uslyší, kolik šlechetných duší se našlo, aby se zájezd uskutečnil. Nepochybujeme, že i ve vás naši krajané svého dobrodince a proto již předem vyslovujeme za ně vroucí „Pán Bůh zaplat!“, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Olomouc, Wilsonovo 16. Poštovní spopitelna čís. 7947.

Výprava k moři do ozdravovny katol. Charity odjela v polovici května. Přítští společná výprava odjíždí v úterý 5. června. Čtyřnedělní pence s celým zaopatřením pouze 840 Kč, děti polovici. Žádné valutní obtíže, pence se platí v Kč. Přihlášky pro červnovou výpravu do 1. června přijímá, ilustrované prospekty zdarma zašle: Svaz Charity (milosrdné lásky) v Olomouci.

Hodné a nadané hochy, kteří mají náklonnost k duchovnímu stavu, přijme ředitelství Papežského ústavu sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě. Přihlášky třeba poslat na ředitelství ústavu na Velehradě, klášter OO. Tov. Ježíšova, před ukončením školního roku.

Otázky, které volají po odpovědi:

1. Jsi členem „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“, modlíš se denně spolkovou modlitbu (Otěnění, Zdrávas Maria a invokaci: Sv. P. Maria, oroduj za nás, sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás!) a platíš svůj příspěvek měsíčně 30 hal? (buď místnímu farnímu úřadu nebo sekretariátu v Olomouci.)

2. Získal jsi už nového čtenáře jedinému unijnímu čl. časopisu „Apoštolátu“?

3. Zaplatil jsi už předplátne na časopis apoštolátní? (Ročně 12 Kč.)

4. Máš už výborný životopis dr. Ant. C. Stojana, napsaný prof. dr. Fr. Cinkem?

5. Vykonal jsi už sám duchovní cvičení a hledíš pro ně získat druhé?

6. Přispěl jsi už na pomník nezapomenutelného tatíčka Stojana, který Katolická omladina chce mu vybudovat na sv. Hostýně?

Basilika velehradská soustředila na sebe před jubilejními lety cyrilometodějskými (1863 a 1885) tolik obětavé pozornosti a lásky v celém národě, že se zastkvěla jako nevěsta, ozdobená svému božskému Zenichu o velikých slavnostech jubilejních, důstojně byvši

opravena štědrosti ctitelů cyrilometodějských. V roce 1935 bude tomu padesát let od památného roku svatometodějského (1885) a příklad tehdejších oslavovatelů tisícého výročí úmrtí sv. Metoděje volá k následování. Velehradská svatyně potřebuje nutně vnitřní opravy, očištění fresek, opravení oltářů, obrazů atd. Voláme proto už nyní s celou vroucností lásky cyrilometodějské: Pomozte nynějším strážcům posvátného Velehradu, aby basiliku, opravenou v minulých letech zevně, také uvnitř důstojně připravili k 1050. výročí sv. Metoděje. Cas kvapí — s opravou nemožno déle otálet. Přspěvky možno poslat buď farnímu úřadu na Velehradě nebo naší redakci, která jej bude veřejně kvitovati.

Členské příspěvky: Nejmenovaná z Olomouce Kč 10, ř. katol. farní úřad, Hvozdná, Kč 5, Marie Němcová, Brno, Kč 10, ř. katol. farní úřad, Velká Bystřice u Olomouce, Kč 56.50, ctih. bohoslovci, Olomouc, Kč 139.30, ř. katol. farní úřad, Mor. Budějovice, Kč 432. „Pán Bůh zaplat.“

Zahraniční misie: Ř. katol. farní úřad, Vratimov, Kč 233.50, Mr. K. Tesar, Long Island, USA, Kč 22.50, odkaz ř. sl. Zlebkové, Křivé u Val. Meziříčí, Kč 4700, ř. katol. farní úřad v Hronově, Kč 50, nejmenovaná, Olomouc, Kč 20. „Pán Bůh zaplat.“

Pro chudé kostely darovali: Vldp. Kadlčík, kooperátor v Litovli: 1 kalich pozlacený; ř. katol. farní úřad v Belčicích: 5 kasulí s příslušenstvím, „Pán Bůh zaplat.“

Známky, knihy darovali: Vldp. Hanák, vikář v Kroměříži, ctih. bohoslovci v Olomouci, ř. katol. farní úřad v Brodku u Nezamyslic, „Pán Bůh zaplat.“

Pro misie darovali: Vldp. V. Viceník, farář v Klášterci, a z odkazu po ř. vldp. D. Škrdovi, faráři ve Staronově, staré rakouské stříbrné a zlaté peníze, „Pán Bůh zaplat.“

Kde budou exercicie v květnu a červnu? Pro ženy a dívky, které exercicie konaly, v Hlučíně od 26. do 30. května. — Pro nemocné ženy a dívky v Hlučíně od 1. do 5. června. — Pro nemocné v Hlučíně od 9. do 13. června. — Pro terciárky v Hlučíně od 19.

do 23. června. — Pro maturanty v Hlučíně od 24. do 28. června. — Pro studenty v Hlučíně od 28. června do 2. července. — Pro dívky v Rajhradě od 11. do 15. června. — Pro paní a dívky na Velehradě od 4. do 8. června. — Pro železničáře na Velehradě od 13. do 17. června. — Přihlášky adresujte:

Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko. Pro Rajhrad: Exerciční sekretariát Brno, Antonínská 1. Pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě. Poplatek 50 Kč. Na Velehradě v zimě s otopem 60 Kč, dělnictvo však má slevu.

Literatura.

Kázání o nejsv. Svátosti oltární opata strahovského dra Metod a Zavorala vycházejí právě ve druhém vydání v krásné úpravě za přiměřenou cenu 9.50 Kč u Cyrilomet. nakladatelství Gustava Francla (Praha I., Melantrichova ul. č. 536). Nejen kněžím má být sbírka kázání opata Zavorala spolehlivým rádcem, ale i laická naše inteligence, toužící po hlubinách duchovního života, najde v nich tolik krásných perel, že více ještě než předtím bude si vážit nejsv. Eucharistie.

Msgr. dr. Jan Sedlák, Duchovní promluvy. Z literární pozůstalosti vydal Josef Heger. Občanská tiskárna, Brno 1934, stran 144. Cena Kč 12.—. V uvedeném svazku vydává nakladatelství Občanské tiskárny v Brně šest Sedlákových exhort, které měl ke studentům v době svého působení na střední škole. Exhorty jsou vybrány ze Sedlákových náčrtů, jež se našly v literární pozůstalosti Sedlákově. Kniha je vhodně opatřena dvojím obsahem. V prvním jsou seřazeny promluvy podle hlediska věcného, v druhém podle neděl a svátků církevního roku, na které je Sedlák určil. Nakladatelství vydalo knihu k desátému výročí Sedlákovy smrti. Opatřilo každý výtisk Sedlákovým obrázkem podle jediné zachovalé fotografie. Úprava knihy je prostá, ale byla diktována chvalyhodnou snahou vydati knihu co nejlacněji, aby byla kdekomu přístupná.

Důležitou a praktickou publikaci pro duchovní správu vydalo Cyrilometodějské nakladatelství G. Francla v Praze, totiž zákon o vzájemných poměrech náboženských vyznání (ze dne 23. dubna 1925, č. 96. Sb. z. a n.) s vysvětlivkami. Podle prof. dr. Jana Schlenze upravil prof. Josef Hronek. Dílko není pouhým překladem, nýbrž doloženo řadou nových rozhodnutí, nadto připojen Hřbitovní řád a smlouva o přenechání rodinného

hrobu (hrobky) na katol. hřbitově, čímž pro duchovní správu se stává zvláště praktickým. Cena Kč 6.—.

Publikace Slovanského ústavu v Praze. V generální komisi knižkupectví Orbis, Praha XII., Fochova 62. — Knižovna Slovanského ústavu, Svazek I.: Jan Kollár: Rozpravy o slovanské vzájemnosti. Souborné vydání. Uspořádal Miloš Weingart. V Praze 1929. Stran LIV + 248 vel. 8° a 4 přílohy. Cena 40 Kč. — Práce Slovanského ústavu. Svazek I.: Julius Heidenreich: Vliv Mickiewiczův na českou literaturu předbřežnou. Studie srovnávací. V Praze 1930. Stran VII a 181 vel. 8° a 1 příloha. Cena 30 Kč. Svazek II.: Frank Wollman: Dramatika slovanského jihu. V Praze 1930. Stran VI + 250 vel. 8° a 34 obraz. příloh. Cena 48 Kč. Svazek III.: Marian Szykowski: Polská účast na českém národním obrození. (V tisku.) Svazek IV.: Matyáš Murko: Rozpravy z dějin slovanské filologie. (V tisku.) Svazek V.: Milan Prelog: Pout Slovanů do Moskvy v roce 1867. (Připravuje se v českém překladě doc. Milady Paulové.) Svazek VI.: Jiří Polívka: Slovanské pohádky. (Připravuje se.) — Sbírká slovanské četby: Svazek I.: Evgenij Ljackij: Výbor bajek I. A. Krylova. (V tisku.)

Knižovna Sboru pro výzkum Slovenska a Podkarpatské Rusi. Čís. 1.: Prof. dr. A. Petrov: Drevnějšia gramoty po istorii karpatorusskoj cerkvi i ierarhii 1391—1498 g. S 12 fotografičeskimi faksimile. V Praze 1930. XX + 230 stran vel. 8°. Cena 70 Kč. — Čís. 2.: Julian Javorskij: Novjia rukopisnyja nachodki v oblasti starinnoj karpatorusskoj pišmennosti XVI—XVIII, věkov. S 5 snímkami s rukopisej. V Praze 1931. Stran 135 vel. 8°. Cena 55 Kč. — Čís. 3.: Karel Domin: Piešťanská květena. S mapkou a tabulkami (v tisku).

ДАВЪСН НУДН

НО БЖАЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 6.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ŮACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1.5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Pro království Srdce Ježíšova! . . .	185
Nová řada podlažských misionářů . . .	186
Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863 . . .	190
Naši krajané ve Švédsku . . .	195
O. Jan Urban T. J.	197

K zásluhám bohoslovce a kaplana Stojana	199
Cesta do Mexika	204
Křesťanský Východ	207
Katolický obzor	212

Chceme-li mít zdravé zuby, čistíme je večer i ráno vlažnou vodou, do které jsme přidali několik kapek Alpy. Tím osvěžíme též sliznice v ústech.

Hovorna redakční.

Vdp. P. Fr. Tomeček, T. J., Velehrad. Ze zasláního rukopisu „O brázkách z Mexika“ uveřejňujeme pouze úvodní část, poněvadž oba obrázky náboženských poměrů v Mexiku jsme už dříve uveřejnili v petitoých zprávách „Apoštolátu“. Je však i úvodní část charakteristická pro mexickou tyranii, která se bojí nestranné svědky vpustit do své země. To bolševici umějí šikovněji maskovat nesvobodu sovětů! Jejich „Inturist“ zve návštěvníky z cizích zemí do Ruska, tam jim spoutává volný pohyb převelikou hostitelskou pozorností a vyškolenými cicerony jim nasazuje brejle mámení na nos. Za cizí valuty bolševikům ta šikovnost stojí! Srdečný pozdrav a dík za příspěvek!

První transport krajanů dětí na letošní prázdniny do staré vlasti ovládl už Čsl. červený kříž z Brém. Přijede 17 dětí chudých našich vystěhovalců dne 10. července 1934 do Olomouce. Apoštolát znova snažně prosí zámožnější katolické rodiny — zvláště na Hané — aby dobrotivě přijaly aspoň jedno z těch dětí — většinou dívek 9 až 13letých — na měsíční pohostinný pobyt. Smilujte se nad chudými dětmi českými. Přihlášky přijímá ACM.

Jedinečná příležitost k jarnímu lázeňskému pobytu v domech Kněžské

nemocenské pokladny v Přerově. Leopoldum, Karlovy Vary. Na Vyhliště. — Ivanka. Pištany. Lázeňský park. — Věra. Luhačovice. — Vlasta. Teplice n. Bečvou u Hranic. Ceny v červnu mimořádně nízké. Blíží se dnešním čísle. Odběratelé našeho listu 10proc. slevu. Vyžádejte si prospekt od Kněžské nemocenské pokladny v Přerově.

Clenské příspěvky: Nejmenovaný, Olomouc, Kč 10; Odbor Apoštolátu CM, v Přerově, Kč 200; T. Divina, obchodník, Olomouc, Kč 20; ct. bohoslovci, Olomouc, Kč 117.80. „Pán Bůh zaplat.“

Zahraniční misie: Dr. H. Dostál, St. Louis, U. S. A., Kč 140; nejmenovaný, Olomouc, Kč 10; římskokatol. farní úřad Zábřeh, sev. Morava, Kč 115; Barbora Milotová, Libochovice, Kč 30. „Pán Bůh zaplat.“

Knihy darovali: Paní Vaculíková, Vlkos; Marie Zetková, Valaš. Meziříčí. „Pán Bůh zaplat.“

Pro chudé kostely darováno: Z pozůstalosti † vldp. Škrdy ze Štarnova: 1 bursa, 1 cingulum, 1 palu a 1 purifikatorium. Z pozůstalosti † vldp. Františka Künstlera z Cholíny: 1 albu, 3 rochetky, 1 štolu a 2 humerály. „Pán Bůh zaplat.“

Kde budou exercicie v červnu a červenci? Hlučín: Od 19. do 23. června třetí řád, ženy a dívky; od 24. do 28. maturanti; od 28. června do 2. července studenti; od 2. do 6. července učitelé; od 6. do 10. dívky; od 16. do 20. kněží; od 20. do 24. muži; od 24. do 28. jinoši. — Kardašova Řečice: Od 9. do 13. července kněží; od 18. do 22. hlubi-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Červen 1934.

Číslo 6.

Pro království Srdce Ježíšova!

Fra Cyril M. O. P.

Smutek jímá duši, že tolik obětí, tolik lásky, krve, ústupků po staletí se strany Církve nepřivedl k návratu bloudící sestru východní. A přec nesmíme ustati v modlitbě a práci, i když nevidíme hned jejich ovoce. Víme, že Bůh je nejvyšší prozřetelný a moudrý.

Vedle práce, přípravy, studia, apoštolátu přispíváme ke spáse světa, rosteme-li ve ctnosti: „A já posvěcuji sebe sama za ně, aby i oni byli posvěceni v pravdě“ (Jan 17, 19). A stále s neodbytnou důvěrou modlíme-li se za spásu jejich duší k B. Srdci, které i pro ně umíralo, neboť „když žádáme duši na nejsvětějším Srdci, nikdy jí neodepře“.

Jen jsme-li dost vytrvali, abychom svou svatostí dosáhli moci nad nejsvětějším Srdcem Páně? Běda, není-li Ježíš u nás dosti milován! Si amatis Deum, rapite omnes ad amorem Dei¹ (S. Aug. Enar). „Žádáte zázraky? Vaše netečnost je zázrak“ (Bloy). Zdaž bychom takto nedokazovali, že „křesťanští hrdinové, jejichž krev ještě neoschla, mají více dějepiscův, než potomkův“? A máme přece dokázat, že „jsme synové svatých“ (Tob. 2, 17).

Jsme slabí? „Omnia possum in eo, qui me confortat.“² — Jsme chudí, nicotní? „Království Božského Srdce bude ustanoveno pomocí lidí chudých, nemajících žádné vážnosti“ (sv. Marketa). Jest sice nutno spoléhat na Boha, jako bychom sami nic nezmohli, ale třeba též pracovat, jako by vše záleželo na nás (sv. Aug.). Učené disputace a důkazy v knihách nestačí k zbudování království Srdce Ježíšova. „Rozum je na periferii lidského těla, srdce však uprostřed.“ (Deml, Jenewein.) Iniciativa sjednocení Východu musí vzejít od nás. „Neboť on je zdržován hněvem a ostýchavostí jako opilý těžkým snem. Proto ty jsa zdrav, musíš vyjít vstříc tomu, jenž je nemocen“ (Chrysost, in Math.).

Zde vítězí jen láska, a to heroická, obětavá láska; jen ji se může podařit, zlomit odpor a předsudky proti nám. „Uprostřed této tak strašné nenávisti není spásy leč v lásce. Opakuji to bez únavy“ (Oporet illum reg.).

Maria, která tak smutně hledíš se starých ikon někdejší svaté

¹ T. j. milujete-li Boha, uchvatte všechny pro Boží lásku.

² T. j. všechno mohu v tom, kterýž mne sílí.

Rossije na její bloudící, rozptýlené děti, uveď je všechny do království Srdce Ježíšova!

Ježíši, výhni lásky, zapal v našich srdcích požáry lásky tvé! Největější Srdce Ježíšovo, přijď království tvé! Napřed k nám, do našich srdcí, abychom vyzbrojeni Tebou, s Tebou mohli na výboj k rozšíření království tvého. Pane, použij nás k doplnění míry výkupného za ubohé bratry ruské! Se vzrůstající důvěrou s celým světem tlučem na tvé Božské Srdce: *Salvator mundi, salva Russiam, salva Russiam!* — Spasiteli světa, zachraň Rusko! Přiblíž onen okamžik, tak dlouho oddalovaný pro tvrdost srdcí našich! Pošli nás před sebou a půjdeme Ti připravovat cestu, byt bychom ji měli znamenati i stopami vlastní krve.

„Kéž svatý mučedník Josafat vymůže nám všem — a zvláště nám — obtíženým touto strašnou odpovědností — té milosti, abychom mohli obětovati svou krev a svůj život, bude-li se tak líbiti Bohu, a dopřeje nám té cti a té milosti, abychom aspoň nějak spolupracovali na uskutečňování velikého přání Jeho Srdce, „ut fiat unum ovile et unus Pastor“ (aby byl jeden ovčinec a jeden Pastýř!) ... (Pius XI. v aud. orient. kleru. Act. conv. Prag. 1929.)

Nová řada podlašských misionářů.

Josef Olšr T. J.

P. Pydynkowski osvobozen ze žaláře.

(Dokončení.)

Počátkem srpna počalo se značně ochlazovat, zvláště ráno a večer. P. Pydynkowski několikrát žádal správce žaláře, aby mu dal topit v celi, poněvadž jeho zdraví je velmi chatrné. Správce však odmítl dát dříví. Když vězněný churavý kněz prosbu několikrát opakoval, přestěhovali ho i s br. Šimonem do společné vězeňské místnosti. — S počátku byl pobyt s tolika nejrůznějšími lidmi, kteří si krátili dlouhou chvíli nejrozmanitějším způsobem, oběma velmi obtížný, ale nutnost je nejlepším lékařem na všechno.

Koncem měsíce přijel do Białé sám komisař zemské policie. Navštívil vězení a přikázal všechny vězně z jiných států odvézt k ruské hranici a propustiti. Jemu si též P. Pydynkowski postěžoval, že již dlouho sedí ve vězení a neví vlastně proč. Komisař mu odvětil vesele, že sice pravoslavní kněží, ba i biskup udělali z jeho uvěznění celou tragedii o misionáři na Podlaši, ale že to vlastně nestálo ani za řeč. P. Pydynkowski tato odpověď dodala naděje na blízké osvobození, poněvadž úřady v jeho misionářství nevěří.

Za několik dní skutečně oznámil dozorce 40 vězňům, mezi nimi i P. Pydynkowski a br. Šimonovi, že mají být připraveni na cestu. V noci je vyvedli na nádvoří, svázali po dvou; P. Pydynkowski dovolili jít bez okovů. Oddíl vojáků již čekal na nádvoří; na rozkaz nabili pušky a otočili vězně čtyřbokem. Z předu i ze zadu a po obou

stranách stála stráž s lucernami. Potom důstojník vyzval všechny vězně, kteří měli tabák, aby jej vytáhli z kapes; pak šel od jednoho ke druhému a tabák mu vysypal — aby snad někdo cestou nehodil tabák strážníkovi do očí a nepokusil se o útěk.

Odvedli je na nádraží, vsadili do vlaku a hnuli se směrem k Varšavě. Měli známá městečka a vesničky, kde sami pracovali, nebo jiní misionáři.

Ve Varšavě je opět odvedli do vězení na předměstí Prahu a tam měli čekat, až shromáždí větší počet vězňů, kteří mají být dopraveni k rakouské hranici.

Sv. Vasyl rozesílá své řeholní bratry do světa. Obraz z řeckokatol. kostela v Užhorodě, maloval prof. Bokšaj.

Dne 22. srpna odvedli je do Będzina a zavřeli do žaláře. Tam zastali již dva politické vězně, čekající rovněž na dopravu ke hranici. Místnost byla strašně špinavá a švábi i jiná havěť docela klidně za bílého dne se proháněla z kouta do kouta.

Po několika dnech konečně přišli pro ně četníci a vydali se na cestu k pohraniční stanici. Srdce zabušilo jim radostí, když uzřeli nádraží a za ním známý kraj, kde je již za několik hodin čekala svoboda. Nemohli se přímo dočkat té chvíle, kdy opět si oddechnou plnou hrudí na volném vzduchu, osvobození od neustálého, tísnivého dozoru policie.

Vlak již stál a pohraniční stráž čekala na vězně. Žádá papíry; četníci osvědčují, že žádné nedostali.

„Bez papírů je nepustíme,“ rozhodl náčelník stráže.

Vlak hvízdnul, zasyčel a letěl dál — do svobodného kraje a věz-

ňové se svěšenými hlavami smutně se vraceli zpět. P. Pydynkowski ledvaže se vlekl, opíraje se o rámě br. Šimona.

V Będzině jim oznámili, že je nějaký čas zdrží a nepřijdou-li pápíry, vrátí se zpět do Varšavy.

Po několika dnech objevil se ve vězení mladý, černě oblečený člověk. Mluvil hlasitě a vesele, hned se spřátelil s dvěma společníky P. Pydynkowskiho. P. Pydynkowski necítil k němu s počátku žádné sympatie, ale později se dozvěděl, že je z Krakova a že má brzy odjet domů. Tu mu zasvitla jiskérka naděje, že snad se bude moci od něho dovědět, co dělají představení a dát jim vědět o sobě.

Brzy se naskytla příležitost k navázání bližších styků. P. Pydynkowski seděl samotný u kamen a z dlouhé chvíle lovil rozmanitou „zvěř“. Tu se k němu přiblížil neznámý, představil se jako nějaký p. Ostrowski z Krakova a ihned navázal živý rozhovor.

P. Pydynkowski se ptal na bratry albertýny, na jezuity a známé v Krakově. P. Ostrowski vyprávěl, že má informační kancelář v Krakově, sypal mravními zásadami a sám se chválil.

„Za co jste se dostal do vězení?“ otázal se P. Pydynkowski.

„Vracel jsem se z Ruska. Měl jsem pouze propustku, pohraniční stráž při vjezdu zapomněla mi ji orazítkovat; teď ode mne žádali 3 a půl ruble a já jsem neměl. Pokusil jsem se tedy tajně překročit hranice, ale zadrželi mne, již vlastně na rakouské straně, a zavedli mne sem. Ale za několik dní vše se vysvětlí a já co nejdříve odjedu domů.“

P. Pydynkowski uvěřil a svěřil se mu se vším: oznámil mu, kým jest a prosil ho, aby mu nějak pomohl.

P. Ostrowski slíbil svatosvatě, že to splní a skutečně brzy opustil vězení a jako svědectví dostal od P. Pydynkowskiho lístek, na němž si byl zaznamenával odsloužené mše svaté a poznámky o křtech.

V sobotu se skutečně ukázal p. Ostrowski v Krakově u bratří albertýnů a odevzdal jim dopis od P. Pydynkowskiho.

„Hned jsem ho poznal,“ tvrdil, „mohu mu dopomoci k útěku, potřebuji jen peníze, abych mohl podplatiti dozorce.“

Strašnými slovy líčil utrpení P. Pydynkowskiho.

V dopise sám P. Pydynkowski popisoval své zoufalé postavení; chválil p. Ostrowskiho, který prý mu půjčil peníze a prosil, aby mu je vrátili.

Bratři albertýni mu uvěřili, zvláště když ukázal pas, potvrzený od krakovské policie. — Dali o tom vědět P. provinciálovi jesuitů. Přijel v pondělí a hned se u něho objevil p. Ostrowski.

Všechno vyřídil šťastně, slíbili mu mnoho peněz. Mezi tím byl P. provinciál velice znepokojen vším, co se stalo; vzal dopis P. Pydynkowskiho a chtěl si jej ještě jednou přečíst. — Tu však při světle lampy vidí, že to není vůbec písmo P. Pydynkowskiho. Hned povstalo podezření; skočil k telefonu, zavolal si policejního komisaře a vše mu oznámil. Komisař poslal zkušeného detektiva, jenž hned předložil celý plán.

„P. Ostrowski bydlí u bratří albertýnů. Vy ho půjdete navštívit,

budete s ním mluvit a nakonec mu projevíte svou nedůvěru, hodně hněvivě a hlasitě. Další již bude mou starostí."

P. provinciál se odebral k p. Ostrowskiemu. Detektiv rovněž přijel do kláštera br. albertýnů — prohlédnout dům, poněvadž prý slyšel stížnosti, že se tam vůbec nezachovávají předpisy; prohlížel dům, dělal velký rámus, vyhrožoval br. Albertu tresty a pokutou za nepořádky. A tak při prohlídce přišel až k pokoji p. Ostrowskiho. Když uslyšel hněvivý hlas P. provinciála, vrazil dovnitř.

"Co se tu děje, co jsou to za křiky?"

Uviděv P. provinciála, zarazil se, lehce se uklonil, ale zato spustil na Ostrowskiho: „A co vy tu děláte v klášteře? Co jste zač? Kde máte papíry?"

Pan Ostrowski podal mu pas. — „Kdo jej vydal?" — „Starosta." — Detektiv prohlédl bedlivě každou stránku. — „A kdo vám udělal zde tuto poznámku?" — „Já." — „A kdo vám to dovolil?" — „Pan starosta."

"To není pravda. Hleďte! Tu je vyškrabané jméno a vepsané jiné. Vy jste si sám padělal tento pas!"

Pan Ostrowski protestoval, ale tajný policista ho zatkl a odvedl na strážnici. Tam se při křížovém výslechu přesvědčili, že je to ruský vyzvědač. Rovněž se dověděli, že v sobotu poslal doporučený dopis do Varšavy, jistě o P. Pydynkowski. — Dojde-li dopis dříve, než bude P. Pydynkowski propuštěn, pak je ztracen. A na brzké propuštění není téměř žádné naděje.

Poradili P. provinciálovi, aby se otázel telegraficky ruských úřadů v Bědzině, zdali stačí k propuštění svědectví krakovské policie, že P. Pydynkowski je rakouským občanem.

Telegram se zaplacenou odpovědí poslal br. Chmielowski ve čtvrtek večer — ale druhého dne ještě nebylo odpovědi. Nepokoj vzrůstá. Komisař policie váhá a nechce vystavit svědectví.

P. provinciál posílá k starostovi a ke všem úřadům, jen aby vymohl potvrzení. — Odpoledne navštívil ho pan N. a tázal se na celou věc. Dověděl prý se o tom telefonicky ze Lvova a chce to otisknout v „Czase".

P. provinciál ho zaklíná, aby s tím ještě počkal, neboť jde o svobodu P. Pydynkowskiho. Ale nic nepomohlo. Ve večerním čísle „Czasu" již byla zpráva, že 3 jesuité, kteří byli chyceni jako misiónáři mezi unity, sedí ve vězení v Bědzině a v Krakově se ukázal ruský vyzvědač.

Strach o P. Pydynkowskiho dostoupil vrcholu. Ztratili úplně naději na jeho vysvobození.

A tu náhle o půl 7. hod. roznesla se zvěst, že P. Pydynkowski přijel a hned bude doma. Skutečně za nedlouho již zvonil u klášterní brány.

Zasypali ho otázkami, pozdravy, blahopřáními. Když se dostal ke slovu, sdělil jim, jak se vše zběhlo.

"V pátek ráno přišel ke mně správce žaláře a ptal se mne, kdo je to p. Chmielowski; táže prý se telegraficky, zda vystačí k pro-

puštění potvrzení krakovské policie. Odpověď zaplacená na 14 slov.

Odvětil jsem mu, že je to ředitel továrny nábytku.

Dozorce šel se otázat do policejní kanceláře. Odpověděli kladně.

Vtěsnali jsme tedy odpověď do čtrnácti slov a vypravili do Krakova telegram.

Ale na poštovním úřadě nechtěli ho přijat, poněvadž prý je nedostatečně zaplacen.

Tu se správce vězení rozhněval a řekl, že i tak nás propustí. — Hned vypravili mne, br. Šimona a ještě jednoho vězně na nádraží. Pohraniční strážníci ukázali jsme rozkaz velitele zemské policie a dovolila nám odejet."

Tak několik hodin rozhodlo o osudu P. Pydynkowskiho. V sobotu ráno bylo by již pozdě. Neboť ruské úřady z dopisu zatknutého p. Ostrowskiho byly by se dověděly, že P. Pydynkowski je knězem a jesuitou, a byl by si jistě dlouho ještě poseděl v kasematách varšavské citadely.

Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863.

Bohumil Zlámal.

Politické pozadí jejich zákazu.

Byla to čilá brněnská Beseda, která první přiložila ruce k dílu pro národní oslavy na Velehradě. Na prahu jubilejního roku dne 20. ledna 1863 hlásí Průdek a předseda Besedy, Jan B. Rudiš, místopředsedství, že se ustavilo slavnostní komité — ovšem zatím jako pouhá skutečnost — a žádají o povolení sbírky na pěvecké oslavy brněnské Besedy na Velehradě. Místopředsedství se opatrně dotázalo (ze dne 26. ledna 1863, č. 221/2-21)¹ policejního ředitelství o sdělení podmínek této sbírky. Policejní ředitelství odpovídá (31. ledna 1863),² že se nikterak nestaví proti pojetí pěveckých oslav do rámce ostatních oslav velehradských. Proti sbírce je pouze to, že již dvě komité (Maticе velehradská a Koruna soluňská) dostala povolení ke sbírkám po celé zemi. Povolení nové sbírky by bylo oněm dvěma jistě na škodu. Proto je proti.

Se sbírky pravděpodobně sešlo.

Přesto se však oslavy nepouštějí se zřetele. Jarní měsíce jsou věnovány sestavení komitétu a programu. A tak dne 1. května 1863 hlásí³ místopředseda dr. Mathon sestavení komitétu pro velehradské oslavy: Kristián Příza, statkář a továrník v Olomouci, předseda, dr. Mathon, ředitel reálky v Brně, místopředseda, Průdek, obchodník v Brně, jednatel. Členové výboru: Fr. Müller, továrník, Oslavany, Chvalkovský, statkář v Rybnících u Krumlova, J. Demel,

¹ AZU Brno, na u. m. — ² AZU Brno, na u. m. — ³ AZU Brno, na u. m.

profesor v Olomouci, dr. Šrom, advokát v Uh. Hradišti, Havlík, obchodník v Doubravících, P. Křížkovský, Brno, dr. Kallus z Frenštátu, dr. Vašátko, kandidát advokacie, Brno, JUC. Fanderlík, kandidát advokacie. — Připojené k tomu zatím 4 body programu jsou: 1. Mše sv. 2. Koncert. Výlet na Buchlov. 4. Beseda.

Na toto oznámení rozesílá presidium místodržitelství dotazníky o dobrozdání a sdělení podmínek povolení národních oslav na Velehradě policejnímu ředitelství a okresnímu hejtmanovi v Uh. Hradišti (dne 3. května 1863),⁴ později arcibiskupu olomuckému a biskupu brněnskému, jimž se přikládá zároveň program oslav se žádostí a dobrozdání, jelikož je záhodno, aby náboženský ráz oslav neutrpěl oslavami rázu jiného.

První odpovídá okresní hejtman uhersko-hradištský Winkler (ze dne 11. května 1863):⁵

Protože se poutníci účastní oslav velehradských za vedení kněží, je odůvodněna obava, že dojde k projevům národním a politickým. To potvrzeno i záměrem, neoddělovat oslav národních od církevních. Nemůže se tedy zřici starostí o důsledky, jež mohou z toho vyplynouti. Zákon z 27. IX. 1862 (výn. presid. místodrž. 862 z. 5285-p) připouští sice značnou liberálnost pro takové oslavy, ale z naznačených důvodů nemůže býti pro povolení! Je pro oddělenou národní slavnost, a to až v říjnu, protože pobožnosti potrvají až do září a církevní oslavy by byly světskou slavností profanovány. Opatrnost žádá předem přesně stanovený program. Mimo to ať se připustí za řečníky jen lidé spolehliví, ručící za přesně dodržený program a za uvarování se demonstrací.

Biskupský Ordinariát brněnský bere na vědomí⁶ zprávu o velehradských oslavách. Velehrad však podléhá olomuckému arcibiskupovi. Podotýká však, že by nerad viděl, aby se církevní slavnost změnila v národní, což je možno. Radí tedy odložení světských oslav.

Olomucký kardinál Fürstenberg odpovídá,⁷ že program velehradských oslav je tuze všeobecný. Není proti němu, ale bojí se, aby se církevní oslavy nezměnily v lidové radovánky. Radí tedy o d l o ž e n í o s l a v až po září, kdy se na Velehrad málo putuje.

Zatím však dr. Mathon podal už přesný program velehradských oslav (česky): Budou na Velehradě dne 25. srpna slavné bohoslužby (o 10. hod. dopol.). Odpoledne produkce zpěvácckých spolků s tímto pořadem: a) proslov, b) „Cyril a Metod“ od Křížkovského, c) „Otče náš, milý Pane“ — od Zvonaře, d) „Náš zpěv“ — od Veita, e) „Rekuv sen“ — od Slavíka, f) „Pobratimja“ — od Jenka, g) „Přijde jaro“ — od Förchtgotta, h) „Vlasti“ — od Procházky. Dne 26. srpna výlet na Buchlov, kde je odpoledne Beseda. Její program: a) „Utonulá“ — od Křížkovského, b) „Cikán“ — od Vogta, c) „Bratři, rozveselme se“ — od Pivody, d) Deklamovánky, e) „Před nepřítelem“ — od Vojáčka, f) „U nás jinakzej“ — od Radkowskiego, g) Kadryla, h) z národních moravských písní — od Hellera, ch) „Otčina“ — od Slavíka, i) Deklamovánky, j) „Šablen-

⁴ AZU Brno, na u. m. — ⁵ AZU Brno, na u. m.

⁶ AZU Brno, na u. m.: ze dne 21. 5. 1863.

⁷ AZU Brno, na u. m.: ze dne 3. 6. 1863 k přípisu z 15. 5. 63, č. 1504.

ka" — od Knittla, *k*) „Kovářská" — od Procházky, *l*) „Gde je slávská domovina" — od Vintra.

Místodržitelství po přečtení tohoto programu, předloženého mu policejním ředitelstvím⁸ sotva bylo ochotno učiniti ústupek. Mezi řádky mohlo čísti hodně „panslavistického".

Takové byly tedy příčiny, jež vedly k zákazu národních oslav v srpnu na Velehradě a případnému jich povolení až na září. Národovci ovšem nepřijali těchto drobtů se stola bohatcova.

Jakousi náhradu za všeobecné zklamání přináší totéž číslo „Moravské orlice" z 5. července rázné rozhodnutí brněnského zpěvák-kého spolku „Besedy", že se chápe úlohy a vyzývá všechny zpěvác-ké spolky československé k účasti na veliké slavnosti 25. a 26. s r p - n a t . r . v B r n ě :

„Všem zpěvákým spolkům československým srdečný pěvecký pozdrav!

Zpěv jednoti, jednota sílí!

K mnohostrannému se všech stran vlasti naší došlému přání usnesl se výbor podepsaného spolku na základě svých stanov na tom, dne 25. a 26. srpna t. r. velikou slavnost v Brně zaříditi. Slavnost tato bude trvati dva dni a má sestá-vatí prvního dne z velké produkce, provozované od zpěvákých spolků k slav-nosti zavítavších, a pak druhého dne ze zpěvu o závod od jednotlivých spolků provedeného a konečně z besedy.

Volajíce veškeré československé zpěváké spolky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a ve Vídni do města Brna, nadějeme se v této slavnosti nejčetnějšího účastenství, bychom se i při této příležitosti novým důkazem rostoucí síly a jednoty své osvědčili."

Podepsáni byli: J. B. Rudiš, předseda, V. Foustka, jednatel.

Rozhodnutí bylo tak náhlé, že nemohli ještě uveřejnit pevného programu. Radost jistých lidí z překaženého plánu národních oslav na Velehradě netrvala tedy dlouho, neboť po velkém zklamání veš-keré úsilí národovců se obrátilo na tuto brněnskou slavnost. Ba zdálo se, že některým lidem přišlo právě vhod, že nemusí putovati na Velehrad. Ferdinand Strejček ve zmíněném již feuilletonu „Ná-rodni politiky" z 1. ledna 1930 praví přímo: „Ježto se zdálo někte-rým Čechům, jak už snad jinak být nemohlo a nemůže, že chystané slavnosti (na Velehradě) se nesrovnávají s „husitskou minulostí" národa našeho, upiali tito oposičníci veškeré naděje i úsilí k myš-lence „dobytí německého Brna", což se mělo stát velkým sjezdem všech českých zpěvákých spolků v Brně ve dnech 25. a 26. srpna 1863. Rok před tím (o sv. Janě 1862) byla totiž podobná všená-rodní slavnost pěvecká v Praze, k níž dal podnět nedávno před tím založený „Hlahol" a jeho předseda Rudolf Taxis. A této nepolitic-ké manifestaci se podařilo, co se nepodařilo nejrozmanitějším pro-středkům politickým, totiž povznést a posílit bojovnou náladu čes-kého venkova, zastoupeného pěveckými jednotami a hosty."⁹

Buď jak buď, jisto je, že nastal ruch ve všech koutech Moravy. Je radostno čísti v novinách, zvláště v „Moravské orlici" zprávy o tom, jak se český venkov hýbe. S radostí píší o místních podní-

⁸ AZU Brno, na u. m.: Předložen dne 9. 6. 1863 na žádost místodržitelství ze dne 23. 5. 1863.

⁹ Poukaz na vliv „husitské tradice" viz též ČKD z 1863, červencové číslo.

cích jubilejních, stavbách nebo opravách kostelů, kaplí, soch,¹⁰ jejichž zasvěcení sv. apoštolům moravským bývá spojeno se slavností národní. Všichni se těší na brněnskou slavnost: „Kolik nás přijde do Brna?“ dávají si sami otázku a odpovídají, že mnoho.

Bedlivému čtenáři utkví v mysli zvláštní ráz těchto dopisů. Je v nich rys nábožensko-vlastenecký. Není možno v nich oddělití stránku náboženskou od národní, obě jsou stmeleny pevně tmelem tisíciletým. Tak se dívají i na slavnost brněnskou: Jako je slušno a hodno, aby se svatí bratři oslavovali církevními slavnostmi, tak by to byl nevědek od národa, kdyby je neoslavoval svým jménem, slavnostmi národními. Je to tak zřejmé na příklad v dopise od Šlapanic:¹¹

„Osvěta s věrou kráčeji u nás v krásné shodě a jedna druhé jest podporou, pákou a záštitou jako — u Poláků.“ A dále: „Kdo by u nás zavadil o Církev, urazil by národnost, a kdo by se opíral proti národnosti, platil by zajisté za nevěrce či za člověka bez náboženství, zůstal by bez důvěry!... Tak se u nás obráží pravý duch cyrillo-methodějský a uskutečňují se snahy těchto dvou velkých apoštolů náležitým způsobem.“

Musíme přiznat, že velkým vlivem morálním při tomto podniku působily na národovce moravské spontánní projevy vlastenců českých a rozsáhlé přípravy a propagace na brněnskou národní slavnost v celých Čechách, zvláště v Praze. Možno říci, že v Čechách byla půda již připravena. Biskupové čeští v čele s pražským kardinálem Schwarzenbergem vydali společný pastýřský list, zvoucí věřící k oslavám cyrilometodějským společně s bratry Moravany. Oslavy ty se konaly hned 9. března, kdy až do jubilejního roku se slavívala památka sv. Cyrila a Metoděje. Lid tedy byl nakloněn a získán pro oslavy brněnské, které přece byly zřejmě aranžovány pod pečeti cyrilometodějskou. V předvečer slavnosti 23. srpna uveřejnila „Moravská orlice“ původní dopis z Prahy jako poslední povzbuzení:

„Kamkoliv tyto dni v Praze zabloudíte, všude uslyšíte hovor o národní pěvecké slavnosti brněnské, o přípravách k ní, o počtu nás Pražanův, zejména červeno-barevných Sokolů a statečných Hlaholův. Veliké je nadšení, veliké očekávání, veliká touha podati si na půdě moravské ruce s bratry Moravany, s kterými jsme jedno tělo, jedna duše.“

Hlavním bodem těchto slavností měly být produkce pěvecké po vzoru loňské manifestace svatojanské v Praze. Podle brněnské „Hvězdy“¹² bylo roku 1863 zpěvackých spolků slovanských v Čechách 79, na Moravě 19. Brněnská „Beseda“ se rázně uchopila vedení a horlivě agitovala na Moravě, v Čechách a na Slovensku ve jménu památky „dobrodinců našich, hlasatelů víry a vědy, sv. Cyrila a Metoděje“:

¹⁰ Moravská orlice se stala též orgánem Matice velehradské.

¹¹ Moravská orlice ze dne 20. srpna 1863.

¹² „Hvězda“ 1863, str. 135. Tolik udává též Moravská orlice I. roč. (1863) ze dne 29. 4., čís. 42. Poznámka. „Hvězda“ je vlastně „Hvězda Olomúcká“, která od 1. dubna 1863 začala vycházet v Brně pod názvem „Hvězda“.

„Vděčný národ náš slovanský jistě oslaví způsobem důstojným den a jím pak rok tento velepamátný, zasvěcený památce dobrodinců svých, hlasatelů víry a vědy, zasvěcený též památce někdejší slávy naší a opět vzkvétající budoucnosti. Pročež voláme vás, spolubratři slovanští v širých vlastech Slavie žijící, hlavně však vás nejbližší sousedé v Čechách, Slezsku a Slovensku, abyste v hojném počtu k nám do hlavního města našeho se dostavivše, Velehrad a důležitost pokřestění našich předků v ohledu nejen církevním, nýbrž i národním vůbec v srdci majíce, dokázali světu, že uvážiti a oslaviti umíme veliké slavné doby svých dějin.“

Dále pak zvou zastupitelstva obcí, městeček a měst na slavnost, zvláště pak studující mládež, „kvetoucí naději vlasti“, která je také skutečně nezlámala.

Dne 22. července byl vydán určitější program celé slavnosti, zvláště pokud běželo o zpěvná čísla. Postupem času nabýval stále větší určitosti, až pak před slavností vypadal následovně:¹³

Dne 25. srpna: Ráno o 9 hodinách slavná mše sv. v chrámě OO. minoritů. Údové Besedy brněnské zpívají budou novou vokální mši od Zvonaře.

Odpoledne o 4 hodinách v Lužánkách velká pěvecká produkce veškerých zpěváckých spolků k slavnosti zavítavších.

Provozovati se budou po slavnostním proslovu následující sbory:

1. Cyrill a Method, velký sbor s průvodem hudby od P. Křížkovského.
2. Píseň sv. Vojtěcha (Gospodi, pomiluj ny), sbor upravil J. L. Zvonař.
3. Staročeská, sbor od Fr. Škroupa.
4. Vlasti, dvojsbor s průvodem hudby od Lud. Procházky.
5. Kdož jste Boží bojovníci, staročeský sbor od Bohuslava z Čechtic.
6. Na Prahu, sbor od Veita.
7. Otče náš, milý Pane, staročeský chorál od J. L. Zvonaře.

8. Slavnostní sbor k tisícileté slavnosti velehradské s průvodem hudby složený od Hynka Vojáčka.

Pak následuje společná zábava.

Dne 26. srpna ráno: O 11 hodinách velký koncert hudební a zpěvy o závod v městském divadle, při kterém účinkovati bude slečna Ehrenbergová, zpěvačka opery pražské, p. Ferd. Laub, slavný houslista, p. J. Lukeš.

Ke zpěvu o závod ohlásili se: Pražský zpěvácký spolek „Hlahol“; vídeňský zpěvácký spolek; zpěvácký spolek „Hlahol“ z Králové Hradce; prostějovský zpěvácký spolek „Orlica“; hranický zpěvácký spolek „Juryk“; brněnský zpěvácký spolek „Beseda“.

Odpoledne o 5 hodinách „Národní beseda v Pisárkách“. Přednáseti budou veškeré zpěvácké sbory:

1. Kde domov můj, pro sbor upraven od Hellera.
2. Utonulá od P. Křížkovského.
3. Cikáni od Vogla.
4. Moravská kadryla od Hellera.
5. Naprej od Davorina Jenka.
6. Hej Slované.

Nato následuje taneční zábava.“

Spokojenost vlády a jejich věrných služebníků s rozhodnutím, jímž se zakazují národní oslavy na Velehradě, byla, jak se zdá, úplná. Trebas je překvapil rázný počín brněnské „Besedy“, hlavní nebezpečí zdálo se jim býti zažehnáno. Radosti jim nemohl zkaliti ani poslední marný pokus obce velehradské, aby národní slavnosti byly přeloženy z Brna na Velehrad. Obec velehradská a obchodníci podali totiž provolání k okresnímu hejtmanství a k moravskému mís-

¹³ Viz na př. „Hvězdu“ V. roč. (1863) ze dne 22. srpna, čís. 31.

toдрžitelství (snad na popud vlasteneckého faráře Molitora a velehradského lékaře Pluskala), v němž žádají přeložení národních slavností z Brna na Velehrad, kam vlastně patří, ale jejich „odbývání z jistých příčin přeloženo bylo“. Jmenované úřady se žádají, aby dopsaly na Národní výbor do Brna v jejich smyslu.¹⁴

Národní slavnosti však byly už neodvolatelně přeloženy do Brna. Presto čím více se blížila doba slavných dní, tím více zneklidňovala a strachu naháněla vládním lidem i pouhá pověst, že se pracuje o to, aby se národní slavnost po Brně opakovala na Velehradě, jak vidno z referátu téhož okresního úřadu uhersko-hradištského místodržitele moravskému ze dne 3. srpna 1863.¹⁵

Nejvíce byl rozčilen brněnský inspekční komisař policejní Wanka (Waňka, Vaňka), na němž ležela veškerá tíha odpovědnosti. Podává přesné, nejmenších podrobností se týkající informace o přípravách a průběhu národních slavností moravskému místodržiteli hr. Chorinskému. Dne 21. srpna 1863¹⁶ mu píše o chystaných oslavách, že prý budou doplňkem velehradských oslav. Má se dokumentovati slavná slovanská minulost a velká slovanská budoucnost. Povaha je sice čechoslávská, ba skoro panslavistická, ale přece není vedena národními vůdci ze zemského sněmu, nýbrž komitétem složeným z jejich sub-agentů, mezi nimiž vynikají zvláště členové brněnského zpěvického spolku „Beseda brněnská“. Program v hrubých rysech pak je tento: 1. Mše sv. 2. Velká pěvecká produkce. 3. Závody ve zpěvu („Wettgesang“). 4. Beseda.

(Pokračování.)

¹⁴ AZU Brno, na u. m.: Uh. Hradiště 8. srpna 1863.

¹⁵ AZU Brno, na u. m. — ¹⁶ AZU Brno, na u. m.

Naši krajané ve Švédsku.

(Několik vzpomínek.)

P. dr. Jachým Procházka.

Dobří lidé, naše zastupitelské úřady i švédské ministerstvo zahraničí mi umožnili, že jsem se mohl v minulém roce podívat do severských zemí. A tak po vykonání duchovních cvičení u sestřiček v Dánsku mohl jsem se rozejít do Š v é d s k a, kde se mi dařilo velmi pěkně. Již v Praze jsem se dověděl, že v té velké zemi jsou naši krajané a ze Spolku sv. Rafaela jsem dostal jejich adresy. Tyto naše krajany mohl jsem vyhledat s pomocí našeho vyslanectví ve Štokholmě.

Není jich ve Švédsku tolik, jako v jiných zemích, které nám jsou blíže, ale přece není u nás širší veřejnosti známo, že jsou ve Švédsku malé kolonie našich krajanů.

Na sever od Štokholmu ve F o r s e, v blízkosti pobřežního města Hudiksvallu, je větší skupina Čechů a Němců ze severních a východních Čech. Jsou tu již přes třicet roků zaměstnáni v textilní továrně a dopracovávali se svou pílí a vytrvalostí pěkného postavení.

Dostali se do Forsy, když tu byla zakládána textilní továrna a přišli sem od Trutnova, Chocně, Litomyšle, Malých Svatoňovic a od jinud. Své češství si udrželi. Jsou mezi nimi i někteří, kteří švédsky znají velmi málo. Stálý styk s ostatními, české knihy, které si přinesli z vlasti nebo dali za sebou poslati a konečně i noviny nebo časopisy, které si sami odebírají nebo které jsou jim posílány společkem sv. Rafaela, udržují v nich plynou mateřštinu.

Forsa ve Švédsku. Naši krajané po slavnosti sv. břimování s p. biskupem msgrem Müllerem uprostřed.

Forsa má poslední katolickou kapličku na severu Švédska; jest tu asi na 90 katolíků, jichž většinu tvoří naši krajané. Tato nejsevernější kaplička byla vyznamenána nynějším svatým Otcem, který pro ni věnoval malý zvonek. Duchovní správu vede zde člen řádu jezuitského, který tu má za kostelníka, kuchaře a svého pomocníka jednoho bratra laika.

Jest přáním pana biskupa Müllera, apoštolského vikáře pro Švédsko, aby pro naše krajany byly uspořádány misie a s pomocí Boží vykoná je dr. P. Jan Kap. Vyskočil, kvardián františkánského kláštera v Kroměříži.

Naši krajané ve Forse velmi rádi vzpomínají na svou starou vlast a přijímají každou zprávu i návštěvu z ní s upřímnou vděčností.

Druhým ostrůvkem pro naše krajany, kde se zachovává dosud česká řeč, jest městečko Oskarström, nedaleko přístavního města Halmstadu. I zde jest několik českých rodin, které se zde udržely přes třicet roků. V Oskarströmu je továrna na jut a v ní jsou zaměstnáni naši krajané; i zde mají dosti pěkné postavení,

ba ani v dnešní kritické době nevede se jim zle. Pracují sice jenom v určitých dnech, ale mají výdělek dostačující. Někteří se i osamostatnili a jeden náš krajan má tu pěkně zavedenou malířskou firmu.

Také v Oskarströmu sdružuje naše krajany katolický kostelíček, kde vedl v poslední době duchovní správu jeden polský kněz. Jsou tu také i polské sestry, které tu mají dětský asyl. Revnivost mezi Čechy a Poláky podlomila společnou práci a také pěkný a zezpívaný pěvecký sbor chrámový byl touto revnivostí rozbit. V poslední době se poměry změnily, neboť polský kněz onemocněl a nyníjší duchovní správce — Holandan — působí na obě strany smířlivě.

Rovněž O s k a r s t r ö m bude cílem dr. P. Kap. Vyskočila, jelikož i zde má na přání pana biskupa vykonati misie pro české katolíky.

Všichni naši krajané ve Forse i v Oskarströmu získali již švédskou státní příslušnost, aby uhájili svůj chléb. Jejich děti prošly švédskými školami a mnohé dítě českých rodičů mluví česky již velmi málo. Je nebezpečí, že česky vůbec zapomenou, nebude-li v nich probuzena láska k českému jazyku. Na velkou škodu jest i to, že někteří naši krajané navštívili i se svými některými dětmi svou starou vlast a odnesli si trpké vzpomínky na jednání při celní prohlídce na českých hranicích, vezli některé dárky, i starší věci, mělo jim býti všechno, ale tak vysoko procleno, že to raději nechali na hranicích a při návratu do Švédska odvezli to zpět na sever. Ačkoli od té doby uplynulo již několik let, přece, když mi to vyprávěli, byli pouhou vzpomínkou na to velmi rozhořčení. Ano, přímo si stěžovali na hrubé jednání. Bylo to v době předvánoční a ve Švédsku vánoční dárky jsou většinou beze cla, tím více byli nemile překvapeni na hranicích své staré vlasti. Takové vzpomínky ovšem nerozohní děti českých rodičů ve Švédsku k lásce k české vlasti!

Jiné naše krajany jsem našel ve S t o c k h o l m u, v G ö t e b o r g u a na jiných místech. Tu jsou však většinou jednotlivci, osamocení ve švédském prostředí. Někteří se však dopracovali i pěkného společenského postavení.

Těch několik desítek našich krajanů ve Švédsku, ačkoli jich není mnoho, zasluhuje přece naší pozornosti. Jsou dobrými propagátory zájmů Československa, ale jsou též dobrými krajany-katolíky, kteří žijíce v protestantském prostředí, zasluhují, aby byli námi udržováni ve své víře i ve svém češství.

O. Jan Urban T. J.

Josef Olšr T. J.

(Dokončení.)

Po světové válce arcibisk. dr. Stojan, chtěje obnovit velehradské tradice, svolal r. 1921 sjezd vynikajících katolických pracovníků slovanských, aby podebatovali o obnovení sjezdů unionistických. Mezi účastníky byl opět starý přítel Velehradu O. Urban, i na poslední velehradský sjezd přijel s referátem.

Když sv. Otec Pius XI. vyzval Tovaryšstvo Ježíšovo, aby ve svém lůně utvořilo východní větev, a určena byla pro to obrozená republika polská, O. Urban s radostí přivítal tu myšlenku a spolu s O. Vladimírem Piątkiewiczem T. J. sv. pam. a jinými položil první základy albertýnské misie. A zatím co kněží pracovali mezi pravoslavným obyvatelstvem, O. Urban neúnavně bránil misii perem i přednáškami proti všem nepřátelům.

R. 1930 byla podle vzoru velehradských sjezdů — ovšem v menším měřítku — svolána první unionistická konference do Pińska, na jejíž organizaci vedle Ks. Kuřaka měl lví podíl O. Urban. Hned na první konferenci vystoupil s dvěma referáty — „o stavu pravoslavi v Polsku“ a „o metodách práce unionistické“. Ovšem že ani na následujících třech konferencích nechyběl.

Jak přítomní cenili jeho referáty, možno usuzovati z toho, že některé z nich rozhodli se vydat jako zvláštní brožurku.

Unionistickou myšlenku propagoval rovněž ve svých přednáškách při různých příležitostech (na př. dušpastýřský sjezd v Poznani i j.), a v různých organizacích.

R. 1933 dočkal se uskutečnění svého dlouholetého usilování i přání, aby polští katolíci měli svůj časopis unionistický. V lednu téhož roku vydala Vých. Misie na přání konference piňské první číslo dvouměsíčníku „Oriens“, jehož redakci obětavě přijal O. Urban. Aby se mohl úplně věnovat novému časopisu, vzdal se téhož roku na podzim redakce „Przeglądu“.

V úvodních člancích „Oriensu“ ukládá získané mnoholetými studiemi i zkušenostmi bohaté rady a pokyny pro unionistické pracovníky. Obsah čísla vyplňují dále cenné práce historické a informační o hnutí unionistickém, o poměrech v pravoslavných církvích a doplňují je vhodně čtyřstránkové ilustrace.

Svou pílí nashromáždil dosti obšírnou Východní knihovnu v Krakově a rovněž i archiv o východních věcech.

Dnes, díky svým vytrvalým studiím a zkušenostem, je O. Urban nejlepším znalcem východních otázek v Polsku.

O. Urban je též upřímným přítelem našeho národa. V „Przeglądu“ nejednou seznamoval polské čtenáře s našimi poměry náboženskými i kulturními. Na příklad na orelském sjezdu v Brně r. 1923 byli pouze tři Poláci a mezi nimi O. Urban. Zvláště cení naše hnutí unionistické, „Apoštolát“ a katolické organizace. Přeje si z plna srdce sblížení a spolupráce slovanských katolíků, zvláště na poli náboženském a kulturním.

Ač mu již letos minula šedesátka — a jeho leta jsou vyplněna tvrdou prací, organismus podhlodán chorobou — přece jest ještě pln energie, svěží a pracovitý. Velikost ideálu, pro nějž pracuje, zdvojnásobuje jeho síly.

Zásluhy O. Urbana, zvláště unionistické, nedají se dnes ještě plně ocenit. Chybí jim perspektiva času a pak O. Urban je stále ještě činný perem i slovem. Ale možno směle povědět, že, co udě-

lal u nás pro unionismus arcibiskup dr. Stojan, to udělal v Polsku O. Urban.

Proto „Academia Velehradensis“ dne 18. XI. 1931 za spolupráci s velehradskými sjezdy jmenovala ho čestným členem a téhož roku arcibiskup mohylevské diecése Ropp udělil mu záslužný kříž „Pro Fide et Ecclesia in Russia merito“.

Zvláštního uznání dostalo se O. Urbanovi z úst samého náměstka Kristova. Když byl r. 1932 na soukromé audienci u sv. Otce Pia XI., sv. Otec začal s ním mluvit francouzsky. O. Urban se předem omluvil, že nemluví francouzsky plynně, leč s jistými obtížemi, poněvadž není zvyklý na francouzskou konversaci. Sv. Otec mu však odvětil s úsměvem: „Ale já vím, že ty jsi zvyklý přemáhat všechny obtíže.“

Ta prostá a upřímná slova uznání z úst nejvyššího pastýře jsou jistě pro katolického kněze lepší odměnou a vyznamenáním, než nevím jaké řády nebo hodnosti.

K další práci kéž provází O. Urbana Pán Bůh štědrým svým požehnáním.

K zásluhám bohoslovce a kaplana Stojana o obnovu velehradské svatyně před rokem 1885.

Dodatky k životopisu.

Dr. Frant. Cinek.

(Pokračování.)

„Ty ubohý Velehrade, ctihodná kolébko křesťanství na Moravě, nepovstaneš tak brzo a snadno z posavadního hrobu svého, tvá bývalá sláva zahynula zlobou nepřátelskou a nezůstaly z ní leč žalostné vzpomínky. Tvé jméno svědčí sice až podnes o tvé bývalé slávě, slouží však nám nyní k hanbě a potupě... Jaký to žal pro nás, že i paměti nejhodnější svatyně milé naší vlasti vši své slávy a skvělosti nemilosrdně zproštěna jest a truchlivé musí vydávati svědectví o domnělé osvicenosti, která posvátné chrámy a samostany zrušila a zbořila...“

Ubohý chrám velehradský, ty ctihodná matko všech ostatních na Moravě! Zebrati nyní musíš, aby se nevděčné dítky smilovaly nad bídou tvojí...“

Kaplan Bedřich Chmelíček v „Hlasu“ z 1. I. 1862.¹

¹ Ještě bolestnější nářek vynucoval žalostný stav památné kaple Cyrilly před r. 1863. „Neužasni, Slované, nad tím, co nyní uslyšíš — volá pisatel v Hvězdě olomucké r. 1859. Koňským chlívem, uzouňkým chodníčkem prošlapaným od zbožných Moravanů mezi zeleninami zahradnickými dostali jsme se k neúhledné kapliče. Vstoupíme přes práh, ó Bože! noha strnula, oko se zaslzilo; chvějící se ústa mimovolně šeptala: Moravo! Nevděčná Moravo! Kam se poděla sláva tvá! Zvednem oko, ó nový žal! Jako zlomyslný úspěch na tuto pustotu, ne — jako hrozný prst Prozířetelnosti nevděčnému národu zůstal zbytkem bývalé malby neporušený verš ze žalmů Davidových „o počtě chrámu Hospodinova“. Pero mé se chvěje — pryč, odstup, noho, nechci místo posvátné zneuctíti hněvem nad krví svou...“

Toť hořká slova, jichž bolestná ozvěna chví se ve všech projevech i prosebných výzvách bohoslovce a kooperátora Stojana v letech 1876—1880, kdy tento mladistvý horlitel úsilovně snaží se burcovat kněžstvo a lid k obnově svatyně velehradské, která ani pamatného roku 1863 nepovstala ze svého ponížení.

Obnova velehradského chrámu byla tehdy zamýšlena, bylo pro ni mnoho podniknuto, ale přece nemohla býti náležitě provedena.

Farář velehradský Karel Molitor vydal roku 1860 v „Hlasu“ povolání k Moravanům, v něm vroucně prosil o pomoc, by aspoň „k tisícileté památce chrám velehradský objednaním věcí kostelních ke službám Božím potřebných a opravou oltářů důstojně ozdoben a okrášlen byl...“²

Výzva vyvolala vřelý ohlas. Sbírány peněžité příspěvky a dary. V nejbližším okolí Velehradu utvořil se zvláštní výbor pro zvelebení svatyně velehradské v čele s drem F. A. Šromem. Sídlem výboru bylo Uh. Hradiště. Zanedlouho rozšířen v „ústřední výbor v Brně“, kdež se mu postavili v čelo horliví vlastenci. Později přetvořil se v „Matici velehradskou“. Paralelně utvořily vlastenecké ženy katol. „Jednotu paní a panen v Brně“, jež si vytkla za účel opatření svatyni velehradskou prádlem a rouchy mešními. Souběžně vznikl spolek „Koruna soluňská“, založený původně od kněží a z kněží, kteří se uvolili zdarma sloužiti mše sv. za dobrodince chrámu velehradského, ježto byli přesvědčeni, že tím vzbudí účinnější zájem pro Velehrad mezi lidem moravským.³

Než přesto, že horlivě pracováno, sešlo se celkem na sbírkách (kromě darů hlavně v rouchách a kostelním náčiní) před rokem 1863 (od 9. března 1860 do 14. prosince 1863) úhrnem pouze 8.554 zlatých 34 kr.

Zevně opraveno tudíž na svatyni jen nejnutnější (bídna střecha, zvon ke cti sv. Josefa a sv. Terezie a pořízeny šestery dveře do bání). I vnitřní restaurování či spíše očištění (kromě úpravy některých oltářů a obrazů) bylo jen nouzové a nedokonalé. Svatyně opatřena jen nutnými paramenty a bohoslužebným náčiním.

*

Tím tížeji bylo sehnati sdostatek finančních prostředků na důstojnou renovaci svatyně po roku jubilejním 1863.

Téměř všechno ustalo. Nadšení ochladlo, obětavost se zastavila. Spolky zřízené pro zvelebení chrámu velehradského počaly živořiti.⁴

² „Hlas“ č. 5. ze dne 2. března 1860.

³ První návrh k zřízení „Koruny soluňské“ dal r. 1861 vlastenecký kaplan ve Vel. Týnci Antonín Dudík (pozdější farář vyškovský), který proslul už jako bohoslovec svou vlasteneckou horlivostí v semináři olomuckém a získal si hojně zásluhy o rozvoj Slovanské knihovny. Ke „Koruně soluňské“ přihlásilo se hned 388 kněží.

⁴ I „Koruna soluňská“ žalostně upadala. R. 1874 zapsáni byli pouze 4 údové za celý rok. Náhlý prudký obrat nastal r. 1876, kdy vysvěcen byl P. Stojan a zahájil v „Koruně“ rušnou regenerační činnost. Od r. 1876 přibývalo údů ročně na sta, ba r. 1878 přibýlo 1505 údů.

Nová akce na důstojnou obnovu velehradské svatyně zahájena velehradským děkanem J. Vykydalem a kaplanem J. Vychodilem roku 1876 před blížícím se druhým velkým jubileem roku 1885, když po boku strážců Velehradu objevuje se novokněz P. Stojan, který vnáší do této akce mohutný oheň a přímo výbušnou agilitu i iniciativnost.

Mladistvý horlivec, nabitý energií činů, burcuje k nové aktivitě „Korunu soluňskou“ a navázav na její ideu, realisuje rychle první velkorysý počín (o němž psáno v předchozí kapitole).

Naši krajané v Oskarström ve Švédsku před svým kostelíčkem.

Už tato první akce se Stojanovou výzvou na kněžstvo měla netušený úspěch. Za dvě léta (1878—1880) sešlo se na „milodarech kněží“ přes 8000 zlatých.

Jediná akce Stojanova s intencemi ve prospěch Velehradu zajistila pro obnovu svatyně velehradské takový obnos, jaký nejrůznějšími sbírkami po 3 léta byl sbírán před r. 1863.

A to byla jen přípravná akce před počinem mnohem širším a desateronásobně úspěšnějším — před Stojanovou velehradskou loterií.

Arcib. už tento první počín realisoval P. Stojan velkoryse „po svém“.

První tři tisíce výzev stran intencí ve prospěch velehradské svatyně rozesílal postupně kněžím na Moravě, v Čechách, ve Slezsku a na Slovensku. Pak se obrátil na slovanské kněžstvo i za hranicemi. Dne 5. července 1878 rozesílán čtvrtý tisíc. O svátku Nanebevzetí Panny Marie téhož roku sestavena prosba dirigovaná na německý klerus domácí i zahraniční.

Výsledek překonal vše očekávání.

Tklivo čist dopisy, jimiž kněžstvo doma i za hranicemi vítalo bohumilý záměr a obětavě reagovalo na vroucí prosbu Stojanovu.

P. Vychodil dochoval nám ve svých — po leta naší generaci už neznámých — záznamech (uveřejněných v Jiříčkově Novém moravském národním kalendáři z r. 1885) několik úryvků z této — dnes zmizelé — korespondence.

I po této stránce jsou zmíněné záznamy P. Vychodila nemalé historické ceny jak pro dějiny obnoveného chrámu velehradského, tak pro životopis Stojanův.

P. Vychodil vyznává, jak úspěch akce nevylicitelně radostně překvapil tehdejší strážce Velehradu. Vidět, že starší pracovníci s určitými obavami přijímali myšlenku Stojanovu a spíše stržení byli optimismem mladičkého kooperátora příborského.

Škoda, že P. Vychodil zachoval nám jen několik úryvků. Než i za to málo jsme mu dnes vděční.

P. Vychodil uvádí namátkou hlavní doklady obětavosti ze všech vrstev kleru.

Tak z Mor. Krumlova píše kooperátor Jan Křivý (20. 7. 1878): „Převezmu na sebe povinnost jednou pro vždy sloužiti na úmysly Vaše mši sv. 100krát.“

Z Kolovrat u Mor. Budějovic (25. 4. 1878) P. Ignát Entler, chorý kněz: „Obdržel jsem 20 intencí ve prospěch Velehradu, z nichž 14 již persolvováno. O nové přihlásím se později. Dá-li Pán Bůh, vzal bych si do konce roku ještě několikráte 20 na starost.“

Ze Senomat farář Frant. Viktorin (3. 7. 1878): „Z lásky pro dobrou a bohumilou věc na posv. Velehradě přijímám úhrnem 50 intencí, jež mi račte v brzké době dodat.“ Dr. Ant. Lenz, profesor bohosloví v Čes. Budějovicích (3. 7. 1879): „K účelu Vámi vytčenému budu milerád sloužiti 10 mší svatých.“ P. Frant. Eckert, kaplan při chrámu sv. Vojtěcha v Praze (21. 6. 1878): „Dvanácte mší sv. ročně k účelu vznešenému, jehož se domáháte, zdarma sloužívati ochoten jest Fr. Eckert. Pán Bůh uděl požehnání pracím Vaším na přímluvu sv. Cyrila a Metoděje.“

Z Vraclavi u Vys. Mýta děkan Jan Vinař (15. 8. 1879): „An jsem na sklonku života, nemohu do dálky se zavazovat, a protož prozatím chci milerád 10 mší sv. na sebe vzíti.“ Podobně farář Viktor Fojtík v Hlavatcích u Soběslavi (2. 8. 1879): „Čitatelem jsa od let mnohých milého „Hlasu“, členem Koruny soluňské, ctitelem Velehradu a ss. miláček národa českomoravského Cyrila a Metoda, o jejichžto svátku dříve 9. března, nyní 5. července, po veškerých 30 let svého kněžství co rok sloužívám mši s exhortou; podniku Vašemu — oslaviti svatyni velehradskou — na Bohu žádám všeho zdu: chci letos ještě 5 mší sv. na Váš úmysl sloužiti. Lituji, že pro citelné nedostatky více pro věc tu učiniti nemohu.“

P. Jan Barták, b. notář, sděluje, že z Hradce Králové, intence pro svatyni velehradskou převzali: prel. dr. Jan Stárek 10 intencí, Frant. Kerner, protokolista b. konsistoře 5, Josef Závodní, vikář, 5, a Tomáš Fiala, kaplan v Častolovicích, 8 intencí.

Z Haliče přišel tento přípis: „Na wieki wieków niech bendze pochwalony Jezus Chrystus — Matka Jego Najświentsza i Świenci Apostołowie Śławian Cyril i Metody! Przewielebny Bracie w Chrystusie! Gorliwość Wasza, z jaką sien staracie, by z odpowiedzialnją uroczystością tysiącletnią rocznicę śmierci św. Metodęgo w roku 1885 na Welehradzie obchodzono, buduje mnie, rozczula i powoduje od oświadczenia: że 20 mszy św. mogen odprawic na ten cel szlachetny . . . Wyrażam moje uszanowanie dla całego komitetu i Waszej Przewielebności zostajen nie godnym w Chrystusie

Bratem Ks. Erazm Neuburg, prof. religii rz, kt. przy gymnazyum w Brzeżanech w Galicyi." (10. 12. 1879.)

Jiný zase Haličan psal: „Slawa! Jako Slawianin ochoczo i z radością bioren udział w zamierzonej pomnikowej uroczystości — dorzucam małą cegielkę, doń — 10 intencji — i serdecznie życzen najpomysłniejszego skutku. Załączam szczerem pozdrowienie brat w Ksie ks. Stan. Czaporowski, Proboszcz, Braczkowa 11. 10. 1879." ...

Slováci uherští psali: Z Ban. Bystrice došel dopis (25. 8. 1878): „Podniknutie Vaše nielen že je chvalitebné, ale je ono aj pre každého Slovana zaujímavé a podporovania veledostojné. Na vóli tedy nikomu, pre česť a chvalu Božiu pracujúcemu, schádzať nebude, a tak ani mne neschádza. Medzitým pomery, v jakých sa my nachodíme, viac menej nemožné mi to robia, by som Vám hneď podporu zaslúbiť mohol... Jest-li však chcete a môžete čakať? dočkajte!”

Jiný psal: „Ačkolvek ja pre moju častejšiu chorobu a chorlivosť sám pomocníka potrebovať prinutený byvám; však ništmenej na bež. rok pre zaujatost svojej veci prijmam 10, t. j. desať intencie.“ Do tretice stojí tu ještě slovo prostínek výborného muže kněze a vlastence na Slovensku: „Dolu podpísaný prijima päť sv. omši. Dano v Dolnej Lipnici dňa 4. Sept. 1879. Štefan Radlinský, farár a apošt. protonotar.“

Z pruského Slezska poslal dp. farář Klein z Glasendorfu vícekrát intence: v dopise pak 4. dubna 1880 připojil tuto poznámku: „Prosím, abyste na mne pamatovali při mši sv. a v modlitbách; jáť obeznámil své farníky se záměry Vašimi, proto těch intencí tolik.“ Farář Němec a mezi Němci v cizozemsku a hle, jak výborně a vydatně podporoval obnovu svatyně velehradské pomocí farníků svých.

A ještě jiný případ obdivuhodný. Z Würzburgu (Würzburg) došly koncem roku 1879 od kněze německého tyto památné řádky: „S radostí přijal jsem dopis Váš, neboť jsem poznal z něho, že vytkli jste sobě úkol krásný. Bohužel však, že svému přání vyhovětí mohu toliko málem. Posílám Vám 100 marek na sto intencí ve prospěch Velehradu. Přijmětež je spolu za projev mého smýšlení o stkvělém poslání, jehož od Boha dostalo se kmenu slovanskému Církve katolické na Moravě a v Čechách. Synové sv. Cyrila a Metoděje, stojíce mezi národy západními a východními, mají smřívati je, aby v jednotě a společnosti Pána chválili a velebili a ve svornosti jeho rodinu tvořili a jeho požehnání přijímali. Jak moc Turků zlomena byla neohroženou udatností Chorvátův, tak padniž ruský rozkol v prach činností jejich požehnanou od papeže. Vzpružij se a posvět tato dvojnásobná síla lidu slovanského i požehnání sv. Cyrila a Metoděje a v něm shoda se západem! Takto smýšleje klečel jsem v karlínském chrámu Páně v Praze; posílám křesťanský pozdrav svůj hrobu sv. Metoděje (na Velehradě) a prosím Pána, aby Vašemu podniku žehnal svým Duchem oživujícím. Bylo by mou radostí, kdybych za svého převorování ještě tu a tam poslati mohl Vám některé sto.“ Tak zní v překladu českém německý dopis P. Kotsa, převora karmelitů ve Würzburgu.

P. Vychodil ustává na těchto několika úryvcích a praví, že by to byla velická kapitola, kdyby měl uveřejniti třeba bez dopisů jenom pouhá jména kněží domácích i zahraničních, kdož dávali nebo přijímali mše sv. pro Velehrad.

Uvádí, že přihlásilo se hojně kněží z Haliče, z Dolních i Horních Rakous, ze Štyrska, Korutanska, z Tyrol, Švýcarska, z Bavor, Württemberska, Brunšvicka, Hanoveru, Vestfálska, Badenska, z Pruska, Saska, Poznaně, z Bukoviny, ba i z Francie („světoznámí otcové Garin a Martinov), jakož i z Ameriky (Jar. Molitor).

Z moravských kněží nejvíce přispěl děkan Jan Dolina z Předmostí.

V záznamu dárců zaznamenán též bývalý opat z Kremsmünsteru Coel, Gangelbauer (potomní arcibiskup vídeňský) a univ. prof. a ředitel kněž. semináře pražského dr. Frant. Sal. Bauer (později biskup brněnský a arcibiskup olomucký).

Nejvíce však prý přispěli nejméně kaplani a faráři.

(Pokračování.)

Cesta do Mexika.

P. Fr. Tomeček T. J.

Ve známém římském listu „Osservatore Romano“ („Pozorovatel římský“) uveřejnil P. Silvio Masante zajímavou zprávu o svém zájezdu do Mexika, který před nějakou dobou podnikl, aby se na vlastní oči a uši přesvědčil o tamějších náboženských poměrech. O jeho trpkých zkušenostech jsme už v našem časopise referovali v drobných zprávách. Doplněním obrazu o z e m i s v o b o d y je líčení cesty samé.

Věděl jsem, poznamenává předem P. Silvio M., že není tak snadno katolickému knězi proniknout do Mexika, ale pojal jsem pevnou vůli, provést svůj úmysl. Smluvil jsem se s P. Mazuccem, že podnikneme zájezd společně. Opatřili jsme se zásobami asi na týden, upravili za tím účelem svou „Fordku“ pro mimořádnou cestu; nezapomněli jsme ani na střelnou zbraň s náboji. Urazivše asi 1000 km cesty, na níž jsme se v řízení auta střídali, dostali jsme se k hranicím Mexika.

Až dosud šlo všechno hladce. Mluvili jsme anglicky. Pohraniční úředník chtěl vědět, jaké jsme národnosti. Na naši odpověď, že jsme Italové, změřil nás zkoumavým pohledem od hlavy až k patě; obzvláště utkvěl jeho zrak na našem černém obleku. Bylo vidět, že nám nedůvěřuje. Konečně řekl: „Běžte tam do té čekárny, zavolám svého představeného.“ Postavili jsme auto na vykázané místo a brzy jsme se octli tváří v tvář před zavolaným představeným. Ani Cerberus v podsvětí nedíval se asi na příchozí ostřeji a pátravěji nežli tento člověk na nás. V rukou držel veliké noviny s nadpisem „Všeobecné zednářstvo“.

Opět přísný pohled a zřejmá nelibost nad naším černým šatem. Bez předchozích obvyklých otázek obořil se na nás s jakýmsi hrozivým přízvukem: „Jste kněží?“ — „Ano.“ — „Římskokatoličtí kněží?“ — „Ano.“

Na tuto odpověď zrudl ve tváři, jeho obličej se stáhl ve zlostný výraz, a mávaje nám novinami před očima, téměř řval: „Vraťte se, vy nesmíte k nám!“

„Proč bychom nesměli?“ protestoval jsem, „máme přece platné pasy, jako všichni ostatní.“

„To je vyloučeno, rozumíte?“ řval na nás znova a dal úředníku pokyn, aby nás odvedl. Za námi a kolem nás stáli turisté a pozorovali tuto nepěknou scénu. V jejich tváři stejně jakož i u amerických

pohraničních úředníků bylo viděti oprávněné vzrušení. Poznávali jsme, že jsou na naší straně, proto jsme vytrvali.

„Není tu nějakého vyššího úřadu?“ ozval jsem se, „chci protestovat, chci se dovolati svého práva!“ „Jsme Italové, odvoláme se k našemu konsulovi!“

Představený se vzdálil — bruce. Ještě ze vzdáli se obrátil k nám a křičel: „Vratte se, odkud jste přišli.“ Viděl totiž, že jsme posud na témž místě; jeho podřízení rozkazu neuposlechli.

Krajané v Argentině. Po těžké práci konečně se radují ze své úrody.

„Je mi velmi líto,“ pravil jeden z podřízených úředníků. Z jeho uctivého a přívětivého chování jsme poznali, že je to katolík a jen okolnostmi donucen ve svém postavení plní rozkaz, který se mu protivil. „Bohužel, nelze jinak,“ doložil, „tak je tomu zde, zákon zakazuje katolickým kněžím přístup a výjimky nečiní, nepřipouští.“

Za takových okolností bylo bezúčelno státi na svém právu. Vyslovivše ještě jednou svou nelibost a své zklamání, odešli jsme.

Dostavše se zase na půdu Spoj. států amerických, neopomněli jsme u pohraničního úřadu protestovat. Úředník správně nazval jednání, o němž jsme mu vyprávěli, nelidským a dal nám dobré pokyny, abychom to zkusili ještě jednou.

Byli jsme téhož mínění. Odjeli jsme tedy na jiné pohraniční místo. Tam jsme úplně změnili svůj zevnějšek. Bylo nám však jednati velmi spěšně, neboť v několika okamžicích byla nad námi pohraniční letadla, která nás bedlivě pozorovala, ač jsme zajeli autem mezi stromy. Zprvu bzučela nám nad hlavami, pak se spouštěla nad nás do výše jen několika metrů. Už se asi vyprávělo, že dva vyslanci římského papeže chtějí proniknout do Mexika! Usoudili jsme, že bude nejlépe, vzdálíme-li se z dohledu pronásledovatelů. V několika hodinách jsme byli opět na území mexickém. Nevě-

děli jsme ovšem, ve které krajině jsme. Po delší době spatřili jsme vojáky a policejní strážníky, kteří si nás bedlivě všímali, ale nikomu asi nenapadlo, že tyto dvě potulné osoby jsou katoličtí kněží. Konečně jsme opustili obydlený kraj a zajeli do samoty divokého horského údolí. Tam jsme se zdrželi.

Odpoledne jednoho z následujících dní vydali jsme se zase na cestu. Asi po nějakých 50 km jízdy dorazili jsme k zastrčené vesničce. Asi 500 m před vesnicí stála stráž. To bylo pro nás zlé znamení. Ale poněvadž nás již uzřeli, nemohli jsme se vrátit, abychom nevzbudili podezření. Sama božská Prozřetelnost nám přispěla na pomoc.

Zbýval kousek cesty ke strážnici. Tu vidíme na cestě skupinu bosých hochů, kteří též mířili k vesničce; byla to jejich rodná obec. Zastavili jsme a chtěli od nich leccos vyvědět, pozvali jsme je do auta. Hoši ovšem s radostí naskákali dovnitř i vně, kde se jen bylo možno nějak zachytit. Stali se ověřením našeho přátelského smýšlení, a poněvadž je úředníci znali, pokládali i nás za osoby nepodezřelé a mírumilovné. Když jsme jeli nimo, hoši pozdravili strážníky a my s nimi. Ti se usmívali a my projeli bez obtíží a bez dovolení, jehož nám jinak bylo třeba.

Tázali jsme se hochů na různé věci. Věděli toho málo, ale co věděli, pověděli upřímně. Rádi bychom byli zvěděli, jak je tomu po stránce náboženské. Chlapci byli všichni katolíci.

„Máte tu kostel ve vesnici?“

„Měli jsme, ale již nemáme.“

„Přichází sem někdy velebný pán a učí vás náboženství?“

„Ach, toho jsme již dávno neviděli, nedovolí mu, aby sem přišel.“

„Umíte se modlit?“

„Ano, my se vždy modlíme před spaním.“

„A kdo vás učí se modlit?“

„Naši rodiče doma.“

„Je tu v kraji mnoho katolíků?“

„My jsme všichni katolíci.“

Napomněli jsme je, aby se jen vždy modlili a byli hodni. Podělili jsme je pomeranči; hoši uctivě a plni srdečné radosti nám poděkovali.

Projížděli jsme nyní dále zemí a tázali se tu a tam na poměry; všude jsme našli pokojné a zbožné obyvatelstvo.

Konečně jsme dorazili k nějakému městu. Bylo takřka zaplaveno všelijakými plakáty a cedulemi. V čele nesly výzvu k revoluční mládeži. Ze spousty rozmanitých tlachů vynikala zvláště nápadnými literami vytisknutá slova: „Papež, římský klerus.“ Zastavili jsme se před jedním z největších plakátů a přečetli si jej celý; trvalo to plné čtvrt hodiny. Plakát vypisoval obvyklou historku o špatných vlastnostech a zvycích římského papeže, jeho kurie a kleru. Chtějí prý i Mexiko opanovati a proto bylo již věru na čase, že se Calles chopil sekery a vítězně této lernejské hydře srazil hlavu. Přece prý však stále syčí (tedy i bez hlavy?) a nedá pokoje, až bude úplně po-

třena. Celá ta slátanina byla podepsána jmény, bůhví kolika generálů s poznámkami o jejich revolučních zásluhách.

Pokračovali jsme v projíždce městem, hledající kostel. Našli jsme konečně stavbu, která svým zevnějškem svědčila, že to byl chrám Páně, kříže však jsme na ní neviděli, ani nějakého svatého obrazu, na štítu bylo lze čísti velkými literami napsáno: „Pokrokové divadlo“...

Zjistili jsme na svém zájezdu v Mexiku, jak zuřivě si počíná menšina zednářská vůči katolické Církvi. Byli jsme nanejvýš bolestně dojati a rozrušeni a tázali se druh druhá, kterak je to možno ve stoletích svobody a světla tak zotročiti veliký národ a nikdo se neozve proti takovému barbarství, nikdo neprotestuje, ač jinak se hned pozvedají hlasy protestů, sáhne-li se na jiná práva a svobodu občanů. Mexiko je i pro nás důrazné memento, které volá po uvědomení a statečnosti katolíků v obraně práv Církve.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Patriarcha katolického hnutí v Rusku zemřel. Byl to někdejší pravoslavný duchovní O. Alexej Zěrčaninov, který se stal už r. 1896 katolickým knězem východního obřadu a byl proto ještě za carské vlády trestán tříletým vězením v klášteře suzdalském. Po vydání tolerančního patentu odebral se do Petrohradu, kde zorganizoval první katolickou farnost východního obřadu při kapli na ulici Polozové a sloužil mši sv. v kostele sv. Kateřiny. Tam také oslavil své padesátileté kněžství mši sv. spoluslouženou se **† arcibiskupem Cieplakem** (koncelebrace) r. 1921, vyznamenán **sv. Otcem** hodností domácího preláta. Bolševici několikrát ho věznili v Petrohradě, až konečně ho poslali do vyhnanství — starce 80letého — do dalekého Tobolska. Ale i tam vykonával duchovní správu jako jediný katolický kněz na ohromném prostranství severní Sibíře pro všechny katolíky, i latinského obřadu; jeho soukromý příbytek byl jim útočištěm, kde se zpydili a kde nacházeli duchovní útěchu. V té samotě zemřel nyní opuštěn, nemaje nikoho, kdo by ho katolicky pochoval. Bezbožecká Rus je znova posvěcována takovými obětmi lásky Kristovy!

Město Irkutsk na Sibíři bylo dříve střediskem tamějšího života hospodář-

ského i kulturního. Za bolševické vlády uboze pokleslo. V městě je viděti plno rozvalin pobořených domů, neodstraněny dosud stopy veliké povodně, která před několika lety poškodila město. Bolševici nadto ještě dynamitem rozbořili hlavní pravoslavný chrám, nejkrásnější stavbu sibiřskou. Nejprve z něho udělali garáž pro auta a nakonec ho rozstříleli.

Správce moskevského patriarchátu, metropolita Sergij obrátil se zase v záležitosti pravoslavné ruské církve v emigraci na **srbského patriarchu** a prohlásil, že nesmějí být zahraniční ruská biskupství podřízena jiným pravoslavným církvím, nýbrž pouze moskevskému patriarchátu. Ruské zahraniční listy ovšem rozhodně odmítají tento vzkaz z Moskvy, poněvadž v něm vidí obnovené vlivy bolševické na zotročenou domácí církev ruskou.

V Petrohradě i v Moskvě zřizuje se nařízením „narkomprosu“ (národního komit. osvěty) s nejbližším podzímek historická fakulta. Jejím děkanem jmenován **komunista prof. Zajdel**. „Sovnankom“ (sovětský národní komitét) SSSR věnoval milion rublů na nadstavbu třetího poschodí při petrohradské universitě. Také v běloruské státní universitě bude otevřena historická fakulta. („Krasn. Gaz.“ 7. V.)

„Hrdinové sovětského svazu“ — takový název nese nejvyšší vyznamenání, které zavádí dekret Centrálního

vykonného komitétu SSSR. Vyznamenání udílí zvláštní listinou Centrální komitét „za osobní nebo kolektivní zásluhy před státem, spojené s vykonáním hrdinného činu“. Toto nejvyšší vyznamenání dává práva a přednosti, jaké měly dosud osoby vyznamenané dvěma řády SSSR. („Moskev. Pravda“ 17. dubna.) — Sovětská vláda dobře cítí nebezpečí, kterým ohrožuje komunismus životní a tvůrčí sílu národa, ale nemá k jejímu probouzení jiného prostředku, nežli řády a vyznamenání, jak jich užívaly nenáviděné vlády buržoazní, kapitalistické.

Návrat k bývalému řádu na poli školském v Rusku. Jak známo, mezi reformami bolševického režimu ve školství bylo zrušení hodností doktorské, odstranění zkoušek a disciplinárních trestů na středních školách — bořily se zkrátka staré přehrady školské soustavy. A dnes? Bolševici opět zavádějí disciplinární tresty a zkoušky na středních školách, obnovují titul doktorský pro absolventy vysokých škol a stanoví podmínkou vysokoškolského studia desítiletou návštěvu střední školy. Tak po dlouhých letech dostalo se nedávno 11 moskevským u-niversitním profesorům titulu doktorského.

Spisovatel M. Gorkij v básnickém nadšení rozmlouval s úderníky průmyslovými i zemědělskými, kteří přijeli do Moskvy na sjezd a byli jeho hostmi; velebil bez míry sovětské úspěchy: „Mám příležitost mnoho vidět“, pravil, „pozoruješ-li vše, co se nyní děje, bystrost, s jakou rostou lidé — to, co vykonáno za těch 16 let — toť prostě fantastické. Nikdy nic podobného nebylo v celé historii lidstva. Talentovanost (nadání) u nás vře ve všech obořech. Jdeme za ohromnými úkoly a úspěšně jich řešíme. Proletariát svazu sovětského stává se vzorem pro všechny národy světa, nehledíc na pomluvu, šířenou buržoazními novinami. Jsem ohromen, do jaké míry rychle postupuje proces osvobození pracujícího lidu, a jak vyrůstají nejnadanější lidé.“ („Izv.“ 9. května.) — A jak vysoko vzletají sovětské básníci a spisovatelé nad smutnou skutečností sovětské bída a otroctví — jsou zase ohromeni pohostinským povídáním Gorkiho střízliví posuzovatelé Ruska.

Autokefální církve pravoslavná na

Ukrajíně byla zorganizována po válce Vasylem Lypkovskym, který přijal svěcení na metropolitu od lidu! Byla však už r. 1929 sověty zakázána. Vice biskupů, mezi nimi i nástupce Lypkovského, metropolita Boreckij, bylo uvězněno, mnozí duchovní se však zřekli kněžství. Přesto zůstával katedrální chrám sv. Zofie v Kyjevě, nyní ovšem bolševiky už znesvěcen — v držení jejich církevní organizace. Správu vede nyní arcibiskup Maluskévich. Jiný arcibiskup, Pavlovskij, sídlí v Charkově. Vedle této autokefální pravoslavné církve ukrajinské existuje druhá církevní organizace ukrajinská závislá na synodální církvi („obnovenci“) v Moskvě. Zavedla do života církevního všechny „reformy“ podle vzoru „Lypkovčiků“. Minulého roku „vysvětila“ několik prostých věřících — nemajíc seminářů — bez jakéhokoliv studia theologického na kněze.

Bývalý sovětský vyslanec v Paříži Rakovskij, který skoro celých sedm let vášnivě bojoval proti „generální linii“ komunistické strany, rozešel se nyní s dávným svým přítelem Trockim, a pokorně přiznává své po-blouzení, žádá Centrální komitét komunistické strany, aby ho znova přijal do svých řad. („Izvěstija“, „Pravda“ z 18. 4.) Pohnutkou k tomuto pokání byla prů Rakovskimu krvavá epizoda rakouská, nepřetržitý vzrůst evropské mezinárodní reakce namířené proti socialistickému budování v SSSR! Zřítka se mínění zinověskotrockistické oposice, že není možno vybudovat socialismus v jediné zemi, a velebí Stalina jako ztělesnění bolševické ideové neústupnosti, organizační disciplíny, jednoty slov a skutků. — Jest jistě pro Rakovskioho menší obětí činit takové pokání a vrátit se k vítěznému Stalinovi, nežli vytrvat v přátelství s opuštěným Trockim, kterého jedná zem za druhou vyhošťuje.

Sřemsko - karlovický metropolita Antonij a pařížský metropolita Jevlogij byli vůdcové dvou oddělených táborů v církevním životě ruské emigrace. Rozpor, jak jsme svého času referovali, dospěl tak daleko, že metropolita Jevlogij zřídil se souhlasem cařihradského pravoslavného patriarchy („ekumenika“) samostatný exarchát. Poslední dobou metropolita Antonij churaví a projevil přání po smíru s metropolitou Jevlogiem, jak sdě-

luje z informované strany pařížské „Vozroždenie“ (č. 3629). Za nedávné návštěvy Jevlogiovy v Berlíně bylo prý mu znova předneseno přání, aby osobně navštívil nemocného metropolitu Antonija v Bělehradě. Pro církevní poměry v ruské emigraci znamenal by ovšem smír obou metropolitů ulehčení a byl by též odsunutím politické otázky z církevního života ruské emigrace, kde právě politická orientace metropolitů Antonija — vysloveného stoupence carismu — nadělala tolik zlé krve!

O napjatém poměru mezi sověty a Japonskem svědčí zdánlivá malíčkost a přece tak výmluvná. Když odvážní ruští letci zachraňovali posádku Čeljuskinu s ohrožené ledové kry, psaly o tom noviny nejrůznějších národů, jenom japonský tisk mlčel. Sovětský list „Pravda“ vidí v tom důkaz, že „jest japonská vláda polekána rychlými úspěchy sovětského letectva“ a nechce, aby o tom zvěděla japonská veřejnost, poněvadž by to snad mohlo zchladiť její válečné nadšení.

POLSKO

Lomžýnský biskup Stanisław Lukomski vydal pastýřský list, kde svým věřícím vysvětluje dohodu, uzavřenou konkordátem mezi Polskem a Sv. Stolicí, pokud se týká náboženské výchovy a církevního vedení dětí školních. Poněvadž přes jasné předpisy konkordátu i dojednanou dohodu církevních a školních úřadů dosud trvají smutné případy, že školní úřady nepotvrdily katechetů biskupem jmenovaných a děti zůstávají bez náboženského vyučování a poněvadž některé správy školní zakazují dětem účast na spolicích náboženských, obrací se biskup ke svým věřícím s prosbou, aby svých práv hájili, děti k soukromému vyučování náboženskému a k sv. svátostem tím horlivěji posílali a nebáli se jich dát zapsat do spolků náboženských, i když někteří správové škol nezákonně tomu brání. — Je to jistě smutný úkaz, když v katolické Polsce musí katolický biskup touto cestou hledat svého práva!

Profesor Jerzy Kurnatowski, nedávno zemřelý, byl zakladatelem varšavského „Ślowiańskiego Towarzystwa kultury a sztuki“, které v letech 1922 až 1924 soustředilo část veřejných

pracovníků polského tábora a četné zástupce československé, ruské, jugoslávské, ukrajinské a bulharské. Pracoval horlivě pro kulturní sblížení slovanských národů a kmenů bez ohledu, zdali dosáhly státní samostatnosti či nikoliv, snažil se doma vzbudit hlubší zájem o slovanské otázky, zdůrazňoval potřebu znalosti slovanských jazyků a osobních vzájemných styků, dal podnět k zakládání spolků polsko-československých, polsko-jugoslávských i polsko-bulharských. Ale, sám nemaje valného smyslu pro drobnou práci organizační, nepronikl do lidu a nenašel širšího ohlasu u mládeže. Snad bylo mu též na překážku jeho přílišné akcentování českého husitismu a českoslovenství, blízkého sice jeho rodnému kalvinství, ale přece příliš jednostranného pro široké pojímání slovanské vzájemnosti.

Sovětský mučedník, biskup A. Malecki, vrátil se, jak jsme už referovali, z Ruska s podlomeným zdravím. Stav jeho se tak zhoršil, že dne 20. května udělil mu apoštolský nuncius, arcib. Marmaggi v sanatoriu sester alžbětinek ve Varšavě poslední pomazání. Sv. Otec poslal nemocnému biskupu-mučedníkovi prostřednictvím kardinála státního sekretáře své otcovské požehnání a ujistění, že se za něho bude modlit o pomoc a útěchu nebes.

Kdo žije a šíří protikatolický boj v Polsku? V Lomži uspořádala farní Katolická akce protestní projev proti rouhavým úřadům katolické víry, jež nejen ve svém orgánu („Państwo Pracy“) uveřejnil „Legjon Młodych“, ale i po městě dal plakátovat. Autorem rouhavého článku proti Kristu Pánu („Psalm“) je žid Parecki a předsedou „Legjonu Młodych“ je protestantský theolog Josef Bieliński. Ale nejsmutnějším zjevem je, že s „Legionem Młodych“ sympatizují a jeho schůze navštěvují starosta okresu, starosta města, předseda okresního soudu, ředitelka dívčího gymnasia, kde se už rok nevyučuje náboženství...

Pravoslavné sektářství v Polsce. Ve vsi Grzybowieczyna (okres sokolský, kraj bialostocký) byl r. 1930 zbudován nový kostel, zasvěcený sv. Janu Křteli, který se stal dnes cílem četných poutí a je nazýván „Novým Jerusalemem“. Lid přichází tam zdaleka v přesvědčení, že nový kostel „vyšel ze ze-

mě" a že se v něm objevil nový prorok. Má jím být O. Ilja Klimovič, poslaný prý na svět do boje s antikristem. Je to obyčejný „chlop" z Grzybowzsczyzny, který před válkou vodil poutní procesí k O. Janu Kronšadskému. Jeho péčí byl postaven nový kostel, kde Klimovič pořádá sektářské pobožnosti. Jeho apoštolem je bývalý psalomščik Pavel Bělskyj. Ten obchází vesnice a ohlašuje příchod proroka Eliáše Klimoviče. Složil už celou sbírku písní na počest nového proroka a na oslavu Jana Kronšadského. Proti tomuto sektářskému hnutí je pravoslavná církev bezmocná.

Ve sporech o navrácení kostelů a kapli, které svého času carská vláda zabrala katolíkům a přidělila pravoslavným na tak zv. „kresách" v Polsku, vyskytla se nejdůležitější otázka, kdo vlastně tu má právo rozhodovat, zdali úřady správní (administrativa státní), či soudy? Touto otázkou zabýval se celý civilní dvůr polského nejvyššího soudu, který za účelem objasnění této věci podal rozbor nařízení, vydaného generálním komisařem východních krajů z 22. X. 1919. Nejvyšší soud prohlásil, že ono nařízení zahrnuje v sobě jak předpisy práva civilního, stanovící právo Církve římskokatolické na zabrané svatyně, tak i předpisy administrativní, upravující způsob, jakým třeba postupovat při revindikaci kostelů. Podle onoho nařízení mají být přikázány římskokatolickému duchovenstvu všechny svatyně vyznání řecko-ruského (pravoslavného), utvořené ze zrušených kostelů a kapli katolických. Neplatí to však o svatyních pravoslavných, zbudovaných na místech, která předtím náležela církevním institucím římskokatolickým, i kdyby tyto svatyně byly postaveny na místě zbořených svatyní římskokatolických. Co se týká nemovitého majetku, který kdysi patřil kostelům, klášterům a jiným institucím římskokatolickým, má být rovněž odebrán církvám, monastýrům a farnostem pravoslavným i veřejným institucím, jimž je po konfiskaci dala ruská vláda do užívání, ale v držení (majetek) musí, jak praví ono nařízení, připadnout státu a nikoliv opět Církvi římskokatolické. Těmito předpisy jako právem zvláštním podle mínění nej-

vyššího soudu plně se stanoví oprávněnost Církve katolické na svatyně, zabrané jí ruskou vládou a vylučuje možnost použití všeobecných zásad civilního práva a vymáhání svatyní soudy. (Kurjer Warszawski.)

Z dubenského semináře východního.

V papežském východním semináři v Dubně udělil letos svěcení jáhenské vладыka Čarnecki kromě třem domácím alumnům též O. Vasilu Artemjevovi, který na přání metropolitů msgra Jalbrzykowskiho po několika měsících v dubenském semináři doplňoval svá katolická studia. O. Artemjev se totiž teprve nedávno vrátil z pravoslavy do Církve katolické, ačkoliv už řadu let cítil k ní náklonnost. Absolvoval duchovní seminář pravoslavný i Duchovní akademii pravoslavnou, byl po léta profesorem pravoslavného semináře v Stavropolu na Rusi, pak profesorem gymnasiijním a po válce vyučoval v pravoslavném semináři ve Vilně. Dne 11. března obdržel v kapli OO. redemptoristů v Kowlu svěcení kněžské a byl přijat do lucké diecése, kde převzal nyní nově utvořenou duchovní správu východního obřadu v Lucku!

Dělníků málo. V obci Zastavě, v okrese roveňském, po tři léta prosí už sjednocení katolíci o kněze východního obřadu. Letos před velkonočními přijeli k nim na žádost luckého biskupa z dubenského východního semináře O. Schweigl a theolog Prylucki, kteří se o své funkce tak podělili, že O. Schweigl měl služby Boží a obřady velkonočního svěcení a vyzpovídal věřící (asi 50 osob), ale na ukrajinské kázání si ještě jako rodilý Tyrolák netroufal a tak místo něho kázal theolog Prylucki. A ti opuštění lidé byli tak vděční, že se loučili s dubenskou velkonoční výpomocí se slzami v očích a prosili, aby aspoň ten „molodyj batuška" u nich zůstal. — Jiný profesor papežského ústavu v Dubně, O. Morillo, rodem Španěl, už se naučil tolik slovansky, že horlivě o svátcích vypomáhá v duchovní správě v městě i v okolí.

Postní řád katolíků východního obřadu je sice poněkud zmírněn v poměru k původní strohosti východní církve, ale přesto je daleko přísnější, nežli v západní Církvi. Tak na př. ve vý-

chodním semináři v Dubně první a poslední týden postní vůbec nejedli pokrmů masitých ani mléčných. Také čtvrtý týden postní kromě soboty je bez masitých pokrmů a středa a pátek i bez pokrmů mléčných; v ostatní týdny velkého postu nepožíváno masa v pondělí, středu a pátek, a v pátek ani pokrmů mléčných.

Primice novosvětců OO. Hermatinka a Šarejka byly slaveny ve východním semináři v Dubně dne 15. dubna; oba novosvětcové sloužili sv. liturgii spolu s biskupem. Po mši sv. udělovali pak novokněžské požehnání, k němuž přiklekl i všichni pravoslavní účastníci primice — a byla jich v kostele většina — s velikým pohnutím.

JUGOSLAVIE

Katolický biskup dr. Gnidovec navštívil o letošních velkonočních sv. věřící v Dušanovci, obci ležící u jezera Dojranského na samé řecké hranici. Měl tam především posvětit nový kostel. Na Bílou sobotu vyzpovídal věřící v soukromém domě. Svěcení kostela musel ovšem vykonat bez jakékoliv kněžské asistence. Při mši sv. přistoupilo 80 věřících k sv. přijímání. Pak seždal dva páry snoubenců, pokřtěl jedno dítě a udělil sv. birmování 20 birmovancům. Ve své promluvě k věřícím pravil: „Máte nyní kostel, ale kněze vám dát nemohu. Modlete se k milému Bohu, aby nám dal potřebných kněží. Zvláště se přičiňte, aby ve vašich rodinách vládla pravá křesťanská výchova a zbožná modlitba. Pak dá dobrý Bůh podle své svaté vůle i vašim dětem povolání k svaté službě oltáře.“ Nový kostel je zasvěcen sv. apoštolům Petru a Pavlu.

„Patriaršský svet“ nazývá se zvláštní odbor laiků, kteří spolu se srbským patriarchou a biskupy účastní se církevní správy. V dubnu jmenoval jugoslávský král na návrh ministra osvěty a v souhlasu s patriarchou dvanáct členů „patriaršského sveta“. Jsou vybráni z různých stavů; je mezi nimi vojenský důstojník, universitní profesor, obchodník, ředitel banky atd. z různých krajů Jugoslaviie. Mají stanoviti rozpočet srbské církve, na němž bude záviset plat duchovenstva. Po prvé zasedal „patriaršský svet“ koncem května v Srémských Karlovcích.

Nadšený horlilatel cyrilometodějský,

mariborský kanovník dr. František Cukala byl jmenován děkanem katedrály v Mariboru. Čestitamo!

Dvacet let svého požehnaného biskupského působení dovršil letos v dubnu záhřebský arcibiskup dr. Antonín Bauer. Byla to doba těžkých zkoušek pro katolickou církev i národ hrvatský, ale našla v arcibiskupu dru Bauerovi pastýře moudrého, obezřetného i statečného. Láska a oddanost nejen vlastní diecése, ale i všech jugoslávských katolíků je mu odměnou jeho apoštolských starostí. Vysoké stáří a těžká poslední choroba volaly však po mladém pomocníku. Toho se mu dostalo v dru Aloisi Stepincovi, který byl Sv. Stolici jmenován (L' Osserv. Rom. 20. května) titulárním arcibiskupem nikopsijským a koadjutorem záhřebského arcibiskupa s právem nástupnictví. Dr. Alois Stepinac pochází z rolnických rodičů z Krašića a dovršil letosního 8. května teprve 36. rok svého života. S válečnou maturitou odvolán byl na bojiště světové války od 1917 do 1918, kde byl na italské frontě zasypan minou, ale jako zázrakem zachován na životě, upadl do zajetí. Vrátil se z něho koncem r. 1918, konal jako důstojník službu vojenskou na různých místech jižního Srbska až do června 1919. Toho roku se dal zapsat na agronomickou (zemědělskou) fakultu v Záhřebě a zabýval se hospodářstvím doma až do r. 1924. Vlivem svého někdejšího učitele a vychovatele msgra dra Josipa Lončarića — zvláště jeho článkem v kněžském časopise „Sacerdos Christi“ o životě a díle vídeňského apoštola sv. Klementa Hoffbauera — rozhodl se Stepinac pro stav kněžský, odebral se do římského Germanika na filosofická a bohosvědná studia, která ukončil r. 1931, dosáhnuv hodnosti doktorské. Vysvěcen byl na kněze dne 28. října 1930. Po svém návratu do Záhřeba stal se arcibiskupským ceremoniářem a uplatnil se v posledních letech bídou organizováním charitativní akce v Záhřebu. Nedávno byl jmenován notářem „Duchovního stolu“.

BULHARSKO

Padesát let požehnaně působí v Bulharsku „francouzský“ ústav sv. Augustina v Plovdivě. Nazývá se francouzským, poněvadž ho vedou řehol-

níci-asumptionisté, většinou Francouzi. Mají střední školu vedle jiných škol a kursů, opatřili ústav velikou knihovnou, museem, zavedli svoji hudbu a zřídili v něm i kapli. Ústav navštěvují většinou bulharští pravoslavní, a to z lepších rodin bulharských. Možno říci, že odchoval veliký počet bulharské inteligence a těší se dosud důvěře a vážnosti u Bulharů, třebaže se v posledních dvou letech staly pokusy, podkopat tuto důvěru — bohudíky — ústav obstál i v této zkoušce.

Mistopředseda sv. Synodu, vidinský metropolita Neofit, poslal kněžstvu své eparchie okružní list, ve kterém upozorňuje na rostoucí počet rodin, žijících v „divokém“ manželství. A poněvadž tu i nyní bída hospodářská spolupůsobí anebo aspoň má být omluvou, nařizuje metrop. Neofit, aby všechny doklady potřebné k uzavření manželství, pokud jde o rodiny nesezdané a zcela chudobné, byly osvobozeny ode všech výloh. Také sňatkové taxy mají být takovým sníženy na polovici, úplně chudým má být poslouženo bezplatně. Kdyby se některý z pravoslavných duchovních zdráhal uposlechnouti těchto příkazů metropolitových, vykoná vše osoba, kterou pošle metropolita.

RUMUNSKO

V rumunské Besarabii šíří už přes rok snahy unijní stařícký pravoslavný kněz O. Jeremiaš Cecan. Vydává pro své myšlenky časopis „Naše unie“, který přes nepříznivou dobu

nachází veliký okruh čtenářstva. K pravoslavným velkonocím uveřejnil O. Cecan „Otevřený list k celému rumunskému episkopátu“. Píše v něm mezi jiným: „Vidím, že mnoho našich kněží a biskupů kloní se k šťastné myšlence připojení se celé svaté Cirkve k jedné nejvyšší, viditelné autoritě. Ale nikdo nemá tolik odvahy a energie, aby se ujal iniciativy toho nešťastného díla.“ Proti vážnému nebezpečí bojovného ateismu a satanismu musí celý křesťanský svět utvořit společnou pevnou frontu. Všecky křesťanské síly musí se shromáždit okolo jedné nezdolné pevnosti, kterou může být jedině Řím, obklopený sty miliónů dokonale disciplinovaných a věrných katolíků. Není s třeba bát primátu papežova. Dnes, kdy děti satanovy kupí se kolem jednoho vládce, kterým bude brzo „člověk hříchu“ — antikrist — není třeba se obávat v křesťanském světě jednoho viditelného vůdce všech věcí — vůdce, který bude symbolem naší jednoty a naší moci. „V této tak velice vážné chvíli ponechme stranou všechny ambice (ctížádost) a všechny otázky o menším významu. Odevzdejme vedení do rukou nejsilnějšího, nejmocnějšího.“ — Prozatím dostalo se O. Cecanovi té odpovědi, že byl povolán od pravoslavného Besarabského metropolity před konsistoř v Kišinevě, aby se ospravedlnil z obvinění nedovolené propagandy proti pravoslavné církvi. — Veliké myšlenky pozvolna zrají a rostou z obětí.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Pamětní deska † arcibiskupu dru Antonínu C. Stojanovi byla odhalena a posvěcena dne 3. června na farní budově v Příboře. Deska je ze slezské žuly a nese bronzový reliéf arcibiskupa dra Stojana, umělecky zachycený mistrem Pelikánem z Olomouce, a pod ním nápis: „Arcibiskup dr. Antonín C. Stojan působil v Příboře 11 let od 7. IX. 1876 jako horlivý kaplan,

vlastenec a lidumil.“ Zaslulou příborského faráře msgra Filipa Pospíšila a starosty města Oldřicha Otáhala stala se neděle 3. června svátkem Příbora a celého okolí, svátkem jak kostelní oslavou, tak i veřejnou manifestací. V kostele ráno přes 600 sv. přijímání a všechny mše svaté byly obětovány za † někdejšího kaplana P. Antonína Stojana, jeho léta příborská jako službu eucharistickému králi ličil slavnostní kazatel, taj. ACM msgr Fr. Je-

melka, před velkou mši sv., kterou sloužil univ. profesor dr. Fr. Cinek z Olomouce za velké asistence kněžstva a za účasti vzácných hostů. Odhalení a posvěcení desky Stojanovy a nadšené projevy všech řečníků potom byly vděčnou chválou zasloužilého života a práce Stojanovy, k níž slavnostní rámec daly případně oslavné sbory (Křížkovského „Hvězdy dvě“ a Smetanovo „Věno“) i hudba, která hrála hymny papežskou i státní. Odpolední přednáška Stojanova životopisce prof. dra Fr. Cinka oživila výstižné příborské údobí práce Stojanovy.

Spor o přední moravské poutní místo, sv. Hostýn, ukazují, jakými metodami se u nás pracovalo a pracuje „vědecky“ proti katolickým zbožným tradicím. Prof. dr. Flajšhans prohlašuje tradici svatohostýnskou, podle níž byli r. 1241 na sv. Hostýně Moravané přimluvu Matky Boží zachráněni před náporom obležení tatarského, za mystifikaci vlasteneckého jesuity P. Balbina, který prý útěk moravského lidu před Tatary r. 1663 a bitvu u Sv. Gotharda z r. 1664 posunul k r. 1241 a spojil se sv. Hostýnem. Je to pravda? B. Balbín píše dvakrát o sv. Hostýně ve své „*Divamontis sancti*“: Po prvé zmiňuje se o bitvě s Tatary z r. 1241 (str. 30—31) a po druhé (str. 48—49) píše o nedávném obnovení dvojí památky zbudování svatyně hostýnské hr. Rottálem. (*Quam utramque memoriam — nuper renovavit* — „kteřoužto obojí památku — totiž vzpomínku na bitvu s Tatary r. 1241 a na zázračné vytrysknutí pramene nedávno obnovil.“ Dr. Flajšhans upravil si slova Balbínova takto: — „na památku tohoto před tolika staletími dobytého vítězství pak vystaven chrám P. Marie na Hostýně za našeho věku.“ Těmi slovy jednak stírá důležité svědectví Balbínovo, že hr. Rottal obnovil starou paměť porážky tatarské a zázraku svatohostýnské, jednak o své újmě podkládá slovům Balbínovým smysl, jako by se vztahovala na boje s Tatary r. 1663 a r. 1664 u Sv. Gotharda, o nichž Balbín nikde nepíše. Ale slova Balbínova o „dvojí památce“ obnovené na Hostýně nemohou mít naprosto onoho smyslu Flajšhansova. Proč? Kniha

Balbínova, v níž hned na předních stránkách (30—31) je zmínka o sv. Hostýně, dostala první „*Imprimatur*“ (církvní schválení k tisku) dne 15. září 1663. A poněvadž je to kniha obšáhla — první svazek má 472 stran, druhý 114 a třetí 32 + VIII stran — vyžadovalo její sepsání a pak i důkladná církevní censura při nejmenším aspoň rok času. Začal ji tedy Balbín psát asi na jaře roku 1662. Jak se mohl ale tehdy zmiňovat o hrozném vpádu Turků na Valašsko, který se udál teprve počátkem října 1663, a jak mohl mluvit o bitvě u sv. Gotharda, k níž došlo až 1. srpna 1664? K takovým rozporům se zdravým rozumem věde historická věda, která musí mermomocí porážet katolické starobylé tradice. A prof. dr. Neumann koná záslužné dílo, když tuto zaujatost historika přibíjí na pranýř! (Viz „*Hlidka*“ 1934, č. 5.)

ČECHY

Osmisté výročí blažené smrti sv. Norberta, zakladatele řádu premonstrátského, obrátilo pozornost katolického světa k staroslavnému opatství strahovskému v Praze, jehož svatyně poskytla ostatkům světcovým poslední slavné útočiště. Sv. Norbert patří k patronům země české a proto právem po celý týden jubilejní oslavy obklopovaly zástupy zbožných ctitelů jeho hrob, naslouchaly denně promluvám předních našich kazatelů, aby pak tím vroucněji poklekly před týž eucharistickým Pánem, v jehož věrných službách si vysloužil před osmi sty lety sv. Norbert slávu nebes a nepaměťující památku svých duchovních synů i celého českého národa. Svatý Otec Pius XI. poslal generálu řádu premonstrátského zvláštní list, v němž vděčně oceňuje životní dílo světce i jeho duchovních synů — řádu premonstrátského. Slavnosti svatonorbertské zakončí zasedání generální kapituly řádové v Římě.

SLOVENSKO

Spíšské biskupství na Slovensku má velkou část svých statků v Maďarsku. Když se spíšský biskup Vojtaššák soudně domáhal vrácení biskupského majetku od maďarského eráru, zamítla soudní sedrie v Novém Městě pod Šatovem i soudní tabule debre-

cinská jeho žiadost. Také odvolání ke kráľovské kurii v Pešti dopadlo nepříznivě. Zamítnutí žádosti biskupovy odůvodňuje pešťská kráľovská kurie tím, že mezi Československem a Maďarskem není v této otázce reciprocity (vzájemnosti). Vyžádala si kráľovská kurie také dobré zdání ministerstva spravedlnosti, a to prohlásilo, že zabrání církevních statků ležících na území čsl. vládou přinutilo maďarskou vládu k podobnému postupu.

Koncem dubna zemřela v pražské nemocnici alžbětinek představená prešovského ústavu „Anglických panen“, Mater Maria Dittrichová, rodačka kutnohorská (nar. 1872). Jako řeholní učitelka působila v Praze, Sv. Hypolitě, Brixenu, Kremži a stala se r. 1921 ředitelkou ústavu „Sancta Maria“ v Prešově. Co tato česká sestra vykonala pro katolické Slovensko, vzpomíná posmrtná stať v červnovém čísle slovenského „Posla Božského Srdca Ježíšova“ (str. 233): „Prevzala ústav od ctih. sestier národnosti maďarskej a stala sa prvou predstavenou slovenského, skoro prázdneho ústavu. Prežila veľmi ťažké časy, nemala slovenských pracovníčok. Oddala se však ústavu celou obetavosťou, očakávajúc slnko a rosu z Božích rúk. A nesklamala sa! Denné obety donášely aj denné požehnanie. Hneď zorganizovala detskú opatrovňu a ľudovú školu, r. 1924 vybojovala meštianku a r. 1927 dvojročnú diev. obchodní školu. Rozkvet škôl a ústavu ďakujeme jej práci na väčšiu slávu Božiu v hlbokej dôvere v Bohu... Pracovo bez odpočinku poškodila si zdravie; koncom r. 1930 odišla liečiť sa. Vrátila sa ako predstavená 6. nov. 1933 a zas stala sa dušou celého domu, dodávajúc svojim duchovným dečram novú odvahu, preukazujúc novú lásku materinskú. Avšak len krátky polrok. 4. apríla 1934 odcestovala v úradných veciach ústavu do Prahy. Zdarne jich vybavila, ale podľahla v obetavej práci srdcovej chorobe... Jej smrť bola svätá.“ — Bohudiky, že český vliv na Slovensku zaznamenáva i takovú pozhnanou pomoc katolíckému školstvu slovenskému! Takové kulturní pracovníky přijalo bratrské Slovensko vděčně a vděčno jim zůstane!

K čemu jsou misie? V Madunicích

u Leopoldova pořádaly se před velkonoce osmidenácti lidové misie. Dávali je OO. jesuité. Kostel nabitý posluchači, zpočátku obleženi kajícníky. Ale naše doba má své nové bolesti! A tak „misionáři dali si po večírkách zavolat rozdílených a rozvedených členov nešťastných rodín. Otcovskými slovy usilovali sa ich priviesť späť k spoločnému manželskému životu. — Tiež založili Sdruženie Mužov Božského Srdca. Prihlásilo sa asi 200 mužských. Bolo to dojemavé, keď kľáčali pred oltárom B. Srdca a venovali sa spolu so svojimi rodinami Jeho službě.“ — Je-li spořádaná rodina základem národa i státu, jakou to velikou a záslužnou práci konají katolické misie pro národ a stát?! Nadarmo byste hledali, kdo by ji nahradil!

PODKARPATSKÁ RUS

Bývalý profesor řeckokatolického bohosloví, dr. Fencik, ocitl se v rozporu a boji se svými dlouholetými ohránci politickými, agrárníky, kteří podporovali jeho velkoruské hnutí nikoliv z důvodů kulturně-náboženských, nýbrž v naději politického úspěchu. Když se však radikální snahy Fencikovy vrhly čistě na pole politické — zakládáním vlastní „ruské“ strany — nastal boj, bohužel hodně o sobě, který náboženské a národní jítření na Podkarpatské Rusi jenom posílil. Minulost dra Fencika je podezřívána z maďaronství a odpověď? Jeho „Karpatoruskij Golos“ oplácí podezříváním útočného tisku židovsko-maďarského — z prodejnosti! Taková výchova veřejného života je v poměrech karpatoruských nebezpečnější než kdekoliv jinde, poněvadž vyvolává osobní nepřátelství a budi nejhorší stranickou vášně politickou!

Dvacátého výročí smutně proslaveného maďaronského procesu proti pravoslavným Rusinům v Ize, obci vzdálené asi 5 km od Chustu, použila pravoslavná církev na Podkarpatské Rusi k nábožensko-národní manifestaci. Na 15.000 lidí přišlo v procesích pěšky na slavnost v neděli, dne 28. května. Muškačevský pravoslavný biskup Damaskin konal dopoledne slavné bohoslužby na prostranství před pravoslavným kostelem v Ize za asistence

3 biskupů a přítomnosti asi 80 kněží. Odpoledne byla odhalena pamětní deska na kostele v Ize, nesoucí letopočet 1914—1934. Kromě biskupa Damaskina a biskupa Ireneje, který vyřizoval

pozdrav srbského patriarchy, dalo se do řečnění tolik samozvanců, že se k slovu už ani nedostal zástupce ministerstva zahraničního, vyslanec Bohdan Pavlu.

Za hranicemi.

RÍM

Zástupce všech provincií kapucinského řádu počtem 600 přijal Sv. Otec v audienci dne 21. května. Podali mu stříbrný relikvíř v podobě lodičky s ostatky sv. Konráda z Parzhamu, s miniaturní reprodukcí sanktuaria v Altoeting (kde světec žil) a s figurkami ze sloně zobrazujícími papeže, sv. Konráda a anděly se symboly ctností světcových. Promluva papežova vyjadřovala radost nad tím, že do počtu nebešťanů byl vřaděn světec řádu tak populárního, jako jsou OO. kapucini, a to ve chvíli, kdy zvláště Německo potřebuje přímluvy světcovy a následování jeho svatého příkladu. Sám o sobě prohlásil Sv. Otec, že patří mezi nejstarší františkánské terciáře. Ve velké síni čekalo potom na Sv. Otce přes tři tisíce terciářů. I k nim měl promluvu, v níž na příkladě života sv. Konráda ukázal, že svatost není výsadou jen mimořádných životních povolání, nýbrž že spočívá na věrném plnění stavovských povinností jakéhokoliv povolání, tedy cesta dostupná každému křesťanu!

V delší soukromé audienci přijal Sv. Otec mnichovského kard. Faulhabera, který přibyl do Říma zároveň se 14 německými biskupy na slavnost svatořečení bl. Konráda z Parzhamu, kapucinského bratra bavorského. Význam audience kard. Faulhabera i přítomnost tolika německých biskupů v Římě má za napjatých kulturně-náboženských poměrů v Německu zvláštní význam!

Terstský biskup msgr. Fogar nechce se ve svém pastýřském úřadě řídit diktátem italských fašistů a je proto stále napadán fašistickým tiskem („Popolo de Trieste“). Vyčítají mu také sympatie k slovinské menšině — jako by to nebylo povinností katolického biskupa být pastýřem celého stádu! Úřední cestou nemůže fašismus prosadit, aby Apoštolská Stolicе odstranila spravedlivého

biskupa, a tož aspoň tiskem chce vykonávat nátlak na veřejné mínění proti biskupovi!

Oficiální statistika zjišťuje, že katolíci v Itálii tvoří 99,6 proc. všeho obyvatelstva. Z celkového počtu 157.002 nekatolíků připadá 49.056 na cizince. Mezi 83.618 evangeliky je 33.881 cizinců, mezi 47.825 židy 8713 cizinců, řeckých rozkolníků je 6801 (z nichž je 4220 cizinců), členů jiných vyznání je 1475 (cizích 1182), lidí bez vyznání 17.283 (1552).

ANGLIE

Přední dva angličtí spisovatelé katolíci, Gilbert Keith Chesterton a Hillaire Belloc, byli od Sv. Stolice vyznamenáni rytířským křížem sv. Rehoře V. za veliké zásluhy, kterých si získali literární činností na obranu Církve a šířením křesťanského názoru světového. Hillaire Belloc narodil se vlastně ve Francii, ale naturalisoval se v Anglii r. 1902 a má nyní 64 roků. Oborem jeho jest dějepis a zvláště dějinná filosofie katolická. Na tomto poli se proslavil polemikou s H. G. Wellesem, spisovatelem rozšířené knihy „Outline of History“ (Nárys dějin). Nejslavnějším jeho dílem je „Path to Rome“ (Cesta do Říma). O čtyři leta mladší Chesterton vrátil se do katolické Církve teprve r. 1926; ačkoliv už dříve lámal kopí za katolické ideály. Je výborným polemikem, který zásobuje všechny katolické časopisy svými články a kromě toho vydává týdeník „GK's Weekly“.

Národní pout po přestávce čtyř set let uspořádají letos dne 19. srpna angličtí katolíci k zázračnému obrazu Matky Boží ve Walsinghamu v Norfolkku. Je to poutní místo proslavené už v dobách před anglikánskou reformací. Pouti se účastní také arcibiskup westminsterský, kard. Bourne. Angličtí katolíci obnovují své staré

katolické tradice, přerušené násilnou reformací, a navazují tak uvědoměle na katolickou minulost své vlasti.

Ženevská mezinárodní unie, potírající komunismus, dala podnět k výstavě v Londýně, na níž je dokumentována protikřesťanská a proticivilizační činnost komunistického bezbožectví. Vystaveny jsou tam doklady bezvěrecké akce v sovětech i v jiných zemích, prostředky, jichž používají bezbožci ke své propagandě, obrazy zničených svatyní i obrazy mučedníků za víru v Rusku, zvláště zemřelého arcibiskupa Cieplaka a zastřeleného preláta Butkiewiče. Přirozeně působila výstava tato mocně na anglickou veřejnost.

FRANCIE

Podvratnou činnost francouzského zednářstva nejen proti Církvi, ale i proti státu, osvětluje případ yuzvědače, který se kryl jménem „plukovníka Charrase“, ale nebyl to nikdo jiný než člen zednářské lóže „Velkého Východu“, bratr Dumoulin, zaujímající hodnost 18. stupně jako „Chevalier Rose-Croix“ (t. j. růžový křížovník). Delegovala ho do konventu r. 1933 zednářská lóže t. zv. „Horlivých Filantropů“ (t. j. lidumilů) z Paříže jako osobnost mající veliký vliv. Francouzská „Národní federace katolická“ (Fédération Nationale Catholique) sebrala četné doklady, uveřejněné v listě „Credo“, jimiž byla nezvratně dokázána spoluúčast zednářských lóží v protistátní akci „plukovníka“ Charrase, který prodával cizím mocnostem plány národní obrany francouzské. Od zrady Boha — k zradám ostatním je tak snadný postup!

Nedostatkem práce v průmyslu a hornictví postiženo bylo ve Francii především přístěhovačlé dělnictvo. Z Lensu odejel už čtvrtý transport polských dělníků do Polska; celkem se jich v poslední době vrátilo do Polska 2500. A pokles zaměstnanosti vynutil si — podle mínění ředitele francouzských dolů Duhamela — ještě propuštění dalších tří tisíc horníků polských.

Slavná katedrála v Arrasu, která byla silně poškozena za světové války, dočkala se konečně svého obnovení. Maršálek Petain odevzdal při slavnostním otevření klíče katedrály

biskupovi arraskému za přítomnosti lillského biskupa kard. Liénarta a delegáta ministerstva osvěty. — Leta pilné práce a velikých obětí musela znova budovat, co zničila chvíle barbarského nepřátelství!

NĚMECKO

Každé proto má své proč. Polští deníkáři navštívili Německo a byly všude neobyčejně pohostinně vítáni a doprovázeni vládními pořadateli zájezdu. Jenom jednoho nemohli katoličtí účastníci dosáhnout, aby se také setkali s některým katolickým knězem a nabyli přímých informací. V Berlíně to měl být biskup dr. Bares, s nímž chtěli polští hosté mluvit, ale v programu pořadatelstva na to nebylo už času, v Mnichově zase po celý den marně hledali němečtí pořadatelé dra Bedřicha Muckermanna T. J. k rozmluvě s polskými kolegy. Nenašli ho...

Berlínský katolický biskup dr. Bares, který pro své energické potírání hitlerovského novopohanství je u vlády v nemilosti, měl o svátcích svato-dušních přednést v radiovém rozhlasu kázání na téma: „Duch s v. v Církvi“. Správa radiového rozhlasu však kázání odřekla (anebo navrhla, aby kázal někdo jiný místo biskupa), poněvadž prý tak žádají předpisy státní radiové stanice berlínské. Biskup potom uveřejnil své kázání v orgánu berlínské diecése „Katholisches Kirchenblatt“, aby katolíci viděli, čeho se vláda hitlerovská bojí, a žádného náhradníka místo sebe pro rozhlas nepřipustil!

ŠVÝCARY

„Národní akce proti volnomyšlenkářství“ byla nedávno založena ve Švýcarsku. Podala vládě pamětní spis, v němž žádá rozpuštění svobodného zednářstva a jiných podobných sekt povahy pletichářské (konspirační). „Národní akce“ sbírá nyní podpisy potřebné k provedení plebiscitu (lidového hlasování) a jest jisto, že brzy značně překročí předepsané číslo 50.000 hlasů. Bude to ovšem tuhý boj, poněvadž se zednářství ve Švýcarsku velmi rozšířilo (od 40 do 50 tisíc) a obsadilo svými lidmi nejvyšší a nejvlivnější veřejná místa. Lid je však

proti zednářstvu popuzen zvláště pro poslední bouře v Ženevě a Lausanně, jež přičítá právě na vrub zednářstva.

EGYPT

Arabská vědecká akademie egyptská jmenovala svým členem karmelitského řeholníka O. Anastazia Marii. Rodem pochází O. Anastazius z Bagdadu; od dětských téměř let věnoval se studiu arabštiny, takže už v 15 letech byl profesorem arabštiny v Basoru. Byl vědeckým spolupracovníkem bejrutského časopisu „Bachr“ a syrského listu „Ar-Safa“. Stav se ředitelem karmelitské koleje v Bagdadě, založil velkou vědeckou knihovnu arabskou, která v roce 1911 měla už 11.000 svazků, v tom 2357 vzácných rukopisů, pocházejících z královských a kalifských sbírek. Za světové války byl O. Anastazius poslán do vyhnanství do Cesaree v Kappadocii a jeho knihovna byla Turky poškozena; ale po válce ji O. Anastazius zase obnovil a doplnil. Egyptský král Fejsal navrhl pro tyto vědecké zásluhy O. Anastazia jako kandidáta za Irak pro arabskou akademii nauk v Kahýře a přes odpor mohamedánských členů akademie prosadil jmenování tohoto skromného katolického řeholníka — prvního nemohamedána ve sboru egyptských „nesmrtelných“.

AMERIKA

Rozestírají se sítě k lovení... Přes dohodu Litvinovovu s prezidentem USA Rooseveltem necítí se komunistická propaganda ve Spojených státech nijak podvázána, nýbrž naopak roste. Pro cíle komunistické internacionály pracují kromě oficiální strany komunistické ve Spojených státech ještě tyto organizace: Komsomolská Liga, Američtí pionýři, Amkino (kinematografická propaganda), Liga, sdružení odborářů (21 komunistický union), Mezinár. dělnická obrana (mající 10 odborů a 200 pododborů), Dělnická osvětová liga, Liga farmářského sdružení a Dělnická kulturní federace (200 klubů a 600 odborů). Organem americké komunistické strany jsou „Daily Worker“ a na západě „Western Worker“, vycházející v San Franciscu; tento list otiskl podobiznu Stalinovu (12. 2. 1934) s nadpisem: „Naši vůdové.“ A

vsutku bylo Stalinovo vůdcovství tak naprosté, že r. 1929 sesadil hlavu americké strany komunistické Lawstona a nahradil ho Williamem Fosterem. Lawston byl povolán do Moskvy a odevzdán GPU.

Celý národní život má být postátněn v Mexiku šestiročním Callesovým plánem. Škola nebude jenom laická, nýbrž socialistická, protináboženská. Ministr vyučování zavedl do ní „pohlavní poučování“, proti čemuž jenom ve státě Mexiku protestovalo přes 80.000 rodin. Soukromé katolické školy nejen potlačeny, ale zabaveny i soukromé domy, kde se vyučovalo katolicky.

ASIE

Sověty pokoušejí se dostat do svého vlivu pravoslavné oblasti v dalekém zahraničí, aby se zmocnily též jejich majetku. Psali jsme už dříve o takovém marném usilování sovětských vyslanců — pravoslavných biskupů — v Americe, nyní přicházejí zprávy o částečném úspěchu sovětů na tomto poli na Východě. Správce Svato-Innokentěské církve v Tjanczině (v Číně), Sergěj Čen, podřídil se pravomoci moskevského metropolity Sergija. Lichotilo mu — samolibému starci —, že ho prohlašovaly sověty hlavou pravoslavné církve v Číně. V nebezpečí ocitá se též pravoslavná misie v Pekíně, založená už za Petra Velikého. Bolševici pokusili se proniknout svým vlivem i do pravoslavné eparchie v Charbině, ale prozatím bez úspěchu. Toto bolševické usilování v Mandžurii dotýká se nepřimo i ruských katolíků v Charbině, o něž péči má náš krajan P. Javorka T. J.

Metodisté v Drígu u města Karačí v severní Indii touží po návratu do katolické církve. Působením jesuitských misionářů zavedeno bylo ve více městských čtvrtích karačských pravidelné náboženské vyučování týdně, jehož se účastní nejen pohané, ale i metodisté. Tři otcové Tovaryšstva Ježíšova uvolili se hájit katolickou pravdu na veřejné diskusi s protestanty, která skončila krásným ovocem. Loni v srpnu vrátilo se do církve katolické 71 duší, v září 80, v říjnu 30, skoro sami metodisté, a mnoho se jich hlásí dále o přijetí do církve a o náboženské poučování. V Karačí postavili jesuitští misionáři

nádherný mramorový pomník Božskému Srdci Páně, jehož účtu všude šíří se zřejmým Božím požehnáním!

Hnutí unijní mezi jakobity malabarskými, započaté r. 1930 návratem Mar Ivaniosa a Mar Theophila do katolické Církve, den ze dne roste. V diecési obřadu syromalabarského (Malankarezi) Trivandrum získal Mar Ivanios Církvi za poslední tři leta 10.186 jakobitů. V zájmu lepší pastorační rozdělení svoji velikou diecési na dvě části: A d o o r s 13 okresy, 73 stanicemi misijními a s 5983 věřícími, a Trivandrum s 8 okresy, 43 stanicemi a 4203 katolíky. V poslední době přijal arcibiskup Mar Ivanios do Církve 700 konvertitů jakobitských, protestantských i pohanů.

Devatenáct z nich studovalo na různých universitách indických a mnozí z nich zaujímají důležitá místa ve státní správě v Travankore.

V diecési Trivandrum zůstává ovšem ještě veliká většina, t. j. 395.968 jakobitů a protestantů. Aby urychlil jejich sjednocení s Církví katolickou, pečuje usilovně Mar Ivanios o rozvoj K a t o l i c k é a k c e. Založil už za tím účelem spolky mládeže, mužů, žen a dětí. Poněvadž pak si jakobité zachovali velikou účtu k nejsv. Eucharistii a k Panně Marii, zavádí Mar Ivanios všude ustavičné klanění, apoštolát modlitby a mariánské kongregace. V Trivandrum založil letos po vzoru irském pro dívčí mládež „mariánskou legii“.

**„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru,
Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubě 8.**

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatéřské a sochařské. Speciální výroba hydroaul. lisovaných dlaždic zr. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyzádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest naším nejlepším doporučením.

p r a c u j i r y c h l e, v k u s n ě a l e v n ě

Lékaři a zkušení lidé

Vám potvrdí, jak blahodárně
působí účinky francovky

ALPA

Masáže Alpou zmírňují lou-
pání v kříži, sílí svaly a osvě-
žují nervy. Několik kapek
francovky Alpy ve sklenici
vody dá nám dobrou a laci-
nou ústní vodu.

**Dbejte, abyste při nákupu
dostali skutečně Alpu.**

Až si budete pořizovati
sochy, oltáře,
Váš kostel zařizovati neb
opravovati, vyžádejte si
nabídku od naší sochař-
ské a řezbářské firmy

Pavel Juříček, Olomouc,

*Křížkovského ul. č. 5.
(Vedle hlavní pošty.)*

Čtete posudky:

*Sochy sv. Josefa a zvláště
sv. Terezičky jsou umělec-
ky provedeny. Jsem spo-
kojen a rád Vaše umění
doporučuji. 30. března 1934.*

Farní úřad v Dol. Životicích.

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

*Sepsal dr. J. Vrchovecký.
Stran 336, cena Kč 34.—.*

Vydala

***Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.***

nárky; od 23. do 27. dívky. — Rajhrad: od 9. do 13. července studující dívky (akademický pokud možno od 9. července v poledne). — Vranov: od 28. června do 2. července muži. — Sv. Hostýn: Od 16. do 20. července kněží. Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Rajhrad a Vranov: Exerciční sekretariát, Brno, Antonínská 1; pro Kard. Rečici: Skolské sestry v Kardašově Řečici; pro sv. Hostýn: Duchovní správa na sv. Hostýně, p. Bystřice p. H. Poplatek 50 Kč.

Kongregace OO. resurekcionistů v Polsku slaví letos padesáté výročí od té doby, co otevřela první noviciát v Krakově. Právem vzpomínají polští katolíci tohoto jubilea, neboť kongregace resurekcionistů je původu čistě polského. Po nezdařeném povstání r. 1831 odebralo se mnoho z těch, kteří si znepřátelili ruskou vládu, do Francie, kde velmi postrádali duchovní péče. A byl to slavný básník Adam Mickiewicz, který meškaje tehdy v Paříži, pronesl první slovo o potřebě nové řehole, jež by se ujala polské emigrace; povzbuzoval Bogdana Jaňskiho, aby vzal na sebe tento těžký úkol — udržovat a posilovat ducha polského národa. Nesmrtelný věstec polský kdysi (asi r. 1835) utrápený víc než obvyčejně nedobrymi zprávami, které ho došly z vlasti, i tím, co se dělo v emigraci, když se u něho, jak obvyčejně, sešel kteréhosi pátku kruh jeho přátel, pravil k nim: „Není pro nás jiné záchrany — třeba nové řehole. Ale kdo ji založí? Já? — Já jsem příliš pyšný. Ty? (obrátil se k Cesaru Platerovi) — ty jsi příliš aristokrat (šlechtic)! Ty? (pravil k Bohdanu Zaleskému) — ty jsi zase přesprášen demokrati! K tomu je třeba světel! Ale Jaňski ji založí...“ A vskutku ujal se Jaňski myšlenky a začal s Mickiewiczem dílo náboženského obrození v emigraci. Někdy čas bydleli spolu a vydávali čistě katolický list „Piełgrzyma“. Koncem r. 1834 ustavil Mickiewicz bratrstvo „Bratři zjednocených“, kteří by se „křesťanský a polsky společně cvičili ve zbožnosti a k ní také povzbuzovali jiné spolurodáky v emigraci“. Do tohoto bratrstva náleželi vedle Mickiewicze a Jaňského: Bohdan a Josef Zalesčí, Štěpán

Witwicki, Cesar Plater, Antonín Górecki a Ignác Domejko. Jejich vlivem se začalo probouzet náboženské citění polské emigrace.

Jaňski poslal dva schopné a zbožné své přátele do Říma na theologická studia: Petra Semenka a Jeronyma Kajsiwicze. Za nedlouho pak následovali jich další čtyři. R. 1840 i sám Jaňski odejel do Říma; ale jeho zdraví Bratrstvo se rozvíjelo dále, počátkem bylo už podlomeno, takže téhož roku předčasně tam — v 33. roku života — umírá. Ale myšlenka jeho neumřela! r. 1842 mělo už 7 kněží. Ti na Popeleční střed tohoto roku sepsali řeholní pravidla a na Bílou sobotu po vzývání Ducha sv. zvolili si prvního představeného P. Petra Semenka. A poněvadž to bylo v předvečer svátku Zmrtvýchvstání Páně, přijala jejich kongregace jméno „Shromáždění Zmrtvýchvstání Páně“. O Božím hodu velikonočním složili pak řeholní sliby v katakombách sv. Sebestiána v Římě. Dnes má „Kongregace Zmrtvýchvstání Páně“ (Resurekcionisté) 35 domů, z toho v Polsku 6, v Itálii 4, v Bulharsku 2 — v Malém Tyrnovu a ve Staré Zagore — ve Vídni 2, ve Spojených státech severoamerických 11 a v Kanadě 9. Řádový dorost vychovávají ve 4 seminářích (v Římě, Lvově, St. Louisu a v Londně kanadském). Duchovní správu vedou resurekcionisté v 18 farnostech; mezi nimi je nejstarší polská farnost sv. Stanislava Kostky v Chicagu, čítající přes 40 000 duší, farní jejich školu navštěvuje na 3000 polských dětí. V Chicagu vydávají už po čtyřicet let nejrozšířenější polský deník: „Dziennik Chicagowski“ a vedou tamější polské gymnásium, jehož abiturienti mají přístup na všechny americké univerzity. Celkem vydrží pět gymnasií a jsou činní v troji misii. Počet členů kongregace Zmrtvýchvstání Páně činí dnes asi 500.

Papežský ústav zvaný „Russicum“ založený v Římě nynějším Sv. Otcem Piem XI. pro výchovu budoucích misionářů ruských, přijímá abiturienty, kteří s dobrým prospěchem zakončili studia gymnasií a chtějí jako apoštolští kněží pracovat na velikém díle sjednocení slovanské Rusi s katolicou Církví. Chovanci „Russica“ na-

vštěvují papežskou universitu Rehořovu (Gregorianum), která má na 2000 posluchačů ze všech národů. Studují na ní nejprve dva roky filosofii a pak čtyři roky teologie. Kromě toho obeznamují se též se vším, co se přímo týká jejich budoucí práce v Rusku. Podmínkou je ovšem přijetí východního obřadu. Žádosti možno poslat na tuto adresu: R. P. Philipp de Régis, Rettore del Pont. Collegio Russo, Roma 128, Via Carla Cattaneo 2, Italia. (K žádosti třeba připojit: křestní list, potvrzení o přijetí sv. birmování, vysvědčení maturitní, lékařské a od duchovního správce nebo katechety.)

10procentní sleva našim odběratelům v lázních. Kněžská nemocenská pokladna v Prerově, která vlastní domy v několika lázeňských místech, uvolila se poskytnouti našim odběratelům zvláštní slevu pro případ, že se budou chytit do některých lázní na delší dobu podívat anebo se v nich léčit. V Karlových Varech má pokladna svůj dům Leopoldum o 46 pokojích, v Pišťanech vilu Ivanku o 33 pokojích, v Luhačovicích vilu Věru o 30 pokojích a v Teplicích n. B. vilu Vlastu o 21 pokojích. Pokoje ve všech domech jsou čisté, vzdušné a neomnohem méně zařízené. Domy mimo Leopoldum stojí v naproste blízkosti lázeňských budov. Ve všech domech je kaple. V Karlových Varech se léčí cukrovka, dna, veškeré choroby žlučníku, játer, střev a žaludku. V Pišťanech se

léčí revma, ischias a kožní nemoci. V Luhačovicích choroby krční, hrtanové a nervové. V Teplicích n. B. nemoci srdeční, zvláště kornatění tepen. Ve všech domech Kněžské nemocenské pokladny (až na Leopoldum, kde se platí za den a osobu příplatek 3 Kč), jsou jednotné ceny. Nevýhodnější ceny jsou v dubnu, květnu, do 20. června, koncem srpna a v září. Pro letce jsou stanoveny tyto ceny: Od 15. do 30. září, celý říjen, duben, květen 28 Kč denně, 2 osoby 52 Kč, 3 osoby 70 Kč. Od 1. do 20. června, od 1. do 15. září, od 20. do 31. srpna denně 36 Kč, 2 osoby 66 Kč, 3 osoby 90 Kč. Od 20. do 30. června, celý červenec, od 1. do 20. srpna denně 42 Kč, 2 osoby 78 Kč, 3 osoby 106 Kč. Z těchto cen povolila našim členům pokladna 10 procentní slevu. Do denní sazby je započten byt, strava, obsluha, světlo, dávka obcí a daň z obratu, takže host neplatí mimo denní sazbu v domě už ničeho. Kdo by se rozhodl, že některý z domů pokladny navštíví, obrátí se na naši administraci o potvrzení, že je našim odběratelem. Toto potvrzení pak pošle Kněžské nemocenské pokladně v Prerově a ta už ostatní zadělá. Doufáme, že naši odběratelé přijmou tuto výhodu s povděkem a že se přičiní, aby řady našich odběratel se znásobily. Výhoda při jediném lázeňském pobytu v domech Kněžské nemocenské pokladny je neporovnatelně větší než činí předplatné za náš list za několik let. Toto číslo našeho listu si uschovejte.

Literatura.

Cyrlometodějské knihkupectví Gustava Francla v Praze I-536. Alberti P., Dr. Leopold Prečan, 35 Kč; dr. Braitto Silvestr M., O. P., Za příkladem svého velekněze, 9 Kč; Gunnarsson Gunnar, Jon Arason. Román, 42 Kč; dr. Jan Hejčl, List sv. Pavla apošt. Filomenovi, 6 Kč; Eliška Horská, Májové květy. Básně, 4 Kč; Ant. Kaška, Krupěje rosy, 15 Kč; Josef Krlin, Svatý Don Bosko, 10 Kč; Adolf Pelikán S. J., K hvězdě, 5 Kč 65 hal.; Vlasta Pittnerová, V myslivně a zámečku, 19 Kč; Bohumil Podjesenický, Za hvězdou. Povídky, 8 Kč; J. J. Rückl, Za oponou dnešní

hospodářské krise, 1 Kč 50 hal.; Skrytý poklad. Praktické obětování Pána Ježíše, 50 hal.; Společná pobožnost ke mši svaté, 2 Kč 20 hal.; Ant. Šorm, Z českých pověstí o kříži, 1 Kč 50 hal.; Alf. Taudelzki T. J., V tom znamení zvířetiž, 5 Kč; Temné hodinky, přel. benediktini emauzští, 8 Kč; — Kája Mařík v pohádce. Hra o 3 dějstvích. Napsal F. Háj, 6 Kč; Krásná Damaris. Drama o 4 dějstvích. Napsala J. Janěčková, 5 Kč; Zapomenutý život. Drama o 3 dějstvích. Napsal Císař a Hlubocký, 6 Kč; Živý sebevrah. Hra o 4 dějstvích. Napsal Rud. Kolář, 6 Kč.

ДАВЪСН НЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

A

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BLPANNY
MARIE

J

OLOMOUČ

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 7.—8.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1.5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Chvalozpěv na sv. Cyrila a Metoděje	221	Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863	233
Úcta svatých apoštolů slovanských na austrálských ostrovech	222	Křesťanský Východ	238
Z chelmského kraje	224	Katolický obzor	243
Moruše	227	Náboženský a kulturní život našich krajanů v zahraničí	248
Dva mučedníci	228		
Obnovitel katolické Bosny	230		

Chceme-li mít zdravé zuby, čistíme je večer i ráno vlažnou vodou, do které jsme přidali několik kapek Alpy. Tím osvěžíme též sliznice v ústech.

Hovorna redakční.

Clenské příspěvky. P. T.: Odbor A. C. M. v Chudobíně, Kč 20. A. r. Bárta, Proseč u Skutče, Kč 10. Pán Bůh zaplat!

Známky darovali: Vldp. Jan Stojaspal, kooperátor v Broumově. P. T. ctp. bohoslovci, Olomouc. Vldp. J. Sumšal, katecheta, Olomouc. Pán Bůh zaplat!

Kde budou exercicie v červenci a srpnu? Hlučín; červenec: 6.—10. dívky, 16.—20. kněží, 20.—24. muži, 24.—28. jinoši; srpen: 14.—18. ženy, 27.—31. kněží. — Chrudim; srpen: 20. až 24. učitelky. — Kardašova Řečice; červenec: 9.—13. kněží, 18.—22. hlubínáři, 23.—27. dívky; srpen: 6.—20. jinoši, 20.—24. kněží. — Brno (seminář); červenec: 4.—8. jinoši (50 Kč), 9.—13. studenti vyšších tříd (40 Kč). — Předklášteří u Tišnova; červenec: 3.—7. studentky vyšších tříd a akademičky (pak náboženský kurs). — Rajhrad; červenec: 9.—13. studentky a akademičky (40 Kč). — Velehrad; červenec: 9.—13. učitelé, 17.—20. kněží, 23.—27. akademikové, od 30. července do 3. srpna studentky vyšších tříd; srpen: 6.—10. studenti nejvyšších tříd, 11.—15. studenti nižších tříd, 15.—19. učitelky, 19.—26. kněží (šestidenní). — Sv. Hostýn; červenec: 16.—20. kněží;

srpen: 20.—24. kněží. Vranov; červenec: 4.—8. muži (50 Kč).

Příhlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko. — Pro Kard. Řečici: Skolské sestry v Kard. Řečici. — Pro Chrudim: Pedagogium Skolských sester, Chrudim. — Pro Brno, Rajhrad, Vranov a Předklášteří u Tišnova: Exerciční sekretariát, Brno, Antonínská 1. — Pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě. — Pro sv. Hostýn: Duchovní správa na sv. Hostýně, p. Bystřice p. Host. Poplatek 50 Kč.

Zahranční misie. P. T.: Pierre Le-guix, theolog, Contances, Francie, Kč 7.20. Nejménovaná, Olomouc, Kč 20. Marie Hapalová, učitelka, Haniska, Slovensko, Kč 20. Školní děti a farníci v Brumově, Kč 80. Pán Bůh zaplat!

Z Ayagualo, El Salvador. Střední Amerika: S myšlenkami ešte vždy zálehat v dialne kraje, uspokojit nával tolkých a tak vrelých citov...

Keď si spomeniem na dni prežité v hlav. mestě ČSR. a na laskavost, ktorou som tam bol od Vás prijatý, prebúdžajú sa vo mne city povďačnosti a slzami v očiach odriekam pred nejsv. Svätostí, aby žehnal všetkým dobrodincom a zvlášť, aby žehnal a ochraňoval tento tak dobročinný spolok.

Dľa Vašej žiadosti tu pripojujem adresy našich vystahovalcov (mojich br. spolužiakov a predstavených) s ktorými si dopisujem. Niektorí z nich pišu do slov. časopisov.

Tu, v El Salvadore, sa nachádzajú

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV. Červenec-Srpen 1934. Číslo 7-8.

Chvalozpěv na sv. Cyrila a Metoděje.

(Z kněžských Hodinek přel. Fr. F. CšsR.)

Ó vlasti světlo zářící,
jež oblažuješ Slávů kmen,
ó bratři svatí, vítejte,
Vám hymnus pějem výroční.

Vás vítá s plesem Říma jas,
jak matka syny objímá,
a mitrou čelo zdobí Vám,
zář v nadšenou též leje hrud'.

V kraj zastřený tmou pohanství
již Krista — spásu — nesete;
kde hrdě vládl lživý klam,
tam světlo víry rozžato.

Vin těžkých nádra zbavena
se k lásce vřelé povznáší;
trn ostrý, bol jenž nesl dřív,
se zdobí květem svatosti.

A nyní v říše nadhvězdné
sbor nebešťanů přijal Vás,
tam prosbu slyšte pokornou:
„Rod Slávů Bohu zachraňte!

A bratry v bludu tonoucí
ať Kristův spasi ovčinec;
dle zbožných předků příkladu
ať víra naše rozkveté!”

Ty nejsvětější Trojice,
nás k lásce vroucí rozněcej,
ať povždy věrní synové,
jdem v Otců svatých šlépějích. — Amen.

Úcta sv. apoštolů slovanských na australských ostrovech.

Bratr vynikajícího učence a badatele dra Šebesty, SVD., pracuje už čtyřicet let jako misionář na ostrově Nové Guinei u Austrálie. Rodák z našeho Hlučínska nezapomněl své daleké vlasti a její lásky a důvěry k velikým apoštolům slovanským. K jejich počtě postavil v misijské stanici Mikaren kostelíček sv. Cyrila a Metoděje — jako ohnisko Kristovy víry na dalekém pohanském Východě i jako záchranné útočiště jednoty sv. Církve proti výbojným sektám protestantským. Prostřednictvím našeho zasloužilého misionáře kanadských krajanů vdp. P. Alberta Floriána, SVD., dostali jsme tyto řádky, jež chtějí podepřít šlechetnou snahu vdp. P. Šebesty, aby i v dalekém zámorí chválen byl Bůh skrze naše sv. apoštoly, Cyrila a Metoděje. Pozn. red.

V Bogii 22. ledna 1934.

Okres stanice Bogia jest převeliký! Na jednu stranu chodíme asi 60 kilometrů a na západ kolem 45 km. Pracujeme tu 3 kněží, 1 bratr, 4 sestry a kolem 40 katechistů. Čítáme přes 3000 katolíků mezi 13.000 obyvatel. Musíme se přičinit, abychom byli připraveni proti náporu protestantů. Právě náš vikariát (nejd. biskup Wolf) jest ohrožen jejich misíí, a k tomu ještě přišla zvěst, že také adventisté se chystají k nám a že chtějí začít misie na řece Šepík.

Mám tu poboční stanici s 2500 obyvatel jménem Mikaren. Zanedlouho Mikaren se stane neodvislou farou. V Mikarenu jsem postavil kostelíček, který jest zasvěcen sv. Cyrilu a Metoději. Myslím, že v misiích nebude mnoho kostelů zasvěcených našim slovanským apoštolům.

Bohužel je tento kostelíček dosud zcela prázdný. Máme tam jenom jedno mešní roucho a toliko nejnutnější potřeby pro mši svatou. Proto bych rád tuto svatyni českým a slovenským dobrodincům doporučil. Nemáme dosud na oltáři ani obrazu sv. Cyrila a Metoděje. Snad bude možno vám a mojim spolubratřím krajanům obstarati nám něco potřebného pro tento kostel.

Všecko bude s povděkem přijato!

Srdečně pozdravuje, zůstávám váš oddaný P. J. Šebesta.

To je list našeho misionára. Ako on v poznámce pod listom hovorí: „Jestliť to zase první české psaní za 15 roků.“

Styriadvacať rokov je už vzdialený od svojho rodného kraja, pred pätnástima rokmi písal posledný český list a preca na svoj domov ešte nezabudol. Denne sa modlieval pri sv. omši za svojich rodičov, príbuzných a známych, ktorí sú tam ďaleko za morom a za vrchami. Často sa rozpomínal na krásy a zvyky svojho rodiska. A teraz dal výraz tejto svojej prítulnosti a lásky k starej vlasti

tým, že kostolík, ktorý on dal postaviť a na ktorom i sám pracoval, zasvätil patrónom svojej rodnej zeme, svätému Cyrilovi a Metodovi. Naši svätci budú uctievaní i od čiernych obyvateľov Novej Guiney. Pater J. Šebesta privedie svojich veriacich do nového chrámu pred obraz svätých apoštolov a ukazujúc im naň, bude im vyprávať, jako i my sme kedysi s radosťou prijali poslov

Nové sochy sv. Cyrila a Metoděje ve farním kostele v Mukačevě.

svätej viery, jako sme sa dali pokrstiť, a súce teraz šťastní, že sme kresťanmi, chceme i im pomôcť dostať sa na pravú cestu, ktorá ich bezpečne dovedie k spokojnosti na zemi a potom do večnej nebeskej radosti.

A jaký to bude dojmavý obraz, keď prosté deti austrálskych hôr pokľaknú pred oltárom, nad ktorým bude obraz sv. Cyrila a Metoda, a s vrúcnou, detinskou myslou sa budú modliť k Bohu a k jeho svätým apoštolom, aby žehnal a chránil národ, ktorý ke-

dýsi tito apoštolovia učili. Budú sa modliť spolu so svojím misionárom, sestričkami a katechistami, aby Pán Boh odplatil všetkým, ktorí tento chrám Boží pomohli, stonásobne už tu na zemi a v nebi aby ich prijal do svojej milosti.

Tak sa budú modliť vo svojej detinskej jednoduchosti a prostote.

A Pán Boh rád vyslyší skrušenú modlitbu prostého a zbožného srdca.

Z chelmského kraje.

Dojmy a zápisky.

Wl. St. Reymont; z poľštiny preložil A. R.

Jel jsem z Břestu Litevského silnicí do Chelmu. Měl jsem před sebou několik namahavých dnů a koňmo více než deset „posedlých“ mil, takže jsem si musil cestu rozdělit na etapy. Na první, do Slowatic, vezl mne vozka ze dvora...

Nepamatuji se již, kde jsem spatřil po prvé kříž, stojící v samém poli. Avšak pamatuji se, že stál osamocen, uprostřed vlnícího se obilí a rozprostíral bílá ramena, jako by chtěl pojeti v milosrdné objetí celou tu nešťastnou krajinu. Myslí jsem, že je to hrob sebevraha, leč později, při dalších potulkách po Chelmsku, spatřil jsem takových osamělých křížů ještě více. Čněly na mezích, v lesích, na pustých samotách i nad řekami, v houští vrb a olší, vždy však daleko od lidských obydlí a cest...

Sedlák, který mne vezl, náhle zesmutněl, rozhlédl se nedůvěřivě, ač jsme jeli opuštěnou cestou, a pronesl tiše: „To jsou hroby „nejopornějších“. — Věčné odpočinutí dej jim, ó Pane! — Tam leží ti, kteří i po smrti ještě „uporstvujou“. Tak, pane, — ožil náhle a zvýšil hlas. — V těch strašných letech musil se člověk obejít bez křtu, bez kostela, i bez sňatku, a když umřel, i bez pohřbu. Nesměli jsme se ani roditi, ani umirati. A kdo nechtěl jít do hrobu s přísluhou pravoslavného bafušky a strážníků, byl pochován tajně v noci, ba často i v neposvěcené půdě, jako nakažený morem. Sypaly se pak na nás tresty, sypaly... Strážníci běhali jako vztekli, hledajíce mrtvolu, a když ji našli, pohřbili ji po druhé, ale podle svého. I mne potkalo takové neštěstí... synka mi vykopalí...

A před desíti lety potkala mne nová rána. Umřel mi zeť. Byl to horlivý katolik; pomáhal též „oporným“ jak jen mohl, kněze přivážel, knížky po vsích roznášel, ba i do Říma jezdil se starým Blyskošem.

Nachladil se při misiích a do tří dnů byl mrtev. Posledním ještě dechem prosil, abychom ho po smrti nevydali pravoslavnému bafuškovu. Věc byla těžká: strážníci jej dobře znali a stále po něm pásli, leč on jim vždy vyklouzl jako úhoř. Sotva se však po vsi rozneslo, že onemocněl, hned tu byl „s t a r š i“, předstíraje nějakou záminku. Dovtípil jsem se však hned, že chce zvědět, jak se to dlouho

potáhne. Nedal jsem to na sobě znáti, ale nemocný, třebaž že sotva už o Božím světě věděl, zakřikl:

— Tvůj vousatej bafuška mne ještě nepochová, já se ještě uzdravím! —

Starosta odešel, ale na druhý den přišel opět, a poněvadž nemocný nevěděl o sobě, nahlížel do chalupy vždy za několik hodin a číhal na něho jako ďábel na hříšnou duši. Třetího dne někdy před svítáním chudák skončil... Následující noci jsme jej tajně v lese pohřbili.

Krajanská misie ve Forges (Sevres) ve Francii.

Když se to strážník dověděl, zlostí se div nevztekl. Hledal ho ve dne v noci, ale marně... Odseděl jsem si za to několik týdnů ve vězení..."

Když se trochu ochladilo, začal mi sedlák vyprávěti podrobně příběhy ze své farnosti. Mluvil tiše, monotonně a bez žalu, a jako by vyprávěl obyčejné denní záležitosti, které se musily stát a které se musely přetrpěti. A já jsem poslouchal se zatajeným dechem, plný bolu, hrůzy i úžasu. Chvillemi se mi zdálo, že slyším nějakou strašnou tragedii, plnou slz, nářků, nesmírných obětí a nadlidských hrdinství. Ale ne, to byla pravda a skutečnost, jak skutečný byl ten parný den, ta cesta dunící pod koly, i ten starý, schýlený sedlák. — Krutá pravda o minulosti tohoto mučednického lidu „oporných“. Nemohu však vyprávěti všechno, neboť bych musil

rozvinouti osudy každého člověka, každé chalupy a každé hroudy té země, prosáklé krví a slzami. Uvedu pouze jeden fakt, velmi charakteristický a typický.

Roku 1883 počátkem února zemřela v Janově na Podlesí nějaká Anežka Semenjuk — jako všichni „oporní“, horlivá katolička.

Před smrtí zapřísahala po všechny svaté svou rodinu a nejbližší známé, aby ji pochovali třeba v jámě po bramborech, ale po katolicku. Než věc nebyla tak lehká, poněvadž hřbitovy tehdy byly již přísně střeženy, zvláště v noci, aby bylo zabráněno tajným pohřbům „oporných“. Rozhodnuto tedy, pochovati ji za bílého dne, kdy hřbitov byl nejméně pod dozorem.

Třetího dne sešlo se několik žen, vzaly rakev mezi sebe na prostěradla a vyrazily pobočními uličkami ke hřbitovu. Vlekly se tiše, beze zpěvu jako lekavé, černé stíny, ale i tak zahlédl je nějaký zrádný „hubitel duší“ a zpravil o tom policii. Zastoupilo jim hned cestu několik strážníků. Vypukla krátká bitka; neboť žen bylo více, rozehnaly útočníky a šly rychle dále.

Rozlehl se však hvízdání, svolávání a dupot, a než dospěly ženy ke hrobu, vrhl se na ně celý zástup vytasenými šavlemi. Jedny ženy utvořily kruh kolem rakve, druhé se až na ni položily a bránily nebožku zuby, nehty. Vřesk rozlétal se po celém městě, nashbíhalo se lidí a bitka stávala se stále hroznější. Rakev přecházela z rukou do rukou a na konec, když si ji vzájemně vydírali, spadla na dlažbu a otevřela se a nebožka vypadla do sněhu. Rozlehl se křik do nebe sahající, vypukly hrozné nářky a pláč, čímž ženy rozlícené ještě více vrhly se na strážníky s takovou zběsilostí, že se ve chvíli utvořila ohromná hromada těl, válejících se po ulici s divokým řevem nenávisti.

Toho využily některé rozvážnější, sebraly mrtvolu a zavinuvše ji do šálů, jež strhly se sebe, začaly s ní utíkat. Ale nedorazily. Příběhlo totiž ještě více strážníků se starším v čele, mrtvolu jim odňali a vloživše ji do rakve, rozehnali ženy na všechny strany. Ženy musily ustoupiti přesile, leč vidouce, že vše je prohráno, vypukly ve strašný ryk a kletby.

Na místě zůstala pouze rakev a strážníci, nevědoucí, co s ní dělati, poněvadž do cerkve bylo daleko a nikomu se ji nechtělo nésti.

Příjezděl nějaký sedlák; kázali mu rakev vézt, ale sedlák, zpozorovav, oč běží, šlehl do koní a ujel.

A nikdo v celém městě přes všechny prosby i hrozby nechtěl dáti koně a rakev, svázaná provazy, stále čekala na prostředku ulice.

Konečně v sám soumrak přijel z Bloní jeden z hospodářů a teprve toho přinutili, že zavezl nebožku do cerkve.

Nazejtří za rakví šel pouze bafuška, djak (kostelník) a všichni strážníci, co jich bylo v městě, a z každého domu doléhaly za ní tiché nářky a žalostný pláč...

Moruše.

(K 5. červenci.)

Ant. Šuránek.

V Nezamyslicích na nádraží mají v zahradě velikou moruši... Kořeny se vpila do země za dřevěným plotem; zpívá tam zeleným listům žlutému stádu kuřat s povídavou kvočnou, setřásá jim každou chvíli několik sladkých plodů. A kvočna, na sebe jako matka zapomínajíc, volá jásavě své děti, aby si pochutnaly... Moruše chutnají i lidé. Jsou sladké, občerství žíznlivého cestujícího... Stará moruše — Bůh ví, kolik desetiletí se dívá už na nezamyslické nádraží — přehodila svou větev jako štědrou ruku i přes dřevěnou ohradu, a sype, dovádějíc s větrem, své bělavé ovoce na ušlapaný peron... Vystupujeme z vlaku... Člověk je těžký dost, aby rozdrtil svou nohou malý plod morušový, a což, jest-li ještě opatřen těžkými zavazadly... Bělavé moruše vylévají svou šťávu pod nohama cestujících. Umírají bez užitku, nikomu žízeň nezahnaly, nikoho neobčerstvily... Lidé jsou necitelní na vlastní škodu...

Chodím po peroně s růžencem v ruce. Zahálka je vždycky matkou hříchu a růženec neunaví. Který nám Ducha svatého seslati ráčil... Zdrávas, Maria... Zavane větřík: několik moruší padá k zemi; jede pod obtíženou větví lokomotiva — vychrlí chuchvalec kouře — každý pozdravuje, jak umí — a moruše odpoví tím, že pošle na zem několik sladkých plodů... Ptáci se slétají, klovnou, klovnou zase, odlétají a přilétají zase... Snad sytí kdesi hladová a žíznlivá mláďata... Kvočna s kuřaty v zahradě pobíhá, přivolává, nasycuje... Dobrá matka! Dovedou zvířata býti vděčná? Umějí se radovat? Kdo poděkuje místo nich dobrému Živiteli za sladké moruše? Modlím se svůj růženec...

Jde průvodčí vlaku z poštovního vozu. Člověka vypaří slunce dokonale, pot se lije, žízeň i hlad se hlásí. Je to odpoledne. Doma vzpomíná žena a děti, mají po obědě. Nechali tatíčkovi... Jde aspoň na tvrdý rohlík... Jde podle území plného bělavých moruší, zastaví se, jde dále, koupí rohlík a vrací se do svého železného domu... Zastaví se u moruší, podívá se kolem, jako by se styděl za svůj hlad, za to, že se chce posílit tím, po čem jiní šlapou, shýbne se, zvedne moruši, svým dechem ji opráší, ofouká, dává do úst... Kdo by to byl řekl! Tolik šťávy! A tak to zde leží na pospas... A člověk, podoben ptactvu nebeskému, ochutnává vděčně Božího daru, kterého si jiní neváží... Pojídá jednu moruši za druhou. A pak vytáhne sáček z kapsy a sbírá pro jiné... Pro koho? Což není otcem? Nečeká doma několik dětí, nepřiběhnou mu naproti? To bude radosti! Bože, děti! Co bych pro vás neudělal! Snad se zdám směšným, lidé se na mne podívají, usmějí se. Necht! Pro děti sbírám, pro děti! A pro ty všechno udělám! Bůh mi je svěřil, abych se staral — o tělo, o duši...

A žena, dobrá, trpělivá, také nepohrdne. Potěší ji, že jsem nezapomněl na ni, obětavou matku... — Nasbíral sáček, odchází... Co je ten tvrdý rohlik proti těm sladkým moruším? Člověk jej uhnětl v dílně, snad při tom práci proklínal, moruše, sladké ovoce, vyrostlo z vůle Boží, láskou jeho... Nač ti lidé kupují na nádraží drahé třešně a šlapou po moruších?

Za chvíli vyšel druhý úředník z téhož vozu... Dobrota se ráda rozlévá... Jistě řekl první: „Našel jsem moruše, leží tam ladem... Pochutnal jsem si. Běž, nasbírej si také...“

Při kterési přednášce řekl Stojan: „Budme dobří jako stromy! Udeř do větví stromu a on se ti odmění tím, že ti pošle sladké ovoce!“ Za chvíli, na svátek slovanských apoštolů, kteří jako dva mohutné stromy zapustili kořeny v našich slovanských zemích, vyjdou, vyletí v touze po práci na vinici Páně novokněží! Leckomu z nich se dostane takového osudu, jako té moruši v Nezamyslicích... Obsypán ovocem Božím, bude opomíjen, lidé si nebudou vážit darů, které by rád dával... Ještě ta kuřátka — ty milé děti, vedené zbožnými matkami — ale mnohý pošle pe bez citu svaté ovoce... Kněz ve farnosti — strom plný sladkého ovoce... Jen natáhnout ruku! Kéž tedy ti mladí kněží jsou jako dobrý strom — čím více do něho biješ, tím více sladkého ovoce ti posílá... Kéž v utrpení přinášejí zralé plody a nebojí se neúspěchů... Ta vysokí moruše koná v zahradě na nezamyslickém nádraží své poslání: sytí, občerstvuje lidi dobré vůle, oblažuje ptactvo nebeské, po každém závanu větru sesypává sladké ovoce... Tak kéž činí novokněží, rozechvívání vanem Ducha svatého i proudem kouře z černé lokomotivy. Na dobré i zlé af padá jejich sladké ovoce — ze zahrady cyrilometodějské...

Dva mučedníci.

O návratu ruských mučedníků, biskupa Matulanise a apoštolského administrátora msgra Gronského, do vlasti i o jejich láskyplném přijetí Sv. Otcem v Římě jsme už svého času stručně psali v náboženském přehledu. „Hrvatska Stráž“ přinesla dodatečně zajímavé podrobnosti o obou mučednících od vynikajícího hrvatského hodnostáře, který se s nimi v Římě setkal a dále s nimi hovořil.

Biskup Matulanis je rodák z Litvy (naroz. roku 1873) a byl na biskupa vysvěcen roku 1928 v Petrohradě. V žalářích a vyhnanstvích ztrávil 7 těžkých roků. Hlad, žízeň, mráz, týrání mučily jeho tělo, ale víc ještě trpěla jeho duše, když mu bolševici znemožňovali plnění náboženských povinností, takže nesměl na př. udělit sv. svátostí ani umírajícím zajatcům nebo vězňům. A když to ve své apoštolské horlivosti činil a byl přistižen, byl hned za to přísně potrestán. Mši sv. přece však sloužil i v žaláři; z darovaných hroznů připravil si aspoň několik kapek mešního vína, a pak

bez církevního roucha za noci někde v úkrytě sloužil mši sv., ovšem jen v nejkratší, podstatně její podobě. Když však o tom v horečném blouznění kterýsi nemocný kněz mluvil a bolševici se to dověděli, těžko bylo se mu dostat k vinu a najít vhodný úkryt pro tajnou bohoslužbu.

Biskup Teofil Matulanis a msgr. J. Gronski, ruští mučedníci.

Druhý mučedník msgr. Julián Gronski — též rodem z Litvy (1877) stal se roku 1917 děkanem, a roku 1926 apoštolským administrátorem v T o m s k u na S i b i ř i. Roku 1930 byl uvržen do žaláře, pouze proto, že plnil svou kněžskou službu. Letos na jaře vrátil se na rodnou Litvu.

Podle svědectví obou mučedníků se častěji projevuje mezi pravoslavným duchovenstvem i věřícím lidem touha po sjednocení s katolickou Církví. Když roku 1930 zval Sv. Otec Pius XI., celý katolický svět k modlitbě za trpící Rus, byl tím věřící lid ruský hluboce dojat. Mnozí pravoslavní kněží se od té doby při mši sv. modli za papeže.

V Petrohradě se utvořila skupina 12 pravoslavných duchovních, kteří se radili o sjednocení s katolickou Církví, ale všech dvanáct bylo od bolševiků utraceno. Ale touha po svaté jednotě neumírá. Zesílují ji též vnitřní rozkol v pravoslavné církvi.

Obnovitel katolické Bosny.

(Život a dílo sarajevského arcibiskupa dra Stadlera.)

Uveřejňujeme tyto životopisné črty, psané českým profesorem z trávnického biskupského gymnasia, který † arcibiskupa Stadlera osobně znal, také proto, poněvadž dávají českému čtenáři nahlédnout do života bratrského národa hrvatského.

Pozn. red.

M l á d í.

Arcibiskup Stadler narodil se ve Slavonském Brodě na Sávě dne 24. ledna 1843. Rodina Stadlerů patří mezi ony mnohé přistěhovale rodiny, které se usadily po tureckých válkách v úrodné Slavonii. Požehnaná tato krajina mnoho trpěla nepřetržitými nájezdy ukrutných janičářů, kteří úrodná pole obrátili v poušť a zbožný, pracovitý a mírumilovný národ v mnohých krajích zcela vyhladili. Děti a veškeren k práci způsobilý lid byl odveden do tureckého zajetí a staří k práci již neschopní muži a ženy byli naráženi na koly. Do takových zpustlých krajů slavonských stěhovaly se celé rodiny z Německa i z rakouských hornatých a neúrodných zemí. Kdy se rodina Stadlerova do Slavonie přistěhovala, není zjištěno; pocházela z Alsaska, jak vyznal mnohým za svého života sám arcibiskup. Také jeho letora více sankvinicky zbarvená poukazovala na to, že byl spíše z francouzského nežli německého kořene.

Stadlerův dědeček byl mezi lidmi znám pod jménem „Puzo“, což značí v chorvatštině člověka, který šoupá nohama po zemi (chorvatsky puzati značí plížit se), poněvadž měl nohy ochromené, jinak byl však v celém těle silný i zdravý, takže imponoval všem chasníkům, obzvláště v házení kamene rukou. Zaměstnáním byl menším kupcem, jemuž se dobře vedlo. Otec Stadlerův byl kloboučníkem. Tehdy to bylo velmi obtížné řemeslo, poněvadž nebylo ještě žádných pomocných strojů, celý výrobek hotovil se v rukou. Ačkoliv se mnozí členové rodiny Stadlerovy dožili vysokého stáří, dědeček se strany otcovy 106 roků a se strany matčiny 95 roků, neměli jeho rodiče pevného zdraví a záhy mu ze-

mřeli. Jak sám arcibiskup vyprávěl, byla toho příčinou jen velká chudoba, s kterou zápasili rodiče s devíti dětmi. „V osmém měsíci svého života ztratil jsem otce, matku, bratra i sestru. Poněvadž moji vyrostlí bratři měli již svá řemesla a zaopatření, zůstali jsme doma jen tři: já, bratr Jiřík a sestra Viktorie, která chodila po domech prát, aby nás mohla vyživit a proto jsem s bratrem zůstal vždy doma hlídat chalupu. Tento způsob života, který jsme vedli, mohl nás mravně úplně zničit a učinit z nás největší darebáky.

A poněvadž z naší chalupy smrt takřka nevycházela, byli jsme tak zděšení a skličeni, že jsme se báli vyjít ven ze světnice.“

Chata kolonisty v jihoamerickém pralese. Kříž před chatou hlásá, že zde bydlí věřící člověk.

Z rodičů zemřela mladému Stadleru nejdříve matka. Ráno, v den své smrti, řekla dětem, které již chodily do školy: „Pospěšte si, je již svrchovaný čas do školy, ale ať jste o 11. hodině doma, neboť v tu hodinu zemru.“ Rozumí se, děti si tu řeč matky docela jinak cestou do školy vykládaly, ale přece se přesně včas ze školy vrátily. Ale jak se zděsily, když vstoupily do světnice, v níž ležela vskutku na sotnách dobrá matka! Ještě jim dala několik dobrých napomenutí, každé dítě přistoupilo k její posteli, aby ji ještě jednou — naposled — políbilo ruku a matka na to vypustila duši. Otec brzy ve smrti následoval matku a za ním ještě malý bratr, který umíraje zvedl své ručky do výše a volal při tom: „Mami, mami!“

Ubohých sirotek se ujali dobří občané a malý Josef se dostal k sousední rodině jménem Oršič, které zůstal i jako arcibiskup vděčným po celý život až do smrti. Obzvláště přilnul k dobré

Oršičce, která si ho též oblíbila a o něj pečovala jako o své vlastní dítě. Byla to rozšafná žena! Ve věcech víry se vyznala jako nějaký kněz. Pán Bůh ji odměnil lásku, kterou sirotku prokazovala tím, že se ještě dožila jeho hodností arcibiskupské. Ve Slavonském Brodě dlouho si vyprávěl lid velmi dojemnou i poučnou událost. Když totiž přijel Stadler do svého rodného města jako arcibiskup, vyšlo mu naproti půl města. Za hřímání hmoždířů, za hlasu zvonů, veselé hudby i nadšeného provolávání „slávy“ z tisíců hrdel zástupu měšťanů a rolníků vešel arcibiskup Stadler v překrásném průvodu do města. Jakmile se přiblížil k domu Oršičce, svého největšího dobrodince, zastavil se průvod. Dobrá stařenka Oršička, když zaslechla, že se arcibiskup ubírá do jejího domku, vyšla mu vstříc hlasitě plačíc od radosti a lomíc rukama zvolala: „Synu! Bohu nechť je za to dík i chvála, že jsem se toho dočkala!“ A když chtěla arcibiskupovi políbiti posvěcenou ruku, nedopustil toho Stadler, řka: „Co, vy mně chcete políbit ruku, matko? Nikdy toho nedopustím! Mou je povinností, abych vám políbil ruku!“ I ujav její ruku, políbil ji před všemi měšťany a celým průvodem. Nebylo oka, které pohledem na to nezaslзло. A když se za několik dní arcibiskup vracel do své arcidiecése a loučil se s matkou Oršičkou, řekla mu tato: „Jdi jen, synu, do Bosny, tam mají lidé přece jen více víry nežli ji máme my, zde ve Slavonii.“ Za několik měsíců po tom dojemném setkání dostal arcibiskup Stadler z Brodu telegram, že matka Oršička zemřela. Jako hoch říkával jí Stadler: „Až se jednou stanu biskupem, všechno vám vrátím, co jste pro mé vychování učinila a dobrého mi prokázala.“ Tomuto slibu arcibiskup Stadler skutečně také dostal v plné míře. Několik roků později totiž, když zřídil v Trávníku chlapecký seminář a rozsáhlé gymnasium, přijal vnuka své zemřelé dobroditelky, Štěpána Oršiče, do počtu prvních seminaristů a dal ho vystudovat na kněze. A také mezi prvními kandidáty kněžství, kteří vyšli z obou seminářů Stadlerových — chlapeckého totiž v Trávníku a theologického v Sarajevě — byl Štěpán Oršič, v každém ohledu vzorný kněz, který bohužel v nejlepších letech života zemřel jako farář v Trávníku.

Ze svého mládí rád vzpomínal před svými seminaristy arcibiskup Stadler události, v níž viděl dobrotivé řízení Boží Prozřetelnosti: „Když jsem ještě jako chlapec dlel u rodiny Oršičovy, přišel právě v masopustě do domu nějaký známý pekař z města a povídá panímámě Oršičce: „Panímámo, potřebuji dobrého učně; nedala byste mně vašeho Josífa na řemeslo? Máte těch capartů beztoho mnoho, alespoň se vám trochu ulehčí!“

Na štěstí nebyl jsem doma, nýbrž jsem odešel do farního kostela, kde se konala právě v ten den 40hodinová pobožnost před vystavenou nejsv. Svátostí. Vida pekař, že mne není doma, ukázal rukou na mého bratra Petra, řka: „No, když Josífek není doma, mohl by i tento býti dobrým učněm“ a se svolením Oršičky vzal si Petra do učení. „Vidíte, chlapci,“ — končival obyčejně arci-

biskup Stadler své vypravování seminaristům, „jak dobrý je náš milý Spasitel; za tu malou chvílku, co jsem klečel před nejsv. Svátostí a se modlil, zařídil to se mnou tak, že jsem se místo pekaře stal arcibiskupem.“
(Pokračování.)

Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863.

Bohumil Zlámal.

Politické pozadí jejich zákazu.

(Pokračování.)

Bude zajisté zajímavé, odhalit obraz národních slavností brněnských, jak se jevil očím ustrašených, ale při tom bedlivých strážců obecného míru — především inspekčního komisaře Waňky — a srovnati jej se skutečným výsledkem. Podrobné referáty Waňkovy moravskému místodržiteli poslouží nám dostatečně.

Dne 22. srpna¹⁷ zasílá Waňka prolog, jímž se mají oslavy dne 25. srpna zahájit. Předkládá jej s podotknutím, že je nezávadný. V zahajovací den oslav 25. srpna (ráno) poslal pak ještě doplněk k proslovu, který prý obsahuje loyální závěr, citující slova Jeho Veličenstva, pronesená ve Frankfurtě na kongresu knížat.

Obsah pak dalších referátů je časově tento:

Dne 24. srpna v 7 hod. večer se koná zpěvácká zkouška v redutě. Nepodepsaný referát moravskému místodržiteli (?) s datem: Brno, 24. srpna 1863 sděluje, že včera večer a dnes odpoledne dojelo dílem drahou (rosickou), dílem soukromými povozy 129 Slovanů s 3 monarchistickými, 10 českými a 5 moravskými prapory. Vlakem Vídeň—Praha dojelo v 10 hodin 40 min. 10 členů Slovanského zpěváckého spolku ve Vídni. Zvláštním vlakem z Přerova (3 hod. 40 min.) dojelo 212 Slovanů. Členové komitétu Průdek a Fanderlík a obecenstvo je vítali voláním „sláva“. Nato se odebrali se svým vůdcem Voborníkem do městské reduty. Osobním vlakem Praha—Vídeň (4 hod. 30 min.) dojel Palacký, Rieger a Brauner. V 6 hod. večer přijel spolek „Hvězda“ z Bučovic (24 členů s předsedou dr. Račou a 1 praporem). Nato spolek „Lyra“ z Prostějova s předsedou Bedřichem Rozehnalem (zemským poslancem), 67 členy (v tom 50 zpěváků), 3 slovanskými a 1 moravským praporem. V 5 hod. 45 minut dorazil zvláštní vlak číslo 705 a hned za ním (v 6 hodin) druhý zvláštní vlak, které dovezly 336 českých účastníků z Prahy, Hradce Králové, Chrudimě, Chocně, Poděbrad, Pardubic a odjinud. Z nádraží se odebrali do městské reduty v průvodě, který uspořádali Průdek. Konečně rosickým vlakem (v 6 hod. 15 min) dojelo 70 Slovanů. Dnes večer (24. srpna) se koná u Marovského soirée — platí se vstupné.

¹⁷ AZU Brno, na u. m. č. 912/pn.

Podle tohoto referátu byl podán raport: 1. státnímu ministru, 2. policejnímu ministru.¹⁸

Další referát (Waňkův?) z 25. srpna hlásí: V 9 hodin ráno shromáždění v kostele minoritů, kde předvede brněnská Beseda novou mši od Zvonáře. V 11 hodin schůzka zpěváků v redutě ke zkoušce. Odpoledne ve 3 a půl hod. sraz zpěváckých spolků na Kiosku, odtud se půjde s prapory na hlavní produkci do Lužánek. Její počátek o 4 hodinách. Sestává z proslovu a 8 čísel. Při zahájení se vystřelí na „Belvedere“ několik ran z hmoždířů starobrněnské obce.¹⁹ Vstup do Lužánek je na vstupenky. Po programu je společná zábava.

Jiná zpráva (nečitelný podpis) z téhož dne²⁰ oznamuje místodržiteli: Od 23. srpna dojelo vlaky a soukromými povozy na 2770 osob. Včera večer byla v sále reduty pěvecká zkouška za vedení P. Krížkovského. Předtím schůzka Slovanů v hostinci Marovského. Tato byla velmi navštívena a protáhla se až k půlnoci. Mezi příchozími je 34 pěveckých spolků s 533 zpěváky. Před příjezdem zvláštních vlaků se vyprávělo, že u Ferdinandovy brány u Albertovy pivnice se má příchozím uspořádati „Katzenmusik“. Hned zavedeno opatření, by k tomu nedošlo. Když procházeli Bučovičtí Ferdinandskou ulicí, tedy jim nadávali a pískali. Zjistilo se, že běželo jen o několik výrostků. Dnes ráno, když 50 Slovanů šlo po Vídeňce, padlo o nich několik poznámek, ale oni je ignorovali. Referent při tom poznal, že na Vídeňce a Václavce by se rádi poprali se Slovany, ale referent se přičinil, aby k tomu nedošlo. Dosud se nic nestalo proti veřejnému klidu.

Úřední hlášení inspekčního komisaře Waňky o Besedě v Lužánkách 25. srpna²¹ konstatovalo:

Průběh nerušený. Před předposledním bodem předčítány telegramy od spolků, obcí a soukromých osob. Mimo to i telegramy od internovaných v Jihlavě (Poláků). Přítomni Palacký, Rieger, Purkyně a opat Napp. Chyběly: Šlechta, úřady. Účast na 1500 osob z drobného městského lidu a venkovanů. Celková účast na 4000.

Průběh druhého slavnostního dne 26. srpna ličí úřední zprávy takto:

V 11 hodin dopoledne v měšťanském divadle koncert a pěvecké závody. Súčasní se jich 5 spolků: 1. „Hlahol“ z Prahy. 2. Vídeňský slovanský zpěvácký spolek. 3. „Hlahol“ hradecký. 4. „Juryk“ z Hranic. 5. Brněnská „Beseda“. Při koncertě účinkují: Sl. Ehrenbergová, operní pěvkyně, Ferdinand Laub, houslista a zpěvák J. Lukes z Prahy. O půl 5. hod. odpoledne je sraz na náměstí Starého Brna, odtud se půjde s prapory do Pisárek na „Besedu“. Na programu jsou tato čísla: 1. Kde domov můj? operní sbor od Hel-

¹⁸ AZU Brno, na u. m.: ze dne 27. 8. 1863, 2831/P.

¹⁹ Stalo se tak snad na popud vlasteneckého preláta Cyrila Nappa.

²⁰ AZU Brno na u. m.: Datum Brno 25. 8. 1863.

²¹ AZU Brno na u. m.: Datum Brno 25. 8. 1863.

lera, 2. Utonulá. 3. Cikáni od Vogta. 4. Moravská kadryla od Hella. 5. Naprej od Davorina Jenka. 6. Hej Slované. Diriguji Förchgott z Vidně, Heller a Laub z Prahy a P. Křížkovský. Komité chtělo provést ještě různé průvody vnitřním městem, ale s ohledem na německou většinu, nesouhlas městské rady a uvarování se konfliktu s Němci, bylo to zapověděno. Mimo členy komitétu pracují pro úspěch oslav tyto: Průdek, Chytil, Foustka, Zelený, Peka, Přerovský. Agituje se zvláště na Hané (kněží, učitelé)

Římskokatolický kostel kolonistů v Paraguayi blízko argentinských hranic.

pro hojnou účast, zvláště v krojích. Podle seznamu má přijít na 50 spolků, 600—800 cizích zpěváků, hostů se čeká na 6000 až 8000. Z Vidně se čeká na 400, z Prahy na 600. Ubytování se děje v hostincích nebo soukromě (zdarma nebo za peníze). Venkované mají dojít ve skupinách za vedení kněží, učitelů nebo starostů. Vypravují se zvláštní vlaky z Prahy, Přerova a Vidně za poloviční cenu. Touž slevu poskytuje i rosická dráha každému, kdo se vykáže vstupenkou na oslavu. Komité objednalo u vídeňského medailéra Seidana 5000 medailí s nápisem na lici: „Svatý Cyrill a Metoděj 1863“, na rubu: „Národní pěvecké slavnosti dne 25.—26. srpna 1863 v Brně“. Dostanou je všichni zpěváci a hosté.²²

Z těchto zpráv, podávaných nejvyššímu moravskému úřadu a jeho prostřednictvím nadřízeným úřadům vídeňským, je patrné, že vláda bedlivě a pozorně sledovala počínání Slovanů. Avšak mentalitu její bychom náležitě nepoznali, kdyby nám ji neosvětlovaly tytéž záznamy archivu zemského úřadu, kde se mluví o bezpečnostních opatřeních proti možným výtržnostem při národních slavnostech.

Přípisem ze dne 22. srpna 1863²³ c. k. policejní ministerstvo va-

²² AZU Brno na u. m. — ²³ AZU Brno, na u. m.: „Videň, dne 22. 8. 1863.“

ruje moravské místodržitelství před slavnostmi. Prý se zdá, že političti vůdcové chtějí využití dnů 24. až 26. srpna k větším národním projevům. Mimo plakáty, zvoucí vídeňské Čechy k hojné účasti, je to zvláště 190. číslo „Národních listů“ z 15. srpna, kde se volá k zájezdu do Brna, prý je to doplněk k velehradským oslavám, jež byly čistě církevní. Otevřeně se tam praví, že na schůzce v Brně si mají tisknout ruce a bratrsky přísahati na věčné spojení. Ač pisatel nepochybuje, že v Brně úřady učinily všechny možné kroky, přec upozorňuje na psaní „Národních listů“.

Ještě téhož dne došlo místodržitele hlášení velitelství armádního sboru o vojenských přípravách k brněnským slovanským oslavám²⁴. Policejní oddělení se zesílí (ve dnech 24.—26. srpna) z 22 na 72 mužů. Tito se budou zdržovati v policejních kasárnách a tam se i stravovati. Velitelé oddílů budou odpovědni velitelství za volbu osob spolehlivých, mezi šaržemi zvláště znalých němčiny. Ráno 24. srpna vtáhne do policejních kasáren od pěšího pluku 23. a 61. po: 1 důstojníku, 3 desátnících, 2 svobodnících a 20 obyčejných vojácích. Mimo to: Lehká pohotovost 4 setnin pluku 23. v jesuitských kasárnách a přísná pohotovost vždy na 24 hodin pro jednu setninu téhož pluku. (I v noci budou pušky v kozlech, důstojníci v kasárnách.) Na povel policie odebere se komandované mužstvo ihned na vykázané místo a tam bude jednati podle instrukce policejního úřadu. V té chvíli se ihned nachystají ostatní 4 setniny.

Strana vládní byla tedy na slavnost dobře připravena. Ale ani národovci nezaháleli. Rozvinula se čilá agitace po městech i venkově, zvláště v posledních dnech před slavností, aby oslavy důstojně dopadly.²⁵

Vlastní oslavy.

Dne 25. a 26. srpna připadlo na úterý a středu. Již v sobotu a neděli bylo viděti na ulicích brněnských hodně účastníků slavností. V pondělí odpoledne zavládl už slavnostní ruch v očekávání příjezdu zpěvackých spolků a předních vůdců lidu. Okolo 4. hod. do-

²⁴ AZU Brno, na u. m.: „Brno, dne 22. 8. 1863.“

²⁵ Archiv zemského úřadu v Brně nám dochoval zajímavý doklad o české agitaci na národní slavnosti brněnské. Přednosta úřadu („Amtsleiter“) v Hustopečích u Brna, Hatlánek, přípisem ze dne 26. 8. 1863 sděluje, že se dne 23. srpna konalo v Bořeticích sezení obecního zastupitelstva, v němž starosta Tomáš Kominacký navrhl, aby každý účastník slovanské Besedy v Brně dostal z obecní pokladny 6 zlatých na útraty. Tomu odporovali někteří členové, zvláště Antonín Kuchynka, jež konečně v nastalé hádce poranil starosta na čele. Bylo naň podáno oznámení pro ublížení na těle. Tato nepatrná epizoda — dodává dále lichotivý úředník — dává podnět k upozornění na ultra-českou agitaci v obcích na hranicích okresu Klobouky: Bořetice, Kobylí, Rakvice. Z nich zvláště z Rakvic se účastnilo mnoho lidu brněnské Besedy. Starosta Kominacký dokonce podal před týdnem žádost o prodloužení dovolené jednoho vojáka uváděje za důvod, aby se mohl voják účastniti brněnské Besedy. Od roku 1848 je mezi ultra-Slovany veliké hnutí, proto se tímto místodržitelství upozorňuje na věc. — V odpovědi na tento přípis (AZU Brno na u. m.: ze dne 28. 8. 1863 —2843/1) se okresní úřad v Hustopečích žádá o další informace.

jel skutečně vlak s miláčky národa: Palackým, Riegrem, Purkyní a Braunerem, kteří přijeli se slavností svěcení praporu v Poličce. Bleskem se rozléta zpráva o jejich příjezdu mezi tisíci zvědavých diváků na baštách, ve Ferdinandské ulici, a před nádražím. Hromové provolávání slávy je vítalo.²⁶

K 6. hodině dorazil vlak s Pražany a jinými účastníky z Čech. Bylo jich na 1500 s 25 prapory. Sotva se seřadili k průvodu, když dojel vlak z Olomouce, který vzl hlavně zpěvacké spolky z okolí Olomouce: nákelický, štěpánovský, hnojický a sebranický. Účastníci se ihned připojili k seřazeným řadám Pražanů a les praporů vzrostl. Za nadšeného zdravení táhl se průvod na Zelný trh a k divadlu, kde se rozešel.²⁷

Večer téhož dne byla v redutním sále zkouška, z níž si odnesl první triumf mistr P. Křížkovský. Hned první zpěv „Cyrill a Metod“ dojal prý posluchače tak, že zpěvacký spolek chrudimský prohlásil ihned veřejně skladatele jeho P. Pavla Křížkovského svým čestným členem za všeobecné úchvaly ostatních. Po celý večer byl prý Zelný trh přeplněn posluchači, mezi nimiž prý i „německým uchem naslouchali českému zpěvu.“²⁸

Zpěváků se sjelo toho dne na jeden tisíc z 35 spolků z Čech a Moravy. Přihlášených však bylo 50 zpěvackých spolků, jak vysvítá z vládního seznamu, který se zachoval.²⁹

²⁶ „Hvězda“, V. r. (1863) ze dne 5. 9., čís. 33 i „Moravská orlice“ I. r. (1863) ze dne 26. 8., čís. 139, udávají, že na příjezd čekalo 10.000 diváků.

²⁷ Policejní úřady sestavily velmi pečlivě tabulku udávající počet účastníků, vůdců skupin a význačných osobností: Dne 23. srpna ve čtvrt na devět večer 2 soukromé vozy, 18 osob. V 9 hod. večer: dráha Rosice, 25 osob, 6 praporů. Ve čtvrt na dvanáct večer 2 kočáry, 9 osob. Dne 24. srpna ve tři čtvrti na šest ráno: 2 vozy, 20 osob. O půl 7. hod. ráno: 2 vozy, 19 osob, 7 praporů. V 7 hod. ráno: 1 kočár, 7 osob, 2 prapory. V 7 hod. ráno: 1 vůz, 9 osob, 3 prapory. V 9 hod. ráno: 2 kočáry, 4 osoby. Ve tři čtvrti na deset ráno: 1 kočár, 4 osoby. Ve tři čtvrti na deset ráno: dráha Rosice, 4 osoby. V 10.40 hod.: dráha Vídeň—Praha, 10 osob, Vídeňský slov. zpěv. spolek. Ve 3.40 hod.: zvláštní vlak z Přerova, 212 osob, vůdce Voborník, 1 prapor. Ve 4.30 hod.: dráha Praha—Vídeň, 3 osoby, Palacký, Rieger, Brauner. V 5.45 hod.: zvláštní vlak z Prahy a českých měst, 705 osob; v 6 hod.: zvláštní vlak z Prahy a českých měst, 336 osob, 12 praporů (dohromady). V 6 hod.: 24 osoby, vůdce dr. Rača, 1 prapor, spolek „Hvězda“ z Bučovic, 67 osob, vůdce Rozehnal, 4 prapory, spolek „Lyra“ z Prostějova. Ve čtvrt na sedm: dráha Rosice, 70 osob z Rosic. Ve čtvrt na sedm 3 kočáry, 7 osob, přes Novou ulici. V 11.45 hod.: dráha Vídeň—Praha, 40 osob, 1 prapor, Vídeňský zpěv. slov. spolek. Dne 25. srpna: V 6 hod. ráno: Smíšený vlak z Břeclavy a okolí, 212 osob, vůdce Komisch, 2 prapory. V 6 hod. ráno: 5 vozů z Bíteše a okolí, 30 osob, 9 praporů. V 7.25 hod.: dráha Česká Třebová, 300 osob. O půl 8. hod.: 8 vozů z Vyškova, 50 osob, 2 prapory. V 8 hod.: více vozů přes Novou ulici, 35 osob. V 8 hod.: více vozů přes Vídeňku, 50 osob. Celkem 2770 osob.

²⁸ Viz „Hvězdu“, V. r. (1863), ze dne 5. září, čís. 33. Podobně i „Mor. orlice“, I. r. (1863) ze dne 26. 8., čís. 139.

²⁹ Zpěvacké spolky, které přijely: 1. Přerov, 3 osoby. 2. Štamberk, 7 osob. 3. Hranice, 18 osob. 4. Bučovice, 24 osoby. 5. Chrast, 22 osoby. 6. Turnov, 3 osoby. 7. Náklo, 50 osob. 8. Litomyšl, 20 osob. 9. Chocet, 5 osob. 10. Polička, 19 osob. 11. Heřmanův Městec, 6 osob. 12. Mühlhausen, 2 osoby. 13. Čáslav, 9 osob. 14. Ústí nad Orlicí, 8 osob. 15. Přelouč, 7 osob. 16. Stará Boleslav, 2

osoby. 17. Slané, 12 osob. 18. Praha, 25 osob („nebst 13 Sokolnisten“). 19. Pardubice, 19 osob. 20. Poděbrady, 2 osoby. 21. Kojetín, 13 osob. 22. Kroměříž, 13 osob. 23. Mělník, 1 osoba. 24. Kolín, 9 osob. 25. Sebranice, 16 osob. 26. Prostějov, 47 osob. 27. Holíč, 17 osob. 28. Hlinsko, 6 osob. 29. Hradec Králové, 8 osob. 30. Dvůr Králové, 14 osob. 31. Budyně nad Ohří, 4 osoby. 32. Vídeň, 170 osob. 33. Rožnov, 27 osob. 34. Třebíč, 27 osob. Celkem 533 osob.

2. Zpěvacké spolky, které se přihlášily: 1. Boleslav Mladá, 8 členů. 2. Boleslav Stará, 8 členů. 3. Brandýs n. Labem, 4 členy. 4. Bučovice, 40 členů. 5. Bydžov Nový, 15 členů. 6. Beroun, 4 členy. 7. Čáslav, 12 členů. 8. Česká Třebová, 16 členů. 9. Chotěboř, 6 členů. 10. Chrudim, 15 členů. 11. Dvůr Králové, 12 členů. 12. Heralov, 4 členy. 13. Hlinsko, 12 členů. 14. Holice, —. 15. Hora Kutná, 12 členů. 16. Hranice, 33 členů. 17. Hradec Králové, 25 členů. 18. Jilové, 4 členy. 19. Jičín, 4 členy. 20. Ivančice, 5 členů. 21. Kojetín, 30 členů. 22. Kostelec nad Orlicí, 16 členů. 23. Kroměříž, 20 členů. 24. Kroměříž-seminář, —. 25. Kolín, 8 členů. 26. Litomyšl, 15 členů. 27. Lomnice, 3 členy. 28. Meziříčí Valašské, 16 členů. 29. Mělník, 5 členů. 30. Náklo, 60 členů. 31. Nechanice, 10 členů. 32. Nymburk, 6 členů. 33. Pardubice, 12 členů. 34. Polička, 25 členů. 35. Prostějov, 50 členů. 36. Přelouč, 5 členů. 37. Příbyslav, 8 členů. 38. Prerov, —. 39. Plzeň, 6 členů. 40. Praha, —. 41. Radnice, 2 členy. 42. Rožnov, 2 členy. 43. Sebranice, 16 členů. 44. Slané, 12 členů. 45. Skutč, —. 46. Strašnice Nové, —. 47. Štěpánov, —. 48. Terezín, 1 člen. 49. Ústí nad Orlicí, 20 členů. 50. Vídeň, —.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Veliká účast lidu na letošních velko-nočních pobožnostech v Rusku — nával lidu v Moskvě i v jiných městech byl tak veliký, že se bohoslužby konaly pod širým nebem — probudila v sovětském bezbožnictvu novou akcí protináboženskou. Příležitost k ní dalo desáté výročí trvání Svazu bojovníků bezvěrců (v květnu 1934) a jejich třetí kongres (v červnu). Na oslavu tohoto smutného „jubilea“ usnesli se bezvěrci vydat obrovský počet protináboženských brožur a letáků a k tomu ještě zvláštní knihu, která bude obsahovat jména a fotografie nejvíce zasloužilých bojovníků bezvěří. Jejich jména budou též „zvěčněna“ v „čestném památníku“, který bude uložen v centrálním muzeu protináboženském v Moskvě. V zahraničí snaží se ovšem komunisté namluvit veřejnosti, že v Rusku prý už přestalo náboženské pronásledování. Chtějí tím paralysovat účinky pravdivé informace, kterou šíří o hrozných náboženských poměrech sovětských švýcarské mezinárodní společnost proti III. internacionále svoji výstavou, obsahující sbírku výmluvných dokladů bezbožské tyranie sovětské. Účinek vý-

stavy v Londýně ozval se v anglickém tisku velmi nepřijemně pro sověty.

„Bolše ničevó.“ Výchova mládeže je velikou starostí každého národa i státu. Na ní závisí jejich budoucnost. Bude taková, jaké jsou ideály a zásady, vštěpované v mysl a srdce mládeže. Je nesporno, že metodicky dovedou ruští bolševici silně působit už na školní mládež. Stačí se podívat na jejich školní příručky plné obrázků a „písníček“ lidového rázu. Ale obsah!

SSSR (= sověty) papaša naša (pá-pínek náš),

VKP (Vserossijskaja Komunističeskaja Partija) — maminka naša (= maminka naše),

Vot, i bolše ničevó (= a více už nic).

My pojďem' k buržuju v hosti (půjdeme k buržoovi jako hosti), perlamajem' (polámeme) ěmu kosti, vot, i bolše ničevó!

Taková „písníčka“ jistě utkví v paměti vyrůstající mládeže a v „klukovských“ letech je účinným programem — pokud ovšem ještě v sovětech buržuje najdou!

Vridlo. Bylo by pomalu třeba už celého slovníčku, jenž by vysvětloval úřední i neúřední zkratky, užívané ny-

ní v sovětském Rusku. SSSR, GPU, Komintern, Komsomol atd. staly se snad všeobecným užíváním srozumitelné i čtenáři denních listů. Ale jsou podle těchto úředních vzorů tvořeny jako ironií osudu i zkratky, jichž užívání zdomácnělo v nejhroznějším ovzduší táborů smrti, mezi vyhnanci leďových plánů sibiřských, v trpkém životě vyhnanců na Soloveckých ostrovech. Takovou zkratkou jest slovo „vridlo“, utvořené z počátečních slov ruské věty: „vremennno ispolnajat dolžnost lošadi“ (vr-i-d-lo) = dočasně plnit povinnost koně. Byla to vysilující povinnost soloveckých vězňů, kdy skutečně zapřaženi jako koně, vozili náklad na vzdálenost 7—10 km. Jediné láska ke Kristu a tiché modlitby smývaly potupu i těžkost s této služby, takže v martyrologiích soloveckých mučedníků bude se skvíti leskem nesmrtelné zásluhy — zkratka „vridlo“.

V SSSR jsou pole bez zemědělců. (RUSS.) Orgán prof. Miljukova „Poslednjaja Novosti“ v čísle 4783 líčí hrůzný obraz soudobého stavu sovětského zemědělství: „V kuščevském okrese (podle „Komsomolské Pravdy“ z dubna t. r.) zůstaly od loňského roku nesklizeny se 17.481 ha polí obilní kultury a se 1150 ha nesklizená slunečnice. Desítky ha jsou posety kupami nesklizené kukuřice (a přece na podzim se hlásilo a psalo o velmi dobré úrodě a „úspěšné sklizni“). Na jaře pod rouškou čištění polí od plevele a drnů spalovala se sta metrů kukuřice a pšenice. V jiném kolchozu s 900 ha pšenice leží ve stozích. Asi 200 ha kukuřice zůstalo nesklizené. Ve třetím komsomolec zapálil vytrhaný plevel a silný vítr rychle rozněl plamen na nejbližší stojící stohy nevymáčeného obilí. Plameny strávily epoustu pšenice. Tato opožděná pravda byla nyní oznámena všem, všem, všem.“ Sovětská „Pravda“ (z konce dubna) oznamuje, že kolchozníci nemají pracovních knížek a že nikdo z nich vůbec neví, kolik má odpracováno dní za celý rok. Kolchozníkům vůbec nejsou známy normy tohoto vypočítávání. A to má za následek, že ti, kteří mají v rukou moc, těží z cizích pracovních dní, jako ze svého majetku: tyto dni jsou prostě dělníkovi (to jest kolchozníkovi) kradeny. V kolchoze „Lenin“ (v orlovském — sel-

ském sovětě) ošidili tak kolchozníky o 13.000 pracovních dnů. Miljutinský selský sověť škrtl ze seznamu kolchozníků 100 osob, nikoho z nich na to vůbec neupozorniv. Vyskrtnutí pracovali v kolchozu dále... Ve stalingradském kraji jeden obvodní výbor za 3 dny ošidil kolchozníky o 210.000 pracovních dnů. Tak se odměňuje sovětská vláda svým věrným služebníkům z řad zemědělců. Sovětské listy začínají zjevovat i jinou pravdu — o jarní setbě a setbě letošního roku. Tak prý asovsko-černomofský kraj osevního plánu nedodržel. Přesto, že mohl za 5 pracovních dní ošití 800.000 ha půdy, neosel více než 350.000 ha. Traktory měly zorati na počátku setby 967.336 ha půdy, ale zoraly jen 150.000 ha. Podobný obraz je i v četných jiných krajích. V čem vězí kořen tohoto zla? Odpověď je jasná: zemědělci nejdou na pole. Pravidelně tato nedocházka kolísá mezi 40—50 procenty všeho rolnictva. I v nejpřednější prý kropotkinském kraji jsou kolchozy, kde docházka „za práci“ (t. j. místo do práce) činí až 25 proc. Polovina všech zemědělců opustila své pole a nevšimá si jich. Selské hospodářství hyne v nehospodárném sovětském zmatku. Na jaře se obilí nedoseje a na podzim přirozeně tohoto nedosejetého obilí se zase málo sklídí. Ruská pole stojí opuštěná, bez pilných, mozočných rukou sedlákových.

Russunion.

Správce moskevského patriarchátu, metropolit Sergij, přinášel nadarmo všechny oběti své ústupností před bolševickým režimem. Nadarmo rozhlašoval do světa, že v Rusku není náboženského pronásledování, nadarmo pronásledoval ruské biskupy (metropolitu Jevlogia) v zahraničí za to, že se účastní modliteb křesťanského světa za trpící Rus, nadarmo pomáhal bolševikům umlčovat pravoslavné biskupy, vystupující energicky proti státnímu bezvěří. Poškodil tím jen vážnost své církve v očích prostého lidu, a ty drobné „vymoženosti“, že směl ještě tu a tam svolati k poradě své biskupy, konati synody, vydávati skromňoučké úřední „Věstník moskevského patriarchátu“ a posílati služební listy zahraničním ruským biskupům — ovšem pod přísným dozorem bolševické vlády — to všechno byla jen zdánlivá, prozatímní cesta k posled-

nímu cíli — k smrtici ráně proti zuboženému pravoslavnému patriarchátu. — Zákaz synodu, zastavení jediného církevního věstníku, zrušení posledních zbylých svatyní — takový vládní program čeká nešťastného metropolitu. Bolševiky rozčilují i ti jednotliví ozebračení mniši a kněží, kteří s antiminsem, liturgickou knížkou a bohoslužebnými potřebami v ranci na zádech putují širou Rusí, aby potají — než je zatknou — konali po vesnicích a městech službu Boží — za skývu chleba a bídný nocleh!

Nešťastná Ukrajina! Byla v carském Rusku obilní komorou, patřila k nejúrodnějším jeho oblastem, její „Černaja zemlja“ byla předmětem touhy pilných zemědělců. Co asi zažila za režimu bolševického nešťastná ukrajinská země, když musí býti znova zalidňována? Od loňského září do letošního března přestěhovala sovětská vláda do zemědělského okrsku ukrajinského 186.000 „Moskalů“, to jest obyvatel z krajů ivanovského, leningradského, severního a tak zvaného gorkovského. A do loňských žní bylo jich tam už přestěhováno 35.000, tedy za necelý rok 221.000 nových kolonistů! Povážíme-li, že tyto zemědělci se stěhovali jistě i se svými rodinami, můžeme říci, že Ukrajina dostala asi milion nových obyvatel. Proč? Nejprve proto, že byla drakonickými tresty smrti, žalářů a vyhnání vyčistěna a pak snad též proto, aby zardouseno bylo rostoucí uvědomení Ukrajinců! Sovětský tisk teprve nyní zprávami o kolonizaci Ukrajiny přiznává hrůzy, které předcházely.

RUSKÁ EMIGRACE

Ke smíru mezi metropolitou karlovackým Antonijem a pařížským metropolitou Jevlogiem, o němž jsme už referovali, došlo za dramatického vzrušení. Metropolita Jevlogij přijel do Bělehradu dne 15. května a hned navštívil chorého metropolitu Antonija. Ten se právě modlil jitřní modlitbu, když k němu vešel Jevlogij. Společně dokončili modlitbu. Potom se Jevlogij uklonil před Antonijem a pozdravil ho: „Vladiko, Christos voskres!“ Metropolita Antonij se rozplakal a močně objal Jevlogia se slovy: „Vo istině voskres!“ (= Vpravdě vstal...) Bál jsem se, že vás už ne-

uvidím, drahý vладыkol“ Potom ho ještě jednou objal a pravil: „Stále ještě tentýž úsměv, tytéž oči! Posadte se, vладыkol! Proč jsme se po sedm let jeden druhému vyhýbali, komu toho bylo třeba?“ — Metropolita Antonij vzal potom na sebe štolu a modlil se modlitbu, kterou zprostil Jevlogija všech církevních trestů. (Jevlogij byl totiž zbaven svého úřadu a nesměl konati bohoslužby a udíleti sv. svátostí.) Tutěž modlitbu se pak pomodlil i Jevlogij nad Antonijem. Tim byla jejich osobní záležitost vyřízena. Hůře však to půjde s úpravou církevních poměrů. Metropolita Jevlogij se podířil pravomoci cařihradského patriarchy, aby se zabezpečil před církevními tresty moskevského metropolity Sergija. A toto spojení by ani nyní nerad přerušil. Metropolita Antonij však odsoudil krok cařihradského patriarchy jako neoprávněné vměšování. A pak jsou zde ještě jiní ruští biskupové, kteří spolu s metropolitou Antonijem kdysi odsoudili Jevlogia! Tyto otázky bude řešit podzimní synoda ruských biskupů ve Srémských Karlovcích. Srbská církev pravoslavná přeje si, aby došlo konečně i v těchto otázkách ke smíru!

POLSKO

Zenské sdružení Milosrdenství svatého Vincence z Pauly ve Varšavě uspořádalo v červnu pout nemocných do Čenstochovy. Mezi 400 poutníky bylo 145 vážně chorých (25 na nosítkách), které doprovázelo 10 sester charitek, 6 ošetřovatelů a 8 ošetřovatelek pod vedením lékaře, dra Štěpána Pokrzewinského. 80 chudobných nemocných dostalo volnou jízdenku. Je to už třetí pout nemocných z Varšavy na Jasnou horu čenstochovskou — k Panně Marii — uzdravení nemocných!

Polští katolíci ohradili se proti návštěvě německého ministra Pavla Josefa Goebbelsa, nejbližšího spolupracovníka Hitlerova, kterého pozval předseda Polské unie intelektuální, prof. T. Zieliński, k přednáškám o nynější ideologii německé. Ohrazení jest odůvodněno nepřijatelným pro každého katolíka stanoviskem Hitlerova režimu ke křesťanství i vůči Sv. Stolicí, které nemůže býti lhostejným ustavičné porušování konkordátu v Němec-

ku. Ale ani samo přátelské namlouvání směrodatných kruhů polských s Německem nenachází v polském katolicismu příznivého přijetí a ohlasu. Jinak by to bylo zavírání očí před trpkou dějinnou zkušeností národa, který už mohl poznat, kde má své přátele.

Varšavský kardinál Kakowski upřímně odpověděl čtyřčlenné delegaci židovských rabinů, kteří ho přišli (6. června) požádat, aby vydal pastýřský projev proti pronásledování Židů v Polsku: „Pokládám za nutné osvědčiti, že odsuzuji bez ohledu všechno násilí a výtržnosti, ať pocházejí odkudkoliv, ať se strany katolické, nebo židovské. Řešení právě nejúpornějších otázek a záhad musí se dít ve shodě s příkazy mravouky Kristovy. To je naše zásadní stanovisko. Používám však návštěvy pánů, abych jako arcipastýř své diecése obrátil pozornost pp. rabinů na to, že mně přicházejí četné stížnosti na provokace a urážky náboženského citění křesťanského lidu se strany židovských živil. Nechci mluvit na prázdno a proto si dovoluji uvést několik příkladů:

Bezbožecká akce v Polsku, která v poslední době nabyla nejužší podoby boje proti náboženství křesťanskému, zesměšňování článků víry, tupení katolického duchovenstva, jest vedena Židem, Davidem Jabłońskim, vydavatelem „Volnomyslitel“ a zvláště listku, rozšířeného mezi lidem, „Blyski“ (Blesky). Jiné časopisy volnomyslenkářské, vydávané zároveň polsky i židovsky a urážející katolické náboženství, mají rovněž židovské vydavatele. Zvláště jsem musel zakročovat u úřadů proti rouhavým článkům týdeníku „Opinja“ a „Literatysze Bletter“, urážejícím Krista Pána. Neobviňuji pp. rabinů z odpovědnosti za skutky jejich souvěrců, mám však za to, že společnost židovská, tak jednolitá a solidárně vystupující na obraz svých zájmů, je povinna dáti křesťanskému lidu záruku úcty k jeho víře a tradici.

Nakonec nemohu neprojevit svoji bolest nad tím, že edice urážející mravnost a šířící pornografii, jež zalévá dnes Polsku, našla tak četných vydavatelů a kolportérů mezi židovskou společností. Na tyto bolavé rány, které napomáhají vzrůstu antisemitské nálady v polské společnosti a

které v důsledcích mohou vésti k politováníhodným výtržnostem, pokládám za nezbytné upozorniti, pp. rabinů, když se v této záležitosti na mne obrátili.“ Když jeden z rabinů na tento projev kardinálův podotkl, že tito bezvěrci jsou komunisté, odpověděl kardinál, že jsou to mladí Židé, kterým staří dávají peníze — ať už z Polska či ze zahraničí. „Působte,“ doložil kardinál, „na Židy u nás i v zahraničí, aby místo dávat peníze na komunistickou agitaci v Polsku, půjčili ty peníze polskému státu!“

JUGOSLAVIE

První slovinský farní kostel k počtě sv. Cyrila a Metoděje byl posvěcen 1. července t. r. v Lublani. Katolíci slovinskí vzpomínají právě letos 25. výročí založení Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, který se stal důstojným pokračovatelem a pěstitelem cyrilometodějských ideálů mariborského biskupa Słomšeka svatě paměti jak u Slovinců, tak i u Hrvatů. Dne 12. června 1909 jmenoval lublaňský biskup dr. Antonín B. Jeglič první apoštolátní odbor ve své diecése, v němž byl hybnou a vedoucí silou prof. dr. František Grivec, a o svátku sv. Petra a Pavla vydal už tento odbor plamenné provolání ke kněžstvu a národu. Posvěcení první cyrilometodějské svatyně lublaňské je tedy radostnou korunou pětadvacetileté početně činnosti apoštolátní u Slovinců, k níž svým bratřím nejvěrnějším z upřímného srdce blahopřejeme!

Djakovská katedrála Strossmayerova — před rokem (26. 6.) vyhořelá — obnovuje se, bohudiky, v bývalé své kráse zevnější i vnitřní. Především bylo třeba opravit zdivo chrámové. Průčelí katedrály je už očištěno od všelijakých stop požárů. Grandiosně vyniká v něm obrovská kamenná růžice o průměru 7.5 m, dílo sušackého mistra R. Matkoviče, zasklená barevným sklem s nádhernými motivy, jež splývají — z vnitřku pozorovány — v obraz nezvyklé krásy. Až budou v brzkou očištěny i druhé portály chrámové, kopule i schodiště, bude zevnější oprava katedrály hotova. Ale i opravy uvnitř hodně pokročily. Okenní rosety opraveny a zaskleny ornamentálním sklem, strop od kůru až

k hlavnímu oltáři je znova zomitán a připraven pro malbu, která bude provedena letošního léta. Nejvíce starosti dá ovšem obnovení kopule nad hlavním oltářem. Na freskové obrazy nástěnné dojde později. Obnovená katedrála má dostat též nové prvotřídní varhany!

Bělehradský list „Vreme“ přinesl článek o založení samostatného patriarchátu pečského na podkladě známů, které byly objeveny v bibliotéce patriarchátu cařihradského. Podle těchto informací došlo k založení patriarchátu takto: „Vládec nebo-li župan srbský Štěpán I. přemluven od svého třetího syna Sávy, zřekl se vlády ve prospěch svého prostředního syna Štěpána II. Sáva vstoupil pak do kláštera hilandarského. Zatím nejstarší syn Štěpánův Vukan neuznal svého bratra vládcem, proto se s ním bojevě střel a prohlásil se páнем Dalmácie a Dukly. Tehdy se oba bratři odvolali k papeži zavazující se, že přistoupí k církvi starého Říma. Papež Innocenc III. poslal do Srbska svého legáta, který ustanovil srbského biskupa, aby dokončil spojení s Římem a zavedl celibát srbského kněžstva. Než proti tomu se vzbouřil pravoslavný srbský národ, a Sáva, vrátiv se z Hilandaru, smířil rozvaděné bratry, zrušil dosavadní spojení s Římem a obrátil se k patriarchovi v Nicei s prosbou, aby poslal do Srbska biskupa domorodého, jazyka národního znalého, ježto Řekové nemohou úřadu svého zastávat jak třeba. Patriarcha vložil ruce na hlavu Sávy a posvětil jej na arcibiskupa pečského a celého Srbska. Takový byl počátek pečského arcibiskupství a pozdějšího patriarchátu.“

Uvedené záznamy nebo poznámky podle informací „Vreme“ pocházejí od srbského despoty Iovana Uglješe.

„Spomen-crkva kralja Zvonimira.“ V Kninu, tam, kde se vine říčka Kosovčica, chorvatský král Zvonimir vystavěl kdysi překrásnou katedrálu z bílého a tvrdého kamene domácího, a zasvětil ji Panně Marii a sv. Štěpánu. Svěcení vykonal králův kancléř a chorvatský biskup!... Na tom místě jsou dnes zříceniny. Domácí vlastenci sestoupili se v odbor, který si vytkl cílem: za milodarů ze všech krajů na tom místě zbudovati

nový chrám na památku krále Zvonimira.

Také v Sušaku se úsilovně přičinují o stavbu nového velkého kostela, protože kaple sester sv. kříže je malá a jiného kostela tam není. Pro mnohé překážky akce jen zvolna pokračuje... Nyní však františkáni na Trsatu počali vyjednávat o stavbu svého kostela a kláštera na Pečinách, a proto zažádali od obce, aby jim k tomu účelu postoupila pozemek, jak jim to bylo již před 40 lety přislíbeno, když františkáni bezplatně odstoupili pozemek i s kaplí sv. Vavřince, aby se mohl upravit nynější „boulevard“. A zároveň františkáni nabízejí obci jako náhradu svůj pozemek, který se nachází pod Trsatem.

Bělehradský list „Štampa“ ohlašuje na leden budoucího roku oslavu 700. výročí smrti sv. Sávy. „Naši historikové dohadovali se skoro celý věk o přesné datum smrti sv. Sávy, pak se konečně shodli, že sv. Sáva mohl umřít toliko dne 14. ledna 1235 — jak tvrdí Stanoje Stanojević, a Alexa Solovjev.“

„Starokatolik“, věstník stejnojmenné církve v Jugoslávii uveřejnil krátký článek pod nápisem: „Hitna potreba složnog rada slavenskih crkava“, v kterém praví:

„Akce bezbožníků ruských organizovala dodnes po světě miliony bezbožníků. Treba začítí ihned a pracovatí rychle. Která z větších slovanských církví ujme se této práce? Ruská církev Kristova toho nyní ještě nemůže. Všechny ostatní slovanské církve Kristovy jsou menší proti ohromné církvi ruské. Avšak malé, sdružené, mohou totéž vykonati a snad i více nežli jedna veliká. V jednotě je síla a spása. Proto, slovanské církve Kristovy, do sboru pro organizovanou práci!“

Nezni to však trochu trpce, když jugoslávští starokatolíci volají po jednotě, kterou tak lehkomyslně rozbili!

Stržlivý hlas proti sexuálnímu poučování ve školách. Dr. Milutin Želić napsal v bělehradské „Štampě“ (dne 13. V. t. r.) zajímavý článek, nadepsaný „Zaštita dece od seksualnih vaspitanja“, v kterém se rozhodně, a to na základě resultátů vědeckých anket, staví proti poučování mládeže o věcech sexuálních ve školách (a

vyslovuje se také proti koedukaci), protože takové přednášky ve školách úplně ničí blahodárnou výchovu rodičů. Vybízí rodiče, aby se takovému systematickému kažení svých dětí vši mocí bránili.

Ze má pravdu, to potvrzuje zkušenost i jinde!

Srbské Příjepolje dostalo nový římskokatolický chrám, který byl dne 27. května t. r. posvěcen za přítomnosti ohromného množství lidu. Nový chrám bude sloužiti četnému katolickému obyvatelstvu v městě a okolí.

Dalmatské katolické kněžstvo koná od 10. do 12. července svůj sjezd ve Splitu, na němž pojedná důležitá a časová témata: Moderní metody práce mezi mládeží, dr. Pilepič, Cyrilometodějská idea v dnešní době, bělehradský konsultor dr. Petlič, Náš tisk, dr. Andrič ze Záhřebu, Kněžstvo a spolky, dr. Ciko Tripo, Split. Po sjezdě navštíví sjezdovnici památný Trogir.

Křiževacký vладыka dr. Njaradi připravuje diecéšní synodou pro nejbližší dobu postní. Pozval si k sobě do Křiževců msgra Enrica Benedettiho, aby navrhl stručný program synody. Msgr Benedetti je známý přítel slovanských katolíků, který po 20 let působil v kongregaci De Propaganda fide, a později též v kongregaci pro Východní církve, kde byl právě referentem o slovanských diecésích. Zná tudíž dobře potřeby a otázky, jež budou řešeny na církevní synodě.

BULHARSKO

Pramenem nepřátelství bulharského pravoslavlí proti katolické Církvi byl mocný vliv, kterým opanovalo mezinárodní zednářství zvláště vyšší církevní kruhy pravoslavné v Bulharsku. Organ bulharského národního Svazu, vedeného gen. Zekovem, „Objedinenie“, odhalil podkopnou činnost zednářstva v bulharském pravoslavlí. Zed-

nářem byl zemřelý exarcha bulharský Josef († roku 1915), zednáři byli jeho někteří poradci i někteří členové bulharského církevního synodu. K zednářství se hlásili i mnozí profesori duchovních seminářů a bohoslovecké fakulty. Hlavní redaktor „Cerkvena g Vestnika“, věstníku bulharské pravoslavné církve, profesor Djulgerov, o jehož nenávislných polemikách s katolickým listem „Istina“ jsme častěji už referovali, je předákem zednářským. — Očista bulharského pravoslavlí od tohoto neblahého vlivu zednářského je první podmínkou náboženského obroditi v Bulharsku.

V památném monastýru Rylském sešli se ke společné poradě srbští a bulharští pravoslavní bohoslovci, a ujednali, že každoročně budou konat společné sjezdy střídavě v Bulharsku a Jugoslavii, že budou bojovat proti bezvěří, že budou vydávat společný bohoslovecký časopis, usilovat o sjednocení pravoslavných církví a sblížení svých národů. Cestou k užším vzájemným stykům má býti výměna bohoslovců studujících na sofijské a bělehradské pravoslavné fakultě.

Napjatý poměr Bulharska a Jugoslaviie bude, bohdá, patřit už zcela jen minulosti. Cestu smíření urovnávaly napřed vzájemné návštěvy politické a nyní dochází i na styky kulturní. V lednu navštívili Jihoslované Sofii a nyní zase Bulhafi vrátili se s návštěvou Bělehradu, Záhřebu a Lublaně domů. Bělehradské divadlo hrálo dokonce na počest bulharských hostů bulharskou komedii „Zlatý důl“, a její autor St. L. Kostov byl bouřlivě pozdravován. Výsledek zájezdu i pro kulturní praxi je významný. Až dosavad se nesměly v Jugoslavii volně prodávat bulharské knihy. To zavinovale vzájemnou neznalost obou bratrských národů. Nyní tato překážka padla a bulharští vydavatelé poslali už své nabídky jugoslávským knihkupcům.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Rozvoj mladé větve salesiánské na Moravě nedal se už déle tšnit v tá-

dové kolébce fryštátské. Nebylo tam už místa pro nově se hlásící dorost. Uvolnění má přinést nové salesiánské „oratorium“, které v dů-

věře v pomoc Boží a přízeň lidské dobročinnosti stavějí jako živý pomník svému svatému zakladateli Don Boskovi v roce jeho svatořečení na půdě nejpotřebnější — v Moravské Ostravě. Svěcení základního kamene tohoto salesiánského ústavu v neděli, dne 17. června, jež vykonal sám moravský metropolita, arcibiskup dr. Leopold Prečan, stalo se radostnou a mohutnou manifestací 20 tisíc věřících pro svatou myšlenku Don Boskova apoštolátu, zvláště na palčivé půdě ostravské. Kéz dobrotivý Bůh vzbudí na přímluvu sv. Jana Don Boska jeho duchovním synům pracujícím na záchranu naší ohrožené mládeže, co nejvíce stědrých podporovatelů, aby začaté dílo dokonali nejen na Ostravsku, ale i jinde, kde na ně už toužebně čekají.

Zajímavou notickou uveřejňují dominikánští bohoslovci olomučtí v „Museu“ (čís. 5) o poslední návštěvě učeného dominikána P. G. Lagrangea, který přednášel na akademickém týdnu v Praze. „Velice se mu líbily české mešní zpěvy; zazpívali jsme mu proto několik mešních písní. Podpisuje nám svá díla, napsal do knihy „Perfection chretienne et Contemplation“ (Křesťanská dokonalost a rozjímaní) latinsky: „Slouže mši sv. ve vašem konventě a naslouchaje překrásným zpěvům křesťanského lidu této země, přijal jsem velikou posilu nauky vyložené v této knize!“ Cizinec hodnotí tu nadšeně, pro co u nás mizí zájmem a správně ocenění!

Rámecem činnosti, již se v jednotlivých seminářích čsl. věnují naši bohoslovci vedle svého vlastního studia bohovědného a asketicky-výchovného, jsou domácí literární jednoty, udržované starou tradicí a „kroužky“, jež jsou jakýmsi ohlasem současného života, jak na něj reaguje ve své přípravě náš kněžský dorost. Literární jednoty mají svá bližší pojmenování: v Brně a v Praze „Růže Sušilova“ v Olomouci „Stojanova literární jednotu“, v Králově Hradci „Brynychova jednotu bohoslovců“, v Čes. Budějovicích „Kroužek bohoslovců „Jirsík“, v Rožnavě „Škola sv. Tomáše“, ve Spízké Kapitule „Spolek sv. Pavla apoštola“. O své činnosti referují v „Museu“ (čís. 5) tyto „kroužky“: z Brna: sociologický (slavil už

40. výročí trvání) a „unio pro missionibus“, z Olomouce: kroužek cyrilometodějský, literární, Mariánská družina bohoslovců a kroužek tělovýchovný. Tím není ovšem řečeno, že v jiných seminářích nejví bohoslovci zájem o různé obzory mimotheologické. Při menším počtu zůstává tato činnost soustředěna v jednotách, jak svědčí seznam témat přednášek! Naši bohoslovci se hledí v zátiší seminářů co nejsvědomitěji všestranně připravit pro kněžské budoucí působení.

ČECHY

Spolek sv. Rafaela na ochranu katolických vystěhovalců získal pro naše krajan-y-vystěhovalce v Jižní Americe nadšeného misionáře, františkána dra Jáchyma Procházkou. Odejel na dalekou cestu 30. června lodí Madrid; veze s sebou potřebné liturgické věci, zvláště přenosný oltář, aby mohl i v neopuštěnějších krajích našim krajanům sloužiti mši svatou. Do Buenos Aires dojde dne 26. července a zdrží se tam až do světového eucharistického kongresu (10.—14. října), aby naň připravil naše krajan-y. Provázet ho bude řeholní bratr slovenský ze Společnosti Božího slova. Prosíme své čtenáře o modlitbu i almužnu v zájmu této krajaňské misie, kterou slíbil i náš ACM. morálně i hmotně podporovat.

Návrh „ústavy slovanské říše“, který v červnu r. 1914 poslal dr. Kramář ruskému ministru zahraničnímu Sazonovovi, dostal se právě do české veřejnosti ze sovětské archivní publikace. Podle tohoto návrhu měla se skládat „Slovanská říše“ z Ruska, z carství polského, českého a bulharského, z království srbského a černohorského a měla tvořiti jakýsi Svaz, v němž by jednotlivé části měly sice místní samosprávu, ale rozhodování by spočívalo v rukou ruských. Na počátku války nereagovalo Rusko na tento návrh Kramářův — vždyť jeho uskutečnění záviselo přece na výsledku války, která teprve začínala, ale když vlivem spřátelené Francie a Anglie oživil v Rusku zájem o „československou otázku“ (roku 1916), Rusko neuznalo myšlenku Kramářovu „za výhodnou“ pro sebe. Vědět doba, že ruská vláda, kolik nesnáží měla až dotud jen s katolickou Polskou, a ta-

kových nesnázi byl by ji návrh Kramářův přinesl novou řadu. Pro slovanofilské smýšlení Kramářovo je však návrh jeho z roku 1914 typický. Miloval a miluje svoje zidealizované Rusko snad více, než zemi, po které chodí.

SLOVENSKO

První svěcení 28 novokněží, misio-nářů Společnosti Slova Božího v Nitře, vykonal 6. května biskup Schöpelrey z čínské provincie Honan, kde pracuje už 32 let jako misionář. Novokněží dokončili bohoslovné studium v Mödlingu u Vídně a v Nitře přijali společně svěcení kněžské a slavili též společně své prvotiny dne 10. května. Byl to dojemný průvod primiční, v němž kráčeli za sebou jednotliví novosvětcenci, vždy provázeni dvěma ministranty, dvěma bohoslovci, rodiči a příbuznými. Dne 10. května o 8. hod. mělo nejprve 14 novokněží primici u pěti oltářů v kostele a u 9 oltářů venku postavených, o 10. hodině pak zase druhých 14 novokněží slavilo své prvotiny. Primiční kázání byla v trojí řeči pronesena. Pro Nitru a slovenské katolíky byla to nejen velká náboženská slavnost, nýbrž i nejlepši propagace pro misijní myšlenku.

Katolické studentsko vysokoškolského internátu Svoradova v Bratislavě představilo se velmi případně slovenské veřejnosti dne 15. května „radiovou půlhodinkou“. „Spevokoli“ ústavní přednesl nejprve ukázky církevního zpěvu, jež pěstuje v domácí kapli ústavu, dr. Kaššovič načrtl obrázek ze života Svoradova a pak následovaly písně národní. Tak se dovědí o Svoradově i ony kruhy, které se nezajímají o katolického studenta slovenského.

PODKARPATSKÁ RUS

Učitelé mezilaboreckého okresu (početem 120) a žáci měšťanské školy mezilaborecké (30) uspořádali koncertní zájezd do historických zemí. Zvláště milého přijetí se jim dostalo u fy Batovy ve Zlíně, kde s velikým úspěchem mravním i hmotným zpíval obojí sbor ruské písně. Na rozloučenou navštívili hrob zemř. továrníka To-

máše Batě a zazpívali „Otče náš“ a „Věčnoja pamjať“. Z Moravy odjeli do Prahy, kde koncertovali na Slovanském ostrově. — Propagační význam takových zájezdů — jsou-li dobře připraveny, je nepochybný a oboustranný.

OO, basiláni východního obřadu konali v letošním květnu (12.—20.) velmi zdařilé katolické misie v Chustu, jichž se účastňovali nejen řeckokatolíci z města a okolí, ale též pravoslavní, „sobotníci“ a odpadlíci. Na zakončení misijní pobožnosti přijel do Chustu mukačevský biskup řeckokatolický, megre Stojka z Užhorodu a v závěrečném proslavu povzbudil věřící k vytrvalosti v dobrých předsevzetích. Bylo tohoto náboženského posílení třeba už také pro současné téměř manifestace pravoslavných nedaleké obci Ize.

Čeští katolíci v Mukačevě na Podkarpatské Rusi zasloužili si svou živou účastí na náboženském životě farnosti důvěry a přízně duchovní správy římskokatolického kostela, zvláště jeho faráře megra dra Jóny. O loňském svátku našich slovanských apoštolů posvětil jim šéfredaktor P. Zamykal z Olomouce nové sochy sv. Cyrila a Metoděje, jimiž ozdobila obětavost našich krajanů krásný oltář sv. Josefa ve farním kostele mukačevském. Ačkoliv je farnost většinou maďarská, duchovní správa vítala a podporovala úctu našich krajanů k sv. apoštolům slovanským. Krajané katolického smýšlení sdružili se v Mukačevě v kulturně-náboženský „Svaz křesťanských rodičů a přátel katolický výchovy“ a dali tak příklad k následování i sousednímu krajaňskému Užhorodu, kde si založili též odbočku Svazu. A nechtějí mít spolek jen na papíře, snaží se jim šířit a prohlubovat uvědomení náboženské i národní.

Autonomia Podkarpatské Rusi bude se podle časopisu „Russkoe Slovo“ týkat nejprve oboru školského. To znamená, že Podkarpatská Rus bude vydržovat celou školní administrativu ročním obnosem asi 35 milionů Kč. Vyňaty budou z této autonomie české školy, které zůstanou v kompetenci ministerstva škol a vydržovat je bude stát.

ŘÍM

Sv. Otce bude zastupovat na mezinárodním eucharistickém sjezdu v Buenos Aires v Jižní Americe státní sekretář, kard. Pacelli. Delegováním jednoho z nejvýznačnějších kardinálů projevil Sv. Otec zvláštní uznání nejen katolíkům Argentiny, nýbrž i celé tak zvané latinské Americe.

Čtyřsté výročí smrti geniálního italského malíře Antonina Allegriho, zvaného všeobecně podle rodiště Correggio, bude oslaveno v Parmě tím, že v tamější katedrále osvětleny budou silnými reflektory památné jeho fresky, představující Nanebevzetí Panny Marie. Podobně osvětlí reflektory i v kostele sv. Jana Evang. Correggiovy fresky „Kristus ve slávě“. — Correggio zanechal po sobě přes svůj poměrně krátký život — zemřel 40letý — bohatý umělecký poklad. Jeho díla, vynikající něhou a souladným půvabem, jsou ozdobou světových obrazáren: pařížský Louvre má jeho obraz Mystické manželství sv. Kateřiny, vatikánská obrazárna Vykoupení, draždanský Zwinger Sv. Sebestiána, Parma Snětí s kříže, Londýn: Ecce homo.

Vatikánská rozhlasová stanice oslavila letošní svatodušní svátky tím, že vysílala sváteční epistolu ze „Skutků apoštolských“ ve 32 jazycích. V mnohánásobném počtu oživlo tak ono shromáždění ze všech národů, které před 19 sty lety užaslé naslouchalo zvěsti apoštolů o seslání Ducha sv.

ANGLIE

Skotská církev konala v letošním květnu svůj výroční sjezd, kde byl oficiálně zjištěn vzrůst katolicismu ve Skotsku. Roku 1821 žilo ve Skotsku pouze 70.000 katolíků, čili 3.5 proc. všeho obyvatelstva. Roku 1851 vzrostl počet katolíků na 150.000, roku 1881 na 327.000 a dnes činí už 645.000, čili právě 15 procent obyvatelstva. A příčinou tohoto vzrůstu není irské přistěhovalectví, poněvadž právě naopak se ze Skotska vyšetřovala celá řada Irčanů, když vznikl samostatný stát irský.

V severním Irsku (v Ulsteru) zahá-

jili oranžisté, to jest extrémní protestantská organizace, násilnou agitaci proti katolicismu, jež se projevila zvláště v městě Belfast útokem na katolickou faru. V tomto měsíce právě konala „Společnost katolické pravdy“ (Catholic Truth-Society) svůj kongres. „Boj proti náboženství je bojem za socialismus“, toto heslo má v čele orgán „Ligy socialistických volnomýlenkářů“ v Anglii. Je to měsíčník nedávno založený a nesoucí významné jméno „Struggle“ (Válka).

Hlasy, volající po revizi školních učebnic. Známy anglický katolický spisovatel Hilaire Belloc uveřejnil nedávno v týdeníku „The Universe“ i v jiných časopisech několik článků o způsobu, kterak někteří, a to vážní angličtí historikové píšou o Církvi katolické jako o nějaké kontinentální sektě. Zvláště poukazuje na protikatolickou tendenci jisté vážné dějepisné učebnice školní, určené pro obecné školy, které se používají již přes 20 let a která se dočkala mnoha vydání. Jmenuje se „The pupils Classbook of English history“ (Dětská učebnice anglického dějepisů). Již pouhý zbežný pohled nás poučuje, s jakým nepochopením se v ní líčí dějiny Církve katolické. Katolická Církev prý sice položila základy také anglické kultuře, avšak byla tu vymýcena a nahrazena „pravým pojmem křesťanství“. Udušení Církve katolické v Anglii a založení nové církve líčí se dětem jako přirozený rozkvět pokroku, jako rozumný přechod od věrejška na dnešek, jako někdejší víra jejich dědů. Dětky se nedovědí, že je to hierarchicky uspořádaná a po celém světě rozšířená Církev s přesně vyhraněnými dogmaty a s biskupy, kteří jsou pravými nástupci svatých apoštolů, a s kněžími, kteří mají moc konsekrovati a odpouštěti hříchy.

Krvavá pronásledování katolíků v 16. století obývá kniha touto jedinou větou: „Národ byl s Církví nespokojen, proto došlo k reformě, která anglickou církev úplně obnovila.“ —

Nakonec se Belloc táže: „Nenastává tu anglickým katolíkům povinnost, aby podnikli rozhodný boj za revizi historických školních učebnic?“

BELGIE.

Dívčí sekce Katolické akce belgické zorganizovala na neděli 24. června v Bruselu sjezd 50.000 svých členek. Pontifikální mši svatou sloužil pod arkádami paláce „Cinquantenaire“ mechlinský arcibiskup Van Roey u přítomnosti královny Astridy, apoštolského nuncia a všech belgických biskupů.

Belgická královna Astrida a královna-vdova věnovaly zlato a drahé kameny na korunu, která bude zdobit milostný obraz Matky Boží v Alsemerbergu u Bruselu. Korunovaci vykoná belgický primas kardinál Van Roey.

Liberální ministr osvěty v Belgii, Maistriaux, ujistil zástupce katolického episkopátu, že vláda splní ujednanou dohodu, podle níž katolické školství belgické má vydržovat stát.

Mezinárodní liga volnomyšlenkářská (Ligue Internationale des Francs-maçons) koná svůj letošní sjezd v Bruselu (31. srpna—2. září). Sdružuje v sobě členy Velkých lóží (zednářských) všech zemí a vznikla vlastně ze sdružení zednářů-esperantistů, kteří mezinárodní řečí — esperanta — a svých organizací chtěli použít k šíření Volné myšlenky. Nazývali se „Esperanto Framasona“ od svého prvního sjezdu esperantského v Boulogni roku 1905. Později roku 1913 rozhodli se na sjezdě v Berně, přijímat do své organizace esperantské všechny volnomyslitele, i když neznali esperanta, a tak došlo i ke změně jména v „Universale Framasona Ligo“ za předsednictví portugalského ministra Limy. Další reorganizaci „Ligy“ provedl roku 1926 zednářský publicista vídeňský Evžen Lennhoff (Loewy), utvořiv skupiny podle států a povolání, a zvláštní sekci pro mládež. Zástěrou zednářských cílů učinil libivá pacifistická (mírová) hesla. Lennhoff je dnes vedoucím duchem „Ligy“, která od esperanta přešla k opatrnému, ale tím nebezpečnějšímu potírání křesťanských zásad životních.

FRANCIE

V Paříži byly v červnu otevřeny dvě výstavy křesťanského umění: „Výstava umučení Páně“ (L'Exposition de la Passion) v paláci Trocadero, a „Výstava dnešního umění“ (L'Exposition de

l'Art d'aujourd'hui) v paláci de Rohan. První výstava jest ohlasem 1900. výročí smrti Spasitelovy a shromáždila vzácný umělecký materiál. Od primitivních počátků starokřesťanského umění přes renesanci až do doby přítomné, najde návštěvník Trocadera veledíla náboženského malířství od Velasqueza, Rembrandta, Michala Angela, Leonarda da Vinci, zachycující dílo lidského Vykoupení. Dále spatří tam emaily, řezby ze sloně, vitráže, miniatury, umělecké výrobky zlatnické — vše umělecky sestavené. V paláci de Rohan je zase umístěno náboženské umění moderní, díla Ronaultova, Bourdellova, Leoirova, G. Moreauova a jiná. Bohatá je zvláště expozice chrámové architektury. Pařížské výstavy podávají novým dokladem staré pravdy, že vira a náboženství dovedou pravého umělce nadchnout k výtvarům nesmrtelným, které mluví k lidskému srdci v každé době úchvatným dojmem. Kde chybí umění toto nadpřirozené posvěcení viny, může sice povstat též zevnější krásno — ale mrtvé, bezduché...

NĚMECKO

Katolická mládež německá, která v počtu 50.000 shromážděna byla na dvou svých sjezdech: v Heltdorfu a Cáchách zaslala pozdravné telegramy Sv. Otci, v nichž obnovila přísahu své věrnosti katolické Církvi. Sv. Otec dal svým státním sekretářem, kard. Pacellim, vyslovit sjezdům své poděkování a udělil jim apoštolské požehnání.

AMERIKA

Kanada. Dar Svatému Otci. Kanadští přírodovědci shromáždili sbírku polárního rostlinstva, a jako herbář poslali ji darem Sv. Otci do Říma. Na herbáři pracovali: Gerard Gardner, universitní profesor v Montrealu, p. Dutilly O. M. J. a mladý skaut Mahoney. Květiny sbírali v okolí Hudsonova zálivu, vozice se na plachetnici, která nosí jméno Pia XI.

Sběratelé vyvolili msgra Turquetila, apoštolského vikáře Hudsonova zálivu, kterého jinak jmenují „arktickým biskupem“, aby sám osobně odevzdal Sv. Otci tento pěkný dar. — Nebylo mu však možno, aby jejich i

svému vřelému přání vyhověl — proto herbář poslán do Říma do kláštera oblátů Mariiných, aby jej Sv. Otcí odevzdali. Kongregace ta zvolena proto, poněvadž k ní náleží msgr. Turquetil.

Sv. Otec s radostí přijal vzácný dar a celý podrobně prohlédl a pak se vyjádřil, že se postará, aby herbář byl co nejdéle uchován.

Přípravy k mezinárodnímu eucharistickému kongresu v Buenos Aires. Přípravný výbor sjezdový vydal v obovském nákladu nový eucharistický hymnus, který složil básník Sara Montes de Oca de Cardenas. Hudební doprovod pochází od prof. Josefa Gila. Obojí výtvar je výsledkem básnické i hudební soutěže. Kromě toho byl vydán sjezdový zpěvníček písní, které se o kongresu budou zpívat a které i s hymnem jsou pilně cvičeny v katolických školách a organizacích argentinských. Také už byla ohlášena oficiální modlitba sjezdová k počtě nejsvě-

tější Eucharistie. V úvodní části obsahuje vyznání víry v přítomnost P. Ježíše v nejsv. Svátosti a pak tyto prosby: „Pane Ježíši, požehnej tomuto eucharistickému kongresu, který budeme konat k Tvoji větší chvále. Dej mu nejpěknější úspěchu. Kéž láska Tvého srdce slaví triumf nad lidskou chladností. Kéž stále více se rozšiřuje známost Tvé skutečné přítomnosti v nejsvětější Svátosti. Kéž čím dále tím více planou srdce láskou k Tobě, který jsi láska sama... Kéž se šíří praxe častého sv. přijímání a uskutečňuje každodenní spojování duší s Tebou, který Jsi Životem. Kéž se všechny národy světa dají cestou za nejsvětější Eucharistií a vyhlásí Tě králem svým na všechny věky. Amen.“ — Modlitba byla vydána v jazyku francouzském, anglickém, vlášském, německém, portugalském i arabském pro celý svět. Roztříděné Slovanstvo není, bohužel, pojato v mezinárodní eucharistickou chválu.

Náboženský a kulturní život našich krajanů v zahraničí.

(Z krajauské korespondence Spolku sv. Rafaela a ACM.)

Z Rumunska: Tak Vám sděluji, že před velikonoce jsme si vyprosili na Rumunech, aby nás pustili do svého kostela, abychom si mohli vykonati křížovou cestu. Nechali nás tedy po čtyři neděle chodit do kostela. (Vlastního katolického kostela nemáme). Jelikož měli Rumuni velikonoce o týden později, tak jsme si vyprosili, aby nás také na Velký pátek pustili do kostela. Chtěli jsme si udělati Boží hrob a tak nás také nechali. Ženy sehnaly roucha, obraz, květiny a tak jsme si Boží hrob pěkně vystavěli. Já jsem udělal dřevěný křížek, připevnil bronzový křížek a položili před oltář na roucho, kolem jsme dali 6 svíček a šli jsme k líbání. Přišli někteří Rumuni se dívat, jak konáme naši pobožnost. Když měli Rumuni Velký pátek byli v kostele jen dva, kostelník a jedna žena. Nás však bylo na Veliký pátek 65 krajanů a je nás jen 17 rodin, kdežto Rumunů je 80 rodin. Na Bílou sobotu jsme si pak udělali

vzkříšení. Bylo v 6 hodin večer. Tak jsme udělali hůlku a na hořejší konec jsme připevnili sošku Panny Marie. Okolo přivázaly ženy stuhý a pentle, co jen mohly doma sehnati, děvčata oblékly do bílých šatů, nejstarší měla věnec na hlavě a nesla hůlku s Paninou Marií. Menší děvčata držela stuhý a tak jsme obešli třikrát kostel, při čemž jsme zpívali „Hle, vstalt jest nyní Kristus Pán...“ Jak nás Rumuni spatřili, sběhli se se všech stran, takže byl kostel naplněný do posledního místečka. Na Boží hod nemohli jsme, bohužel, konati pobožnost, Rumuni měli Květnou neděli a nepustili nás do kostela, až v pondělí přišel důstojný pán a měli jsme mši sv. Rumunům se tak líbila naše pobožnost, že nám nyní dovolili přijít každou neděli do kostela a po jejich mši sv. si vždy zazpíváme nějakou českou církevní píseň, líbí se jim náš zpěv. Nemáme ale všichni zpěvnky a tak Vás srdečně prosíme, abyste nám ně-

jaké zaslali. Máme kancionálek pro veřejnou a domácí pobožnost. Dne 4. března měli jsme za Váš spolek také pobožnost, byli jsme odpoledne v kostele a prosili jsme Pána Boha, aby Vás posilnil a dal zdraví a požehnání za všechno, co už jste nám zde dobrého prokázali. Jenom prosím Vás, jestli můžete někde dostat pro mne tu harmoniku, mnoho nocí ani nespím radostí, když si vzpomenu, že bych konečně ji mohl dostat. To by pak teprve Rumuni viděli, co umíme, až bychom si zazpívali k harmonice anebo zatancovali. Je nám to vždy líto, že si nemůžeme ani tu nejmenší zábavu uspořádati. Snad se najde ve staré milé vlasti dobrodinec, který by nám tahací harmoniku daroval, Pán Bůh aby ho požehnal a tisíckrát „Zaplat Pán Bůh!“

Z Francie. (Forges.) Vážený pane redaktor! Rád bych Vám něco zdedil od nás z Francie. Nás je tunák na sto Slovákův, roduverných katolíkův, ať celý familije zdržujeme sa tunák za našim chlebičkem. Bohužiaľ, ťažko nám to padnie, poněvač máme ťažkú prácu; većinou drabáme našej spoločnosti repu, pracujeme na polnohospodárstvu. Tak volakerí krajané sú už tunák asi po osem rokú, ať po desjät, a niektorí dva, tri. A tak sme sa jednú zešli a promluvili mezi sebou, že keď to dal Pán Boh, aby sme obdrželi slovenského kňaza, aby sme sa mohli vyzpovedať a k sv. prijímaniu pristúpiť. Tak nám to Pán Boh udelil. Byl to krásny deň sobotní, keď prišiel P. Andreas, kapucínok, sem za nama do Forges. Bylo to 6. a 7. apríla. Velice zme byli rádi a jak sa naše srca potiešila, bude nám to památny na večnost, jakú slavnost a pobožnost zme mali, že sa to každému ľúbilo, a to ať Francúzom. Pán P. Andreas krásne to zariadil. Jak prišiel, hneď nám oznámil, aby sme sa zešli većim počtom do kostola. O 7. hod. bol rúžanec, litanie a kázanie. A na druhý deň — to bylo v sobotu — oznámil nám sv. zpoved. V nedělu bylo sv. prijímanie a po obědě litanie a sv. požehnanie. A potom, keď bylo všecko skončeny, prišiel fotograf a dalí zme sa zebrať. Taký Vám to hneď posielám... Tak Vám ďakujem, že ste nám tak zbudil naše svědomie! Ach, jak zme teraz šťastni — všeci Slováci. Nech Vám to Pán Boh od-

plati! — S bratrskym pozdravom Štefan Belák.

Z Fort Williamsu v Kanade: Prosím Vás buďte tak laskavi, som vystahovalec čl. na tento čas zdržujúci sa v tomto meste, leba som tuna ať s celou mojou familiú.

Dostal som mesačník „Hlasy z domova a misií“ čís. 12, to jest číslo decembrové, ako čítam, prišiel som na článok, ktorý znie, že posiláte vystahovalcom kníhy a čítanie v duchu katolíckém, což jest velmi chvalitebná vec. Lebo žiaľ Bohu, už tu nejsme ako sme boli, keď sme odchodili z našeho katolíckého Slovenska. Z nás už páchne a nie málo, ale už 85 proc. len duch neverecký, ktorý sa hlásá z Ruska. Dobré ale ako sa veci majú, Vy tiež len za ten čas môžete to čítanie dať nám zdarma, dokial Vám dať a jak Vám nedajú, odkial budete brát na tento dobrý cieľ? Já myslím, keď pomáháte Vy, máme pomôcť taký i Vám. Jak sa rozpoznáme, napíšem Vám, ako sa mi tu máme na poli cirkevním a čo máme tu nového v našom osadnom živote a čo nám treba, aby sme sa udržali v tom, v čom sme sa narodili. Túžebne budeme očakávať Vašu odpoved.

Z Toronta v Kanadě: Já dole podpísaný dovolujem si Vám napisať pár riadkov a veľmi by som sa cítil šťastný a za moc by som si to pokládal, ak byste mojej žiadosti vyhověli, jestli je to možná vec. Já sa zdržujem v meste Toronto v Kanade od r. 1930, šiel som sem za kusom chleba a som sa zmýlil. Roboty niet, ani vyhlady niet ku zlepšením robotních pomerov. A čo mi je najviac luto, a chýba nám Slovákom, je kňaz slovenský, abysme mohli čuť slovenskú kázeň v nedělu; ani niet kde na sv. zpoved, a človek žije iba v bludu. Mnogi k tomu navykli bez kňaze. Je tu Slovákov 3000 a z nich chodí do kostela 20 lebo 30, to je smutná vec. Tak bych Vás prosil, jestli máte pár knížek starých křesťanských na čítanie, či byste mi neposlali. Do kraju mi chodí „Posol Božského Srdca Ježíšova“, ať „Královna sv. ruženca“, ať som členom Spolku sv. Vojtech. Moje manželka mi vystrihla ty články, čo ste mali v časopisoch a poslala mi sem. Tak pošlete mi také čítanie, budu mať z toho velkú radost a prejem Vám požehnanie Boží. — Sdruzenec

mužov Božského Srdca Ježíšovo.

Krajan, salesiánský klerik, píše z Argentiny: Zasláné nám kalendáře na rok 1934 jsme obdrželi, ale nedostalo se na 6 rodin a přejí si české, zasláné slovenské kalendáře se lidem velice líbí a proti ti druzí, kteří ještě nemají, k nám chodí do ústavu každou neděli se tázat, zdali již přišly české kalendáře. Proto Vás srdečně prosím, můžete-li a máte-li nějaké, pošlete nám je.

Zároveň Vás uctivě prosím, zdali by mně někdo nemohl darovati Rádkovy dějiny národa českého. Mnohdy se naskytne ve škole při vyučování debata o severních národech, mezi ně náleží také naše česká vlast, a ve zdejších dějepisech mnohdy je buď málo zmíněno o pravém původu, anebo dokonce špatně přeloženo od špa-

nělských nebo italských historiků různé závažné děje. Chci zůstatí nadále věrným Cechem a vždy, kdekoliv se mně naskytne příležitost, chci hájiti naši českou vlast a náš český lid, o kterém často hůře se soudí, než skutečně je.

Těž nechci opomenouti vzdání upřímné díky za všechny zasláné různé časopisy, které často umožňují větší pochopení katolického tisku. Přijměte zároveň nejsrdečnější dík a pozdrav od našich zdejších Cechů, jejichž ditky docházejí k nám do ústavu do školy a na katechismus. Při tom se mi naskytne často příležitost vyprávěti jim o vlasti a o událostech, které se dozvim ze zasláných časopisů. Bůh Vám odplaf, neboť takto velice napomáháte v misijní činnosti zde.

**„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru,
Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.**

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydraul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest naším nejlepším doporučením.

pracuji rychle, vkusně a levně

Lékaři a zkušení lidé

Vám potvrdí, jak blahodárně
působí účinky francovky

ALPA

Masáže Alpou zmírňují lou-
pání v kříži, sílí svaly a osvě-
žují nervy. Několik kapek
francovky Alpy ve sklenici
vody dá nám dobrou a laci-
nou ústní vodu.

**Dbejte, abyste při nákupu
dostali skutečně Alpu.**

Až si budete pořizovati

sochy, oltáře,

Váš kostel zařizovati neb
opravovati, vyžádejte si
nabídku od naší sochař-
ské a řezbářské firmy

Pavel Juríček, Olomouc,

Křížkovského ul. č. 5.

(Vedle hlavní pošty.)

Čtěte posudky:

*Sochy sv. Josefa a zvláště
sv. Terezičky jsou umělec-
ky provedeny. Jsem spo-
kojen a rád Vaše umění
doporučuji. 30. března 1934.*

Farní úřad v Dol. Životicích.

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

traja bohoslovci Češi: Ant. Kovář, Václav Doležal, Ant. Remes, Slováci boli Z. Zátka, ktorý som prišiel z Kalifornie a čoskoro sa tam vráti. Jeden odesiel na rok do Jugoslavie. Okrem toho sa tu nachádza päť vystahovalcov z našej republiky, všetci dosť dobre zamestnaní. Pokusím sa poslať Vám ich adresy. Taktiež sa usilujem dozvedieť adresy našich spolubratrov Čechov a Slovákov, ktorí sa nachádzajú v Číne a v sev. Afrike.

Teraz už som sa dobre obeznámil s krajom. Jestli byste chceli nejaké zvesti, vždy som pohotove. Prípojujúc čo najvrúcejšie a najsrdečnejšie pozdrav zostávám Váš in Domino...

D.

Vystahovalecká misia ve Francúzsku. Poriadok prázdninový. V Paríži po celú dobu prázdnin, v mesiacu Juni, Juli, August 1934 sa koná v kostole cudzincov — l'église diocésaine des étrangers — Paris VI. — 33 Rue des Sévres, Métro Sévres — Babylon — pravidelná bohoslužba po všetky neделе a zasväcené sviatky (dňa 15. Augusta 1934, Nanebevzatie Panny Marie) vždy ráno v 8.25 hod. Pri nich sa káže a zpievá v jazyku našom. Tiež sa zpováda v témže kostole vždy v sobotu od 17. do 18. hod. a prede a po omši sv. Bohoslužby v Paríži koná predstavený misia nebo jeho zástupca vldp. arcibisk. notár Matyáš Wilhelm z Prahy.

V též dobe budú konány po celej Francii misie čiže návštevy našich krajanov v tých miestach, ktorá sa o to prihlásila. Za tým účelom príjede do Francúzska vldp. Vojtech Magnussek z Krasna nad Kys. v diec. Nitránskej. Poriad, jakým bude konať ty misie, oznámi tento vldp. misionár sám: bude kázat, zpovádať, poriadat schodze a prednášky, učiť detia a pod.

Predstavený misie megr. dr. Rudolf Zháněl, apoštolský protonotár, odebírá sa do CSR. na dovolenú neurčitú: preto sa krajanom oznamuje, že dopisy a žiadosti, adresované na misiu Paris VII.—20 Rue Monsieur, — nemohú byť vyriazované až na ďalší, čož bude oznámeno ve všetkých novinách. Naše listy sa prosí o uverejnenie tejto zprávy.

Z Francie — z katolíckej misie vystehovalecké. Oznamuje se všem přátelům, příznivcům a dopisovatelům katolíckej vystehovalecké misie — Missi-

on Catholique pour les Tchecoslovaques en France — Paris VII.—20 Rue Monsieur — že představený misie plukovník duch. v. v. msgr. dr. Rudolf Zháněl nastupuje dnem 1. července 1934 delší misijní cestu a po ní dovolenou na neurčitou dobu v CSR. V Paříži je v měsících červenci a srpnu 1934 postaráno o sváteční a nedělní bohoslužby se zpěvem a kázáním v našem jazyku, jež jsou v kostele cizinců — église diocésaine des étrangers, Paris VI.—33 Rue des Sévres — a to vždy ráno v 8.25 hod. Rovněž možno v ty dny před a po bohoslužbách mluvit s knězem z CSR., který jest ochoten vyslechnouti všechny krajany. — Tedy v červenci a srpnu 1934 konají se pravidelné bohoslužby v Paříži dále; rovněž dle ve Francii ještě jiný kněz z CSR., který navštěvuje roztroušené krajany, káže, zpovídá, koná pobožnosti v našem jazyku, shromáždění, přednášky a pod. V kanceláři misijní však neúčaduje; všechny listy a dotazy, žádosti a pod., adresované na misii nebo na jméno představeného, nemohou proto býti zodpovídány, až na další, cožž bude oznámeno.

Katolícká misie pro příslušníky republiky československé, dleci ve Francii. (Mission catholique pour les Tchecoslovaques en France.)

Čechoslováci ve Francii. Čechoslováků čítá se ve Francii na 50 až 70 tisíc duší. Jsou ze všech končin a ze všech národů, obývajících naši CSR. Podle nejnovějších odhadů tvoří Slováci 60 proc. této naší emigrace, Čechoslováci netvoří ve Francii samostatných osad. Nanejvýše pracují-li v jednom závodě, vystaví pro ně podnik příbytky, takže je jich pak více pohromadě. Většinou bydlí roztroušeně, zrovna tak, jako jsou roztroušeni po celé Francii. Většina naší emigrace je chudá; jdou do Francie, nemajíce roboty v domovině; chtějí si něco uspořít, pak se opět vrátí domů, kde si z úspor doufají zakoupiti políčko a domek. — Než jsou ve Francii též emigranti z dob předválečných (kdežto ti, o nichž jsme mluvili nahoře a kteří jsou počtem daleko vyšší, přišli sem až po válce, následkem změněných poměrů hospodářských u nás); tito předváleční naši kolonisté zaujímají

často velmi pěkná místa a jsou i zámožnými obchodníky, živnostníky, sládky, kožišníky, krejčími a pod.

Vznik misie. Hned po válce dlelo v Paříži několik kněží z našich krajů na studiích, kteří krajanům ochotně posloužili v jejich duševních potřebách. Neboť třeba vystačí krajané francouzskou řečí při svém denním zaměstnání, poslouchati slovo Boží, kázání, rozuměti evangelium, zpovídati se, vyjednatí křesťanské oddávky a pod. je dosti těžko pro každého v cizím jazyku. Na těchto prvních stránkách katolické misie pro ČSR. ve Francii zůstanou vždy zlatými písmenami zapísána jména prvních průkopníků, totiž: kanovník msgr. dr. Josef Hanuš z Prahy, universitní profesor dr. František Dvorník z Prahy-Olomouce, profesor Augustin Neumann, OSA. z Brna, profesor Josef Vladyka z Prahy, profesor Alois Jarmer V. D. z

Mor. Třebové-Nitry, notář Alex. Titl z Prahy-Vinohrad, notář katecheta M. Wilhelm z Prahy a j. Tato duchovní správa, čili ještě lépe duchovní výpomoc jevila se nejprve v pravidelných bohoslužbách s českým kázáním a českými zpěvy, pro něž získán kostel cizinců — église diocésaine des étrangers — Paris VI.-33 Rue de Sévres. Ale též krajané mimo Paříž — nemluvě ani o širokém okruhu pařížském — přejí si občas návštěvu a pomoc kněze-krajana. Tak se šíří obor misie neustále. Aby jenom poněkud bylo vyhověno všem žádostem o pomoc duchovní v jazyku mateřském, k tomu bylo by potřeba nejméně 6—10 kněží z našich vlastí. Ti by si vyvolili za sídlo některé místo, kde je hodné našich krajanů; tam by měli pravidelnou bohoslužbu a odtud by pak pravidelným turnem navštěvovali krajany okolní.

Literatura.

Byzantinoslavica. Sborník pro studium byzantsko-slovanských vztahů. Vydává Byzantologická komise při Slovanském ústavě. Výkonný redaktor Miloš Weingart. Vychází za podpory min. školství a nár. osvěty.

Nikolaj Okunev: Monumenta artis serbicae. Sešit I. V Praze 1928. Fol. osmerka + tab. XIII. Sešit 2. V Praze 1930. Fol. osmerka + tab. XII. Cena 80 Kč (vždy 1 barevný obraz a 12 světlotiskových).

O Konnersreuthu—Terezii Neumannové vyšlo právě III. vydání „Spasitel jest dobrý“, od P. O. Standingera v překladu superiora K. Kolíška. Jest to přepracované a rozmožněné dílo s nejnovějšími zprávami. Stran 208 se 2 novými obrázky. Cena lidová, pouze 8,50 Kč. Objednávky přijímá administrace „Růže lurdské“ v Brně, Falkensteinerova 42. — Pěkně vypravená knížka hodí se za milý dárek.

PhDr. František Robenek, Velkomoravská metropole, k dějinám její lokalice, Kroměříž, 1934. Profesor kroměřížského arcibiskupského gymnasia dr. Robenek zabývá se už po léta

dějinami Velké Moravy, hlavně po stránce jejího místopisného určení. V brněnské „Hlídce“ obhazuje už od roku 1927 svou teorii „panonskou“, již klade středisko mojmírovské Velké Moravy do Panonie (nynějších Uher) proti tradičnímu mínění o moravském Velehradě. Tím se ovšem dotýká také otázky dějiště působení sv. apoštolů Cyrila a Metoděje. Jde o starý spor, který už před jubilejními lety cyrilometodějskými vzplanul mezi Bedou Dudíkem a V. Brandlem a který zplodil od té doby nejružnější teorie o poloze starého Velehradu (Červinka, Zavadil, Šimek, Hudal atd.) — ale rozřešení se nedomáhal — pro nedostatek pramenů. Dr. Robenek se snaží ze širšího stanoviska dějinného, hlavně na podkladě maďarských pramenů, ale zase jen vědeckými domněnkami, které nepřesvědčily ani odborné historiky, jako je dr. Dvorník, aby upustili od tradiční lokalice Velehradu. Moravský Velehrad neztratí svého významu pro své duchovní spojení s životodárnou myšlenkou cyrilometodějskou, ať řešení dějinné lokality jeho dopadne jakkoliv!

ДАВЪСН НДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 9.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Svatý Václave	253	Obnovitel katolické Bosny	264
U našich bratří Poláků	254	První mše svatá na lodi	266
Obrázky ze Slovenska	255	Křesťanský Východ	268
"Uniatky" na Litvě a Bílé Rusi	259	Katolický obzor	274
Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863	260	Náboženský a kulturní život našich krajanů v zahraničí	280

Hovorna redakční.

Rev. Josef F. Bauer, Touhy, Nebraska. Rádi jsme vše obstarali podle Tvého přání. Za vydatný příliv do vyčerpané „cassam coecam“ ACM srdečné „Pán Bůh zaplat!“ Je tolik bídý domáci i vystěhovalecké, že zesláblé příjmy ACM daleko nestačí ji ulevovat. Proto je každá podpora tak milá. Srdečné pozdravy Tobě i všem známým spolubratřím i krajanům!

Very Rev. Josef Janeček, Detroit, Mich. Vroucí díky za Vaši obětavost! Vše v pořádku! Nemáte-li diplomů ACM, pošleme Vám k doplnění příslušnými jmény.

Rev. Alfons Raška, Ammannswille, Texas. Radovali jsme se po zprávě „Hlasu“ spolu s jubilantem a svá blahopřání spojovali pak s modlitbou u Matky Boží svatohostýnské, aby svoji mateřskou ochranou bděla nad pastýřem i stádcem, kteří ani za mořem na ni nezapomínají. Všem upřímné pozdravy!

Celé zarmoucené rodině ř. babičky Dostálové v St. Louisu i v lowé projevuje hluboce procítěnou soustrast, přeje Boží útěchy živým členům rodiny, zemřelým pak odpočinutí v Bohu Odpláťteli — s upřímnými pozdravy oddaný redaktor.

Zájmem a radostí každého redaktora je, aby se obsahové i rozsahové snažil zvelebit „svůj“ časopis, aby jej učinil dobrým apoštolem ideí, kterým slouží. Tu ovšem narážejí jeho snahy na tvrdé požadavky administrace, které připadá starat se o vhodný šat myšlenkám i o peníze

na cestu; neboť ani sebekrásnější ideály, jakmile se „vtělily“ v jakoukoliv literární formu, nemají cestu do světa ve vlcích a v brašnách listonošů zadarmo. Prosaický mluveno, žádná administrace nemůže více vydávat, nežli přijímá! Náš měsíčník „Apoštolát“ převzal veliký úkol, připravovat v širokých vrstvách lidových cest sv. jednotě Církve, budit o ni zájem i porozumění, prosit o modlitby. Nebyl založen pro hmotný zisk. Dvanáct korun ročního předplatného nekryje zcela ani režijní výdání. Dokud hospodářské poměry dovolovaly členstvu domácímu i zahraničnímu štědré příspěvky pro „Apoštolát“, mohl ACM doplácet v zájmu dobré věci na každoroční deficit časopisu apoštolátního. Když však nyní zápasí diecéšní Apoštolát s bídou, že nemůže ani sěhnat potřebnou podporu na krajauské misie, a když Ustředí ACM je plno finančních starostí, má-li připravovat pro rok 1935 aspoň orientační kurs na Velehradě, není prostě odkud hradit doplatky na náš časopis. Záchraná alternativa: buď zmenšit rozsah a obsah časopisu, nebo zvýšit předplatné — je jako dvojsečný meč, raní vždycky, buď redakci nebo administraci. Co činit?

Odpovídáme vroucími prosbami:

1. Prosíme co nejnenázněji o zaslání předplatného, respektive o vyrovnání dlužných obnosů za časopis.

2. Budeme velmi vděční za získání každého nového

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Září 1934.

Číslo 9.

Svatý Václave!

J. Mastylak CSSR.

*Nad hvězdami záříš
slávou mučedníka
v září krvavé.
Slyš, zde hříšník vzlyká
hlasem prosebníka:
Ved nás k velkým cílům,
svatý Václave!*

*Zavel voji svému
na slovanské póly
v země nesmavé:
na úhory polí
pošli apoštoly,
vždyť jsi vůdcem lidu,
svatý Václave!*

Staň se!

Smrt sv. Václava.

U našich bratří Poláků.

Dr. Bedřich Vašek.

Český kněz, pracující v Římě, upozornil mne, že Katolická akce u Poláků je velmi vyspělá, a že by bylo dobré všimnouti si tohoto vzoru. Rozhodl jsem se tedy, že bych zajel se tam podívat v prázdniny, a že bych vzal s sebou i několik bohoslovců z olomuckého a brněnského semináře. Profesori msgr. dr. Karlík z Olomouce a dr. Jančík v Brně se vypravili též. Přidružili se dále čtyři mladí kněží, kteří si pečlivě všimají sociálního života. A tak měla naše výprava do Polska 23 členů, z toho 7 kněží a 16 bohoslovců.

Několik velmi důležitých zkušeností jsem si přinesl z cesty. Předně o účinnosti náboženské myšlenky. Mezi Polskem a Československem jsou v přítomné době jisté politické obtíže. Ale řekl jsem si: „Vezmeme vše čistě nábožensky. Náboženský je cíl, za nímž jdeme — zdokonaliti naše pastorační metody zkušenostmi, které v duchovní správě získali v posledních letech katolíci polští. Náboženské jsou kruhy, na něž se obrátíme. Vykonáme si pout do Piekar, do Hnězda a do Čenstochova, abychom se posilnili nábožensky.“ A našli jsme všude plně porozumění. Necítili jsme nikde, že by mezi oběma národy byly potíže, všude v nás viděli své bratry, všude vycházeli nám s ochotou vstříc. Je cosi zvláštního v katolické myšlence, jak dovede sbližovati duše, jak dává cítit, že jsme členy jediné rodiny, jejímž otcem je Bůh. Jak by to přispělo k uklidnění rozháraných poměrů v lidstvu, kdyby myšlenka Boží — a tedy i myšlenka jediné rodiny Boží — mohla v lidech plně vyzrát!

Druhá zkušenost z polské cesty je podivuhodný vzrůst Katolické akce v Polsku. I v Polsku byl katolicismus ve mnohých krajích ještě před krátkou dobou hodně mdlý a malátný. Ale vzali to doopravdy s Katolickou akcí. To vzpružilo ducha. Odvrat od katolicismu rozdrímaného a spícího a neuvědomělého, katolicismus osvícený, radostný, aktivní, sebevědomý — to je cíl Katolické akce. Řada odhodlaných a osvícených lidí postavila se všemi svými silami za Katolickou akci — a tak vidíme překvapující zjev, že na příklad i ve Varšavě, kde katolicismus byl po desítiletí ruskou vládou dušen a jeho rozvoj znemožňován, dnes vesele pučí. Když vyslovoval jsem úctu před prací v Katolické akci varšavské, řekl mi vedoucí pracovník: „To jsme si vybudovali v posledních třech letech. Před třemi roky byla Katolická akce u nás ve Varšavě v kolébce!“ Co se udělá, když nadšené duše vezmou práci vesele do rukou!

Třetí zkušenost: hluboká víra a zbožnost lidu polského. Viděli jsme pout v Piekarech. Viděli jsme Čenstochov. Viděli jsme, jak se polský lid i polská inteligence dovede modlit. Viděli jsme nesčíslné votivní dary, prosté i drahocenné, a za každým votivním darem viděl jsem takřka živé lidské srdce, které sem

tento dar přineslo a zde je drží. Viděl jsem tu vzácnou zbožnost lidu polského, i štěstí, které nalézá u Boha. — Hyne v moderním lidstvu zbožnost; ale udržujeme ji, jak jen můžeme, neboť nemůžeme nikde býti slovanské srdce šťastnější, než u Boha a Matky Boží!

Míval jsem vždycky rád bratry Poláky. Teď, po návštěvě v Polsku, mám je ještě raději. A ti četní světcí a světice polského národa — sv. Stanislav, biskup, sv. Stanislav Kostka, sv. Jan Kantský, bl. Česlav, bl. Jacek, bl. Benedikt, sv. Kunhuta, sv. Kazimír, bl. Salomea atd. — mi připadají kolem hlavy polského národa jako hvězdy kolem hlavy sv. Jana Nepomuckého. Cestujeme do Rakouska, do Německa, do Francie, do Italie — přijde doba, kdy nahlédneme, že se musíme snažiti více se obeznámiti se svými bratry slovanskými.

Obrázky ze Slovenska.

Ant. Šuránek.

I. Věrka.

Náš klášter je za městem, uprostřed veliké zahrady. Svití na výsluní jeho žluté stěny, vítá poutníky do Spišských Vlach. Z daleka na bílé silnici vedoucí ze Spišského Podhradie je vidět milou budovu. V této chvíli se kupí však nad klášterem temné mraky. Bouře se blíží. A bouře tu bývají hrozná. Hrom duní, nebe se otvírá, prach se víří a koruny starých stromů se svíjejí, bičovány vichrem od západu. Jistě přijde dešť, dej Bože, aby nebyl škodlivý, prudký... Poplašené děti běží kolem po silnici, lidé chvatně odcházejí s polí... Vozy hrčí a stromy kvílí, šumí smutně, hned tišeji, hned silněji...

Bránka sousedního domu se otevírá, vyběhá z ní bíle oblečená děvče. Běží dvorem kláštera s knížkou v ruce... Věrka. Tatiněk je úředníkem na Slovensku. I maminka je Češka. Kam běží jejich dítě? Do dveří klášterních, po schodech nahoru, otevírá dveře útulné kapličky... Je malá, čtvercovitá... Prostý oltář ozdobený sochou nejsvětějšího Srdce... Před ním hoří věčná lampa a ta volá, že je ve svatostánku Srdce žíté... Po boku oltáře sošky Panny Marie počaté bez poskvrny a sv. Aloise s lilii v ruce. Oltář je plný květů. Věrka je natrhala, ctihodné sestře zdobit pomáhala... Když nastrojili oltář, pak věnovala Věrka a neztenčenou pozornost sv. Panně a sv. Aloisovi. Květiny má ráda, ale nerada je dává lidem... Včera zde byla návštěva z Levoče. Sestra trhala květy do náruče, dávala hostům... A Věrka stála nedaaleko záhonu s přísnými očima... Zamračeně se dívala, netušíc, že je mimoděk pozorována. Ty oči vyčetaly: „Komu patří květiny? Ne živému Bohu na oltáři, svatým a mrtvým? Zvadnou v rukou lidských, odhodí se, budou pošlapány...“ Náhle se děvče odvrátilo a uteklo... Proč? Nevím, s jakými pocity. Ptám se příle-

žitostně ctihodné sestry: Jaká to byla vzácná návštěva? Přijeli z Levoče. Dala jsem jim trochu květin. Zítra tam začínají duchovní cvičení, ať mají hodně na oltář... Kdyby to byla Věrka věděla, jistě by byla trhat pomohla!

Nyní zde klečí před oltářem, knížku modlitební před sebou... Dovede tak klečet dlouho, dlouho! Kdysi jsem konal hodinu klanění a ona stále klečela. Myslím, že tehdy přestála velikou zkouškou. Její dětské srdce bylo postaveno mezi dvoji radost: čistou poutiční a čistou duchovní... Otevřeným oknem, kterým nakukovali do kaple ptáci a posílali Spasiteli své štěbetavé pozdravy, se ozval hlas komediantského bubnu... Bum, bum, bumbumbum... Svolávali na představení... Jaké to kouzlo pro dítě: komedianti s opicemi, šašky, medvědem... Jistě kde kdo utíkal! Byl by div, kdyby neutíkal chlapec, neběželo malé děvče! Jaká by to musela být síla, aby děti udržela! Aspoň na chvíli se podívat... I Věrka slyšela svolávání. Bylo pozorovat. Napjala mimoděk sluch, naklonila hlavu. Chvíle rozmyšlení. Zavře knihu? Klekne, pokloní se: „Ježíši, Tobě žiji?“ Odejde? Nebo zůstane u své radosti vyšší, duchovní? A ejhle! Pán Ježíš zvítězil! Hlava se opět sklonila, srdce se přiklonilo ke svatostánku, k Panně bez poskvrny počaté, k sv. Aloisovi... Jaká to musela být ve svatostánku síla! Jenom ve svatostánku? Jaká v srdci toho dítěte, milujícího svého božského Přítele!

Co ji nyní zavolalo do kaple? Lidé různě rozumějí volání hromu a volání Božímu. Kdo by nebyl nejbezpečnější v náručí Boží? Šťastná matka, která může následovat svůj vzor, blahoslavenou Pannu, která hledajíc své dítě, jde do kapličky, která své dítě ve chrámě nalezne. I když takové dítě nalezne jinde, může být klidná. Bůh je s ním, v jeho srdci. Děti si hrály na slepou bábu. I Věrka dostala černý šátek na čelo a tápajíc rukama, hledala... Ostatní pozorovali, jakoby časem viděla a tedy podváděla. Ty vidíš! Ty vidíš! — Věrka ani slova. Stáhli jí šátek hlouběji na oči. Po hře pravila: „Abych vám pravdu řekla, já jsem viděla.“ Nedalo jí útlé svědomí. — „Však jsme to říkali, že vidíš!“ „Ale já jsem neselhala, neřekla že nevidím. A to nebyla moji vina, šátek jste mně přivázali jednoducho, je tenký, byl průhledný! Já jsem nelhala!“ — Hle, malíčkost! Jak působí v dětském srdci Ježíš, který je Pravda! Jak pracuje, jak vychovává srdce, aby bylo tak dobré, jako nejsvětější Srdce Jeho...

Budou svatí mezi dětmi! Věrka chodí do II. měšťanky; chce být učitelkou. Bůh sám ví, co z ní bude. Dar setrvání v dobrém je zvláštní milost, o kterou nutno prosit. Záleží-li ti, milý čtenáři a trpělivá čtenářko, na tom, aby bylo o jednu dobrou učitelku více, pomodli se za Věrku Otčenáš. Pěkně tě za to prosím a děkuji upřímným „Pán Bůh zaplať!“ Věrka čte: Marketku.¹ Kéž by ji

¹ Marketka Lékeux. Vzácná knížka vyšla u Sester Neposkvrněného početí Panny Marie, kterým patří klášter ve Spišských Vláších. Objednejte v Přerově, Šifava 7. A dejte čísti jiným!

v budúcnosti následovala... Je obzor zatažen, temno a nebezpečno na svet, napätí jako nad naším mestem, ale co zmožou sväté deti? Není-li budúcnost jejich? Ať bouří dne s hrom a křižují seblesky! Zítřka bude jiná! Poslechněme Spasitele a budme, jako maličtí!

II. Mildo.

(K začátku školního roku.)

Podivné jméno. Zkrácené: Emanuel, t. j. s námi Bůh. Je to hoch českého úředníka na Slovensku. Bývají v sousedství našeho kláštera a tak chodívá Mildo do klášterní kapličky ministrovat. Nic ho nepřekvapí. Řeknete: „bude o půl šesté“, deset minut předtím obléká na sebe červenou komžičku, bílou rochetku a namáhá se, aby si dobře upevnil červený límeček. Vezme misál a čeká. Modlí se pěk-ně, dobře latinsky vyslovuje a zvonit umí jemně. Šaty vždy čisté, hodnou maminkou vyžehlené, boty důstojné ministranta.

„Tož kam, Mildo, po prázdninách?“

„Do gymnasia, do první třídy.“

„Abys měl samé jedničky! Hvězdičku! Vyznamenání!“

Mildo si klidně hraje, pohazuje balonem a kamínky. Nebojí se. Dobře se vždycky učil.

„A knihy máš už jaké?“

„Mám. Skoro všechny.“

„A učíš se něco?“

Sestra Věrka za něho odpovídá: „Dějepis už umí celý aj zeměpis.“

„Co myslíš, že bude nejtěžší?“

„Počty.“

„Dones početníci. Podíváme se.“

„Já donesu všechny knihy, které mám —“

A běží domů. Za chvíli jich nese několik pod paždí.

Vezmu prvou, otevru: Dějepis — a Zeměpis.¹ Dech se mi zatajil. Maně jsem otevřel skoro předposlední stránku zeměpisu. Čtu:

Náboženské vyznania.

Náboženstvo vzniklo už v době, kedy človek stál ešte na nízkom stupni rozumového vývoja, a to z jeho strachu pred rôznymi prírodnými úkazmi, ktoré si človek nevedel vysvetliť. Za pôvodcov týchto úkazov považoval zlé duchy; celú neživú prírodu si predstavoval oživenú, veril v kúzla a prikladal zvláštnu moc neumelým sochám alebo iným predmetom („fetišom“). Strachu z neznámych prírodných síl využívali obratnejší jednotlivci, ktorí tvrdili, že môžu svojimi kúzlami odvrátiť zlé, privolať dážď a pod.

U takovýchto pohanov vznikly celé náboženské sústavy s mnohými bohmi; slovú preto takéto náboženstvá mnohobožských.

¹ Zeměpis pre I. triedu stredných škôl. Napísal Dr. Frant. Machát, riaditeľ gymnázia. Poslovenčil Otakar Formánek, riaditeľ gymnázia. V Prahe 1932. Strana 109 a násl.

mi (polyteizmus). Vyšším stupňom mnohobožstva je náboženstvo brahmanské a budhistické; obe vznikly v Prednej Indii; budhizmus, vzniklý z odporu proti brahmanizmu, bol týmto opäť potlačený a rozšíril sa najmä v Číne. Brahmanizmus má troch hlavných bohov, rozdeľuje svojich vyznavačov v prísne oddelené kasty a hlása prevtelenie duše zomrelého.

Najvyšší stupeň vyspelosti predstavujú náboženstva, ktoré uznávajú len jedného boha; z nich najstarším je židovské, z ktorého sa zrodilo kresťanstvo, uznávajúce jediného boha v troch osobách. Z prvkov pohanských, židovských i kresťanských utvoril Arab Mohamed novú vieru, islam. Jeho vyznavači sú moslimovia čiže mohamedáni. Islam sa rozšíril do severnej Afriky, v Prednej Ázii a prenikol cez Indiu až na ostrovy Východoindické.

Kresťania sa rozdelili najprv na dve cirkve; na západnú s latinským obradom (rímskokatolícku) a na východnú s gréckym (pravoslavnú); časť východnej cirkvi užíva pri obradoch starej reči cirkevnoslovanskej. Od cirkvi rímskokatolíckej, ktorej hlava — pápež — sídli vo Vatikánskom meste v Ríme, sa odlúčili protestanti, a to augšburskí (luteráni — najmä Germáni) a reformovaní (helvetskí čiže kalviní). Časť pravoslavných uznala pápeža za svoju hlavu: to sú gréckokatolíci (Rusi u nás a v Poľsku). Po prevrate svojili sa v Čechách a na Morave evanjelici luterskí i kalvinskí v jedinú evanjelickú cirkev česko-bratrskú, a časť katolíkov vstúpila do novej cirkvi československej; značný počet obyvateľstva vystúpil z cirkvi a zostal bez vyznania.

Čtu a čtu... Mildo jde kolem tiše. Nač myslí? Tuší, co čeká jeho dětskou víru? On, ministrant? A v myslí se vynořují řady bývalých ministrantů, kteří ztratili víru a jako nenasytí draci ji rvali jiným. Možná, že byl i spisovatel té knížky ministrantem. Tedy ze strachu povstala náboženství? A proč je tolik jáso tu, hrdinství, nebojácnosti na stránkách Písma, proč je kniha žalmů knihou odvahy, naděje, síly? A jak se zde jeví Spasitel světa, Ježíš Kristus, volající hlasem hromovým: Dokonáno jest? A jak se zde jeví kněz u oltáře Božího? A jak se jeví takový Mildo v oděvu ministranta? Nic, pouhé nic! Komedií! Proroci byli kejkliři, co jsme my kněží? Buď má spisovatel pravdu, a pak jsou všichni velikáni v Písmě sv. lháři, pak jsou všichni svatí choromyslní ubožáci, pak jsou i moderní vzdělanci, pokud věří (a je jich, chvála Bohu, mnoho!), nevzdělanci! Pak je pro nás kněze ukřižování trestem nepatrným! Ale jest-li o pak pravdou, a to jest, jak se zodpoví český pisatel učebnice pro slovenské děti, že s takovou jistotou podává svou domněnku, kterou právem zavrhuji učenci světového jména (dr. Schmidt, dr. Šebesta a jiní)!

Zkažená mládež! Kdo ji kazí? Mladí? Je mnoho jedu ve starých, náboženskou lhostejností minulostí otrávených inteligentech! Vyprošujme na kolenou sílu dětem, aby šly novými svými

cestami! Pod vlivem Ducha svatého! Vedeny zbožnými pozemskými matkami i nebeskou Matkou, vedeny andělem strážným! Nepřítel ať veřejných ať tajných se nebojíme: Emanuel! S námi je Bůh!

„Uniatky“ na Litvě a Bílé Rusi.

A. R.

Kdo by chtěl poznati celou hrůzu násilného a záludného zlikvidování „Unie“ na Litvě a Bílé Rusi se všemi zhoubnými následky, nesmí přihlížeti jen ke kněžím, ať už hynoucím v klášterních vězeních nebo postupujícím od hodnosti k hodnosti, ale nakonec nejednou tragicky končícím, ani k širokým masám lidu, tu otrocky trpného, tu slepě odbojného, nýbrž zvláště ke kněžským rodinám

Sv. Helena, rumunská osada s čsl. obyvatelstvem. Pohled se hřbitova, přední kostel je katolický, za nim je evangelický (helvetský).

nižšího duchovenstva sjednoceného. Tam se odehrávaly největší tragédie, tam se zrcadlil nejlépe celý tehdejší neutěšený život: od pohnutek závrtně vznesených ke skutkům bezmezně nízkým.

V těchto rodinných dramatech zvláště činnou roli měly ženy. Ony, když se kdysi mohutná pevnost „Unie“ v ponurém tichu hroutila, zrazena jsouc nejvyššími hodnostáři, ještě dlouho vedly zoufalý, nerovný boj o svobodu svého svědomí.

Nejbojojnější a nejnesnášenlivější byly ženy sjednocených katolických kněží. Marně se snažil nově obrácený duchovní je umírniti. Nezaly kompromisů, ústupků a pronevěry. Manžel prosil, zapřísahal, hrozil, ale nadarmo. Nevidá často jiného východiska, žaloval pravoslavné konsistoři na svou ženu; vinil ji z opilství, cizoložství i zanedbávání domácnosti a prosil, aby byla uvězněna, že není před ní bezpečen svým životem. Konsistoř bez všelikého vyšetřování věřila snadno šlechtným manželům a jejich vůli ráda vyhověla.

Nemenší násilí trpěly „uniatky“. Marně dokazovaly, že matka, babička atd. byly katoličkami. Nepomáhal ani zástup svědků. Takové záležitosti se táhly někdy na zlost konsistoře a k zoufalství manželů po celá leta. Hádky a sváry byly na denním pořádku. Co musela prožít taková žena četné rodiny, těžko vyliciti. Bezmezný bol jemnější bytosti při pohledu na božené oltáře, před kterými se uměla tak modlití, nezkontný, divoký vztek proti ničitelům rodného štěstí a konečně strašná resignace, ba nejstrašnější ženská resignace vrhaly nejednu v zoufalství a do náručí hanby.

Konečně ženy, které přestoupily s muži na pravoslaví a odřekly se starých zvyků, jednomu u svých manželů nemohly si navyknouti — dlouhé „popské“ bradě. Ty nešťastné vousy byly příčinou nejednoho rodinného dramatu. Mělo to své příčiny. Většina pravoslavných duchovních počítala se ke šlechtě a pro ně brada byla odznakem stavu nešlechtického. To bylo přílišným pokořením. Veškerá neporozumění začínala obyčejně od nešťastných brad. Výmluvná manželka láterila na „kozí brady“, „štětky“ a pod. Přeshla řeč na apostasií (odpad), nepokrytě pronesla svůj názor o „rozkolu“, vládě ať duchovní, ať světské, a již byl oheň na střese. Naskytl se k tomu svědek, udal věc policii nebo konsistoři. Najednou připletli se k tomu i jiní nepředvídaní činitelé: osobní účty, zálsk na tučné bydlo, záležitost zapadla do ničemných maloměstských intrik. Konsistoř byla nucena přesaditi „popa“ na jiné místo, obyčejně za kaplana na nějakou hubenou faru, kde pravoslavný farář od rána do večera mu zpíval litanie o líných darmochlebích, dobrodruzích a ničemách a pod., kteří vydírají poctivým lidem poslední skývu chleba.

Zmrzačen hmotně i duševně zoufalý „pop“ začal užívatí všech možných prostředků, aby napravil nezdárné manželce hlavu. Pak obyčejně již pokorně vyznávala před úřady svou vinu; ráda již svolovala, že je alkoholičkou, epileptičkou a pod. a tudíž nezodpovědnou za své činy.

To jsou žalostné a smutné výsledky beznadějných válek žen „uniatek“, které dlouho bojovaly za zachování své katolické víry proti násilnému nepříteli. Co tu teklo krve, slz a krvavého potu, přesahuje veškery hranice lidské fantasie. To nebyl zevnější nepřítel, který drásá tělo a uvrhuje v moře bolesti, to bylo peklo v celé své hrůze, bez naděje na jakékoliv vysvobození. A jejich děti...? „Spasiteli světa, spas Rusko!“

Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863.

Bohumil Zlámal.

(Pokračování.)

První slavnostní den 25. srpna začal slavnou mší svatou u minoritů, při níž brněnská Beseda provedla Zvonařovu slavnostní mši. Chrám daleko nestačil tisícům. Po mši svaté v dopoledním volném

čase navštívili účastníci vděčně hrob velikého slávisty Josefa Dobrovského na hřbitově starobrněnském, kdo položily Pražanky, paní a slečna Peškovy, věnce. Fr. Rieger v krátkém proslovu zdůraznil shromážděným Čechům, Moravanům, Slovákům i Polákům zásluhy Dobrovského o řeč a literaturu českou.

O 11 hodinách dopoledne se konala generální zkouška všech zpěváků. Sešlo se jich přes 1100.¹ Přivezli s sebou 25 spolkových praporů a přes 100 jiných.

Okolo 3. hodiny odpolední se shromáždili všichni zpěváci — jádro to celé slavnosti — na Kiosku, aby odtud táhli průvodem do Lužánek, kamž je zatím předešlo mnoho tisíc lidstva. Vzrušení

*Pamětní deska Stojanova v Příboře,
zhotovená olomuckým mistrem Pelikánem.*

proběhlo řadami a vybuchlo v hlučné volání slávy, když se objevil otevřený kočár s Palackým a Riegrem. Palacký se tehdy po prvé ukázal v čamaře a slovanském klobouku.

Hustým špalírem 20.000 účastníků se tlačil průvod zpěvackých spolků před hlavní tribunu, na níž zasedli čelní mužové čeští, moravští a slovenští: Palacký, Rieger, Purkyně, Šembera, Macháček, Zeithammer, Jindra, Rojek, Šrom, Mathon, Lachnit, Bilka, Ignát a Josef Wurmové, Weber, Skopalík, Kostelník, Pauliny Tóth, Jablonský, Sabina, Fingerhut, Radlinský, L. Procházka, prof. Popov z Moskvy, Sušil, Klácel, Škorpík a mnoho jiných.

¹ „Hvězda“, V. r. (1863) ze dne 5. září, č. 33, která, jak se zdá, převzala všechny údaje i všeobecný popis slavnosti z Moravské orlice I. r. (1863) ze dne 26. a 28. srpna, čís. 139. a 141.

Do půlkruhu před řečnickou tribunu byly postaveny národní kroje a „obrovští Hanáci drželi prapory“, jak praví zpráva o těchto slavnostech.²

Na řečniště vystoupil MUDr. Rudolf Kallus, lékař z Frenštátu pod Radhoštěm. Celá jeho řeč je vlastně velikou oslavou svatých apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje, jež staví jako vzory slovanského citění a slovanské vzájemnosti. Zmíníme z ní jen eminentní místa cyrilometodějská.³ Tematem celé řeči byla začáteční slova: „Běda národu nevděčnému k těm, jenž (!) mu činili dobře!“ Pohnutku pak celé slavnosti měla udati známá Kollárova znělka z jeho „Slávy dcery“ s proslulou paronomasií:

„U všech nových národů i dávných
chválu měli vážní předkové,
i my, vlastenci a bratrové,
slavme slavně slávu Slávů slavných.“

(Zpěv II., zn. 88.)

Dr. Kallus vzpomíná pak minulosti slovanské a patheticky volá: „Tisíc let přetrval jsi, národe, nad nímž slunce nezachází! — tak věští nám duch věků a hlahol ten vráží mocí čarovnou v hlubiny útrob našich — budí ples, budí žal, budí lítost, budí naději! Hlahol ten obrací zrak náš k počátku doby krutým zápasem překonané a na oči nám staví dvě mužů, kteří jako nebeský zjev nám dali víru, historii, osvětu. Jako hvězdy jasně třpytí se na obloze slávy slávské Cyril a Metod a s úctou nevýslovnou kloní se jim každý, komu v žilách se proudí krev slávská a kdo jedem odrodilství neotráven věrně zůstal při matce své Slávii.“

Probrav nato historii poselství Rostislavova, Kallus nadšeně apostrofuje Moravu s Velehradem jako kolébku slovanské křesťanské osvěty: „Sestry Tvé od Baltu až po Balkán, od Šumavy až po Urál, záviděti Tobě budou toto věčně, že Tys ohniskem se stala slávské osvěty, jejíž pomníkem nehynoucím Tvůj posvátný je Velehrad!“

Na Velehradě letos „statisíce zbožných poutníků hlaholí díky dobrodincům našim, Cyrilu a Metoději, ve hnutí náboženském nesčetné davy lidstva pospíchají od východu a západu, od jihu a severu na zříceniny prestolu velkomoravské říše . . .“ I v Brně je půda, „kde také kráčela noha oslavenců našich“.

„Nyní nastal okamžik, kde bratr Čech, Moravan, Slezák, Slovák, bratr Polák, Chorvat a Srb a ti ostatní bratři rodiny jedné k svornému věčnému svazku by si měli ruce podati, upřímně připomínajíce bývalých sporů a třenic, z nichž kynul jedině prospěch

² „Hvězda“, tamže.

³ Celá jeho řeč je uveřejněna jako úvodní článek ve slavnostním čísle Moravské orlice 1863 ze dne 25. srpna, čís. 138. Moravská orlice byla vydána toho dne s červeným záhlavím.

neprátelům našim. — Cyril a Metod mají nám společným býti heslem, titot byli první učitelé slávské vzájemnosti a nosili celistvý národ v srdci svém rozdílu neznajíce."

Po proslovu, přerušovaném mnohokrát hlučným voláním slávy a souhlasu, tím mocněji působilo první číslo hudebního programu: „Cyril a Metod." Hudbu složil P. Křížkovský na slova Sušilova. Dirigoval sám Křížkovský. Obecenstvo prý bylo textem i melodií dojata až k slzám a odměnilo skladatele i zpěváky dlouhotrvajícím provoláváním slávy. Prý sám Sušil, který napiatě poslouchal, vyjadřoval svůj podiv slovy: „To je pěkné, ale to je pěkné!" Ostatních sedm sborů dirigovali střídavě Křížkovský, Heller a Förchgott.

Zatím se sešlo do Lužánek na 30.000 lidí, mezi nimi i hodně německého obyvatelstva.⁴

Po vyčerpání hudebního programu byly čteny došlé telegramy. Na prvním místě telegram z Moskvy: „Z Moskvy dne 21. srpna. Od Uralu k Šumavě, od Baltu do Balkánu slaví Slovan rok spásy 1863. Šťastní bratři, jenž (!) kolem posvátného Velehradu sebrání ruky si podáváte k slovanské vzájemnosti. Na Vás si vzpomínáme (!) a v duchu k Vám zalétáme. Přijměte od nás, Vašich bratrů, od synů velké Rusi, srdečný pozdrav na velehodu, zahajujícím novou dobu. Spor dvou bratrů (polské povstání!), byťby na okamžik sebe tužší byl, nikdy nerozdvojí celou rodinu!" — Živý ohlas vzbudil telegram od internovaných Poláků v Jihlavě⁵: „Z Jihlavy 5 hod. 14 minut. Podáváme Vám, bratři Slované, naše ruce s pozdravením staroslovanským: Bůh pomoz! Pozdravujeme Vás jménem nešťastného národa, jehožto boj podává důkaz nejskvělejší, že žádné oběti nešetří, by zvítězila svoboda slovanská! — Internovaní Poláci."

Celkem došlo ve slavnostních dnech (25. a 26. srpna) 38 telegramů.⁶

⁴ Tolik udává Mor. orlice 1863 ze dne 28. 8., č. 141. Taktéž i Hvězda 1863 ze dne 12. 9., č. 34.

⁵ Otiskl jej i rakouský katolický „Oesterreichischer Volksfreund" 1863 ze dne 29. srpna, čís. 197.

⁶ Z těchto míst: Z Pardubic 5 (městská rada sezemická, městská rada pardubická, Beseda chrudimská, obecní rada chrudimská, „Hlahol" v Králové Městci); z Prahy 8 (slovanští studenti akadem. čtenářského spolku, Umělecká beseda pražská, Měšťanská beseda, „Humoristické listy" přejí shromážděným pěvcům, aby zpěvy jejich jako ony národa božího temnými zděmi našeho Jericha zatřásly, členové českého divadla, redakce „Pozora", společnost u Primasů, redakce „Hlasu"); z Kolína 3 (studující kutnohorskí, měšťané kutnohorskí, ve jménu města Peček starosta František Hruška); z Brandýsa nad Orlicí (národovci brandýští); z Českých Budějovic (za Besedu Karel Kryl); z Josefova 2 (zpěvácký spolek semilský, za zpěvácký spolek a za Sokola v Turnově dr. Paclt); z Německého Brodu (pukmistr Vodička); z Král. Hradce (Šrůtek, konsistorní („konst."?) sekretář); z Jihlavy (internovaní Poláci); z Kralup (Slánští); ze Salcpurku („Sláva našim bratřím!" Sengch.); ze Styrského Hradce 2 (Slované hradečtí, jeden 25. 8. a druhý 26. 8.); z Hranic (Sadlek); ze Záhřebu (Chorvatské Kolo Záhřebské); z Mariboru (Čitaonica mariborská); z Prostějova („prostějovští národovci, kteří zůstali doma"); z Nové Paky (zpěvácký spolek); z Budyšína (Lužičtí Srbové); z Holešova (čtenářský spolek); z České Skalice („Bratři českoskaličtí");

Večer ve velké dvoraně v Lužánkách se pronášely zdravice. Archivář B r a n d l děkoval Čechům za účast, načež „staříčkový P u r k y n ě v nevyváženém humoru svém moravskému národu na zdar připíjel“. Nato promluvil R i e g e r v delší řeči o politickém významu svatého Cyrila a Metoděje. Potom na zakončenou se do noci rozlehlo rázné „Hej Slované“ a „Moravo, Moravo“.

z Králové Dvora (měšťanstvo Králové Dvora); z Litoměřic (dr. Svoboda). (Moravská Orlice 1863 ze dne 27. srpna, čís. 140. a 28. srpna č. 141.)

Kromě toho vyslala deputace na slavnost tato moravská a česká města a vesnice: Kutná Hora 5 delegátů, Rokycany 2, Čáslavice 1, Štěpánov u Olomouce 2, Hlušovice, Starnov, Březe a Trusovice vyslaly 1 delegáta. (Mor. Orlice 1863 ze dne 28. srpna, čís. 141.)

Kuriositou je telegram od Čechů ve Štyrském Hradci. Text telegramů směl býti podáván pouze německy. Proto si pomohli jakousi česko-německou makaronštinou, aby to nebylo čistě německé. Telegram zní doslovně takto:

„Čechové in Gratz ihren Brüdern Čechům, Moravanům und ihren dort anwesenden poslancům donnerndes Sláva! Nazdar!“

K tomu dodává Morav. orlice (1863 ze dne 28. srpna, č. 141), která uveřejňuje telegram taktéž doslova: „Telegram tento podáváme zámyslně v původním znění, abychom ukázali, že ta čeština dobře způsobena jest k telegrafování.“

Konečně i tyto telegramy svědčí o cyrilometodějském rázu celé brněnské slavnosti. Některé zvláště výrazné uvedeme:

Z Německého Brodu: „Srdečný pozdrav všem ctitelům našich apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje, kteří v tu dobu slavnosti v hlavním městě naší sesterské Moravy přítomni jsou. Vodička, purkmistr.“

Z Prahy: „Měšťanská beseda v Praze posílá srdečný pozdrav bratrům Moravanům a všem ve slavnosti cyrilometodějské podíl beroucím Slovanům. Bůh žehnej slovanský národ! Měšťanská beseda.“

Z Hranic: „Shromážděným slovanským pěvcům v divadle v Brně. Sláva svatým apoštolům! Sláva slovanskému národu! Sláva vlasti! Sadlek.“

Obnovitel katolické Bosny.

Život a dílo sarajevského arcibiskupa dra Josefa Stadlera.

Stadler na středních školách.

(Pokračování.)

Stadler měl s matčiny strany strýce Maximiliána Wegheimera, který byl dělostřeleckým majorem v rakouské armádě. Byl to velmi zdatný důstojník, který se mnohokrát vyznamenal na poli válečném a ještě jako pensista byl později zvolen ve Slavonském Brodě starostou. Když roku 1848 přijel do Záhřebu nakoupit pro vojsko střeliva, dověděl se od své sestry, že její syn Josífek je velmi nadaný a proto mu hned obstaral u záhřebského ordinariátu bezplatně místo v orfanotrofiu (sirotčinci) v Požeze. Byl to vlastně chlapecký seminář arcibiskupa záhřebského, z něhož skoro všichni hoši po zkončených gymnasijských studiích vstupovali do bohosloví.

Jako gymnasista prožíval Stadler větším dílem své prázdniny u svého strýce starosty ve Slavonském Brodě, také později jako universitní profesor jej častokrát navštěvoval.

U toho strýce starosty měl Stadler o prázdninách mnoho příle-

žitostí poznati různé lidi, obzvláště důstojníky, kteří byli s jeho strýcem v přátelských stycích. Tak se naučil s nimi bez ostychu, docela volně obcovati, a to mu později jako arcibiskupu sarajevskému velmi prospělo, poněvadž celá správa okupovaných zemi (Bosny a Hercegoviny) spočívala vlastně v rukou nejvyšších důstojníků a jak později uvidíme, měl arcibiskup Stadler právě s těmito pány až příliš mnoho obtíží a trudné práce.

V Požeze bylo také čtyřtřídní gymnasium, které po zrušení řádu jezuitského od roku 1773 řídili OO. františkáni z provincie sv. Jana Kapistrána.

Orfanotrofij byl však tehdy už zase v rukou kněží řádu jesuitského, obnoveného r. 1814 a jeho ředitelem byl O. Jan Pittman, velmi vlivný Slovinec.¹ Arcibiskup Stadler rád později vzpomínal na svého prvního ředitele a jeho přísnou kázeň.

O. Pittman prohlížel kdysi již dosti pozdě na večer studovny seminární, z nichž se už studenti odebrali na odpočinek noční. Skulinou dveří spatřil však v jedné světnici ještě světlo. Otevře dveře a koho neuvidí? Stadlera, který byl tak zahloubán do knihy, že ředitele O. Pittmana ani nezpozoroval, když otevřel dveře. Rozumí se, že takový přestupek se neobešel bez ostré důtky a delšího kázáníčka, jež končilo vyhrůžkou propuštění z ústavu. O. Pittman se ovšem tehdy trochu přenáhnil, ve svém nitru to však tak tragicky nemyslel, vždyť šlo jen o nemístnou studijní horlivost!

Stadler jako žák středních škol nespolehal jen na svůj přirozený talent, nýbrž se také sám přičiňoval, aby zadaný předmět všestranně ovládal. Toho důkazem je na příklad jeho vysvědčení ze čtvrté třídy gymnasiijní z roku 1859. Je psáno jazykem německým, který byl tehdy zaveden do všech škol za Bachova absolutismu v Chorvatsku. Z patnácti žáků byl Stadler podle pořadí ve své třídě druhým žákem s vyznamenáním. Na vysvědčení je mimo známek z jednotlivých předmětů také označen způsob žákova pojmání jednotlivých předmětů. Tak na př. při náboženství je poznamenáno: výborný, pojmání důkladné, přednes lehký, vědomosti velmi dobré. U latinského jazyka: velmi dobrý — pojmání velmi jasné, přednes velmi horlivý, vědomosti docela jisté.

Při řeckém jazyku je pouze napsáno: s vyznamenáním.

Pátou i šestou třídu ukončil Stadler v Záhřebě na hornoměstském gymnasiu, jediném tehdy v Záhřebě, jako chovanec arcibiskupského semináře. Z té doby vypravovával Stadler rád ještě ve vysokém stáří zajímavou příhodu, kterou vyvolaly mezi mladými seminaristy národní oslavy Kašičovy v roce 1861.

Nějaký krejčí v městě zavedl si při svém řemesle malý obchod národními kroji a chtěl jich co nejvíce rozprodat o národní oslavě Kašičově. Potřeboval reklamy! Vida pak, kterak se chovanci semináře každý den ubírají mimo jeho obchodu do gymnasia, po-

¹ Když arcibiskup Stadler vystavěl v Sarajevě theologický seminář a jeho správu odevzdal jesuitům, stal se P. Pittman — již stařeček — ministrem toho semináře.

čkal si před oslavou na ně před obchodem a pozval je dovnitř. Tam nabídl každému studentovi po jednom národním obleku, který pozůstával z modrých kalhot, červené vesty a bílého kabátu. A poněvadž se všichni žáci toho dne museli účastnit slavnostního průvodu městem, byly oči zvědavého obecenstva upoutány na pestré národní obleky studentů a obchod chytrého krejčího získal tím nejlepší reklamu. Když potom přišli národně oblečení semináristé do gymnasia, přivítali je druhové s neočekávaným nadšením a hromovým potleskem.

Zato však ředitel gymnasia přiběhl celý poděšen do tříd, aby pátral po příčině ohlušujícího lomu. Vida, že chovanci arcibiskupského semináře oblečení v příliš pestrých národních šatech, jsou tím vinni, změřil je tak přísným pohledem, že studenti se strachu před horším trestem ihned odběhli ke krejčímu, aby mu šaty vrátili.

Bylo v arcibiskupském semináři dávným zvykem, že chovanci ukončivši šestou třídu byli od sedmé třídy vřadění mezi kleriky, které učili jednotlivým předmětům profesori-kanovníci arcibiskupské kurie z Varaždína. Jeden z tehdejších kanovníků — Leh-pamer, který vyučoval chorvatskému i německému jazyku a přednášel literaturu a filosofii, vyjádřil se o Stadlerovi, že byl jako klerik velmi veselé povahy. A to je také obyčejný zjev u zdravých mladíků čistého srdce a při tom pilných jako včela, neboť takové mladíky nic netíží. Druhý kanovník, profesor matematiky, vyslovil se též velmi pochvalně o Stadlerovi, podíval se zvláště jeho nadání v předmětu obyčejně studentům málo milém.

Maturu složil Stadler s vyznamenáním a poněvadž byl v každém ohledu příkladem ve všem, poslali ho představení na vyšší bohoslovná studia do Říma.

První mše svatá na lodi.

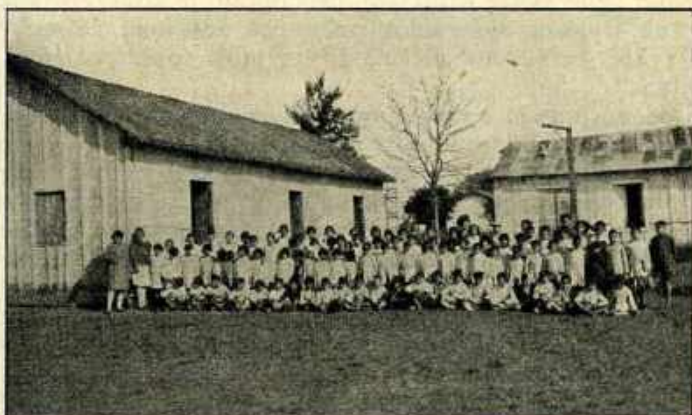
Píše P. dr. Jáchym Procházka.

Konečně se uskutečnila moje touha: dostat se za moře a v zámoří pracovati na záchraně nesmrtelných duší. Nejedu sice mezi pohaný, ale poslání, kterého si mi dostalo, je snad ještě krásnějším než pracovati na obrácení pohanů. Přinést krajanům nejen pozdravy z české vlasti, nýbrž i knihy, dárky a hlavně Slovo Boží. Není to výlet, nebude to zábava, bude to cesta spojena s obtížemi námahami a snad i nebezpečím, bude však jistě provázena požehnáním Božím. Že Pán Bůh žehnal tomuto podniku, poslat našim krajanům do Jižní Ameriky českého kněze, vidno z toho, že vzbudil na různých místech tolik dobrodinců rozličných stavů a povolání. Z celé republiky přicházely různé dary a almužny, i z Argentiny poslala jedna duše svůj příspěvek na cestu. Bylo to dojemně pročítati všechny ty dopisy stručné i obsažné, které provázely různé ty dárky a dárečky.

Vám všem, kdož jste přispěli jakýmkoli způsobem na cestu českého misionáře do Jižní Ameriky, chci nyní napsati první dojmy, první zážitky a radosti.

V sobotu, dne 30. června, v poledne to bylo, nastoupili jsme na lodi severoněmeckého Lloydů „Madrid“. Nechci popisovat všechny ty malé a velké starosti, které měl každý cestující se svými zavazadly, orientováním se v různých těch chodbách a chodbičkách veliké lodi. Více vás bude zajímati nedělní ráno (dne 1. července), kdy jsem měl možnost sloužit první mši svatou na lodi. Jsme tu dva kněží, jede s sebou ještě jeden bavorský mladý kněz, který se chce stát duchovním vůdcem svých krajanů v Brasilii.

Škola a zvonice v kolonii paraguayské, kde žijí též naši krajané.

V malou kapli byl proměněn společenský salon na lodi. Dohodli jsme se, že budeme mši sv. sloužit současně. Usnesení bylo snadné, provedení však těžší. Když jsme chtěli posunouti stůl a židle, zjistili jsme, že to nejde. Všechno je to přišroubované. Oltář, který nese loď s sebou, bylo možno umístiti na stole, s oltářem mým to však nešlo, počítali jsme s tím, že budu mít všude stůl k dispozici, zde na lodi měl jsem stolů dost, ale obklopených přišroubovanými židlemi. Se stolem to tedy nešlo. Kde hledat pomoc? Na nejlepším místě stálo pianino. Dá se s ním něco dělat? Ano! Vybalen oltářní kámen, pulpit, kalich a shledáno, že to půjde velmi pěkně. Pianino bylo tedy zastřeno oltářními plátny. Při tom jsem s vděčností vzpomínal těch, kdož mi pomohli k tomu, že jsem mohl vzít s sebou vícero antipendíí. Užil jsem všech a tak celé pianino bylo zakryto a vytvořen z něho malý oltářík.

V několika minutách byly umístěny všechny ty potřebné věci. Nemohu za to, ale v každém tom předmětu viděl jsem ty osoby, které je darovaly. Přál bych vám viděti, jak všichni přítomní sle-

dovali každou tu drobnůstku, jakou radost měli Moravané, když na svících viděli, že jsou ze sv. Hostýna.

Všichni přítomní, Němci, Češi, Švédové a jiní sledovali všechno se zájmem a soustřeďovali se pomalu ke mši svaté. Oltáře jsou již připraveny a oba stojíme v bohoslužebných rouchách — hlas zvonku pronikne celým sálem — mše svatá začíná. Pro rozličnost národnosti není možný společný zpěv. Každý šeptá svou modlitbu ve své mateřtině. Lodní motory hučí svou píseň a milé sluníčko ozařuje svými paprsky provisorní oltář.

Na jaký úmysl mám sloužiti tuto mši svatou? Chváliti chci Boží dobrotu, děkovati chci Bohu, prositi chci, aby dobrotivý Bůh žehnal všem, kdož pomohli k uskutečnění této cesty, známým i neznámým. Když bylo svaté přijímání, přistoupilo několik cestujících ke stolu Páně. Bylo na nich viděti pohnutí a vděčnost, že mohou býti na mši svaté, že se mohou i na širém moři spojit se svátostným Spasitelem.

Bylo po posledním evangelium, můj spolubratr byl dříve hotov, čekal jsem, že se bude modlití po mši svaté německy, sám jsem pak chtěl česky. Byl však již svlečený, modlil jsem se tedy sám, ovšem německy, neboť česká skupina je zde ta nejmenší, ale pak hned jsem se modlil česky. Jak radostně odpovídali čeští otcové, matky i děti. Již na hlase jsem poznal, jakou mají radost, že se mohou modlití společně a nahlas česky. Nikdo z příslušníků ostatních národností se nad tím nepohoršoval, vroucnost té české modlitby přemohla by všechno. Všichni vytrvali i při té české společné modlitbě a žehnali se s námi. Když jsme se žehnali znamením sv. kříže a vyslovovali při tom „Ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Amen“.

A nyní každodenně se shromažďujeme ráno na mši sv., abychom při této nejsvětější oběti vyprošovali si požehnání pro své podnikání.

Nemohu vyjádřiti svoji vděčnost lidskými slovy těm, kdož dopomohli k uskutečnění této cesty, budu tak činiti tím více v modlitbě sám i se všemi krajany a společně budeme vyprošovat všem těm dobrodincům i celému našemu národu hojnost Božího požehnání.

Křesťanský Východ.

RUSKO

První svobodnou cestu „ad limina apostolorum“ (k prahům apoštolským) z Ruska do Říma nastoupil apoštolský administrátor moskevský, biskup Pius Evžen Neveu. Bylo už v Římě více ruských biskupů podávajících zprávy o náboženském stavu sovětského Ruska, ale ti všichni přicházeli jako odsouzení, vězňové a vyhnanci, když se jim konečně dostalo vysvo-

bození z hrozného zajetí. Tak spěchal do Říma ř arcibiskup Cieplak, odsouzený na 10 let žaláře, když po ročním vězení donutilo světové mínění bolševiky, aby ho vyvezli za hranice sovětské. V náruč společného Otce přispěchal do Říma mučednický biskup Sloskan po desítiletém žalařování a vyhnanství sibířském, osvobozen diplomatickým zákrokem své vlasti lotyšské. Útěchy hledal u náměstka Kristova v Římě litevský biskup

Matulanis, když mu jeho vlast dopomohla k svobodě výměnou za odsouzené komunisty litevské, a staričkého biskupa Maleckého vracely sověty jeho polské vlasti, až ho útrapami vězení a vyhnanství na smrt téměř zmučily. Jak se stalo, že jediný biskup Neveu zůstával až dosud v sovětském Rusku „na svobodě“ a mohl nyní dokonce i svobodně vyjet z Moskvy do Říma? Nejprve třeba poznamenat, že „svoboda“ biskupa Neveu v Moskvě záležela pouze v tom, že nebyl uvržen do žaláře — jinak se těšil stále pozornosti sovětských dohlédacích orgánů. Přesto však jistě mimořádné postavení biskupa Neveu mělo svůj důvod v tom, že byl a jest současně farářem francouzského kostela sv. Ludvíka v Moskvě, který je zároveň farním kostelem katolického personálu cizích diplomatických zastoupení a tím přece jenom byl chráněn před obvyklou zutivostí komunistických bezvěrců, i když nechybělo ústrků a denních téměř prohlídek fary u sv. Ludvíka.

*

Jediný dosud aktivní katolický biskup v sovětském Rusku — msgr Neveu — je rodem Francouz z diecése orleánské, syn továrního dělníka (nar. 1877), otce 16 dětí. Roku 1895 vstoupil do noviciátu asumptionistů v Livry a po dvou letech složil v Jerusalemě věčné sliby řeholní. Roku 1901 poslán byl za profesora do slovanského semináře v Adrianopoli (v Recku), kde ho r. 1905 vysvětil na kněze známý u nás bulharský arcibiskup Menin. Po krátké činnosti učitelské ve Varně v Bulharsku stal se rektorem kostela Dobrého Pastýře v Petrohradě a po roce farářem v Makievce na Donu, kde mohl uplatnit své znalosti jazykové. V donské páni uhelné bylo tehdy zaměstnáno vedle francouzských inženýrů mnoho cizojazyčných dělníků z různých zemí, takže P. Neveu pravidelně tam kázával ruský, polský a německý. Jeho pastýřskou horlivost osobně poznal biskup d'Herbigny na svém trojím zájezdu do Ruska r. 1926. Sám tajně na biskupa vysvěcen od tehdejšího berlinského nuntia Pacelliho — až na své cestě do Moskvy v Berlíně — povolal biskup d'Herbigny tele-

graficky faráře P. Neveu a do Moskvy, aby ho též tajně posvětil na biskupa po přání Sv. Otce. Ale málem bylo by vše bývalo zmařeno. P. Neveu byl cestou v Tulle ve vlaku zatčen — po denním výslechu však propuštěn — dojel dne 2. září 1926 do Moskvy — a v několika hodinách posvětil ho na biskupa msgr d'Herbigny, kterému už hrozilo také zatčení. Jako biskup převzal duch. správu u sv. Ludvíka v Moskvě.

Z bolševických žalářů byli propuštěni na svobodu tito kněží: Albin Markuszewski, Roman Janowski, Antonin Traczyński, Mikuláš Ščepaniuk a P. Rybaltowski. Prelát Markuszewski převzal po návratu z vězení duchovní správu v Malině a P. Jankowski zůstal farářem v Uszoměři. Ve vězeních bolševických strádá dosud ještě okolo 100 kněží.

Řekové bydlící v Moskvě měli svůj starobylý chrám sv. Mikuláše. Duchovní správu při něm vedli řečtí mniši z kláštera athonského. Ze sedmi mnichů zůstal však dnes pouze jediný, dva umřeli hladem, čtyři utekli před bolševickým násilím. Jaký osud čeká posledního mnicha, možno předvídat z toho, že bolševici se rozhodli chrám sv. Mikuláše zbořit. Nepůjde-li poslední strážce sám, pomohou mu zmizet bolševici svým způsobem.

Nový kodex disciplinární vydala sovětská vláda pro své železničáře. (Sbírka zákonů SSSR 1933, čl. 206.) Znamená přituzení disciplíny a zkrácení právního procesu při jakémkoliv provinění. Představený železničních zřízenců má nejen právo trestat provinilce důtkou, propuštěním nebo degradací, nýbrž i vězením do 20 dnů. Potrestaný může se odvolat k vyšší instanci, ale její rozhodnutí má už konečnou platnost. Za nynějšího období bolševického etatismu, kde stát je všemocným bohem, dávno už pozbýly významu prvotní dělnické soudy práce, rozhodčí komise atd., jimiž se ozdobil počáteční era vítězného proletariátu, aby zalichotila dělnictvu.

Sv. Terezie ochránkyní ruské protibolševické mládeže. „Národní svaz nové ruské generace“ sdružuje ruskou emigrantskou mládež, houževnaté bojující za osvobození své vlasti od komunistické nadvlády, a má své odbočky všady, kde žijí ruští emigranti. Věstníkem svazu je časopis „Za Ros-

siji". Letošní srpnové číslo (30.) přináší dojemnou vzpomínku na sv. Terezičku. Pařížské oddělení Svazu koupilo starší auto, které potřebovalo, aby členové ústředí mohli navštěvovat venkovské odbočky. V tomto autu byl nad volantem umístěn obraz sv. Terezičky a majitelka, které auto dříve patřilo, pravila při prodeji: „Jenom neodstraňujte obrazy sv. Terezičky. Přinese vám štěstí. Vždy se na ni podívejte a ona vám pomůže.“ Tak se i stalo. Obrázek sv. Terezičky zůstal na svém místě a hned první cestá, kterou podnikli předáci Svazu, dobře se vydařila. A tak je nyní doprovází na všech cestách, stále jim přinášejíc štěstí, takže mluví již o ní jako o „naší sv. Terezičce“.

K dvacátému výročí počátku světové vojny přinesl sovětský „Bezbožník“ (z 10. VII. 1934) senační článek pod titulem: „Jak imperialisté koupili papeže“. Na doklad tohoto „obvinění“ cituje „Bezbožník“ dopis, který r. 1915 rozeslal posl. Erzberger zámožnějším katolíkům německým s prosbou, aby vydatněji přispěli na „svatopetrský haléř“ v době, kdy katolíkům v mnohých zemích znemožnila válka přispívat na potřeby Sv. Otce. Erzberger výslovně v přípise podotýká, že „hlava katolické Církve nesmí přijít pod násilný politický vliv s kterékoliv strany!“ — Zločinu se patrně dopustil v očích bolševiků papež Benedikt XV. i tím, že vlastnoručněm dopisem poděkoval posl. Erzbergerovi za jeho katolickou lásku a přízeň k Apostolskému Stolicí v těžkých dobách válečných. — Dnes je už stanovisko Říma za světové války nestranně objasněno tak, že podezřívání a potupa bolševických bezbožníků padá zpět na živé hanobitele.

POLSKO

Nejsilnější organizace mládeže v Polsku, SMP. — Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, změnila své jméno i spolkové stanoví, aby se přizpůsobila co nejvíce činnosti Katolické akce. Bude se nyní nazývat: Katolickie Stowarzyszenia Młodzieży (KSM.), bude sloučovat v sobě všechny diecéšní spolky katol. mládeže a ústřední centrálu bude mít

v Poznani. Jde tu o veliký tábor, čítající 300.117 členů, mezi nimiž je členů činných 250.724 (120.840 hochů a 129.884 dívek); zorganizováni jsou v 8847 místních spolkách (4309 odborů mužských a 4539 ženských). KSM. není však jenom početně nejsilnější organizací polské mládeže, nýbrž i svým vlivem, svou prací spolkovou i veřejně sociální. Nové stanoví přimykají KSM. ještě úžeji k velikým úkolům Katolické akce v Polsku. A u nás — jde se tak těžko na tomto poli — k veliké síle — k jednotě. Díle cíle (na př. skauting) odlamují ještě z vybudovaných už organizací kvádry, jež mají patřit k jednotě, široké a pevné základně! Což není Katolická akce i u nás příkazem záchrany Církve a vlasti?!

Na středních školách polských těší se velké oblibě Mariánské družiny. Během patnácti let sdružilo se ve 250 mariánských družinách 11.000 středoskolských studentů a 15 tisíc studentských sodálek ve více než 300 družinách. Organ divčích Mariánských družin studentských „Cześć Marii“ vychází — přes těžkou hospodářskou tíseň — v 7500 exemplářích. O letošních prázdninách (4. VII.—5. VII.) sjeli se mariánští sodálové studentů do Censtochovy v počtu jednoho tisíce účastníků a s nimi přijelo na 50 kněží — moderatorů družinských (feditelů) z celé Polsky. Sjezd počtli návštěvou krakovský metropolitu dr. Adam Sapieha a censtochovský biskup dr. Theodor Kubina, kteří též oba kázali studentům ve svatyni jasnohorské. — Studentské sodálky uspořádaly zase svůj obvyklý sjezd — každý druhý rok svolávaný — letos (1. VII.) v Krakově za účasti 328 delegátek a 46 kněží — družinských feditelů. Sjezd trval tři dny; zahájil ho biskup Stanislav Rospod v kostele sv. Anny službami Božími a promluvou k delegátkám na téma: „Bądźcie pięknie i silnie cnotliwi“ (Buďte pěkné a silně ctnostní.) Také metropolitu krakovský dr. Adam Sapieha promluvil k sodálkám ve „Zlatém sále“ Katolického domu, velel ideál katolické dívky, daný nám v Nejsvětější Panně a Matce Boží. Z referátů sjezdových zajímavě mluvila dr. Pelczarová o nynějších úkolech Mariánských družin na středních

školách a pí Medyňska na téma: „Niewiasta obleczona w słonce“. V resolucii usneseno nejen šířit kult mariánský, ale bojovat též proti novopohanství, nevěře, pornografii a podporovat snahy o blahorečení královny Hedviky.

Národnostní spory v pravoslavné církvi v Polsku neodstranila ani poslední úprava hierarchická na Volyni, ani oficiální propaganda jednotné fronty pravoslavné. Duch nespokojenosti Ukrajinců, který tak pohoršlivě vybuchl před rokem demonstracemi na poutním místě v Počajevě, hlásí se stále k slovu. Dne 17. června t. r. slavilo ukrajinské gymnasium v Rovně desíletí svého trvání. Z té příčiny dal arcibiskup Alexej z Křemence — pokládáný za Ukrajince — dovolení, aby místo dosavadního staroslovanského jazyka s ruskou výslovností použil lucký biskup Polykarp — rozhodný Ukrajinec — při slavnostních bohoslužbách ukrajinštiny. Místní pravoslavný protojerej Sajkovič se bohoslužby nesúčastnil, poněvadž ruští jeho farnici a snad i někteří Ukrajinci pokládali takovou změnu bohoslužebné řeči za snížení (profanaci) sv. liturgie i chrámu. Aby vzniklé spory ve farnosti odstranil, uspořádal protoj. Sajkovič po dvou dnech jakýsi plebiscit (lidové hlasování) o jazykové otázce bohoslužebné. Hlasování mělo se vykonat po večerní pobožnosti v kostele. Mezi věřícími byla většina přívrženců starého řádu a ještě ji posílilo ruské procesí, vracející se právě s pouti horecké. Sotva že však protoj. Sajkovič rozdal k podpisování připravené už archy, žádající zachování bohoslužebné řeči staroslovanské v ruské výslovnosti a ruská kázání, přispěchal do „cerkve“ ukrajinský poslanec Skrypnik. Došlo k hádce nejprve mezi ním a farářem a pak i mezi oběma tábory, ruským a ukrajinským, a když nezůstalo jen při slovech hněvu — musela zakročit policie. Na neštěstí zemřel asi dvě hodiny po výtržnostech v kostele druhý pravoslavný protojerej Čajkovski, 80letý stařec — a jeho smrt byla hned připočtena na účet kostelní revoluce. Církevní vrchnost prozatím suspendovala protoj. Sajkoviče, ale nemohla zabránit, že se v Rovně vytvořily dva nepřátelské tábory pravoslavných Rusů a Ukrajinců.

K podobným třenicím rusko-ukrajinským došlo dne 26. června v Lucku, když tam přijel volynský arcibiskup Alexej k úředním návštěvám — provázen ukrajinským poslancem Skrypnikem — a vitán v kostele místním farářem Jakovlevem — ukrajinsky. Nespokojenost Rusů ještě vzrostla, když i sám arcibiskup Alexej v „cerkvách“ kázal ukrajinsky a projevila se demonstrativním odchodem s jeho kázání. Než ani všichni Ukrajinci nejsou spokojeni s přátelstvím arcibiskupa Alexeje s posl. Skrypnikem. Nešťastná politika!

Skladatelé národní hymny ukrajinské („Šče nevmerla Ukrajina“) O. Michalu Verbyckému, postavil akademický pěvecký spolek „Banduryst“ pomník na jeho hrobě v Mlynách (okr. Javorov). O. Verbycký je první haličsko-ukrajinský hudební skladatel (1815—1870), který zanechal bohatý literární-hudební odkaz (na př. zpěvohry „Pidgirjany“, „Silski plenipotenty“, „Panščyna“, orchestrální symfonie, sóla atd.) a vynikl i v duchovních skladbách liturgických („Iže Cheruvymy“, „Otče náš“, „Gospodi, pomiluj“ atd.

Varšavská výstava „Książki polskiej zagranica“ shromáždila 2400 knih od 343 spisovatelů, přeložených do 27 jazyků v letech 1900—1931. Zjistila, že nejpobulárnějším spisovatelem polským v zahraničí je Sienkiewicz, jehož díla vyšla v 571 vydáních v 27 jazycích evropských i mimoevropských (japonsky, čínsky, turecky a j.); po něm Reymont (v 19 jazycích a 96 vydáních), Ossendowski (18 jaz. a 122 vyd.), Żeromski (16 jaz. a 85 vyd.), Mickiewicz (14. jaz. a 65 vyd.), Przybyszewski (v 12 jaz. a 145 vyd.), Orzeszkowa (v 12 jaz. a 105 vyd.) atd. Největšího počtu vydání dosáhli polští spisovatelé — kromě předválečného Ruska se 435 vydáními — v Československu — v celkovém počtu 397 vydání.

Metropolita lvovský, arcibiskup Šepetycký zřídil na svém panství na statku pidljutovském ve výši 1600 m první ukrajinskou rezervaci. Zabírá 275 ha plochy, na níž jsou komplexy cedrového lesa, dnes už tak vzácného v Karpatech. Rezervaci svěřil metropolitě péči „Vědeckého spolku Ševčenkova“. Matematicko-přírodovědecká sekce tohoto „Spolku“ vyslala ihned s

delegáty správy metropol, statků dvě komise: jedná má připravit slavnostní odevzdání rezervace v Pidljutinu (5. srpna) a druhá se věnuje úpravě a zpracování rezervace po stránce vědecké a turistické.

Nejstarším kostelem dominikánským v Polsku je kostel sv. Dominika v Plocku na tak zv. „Niemieckich Górach“. Byl postaven roku 1234 v době, kdy Sv. Stolica ohlásila kanonisaci sv. Dominika, a proto k jeho počtě byl zasvěcen zásluhou bl. Ceslava, který tehdy zastával úřad provinciála. Svěcení nového dominikánského kostelíčka účastnil se tehdy pravděpodobně i sv. Jacek (Hyacint), horlitel o sv. jednotu Cirkve. Bohužel je dnes tato památná katolická svatyně v rukou protestantských. Stalo se tak v době nepříteli dávne z rozhodnutí moskevské vlády carské.

Reditelkou obecné školy v Siedle-cich byla jmenována židovská učitelka. Katoličtí rodiče obrátili se ovšem na školní úřady se žádostí, aby jmenování toto bylo zrušeno, jinak že nebudou posílali do školy svých dětí. To má být výklad ústavního zákona polského, zaručujícího katolíkům nábožensko-mravní výchovu? A jestliže vláda má to znamenat předvídat, což nemohly úřady předvídat účinky takového jmenování? Či chtějí pomáhat ke kulturnímu boji v katolické Polsce?

Ucta bl. Bronislavy († 1259) dá se v Polsku sledovat už nejstarších časů. Lid se k ní utíkal s důvěrou zvláště v dobách moru a nákažlivých nemocí a našel v ní mocnou přímluvkyni u Boha. Proto se stala blahoslavenou. Za horšího moru bezvěří a náказы nemravnosti obnovuje nyní katolický lid polský svoji úctu k bl. Bronislavě, prosí ji znova o přímluvu a touží a usiluje o její svatořečení.

Kongresy Růžencových bratrstev jsou v Polsku jednou z dobrých cest, kterými se připravuje zájem širokých vrstev lidových na Katolické akci. Trvají obvykle dva dny a účastní se jich kněží, horlitelé a horlitelky „Živého růžence“ a množství zbožného lidu. Tak na př. bylo přítomno závěrečné pobožnosti v Solcu přes 15.000 věřících. První den bývá věnován hlavně poradám horlitelů a horlitelky, jak apoštolovat organisacemi „Živého růžence“ mezi lidem, jak za-

kládat prakticky jednotlivá „Kola“ růžencová, jak spolupracovat v nich s duchovní správou farnosti — malý kurs Katolické akce. Druhého dne se pořádají pobožnosti a přednášky pro všechny účastníky, a na konec polní mše sv. s kázáním a veřejným procesím eucharistickým po ulicích města k pěti oltářům, u nichž se zpívá vhodný úryvek z evangelii. V průvodu zpívá lid buď růženec anebo písně k Matce Boží Růžencové. Dobře připravené tyto sjezdy u věřícího lidu budí účast jeho na Katolické akci.

K stavbě nové slezské katedrály a biskupské residence v Katovicích napomáhá dobrovolný tábor práce, do něhož se hlásí mladí nezaměstnanci z celé diecése. Střídají se ve čtrnáctidenních směnách, dostávají stravu ve společné jídelně, vedené řeholními sestrami, a 50 grošů denní mzdy. Také o duchovní vedení a zábavu je postaráno.

JUGOSLAVIE

Ksaver Meško, vedle Finžgara nejlepší katolický spisovatel slovinský, dožívá se letos dne 28. října šedesátin. Do češtiny byla jeho díla hojně překládána jak v časopisech, tak i pro samostatná vydání.

Smíření mezi srémsko-karlovickým metropolitou Antoniem a pařížským metropolitou Jevlogijem, o němž jsme referovali minule, neproniklo do církevního okolí obou hierarchů. Je to patrné z kritiky, kterou přineslo jedno z čísel „Cerkovnoj Žizni“, orgánu Správy ruské církve v zahraničí, vycházejícího v Srémských Karlovicích. Správce synodální kanceláře karlovické, hr. Grabbe posuzuje literárně-bohoslovnou činnost prof. Bulgakova, hlavního vědeckého spolupracovníka pařížské „Puti“, která je zase vědeckým orgánem pravoslavné Duchovní akademie pařížské, podléhající jurisdikci metropolitě Jevlogia. Hr. Grabbe obviňuje prof. Bulgakova z „veřejného hlásání bludů“, poněvadž prý vymýšlí nová dogmata, na př. o sv. Sofii (Moudrosti Boží), hlásá bludy o Matce Boží, o andělech, o osobě Ježíše Krista, svěvolně učí, že sv. Jan Křtitel zaujal v nebi místo padlého lucifera atd. „To není už „bohosloví“, praví Grabbe, „ale „bludoslóvi“, vymyšlené v Paříži.“ — „Jest čas“ — končí Grabbe svůj po-

sudek — „zastavit klamání lehkověrných lidí — rozhodně a autoritativně, že mezi profesory pařížského Ústavu bohoslovného jsou revoluční bludaři, ale že pravoslavná církev nemá nic společného s jejich bezbožným učením, že je zavrhuje a učitele jejich z církve vylučuje!“ — Tu ovšem dochází spor až k samému kořenu pravoslavi, k otázce, kdo je mluvčím pravoslavné církve, profesor Bulgakov, těšící se namnoze velké popularitě pravoslavných, či hr. Grabbe? Kde je tu měřítko pravověrnosti, není-li neomylného úřadu učitelského v papežství?

Z bývalé Černé Hory. (Cetinje: Stavba metropolitního chrámu Páně.) Cernohorský metropolita Gavriilo Dožić podal bělehradské „Pravdě“ tuto zprávu o stavbě pravoslavné katedrály na Cetinji: Podle rozpočtu má stát stavba okolo 10 milionů dinarů. Král — jakmile doslechl o stavbě — přislíbil svoji pomoc. Vypsána soutěž stavby, již se mohou účastnit jen jugoslaviští příslušníci a ruští emigranti. Náklad je zabezpečen tím, že ministerstvo vojenství a námořnictví zakoupilo pozemky od kláštera na Cetinji. Pozemek, na němž bude kostel postaven, jest o 26 metrů zvýšen nad niveau, na kterém leží Cetinje. Později — podotýká metropolita — budou vedle kostela postaveny též budovy metropolitní.

Nikšić. V Nikšići stavi se nový katolický kostel. Arcibiskup barský a primas srbský dr. Nikola Dobrečić daroval k tomu účelu značný obnos 50 tisíc dinarů.

Podgorica. Dne 21. června t. r. zuřila v Podgorici divá bouře. Hrom uhodil do katolického kostela a zapálil jej. Plamen zachvátil celý kostel. Hašení bylo ztíženo prudkým větrem a jen po nadlidské námaze podařilo se požár lokalizovati. Střecha byla úplně zničena. Katolický kostel je nejkrásnější na území bývalé Černé Hory.

V celé Jugoslavii vstoupil letošním červencem v platnost předpis zákona, který vyžaduje od každého ženicha před svatbou lékařské vysvědčení. Nevyléčitelná choroba může být důvodem nepřipouštění uzavření manželství, choroba vyléčitelná důvodem jeho odložení.

Učený archeolog jugoslávský, prelát František Bulić, přál si po své

smrti odpočívat na místě, jemuž věnoval vědeckou práci celého svého života. Nedaleko dalmatského města Splitu odhalil a prostudoval prelát Bulić zříceniny starodávného římského letoviska Salona, známého nyní každému návštěvníku Dalmácie pod jménem Solinu. S láskou a vědeckou přesností shledával kámen za kamenem, aby zkonstruoval podrobný půdorys zapadlého města a jeho památek. Když nyní jako stařec 88letý zemřel v Záhřebu, bylo jeho tělo převezeno do Solinu, kde si už za živa vyhledal a zbudoval místo svého posmrtného odpočinku. A ruiny Solinu, vrácené zásluhou Bulićovou živým vzpomínkám přechýlných turistů, budou mu výmluvným pomníkem do daleké budoucnosti!

Novým arcibiskupem gorickým byl jmenován cafihradský delegát apoštolský msgr Karel Margotti, který se roku 1927 účastnil pátého unionistického sjezdu na Velehradě jako sekretář komise pro Rusko. Jeho upřímný zájem o slovanský Východ dává naději, že bude dobrým pastýřem gorickým katolickým Slovincům.

Z TURECKA

Mosaika v Aja-Sofii. Jak známo z dějin, Turci, dobyvše roku 1453 Cařihradu, proměnili nádherný katolický chrám Boží Moudrosti (Aja-Sofii) ve svoji džamii. Koran však zakazuje zobrazovati lidské bytosti — proto bylo nutno z chrámu odstraniti obrazy Krista a svatých. A to vskutku učiněno způsobem jednoduchým: Obrazy přelíčeny vápnem a barvou — a tak zůstaly dodnes.

Z popisů zachovaných ještě z dob před dobytím Cařihradu, bylo známo, jak vypadaly mosaikové obrazy na stěnách Aja Sofie, avšak jejich struktura a cena byla neznáma až do nynější doby.

Začátkem r. 1932 s povolením turecké vlády Thomas Whittemore, ředitel amerického ústavu „Byzantine Institut of America“, počal ty mosaikové obrazy odhalovati. Dosud jsou očištěny některé mosaiky v hlavní lodi. Nad poboční branou objevily se latinské kříže barvy červeno-hnědé na zlaté půdě. Hlavní čili Carská brána ozdobena je nádhernou mosaikou, která představuje Krista v oblacích na trůně z dra-

hých kamenů. Kristus pozvedá pravicí, aby žehnal, a v levé ruce drží otevřenou knihu, v níž stojí psáno: „Pokoj vám. Já jsem světlo světa.“ — Na pravo od hlavního obrazu viděti obraz sv. Michala, archanděla, a na levo obraz bl. Panny Marie. — Niže nohou Kristových je obraz nějakého císaře, kterak klečí a pokorně se klání, hlavu máje na pravo nakloněnou. — Všecky obrazy jsou v nadlidské velikosti, jsou imponantní, velebné a skvostné, jak slušelo císařskému chrámu, kterým — jak praví Prokopie — Justinian chtěl předčítí chrám Salomounův.

Whittemore pokračuje v práci a očekává další zajímavá odhalení.

ČÍNA

Protestantský biskup chválí Církev katolickou. Anglikán. biskup v Hongkongu, dr. Ronald Halle, nedávno před svými misionáři pochválil úspěšnou práci katolické Církvě, její disciplinu, obětavost, pobožnost a heroismus jejích kněží a řeholnic. Mezi jiným pravil:

„Jejich organisace, jak vám je známo, jest pravý triumf. A ten triumf zabezpečuje silná ústřední kontrola, jejíž sídlo je v Římě, pak znamenitá disciplína (kázání) a obětavost členů různých církevních řádů, z nichž jsou nejznámější jesuité a františkáni. Jejich úspěch jest zajištěn vysokým ideálem celibátu, k němuž se zavazují všichni kněží i řeholnice, které se zasvěcují k práci pro Církev.

Kdo delší dobu prožil v Hongkongu, jistě byl překvapen a očarován pra-

vým, světovým křesťanským pokrokem, v němž spolupůsobí Francouzi, Angličané, Italové, Irčané, Američané, Portugalci atd., kteří každou neděli účastní se těchže služeb Božích, které se konají internacionálním jazykem (latinsky) — a rovněž se účastní poučení, které jim kněz dává.“

Ke konci obrací se biskup ke svému kněžstvu a praví: „Já dávám otázku těm, kteří nařikají, že organisace církve anglikánské je příliš slabá u porovnání s Církví katolickou: A jste vy ochotni a odhodláni na všechny ty oběti, které požaduje disciplína katolické Církvě od svých apoštolů?“

ASIE

Touha a hnutí po spojení s Církví katolickou v Syrii. Pařížský „La Croix“ oznamuje ze Syrie tuto zprávu: „Když před několika lety v Damasku zemřel pravoslavný patriarcha Haddad Gregor, nastal mezi pravoslavnými vyznavači velký rozpor a následek byl, že byli zvoleni patriarchové dva, z nichž každý tvrdil, že je zákonitým nástupcem zemřelého Haddada. Tento žalostný stav hluboce se dotkl velké části pravoslavného obyvatelstva — a tak mnozí z nich počali obracet svoji pozornost na Církev katolickou... Dosud se jich obrátilo a připojilo k Církví katolické v Ain-Ech-Caari: 120, v Daraji: 120, v Hineji 300. Kromě těchto je i značný počet obrácených v Sednaji. Hnutí trvá dále a šíří se, tak se očekává mnoho konverzí. V Damasku ustavilo se družstvo na pomoc konvertitů, aby se jim zabezpečila existence.“

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Hledání cm. Velehradu na „Hrobec“ u Stupavy poskytl svého času hojnost sensačních zpráv nesvědomitému tisku českému, který svými reportéry lačně sledoval každý krok nešťastné blouznivé ženy († Maštalírky) a na nesčestných fotografických snímcích zachycoval hned překotný ruch návštěvníků vykopávek, objevuje mezi nimi i pravoslavné hierarchy, tře-

bas to byl chudák řeckokatolický O. Trofim z Prahy. Sensace slavila hoody, těžili z ní v okurkové sezoně pokrokoví redaktori i pohotiví kramáři — trpěl ji jen stupavský farář, hájící střizlivou pravdu. Snad ani netušil, že po půl století snímá „hřichy“ jednoho ze svých předchůdců, který své zvláštní hledání Metodějova Velehradu popsal v rukopise, zachovaném dodnes na Stupavě. Byl to samotářský farář Vavřínek Sigmund, rodák z

Drahotuš u Lipníka n. B., který působil na Stupavě od roku 1864—1892, tedy v době velikých jubileí cyrilometodějských. Zabýval se nekritickým badáním o Velké Moravě a počátcích našeho křesťanství. Po své smrti roku 1893 zanechal výsledky svého badání v nevelikém rukopise, který nese název „Starý Velehrad, popisuje Vavřinec Sigmund, bývalý farář v Stupavě (Panonii)“. Tento rukopis koluje dodnes v kraji stupavském v četných opisech a byl v letech 1932—1933 jednou z největších opor nešťastným vykopávkám, jež měly objevit hrob sv. Metoděje a jež tak neblaze skončily. Náznaky P. Sigmunda byly hodně romantické. Tak „onu nevýslovnou pevnost“ Rostislavovu, jak ji zmiňují známé fuldské anály, kladl mezi Moravu, Olšinku, Litavu, Stupavku a Dyji jako „opevněný tábor velehradský“, jež chránily tvrže Kroměříž, Podivín, Břelav, Hodonín, Skalice, Strážnice, Ostroh, Veselí, Hradiště, Napajedla a j. v. Hory těchto krajů byly prý ohrazeny velkou čínskou zdí, jež měla 12 bran, průsmyky mezi nimi byly zaplaveny vodou. Jsou prý to ony hory, jež uvádějí klasičtí spisovatelé ve staré Germanii: Meliborus = Včelín, Askiburgium = Brdo a známá Ptolomeova „Luna silva“ je P. Sigmundovi Tvarůžek a zdounecké lesy. Staří Římané zvali prý naše hory Austria — ozvěnu toho jména slyší P. Sigmund v německém názvu Slavkova (Austerlitz). Moravský Velehrad slul prý původně Aquileja, Vranov Coridorgio atd. V těchto svých zálibách zacházel ovšem P. Sigmund někde až do směšnosti: Germani byli Slované, poněvadž nazývali podle Tacita svá kopí „framea“, což je prý vlastně slovanské slovo „saframent“; dělníci, kteří dělali k modlám kvádry, sluli Guádi, i u Slovanů byl prý ctěn římský bůh Bacchus, jak svědčí slovo bečka, a byl mu zasvěcen kopec nad Starou hutí, zvaný „Bum-balů kopec“; jméno Slovanů „Sclavi“ pochází odtud, že vyráběli sklo atd.

O počátcích křesťanství u nás tvrdí P. Sigmund, že je na Velehrad přinesli sv. Petr, sv. Pavel, sv. Ondřej, Lukáš a jiní. Sv. Metoděj upevnil moravskou církev a byl arcibiskupem „na Pánově“ neb „na Hrobovém kopci, kde se lomy, hudby, zpěvy a nářky pohřební konaly“, kde stál podle tradice kostel

a hřbitov „a kde viděli zdejší osadníci ještě v nynějším století kámen tak dlouhý a široký jako stůl, což viko hrobky Metodějovy býti mohlo. Také udává zdejší lid, že při stavbě stupavského kostela odvezen byl z „Hrobů“ kámen pěkně upravený se zlatým nápisem a do zdi zdejšího kostela uložen a zazdán. A to měl náhrobek sv. Metoděje býti“. Nadšení P. Sigmunda pro Stupavu jako místo posledního odpočinku arcibiskupa Metoděje bylo tak veliké, že působilo rušivé v náladu jubilejního roku 1885 a muselo být tlumeno vedoucími činiteli velehradskými, aby lid nebyl zbytečně maten. A tento vliv nekritického nadšení cyrilometodějského živil ještě po více než padesáti letech blouznivé naděje poutivých i nepoutivých obnovitelů hledané slávy cyrilometodějské Stupavy.

K velehradským vykopávkám na Starém Městě u Uh. Hradiště napsal nejlepší dějepisec cisterciáckého Velehradu, Rudolf Hurt, jehož Dějiny právě vydává Akademie velehradská, několik výstižných poznámek v „Lidových novinách“ (22. VII. 1934), z nichž pro informaci čtenářům uvádíme aspoň toto:

Nové nálezy úplně vyvracejí pochybnosti těch, kteří se nedůvěřivě stavěli k celé velehradské tradici a kteří ji pokládali za umělou, a smýšlenou za účelem zlástným. Apodiktická tvrzení, že na St. Městě — Velehradě a v jeho nejbližším sousedství nebylo hradu v době velkomoravské říše, ukazují, jak nedostatečné bylo zkoumání těch, kdož takové úsudky pronášeli a jak chatrná byla jejich znalost staroměstského terénu, který se proti století 10. zvýšil o dva až tři metry. Ačkoli dosud byla prozkoumána jen nepatrná část staroměstského území, je archeologická kofist přímo ohromující. Bylo objeveno rozsáhlé pohřebiště z doby 9. a 10. století téměř o 500 hrobů a to u vnější strany dochovaného valu, jenž před více než 1000 lety byl součástí opevnění a jehož staroslovanský původ byl popírán. Uvedený hřbitov je dokladem existence nejen důležité osady, ale podle svého křesťanského charakteru i jsoucnosti kostela a hradu, poněvadž v prvních dobách našeho křesťanství bývaly kostely jen na hradech a hřbitovy jen u hlavních

kostelů. O významu tohoto objeveného pohřebiště učiníme si představu, odvoláme-li se na úsudek nejpovolanějšího našeho znalce-profesora dra Lubora Niederleho, který už v r. 1930 se vyjádřil, že jde o pohřebiště relativně nejbohatší ze všech dosud odkrytých z téže doby, s věcmi odjinud neznámými a že nalezené milodary ze zlata a stříbra patří mezi skutečné skvosty byzantské a orientální industrie.

O tom všem podává podrobnější zprávu pan řídící učitel Ant. Zelnitius, jenž se zasloužil o staroměstské objevy a je duší archeologického spolku Starý Velehrad, který pod dohledem státního archeologického ústavu v Praze provádí v mezích svých finančních možností výzkum staroměstského území. Loni se sice ustavila u České akademie věd a umění zvláštní komise pro soustavný výzkum St. Města a jeho okolí. Dosud však s pracemi nezačala pro nedostatek peněz. Bylo by žádoucí, aby potřebné peníze byly uvolněny z veřejných fondů a aby také soukromníci přispěli podle své možnosti k archeologickému výzkumu St. Města. Jde o důležitý materiál pro dobu, kdy Morava stála v popředí politického i kulturního snažení slovanského a o materiál, na jehož základě budeme si moci aspoň částečně ji osvětliti, když nepřízní času přišli jsme o výpravné prameny, rázu Epilogu země moravské a české nebo Privilegia moravského kostela, které ještě počátkem st. 12. byly rozšířeny a všeobecně známy.

SLOVENSKO

Měsíčník katolické slovenské mládeže „Plamen“ získal za půl roku svého vycházení 15.000 předplatitelů a chce v nejbližší době ten počet zdvojnásobit. Je to dobré znamení jak pro slovenskou mládež katolickou, tak i pro redakci nového časopisu!

Michalovce. V různých obtížích a nesnázích dostalo se monastýru redemptoristů v Michalovcích (ve vých. Slovensku) vzácného osvěžení a radosti. Dne 22. července byla slavnost svěcení základního kamene pro nový chrám Sv. Ducha. Stavba se provádí podle plánu profesora V. Sičinského tak, aby letos byla pod střechou. Na další práce zatím není peněz. Kéž zá-

možnější dobrodinci přispějí, aby se mohlo příštím rokem zdvo omlouti a nějaké vnitřní zařízení a osvětlení pořídit! — Dne 12. srpna vysvěcen byl na kněze P. J. Mastylák, první redemptorista, řeckokatolík rodem, z Hrabovce nedaleko Michalovců. Kéž Pán Bůh i jeho následovníků, kteří ještě studují, dopřeje té milosti, aby byli vydatnou posilou sjednocených na východě. Zatím pražská provincie poskytl monastýru ještě jednoho kněze. Jest jím P. Jos. Fail, rodák z Kladna, který dokončil studia na bohoslovce-kém ústavě redemptoristů v Obořišti a dne 15. srpna 1934 sloužil první službu Boží obřadem východním v Michalovcích. — Téhož dne večer zavítal do monastýru P. Jos. Schrijvers, provinciál redemptoristů v Belgii. Ten již přes dvacet let náleží obřadu východnímu a velkou práci vykonal pro sv. jednotu v Haliči. Letos kromě návštěv uniatských klášterů za Karpatami navštívil i ct. sestřičky východního obřadu v Užhorodě a Prešově jako jejich apoštolský visitátor. — Tuto kytičku radosti sdílí monastýr s vůdci i členy Apoštolátu C. M. a prosí je všechny o laskavou přízeň a modlitbu, připouje upřímný pozdrav a Pán Bůh zaplatí!

PODKARPATSKÁ RUS

Pravoslavný biskup mukačevský Damaskin zamýšlí v nejbližším čase začít se stavbou katedrálního „soboru“ (kostela), archierejského domu (biskupské residence) a budovy pro bohosloveckou školu pravoslavnou v Mukachevě.

Duchovní péči o řeckokatolické vystěhovalce z Podkarpatské Rusi ve Spojených státech převzal před desíti roky biskup Vasilij Takač, který byl dne 15. června 1924 v Římě v basilice sv. Klimenta posvěcen na biskupa a téhož roku v září odejel do svého biskupského sídla v Pittsburgu v Americe. Řeckokatoličtí Rusíni přijali ho s počátku radostně a také jeho práce pro rozvoj náboženského života nacházela porozumění u věřících. Byli tehdy zorganizováni ve dvou spolcích: Jednotě církevních bratrstev („Sojedinienie cerkov. Bractv“) a Svazu církevních bratrstev („Sobranie cerkov. Bractv“), které podle jména stály pod záštitou biskupa a měly ve

svém vedení kněze, jmenované biskupem. Ve skutečnosti však dávaly stanovby oběma spolkům v jejich rozhodování úplnou nezávislost, což neblaze zapůsobilo na církevní život diecése. Když totiž římská Kongregace pro východní Církev vydala nařízení, že do duchovní správy ve Spojených státech severoamerických mohou být připuštěni jen kněží neženatí nebo bezdětní vdovci, tehdy vystoupila „Jednota církevních bratrů“ bojovně proti biskupu Takačovi a proti Apoštolské Stoliči na obranu „výsad a práv“ řeckokatolické Církve. Bohužel, iniciativa a morální podpora v tomto boji vycházela od některých kněží, stejně jako tomu bylo v Haliči a v diecési biskupa Bogačevského. Začaly útoky a tupení biskupa i Apoštolské Stolice v časopisech — a, bohužel, původci a inspirátoři těchto útoků byli zase kněží. Není sice ani dodnes ještě plného pokoje v řeckokatolické diecési pittsburské, ale je naděje, že nadšená spolupráce zvláště mladšího kněžstva s biskupem pozvedne náboženský život řeckokatolických Rusínů amerických.

V Užhorodě posvětil mukačevský biskup Alexander Stojka dne 12. srpna 16 diakonů na kněze, mezi nimi jednoho redemptoristu východ. obřadu, a tři coelibátníky. Vroucí kázání

pronесl p. světitel na slova sv. Matouše: „Žeň zajisté mnohá jest, ale dělníků málo!“ Ke konci povzbuzoval svěcence takřka s prorockým zápalem a gestem, aby byli ochotni položit za sv. jednotu i život. Obřady svěcení trvaly s bohoslužbou plně čtyři hodiny.

Velikou radost zažila vesnička Nižní Hrabovec v neděli 19. srpna. Měla první primici kněžskou, kterou tam slavil O. Jan Mastylák CSSR, první redemptorista východ. obřadu rodem Rusín v CSR. Krásný den přilákal mnoho lidí z okolí, že církev nemohla ani třetinu lidí pojmáti. O deváté hodině vyšel průvod z rodného domku primiciantova, kde mu matka jeho dala požehnání. Otec už dávno zemřel. Primicianta vedly malé družičky ve věnci a před ním řada družiček nesla na podušce myrtové věnce, odznak svatého kněžství. Kázání se konalo u církve pod starou hruškou. Primiciální mši svatou sloužil novosvěcenec za asistence šesti kněží. Pravda, bylo při tom hodně tlačence, zvláště při rozdávání primiciálních obrázků. Bez toho však by ani nebyla u nás slavnost. Odpoledne přicházeli všichni z vesnice, aby aspoň slovo promluvili s primiciantem. Dobří lidé, vidno bylo na nich, jak si váží milosti, že z jejich vesnice vyšla též jedna duše kněžská na vinici Páně.

Za hranicemi.

ŘÍM A ITALIE

Po pečlivých přípravách začato s obnovou dvou z nejpamátnejších kostelů římských: basiliky sv. Jana v Lateráně a basiliky sv. Pavla za hradbami. V kostele sv. Pavla má být nahrazena dřevěná střeška boční lodi železnou konstrukcí, zhotovenou podle plánů nejlepších inženýrů z technické kanceláře vatikánské. V basilice lateránské budou především obnoveny mosaiky, pocházející z doby papeže Martina V. (1417–1431). Barva i složení mozaik má být zachováno.

III. týden modliteb a studií o křesťanském Východě (III. Settimana di Preghiere e di Studi per l'Oriente Cristiano) pořádá „Katolické sdružení italské pro křesťanský Východ“ v Benátkách ve dnech 2.–9. září t. r. Úvodní slovo přednese patriarcha benátský, kard. La Fontaine a zá-

věrečnou promluvu arcibiskup palermský, kard. Lavitrano. Přednášejí: světitel biskup benátský msgr Jeremich (úvod liturgický), msgr Aucher, gener. opat mechtaristů (mechtaristi a sjednocení), P. Nilo Borgia, hieromonach z kláštera Grottaferrata (jednota Církve v liturgii), benediktin, známý z Velehradu, P. Placid de Meester (jednota a východní Otcové), místopředseda římského ústavu východního P. M. Gordillo S. J. — kázal posleďně na Velehradě při adoracích unionistických — (Eucharistie a jednota), předseda Papežského ústavu východního P. E. Herman S. J., též řečník velehradský (Papežství, střed jednoty Církve), prof. palermské university P. Mignosi (Náboženský duch ruský — dědictví Solovjevovo), prof. St. Morello z arcib. semináře monrealského (Matka Boží, všeobecná prostřednice mí-

losti křesťanské jednoty), prof. katol. university milánské, P. Ondřej Oddone S. J. (Jednota katol. Církve — uskutečněním přání Božského Vykupitele), msgr. dr. Dom. Panciera (Pius X. a křest. Východ), benátský kanovník Fr. Petich (Benátky a křest. Východ), dr. P. Petrotta, prof. palermské university (Pohled na křest. Východ), P. Vinc. Savasta z Palerma (P. G. Guzzetta — předchůdce a apoštol jednoty), kníže Alex. Sypjagin, člen papež. komise pro kodifikaci východ. práva (Italská zbožnost a návrat Rusů v lůno katolické Církve), msgr. dr. C. Spalanzani (Katol. akce ital. a apoštolát pro křesťanský Východ) a P. L. Tardo, grottaferarský mnich (Církevní zpěv byzantský). Vedle přednášek věnována je denně část programu „Týdne“ slavným bohoslužbám v různých obřadech (řeckém, ruském, armenském a latinském) a modlitbám za jednotu Církve. Účastníkům sjezdu povolena na italských drahách 70proc. sleva. Delegátem ÚACM na benátském „Týdnu“ unijním je prof. dr. Vincenc Pořízka, absolvent Orientálního ústavu římského z Kroměříže.

BELGIE.

Z Belgie. Alsebergská Panna Maria. Dne 5. srpna t. r. byla na Alsebergu v městě brabantském slavnostně korunována socha bl. P. Marie s Ježíškem, kterou národ zbožně uctívá již po sedm století. Sv. Alžběta uherská (1207—1231) jednoho dne, když vykonávala svoji každodenní modlitbu, pocítila v srdci svém vnuknutí, aby v městě Brabantu vystavěla kostel ke cti nejbl. Panny Marie. Svůj pobožný úmysl sdělila své dceři, kněžně Marii. Této zjevil anděl, že ten chrám má se postaviti na pahorku Alsebergu u Bruselu. Na přání svojí zemřelé matky kněžna Sofie, druhá dcera Alžbětina, postavila na tom místě roku 1242 sochu bl. Panny Marie, kterou národ od té doby vždy zbožně uctívá. Kostel Matky Boží alsebergské je belgickým národním poutním místem. Tam putují prostí sedláci i členové královské rodiny. I dnešní královna Alžběta i Astrida účastnily se slavnostní korunovace dne 5. srpna letošního roku a také samy ozdobily hlavu Matky Boží zlatými ozdobami a drahokamy!

ESTONSKO

Dopis O. Vasilije z Narvy. (P. Bourgeois T. J., který působil u nás na Velehradě a misionoval na Podkarpatské Rusi, požádal nás ACM o větší obrazy sv. Cyrila a Metoděje pro jejich novou svatyni. ACM jeho prosbě vyhověl a nyní P. Bourgeois děkuje.) Monsignore, překrásné obrazy sv. Cyrila a Metoděje jsme přijali od ACM. s velikou radostí: jeden zarámovaný jsme zavěsili do samé svatyně, druhý v „přitvoru“, před svatyní, kde se všichni věřící scházejí. Tak bude nám vždy připomínána památka svatých apoštolů slovanských i drahého Velehradu. Obrazy daly mně ovšem vhodnou příležitost, vysvětliti věřícím, kteří navštěvují naši svatyni, dějiny sv. bratří i památného Velehradu. Bohužel, je dosud malé to stádečko našich věřících. Ale škola naše roste, máme 35 hochů a děvčat a 15 jiných na ruční práci — je to dílo našich sester. Prosíme o podporu Vašich modliteb a vroucně děkuje v Pánu oddaný O. Vasilij.

FRANCIE

Narozeniny řádu jezuitského. Dne 15. srpna 1534 sešlo se v kryptě kostela sv. Dionisia v Paříži (St. Denis na Montmartru dnes už neexistuje) sedm vysokoškolačků: Inigo z Loyoly, Petr Faber, František Xaver, Simon Rodríguez, mladý Portugalec — a tři Kastilčané z Alkaly: Jakub Laynez, Alfons Salmeron a Mikuláš Bobadilla. Při mši svaté, kterou tam v tiché kryptě sloužil Petr Faber, jediný kněz z nich, zavázali se všichni prvními sliby čistoty, chudoby a apoštolské horlivosti pro obrácení pohanů na víru Kristovu. Ačkoliv řád Tovaryšstva Ježíšova byl formálně potvrzen za šest let později bulou Pavla III. „Regiminis militantis“ (r. 1540), možno právem onu družinu pokládati za první „Kompanii Ježíšovu“ a den jejich slibů za narozeniny jednoho z nejvýznačnějších řádů katolické Církve, Tovaryšstva Ježíšova. Za 400 let svého trvání dalo Tovaryšstvo Církvi 23 světců a 141 blahoslavenců, z nich 134 mučedníků. Koncem r. 1933 čítalo 10.353 kněze, 8273 scholastiky (kleriky), 5047 bratří v 43 provinciích. V misiích je činně 1716 kněží, 664 scholastiků a 579 bratří; na školách

vyučují jesuité 28.870 žáků na 49 universitách, 7000 žáků na 9 universitách v pohanských misích, vedle 80.000 žáků v 35 misijních školách. Kromě toho má Tovaryšstvo 211 gymnasií a reálních a obchodních škol, 15 misijních seminářů, 4743 katechetických škol a 3229 obecných škol misijních. Řídí padesát tisíc Mariánských družin po celém světě a ve 100 exercičních domech obnovuje podle návodu svého zakladatele sv. Ignáce v národech ducha Kristova!

Katolický institut pařížský, který se stal r. 1906 též obětí protikatolického zákona konfiskačního, rozkvétá utěšeně pod vedením učeného svého ředitele arcibiskupa Baudrillarta od té doby (r. 1926), co byl vrácen katolické Církvi. Nedávno otevřel pařížské veřejnosti svou bohatou knihovnu, která čítá přes 225 tisíc svazků. Právě letos v červnu obohatil ji novým přírůstkem 20.000 arabských děl, zakoupených v Alžiru a Maroku.

HOLANDSKO

„Světový svaz protestantů“ konal letos v Holandsku od 23.—27. července mezinárodní svůj sjezd, jež obeslalo 85 protestantských církví a organizací náboženských ze 26 států. Podivně kontrastuje s přítomnými skutečnými poměry jedna věta z resolucí, přijatých sjezdem: „Světový svaz protestantů žádá, aby kulturní a náboženská svoboda, jaké požívají římsí katolíci v zemích protestantských, zavazovala též země katolické v jejich poměru k protestantům.“ Těžko věru hledat na světě katolický stát, který by pronásledoval věřící protestanty — spíše opak se vám dnes vtírá v mysl, když vzpomenete dnešního protestantského Německa a nedávných ještě náboženských poměrů v protestantské Anglii, Dánsku, Švédsku a Norsku. Jsou-li kde pronásledováni protestanti, pak trpí zároveň s katolíky — pod útlakem bojoivného bezvěří. Toť nepřítel jediný každé církve!

MAĎARSKO

Maďarská mládež počíná se odvracet od dosavadního národnostního šovinismu, tak zv. turanismu, který byl jen obměnou německého hitlerismu a který pod skvělou rouškou vlas-

tenectví nedbal o fyzické i morální zdraví národa ani o jeho sociální povznesení. V mládeži uherské nacházejí sluchu papežské encykliky sociální a opětovně výzvy k práci pro Katolickou akci. Tím zároveň chrání lid jak před planým šovinismem grófů, tak i před agitací socialistů a komunistů.

NĚMECKO

Metody politického boje Hitlerova režimu, který jde za svým cílem přes mrtvolu vražděných nepřátel, nejsou diktovány jen náladou okamžiku, nýbrž jsou podle všeho programem. Po nevinných katolických předácích dru Clausenerovi a Probstovi a jiných, kteří se neočekávaně a zákeřně stali obětí protikatolické zášti hitlerovců, zmizel beze stopy P. Seitz ze St. Ingbertu, který pro svůj odmítavý úsudek o nynějších poměrech německých byl nejprve národními socialisty na cestě do Ludwigs-hafenu přepaden a těžce zraněn a od té chvíle se stal nezvěstným. Nejvýbojnější si počínají hitlerovci v saarském území. Jejich časopis „Junge Saarfront“ vyhrožuje katolíkům, kteří by se odvážili hlasovat pro nynější stav saarského území: „Což mají ti lidé právo divit se smrti dra Clausenera či Probsta? Kráčeje v jejich šlépějích, zdalipak nezaslouhují také podobného osudu?“

Němectí katolíci měli v osudových dobách štěstí, že v jejich čele stáli vynikající biskupové, kteří se nebáli povědět veřejně katolickou pravdu a ukazovat ve zmatcích ideových jasnou cestu katolickou. Pravidelné konference německého episkopátu, konané ve Fuldě, obracely se společným pastýřským listem k věřícím, řešíce právě palčivé otázky doby. I letošní konference německých biskupů ve Fuldě, konaná počátkem června, zůstala věrna dosavadní tradici, nebojácně odsoudila bludy nacionálního novopohanství a ve společném pastýřském listě varuje věřící před nebezpečnou jeho propagandou. List byl čten se všech kazatelen katolických chrámů německých.

RAKOUSKO

Politické poměry rakouské mocně zasáhly i do tábora výbojného zednář-

stva, které ve Velké lóži vídeňské mělo své centrum i ohniško krajové propagandy. Ukázalo se, jakou oporou byl zednářstvu vládnoucí socialismus. Po jeho porážce ruší Velká lóže vídeňská svůj sekretariát, zastavuje vydávání svého orgánu „Wiener Freimaurerzeitung“ a likviduje filiální lóže zednářské ve Styřském Hradci a v Celovci. Divte se potom, že nad změnou rakouského režimu svorně lkali a nařikali nejen socialisté, ale i kdejaký buržujní pokrok volnomyšlenkářský — tak velice bolela je ta rána!

Z BRASILIE

Den apoštola Brasilie — státním svátkem. Na jaře letošního roku v Brasílii oslaveno 400leté úmrtí prvního apoštola Brasilie, Otce Josea de Anchieta, jesuity. Předseda brasílské republiky, Getulio Vargas, vydal nařízení, podle něhož vzpomínkový den na prvního apoštola Brasilie má se světít jako státní svátek.

P. Jose de Anchieta prožil celý svůj kněžský život mezi brasílskými Indiány, sestavil i první mluvnici jazyka indiánského, proto jej právem pova-

žují pionýrem křesťanství a civilisace v Brasílii. Brasílský kardinál Leme da Silveira Cintra, arcibiskup z Rio de Janeiro, vydal pastýřský list, ve kterém věříci pobádá k horlivé modlitbě, aby Bůh služebníka svého oslavil zázraky, kterých je třeba k jeho blahověření.

MEXIKO

Náboženské zápasy trvají. V Mexiku stále běsní nenávist vládců proti katolické víře. Takový stav se již skoro považuje za normální a tak se o tom skoro již ani nepíše. Jen čas od času hlásí se v novinách nějaký zvláštní výpad protináboženský, jako na př. pronásledování kněží v kraji Sonora. Teď se opět hlásí z Mexika nová zvěst o divě zběsilosti, za kterou by se i barbaři styděli. Guvernér provincie Tabasco zapověděl na hrobech stavěti kříže; ano zakázal, aby na hrobě bylo uvedeno jméno nebožtíka, který v hrobě odpočívá; místo toho bude na náhrobní desce uvedeno — číslo!

Domnívají se snad přívrženci Callesovi, že rozšířili svou moc i na druhý svět?!

Náboženský a kulturní život našich krajanů v zahraničí.

(Z krajauské korespondence Spolku sv. Rafaela a ACM.)

Krajauské děti ze zahraničí na prázdninách ve staré vlasti. Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pojímá už po několik let do své péče o zahraniční krajanů též prázdninové umístění jejich dětí v hodných katolických rodinách naší Hané. Prosba, s kterou se ACM letos obrátil prostřednictvím farních úřadů na naši katolickou veřejnost, došla takového porozumění, že přes 25 nabídek pohostinství zůstalo nepoužito — o tolik převýšily přihlášky ochotných hostitelů počet malých hostů ze zahraničí.

Z první výpravy krajauských dětí z Brém převzal a umístil ACM na prázdninový pobyt u nás celkem 16 dětí, 11 hochů a 5 děvčat. Druhá výprava přivezla k nám děti z Porýní, hlavně z Ham-

bornu a Bottropu, a z ní dostalo se péči ACM prázdninového pohostinství 18 dětem, 10 hochům a 8 děvčatům. Celkem tedy umožnil letos ACM 34 chudým dětem zahraničních krajanů prázdninové osvěžení v těžké době hospodářské tísně, již právě nejvíce trpí krajauské děti.

Byla by to zajímavá studie pedologická i sociální, sledovat význam a účinky prázdninového pobytu krajauských dětí u nás. Jejím rámcem byl by příjezd hloučku dětí, většinou teskně zamlklých, namáhavě lámajících rodnou řeč svých rodičů, tu a tam i tváříd bídou pobledlých — a pak jejich odjezd, kdy to zašumí jako v úlu nad vycpanými batohy a zatíženými kufry a kdy z očí září radost z měsíce prožitého na zdravém ovzduší venkovském. Tam letos vydatně

hřálo slunce, ale hřála i láska hostitelů.

Laskavostí vdp. děkana P. Jos. Rezáče ze Slatinic mohl letos tajemník ACM navštívit většinu krajaňských dětí v jejich prázdninovém Tusku. Bylo už skoro po žních, poslední úrodu s polí svažely „vedlejší“ pracovní síly, zatím co hlavní ruch soustředila kolem sebe mlátička u stodoly. Podle adresáře objížděli jsme s p. děkanem hostitele děti, počínaje od p. starosty v Slatinicích přes Rataje, Luběnice, Laškov, Novou Dědinu, Kostelec n. H., Hradčany u Prostějova, Nezamyslice, Biskupice — až po Hrdibořice. Byla to tedy pořádná celodenní tura autem.

„Kde máte krajaňského hosta?“ — zněla obyčejně naše otázka po formalitách pozdravu a představení se. „Ale odjel na pole — je za koňmi celý splašený — však tamhle se už vrací!“ A v klukovi sedícím na fůře a třímajícím v rukou opratě — sotva byste tušili synka dělníka z jutové fabрики brémské.

A jiná odpověď stařenky, jež sama zůstala doma: „Mlátieme dnes a to víte — u stodoly pomáhají všichni — i malí — odnášet slámu!“ A zamklého hocha z Hambornu najdete obklopeného klubkem kamarádů, kteří si už porozuměli.

Na Nové Dědině byli dva hoši z Brém. Prvního jsme zastali v nejživější zábavě s přítulným hříbátkem na dvoře, druhého záliby prozradila v jeho nepřítomnosti stařenka s vnučátkem v náručí: „Tož se podívejte, co si schovává na cestu domů!“ A babička přináší z jizby větší pleskatou sklenici, zpředu trochu potlučenou, v níž si brémský host instaloval malý zvěřinec: stěny sklenice obložil travou a v ní dal se pást zelenému koníkovi (kobylce) a různým broukům, jež chtěl mít památkou na svůj prázdninový pobyt moravský. Jenomže koník žloutl a toužil po vysvobození — také za řeči několikrát vyskočil babičce ze sklenice — a věznění brouci stěží se vlekli — ty exempláře sotva dopravil si domů!

V Kosteletci na Hané ochotně otevřel našemu autu bránu do nádvoří parní pily malý host z Hambornu — jako by byl už při nejmenším asistentem hodného hostitele.

Do Nezamyslic na Hané přivázeli jsme s sebou sestru brémského hocha, kterého pohostinně přijal k so-

bě p. farář, aby těšil malou Helgu, také hosta z Brém, dlouho tesknící po domově. Byli jsme zvědaví na setkání obou sourozenců. Chvilu na sebe hleděli, nevědouce, co to má znamenat, a nebyť p. děkana, snad by si nebyli ani ruce podali. Ale to byl jen první dojem!

Ani známky po nějaké tesnotě nebylo u dětí, které už u nás na prázdninách byly! Takoví hoši v Hrdibořicích nebo v Biskupicích srostli už s hodnými rodinami hostitelů i s klukovskou republikou v dědině, ba měli i právo na rodinný bicykl. A to víte, co to znamená pro zdravého kluka!

Škoda, že jsme nemohli obejít i severovýchodní oblast krajaňských hostitelů a hostů od Mor. Hůzové až do Oseku u Lipníka a do Žalkovic za Přerovem, abychom měli úplný obraz apoštolátní prázdninové akce krajaňské.

Ale i tak jsme se přesvědčili, že je to dobré dílo, které zachraňuje národu i Církvi ohrožené snitky na haluzích společného národního kmene přerostlých přes hranice vlasti. Zachraňuje jich láskou.

Pravda, vy mladá grygovská průvodkyně nejmenšího krajaňského hosta, drobné Hildegardy z Hambornu, že nic jiného nechtěla říci Vaše slzy, s nimiž jste se loučila na olomuckém nádraží s Vaší světenkou — nežli: že upřímně pohostinství chudým krajaňským dětem dávala láska. A ta jediná je nejpevnějším poutem národa, i když ho trhají cizí hranice státní, ta jediná je i doma zárukou lepší jeho budoucnosti. — a.

K úmrtí babičky Dostálové, matky p. dra Hynka Dostála, red. „Hlasu“ v St. Louis, Mo. — Daleko od rodné půdy velehradské ustlali jí v americké Jowě k poslednímu odpočinku. Měla po leta svůj výměnek blízko lawlerského kostelíčku, jež denně plnila svým zpěvem nebo modlitbou růžencovou, stejně jako za svého pobytu v Chelsea u syna Rev. Václava. To byla její síla, útěcha a radost, to byl pramen její vyrovnané životní moudrosti, v tom bylo její vítězství míru za bouří životních. A přešlo jich nemálo přes hlavu statečné ženy, dobré babičky Dostálové, za těch 88 let dlouhého života. V zemi cizí, k níž nemohlo přirůst slovácké srdce vznětlivé, bolevy dvojnásob: Tragická smrt manželova při práci na farmě činí ji

brzy po příjezdu do nové vlasti vdovou, a pak do tíživých denních starostí o rodinu zapadají Jobovy zprávy jedna za druhou: syn Rev. Josef stává se obětí zrádného crecku (potoka) v Chelsea, druhý syn redaktor Hynek ztrácí předčasně ušlechtilou choť a matku drobných dětí, třetí syn Rev. Václav ocitá se cestou k nemocnému automobilovým neštěstím na pokraji hrobu, dvě dcery — sestry sv. Kříže — po krátké radosti ze shledání u starické matky opouštějí slzavé údolí pozemské a v předvečer babiččiny smrti ještě ji předchází na oren svět nejmladší syn Stanislav, smrtelně zraněn byv při nehodě automobilové. Až do dna vypila babička Dostálová svůj kalich životních hořkostí, ale na jejích rtech a její duši neumřela křesťanská naděje a horoucí víra, jež i za ty rány Božích navštívení děkovala Pánu. Dozrála k věčným žním, jak bohatý klas na roli Boží, nezakopala hřivny svěřené Pánem, odesla mu ji vrátit, s požehnaným ziskem. Neboť duše oddaná Bohu milovala i ve svých bližních, sloužila mu ve všem, co bylo k jeho větší cti a chvále.

Proto měl i náš Apoštolát v babičce Dostálové horlitelku štědrou i zbožnou, a věru nevím, čím se před Pánem Bohem oň více zasloužila, zda hmotnou štědlostí svou a své rodiny, či neustávající modlitbou. Apoštolátním delegátům za jejich tuláckého pobytu amerického byl její výměnek oásou odpočinku pro znavené tělo i duši, byl osvícením k nové práci apoštolátní. Na vaši kůru, drahá babičko, kterou jste kterýsi večer roku 1924 na improvizované faře v Chelsea léčila s úspěchem ochraptělého misionáře, aby mohl začít apoštolátní triduum hned na druhý den, nezapomenu do smrti. Za všechny ty skutky tělesného i duchovního milosrdenství vzala jste už radostnou odplatu Boží. Tato nepatrná vzpomínka nemůže k ní už přidat ničeho, chce jenom rozžehnout před světlem vašeho příkladného života — k následování! — F. J.

Ctihodný bratr Peregrin SVD píše dne 13. června 1934 z Buenos Aires:

Už se nemůžeme dočkatí dp. dra J. Procházky, krajané píší se všech stran a táží se, kdy důstojný pán dojede, a i zde v Buenos Aires se o tom hovoří, tak se všichni těšíme.

Začali jsme také již pracovat. Sešel jsem se s třemi Moravany, jsou to horliví katolíci a tak jsme založili Československé katolické sdružení. Náš spolek je ovšem ještě velmi malý, máme nyní 15 členů, než však tento dopis dojde, tak už jich bude mnohem více. Já jsem sám Slovák, ostatní jsou Moravané. Češi nám dali odpověď v „Jihoaмериčanu“, že oni zůstanou Čechy a husity. Nelekejte se však toho, nejsou všichni takoví. Přijdou k nám i katolíci Češi. Scházíme se u nás v klášteře. Ti tři Moravané začali na tom už pracovat, než jsem došel, a to s naším dp. Zakrewským, Polákem. Nyní na mne čeká velká práce. Mnoho psaní a připravování je vždy k takové přednášce. Máme už i stanovy. Ovšem musíme je doplňovati a zdokonalovati, proto Vás prosím, abyste mi poslali stanovy různých katolických spolků, abychom měli vzor. Máme mnoho obtíží, neboť jiné spolky nám nepřicházejí vstříc, nýbrž pracují proti nám.

Je to smutná věc, že až doposud po tolika let se založil první katolický spolek v jižní Americe. Ovšem všechno by to šlo snadněji, kdybychom měli malý základ finanční. Mnoho, mnoho starostí máme pro budoucnost.

Mám však také radost ze svých spolupracovníků, věru, tolik víry jsem ještě nenašel nikde jako u těchto mužů.

Ještě něco velmi důležitého. Prosím pěkně, kupte nám jeden olejový obraz na prapor sv. Cyrila a Metoděje v takové velikosti, jak za dobré uznáte. Jen prosím rychle (obraz už byl odeslán), abychom při eucharistickém kongresu už mohli veřejně vystupovat. Prapor si zde necháme vyhotovit. Sdělte nám také, prosím, kdo přijede z Československa na eucharistický kongres.

Zdraví Vás v Božském Srdci

bratr Peregrin SVD.

P. S. Příspěvky na české misie v jižní Americe a na Čsl. katolické sdružení v Buenos Aires vděčně přijímá redakce „Apoštolátu“ nebo Spolek sv. Rafaela na ochranu katolických vystěhovalců v Praze, Nové Vysočany, vystěhovalecká stanice. Račte používatí bíanco složenek, číslo poštovní spořitelny spolku jest 88.158. Pán Bůh zaplať.

Buenos Aires 2. srpna 1934.

Děkuji Vám za milý dopis. Jak si můžete představit, vede se mi tu jako františkánovi. Byl jsem tu velmi mile přivítán (v Montevideo přišli na loď dva komunisti), udělal jsem si zásadou navštívili všechna střediska našich krajanů, jdu dnes k Sokolům, v sobotu na začátek divadla slovenského spolku a v pátek dopoledne mezi nezaměstnané, až jim budou dávat na vyslanectví podporu, abych všechny pozval na nedělní mši sv. Budeme ji mít v kapli sv. Rocha při basilice sv. Františka. Bude při ní i svatba (sanace manželství) našich krajanů. Nyní něco o těch počátcích:

V přístavě mě čekal bratr Peregrin s jedním svým polským spolubratrem a celá skupina našich krajanů. V neděli nato bylo pak přivítání v jedné spolkové místnosti s básněmi atd. Při tom jsem ke své bolesti musil pozorovat, jaké tu jsou poměry. Na program byly uvedeny státní hymny a po „Kde domov můj“ přiskočil jistý Slovák a poručil „Hej, Slováci“; byl při tom i zástupce vyslanectví a můžete si představit, jak to všechno působilo. Brzy jsem vyčetil, že je tu Slovákům připomínáno, kterak jsou utiskováni a jak velká se jim stala křivda, protože nepřišel slovenský kněz, nýbrž český františkán. Maďaři tu měli dva kněze, uruguayská vláda je vypověděla, protože pěstovali více politiku než své povinnosti. Někteří katolíci, Moravané, tu založili sdružení čsl. katolické, Slováci však to ignorují, protože to založili Moravané. Moravané chtějí dát Slovákům rovná práva, aby se mohli stejně uplatnit jako Moravané. Slovákům je ale říkáno, že to musí být jen slovenské. Ke své bolesti jsem musel slyšet z úst Slováka, že raději čte maďarskou knihu než českou, protože je jim maďarština bližší než čeština.

Jsou tu Slováci, Moravané a Češi i Čechoslováci, měli jsem tedy přijít kněží dva, a to na prvním místě rodověrný Slovák, který umí plyně maďarsky, aby mohl všechny ty Slováky upokojit. Přes všechny ty různé klacky, které mi tu byly hozeny pod nohy, chci se plně věnovat svému kněžskému povolání, chci se s radostí věnovat všem bez rozdílu, chci se zdokonalit ve slovenštině, abych v ní mohl kázat, a učinit vše, co mi jen

bude možno a dovoleno. Víc nemohu dát než lásku, upřímnou, dobrou vůli, nebude-li to přijato, nemohu za to. Aby nebylo nikomu ublíženo, našel jsem pro první mši sv. písně, které mohou stejně zpívat Slováci i ostatní. Jsou jenom nepatrné variace ve výslovnosti. Bojím se, že mnozí Slováci budou tuto mši sv. ignorovat, protože ji bude sloužit český kněz. Takové jsou tu tedy poměry, nebojím se ale toho, šel jsem s dobrým úmyslem a chci v něm s pomocí Boží vytrvat. Chci tu pracovat pro všechny se stejnou ochotou a láskou jako doma, snad ještě ve větší, jak mi dá Pán Bůh možnost. Dne 6. t. m. pojedou do Chaca, a to proto, že tam mají nyní lidé volno, koncem října jsem začne práce a pak bych tam nebyl nic platný, až teprve v květnu. V polovici září se vrátím do Buenos Aires, abych pokračoval v přípravách na kongres. Pojedu do S. Peña, Residencia, Posadas, Fram a do jiných těch míst, jak mi bude možno. Po kongresu pak ostatní provincie a v létě, to je od provincie až do února, v jižní Argentině. Z Buenos Aires pak jeho nejbližší okolí. Pak ještě Chaco a v říjnu snad zpět.

Prosím: opatřte mi laskavě prostřednictvím Svatováclavské ligy nebo ministerstva zahraničí fotografie sv. Václava z jeho života, kterak připravuje hostie, ministruje atd. Všechno, co se vztahuje k Eucharistii. Rád bych v době kongresu dal do novin ilustrovaný článek o sv. Václavu a českém národu a o účtě v naší vlasti k nejsv. Svátosti. Budu to potřebovat v polovině září, spoléhal jsem se, že mi pošlete s ostatními věcmi v bednách (vše bylo v pořádku a beze cla) také misálek, vydaný v Emauzích, jak byly na výstavce, a proto jsem nebral perikopy, potřebuji nutně. Knihy jsou beze cla, snad by jste mi to mohli poslati, na příklad jako tiskopis. Pak prosím Vás, až jsem pojedou na kongres, snažte se přidat každému bednu knih poučných i zábavných, abychom naplnili domy a knihovny katolickými knihami. S penězi šetřím, ta cesta do Chaca se vším na pět neděl vyjde asi na 1500 Kč. Mám na 800 pesos a 500 dolarů.

P. Jáchym OSFr.

Z dopisu dp. dr. Jáchyma Procházky OFM. z cesty do Buenos Aires:

Na lodi „Madrid“ 3. července 1934.

Jměnem všech našich krajanů i svým posílám mnoho srdečných pozdravů. Vede se nám, Bohu díky, všem velmi dobře, moře jest klidné a krásné, mořskou nemocí netrpíme. Denně můžeme mši sv. Učast na mši sv. jest slušná, modlíme se německy například, protože Němci mají většinu a pak česky. Společnost na lodi je velmi pestrá, ale slušná. Naším lidem se tu líbí, jídlo i ostatní si chválí, někteří jedou do Argentiny už po druhé a mají své zkušenosti.

Nejhůře dosud se mi vedlo v Porto a Lissabonu, kde řeholníci chodí oděni jako světští kněží a františkán v hábitě je tam neznámým zjevem. Zůstal jsem však celým a své zkušenosti obohatil o poznatek, že jsou jinde lidé ještě mnohem neslušnější, než u nás.

Potřeboval bych, abych už byl na místě a mohl už pracovat. Zde na lodi za ten týden jsem si odpočal velmi pěkně, mám tu možnost denně se koupát a jídlo je v takovém výběru, že budu přibývat na váze až moc. Jsou tu velmi pozorní, v pátek bylo jen jedno maso na jídelním lístku, ostatní ryby.

Počítám, že jsem právě dnes již týden na vodě — za necelé tři týdny už budeme s pomocí Boží na místě. Jak jsem poznal z řeči krajanů, je v Argentině dosti hodných lidí, kteří touží po knězi. Všichni naši jsou denně na mši svaté. Mezi dnem pak kujeme plány, jak to všechno uděláme. Těším se opravdu na to. Také jsem byl připraven v Hamburku od dp. dr. Grössera (gen. tajemník něm. spolku sv. Rafaela) na překážky, s kterými se tam pravděpodobně setkám. nevěstě bude ovšem španělsko-italská konkurence. Ale ani toho se nebojím. Prosím však o modlitbu, abych to všechno vykonal ke cti a slávě Boží.

Při svém denním styku s našimi krajany vidím tím více, že půl roku na tu cestu je málo, i ty tři měsíce na Buenos Aires nebude mnoho. V Chacu bude třeba taky alespoň 4—6 měsíců. Chci navštívit všechny naše lidi. Není možno to odbýt a proto budu prosit o prodloužení celého pobytu.

Dnes se moře trochu více v noci houpalo, před tím jsme jeli v noci v mlze a tak pro samé houkání a houpaní jsme se málo vyspali. Zítřka budeme v Madeirě.

Děkuji Vám za všechno, prosím o modlitbu a zůstávám se srdečným františkánským pozdravem Váš

Jáchym OFM

Dopřáno dne 7. července 1934.

Dp. dr. Jáchym Procházka OFM

píše dne 5. srpna 1934 z Buenos Aires: S velikým, radostným i hlubokým „Deo gratias“ musím začít tento dopis. Proč? Protože jsme měli dnes první společnou mši sv., která byla nad očekávání velmi pěkně navštívena. Už v sobotu večer, když jsem se vrátil z Temperler, kde byla svatba našich krajanů, byl jsem očekáván několika našimi lidmi, kteří přišli k sv. zpovědi. V neděli ráno jich přišlo více a na mši sv., snad dobře počítáno, snad přes 150 lidí, je to na poprvé velmi pěkné. U sv. zpovědi a sv. přijímání bylo jich již také dosti a co hlavní, všem se to líbilo. Také jsme se fotografovali a když se to podaří, pošleme foto. Ke své upřímné radosti musím Vám sdělit, že se se Slováky už velmi pěkně dohodneme; byla to štvánice a byla udržována jen několika lidmi. Po mši sv. totiž, když už jsme byli před kostelem, domluvil jsem se s krajany o odpoledním křesťanském cvičení — přišli i Slováci, po promluvě byly slovenské litanie, modlitby a české a slovenské písně a sv. požehnání — z kostela jsme šli do hovorny klášterní, tam jsme se umlouvali o dalším, byli tam všichni, co byli v kostele, tu jsme se tam zase upřímně a srdečně pozdravili i potěšili, rozdali jsem nemajícím růžence i některé obrázky — bylo vidět, že společný zpěv a modlitba v kostele nás nejlépe spojí. Tak se nám to s pomocí Boží bude dařit i přistě. Všichni jsme si podali ruce a řekli jsme si upřímně — do vidění.

Náš krajan P. Jan Drábek S. J. ze San Mario, Río Grande do Sul, Brazílie, píše dne 2. července 1934:

Přijměte ode mne srdečný pozdrav. Mnohokrát Vám děkuji za balíček, který správně došel a tu slovenskou rodinu nesmírně potěšil. Po mši sv., při které skoro celá rodina přijímala, jsem jim to všechno dal. S velkou radostí chválili domů, aby si všechno důkladně prohlédli. Děkuji Vám z celého srdce.

Jsem nyní, jak již víte, v chlapec-kém semináři v Santa Maria. Je to malé městečko o několika tisících o-

byvatel. Obchod jest více než z poloviny v rukou Židů. Obyvatelstvo: Brasiliani, Italové, Němci (protestanti), též několik původu syrského, polského. V našem semináři máme také takovou směs. Ze 150 chovanců máme 64.66 proc. Italů (původem), 12.66 proc. Lusobrasilianů, 4.66 proc. Poláků a 0.66 proc. syrského původu. Vyučovací řeč je portugalská. Rio Grande do Sul má 3 mil. obyvatel, mezi nimiž je 15 proc. původem Němců, 13.33 proc. Italů a 5 proc. jiného původu, celkem tedy jedna třetina jsou původu cizozemského. Život osadníka je velmi prostý, kde neumí nebo nechce sobě dobývat svého chleba vezdejšího v potu tváře, neobstojí.

Setkal jsem se zde před lety v S. Cruz s rodinou ze Stříbra od Plzně. Panímáma mi upřímně řekla, že se jim v Brasilii valně nelíbí, že kdyby to byli bývali věděli, ani by sem nikdy nebyli přišli. Jindy jsem se setkal s nějakým pánem z Hradce Králové, který se vydával za absolventa techniky a chtěl „studýrovat“ na lékaře, aby dostal diplom. Něco se (velmi maličko) někde rychle naučil, objednal si nějaké lékařské instrumenty a už spěchal do kolonie k lidem, kteří svět neznají, aby u nich doktorovali. Měl však brzy, jak se rozumí, „smůlu“, neboť byl jen vyučený truhlář a nic více a tak jej zavrhli. Takoví ptáčci škodí velice vlasti a jejímu dobrému jménu. Právěho doktora z Hané na Moravě jsem uviděl kdysi v Porto Alegre, bohužel neměl jsem nikdy více příležitost navázati s ním styk.

Co se týče kněží v Brasilii, brasilský katolický tisk stěžuje si velice na nedostatek kněží. Brazílie čítá 41 milionů obyvatel v území větším než Evropa (mimo Ruska). V tomto území působí jenom 4150 kněží. Mnoho set osad je vůbec bez duchovního vůdce. Celkem v Brasilii připadá 10.300 věřících na jednoho kněze. Německé osady nejsou na tom tak zle, jako ostatní národnosti obývající Brasilii.

Jestli se vypravím na eucharistický kongres do Argentiny, je velmi nepravděpodobno, neboť jsem vázán žáky a školou, je nás málo a cesta je drahá. Rád bych se sešel s krajany, neboť 11 let už je to, co nemluvíme česky.

Upřímně Vás zdraví

P. Jan Drábek S. J.

Dne 12. července píše opět:

Přijměte ode mne srdečný pozdrav a dík za zasluku, kterou jsem dostal: českou modlitební knížku, brožurky atd. Velmi radostně jsem byl překvapen Vaší štědrostí a hned mně zatanula na mysl štědrost srdce slovan-ského, které ani jinak nemůže.

Neznám ještě adresy české rodiny, s kterou jsem se zde seznámil, ale přičiním se, abych našel jejich residenci. Chudák, dlouho neměl práce a zaměstnání, neboť do S. Maria přišel teprve před několika měsíci, předtím byl tři leta v Uruguayana (město v Rio Grande do Sul) hospodářem u nějakého statkáře. Rodina uprchla z „ráje sovětského“ před komunismem. Zena jeho je z Prahy, on odešel do Ruska z Moravy (okres hoďonínský) jako desítiletý chlapec, teď může mít svých 45 let. Snažil se ho „obrátit“ zdejší metodistický pastor, ale on se nedal. Řekl jim, že je katolik a jako katolik nezahodí svou víru.

Z brožurek dám také jiné rodině, jestli se mi postěstí ji nalézt.

S upřímným krajanským pozdravem

P. Jan Drábek S. J.

Rumunsko, O letošních prázdninách navštívil čsl. republiku oršavský farář P. Josef Kleitsch, jednak aby vzbudil v povoláních kruzích zájem o naše krajany v Rumunsku, jednak aby se zdomoňoval v češtině, již se snaží dorozumět se svými farníky čsl. národnosti. ÚACM chystal se právě poslat ke krajanům v Rumunsku českého misionáře P. Metoděje z kongregace OO. Těšitelů z Vídne, ale na radu P. Kleitsche byl jeho odjezd odložen a vyjednáváno o vyslání českého kněze, který by trvale mohl pastorem naše krajany v Rumunsku. Nejd. p. arcibiskup olomucký svolil, aby za tím účelem byl uvolněn pro Rumunsko dp. P. Alois Hanzelka, administrátor v Hrabůvce u Mor. Ostravy, a nejd. a. konsistoř požádala hned zemskou správu v Brně o placenou dovolenou pro P. Hanzelku, poněvadž chudobní krajané v Rumunsku nejsou s to, aby ho existenčně zabezpečili. Temešvářský biskup msgr. Pacha, jehož pravomoci jsou naši krajané podřízeni, vyšel těmto snahám velmi ochotně vstříc a stanovil za působiště P. Hanzelky faru eibenthalskou s právem navštěvovat

odtud krajaný, usedlé i v ostatních farnostech jeho diecése. P. Kleitsch, ačkoliv je rodem Němec — původem však asi Slovinec — sám navštívil v Praze všechny úřední činitele a zdůraznil nezbytnou nutnost stálého českého kněze pro naše krajaný v Rumunsku nejen z ohledů náboženských, ale i národních a mravních. Všude, pokud o prázdninách v úřadech zastal v Praze vlivné osobnosti, bylo mu slíbeno příznivé vyřízení. Také ÚACM upozornil závčas všechny činitele na dalekosáhlý význam této akce. Nebezpečí z prodlení je veliké.

Na pozvání tajemníka ÚACM přijel pan farář Kleitsch na bohoslovecký sjezd na Velehrad a měl tam velmi informativní proslov o náboženských, kulturních, národních a

sociálních poměrech našich krajanů v Rumunsku. Laskavostí správy arcibiskupského semináře olomouckého bylo P. Kleitschovi umožněno, aby svůj volný čas strávil v semináři a v bohoslovciích, kteří tam právě dleli, měl dobré učitele češtiny i průvodce po městě a okolí. Největší radost měl před svým návratem do Rumunska, když mu v sekretariátě ACM byl odevzdán příspěvek na zakoupení harmoniky pro českého jeho osadníka, který za to tak snažně prosil v kterémsi čísle našeho časopisu — a neprosil nadarmo.

O prázdninovém zájezdu pražské „Akce našim dětem na Volyni“ ke krajanům do Polska přineseme příště zvláštní původní zprávu od účastníků. Zájezd potkal se, jak oznamuje časopis „Probuzení“, s plným zdarem.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydraul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

pracují rychle, vkusně a levně

Co máte mít doma

vždy po ruce, je francovka

ALPA

Masáže Alpou podporují oběh krve, sílí svaly a osvěžují nervy. Kloktejte a vyplachujte ústa vlažnou vodou, do které jste přidali několik kapek Alpy. Desinfikujete tím sliznice dýchacích cest a předejdete nachlazení.

Dbejte, abyste při nákupu dostal skutečně Alpu.

Až si budete pořizovati

sochy, oltáře,

Váš kostel zařizovati neb
opravovati, vyžádejte si
nabídku od naší sochař-
ské a řezbářské firmy

Pavel Juříček, Olomouc,

Křížkovského ul. č. 5.

(Vedle hlavní pošty.)

Čtěte posudky:

*Sochy sv. Josefa a zvláště
sv. Terezičky jsou umělec-
ky provedeny. Jsem spo-
kojen a rád Vaše umění
doporučuji. 30. března 1934.*

Farní úřad v Dol. Životicích.

*Kniha obrany katolické cirkve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.

předplatitele našeho časopisu.

3. Osmělujeme se prosití o laskavé dary na vydávání našeho věstníku ACM, abychom nemusili zmenšovat jeho rozsah ani zvyšovat předplatné.

4. Vdp. duchovní správce prosíme o účinnou podporu díla apoštolátního ve farnostech. Ať není osady, kde by nebyl živý, agilní „Apoštolát“.

5. Chceme rádi respektovat rady a návrhy své čtenářské obce pro dobro ACM, ba prosíme o ně! Redakce.

Z galerie přátel a spolupracovníků ÚACM: V obnovenou hodnost čestného opata velehradského byl slavnostně uveden o letošním svátku cyrilometodějském nejdř. opat František Bařina O. S. Aug. ze Starého Brna. Na mnogaja ljeta! — Osmdesátiny benediktinského opata Petra Hlobila z Rajhradu daly příležitost ke vzpomínkám na jeho pilnou literární, překladatelskou a redakční činnost. ACM je mu vděčný za věrnou lásku obětavého pokladníka brněnského odboru ACM, jímž zůstává od založení ACM, Pán Bůh zaplať a požehnej! — Abrahamovi ny slavili brzo za sebou literární spolupracovníci apoštolátní ÚACM msgr. dr. Josef Vařica, univ. profesor, a šéfredaktor Ladislav Zamykal z Olomouce. K další práci kěz je provází požehnání Toho, jenž byl prve než Abraham! — Nadějný unionistický pracovník, též přispívatel do našeho časopisu, olomucký dominikán P. Jeronym Jurák ukončil svá odborná studia na Východním ústavě římském doktorskou pomocí. S upřímným blahopřáním spojujeme vroucí prosbu o další spolupráci, aby oslaven byl co nejvíce Bůh ve svatém Cyrilu a Metoději. — Novosvěcenec-redemptorista východního obřadu, O. Ivan Mastylák, známý našim čtenářům svými unionistickými básničkami, slavil o prázdninách své kněžské prvotiny. „O soje-diněni ju vsich Hóspodu pomolimsja“ — ta primiční prosba napln štěstím i jeho kněžskou práci. — Absolvent velehradské školy apoštolské, Josef Olšr T. J., autor zajímavých článků

o unijních misionářích v carském Rusku, dostudoval v Krakově filosofii u OO. jesuitů a začne nyní studia bohovědná. Deus confortet! — Katol. žurnalistka srbská Anna Christičová z Londýna, horlivá širitelka unionismu v tisku anglickém, byla vyznamenána čsl. vládou řádem Bílého lva. Vidíme v tom oceněnu i její lásku k cyrilometodějskému Velehradu i její práci pro vzájemnost slovanskou na základě myšlenky cyrilometodějské. Nuže, s pomocí Boží lvi silou vpřed! — Náš spolupracovník dr. Valerij Vilinský z Brna přijal místo redaktora „Lid. novin“ — chce však zůstat věrným i nadále slovanskému unionismu. Český katolicismus nedisponuje, bohužel, na tolik hmotnými prostředky, aby existenčně zabezpečil práci pro své ideály. A přece stále platí pravda: Primum vivere — deinde philosophari! — Prof. dr. Vincenc Pořízka povolán byl z Kroměříže do Olomouce. ACM, vítá v něm odborného unionistického pracovníka, který poznal u římského pramene význam unijních snah svatě Stolic. Zdrastvujte! — V řadě radostných vzpomínek z galerie ACM. nemůžeme opomenout bolestnou skutečnost, že těžká choroba vyřadila prozatím z práce apoštolátní jednoho z nejschopnějších dělníků cyrilometodějských, vdp. dra Josefa Haběše T. J., moudrého rektora velehradského. Prosíme o vroucí modlitbu za jeho pozdravení, aby mohl dr. Haběš štědře ještě rozdávat z bohatých svých duchovních fondů Církvi i vlasti i svému řádu! Hospodi, pomiluj!

Clenské příspěvky: P. T. ř. katol. farní úřad v Rohli Kč 52.10; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově Kč 160.—; ř. katol. farní úřad v Pivíně Kč 82.80; ř. katol. farní úřad, Vikos-Kanovsko, Kč 37.15; ř. katol. farní úřad v Lešné Kč 98.—; ř. katol. farní úřad, Horní Studénky, Kč 33.—; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově Kč 100.—; ř. katol. farní úřad v Zábřeze, severní Morava, Kč 200.—; vdp. Alfons Kresta, kaplan (členové Apoštolátu), Nový Jičín, Kč 290.80; ř. katol. farní úřad, Újezdec u Luhačovic, Kč 19.—; ř. katol. farní úřad, Výsovice, Kč 29.50; Jan Blažek, Malenovice, Kč 12.—; ř. katol. farní úřad, Pavlovice u Přerova, Kč 100.—; probostský farní úřad v Dubě n. M. Kč 8.55; ř. katol. farní úřad, Dol.

Němci, Kč 25.20; ř. katol. farní úřad, Předmostí u Přerova, Kč 400.—; ř. katol. farní úřad, Polešovice, Kč 137.50; pí Tesová, Štěpánov u Olomouce, Kč 10.—; ř. katol. farní úřad, Polešovice, Kč 131.75; ř. katol. farní úřad, Valaš. Meziříčí, Kč 500.—, „Pán Bůh zaplat!“

Zakládající členství: Rev. J. Janeček, Detroit, Mich., USA. (od třech členů) Kč 3000.—, „Pán Bůh zaplat!“

Známky, knihy darovali: Vdp. Fr. Jelínek, katecheta, Kostelec nad Orlicí; vdp. B. Navrátil, kaplan, Veselí n. Moravou; vdp. František Melka, farář, Krásná Hora; P. T. ř. katol. farní úřad v Polešovicích; vdp. dr. N. Fr. Hrachovský, O. Praem., Nová Říše; vdp. B. Hřiva, děkan, Napajedla; sl. Vykydalová, Brno; sl. Nedomová, Olomouc; děti z Holice u Olomouce; P. T. K. Osina, Olomouc-Bělidla; sl. M. Rozehnalová, Kostelec na Hané; P. T. ř. katol. farní úřad, Dobruška, P. T. ř. katol. farní úřad, Litovel; P. T. ř. katol. farní úřad, Kokory. „Pán Bůh zaplat!“

Kde budou exercicie v září a říjnu? Hlučín: 8.—12. září muži polští. 13. až 17. září jinoši polští. 21.—25. jinoši němečtí (rekruti). 25.—29. září jinoši čeští (rekruti). 1.—5. října ženy, které již byly. 5.—9. října dívky německé, které již byly. 9.—13. října muži němečtí, kteří již byli. 13.—17. října ženy české, které již byly. 18.—22. října dívky české, které již byly. 26.—30.

října muži čeští, kteří již byli. — Velehrad: 12.—16. září železničáři. 18. až 22. září paní z měst. 27. září až 1. října dívky z měst (úřednice atd.). — Želiv (klášter): 25.—29. září rekruti. 18.—22. října jinoši. 23.—27. října dívky. Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Želivě u Humpolce. — Chrudim (klášter): 18.—22. října jinoši. Přihlášky přijímá P. V. Kubát, kaplan v Chrastě u Chrudimě. — Nová Říše (klášter): 27.—31. října jinoši. Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Nové Říši na Moravě. — Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Velehrad: Papežská kolej na Velehradě. — Poplatek 50 Kč.

Zahraniční misie: P. T.: Emma Kodítková, Uher. Hradiště, Kč 20.—; nejménovaná, Olomouc, Kč 20.—; ř. katol. farní úřad, Domažlice u Přerova, Kč 50.—; ř. katol. farní úřad v Côtkyti, Kč 40.—; vdp. Fr. J. Hroneš, děkan, Bohuslavice v Čechách, Kč 1000.—; vdp. Fr. Bařina, prelát, Staré Brno, Kč 100.—, „Pán Bůh zaplat!“

Lékaři a zkušení lidé vám potvrdí, jak blahodárně působí účinky francovky Alpa. Masáže Alpou zmírňují revmatické bolesti, silí svaly a osvěžují nervy. Několik kapek Alpy ve sklenici vlažné vody dá nám dobrou a lacinou ústní vodu.

Literatura.

P. Ch. Bourgeois S. J., *L'Appel des Races au Catholicisme II*. 31 stran, Xaveriana 1933, Louvain, Museum Lesianum. — Známy P. Bourgeois S. J., nyní misionář v Estonsku, uveřejňuje druhou část svého díla. Pokouší se zde o řešení těžké otázky, jak získati odloučené bratry pro jednotu Církve. Hlavní jejich obtíž prý je ta, že vidí západní Církev úzce, ba solidárně spojenou s latinskou kulturou, před kterou mají ovšem nepřemožitelný strach a odpor. Sjednotit se s pravou Církví znamená pro ně opustit své dávno národní zvyky a celou svou sta-

letou, od předků zděděnou a proto jim tak drahou kulturu, a státi se latiníky. K tomu ovšem oni nemohou přistoupit. Nečinili by však žádných obtíží k sjednocení, jen kdyby mohli býti naprosto přesvědčeni, že, i když se sjednotí se západní Církví, zůstanou přece Slovany a jako Slovane budou se též moci v západní Církvi uplatnit. Naším úkolem tedy a zároveň nejlepším prací na sjednocení Církve by bylo, přesvědčiti je o tom a též zjednatí možnost aktivní spolupráce slovanského Východu s latinským Západem v jedné a téže Církvi Kristově.

Vyrovnejte předplatné a nedoplatky.

ДВЪСН КДН

НО БЖДЖТЪ

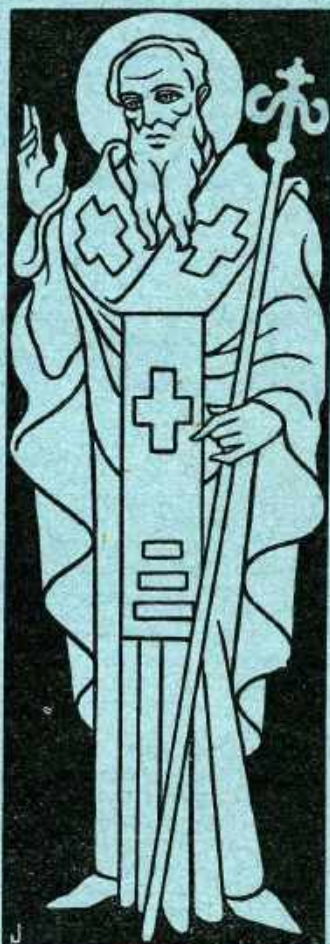
APOŠTOLÁT

A

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

J

OLOMOUČ

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 10.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 15 dolarů. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Patnáctý žalm unionistický	289	Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863	304
III. týden modliteb a studií křesťanského východu	290	Křesťanský Východ	306
Růženec vzal a — zahodil	295	Katolický obzor	308
Dva nezaměstnaní	297	Náboženský a kulturní život našich krajanů v zahraničí	312
Katolická akce	301		

Hovorna redakční.

Redaktor „Apoštolátu“ odejel dne 29. září na misijní pobožnosti a přednášky na Podkarpatskou Rus, kde se zdrží asi do 21. října. Apoštolátní korespondenci vyřizuje zatím pan šéfredaktor P. Lad. Zamykal.

K zlatému kněžskému jubileu, jež koncem letošního září slavil nejdp. biskup brněnský dr. Josef Kupka, vyslovuje Ústřední Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje i naše redakce nejvroucnější blahopřání a upřímné díky za všechnu lásku a obětavou podporu pro myšlenku apoštolátní. Ad multos eosque felicissimos adhuc annos!

Vyznamenání našeho spolupracovníka. Dr. Felix Hoblík, major duchovní služby v Terezíně u Litoměřic, jmenován byl p. biskupem drem Weberem biskupským notářem. Horlivému knězi a spolupracovníku k vyznamenání srdečně blahopřejeme.

Z Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci. Brěmský konsulát čsl. republiky poslal apoštolátnímu sekretariátu dopis Komitétu čsl. kolonie v Brémách s prosbou, aby Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje vzal laskavě na vědomí vřelé díky konsulátu za velkou ochotu a porozumění, se kterým se zájezd českých dětí našich krajanů do Československa se strany Apoštolátu setkal. Dopis Komitétu zní: „Pověřeni Komitétem čsl. kolonie v Brémách, konáme svoji milou povinnost a oznamujeme, že všechny děti, Vámi o prázdninách hostěné, ve výborném stavu se vrátily. Prosíme, abyste za

svoji vzácnou a milou ochotu a lásku, našim dětem věnovanou, přijali od Komitétu i rodičů a dětí nejsrdečnější díky. Pokud se věci L. K. týče, raďte laskavě promítnout trochu přenáhlené mamince, která viděla vše černě tam, kde vlastně bylo jenom světle. Za Komitét: Ant. Hebký, t. č. předseda, J. Němec, t. č. jednatel.“ — Ústřední Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje uveřejňuje tyto děkovné příspěpy proto, že uznání brěmského konsulátu a díky rodičů patří především našim obětavým hostitelům krajaňských dětí o letošních prázdninách. Prosíme o zachování této přízně i pro budoucnost!

Uctívá proba. Apostolatus Unitatis byl zřízen v naší arcidiecési a členů bylo zapsáno na 600. Povinností jejich mimo denní modlitbu apoštolátní je také podporovat hmotně Apoštolát každoročním příspěvkem. Zápisné člena je 5 Kč, a každoroční příspěvek také 5 Kč. S vybíráním byly dosud potíže. AU poprosil nejdp. arcib. konsistoř, aby byly příspěvky sbírány na děkanatských konferencích, což v některých dekanátech je také vzorně prováděno. Ušetří se tak vydání se složenkami. Prosíme tedy veledůstojné správce dekanátů, aby laskavě, kde vybírání je už zvyto, v dosavadní metodě vytrvali, a kde dosud zavedeno nebylo, aby byl pověřen jeden z dpp. vybíráním apoštolátních příspěvků a odesíláním jich do sekretariátu, Olomouc, Wilsonovo 16. Dpp. členové mají většinou také malé členské obrázky. Ti, kteří dosud se za členy nepřihlásili, nebo snad členských obrázků nemají,

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Říjen 1934.

Číslo 10.

Patnáctý žalm unionistický.

(Parafráze o Církvi sv.)

O. J. Mastylak CSSR.

*Zachovej mne, Hospodine, Pane,
v Tebe důvěřuji bez mezí,
k Tobě volám, Dobro surchované,
Bože můj, můj Vítězi!
Šťastným dítkám na mém hebkém klíně
plníš přání s lásky podivem —
kolik však to duši v rozsedině
skalní hyne! V bludu, tmě a špině
vrhá hanu na mé řízy lem!*

*Pane, Tys můj podíl, kalich blaha,
před Tvou tváří úděl můj se vzmáhá,
k hranicím až rozkoše všech sahá:
Ó, jak jest mi role Boží drahá!*

*Ano, velebím Tě, Pane, za Tvá světla,
která v noci věků na cestu
rozsvítils mi, abych stíny smetla,
lidstvu hlásala, že k Tobě jdu.
Plesá srdce mé a jazyk jásá,
pevně půjdu světem v pokoji,
nezpráchniví v hrobě moje krása;
ukážeš mi cestu k životu,
polovici lidstva po boji
zvedneš se mnou k vítěznému jáсотu.*

III. týden

modliteb a studií křesťanského východu.

Dr. V. Pořízka.

Katolický spolek italský pro křesťanský východ (L'Associazione Cattolica Italiana per l'Oriente Cristiano), mající účelem šířiti v Itálii znalost křesťanského východu a usilovati o sjednocení odloučených křesťanů s Římem, pořádá v katolických centrech italských „Týdny modliteb a studií křesťanského východu“. Podnět k založení spolku dal sám sv. Otec Pius XI. r. 1929 encyklikou „*Rerum Orientalium*“; zvláštního pak požehnání papežského a povzbuzení se dostalo spolku při audienci diecésních delegátů v Římě dne 24. dubna 1933.

I. týden modliteb a studií křesť. východu se konal v Palermě v květnu 1930 pod protektorátem kard. L. Lavitrano, arcibiskupa palermského, a mons. Filippi, arcibiskupa monrealského.

II. týden křesť. východu se konal v Syrakusách hned roku 1931. Tam se unionistickému hnutí dostalo pevně a široké organisace. Dosavadní „Kroužek pro křesť. východ“ v italsko-albanském semináři v Palermě byl rozšířen v „Katolický spolek italský pro křesť. východ“, spolku dány stanovy, jež pak byly ještě doplněny na schůzi v Římě dne 25. dubna 1933, a zároveň usneseno, aby se příští „Týden křesť. východu“ konal v Benátkách, slavném městě sv. Marka, spojeném mnohými svazky s křesťan. východem a žárlivě střežícím drahocenné poklady východní církve, zvláště tělo velkého učitele církevního, svatého Atanasia.

III. týden křesť. východu byl tedy zahájen v Benátkách v neděli dne 2. září t. r. v basilice sv. Petra in Castello pontifikální mší sv., slouženou kard. Petrem La Fontainem, patriarchou benátským. Odpoledne v chrámě della Pietà bylo započato s pracemi Týdne, jenž byl rozdělen na dvě části: liturgickou přípravu ve dnech 2. — 5. září a vlastní dny modliteb a studií od 5. do 9. září. Program udávalo všeobecné téma: Nejvyšší přání Božského Vykupitele — jednota katolická. Po proslovu benátského svěřícího biskupa mons. Giov. Jeremiche promluvil D. Nilo Borgia, hieromonach z Badia Greca di Grottaferrata, na téma: Církev a obřady východní. Podal obraz náboženských dějin křesť. východu, jeho bojů s heresemi, vznik a vysvětlení hlavních liturgií východních. Ve dnech příštích, v pondělí, úterý a ve středu, se konaly v benátských chrámech bohoslužby v obřadu byzantském a armenském. Zatím co kněz sloužil, jiný znalec liturgie vysvětloval obřady přítomným věřícím. Odpoledne pak se konaly konference, na nichž se probíraly liturgické otázky křesťan. východu. Ve středu večer uspořádal hieromonach P. Lorenzo Tardo, ředitel hudební školy z Badia Greca di Grottaferrata, pěvecký koncert v hudební dvoraně v Liceo Marcello.

Druhou část týdne — modlitby a studia — zahájil ve středu v 16 hodin v chrámě della Pietà kardinál La Fontaine, po jehož úvodní

řeči přednášel P. Andreas Oddone S. J., prof. katol. university B. S. P. z Milána, na téma: Jednota katolické Církve. Ve stálém střídání filosofických systémů, prchavosti nejrozmanitějších teorií a nejistotách nesčetných problémů intelektuálních jediné Církev katolická udržuje vždy beze změny a bez úhony po celé věky svatý poklad pravd, které jí byly svěřeny Kristem, a krásně slučuje tuto nezměnitelnost své nauky s jejím vědeckým propracováním a vývojem. Církev katolická však

† dr. Josef Habeš T. J., zasloužilý rektor velehradský.

není pouze společností lidí stejně smýšlejících: ona jest živé tělo, v němž se udržuje stále týž božský život, spojující katolíky všech časů, všech míst a všech tříd společenských v jedinou úžasnou jednotu. Středem této jednoty jest římský papež. Tato jednota jest chloubou katolické Církve, pramenem její nezdolné síly a pečeti jejího božského původu.

Další řečník, Papas Gaetano Petrotta, profesor albánštiny na universitě palermské a sekretář katol. spolku ital. pro křesťan. východ, podává všeobecný obraz křesť. východu po stránce statistické i po stránce života náboženského a upozorňuje zvláště na nebezpečí

protestantské, jež hrozí východním odloučeným církvím. — P. Lorenzo Tardo, ředitel melurgické školy z Badia Greca di Grottaferrata, promluvil o byzantské melurgii, o jejím vzniku a vývoji a zvláště o jejích vztazích k chorálu gregoriánskému.

Dopoledne příštích dnů byla věnována pontifikálním mším svatým východních obřadů. Ve čtvrtek sloužil u sv. Štěpána v obřadu řeckobyzantském mons. Giovanni Mele, biskup z Lungro (Kalabrie), spolu s deseti kněžími řeckého obřadu, v pátek sloužil v obřadu byzantsko-slovanském mons. kníže Alexander Sypjašin spolu s pěti kněžími svého obřadu, v sobotu sloužil v obřadu armenském v chrámě Panny Marie della Salute generální opat P. Giovannino Aucher ze S. Lazzaro dei Mechitaristi v Benátkách. Každého dne večer o 7. hod. bylo v basilice sv. Marka kázání některého z přítomných biskupů a sv. požehnání.

Odpoledne vždy věnováno přednáškám v chrámu della Pietà. Ve čtvrtek první řečník, P. Maurizio Gordillo S. J., vicepresident Papežského ústavu východního z Říma, v tématu: Eucharistie — pramen křesť. jednoty — rozvedl myšlenku sv. Augustina: Sacramentum pietatis — signum unitatis. — Pietro Mignosi, univ. profesor z Palerma, probíral otázku: Ruský duch náboženský a dílo Solovjevovo. Řečník podává v pěkné synthesi vývoj náboženského ducha ruského a zdůrazňuje historické a prorocké dílo Vladimíra Solovjeva, který viděl jediné východisko z nesnází ruského ducha ve splnění slov Kristových: Jeden ovčinec a jeden pastýř. Řečník končí vroucí výzvou k západnímu světu, aby zanechal všech předsudků o své domnělé povýšenosti a obrátil se k východní duši s láskou skutečně bratrskou, která odložila každý zbytek nemístné pýchy. — Třetím řečníkem byl generální opat armenských mechitaristů ze sv. Lazara v Benátkách, Givannino Aucher; jeho téma bylo: Mechitaristé a unie. Národ armenský měl vždy privilegované postavení ve svých vztazích k Římu, ať v době císařské či ve středověku a později. Dějiny Armenie jsou národní a církevní zároveň. Velká a nešťastná Armenie jest mučednickým národem za svou neochvějnou víru v Krista. Armenie první dá svým rozkolným bratřím východním dobrý příklad poslechnutím hlasu Pastýřova a úplným a slavným návratem do svatého Ovčince. — Čtvrteční konferenci ukončil palermský delegát diecéšní, prof. Vincenc Savasta, přednáškou: Předchůdce a apoštol unie, P. Giorgio Guzzetta. Načrtl obraz životního díla tohoto velkého zakladatele italsko-albánského semináře v Palermě s jeho životním ideálem: uchovat práva řecká v albánských koloniích sicilských a vychovat misionáře pro odloučený východ.

Páteční konferenci zahájil P. Placido de Meester O. S. B., profesor liturgie v Papežské koleji řecké v Římě, tématem: Jednota Církve katolické a svatí Otcové východní, načež promluvil mons. kníže Alexander Sypjašin, člen papežské komise pro kodifikaci východ. práva, na téma: Italská zbožnost a návrat Rusů v lůno katolické Církve. V Itálii, a zvláště v Benátkách, docházelo ke konverším Rusů již od 17. století a tak tomu bude i v budoucnosti. O možnosti návratu širších vrstev lidových se dá mluvit teprve tehdy, až se dostane Rusku náboženské

*Krásný a mohutný průvod při eucharistické manifestaci
v Mistku dne 16. září 1934.*

svobody. — Mons. dr. Dominik Panciera, krajinský delegát východního spolku v Benátsku, rozvedl otázku: Pius X. a křesť. východ. Řečník se zmínil o oslavě 1500. výročí sv. Jana Zlatoústého, o synodě armen-

ské a ukázal, jak právě Pius X. dal vznik hnutí, z něhož vyrostl apoštolát pro křesť. východ, soustavně prováděný papeži Benediktem XV. a Piem XI.

Velkou pozornost vzbudila řeč mons. Petiche, kanovníka benátského, o Benátkách a křesť. východu. Benátky již od svého vzniku hleděly k východu, poněvadž z moře pro ně plynul život, bohatství a budoucnost. V životě Benátčana mnoho věcí připomínalo východ, modlilo se formulami řeckými a když zemřel dóže (předseda republiky benátské), pohřební obřady se konaly způsobem, jenž se velmi podobal byzantskému. Během staletí se Benátky staly tajemným stánkem uměleckých památek, klenotnicí pokladů a posvátnou schránkou nesčetných svatých ostatků, snesených z východu do benátských chrámů. Řecká kolonie v Benátkách se odtrhla od Říma, a když dnes zazní melodie zvonů od sv. Jiřího, svírá se srdce při myšlence, že Benátčan už nesmí být přítomen velkolepým obřadům řeckým a Řekové jsou zbaveni zástupů věřícího lidu benátského, který se s nimi spojoval v modlitbách a víře. Řečník končí plamennou výzvou k přítomným, aby se modlili k Matce Boží, jejíž obraz chovají odloučení bratři v S. Giorgio dei Greci: „Ó Matko Boží, buď spásou nám i jim.“

Při poslední konferenci v sobotu odpoledne měl úvodní přednášku P. Emil Herman S. J., prezident Papež. ústavu východního z Říma, na téma: Papežství — střed jednoty Církve. Papežství projevilo toto své poslání pro jednotu Církve i vůči východu. Jestliže pravoslavné církve se chlubí, že zachovaly neporušenou víru prvních sedmi sněmů obecných, pak jsou za toto dobrodiní zavázány římským papežům. Toto poslání papežství bylo uznáváno i na východě jak od jednotlivých vynikajících osobností, tak i od veškerého episkopátu, jako na příklad ve formuli Hormizdově. Ani po nešťastném rozkolu neustali papežové přes veškeré neúspěchy dále usilovati o obnovu jednoty všech křesťanů. Kéž v těžkých dobách nynějších před nejtěžšími nebezpečími, jež hrozí se všech stran, najde křesťanský svět svou jednotu a záchranu na skále Petrově, již Kristus slíbil, že brány pekelné jí nepřemohou.

Mons. Cesare Spallanzani, ředitel sekretariátu Východního spolku, referoval o Katolické akci italské a křesť. východě. Úsilí o sjednocení se musí brátí trojí cestou: nutno se 1. modlití, společně i soukromě; 2. poučovat, vzdělávat, pracovat na konferencích a v časopisech; 3. hmotně podporovat studenty východní na našich vysokých školách.

Mons. S. Morello z Monreale měl závěrečnou přednášku: Matka Boží — Prostřednice milosti křesťanské jednoty. Jen v křížovém tažení lásky, se jménem Marie na rtech, s obrazem Matky Boží na svých praporech a ve svých srdcích mohou katolíci opět dobýt křesť. východu.

III. týden modliteb a studií křesť. východu byl zakončen řečí kardinála Lavitrano, arcibiskupa palermského a presidenta Katolického spolku italského pro křesť. východ. V neděli, dne 9. září sloužil v basilice sv. Marka pontifikální mši sv. kard. La Fontaine, patriarcha benátský. Odpoledne byla ve chrámě della Pietà schůze delegátů Katol. spolku ital. pro křesť. východ. a o 6. hod. večer se konal průvod eucharistický na náměstí sv. Marka. S loggie basiliky přečetl sekretář sjezdu mon-

signor Puggiotto modlitbu za sjednocení křesťanstva, načež bylo tamodtud uděleno požehnání Sanktissimem. Sjezd ukončen v basilice slavným Te Deum, svatým požehnáním a požehnáním sv. Otce.

Ruženec vzal a — zahodil . . .

Ant. Šuránek.

Vzpomeňte si rychle na Erbenovu báseň „Svatební košile“. Již jedenáctá odbila a lampa ještě svítila, a lampa ještě hořela, co nad klekátkem visela . . . Dívka, které odešel do světa snoubenec, se

Polní mše sv. na náměstí v Místku při velkolepém eucharistickém sjezdu v neděli, dne 16. září.

modlí . . . Vyšivala košile svatební, těšila se, že, osiřelá, bude moci někomu věnovat své srdce, aby obdržela jiné srdce náhradou . . . Do světa šel a se nevrátil . . . A dívka čeká, každá její myšlenka patří milému. Modlí se a myslí při tom méně na Boha, na něho myslí a na své štěstí. Miluje svého snoubence „z celého srdce svého, z celé duše své a ze vši mysli své“. A to je chyba! Tak má milovat jenom Boha! Přílnula příliš k člověku a to nikdy nepřináší požehnání.

Modlí se a špatně se modlí! Říká: buď vůle tvá, ale srdcem volá: buď vůle má! Chci, chci ho zpátky! Maria, Panno mocná!

Podle lidového vypravování skutečně milý přišel. Ale přišel jen je-

ho duch, poněvadž byl ve světě zemřel a zemřel nešťastně. Byl to duch zatracence . . . Na okénko tuk . . . tuk . . . tuk . . . A zve milou, aby šla s ním a ona opouští po rodičích zděděnou světnici a běží. Co si vzala? Mimo uzlíček se svatebními košilemi: křížek po matce, modlitební knihu a růženec . . . Letí s umrlcem, spěchá . . . A zemřelému se nelíbí kniha s modlitbami . . . Vzal ji a odhodil a byli skokem deset mil . . . Pak se mu růženec nelíbí . . . Ha, ten růženec z klokočí, jak ha d tebe otočí, zúží tobě dech . . . Růženec vzal a zahodil a byli skokem dvacet mil . . . Ale kam to vlastně letěli? Kam? Do záhuby . . . Konečně i ten křížek musel pryč . . . A umrlý naznačuje dívce, kam spěchají . . . Nežli zviš, jsi hrobu bliž. Má milá, nic se nebojíš? A ona prostince (dnes tomu říkají naivně): Proč bych se bála? Ty se mnou a ruka Páně nade mnou! Ty se mnou! Právě proto se měla bát! Byla přece noc, byla hluboká, měsíček svítil z vysoka . . . Víte, jak to dopadlo. Dívka se octne na hřbitově, v umrlčí komoře, milý ji chce dostat ven, mezi hroby, aby ji zničil, ale ona modlitbou k Bohu a k Panně Marii se zachrání. Kohout zazpívá, mrtví ztrácejí moc nad živými, hroby, které byly otevřeny, se zavírají, a dívka bledá vychází z umrlčí komory . . . Kam šla? To báseň nepraví. Kde se byla octla? Šla stejnou cestou z pátky do domu otcovského? Našla to drahé jmění, které zahodila? Křížek, modlitební knihu, růženec? Sesbírala je se slzou v oku? Políbila něžně?

*

To je lidová pověst, vymyšlená, ale je v ní mnoho řečeno.

1. Ta dívka nebyla vpravdě zbožná! Nezakotvilo plně její srdce v Bohu. Připoutala je k člověku. A tak ho milovala, že byla ochotna k vůli němu v noci, na pouhě zafukání, opustit otcovský dům, vydat v nebezpečí svou čest, svou duši i svůj pozemský život.

2. Byla slabá, nedovedla udržet křížek po matce, modlitební knihu, růženec. Neodhodila jich sama, ale dovolila, aby jí byly vyrvány.

3. Tím, že byla zbavena těchto předmětů, z nichž čerpala svou duchovní sílu (políbila kříž, svou naději, četla v modlitební knize, modlila se růženec k Panně přemocné), zeslábla její vůle. Propadá vůli svého milence čím dále více a je ovšem lehčí, nic jí nezatěžuje, letí milovými kroky ke své záhubě. Praví sice ještě: Ty se mnou a ruka Páně nade mnou, ale nechápe, že tu ruku Páně od sebe oddaluje, když si dává vyrvat kříž, růženec . . . a že tedy už zbývá pouhé: Ty se mnou! A k tomu noc, noc hluboká!

*

Je měsíc říjen, zasvěcený Panně Marii, kterou uctíváme denním růžencem. V katolických rodinách se modlívali všichni společně. Jestli jste u vás přestali, začněte letos znovu. A dejte do rukou růženec dětem, i dospívajícím a dospělým synům a dcerám. Je i u nich nebezpečí, že příliš začnou stavět na člověku, nedůvěřující v Boha. Budou-li při desátku uvažoval o Panně Marii, jak ona řekla: Já dív-

ka, služebnice Páně, nikoli služebnice člověka, jak ona milovala své příbuzné, je navštěvovala, aby radost rozlévala a posvěcovala jak milovala svaté písně „Velebí duše má Hospodina!“, jak měla úctu k svetským zákonům, jak ochotně přijímala Vykupitele-Dítě, jak se pro ně obětovala, milovala chrám, jak i v bolestech byla „ženou statečnou“, jak byla za věrné plnění povinností odměněna vděčným Dítětem, na nebe vzata a korunována . . . nebudou více následovat příkladu svého panenského a mateřského vzoru? A mladí muži budou vidět jako na obrazech v jednotlivých desátkách Pána Ježíše, žijícího, pracujícího a trpícího pro svaté zájmy Boží, plnícího věrně a neohroženě své životní poslání.

*Pražský františkán-misionář dr. P. Jáchym Procházka
mezi krajany v Argentině.*

Mladík, kterému vadí u děvčete křížek, modlitební knížka, růženec (a ten bývá nejčastěji zsměšňován), si nezaslouží, aby mu hodná dívka věnovala jediný pohled. Jinak s t a k o v ý m letí život rychle, ale směrem do propasti. Daleko od pravého rodinného štěstí! A také asi daleko od štěstí věčného. — Máš růženec u sebe, milý čtenáři? Vytáhni jej, zlíbej kříž a pomodli se desátek: „který Ducha sv. seslal“, aby tě Duch sv. naučil milovat růženec. Kéž ti spíná ruce nyní, kéž ti je sváže i v rakvi! Buď zdrav!

Dva nezaměstnaní.

E. Kalikin.

Když začalo foukati se strniště a noci se stávaly čím dále chladnější, noční spánek na zarostlém poli počínal již mrzeti pana Kapronského, který den ze dne hledal nějakou práci, ale nic nemohl nalézt. Proto

se zachvěl, když jej probudily ranní červánky, při vzpomínce na svůj osud. Od včerejší celodenní chůze bolelo ho celé tělo, byl by tak rád si ještě poležel, ale zalomcovala jím zima a vyháněla ho z jeho nepohodlného lože. Povstal a zamiřil na pokraj úzké pěšinky, kde si sedl. Pak vyňal z kapsy svého ošumělého kabátu skrovnou snídani: několik okoralých knedlíků, které včera při pochůzce dostal od nějaké dobrosrdečné služby. Dal se hltavě do jídla, sbíraje pečlivě každé sousto spadlé na zem. Život již dávno ho naučil co nejvíce se uskrovnovati. Bylo viděti, jak mu výborně chutná tato chudá snídaně.

„Co zde sedíte, člověče?“ ozval se náhle čísi hlas: „Zde není místo na sezení ani na ležení! Nevíte, že toulky jsou zapovězeny? . . . Klidte se!“ . . .

Kapronský se obrátil v tu stranu, odkud zněl hlas. Jeho zraky se setkaly s podezíravým pohledem strážnickovým. Chvilí pohlíželi na sebe mlčky a jistě různé myšlenky jim probíhaly v hlavách. V duši Kapronského rodila se zášť proti tomuto člověku, pěkně oděnému v strážnickou uniformu. „Ten se má dobře, nic mu nechybí,“ myslel si a záviděl mu.

„Cožpak nemohu zde posedět?“ odvětil vyzývavě. „Jiní zde také sedí a já jsem přece také člověk jako oni, ne? . . . Anebo si myslíte, že jsem pes a že každý smí na mne vyštěknout?“ dodal již zlostně.

Strážník to klidně vyslechl. Z jeho hlasu vycítil něco, co jím silně pohnulo. Konal svou povinnost, ale také chápal lidskou bídu. Vždyť v poslední době tak často se s ní setkával.

„Nechtěl jsem vám ublížit,“ děl smířlivě; — „chtěl jsem vás jen upozornit, že zde nesmíte přespávat.“

„Vždyť nespím! . . .“

„Nu, dobrá, dobrá“ . . . Strážník již Kapronskému nic dále nevytýkal, odvrátil se a loudavým krokem odcházel. Sám by rád takovým ubožákům pomohl, ale nevěděl jak.

Kapronský osaměl s myšlenkami, jež přinesla nepříjemná rozmluva. Chvilí láteřil na celý svět, ale pak si řekl, že si tím nepomůže. Dva roky je tomu již, co ukončil studie kdesi na venkově. Snažil se najít zaměstnání ve svém rodném městě, ale když to nešlo, vydal se do Prahy. Všeljak se protloukal, chodil s místa na místo prosit, ale vše marně. A nyní bida doléhala na něho stále více a více. Ani nejmenšího výdělků nemohl sehnati. Jsa už delší dobu bez bytu, nocoval v polích. Ve dne chodil po práci a vyžebraval si u soucitných lidí kousek jídla a nějaký groš.

Po odchodu strážníka, v němž spatřoval svého ztělesněného nepřitele — lidskou společnost, se uklidnil a přemýšlel, kam by se měl dnes vydati. Nejprve si umínil, že navštíví kancelář onoho pana inženýra, který mu několikrát sliboval, že něco pro něj udělá. Pak ještě měl dvě místa, na která se mohl obrátiti, tam mu také slibovali zaměstnání. Naděje v tyto sliby ho vlastně zdržovaly v Praze . . . Ostatně, kam by šel!? Domů? To nechtěl, doma také neměli nazbyt . . . Měl sice ještě nějakou tetu, která vlastnila slušný majetek, ale byla to stará, mrzutá osoba, která nechápala přítomné poměry a jen tvrdila, že si každý musí

pomáhati sám, zvláště takový příbuzný, který jí dříve neprosil o radu.

Zatím co Kapronský takto přemýšlel, vystupovalo slunce výš a výš a začínalo mile hřátí. „Snad již bude osm hodin,“ pomyslel, „je čas, abych šel.“ A tak s novou nadějí v srdci rázně zamířil do Prahy.

Nesměle zaklepal na dveře inženýrovy kanceláře a vstoupil teprve po několikátém vyzvání: „Dále.“

„Co si přejete?“ nevlídně ho přivítala dívka, která něco psala na psacím stroji.

Kapronský se poněkud zarazil, přece tato dívka dobře věděla, oč se jedná a teď mu dává takovou otázku.

„Je pan inženýr doma?“

*Pěvecký kroužek českého Sdružení katolické mládeže
v Ulbárově na Volyňsku (Polsko).*

„Nevím“ . . . neochotně mu odpověděla slečna, tváříc se, jako by jí bylo každé slovo obtížné. „A co chcete?“

„Přál bych si promluvit s panem inženýrem,“ trval na svém Kapronský a v jeho hlase místo ostýchavosti kypěl již hněv.

Slečna zabručela cosi nesrozumitelného a lenivě povstala. „Koho mám ohlásiti?“ otázala se ještě jízlivě, než vkročila do pracovny inženýrovy

„Kapronský!“

„Jak?“

„Kapronský!“ hlasitěji řekl mladík. Mrzel se na sebe, že ho hned rozčílí taková nafoukaná slečinka, ale nemohl si pomoci . . .

Za chvíli stanul před inženýrem, jsa rád, že nemusel dlouho čekat.

„To jste vy! Tak, co děláte?“ . . . Inženýr se tvářil velice přívětivě, ale ihned zvažněl, jakmile Kapronský zavadil o slovo „práce“.

„Ach, to je těžké, strašně těžké . . . A ta krise . . . ta hrozná krise . . . Představte si, příteli, že stále jen propouštím síly a ani na mysl mně

nepřijde, abych přijímal nové" . . . Inženýr mluvil a naříkal a Kapronský měl pocit, že inženýru vlastně nějak ubližuje. Ani nevěděl čím . . . Snad tím, že ho prosí o práci.

"Tak musíte mně prominouti, příteli, ale zatím nemám pro vás nic. Vždyť víte, máme stále tolik nezaměstnaných . . ."

"Ano, vím," přemáhal své city Kapronský: "Ale myslel jsem si, že snad něco bude, jak jste říkal . . ."

"Lituji, velice lituji . . . A proč se nepokusíte zajít si do zprostředkovatelny práce? . . ."

Kapronský jen pokrčil rameny a za chvíli octl se již na ulici. "Proč bych mu vykládal o svých zkušenostech, když ho to vlastně vůbec nezajímá a nepochopí mne," pomyslel. První neúspěch však nezastrašil Kapronského. Den teprve začal, a Bůh ví, co se ještě může přihodit. Hůře bylo s jídlem, měl již hlad, a kapsy byly prázdné. Proto se rozhodl, že půjde si vyprosit nějaký groš na housky. Vešel do nějakého domu a zazvonil u prvních dveří. Když mu otevřeli, sotva pronesl slovo "nezaměstnaný", zapadly ihned hřmotně dveře. U protějších dveří mu vůbec neotevřeli . . . Tak prošel několik domů, aniž co dostal. Konečně nějaká mladá paní, kterou patrně vyburcoval ze sna, obořila se naň slovy:

"Vždyť jste mladý a zdravý, proč nejdete pracovat? Tak se jen lajdáte od domu k domu a obtěžujete lidi!"

Toto Kapronský nečekal i s jakousi ostroší v hlase pravil překvapené ženě: "Milá paní, snad byste měla větší štěstí než já naléztí mně nějakou práci, pokuste se tedy, budu vám velice povděčen."

Panička se zarazila a pak mlčky přibouchla dveře.

Kapronský se zase octl na ulici. Bylo poledne a cítil nehorázný hlad. Zbývalo mu jen zajít do nějakého kláštera a prosit o trochu polévky a chleba. Nedostal by sice toho mnoho, ale i nejmenší sousto bylo dobré pro hladového člověka . . .

Celý den Kapronský bloudil s místa na místo, ale všady byl odmítnut. S nepořízenou, utrmácený vracel se tam, kde odyčejně přespával. Nebe se hrozivě zatahovalo, každou chvíli mohl se spustit liják. Ale Kapronskému to bylo lhostejné. Cítil se tak opuštěným, zbytečným tvorem na světě. "Přece budu muset domů," uvažoval, ale když si vzpomněl, že by byl rodičům jen přítěží, upustil od této myšlenky.

Bylo již tma, když dorazil na své místo, a ihned zpozoroval, že kdosi tam sedí a kouří. Rozzlobil se ještě více, že ani zde nemá štěstí. Někdo už zaujal i to jeho místo, kde přespával. Nerozhodně stanul opodál, přemýšleje, co činit. V tom už ho oslovil neznámý:

"Snad jsem vám zabral vaše místo, příteli?"

Kapronský jen přikývl a neznámý pravil dále: "Místa bude zde dosti, jen si přisedněte ke mně."

Kapronský mlčky uposlechl vyzvání neznámého, který mu ihned nabídl cigaretu: "Zakuřte si," pravil, "mám jich ještě několik na ráno, poštětilo se mně dnes vydělati si nějakou tu korunu, tak jsem si je koupil" . . .

Podle výslovnosti poznal Kapronský, že neznámý je Rus, ale nejvíce

ho zajímalo, jak přišel k penězům. Otázal se ho na to a Rus mu klidně vyprávěl:

„Chodím po Praze a dávám pozor, jak se lidé vracejí s letního bytu. Když spatřím, že někde skládají věci, jdu jim pomáhati. Někdy mě vyženou, někdy přece něco vydělám" . . .

„A také nemáte stálého zaměstnání?"

Rus se tiše zasmál a prohodil: „Ne, nemám stále práce! Nám Rusům všady říkají, že mají hodně svých nezaměstnaných, a proto že pro nás nemají žádné práce."

„A nám zase říkají, že je krise a že cizinci nám ubírají práce," odpověděl mu na to Kapronský.

„Nevím, o jakých cizincích mluvíte, ale my jistě ne . . ." klidně odpověděl Rus a opět se zasmál.

V jeho smíchu bylo cosi, co vzbuzovalo důvěru, a za chvíli Kapronský mu vypověděl svůj osud.

„Cožpak vy," praví Rus, „máte alespoň rodiče, ale my nemáme nikoho . . . Je to pěkné od vás, že se snažíte protloukat životem sám. Jen nezoufejte . . . Pán Bůh dá, že se nějak protlučeme . . . A na tu svou tetičku zapomeňte!"

Tuto noc spal Kapronský dobře vedle svého nového druha, takže ani silný déšť ho ze spaní nevyrušil . . . Bída domácí vedle bída emigranta.

Katolická akce.

—a.

V pravý čas přišla u nás kniha dra Vaška o Katolické akci. Dovede rozehrát i chladná srdce, rozšířit úzké obzory duchovní, probudit k činům pro království Boží na zemi. Je plná svatého idealismu, ale chce chodit po této zemi. Po naši české vlasti! Chce odstraňovat úhory nadšenou prací. A ovšem, každá práce stojí námahu, ale její ovoce je radostné. Nepřijde snad hned, ale přijde jistě, poněvadž s ní bude Boží požehnání.

Prečtete si dokladem, prosím, několik obrázků ze zlaté knihy belgického „Žosismu", z činnosti „Křesťanské mládeže dělnické" v Belgii, která pochopila význam Katolické akce. JOC bývá zkráceně nazývána podle počátečních písmen: „Jeunesse Ouvrière Chrétienne" — „les jocistes", tedy po našem „Žosisté".

Bylo to před několika roky. „Žosism" byl ještě v počátcích. Začínalo se i s ženskou větví. Dělnice obrovských továren L. a B. v A. zavodily v prostopášnosti se svými nejpustšími druhy. Pojem ženy kryl se úplně spojmem nevěstky. Tyranie těla spoutala všechny vzlety ducha. Důlna stala se jistým hrobem budoucích matek. „Žosistky" patřily na toto pustošení sesterských duší s bolem v srdci. Organisují se, by hynoucí životy vrátily životu. Mnohé z nich jsou umístěny v úřadech, jiné jsou švadlenami, jiné mají různá výhodná místa. Vědí, že se prostředí mění, jakmile se naň stále působí, jakmile se v něm pravidelně mešká. Opustí tedy svá bezpečná a výhodná místa a přicházejí jako obyčejné dělnice

do oněch podniků, dostávají se denně do onoho otráveného ovzduší, do oněch bahnitých lidských pařeníšť. První dojem ovšem, který se pak po dny a měsíce opakoval, byl drzý posměch překvapeného bahna, přehrášlí hanebností prostopášných amazonek — domluvily se vyhýbat se jim. Plynou dny. „Žosistky“ se vracejí neúnavně v ono smetiště. Ale každý den je připraven ranní mši sv. a vroucností sv. přijímání, každý večer vine se růženec kol znavených prstů. Týden za týdnem hromadí obět na obět: posti se, kino a pěkné zábavy mizí s denního pořádku, zábavnou četbu vytlačuje poučná, chudí dostávají hojnější almužny, družkám se horlivěji posluhuje. Vše to, vedle teplého povzbuzování, vyvěrá z těch mladých duší, jenom aby se božský Pastýř smiloval nad ztracenými sestrami. Po dlouhých týdnech roztává zvolna ledový okruh osamocení. Ta nebo ona upřímná dělnice nemůže odolati; počne se diviti takové obětavosti, té věčné ochotě, posloužit druhým, té čistotě srdce. Pozvolna se přibližuje — nejprve tajně jako Nikodém — hledá poučení, vysvětlení, čte „JOCF“ (časopis hnutí „žosismu“) a . . . žádá o přijetí do hnutí, které ženu, ženu-dělnici, opět činí ženou — lidskou osobností. Nikodémův šepot jde od úst k ústům, počet „zvědavých“ roste. Uplyne trpký rok. Horoucí modlitby, neustálé oběti a nepřekonatelná láska přinesly ovoce: přes polovice dělnic žije v duchu „žosistickém“, ovzduší je vyjasněno, zdrávo. Ano, láska je moc, křesťanská láska vítězí.

Lucien J. . . byl nadšený řečník komunistické strany. Vystupuje na všech hlavních schůzích v okolí S. . . a. Oko „žosisty“ Petra F. . . vícekrát už spočinulo na tomto mladém a schopném tribunovi. Po jedné schůzi vydává se na cestu za rudým propagátorem, aby viděl, kde bydlí. Od té doby nachází komunistu každý týden na dveřích nejnovější číslo „JOC“-a, věstníku „Křesťanské dělnické mládeže“; skřípěl zuby nad takovou „drzostí“. Rozhodl se zjistit vinníka. Když se následující týden žosista přitisknul ke dveřím, aby vhodil do listovní schránky „JOC“, otevrou se náhle dveře a na jejich prahu zjeví se rozhněvaná tvář komunistova. Žosista zůstává klidný a chladnokrevně začíná rozhovor: „Často na schůzích napadáš Církev a katolíky, zde máš náš časopis, abys viděl, co ta Církev učí. Tak budeš moci mluvit o věcech, které znáš, a nikoliv jako tolik tvých druhů, kteří napadají křesťanství a nemají o věci ani pojmu.“ — Komunistu je zaražen takovým sebevědomím, brzo se však vzpomene a naváže rozhovor. Přijdou na pořadí: víra, kněží, svátosti, encykliky, jedno přes druhé. Za nedlouho poznají, že je z toho malý prospěch, a rozhodnou se, že budou každý týden společně čísti „JOC“ a klidně rozmlouvat o všech otázkách.

Byl pozdní podzim, někdy před sv. Mikulášem. Žosista si umínil, že mladé rodině komunistově přivede na paměť krásné křesťanské zvyky. Před svátkem zamotal do čísla „JOC“-a dosti „sladkosti“ a přinesl je malé dceruše Luciánově. Mladé rodiče dojala taková pozornost i nabídli hostu kávy. Pak se stal domácím přítelem. Jednoho dne zaveden rozhovor o tom, aby šli do kostela. Rudý řečník odmítá návrh, vymlouvaje se, že nemá límce. Ale „žosista“ ihned praví: „Jestli-

že to ti překáží, nuže, i já sdělám svůj límec a půjdeme oba bez límce." Po prvé — skrývá se mezi mohutnými pilíři — bojácně stál u vrat. V zadu kostela vyložil žosista svému rudému druhovi smysl sv. obřadu: mše sv., sv. přijímání a sv. zpovědi... Přijdete-li dnes do S..., najdete Luciána v katolickém syndikátu a 60 horníků vám radostně dosvědčí, jak jim bývalý rudý důvěrník proklestil cestu do svaté Církve Ježíšovy.

✱

V jednom oddělení vysoké pece v S... pracuje mezi 25 socialisty též mladý žosista N. G... Nedávno přišel do téže továrny jako učeň patnáctiletý syn nějakého marxisty. Žosista si umínil, že ho přivede

*Sjezd českého Sdružení katol. mládeže v Lucku (Polsko)
dne 24. června t. r.*

Na seřadišti v 6 hodin ráno před českou mší sv.

k Církvi. Těžko je však k němu se dostat, socialistické pohledy jsou nad ním na bdělé stráž. Zakterési odpolední přestávky přiblížil se přece žosista k němu. Z kapsy mu vykukovalo záhlaví zúmyslně tam zastrčeného „JOC“. Učeň zvědavě sáhne po věstníku, ale žosista ho zadrží a vsouvá časopis hlouběji do kapsy. Hochová zvědavost roste a nazejtří opět se pokouší shlédnout časopis. Žosista ho otevře a oba se sklánějí nad pěknými obrázky. Od té doby četl učeň každý týden žosistický časopis a hovořival o nejvýznačnějších článcích. Zvláště vzbudil jeho podiv a vážnost článek „Mějte v úctě mladé dělnice!“ Když jednoho dne začali jeho mnohem starší spoludělníci a dozorcí po svém zvyku s jakýmsi nestydatostmi, nedospělý hoch mužně jim praví: „Jste všichni nestydatové a chtěli byste i mne pošpinit tím blátem, ale jistě by vám nebylo milo, kdyby se tak jednalo s vaším dítětem...“ Staří vyvalili oči! Žosistu stál ten nový apoštol osmnáct měsíců tichého poučování, trpělivé obětavosti a dlouhých, dlouhých modliteb.

✱

Dvacet žáků dělnické školy v L... dostalo peněžní podporu na delší výlet do Paříže. Provází je jeden profesor. Jsou mezi nimi čtyři žosisté. Profesor není ani student, ani horký, značnou část žáků tvoří marxisté, ostatní jsou nerozhodní. V Paříži se několika žákům zachtělo, aby na společný denní pořad byla dána též návštěva některých ústavů, kde není vidět početných tváří. Profesor příliš tomu neodpíral, ale bodala ho přítomnost žosistů. Aby nedošlo k nepřístojnosti, otázal se jich, co o tom soudí. Mužná odpověď jednohlasně prohlásila: „Máme za to, že nám nebyly dány peníze, abychom se ledakde potloukali, výlet má vzácnější účel. Ostatně jsme nepřišli do Paříže, abychom se tu brodili blátem...“ A denní pořádek byl pak vyplněn jinými body.

*

Ranní vlak z V... do Lutychu je každého jitra přeplněn smíšeným dělnickým světem. Mravní ovzduší v něm je však dusnější než fyzické. Otrávil ho několik mladíků, kteří obyčejně zneužívali zvláště temnoty tunelů ke svým temným žertům. Mnohé to již zlobilo a tak se dali „žosisté“ do práce, aby z chléva udělali zase slušný dělnický vlak. Několik z nich se drželo stále oněch spustlíků: na jejich sprostoty odpovídali duchaplnými poznámkami, na zaťaté pěstě napraženými rameny. Upozorňovali konduktéra na zákon, a když nebyl příliš ochoten, šli k přednostovi stanice, anebo k ředitelství. Kromě toho konali svůj apoštolát v samém vlaku. Ovoce tohoto společného postupování se ukázalo: Za měsíc mohl jeti v tomto vlaku nejpočetnější člověk a nemusel se tam už červenat.

Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863.

Bohumil Zlámal.

(Dokončení.)

Zlatým hřebem slavností příštího dne 26. srpna byl veliký koncert v městském divadle se zpěvy o závod. Nastal shon po vstupenkách, a v okamžiku byl sál přímo nabit. Lóže byly přeplněny (sedělo prý tam po 6 až 10 osobách), rovněž galerie. Bouřlivě byli přivítáni Palacký, Rieger, Purkyně a prelát Napp, rovněž i dr. Šrom, vrátivší se právě ze Švýcar. Koncertu se účastnilo i několik vznešenějších rodin brněnských.

Závodily pouze tři pěvecké spolky: Vídeňský slovanský zpěvácký spolek, královéhradecký „Hlahol“ a prostějovská „Orlice“. Poněvadž bylo nutno zkrátit program, pořadatelstvo vylosovalo jmenované tři spolky k závodu. Přihlášen však byl k závodu ještě pražský „Hlahol“, brněnská „Beseda“ a hranický „Juryk“. První závodil vídeňský slovanský spolek vlastní skladbou *Fö r c h t g o t t o v o u* z ruských národních písní za osobního řízení skladatelova. Na všeobecnou žádost musel autor přidat ještě druhou svou skladbu. Nato zapěla arii z „Marty“

1 Podle „Hvězdy“ 1863 ze dne 12. září, číslo 34.

tehdy už slavná zpěvačka slečna Ehrenbergová z Prahy, která později zpívala první Mařenku v „Prodané nevěstě“. Hlahol z Hradce Králové pak zazpíval „Rekŭv sen“, těžkou skladbu, kterou se ucházel o palmu vítězství. Potom bylo sólo bouřlivé aklamovaného p. Lukese — píseň: „Přicházím přímo z Čechie“. Za tuto a ostatní písně poctili ho věnci. Třetí a poslední v závodě byla prostějovská „Orlice“ sborem „Moravana“ za řízení dirigenta Taubra. Hanáci se drželi statečně, ač to byli ponejvíce řemeslníci a začátečníci. Zvolení soudcové Laub, Kavan, Lukes, Heller, Procházka a Klimesh přisoudili první cenu vídeňskému zpěváckému spolku, druhou dostal „Hlahol“ (královéhradecký) a třetí „Orlice“.¹ Želeli toho, že nebylo dopřáno slyšet hranického „Juryka“, jenž měl chvalnou pověst. Nakonec zazpívala ještě sl. Ehrenbergová několik národních písní za doprovodu profesora Kavana a p. Laub zahrál několik variací na národní písně. Koncert a závody byly o 11. hodině dopolední.

Odpoledne se mělo jít do Pisárek na národní besedu. Ještě před polednem se naskytla Brňákům vzácná podívaná na 500 moravských Slováků z okresu klobouckého (u Brna) v národních krojích na 132 vozech, které přivedl zasloužilý starosta kloboucký, zemský poslanec Josef Wurm. Měli s sebou vlastní hudbu a přivezli mnoho praporů. Čeští hosté viděli tuto nádhernou hru barev v takovém množství snad po prvé. Okolo třetí hodiny se všichni zpěváci seřadili a táhli s prapory přes Františkov na Staré Brno ke klášteru Králové, aby „poctu konali Palackému, Riegrovi, Purkyněmu a prelátu Nappovi, kteří v klášteře obědvali“. Než došel průvod do Pisárek, vzrostl na 20.000 lidí. V Pisárkách bylo zabráno již poslední místočko, a tak prý „směle se může říci, že alespoň 50.000 lidu toho dne v Pisárkách se hemžilo“.² Hudby hrály tři. Zpěváci zazpívali šest sborů podle programu. Nato hudba, tanec, zpěv, deklamace a řeči se střídaly až do pozdního večera.

Většina hostů odjela ještě téhož dne, mnoho jich však zůstalo na noc, aby si přišli den zajeli buď na Macochu nebo na Velehrad a Buchlov. Sem hlavně studující, kteří si už před tím umluvili dostaveníčko.³

Tak se skončila slavnost, která může být zcela právem považována za mezník v dějinách národního probuzení. Velehrad cyrilometodějský dal jí obsah i záštitu proti útokům německých listů, hlavně brněnských. Ve své bezmocné zlobě neštíteli se nepřátelé ani pomluvy (hlavně mezi prostým lidem), že celá historie o sv. Cyrilu a Metoději

1 Odměny byly tyto: 1. fábor bohatě ozdobený s heslem, 2. věnec, 3. taktovka („taktýrka“). Mor. orlice 1863 ze dne 28. VIII., č. 139.

2 Souhlasná čísla uvádějí Mor. orlice 1863 ze dne 29. srpna, čis. 142. a Hvězda 1863 ze dne 12. září, čis. 34.

3 V Moravské orlici 1863 ze dne 1. srpna, čis. 119, byl uveřejněn dopis datovaný z Prahy 29. července: „Proslýchá se zde, že téměř veškerí hosté z Čech z Brna po ukončení slavnosti (rozuměj národní brněnské) na Velehrad se odeberou a zejména my moravští studující na vysokých školách zdejších umluvili jsme se o to, sejít se dne 28. srpna k přátelské tiché — toť se rozumí — zábavě nikoli na posvátném Velehradě, nýbrž na vysoko k nebesům strmicím Buchlově, kde snad našich nenáviděných hlasů neuslyší ona strana, která velehradské národní slavnosti se obávala, co kongresu panslavistův, míru celistvé Evropy nebezpečného.“

je „kněžskou smyšlenkou“ jako i to, že Brno bylo původně slovanské...¹

Historii cyrilometodějskou nevymyslili ovšem kněží, ale „smyšlenkou kněžskou“ v nejkrásnějším významu slova musela být především národní slavnost brněnská, povázíme-li že se jí podle pamětní knihy účastnilo na 800 kněží z Čech a Moravy.²

Zpravodaj v Moravské orlici (rovněž i ve Hvězdě) praví v doslově o slavnosti tato slova: „Pozdě do noci trvala zábava (26. VIII.) a takto se skončila teprv úplně národní slavnost cyrilometodějská, rozlomivši na mnohých místech hradbu, kterou náš brněnský neuvědomělý lid od nás odloučen byl. Účinek této slavnosti v této příčině je náramný a bytby uličnické plátky zdejší Bůh ví jak zmenšovaly její, a velkolepost slavnosti ignorovaly.“³

1 Viz feuilleton Mor. orlice 1863 ze dne 26. července, čís. 114.

2 Mor. noviny XV. ročník (1863) ze dne 4. září, čís. 71.

3 Mor. orlice 1863 ze dne 28. srpna, čís. 141.

Křesťanský Východ.

RUSKO

K úmrtí „babičky ruské revoluce“.
Dne 15. září pohřbívali ve Chvalech-Počernicích poblíže Prahy paní Kateřinu Breško-Breškovskou, známou pod jménem „babičky ruské revoluce“. Zesnulá byla již 91 let stará a celý svůj život věnovala boji proti carské vládě v Rusku. Měla při tom úmysly nejlepší: chtěla spolu se svými druhy pomoci ruskému národu k lepšímu životu. Ale cesta, kterou kráčela, byla nesprávná a neúprosná skutečnost připravila jí trpké zklamání. Místo lepšího života pomohla uvrhnouti ruský národ do nejhoršího otroctví a sama musela do vyhnanství. Je zajímavé, že se Breškovská při svých revolučních snahách držela křesťanských názorů. Na Podkarpatské Rusi vydržovala za peníze, které sbírala u svých přátel v Americe, jakýsi internát pro chudé podkarpatoruské děti, a jak tam vypravují, když s dětmi mluvila při svých návštěvách, vždycky říkala při loučení: „Christos s tebou!“ Před smrtí přijala Tělo Páně a přála si býti pochována podle křesťanského obřadu. Avšak toto její přání bylo dodrženo jen z části. Hlavní město Praha a socialistické strany československé se rozhodly vystrojiti jí slavnostní po-

hřeb. Zesnulá byla odvezena do Chval a její mrtvola byla vystavena v prostorném pokoji, potaženém černou látkou. Nad rakví byl umístěn její obraz a nad ním rudý prapor s nadpisem: „V borbě obreteš ty pravo svoje“ (t. j. v boji obdržíš své právo). Kolem rakve hořely svíce. V tomto pokoji vykonával církevní obřady ruský pravoslavný kněz, igumen Isaakij. Po skončení církevního obřadu převzala rakev světská moc... Na hřbitov ji doprovodily velké masy lidu, ale skoro jen sami Čechové. Z Rusů bylo přítomno jen několik zbylých ještě dosud sociálních revolucionářů a pak jen osoby úřední. Tak ruský národ, který „babička“ tolik milovala, se od ní nakonec odvrátil. To byla její tragedie, osud těch, kteří si vybrali nesprávnou cestu a chtějí za sebou vésti lid.

P. Stanisław Kasprzykowski, farář z Podolí, který za vlády carské byl vynikajícím kulturním pracovníkem polským, dostal se počátkem r. 1930 do zálaře v Jaroslavi, odkud byl r. 1933 vyvezen na ostrovy solovcké. Ač jeho zdraví bylo už silně podlomeno, musel pracovat za nejhorších podmínek v zamrzlých lesích, trpěl hlad a zimu a surové útlaky bolševických správců. Nedivno, že P. Kasprzykowski těžce onemocněl.

POLSKO

V Lomži zůstaly po celý uplynulý školní rok divčí gymnasium a chlapecský seminář učitelský bez vyučování náboženství stejně jako gymnasium v Ostrově Mazavěcké, poněvadž školní úřady nejmenovaly na tyto ústavy katechetů. Ani nový školní rok nepřinesl změny, ačkoliv se to přiči jak ústavě, tak i přijatému konkordátu.

Zneužívání církevní terminologie pro všední zájmy společensko-hospodářské bylo odsouzeno na letošních konferencích polského episkopátu v Censtochově. Stávalo se totiž víc a více zvykem, či spíše zlozvykem, že různým veřejným slavnostem dáváno jméno „svátek“ (święto). A nezůstávalo jen při „svátku moře“, jenž byl svou povahou a významem myšlenky ještě přijatelný, ale zaváděl se „svátek lesa“, „svátek Varšavy“, ba dokonce i „svátek mléka“ a zdůrazňována důležitost jeho pro „obrození a mocenskou roli vlasti“. Psychologicky se tu počítalo s náboženským cítěním katolického lidu, jemuž „svátek“ připomíná něco milého a drahého a v té podobě chtělo se vemluvit v příněš lidu i podnikání, nemající s náboženstvím nic společného. Toto zneužívání náboženství (nazývali to klerikalismem) právem tedy odsoudil polský episkopát, ale našly se časopisy, které vystoupily na obranu odsouzeného „klerikalismu“.

JUGOSLAVIE

Záhřebský arcibiskup-koadjutor, dr. Alois Stepinac, vystoupil velmi rozhodně proti nové agitaci s „národní“ církví katolickou, k níž má být zneužito památky velkého biskupa Strossmajera. V úředním „Katoličském listě“ uveřejňuje (č. 32) zákaz šíření Mažuranovy brožury „Za národní katolickou církví“ a dokládá: „Jako není žádného zvláštního Boha pro Angličany, jiného pro Španěly a jiného pro Hrvaty, nýbrž je toliko jeden Bůh, Otec všech lidí, tak není ani zvláštní národní církev. A jako v matematice platí: jedenkrát jedna jest jedna — pro všechny národy a není zvláštní matematiky pro Němce a zvláštní pro Francouze či Hrvaty, tak i Kristus ustanovil jednu toliko Církev pro všechny národy. Naše národní církev, chce-li už

kdo mluvit o národní církvi, jest ona, která s našim národem sdílí radost i žalost po dvanáct věků, to jest od jeho příchodu do dnešní domoviny až dodnes, a to jest církev římskokatolická!“

Katoličtí Rusíni v okolí Banjaluky v Bosně a v Bačce (v Hrvatsku) prožívají těžké chvíle pod náporom pravoslavné agitace. Srbské listy přirozeně zveličují „úspěch“ pravoslavlí. Tak psaly o Novém Sadu, že prý tam dne 17. června přijímal do pravoslavné církve biskup dr. Irinej Čirič 200 Rusínů. Znovu jim udílel svátost bířmování, každého podělil pozlaceným křížkem a nakonec bylo připraveno pro nové pravoslavné věřící slavnostní „občerstvení“. Zatím sdělují „Ruski Novini“, orgán bačských Rusínů, že pravoslavnou agitaci v Novém Sadě vedl Rusín Andrej Gubaša, a to způsobem, za nějž byl odsouzen pro urážky kříževského katolického biskupa dra Njaradiho. Výsledkem této agitace Gubašovy bylo, že k pravoslavlí přestoupilo celkem 24 lidí, kteří už po deset let neplnili svých náboženských povinností, mužové žijící v konkubinátě a ženy, které opustily své muže. Takový „úspěch“ je ovšem pochybným ziskem pravoslavlí.

Dvoji loket. Dne 12. srpna posvětil záhřebský srbský metropolita Dositej základní kámen pravoslavného kostela v Mariboru, pro nějž město darovalo staveniště na nejkrásnějším mariborském náměstí. Pravoslavná církevní obec v Mariboru byla ustavena teprve roku 1927; přešly do ní nejvíce slovinské rodiny, pocházející z Goricka, Terstu a Istrie. Vůdcem hnutí je mariborský předseda senátu, dr. Miroslav Ploj. Usedlým katolíkům v Bělehradě odepřelo hlavní město spojené Jugoslavie, aby si koupili vhodné staveniště pro nový potřebný katolický kostel a nutí je stavět na odlehle periferii. Je to smutná odměna nadšeného vlastenectví katolických Slovinců v osvobozené vlasti, pro niž právě oni přinesli nejtěžší oběti jako malý, ale zdravý národ.

Redaktor „Smotře slavenke politike“, Majo Mažuran, znova rozšiřuje falsifikát (vymyšlenou řeč) biskupa Strossmajera na církevním sněmu vatikánském, ačkoliv ta lež byla už dostatečně usvědčena nezvratnými

důkazy. Učinil tak hned sám biskup Strossmayer už r. 1871, jakmile se smyšlená jeho řeč dostala do veřejnosti, v římském deníku „Osservatore Romano“. A sekretáři vatikánského sněmu, biskupu Fesslerovi, napsal Strossmayer dne 18. března 1872: „Je Vám, jak i všem ostatním, kteří na sněmu byli, dobře známo, že jsem nikdy takové řeči nepřonesl, jaká se mně podvrhuje. Mé zásady jsou úplně protivné těm, jež rozvíjí vzpomenuť řeč. Jsem sobě vědom, že jsem nikdy nic neřekl, co by mohlo zeslabiti vážnost Sv. Stolice, nebo co by mohlo poškoditi jednotu sv. Církve. Dávám Vám, vysocedůstojný pane, právo použití tohoto listu, jak Vám bude líbo.“ Za několik let potom vyšlo najevo, kdo je původcem falsifikátu. Kněz Stollenwerk z Buenos Aires v Jižní Americe doznal dne 18. srpna 1876 biskupu Strossmajerovi, že ho zplnomocnil nějaký odpadlý kněz, který před smrtí přiznal svou vinu, že je autorem onoho podvrženého projevu a že prosí za odpuštění své křivdy. — Vzpomínáme tohoto nového lhaní nepřátel katolické Církve, poněvadž i český pokrok používal této zbraně proti katolíkům!

BULHARSKO

V Sofii konal se v polovici letošního září IV. byzantologický sjezd, jehož zahájení i zakončení účastnil se zástupce sv. Otce v Bulharsku, arcib. msgr. A. Roncalli. Také účast katolického kněžstva obojího ob-

řadu (východní kněžstvo přišlo v čele s biskupem Kurtěvem), řeholních bratří, sester a učitelé byla značná. Z katolických kněží měli na kongresu odborné přednášky: P. Vitalien Loran, ředitel byzantského studia v Kadiköj u Cařihradu, asumpcionista (přednášel o Bulharsku a jeho vládci podle dosud nevydaných pramenů) a jesuita P. G. de Jerphanion, profesor Papežského ústavu římského. V historické sekci mluvil profesor pražské university, dr. Fr. Dvorník o prvním rozkolu Fotiově a P. Venantius Grumel, asumpcionista z Kadiköj, pojednal o „světské éře v byzantské chronografii“. P. Kamen Vičev, též asumpcionista východního obřadu, přednášel o „byzantském vlivu na starobulharské právo“. Ze známých byzantologů přijeli na solijský sjezd: P. Emil Herman T. J., kanovník Aug. Leman, profesor katolické university v Lille (ve Francii), P. Cyril L. de Ruycck, benediktin z Amay s/Manse (Belgie), P. Placid de Meester O. S. B. z Říma, dr. Josef Sayer, universitní profesor ze švýcarského Frýburku, kanovník M. David, profesor katol. university lillské, dr. Matias Slavič, rektor university v Lublani, dr. Svetozar Ritig, farář kostela sv. Marka ze Záhřebu, O. Josafat Skrutén, O. S. B. M., redaktor ze Žolkieva a dr. Ant. Trunc z Nového Yorku. Dne 15. září sešli se všichni tito kněží v přátelském kruhu u arcib. Roncalliho, který je pozval na čaj.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

P. Josef Habeš T. J. zemřel. Býv. rektor Papežské koleje sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě zemřel v pondělí 17. září po delší nemoci v Benešově u Prahy, kdež byl ve čtvrtek 20. září o 10. hod. dopol. z chrámu sv. Anny pochován. Zesnulý dr. Habeš byl rodák z Třebíče. Letos dožil se teprve 40 let. Ležel skoro 6 měsíců těžce nemocen t. zv. infantilní sklerosou, k níž se přidružilo rozšíření srdce a choro-

ba ledvinová. Poslední jeho práci byly misie v Luhačovicích, kdež jej náhle choroba přepadla a úplně z veškeré činnosti vyřadila, takže i rektorství koleje se musil vzdáti. V dr. Habešovi ztrácí Tovaryšstvo Ježíšovo vynikajícího člena, v němž kladlo pro jeho hluboké vzdělání a vzácnou činnost velké naděje. Měl býti pověřen vedením filosofického studia, jež Tovaryšstvo chce v Benešově, v klášteře po piaristech převzatém, zříditi. Jako rektor velehradské koleje důstojně se

řadil P. Habeš ke svým předchůdcům, jímž zvelebení Velehradu tolik leželo na srdci. Zesnulý hlavní péči věnoval misijnímu ústavu, pro který upravil nové vhodné místnosti a ze kterého chtěl vybudovati úplně 8třídní řádové gymnasium. Řeči a kázání Habešova poslouchati bylo pravou rozkoší. Zesnulý hořel též láskou k myslence cyrilometodějské a k dědictví Stojanovu. Jeho úmyslem bylo zříditi v basilice velehradské oltář Matky Unie a dáti pozůstatkům Stojanovým důstojný náhrobek. To všechno případně už za úkol jeho nástupcům v rektorátě. Slavné zádušní mše sv. v basilice velehradské v den pohřbu účastnil se celý velehradský klášter a chovanci papežského ústavu. — O. v p.

Pomníkem jubilejního roku vykopení zůstane olomucké arcidiecési celoroční eucharistická adorace, která každý den v některém kostele arcidiecése svolává věřící před vystavenou nejsv. Svátost. Jsou to dny duchovní obrody, zvláště když je adorace dobře připravena. Děkanství místecké ve východní Moravě připravilo na 16. září takový opravdový hold eucharistickému Pánu. V zátiší zpovědnic a sv. přijímáním obnoven byl nadpřirozený život tisíců, které pak se zbožným zpěvem a modlitbou na rtech provázely eucharistického Krále ulicemi města a vyznaly Mu věrnost a lásku před jeho oltářem na náměstí v Místku, kde sloužil olomucký světicí biskup msgr. Stavěl pontifikální mši sv. (Viz obrázek v textu.)

V rodišti svatého Klementa Marie Dvořáka (Holbauera) v Tasově na Moravě oslavili ve dnech 15. a 16. září 25. výročí jeho kanonisace (prohlášení za svatého) krásným eucharistickým sjezdem. V předvečer slavnosti konal se průvod s ostatky světcovými z kostela sv. Klementa, o půl noci byly slouženy dvě mše sv. a ráno celebrol brněnský biskup dr. Kupka polní mši sv. Ve shromážděních jednolitivých stavů přednesena byla řada příležitostných promluv. Eucharistického průvodu se účastnilo přes 15.000 věřících nejen místních, ale i z různých krajů republiky, ba i ze sousedních Rakous!

Skončil modlitbou — dojem byl velmi silný. Z filosofického kongresu, který se nedávno konal v Praze, přinesly takřka všechny listy obsáhlé referáty. Referent „Nár. osvobození“ se obsáhle zabývá pod titulem „Theolog a pantheista“ vystoupením P. Przywary S. J. a po něm řeči francouzského světoznámého pantheisty Léona Brunschwicga. Podáv obsah projevu učeného jesuity píše: „Skončil modlitbou: Adoro Te, latens Deitas. Bezprostřední dojem byl silný.“ A o pantheistovi Brunschwicgovi píše v zápětí: „Proti Przywarovi dopadl Léon Brunschwicg, vedle Bergsona nejznámější myslitel francouzský, slaběji, akademičtěji, jaksi odmocněné. Tam se věné these, zde rozplývavá causerie; tam úsilí o dopředení se pevného základu a rozhraničujících liniích, zde splývání náboženství a filosofie a mravnosti v harmonickou všehochnut. Nového přinesl málo. Skončil ve smyslu spinozismu...“ Tak tedy ve světle nazírání nekatolíka dopadla konfrontace katolického theologa s vůdčím představitelem pohanství filosofie. První skončil modlitbou a zvětlil, druhý otrápanými, omílanými závěry holandského zoufalce, který se nemohl dostat ze své bolesti. Nic jiného se o tom nepraví, ničím se to nekomentuje, ale komentáře není zapotřebí. Vítězí ta filosofie, která se končí modlitbou. A tak znovu byla dokázána stará pravda, že počátek i závěr veškeré filosofie může být jen modlitba.

SLOVENSKO

Košický biskup dr. Josef Čárský, významný slovenský buditel a vlastenec, oslavil nedávno jubileum 25leté kněžské činnosti. Slovenský katolický kruh uspořádal na jeho počest akademii a jubilat sloužil svojí stříbrnou mši sv. za účasti zástupců měst, duchovenstva, úřadů a korporací. S kazatelnou o jeho práci promluvil kanovník poslanec Ondřeč. Po mši sv. přijal jubilat deputace a hold věřících, kteří se shromáždili na nádvoří biskupského paláce.

PODKARPATSKÁ RUS

Správu katolických věřících latinského obřadu na Podkarpatské Rusi převzal po smrti apoštolského administrátora msgra Abrahama Tahyho († 19. 8. 1934) generální vikář msgr dr. Svoboda.

Obvyklé pouti řecko-katolických Rusinů na slavném poutním místě Černěč Gofe u Mukačeva účastnilo se letos o svátku Nanebevzetí

Panny Marie neobyčejné množství věřících, kteří v malebných průvodech pod nesčetnými korouhvemi celou noc prodleli na modlitbách. Kněží sotva stačili návalu kajníků, jichž pak o slavnosti přistoupilo k sv. přijímání přes 12.500. Je to nesporná zásluha horlivých řeholníků-basilianů, kteří převzali úkol, obnovit po válce zpusťšený monastýr na Černěč Gofe a posílit náboženský život rusínských řekokatolíků.

Za hranicemi.

ŘÍM

Vatikánský orgán „Osservatore Romano“ upozornil na jednání o přijetí Ruska do Ligy národů znova na systematické nevolnictví, jimž sověty svírají nejen život náboženský, nýbrž i národní menšiny, zvláště na Ukrajině a na Kavkaze. Vstup Ruska do Ligy národů podvazuje podle mínění vatikánského orgánu důvěru k mezinárodní instituci ženevské. Také resoluce přijatá na letošním kongresu ekumenické rady protestantských církví ve Fanø žádá od sovětů záruky pro obnovení náboženské svobody, měli se Rusko státí členem Společnosti národů. Stoupenci Ruska v Ženevě snažili se prý přesvědčit katolické kruhy z okolí biskupa Bessona, že sověty jsou ochotny po svém přijetí do Ligy národů rozšířit americkou dohodu i na příslušníky jiných států, t. j. zajistit jim svobodu víry. A to má být všechno? Ostatně, kdo zná sověty, nemusí ani přidávat: Vederemo!

Nový doklad úcty Svaté Stolice římské k východním obřadům přináší dekrét, jež uveřejnily „Acta Apostolicae Sedis“ (č. 9. ze 14. 7. 1934). Jest jím splněno, co slíbila apoštolská konstituce „Quod superiore anno“ (z 2. 4. 1934), již bylo rozšířeno jubileum vykoupení na celý křesťanský svět; že totiž budou vydány pro věřící východních obřadů zvláštní předpisy k vykonání jubilejních návštěv, které by odpovídaly duchu jejich liturgie. Po úradě s odbornými znalci východních obřadů stanovila nyní Kongregace pro východní církve zvláštní modlitby k získání odpustků jubilejního léta pro jednotlivé obřady: alexandrijský (v řeči Koptů a Etiopů), antiochej-

ský (v řeči syrské a maronitské), armenický, byzantský (řecký, arabsky, staroslovansky a rumunsky) a chaldejský. Je to sbírka modliteb vzorně upravená v desateré řeči i písmě.

Stanovisko Vatikánu k přijetí sovětského Ruska do „Ligy národů“ osvětlil člen „Komise pro Rusko“ v rozmluvě s dopisovatelem vídeňské „Reichspost“. Právil: „Vatikán se vůbec nezajímá o záležitosti vstupu Ruska do Ligy národů a proto se nebude prohlašovati ani pro ni, ani proti ní. Vatikán se nikdy nebude vměšovat do zahraniční politiky kteréhokoli státu. Přirozeně však neuzná Církev komunismu a potírá ho a potíral by také každý stát stojící na základě komunistického. Svého stanoviska vůči sovětům, utiskujícím náboženství, pronásledujícím kněžstvo a podporujícím propagandu bezbožníků, Vatikán nezmění — úplně nezávisle od toho, jak se upraví poměry diplomatické, s kým vejde Rusko v dohodu a koho uzná za svého nepřitele. Ostatně třeba řešit tuto otázku nejen se stanoviska poměru Vatikánu a Ligy národů. Liga národů je ve svém nynějším ústrojí organizací areligijní (nenáboženskou), nezabývající se záležitostmi křesťanskými. Tvoří gremium (ústředí) čistě světské, stojící opodál otázek církevních; proto se Vatikán necítí vázán, aby se ujal slova v záležitostech týkajících se Ligy národů.“

ANGLIE

Kardinál Bourne vyslovil souhlas se založením anglické provincie řádu kněží Nejsvětějšího Srdce Ježíšova (Sacerdotes a Sacro Corde Jesu). Usa-

di se v Ridbornu u Londýna a založí hned malý seminář. Později teprve si zřídí v Ridbornu noviciát a scholastikát.

FRANCIE

Mezinárodní pout bojovníků ze světové války v Lurdech byla pořádána ve dnech 22. až 24. září. Čsl. bojovníky na této pouti zastupoval mimo jiné známý náš obětavý pracovník mezi čsl. vystěhovalci ve Francii msgr. dr. Rudolf Zháněl, apoštolský protonotář a plukovník v. v. Pout tato připravovaná již od začátku letošního roku Ligou kněží, bývalých bojovníků francouzských, byla velikou mezinárodní manifestací za mír a křesťanské bratrství mezi národy. V době, kdy celý svět je zmitán nepokojem a stálými obavami před novou světovou válkou, v době, kdy se zdá, že různé mezinárodní instituce, vytvořené po světové válce, jsou bezmocny proti sobeckosti některých států, které se snaží válku vyvolat — jdou tyto pamětníci hrůz válečných na místo proslavené nesčetnými zázraky, aby tam prosili o pomoc Tu, která nikdy neklamala a pomoc neodmítla...

Bankrot „světské“ školy ve Francii. Když se francouzský ministerský předseda Doumergue rozhodl k rozsáhlým úsporám ve státním rozpočtu, právem vystoupil katolický tisk francouzský s požadavkem, aby byly zrušeny četné státní školy laické, nemající žáků. A tu se dověděla celá Francie o podivné skutečnosti. Tak ve Vandei je 77 světských škol, kde na jednoho učitele připadají dva žáci. Čtrnáct škol má pouze učitelský sbor, ale nemá vůbec žáků. V osadě Rochepaule čtyři učitelé světské školy vůbec neučili, ale brali přesto ročně 28.000 franků. V Pontmainu nechodí do dívčí školy nikdo, a v chlapecké škole učí učitel a učitelka jenom svého synka, berouce za to 12.000 franků ročně. V Ardeche je 50 škol světských a v nich toliko čtyři žáci. Městská rada usnesla se sice školy ty zavřít, ale státní úřady toho nepřipustily, poněvadž prý je světská škola nutná. Tam zavedlo francouzské školství fanatické zednářství ve své nenávisti proti katolické Církvi.

BELGIE

Oslavy slovenského spolku v Belgii. Slovák-krajan nám píše: Dňa 15. júla oslavili sme svátek nášho spolkového patrona sv. Cyrila a Methoda v Belgii. Měli jsme omšu sv., ovšem belgickú, predtým sme sa shromáždili v našom spolku a v 10.30 sme šli všetci do kostola. Boli sme len smutní, že sme nemali nášho duchovného, lebo náš duchovní odcestoval zpät do svojej vlasti, do Prahy. Mali sme ho tu rádi, bol to dp. P. Václav Ferst, ktorý nám odbavoval všetky svätky, krásnu sv. omšu a teraz nás tak zanechal a už nemáme tu u nás v Belgii nášho duchovného otca. Každá národnosť má svého kňaza, len my Slováci nemáme nikoho. Museli sme preto požiadať belgického pana farára, aby nám odbavil sv. omšu a kážeň, čo sme ale málo rozumáli, lebo neznáme tolko francúzsky. Bola to prý pekná kážeň, povedali ti, čo rozumáli.

Predtým sme mali 8. júla procesii, ktoré sme sa tiež účastnili. Slavili sme sviatok sv. Alfonse, ktorý je patron našej starej báni a účastnili sme sa v našich slovenských krojoch. Čtyry dievčata boli oblečeny v slovenském kroji a 4 mužovia a těšil se tomu celý národ. Bolo prítomných mnoho Slovákov, aj my s naším praporem a pri tom sme spivali slovenské piesne Ave Maria a lubilo sa tu tunajšiemu národu velice. Keď sme sa pak zase vrátili do kostola, tak pan farár vyšiel na kazateľnu a vsemu národu pekne poďakoval a Slovákom zvlášť, že sa tak pekne účastnili. Povedal, že to bola tak pekná procesia, že takovú sám ešte nevidel a v této osadě nebola.

HOLANDSKO

Spolek přátel řádu benediktinského v Holandsku našel v katolické veřejnosti živé porozumění pro svůj záměr, obnovit starobylé opatství benediktinské v Egmontu. A tak došlo dne 15. září k slavnostnímu položení základního kamene pro obnovení památného kláštera egmontského za účasti hodnostářů církevních i státních.

RAKOUSKO

Katoličtí katecheté konali letošní svůj sjezd v Maria-Zelli ve dnech od

29. do 31. srpna. Účastnil se ho též státní kancléř dr. Schuschnigg; ve svém proslovu vzpomněl protináboženského boje sociálních demokratů, kteří nutili rodiče k odpadu od víry a děti zbavovali výuky náboženské. Stejně nebezpečí hrozilo též se strany útočného novopohanství národních socialistů. Proti těmto proudům je třeba pevné fronty kněžstva a zvláště katechetů a učitelů náboženství všech vyznání.

ASIE

Druzové, usazení od 11. století na jihozápadních svazích Libanu a částečně na Antilibanu, houževnatě se vždy vzpírali a vzpírají přijetí katolické víry. Mluví arabsky, ale liší se od svých sousedů mohamedánů a maronitů zevnějškem i zvláštním náboženstvím. Je to směsina názorů mohamedánských, křesťanských a

gnostických (starých sektářů), příkazující milosrdenství a spravedlnost, ale toliko ve styku s Druzy — všechny jinověrce pokládají za nepřátele, jež třeba vždy potírat. Proto platí Druzové vedle Kurdů za jeden z nejdivočejších národů asijských a přístup k nim je neobyčejně těžký. Také jediní Druzové z kmenů obývajících Syrii mařili doma jakékoliv snahy katolických misionářů. Teprve nedávno došlo k prvnímu návratu ke katolické Cirkvi. Dvanáctiletý hoch Faddallah dostal do rukou evangelia, tajně je čítával, rozvažoval a srovnával s rodnou věrou. A tu ho především znepokojil příkaz Kristův: „Milujte i nepřátele své“ — stojící v přímém rozporu s příkazem jejich víry. Vyhledal sám katolického misionáře, aby nabyl důkladného poučení o katolické víře, a z jeho rukou přijal nedávno křest svatý.

Náboženský a kulturní život našich krajanů v zahraničí.

(Z krajauské korespondence Spolku sv. Rafaela a ACM.)

Čtvrtý misijní a organizační zájezd „Akce našim na Volyni“ do českých osad v Polsku.

Letošní zájezd pražské „Akce našim na Volyni“, pořádaný ve dnech 1. až 30. června, se nad očekávání zdařil. Súčastnil se ho P. Mysliveček CSM., O. Hopko, řeckokatolický duchovní správce z Prahy, a J. Dušek, který vedl organizační a technickou stránku zájezdu. Vedle krajauské péče věnován byl zájem i práci unio-nistické. Pracováno též organizačně, zvláště mezi mládeží, která na všechny misie a sjezdy přicházela ve velkém počtu.

Smolárno, Misie započal P. Mysliveček SSM. ve Smolárně, kde se velmi dobře ujala organizace SKM. (t. j. Katol. mládeže). Českého kněze uvítal hned na nádraží předseda Národní rady katolické p. Šustr a na nádvoří jeho statku hudba a mládež z celého okolí. V soukromé kapliče, kterou zařídila „Akce“, a na dvoře účastnilo se sv. misii průměrně na 300 věřících. Katolická mládež vyko-

nala si společnou sv. zpověď. Také několik odloučených krajanů se sjednotilo s Cirkvi.

Ze Smolárna zajel P. Mysliveček do Kraselna a do Ludhardy, kde přicházeli na misie ve velkém počtu katolíci i pravoslavní. Hlavní práce misijní započala dne 9. června, kdy přibyli na Volyni O. Hopko a p. Dušek. Večer dostavili se zástupci 16 spolků z celé Volyně na výborovou schůzi Svazu SKM. a převzali prapory, darované „Akci našim na Volyni“. V neděli ráno konány na dvoře p. Šustra staroslovanské služby Boží (za zemřelou Zdenkou Braunerovou) a pak se hnul průvod s 11 prapory do farního chrámu v Ptyči. Po celé cestě přidávali se stále noví a noví účastníci, takže průvod vzrostl na 600 hlav. Před kostelem očekával krajanů polský kněz P. Sokolovský, který byl 7 let vězněn bolševiky na Solůvkách, s velkým množstvím Poláků i pravoslavných Ukrajinců. Po bohoslužbách konalo se před kostelem velké shromáždění lidu, na kterém se mluvilo česky,

polsky a ukrajinsky. Nebylo tu žádné rozdílu v myšlení, všichni byli za jedno. Prosili svorně Boha o zachování českého jazyka i o sjednocení všech Slovanů v jednom ovčinci Kristově. Na Ukrajině velmi mile působil domácí jich obřad a láska, s jakou oba misionáři hlásali slovo Boží.

Ludharda. Ze Smolárna odjeli jsme do Dubna, kde jsme navštívili východní seminář, vedený OO. jesuity. Překvapilo nás, že kněží tam působící nesmějí se věnovati pastorační. Po prohlídce jejich semináře, kde studuje okolo 30 kleriků různých národností, navštívili jsme Ludhardovku, kde se slavil den smíření. Celá obec, rozdělená na dva tábory vzájemně se nenávidějící, sjednotila se působením českého misionáře a zbudovala si kapličku a slíbila se v ní každou neděli scházeti a prositi Boha o pomoc. SKM., sbor hasičů i Besídka SKM. dobře pracují.

Ulbárov. Dne 12. června započala sv. misie v Ulbárově, kde je sedm katolických rodin a česká kaple sv. Václava. Hned na prvním kázání bylo přes 100 účastníků přesto, že byla nejpilnější práce v polích. Návštěva na každém dalším kázání a pobožnosti rostla. Přícházela všechna školní mládež i se svým učitelem. Vyvrcholením byl misijní průvod obcí, kterého se účastnila celá česká pravoslavná obec a mnoho Ukrajinců. Na hřbitově, který založili jako katolický první vystěhovalci, konala se panychida za mrtvé předky a padlé vojáky ze světové války. Kázání došlo všechny k slzám. V průvodu šlo na 340 účastníků za doprovodu místní hudby a zpěvu pěveckého kroužku pravoslavné mládeže, který zpíval trojhlasně „Ejhle oltář“ a „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“.

Zdolbunov. Na pozvání p. továrníka Jozefa zastavila se naše delegace v Zdolbunově, sídla mnoha českých rodin. Ve farním katolickém kostele tamějších konala se česká pobožnost s kázáním P. Myslivečka za účasti více než půl tisíce účastníků, z nichž byla velká část Poláků. Navštívili jsme též českou školu. Velmi mile nás přijal p. továrník Jozef, předseda dozorčí rady České Matice školské.

Buderaž Česká. Ze Zdolbunova jsme se rozdělili. P. Mysliveček jel do Nového Krajoa a O. Hopko do Buderaže, kde nás už očekávali

tamější spolky a český lid. Sv. zpověď krajanů trvala až do poledne. Po staroslovanské mši svaté a kázání uspořádali jsme velké české shromáždění s unionistickým programem a na úřadě gminy vzdali jsme hold Polsce. Při odpolední slavnosti byly odevzdány prapory, věnované drem Braito a kanovníkem Vošahlikem u přítomnosti asi 500 účastníků, mezi nimiž bylo velmi mnoho inteligence polské a zástupců úřadů. Řeckokatolický obřad zanechal i u Poláků hluboký dojem.

Hulč. V Hulči zastavili jsme se jen na jeden den. Rodina Hovorkova, oblíbená v celém okolí, pozvala do vlastní soukromé kaple všechny věřící rodiny z obce. Kázání byla dvě a celá řada lidí přistoupila ke stolu Páně. Rodina Hovorkova koná tam opravdu krásné dílo mezi Čechy i Poláky.

Nový Krajov, kam jsme přes Hulč pospíchali, je osada, kde se po 70 roků nekonala česká katolická misie. Byli jsme očekáváni obětavým knězem P. Jachem a celou naší obcí. Opravdu, Bůh žehnal nám i v této obci, kde bylo nutno překonati tolik překážek. Pobožnost vyvrcholila svěcením misijního kříže uprostřed osady. Když byl tento kříž svěcen, vyslyšel Bůh úpěnlivé prosby a seslal dešť tak vydatný, že zalavil celý kraj. Poslední misijní kázání konalo se ve stodole za prudké bouře. Účastníků bylo na 200, kázání 8, organizační shromáždění 2. Nový Krajov zaslouží si naši lásky a může být vzorem a příkladem celé Volyni. Odtud jsme se znovu rozdělili. P. Mysliveček s p. Duškem odjeli na Martinovku, O. Hopko na Sienkiewiczowku.

Na sovětských hranicích. Z Nového Krajoa bylo nám dopřáno v pátek, dne 15. června spatřit sovětské hranice. Hovorkovo auto z Hulče dovezlo nás do Ostroga, města velmi památného. Zasluhou tamějšího preláta a se svolením pohraniční stráže dostali jsme se za doprovodu vojáka až na samu pohraniční čáru. S hrůzou hleděli jsme na rozlehlé lesní pláně nešťastné Rusi a v duchu jsme se modlili za to, aby ji Bůh brzy zbavil bolševického tyranie. Nesměli jsme ovšem na hranicích nic fotografovat. V Ostrogu jsme navštívili sirotčinec, který vedou sestry františkanky. Katolíci mají tam krásný a památný chrám,

taktéž pravoslavným patří několik cerkví, které bývaly ještě před 106 lety uniátské. Nejpamátnější je sobor, který uchovává t. zv. bibli ostrožskou.

Martinovka-Hrušvice. Den 17. června stal se památným. Svěcení praporů soustředilo ke kostelíčku sv. Václava na Hrušvici na 1500 krajanů. Obvyklý pořad: ráno sv. zpověď a sv. přijímání a pak svěcení praporů. Přes 150 hasičů z 12 sborů přijelo a česká mládež z celé řady obcí. Všude radost a nadšení. O 11. hod. počala vlastní národní slavnost mši sv., slouženou P. Jadczkem, obětavým tamějším farářem, který se z lásky k Čechům naučil česky. Kázání měl P. Mysliveček za velkého pohnutí všech. Po svěcení promluvil br. Dušek o významu praporů z vlasti a o práci organizací pro víru a národ. Mohutným průvodem odebraly se masy českého lidu na Martinovku, kde bylo posvěcení hasičského nářadí a ukončení slavnosti. Kázání byla tři a organizací promluvy dvě. Hned po slavnosti za týden v okolí založeny byly 2 skupiny SKM., které se pak účastnily Luckého sjezdu. Martinovka nezklamala. Velmi mile působila účast zástupců úřadů a polské inteligence i nečekaná účast Ukrajinců. Odtud odjeli jsme do Budek přes Luck.

Sienkiewiczowka. V neděli, dne 17. započal misie O. Hopko na tomto úseku českých osad volyňských, který je nejvíce opuštěn. Polská národní církev otrávil již mnoho českých duší, které jsou tak zaslepené, že jim stačí k odnárodní tati polská národní sekta. Slavnost započala staroslovanskou liturgií na stanici. Již ráno přijelo přes tisíc mladých i starých Čechů na tuto slavnost, při které byly odevzdány čtyři prapory českým spolkům. Pořadatelé této slavnosti svoji práci vykonali pro slávu Boží velmi mnoho. Mohutně působil velký průvod dvěma obcemi za zvuku hudeb a za účasti 4 praporů a za pozornosti nejen Poláků, ale i Ukrajinců a zvláště Židů. Pak po celé tři dni konaly se na Budkách kázání obou kněží, kterých bylo 11. Radost českého lidu byla veliká. Katolíci a pravoslavní přišli z blízka i z daleka a u všech byla vzbuzena touha mít svého českého kněze. „Jak by to bylo krásné a co by mohl vykonat. Nikdo nás nechápe, nikdo nám nerozumí!“ Slavnost byla

ukončena panychidou na hřbitově zase za účasti celého okolí a více jak 700 osob. Na hroby českých dědů a babiček položeny byly besídkou SKM. velké věnce a český lid s pohnutím modlil se o zachování dědictví svato-václavského. Současně navštíveny byly i menší osady v okolí.

Sergejovka. Osadu Sergejovku navštívil O. Hopko a byl přijat s nezměrnou láskou všech. Misie konány byly u Bělohávků za účasti celé obce. SKM. bylo utvrzeno znovu ve své práci, kterou s tak velkými obtížemi koná v obci a okolí, zamořeném americkým sektářstvím. Kázání byla tři a účast na nich přes 100 krajanů. Nový prapor SKM. s obrazem sv. Prokopa je zárukou trvalého úspěchu.

Wilhelmowka. Jedna z malých osad na okrese luckém prožívala také radostné okamžiky u příležitosti českého zájezdu. Ráno po příjezdu konány byly ve škole bohoslužby, exhorta pro děti. Odpoledne znovu kázání. Večer konal se průvod na hřbitov a pobožnost za padlé ve světové válce. Bůh požehnal i zde a br. Hybler i Čurda, kteří s takovou láskou vše připravovali, mohou být spokojeni.

Skurč. Na přání Čechů ze Selíska zavítala naše delegace i do Skurče. Velká byla zde účast Poláků, kteří spolu s Čechy přišli na české kázání. Češi v okolí Skurče jsou opuštěni a proto se dají tak lehkou zlákati do různých sekt. Zde jest potřeba hodně pomoci. Selíska se drží dobře.

(Dokončení.)

Mladý krajan z Jugoslaviie píše:

Mile mě překvapil Váš dopis, a ještě více balík, který jste mi poslali. Opravdu nečekal jsem takový dar. Děkuji Vám srdečně za balík. Díky srdečné i oně neznámé dobré duši „Miriam“ za knihy, které jsem si tolik přál. Slibuji jí, že se budu modlit za ní a za Československo, jak si přeje. Knihy mi působí velikou radost.

Divné mi jest, že jste mě v adrese poznamenali bohoslovcem. Já chodím teprve do arcibiskupského gymnasia v Záhřebu. Zde se tomu říká chlapec-ký seminář (dječačko sjemeniště) nebo vůbec jen seminář. Proto také jsem já v onom dopisu, uveřejněném v „Neděli“, psal, že chodím do semináře. Myslím, že jste mi napsali „bohoslo-

vec" právě proto, že asi v Čechách se říká seminář jen zdejšímu bohoslovec-kému semináři (bogoslowsko sjemeniš-tě). Jináč si to nedovedu vysvětlit. Již v obecné škole jsem si přál, abych se dostal do Čech. Nepodařilo se mi to však doposud, poněvadž k tomu nemám žádných prostředků. Kolikrát na mne přijdou chvíle smutku, když si vzpomenu, že tolik toho nemám, co mají moji druhové — Chorvatí, že nejsem v českém okolí, že neslyším českou řeč, české písně, českou hudbu, české přednášky, že daleko jsem od českého života, že mi je zahalen mlhou dálky. Ach! Jaké to hořké chvíle, jaké to smutné poznání! Jak bych se cítil šťastným v českém prostředí!

Připadám si zde jako člověk zavřený, neznámý, daleký od svých známých. V těchto těžkých chvílích mi přijdou ty české knihy vzácnější nad největší poklad.

Ubohý je ten zdejší český lid katolický. Tolik vysmívaný a tak málo sebevědomý. Tak často málo hrdý na svou katolickou víru. Tolik nábožensky a mravně skleslý. Stačí vzpomenu-ti na Lipovec (Ljudevit Selo) starý a nový. Starý Lipovec byl takřka bez výjimky zbožný, nezkazený, v neděli šlo z něho vždy téměř celé procesí do kostela — a nový? Někdo do kostela už vůbec nechodí. Mládež, zvláště ta větší, ta většinou chodí jen ze zvyku anebo jde místo do kostela do parku. Tam je příjemnější. Nemravné mluvení je na denním pořádku. Netají se s tím ani před dětmi. Dnes už je veřejně slyšet v Lipovci špatně mluvíti o víře, už se veřejně špiní katolické kněž-stvo. Bílý mor se šíří mezi zdejšími Čechy velmi nebezpečně.

Mnoho, přemnoho jich také zde je, které okouzluje "dinar", a na Boha zapominají. Pro "dinar" se lopotí ode tmy do tmy, pro něj se dopouštějí hří-chů, pro něj klamou a falšují, pro něj zanedbávají kostel a duchovní život a duše při tom pustne, je zaslepena a bez všech ideálů.

Daruvarský kaplan P. J. Salač a ka-techeta P. F. Homolka jsou také Češi. Poslední dobou se ve farním kostele občas česky zpívá a je české kázání. Jen je to velmi zřídka, ani ne jednou za měsíc. Nevím, co je toho příčinou, že to není častěji.

Takové jsou tedy zde náboženské poměry. Bude se Vám to zdát asi

přiliš černé. Dal by Bůh, aby to bylo veselejší, než jsem já to napsal.

Ale nevím. Snad na vše hledim příliš černými brýlemi. Tolik mohu poznamenat, že ten lid přece ještě není většinou zlý, ano najde se i upřímných katolíků, najde se i upřímných přání za polepšením, není to tedy ještě tak nejhorší.

Přijdou tedy knihy, které jste mi poslali, velmi vhod. Zdejší lid dosti rád čte, nejraději však jen zábavnou četbu, ale vezme přece i poučnou. Zvláště za dlouhých zimních večerů lidé velmi rádi čtou. Dá Bůh, by tyto knihy vykonaly mnoho dobra. Ty knihy, které si půjčuji z daruvarské knihovny, jsou mnohé nepřátelské ka-tolické Církvi a plné oslav Husa a po-dobných. Ty brožurky, kterých jste mi poslali víc stejných kusů, rozdělím a ostatní knihy budu půjčovati lidem, aby četli a poznali pravdu života.

Zaslané knihy se mi velice líbí, zvláště dějiny, jen české písemnictví bych raději měl psané v duchu čistě katolickém, ale díky i za toto. Kdy-bych tak ještě měl nějakou dobrou knihu, ze které bych se lehce naučil mluvnici a pravopisu, a kdybych měl nějaké knihy, ze kterých bych se po-drobně dozvěděl o dnešním českém životě, o předválečném a poválečném, životě náboženském, kulturním, ná-rodním, sociálním a politickém, pova-žoval bych se za šťastnějšího člověka.

Kdybyste chtěli a mohli, můžete po-slati ještě nějaké knihy, třeba o vá-nocích, nám bude ten dar ze staré vlasti vzácný, bude nám svědčit, že na nás nezapomněli a že se starají o naše věčné blaho.

Děkuji Vám ještě jednou a pozdra-vuji Vás za sebe i za všechny krajany.

Zdar Bůh! — T. R.

Dopis z Rumunska.

Přijměte od nás ze spolku sv. Vác-lava srdečný krajanský pozdrav. Pře-dem prosíme za odpuštění, že jsme Vám tak dlouho neodepisovali. Měli jsme žně a všichni Češi, co jsou zde, byli na práci. Někteří pracovali na vlastním pozemku a druzí u cizích. Nyní máme zase méně práce a více volného času na psaní.

Také Vám oznamujeme, že jsme do-stali od Vás balik novin a kalendář, který jste poslali Josefu Jakubovské-

mu, ktorý pochádza ze Sumice, je Čech. Neumí však česky čistiť a jeho žena je Némka. Ona mu čte i česky, sama tomu však nerozumí. On je s nami tiež v našom spolku.

Dne 15. srpna na sviatok Panny Marie mali Rumuni posvätenie. Slavili sme je s nimi. Od veľikonoc chodíme každou nedelю do kostela. Ráno na rumunskou mšu sv. a odpoledne si konáme sami pobožnosť.

Musíme Vám tiež vyličiť, jak sme oslavili Boží telo. Rumuni majú za vesnici kříž, ktorý nikdo nenavštevuje. Dohodli sme sa, že si u kříže postavíme pekný oltár. V predvečer šli sme si do lesa pro stromky a ženy opatrili kvetiny. Na druhý den sme si všetci, čo je nás zde Čechů, postavili, abychom si mohli oltár postaviť. Udělali sme si skutečně krásný oltár. Všetchny potřebné věci jsme snesli i obrazy svatých, které tvořily pozadí oltáře. Ze stolu jsme udělali oltář, na který jsme postavili sochu Panny Marie a Pána Ježíše, na každé straně byly dva svícny se svíčkami a polštářik. Ženy upletly 10 m dlouhý věnec, vpletly do věnce také květiny, kterými pak ozdobily oltář. Nahoře jsme udělali křížek a vše jsme ozdobili krajkovými záclonami. Před oltářem jsme dali stupínek, který jsme pokrýli pekným kobercem.

Když jsme byli hotovi, šli jsme se obléknouti a pospíchali do kostela bez snídane, neboť už zvonili na pobožnosť. Když jsme přišli do kostela, tak nám kněz oznámil, že půjde s námi ke kříži. Poručil, abychom vzali korouhve, křížek máme vlastní. Začali jsme zpívat: „Bože, člověka jsi stvořil...“ Rumuni se za námi dívali, oni tento svátek neslaví, jezdí na pole a konali všechnu práci jako ve všední den. Když jsme ale došli ke kříži, stálo tam už hodně Rumunů. Každý se divil, jak jsme to pěkně upravili a jak se snažíme sloužit Pánu Bohu. Když jsme odzpívali, poklekl kněz a modlil se s námi. Potom se obrátil k Rumunům a vysvětlil jim naši pobožnosť takovým způsobem, až se rozplakali a museli odejít, aby nerušili. Když byl hotov, pomodlili sme se ještě jednou a zapívali sme „Tantum ergo...“. Pak jsme se vrátili zpět do kostela. Když jsme skončili pobožnosť a odcházeli z kostela, řekl nám kněz, že si ani dost málo nepomyslel, čo můžeme do-

kázati a kde jsme všechny ty věci sehnali. Domníval se, že to bude daleko skromnější a proto byl tak překvapen. Od tohoto času zve nás stále do kostela a kdybychom my tam nesli, tak by měl prázdný kostel. Rumuni chodí málo do kostela, nejraději by seděli celý den na lavici před domem a bavili se. Neradi se modlí.

Tak Vás ještě jednou zdravíme a přejeme Vám i všem mnoho štěstí. Balíky novin dostáváme za 14 dní nebo za tři neděle. Pán Bůh Vám za to požehnej. Knihovna se nám pomalu zvětšuje a radostně vítáme každou knihu, kterou nám přikládáte k novinám.

Merčina, dne 14. srpna 1934.

Za spolek a knihovnu sv. Václava
J. M.

Z dopisu salesiánského bohoslovce z Ayagualo, El Salvador, střední Amerika.

Ďakujem Vám čo najvrúcnejšie za knihy a časopisy, ktoré, jak ste boli písali, dostal som v dobrom stave. Vaši žiadosti pousilujem vyhovieť hneď, jak sa mi naskytne príležitosť zado- vážiť si nejaké pohľadnice. Nateraz nemám po ruke žiadnych, čo by Vás zaujímaly a upútaly Vašu pozornosť.

Miesto, na ktorom teraz spravádzam svoju apoštolskú činnosť, sa nachádza na dosť vysokom vršku, s ktorého sa vidza rozličné malebné panoramy, vrchy, sopky, doliny a priepadliska. Čo však upúta zvlášť moju pozornosť, je krásne tmavomodré more, po ktorom brodia sa lode, priťahujú naše oči.

Neviem či budeme moc pozdraviť nejakú loď „Bata“, čo by sem doviezla niekoľko párov topánok? Počiatkom júna bol spustošený tento kraj strašným cyklónom. Válat domy, srovnával údolia a nivcoľ všetko, čo mu v ceste stálo. Všade panoval strach a hrôza — plač a nárek. Mužovia hľadali svoje ženy, ženy mužov — rodičia detky a detky svojich rodičov. Prúdy vôd zaplavily dediny a mesta, rúcaly obydlia a pokrýly ulice blatom. Odvliekaly mosty a strhaly masy zeme. Koho schytily, zahrávaly si s ním jako vieťor s papirom. Cesty zostaly zaválané a púšťami zeme, stromov a kameňov. Pristavy nedostupné. Republika bez spojenia.

Sú to iba črty úsečné, chytro napi-

sané. Treba mi vyučovať a to v cudzom jazyku (fečtine — latinčine a cizím predmetom). Španielsky jazyk som si už dosť osvojil, ale mi treba ešte vždy v ňom sa cvičiť a vžiť sa do jeho ducha. Opis tohoto kraja nechám až na prázdniny. (Teraz začíname druhý semester.) Paktiež odpoviem naskoršie zahr. ústavu, až budem môcť obdržať nejaké informácie. Odpoveď teraz by im k ničomu neslúžila. Dosiaľ nemal som žiadnych stykov s našimi krajinami.

Jaké pomery sú v našej starej vlasti? My odtiaľko jakoby na tŕňoch očakávame dychtivo každú zvest. V jakom položení sa nachádzajú naši bratia, ktorých adresy som Vám bol zašlal, aby som ich mohol povzbudiť k písaniu?

Končím, lebo čas mi je nadovšetko drahý. Spomeniem iba dve slova o zemetraseniach, ktoré kedy tady nás vyrušia zo sna a aj ve škole. Ale sme už na to navyklí, ani sa nám nechce vybehnúť z izieb.

Dúfame vždy v ochranu P. Marie Pomocnej.

So srdečným pozdravom za Vás sa modliaci Váš in C. Jesu Ján Dusík.

Z misijní práce P. Jáchyma Procházky O. F.

Argentinské noviny „Nová doba“ píšú dne 15. srpna 1934 takto:

Zasláno.

Československé kázání a mše sv., konaná dne 5. srpna t. r. v útulné kapli sv. Rocha na ulici Defensa a Alsina, sloužená drem Jáchymem Procházkou, jenž jest jedním z delegátů Československa na eucharistický kongres, shromáždila velkou část naší kolonie. Za hlubokého ticha vystupuje dr. Jáchym Procházka na kazatelnu a v krátké době svým sympatickým zjevem a hlasem získává srdce všech pří-

tomných. Již svým úvodem, že jako čl. katolický kněz přináší ve svém kázání pozdrav z daleké vlasti, zapůsobil příznivě na duše všech přítomných, že stěží by se našlo jedno oko bez slzí. Dále každé jeho slovo — láska, obět, svornost. Nabádá přítomné, aby ta hrstka Čechoslováků, žijících zde v Argentině, se sjednotila, že jen vytrvalostí, spokojeností a láskou k bližním půjdeme výš a tak se staneme oporou nejen katolickou, ale i čl. živlu vůbec.

Hřejivě rozechvěly naše nitra písně, naše české písně. Tak maně se nám vybavila vzpomínka na to naše krásné, nevinné dětství, když jsme ty písničky zpívali v našich malých vískách a městech ve vzdálené vlasti. Velebný zvuk varhan šil se chrámovou klenbou a nezapomenutelnou vzpomínkou vrýval se do duší posluchačů. Zdařilý tento doprovod obstaral vždy a ve všem ochotný pan prof. Miha a jako uvědomělmému Čechu podařilo se vložit do této hudby mnohou sladkou vzpomínku na naši rodnou zem.

„Přijďte všichni, kdo jste unaveni, a já vás občerstvím,“ byla slova mnohokrát opakovaná naším milým kazatelem, a opravdu všichni odcházeli s jakýmsi vnitřním uspokojením, s duší plnou naděje.

Kolonie shromážděna tohoto dne v kapli sv. Rocha vzdává milému duchovnímu vůdci srdečný dík a současně blahopřání k úspěchům mezi našimi krajinami v Chacu, Misiones, Santa Fe a ve všech ostatních místech, kam odjíždí.

Duchovní dr. J. Procházka se vrátí do Buenos Aires 15. září. Na první neděli po 15. září je stanovena opětně společná mše sv. a kázání celé čl. kolonie. Přípravuje se společná oslava svátků sv. Ludmily a sv. Václava.

Nana Chalupecká.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatéřské a sochařské. Speciální výroba hydraul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyzádějte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest naším nejlepším doporučením.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

práci rychle, vkusně a levně

Před nachlazením
Vás ochrání masáž
nezředenou
francovkou

ALPA

Až si budete pořizovati
sochy, oltáře,
Váš kostel zařizovati neb
opravovati, vyžádejte si
nabídku od naší sochař-
ské a řezbářské firmy

Pavel Juříček, Olomouc,

*Křížkovského ul. č. 5.
(Vedle hlavní pošty)*

Čtete posudky:

*Sochy sv. Josefa a zvláště
sv. Terezičky jsou umělec-
ky provedeny. Jsem spo-
kojen a rád Vaše umění
doporučuji. 30. března 1934.*

Farní úřad v Dol. Životicích.

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

*Sepsal dr. J. Vrchovecký.
Stran 336, cena Kč 34.—.*

Vydala

***Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.***

buďtež laskavé dp., který příspěvky vybírá a odesílá, oznámí sekretariátu; ten členské obrázky zašle. Tentokrát prosíme, aby dotčený důstojný pán napsal do sekretariátu jméno každého kněze, od kterého příspěvek vybral, aby mohl být člen-
ský seznam kontrolován. Všem za laskavou pomoc upřímně „Pán Bůh zaplatí!“ Od vd. kněžstva olomuckého budou členské příspěvky vybrány začátkem října. — P. Šuránek, pokl. AU.

Zprávy z Velehradu. V apoštolské misijní škole velehradské studuje letos celkem 121 hochů, z nichž je 9 scholastiků T. J. Letos byla škola rozšířena o septimu, v níž je 19 žáků, mezi nimi 6 řádových scholastiků z československé provincie a 3 scholastikové (Češi) řecko-východního obřadu z Albertýna v Polsku. Rektoriát a ředitelství apoštolské školy byly soustředěny v rukou P. Al. Kolářka T. J. Farní úřad velehradský ckystá se k vnitřní opravě basiliky, jejíž náklad bude skoro půldruhého milionu Kč. Ze se velehradští do takové velké práce bez podpory celé naší veřejnosti nemonou pustiti, je samozřejmé. Pomoz, kdo může!

Pražský kněžský seminář opět se naplní. Ačkoliv školní rok na pražské bohoslovecké fakultě začíná až v říjnu a také až počátkem toho měsíce zaplní se opět pražský seminář, již nyní je patrné, že i letos se hlásí mnoho abiturientů do kněžského semináře v Praze. Dosud bylo přijato z přihlášených kandidátů bohoslovců do prvního ročníku 59, z nichž 30 jest Čechů a 29 Němců. Mimo ně bude ještě přijato nejméně 5 dalších, takže celkový počet bohoslovců v prvním ročníku pražského semináře bude činiti 64 bohoslovců. V druhém ročníku bude letos studovati 55 bohoslovců (29 Čechů, 26 Němců), ve třetím 34 (20 Čechů, 14 Němců), ve čtvrtém 29 bohoslovců (12 Čechů, 16 Němců) a v pátém 19 bohoslovců, z nich 11 Čechů a 8 Němců. Nových kněží dostane se tak pražské arcidiecési v letošním školním roce z pražského semináře 19, z římské koleje Nepomucenum přijdou do pražské arcidiecése další 3 kněží, úhrnem 22 novosvětců.

Katolíci Němci ze Slovenska uspořádali svůj první sjezd v německém městečku Německém Pravně. Sjezdu prý se účastnilo 15.000 lidí.

Přijel též báňsko-bystrický biskup msgr. Marian Blaho, který zůstal na celém sjezdu. Přítomno bylo na 40 německých kněží ze Slovenska i z historických zemí, tak msgr. dr. Donat z Litoměřic, prof. dr. Winter z Prahy, P. Alfons Mitnacht, jenž měl kázání, dr. Jedelsky z Bruntálu a j. Při sjezdu byla posvěcena Kalvarie. Konaly se schůze mužů, žen, jímochů a dívek, pak eucharistický průvod, slavnostní shromáždění a slavnostní průvod, historickými kroji zpestřený, v němž prý šlo 12.000 lidí. Holdovací telegramy byly posílány sv. Otci a prezidentu republiky.

Prosíme o náboženské učebnice. V zahraničí žije mnoho tisíc dětí našich krajanů, které musejí navštěvovati cizí školy. Snahou je, zříditi pro ně české školy anebo alespoň vyučování mateřskému jazyku a náboženství. Tak na příklad v Rumunsku a v Jugoslávii našli by se čeští učitelé a duchovní, kteří by děti náboženství v mateřském jazyku vyučovali, nemají však k tomu učebnic. Obrací se proto na naši čsl. katolickou veřejnost a prosí o katechismy a biblické dějpravy, které v našich školách jsou již vyřazeny nebo nejsou více používány. Prosíme proto jménem našich krajanů a jejich dětí všechny vdpp. katechety a učitele náboženství, aby nám nepotřebné učebnice laskavě zaslali. Pán Bůh zaplat za každý výtisk. Poučí se nejenom dítě, získá tím i celá rodina našich krajanů v zahraničí, neboť si velmi váží české knihy v cizině. Darované knihy přijímá: ACM v Olomouci a Spolek sv. Rafaela v Praze, Nové Vysočany, výstřelovačská stanice.

Kde budou exercicie v říjnu a listopadu? Hlučín: Říjen: 5.—9. dívky německé, které již byly. 9.—13. muži němečtí, kteří již byli. 13.—17. ženy české, které již byly. 18.—22. dívky české, které již byly. 22.—26. čeští železničáři. 26.—30. muži čeští, kteří již byli. Listopad: 3.—7. ženy německé. 8.—12. III. řád český (ženy a dívky). 12.—16. ctitelky Srdce Páně české (ženy a dívky) smířící oběti. 16.—20. ctitelky Srdce Páně německé (ženy a dívky) smířící oběti. 20.—24. horlivky tisku české (ženy a dívky). 24.—28. velno. 29. listopadu až 3. prosince muži čeští. — Choryň: Říjen: 13.—17. Orlice. 27.—31. muži. Listopad: 10.—14. ženy. — Chručim (klášter): Říjen: 18.

až 22. jinoši. Přihlášky přijímá P. V. Kubát, kaplan v Chrásti u Chrudimě. — Nová Říše (klášter): Říjen: 27.—31. jinoši. Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Nové Říši na Moravě. — Želiv klášter: Říjen: 18.—22. jinoši. 23.—27. dívky. Listopad: 1.—5. muži. — Kardašova Řečice: Listopad: 5. až 9. dívky. 12.—16. jinoši. — Rajhrad: Listopad: 12.—16. dívky. 17.—21. ženy. — Přihlášky adresujte: Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko; pro Kard. Řečici: Skolské sestry v Kardašové Řečici; pro Želiv: Želiv, klášter, poplatek 50 Kč; pro Choryň: klášter, poplatek 60 Kč; pro Rajhrad: Exerciční sekretariát Brno, Antonínská 1. — Exercicie začínají vždy večer prvného dne, který je uveden, a končí posledního dne ráno. Přihlaste se aspoň týden předem, aby vám mohli napsat, kdyby už místa nebylo.

Členské příspěvky. Sl. Šubrtová, Olomouc, 10 Kč, pí Veselá, Báňská Bystrica, 10 Kč, vdp. J. Polásek, děkan v Tovačově, 20 Kč, ř.-katol. farní úřad v Jakubovicích, 30 Kč, ř.-katol. farní úřad, Polešovice, 167.10 Kč, Inn. Kučlík, Buchlovice, 10 Kč, J. Vrzalík, katecheta, Zlín, 5 Kč, ř.-katol. farní úřad, Zborovice, 80 Kč, ř.-katol. farní úřad, Napajedla, 200 Kč. „Pán Bůh zaplat.“

Zahraniční misie. Nejmenovaná, Olomouc, 40 Kč, nejmenovaná, Olomouc, 200 Kč. „Pán Bůh zaplat.“

Známky darovali: Vdp. J. Šumšal, katecheta, Olomouc. „Pán Bůh zaplat.“

Odkud a proč jméno misie. Naši čsl. krajané netvoří samostatných obcí, tedy ani ne samostatných farností. Kněz z naší vlasti, který jim slouží v potřebách duševních, nemá proto samostatné pravomoci čili jurisdikce, nýbrž je vyslán (čili latinsky *missus*) k jejich pomoci s dovolením místních biskupských ordinariátů a farních úřadů. Třebas „misie“ naše má pevné sídlo v Paříži, jako v centru Francie, tak obstarává duchovní službu pro krajan v celé Francii. Kéž dá Bůh, aby brzo mohlo být zřízeno několik stanic podobných v jiných střediskách našich lidí, aby mohli tito kněží pravidelně tento obvod objížděti, kázat, učit děti a pod.

Přijdete-li večer domů vyčerpaní denní namáhavou prací, potřete si trochu čelo, spánky a tělo francovkou Alpa. Zaplašíte únavu, osvěžíte se a budete opět připraveni do práce příštího dne.

Literatura.

Dr. B. Vašek, Katolická akce. Výzva Boží k laikům. Lidové knihkupectví v Olomouci. Vezmi a čti!

F. J. Boudreaux S. J., Ani oko nevidělo... Z anglického originálu „The Happiness of Heaven“ (Nebeská blaženost) přeložily a vydaly sestry Neposkvrněného Početi Panny Marie v Přerově, Šifrava 7. Meditační kniha, která osvětluje nejradostnější nauku katolickou o blažené věčnosti! Přinese jistě mnoho radosti věřícímu čtenáři!

Časopis pro mládež „Anděl strážný“ přináší svým malým čtenářům mnohé překvapení. Vedle vzácného obsahu a četných ilustrací vypisuje pro své pilné čtenáře a luštitelé hádanek krásné věcné ceny, které budou vylosovány po ukončení ročníku rozděleny. 1. cena: 2lamp, radiopřijímač Philips-

Filette za 1075 Kč, 2. cena: fotografický přístroj, 3. cena: stříbrné hodinky, 4. cena: knižní soubor Školák Kája Mařík, díl I.—VII., 5. cena: Řidících Márinka, díl I.—V., 6. cena: Sebrané spisy Václ. Kosmáka, díl I.—XXI., 7. cena: Sebrané spisy Frant. K. Křena, díl I.—XV., 8. cena: více cenných knih a obrazů pro další řešitele. Za pouhé roční předplatné 8 Kč možno každému se současní hádankářské soutěže v „Andělu strážném“. Předplatte svým dětem pro radost, aby i ony mohly zápoliti v ušlechtilém závoděni vtipu a bystrosti o jedinečné ceny naší soutěže. Časopis „Anděl strážný“ vychází s povídkovou přílohou „Medvěd Miša“ a předplácí se samostatně 8 Kč, s přílohou 12 Kč ročně v nakladatelství Občanské tiskárny v Brně, Starobrněnská ul. 19-21.

ДАВЪСН НЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 11.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Z unionistického žaltáře	321	Nový spis o dějinách Velehradu	336
Ozýváme se z Limburgu	321	Křesťanský Východ	340
Listů padá	326	Katolický obzor	347
Unifikace či unie?	328	Krajané v zahraničí	352
Obnovitel katolické Bosny	331	Literatura	357
Od Čopu k Jasíně	334		

Hovorna redakční.

Katolické veřejnosti! Při vzpomínkové akademii, konané u příležitosti dušičkové pouti na sv. Hostýně, ve dnech 13. a 14. října, bylo za velkého souhlasu jednomyslně usneseno, obrátiti se na celou širokou veřejnost, aby snahu postavení pomníku arcib. Stojanovi na sv. Hostýně všestranně podporovala. Výbor pro postavení pomníku arcib. Stojana děkuje všem okresům a okresním činovníkům, kteří obětavě spolupracovali, že se může sbírka za necelý rok práce vykázati výsledkem 40 tisíc Kč. S plným přesvědčením výbor může veřejně konstatovati, že sbírka na okresích dopadla tak, s jakou chutí se ji ujala mládež. Nyní pokládáme si za povinnost, apelovati na všechny ostatní okresy, které dosud tak neučinily, aby i ony přispěly k uskutečnění tohoto díla. Necht druhý rok činnosti přinese nových 40 tisíc korun na vybudování pomníku miláčku lidu moravského, zesnulému arcib. Stojanovi, který bude ozdobou sv. Hostýna. O to vás žádá za Výbor pro postavení pomníku arcib. dra A. C. Stojana na sv. Hostýně (Olomouc, Wilsonovo nám. 16) P. Frant. Světlík, kanovník a poslanec, předseda.

Členské příspěvky: Nejmenovaný, Uh. Hradiště, 8 Kč; pí. Hejlová, Uh. Hradiště-St. Město, 2 Kč; vldp. Štefan Bačka, farář, Ořešchov u Trenčína, 10 Kč; vldp. Al. Zbožinek, děkan, Mokré Lazce (za členy), 40 Kč; M. Chytilová, Olomouc, 10 Kč; ř.-katol. farní úřad, Domaželice, 30 Kč; vldp. Josef Máčel, kooperátor, Rožnov pod Radhoštěm, 8 Kč; kolej redemptoristů, Svatá Hora, 51.60 Kč; vldp. Jan Ko-

cián, kněz v. v., Štáblovice (od sl. Fr. Tesařové), 10 Kč; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově, 320 Kč; ř.-katol. farní úřad, Raduň u Opavy, 35 Kč; ř.-kat. far. úřad Soběchleby u Lipníka n. Bečvou, 81.05 Kč; A. Zajícová, Olomouc-Nové Hodolany, 5 Kč; M. Dlaszková, Písek, 8 Kč; ř.-katol. farní úřad, Frenštát pod Radhoštěm, 50 Kč. „Pán Bůh zaplat.“

Zakládající členství: Nejmenovaná z Tovačova, 1000 Kč. „Pán Bůh zaplat.“

Zahraniční misie: Nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; vldp. Hrobař, Praha, 2.040 Kč; vldp. Juroška, kaplan, Lysá nad Labem, 100 Kč; řim.-katol. farní úřad v Tešeticích 70 Kč; L. Rutilová, Hlušovice, 18 Kč; „Unio pro Missionibus“, bohoslovci v Brně, 200 Kč; nejmenovaný, Tešetice, 50 Kč; Mr. J. Kolář, Toledo, Ohio, USA., 330 Kč. „Pán Bůh zaplat.“

Známky, staniol, knihy darovali: Ct. bohoslovci, Olomouc; vldp. Vojtěch Zapletal, kons. rada, Kroměříž; H. Metlická, Hustopeče nad Bečvou (vdp. Bém); F. Vykýdalová, Brno; vldp. Jaroslav Kvapil, katecheta, Prostějov; řim.-katol. farní úřad. Německé Jeseniky; Oldřich Burán, Slezská Ostrava; J. Klimeš, Olomouc; vldp. F. Horák, probošt v Olomouci; Fr. Sehnal, Velké Prosenice. „Pán Bůh zaplat.“

Kde budou exercicie v listopadu a prosinci? Hlučín: listopad: 12.—16. citelky Srdce Páně české, ženy a dívky, smírčí oběti; 16.—20. citelky Srdce Páně německé, ženy a dívky, smírčí oběti; 20.—24. horlitelky tisku české, ženy a dívky; 24.—28. volno; 29.—3. provincie mužů čeští, Prosinec: 3.—7. jinoši čeští; 7.—11. ženy české; 11.—15.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Listopad 1934.

Číslo 11.

Z unionistického žaltáře.

O. J. Mastylak CSSR.

(Ž. 129. *Kající úpění za svaté sjednocení.*)

*Z hlubin bolů, úzkosti a strážní
volal jsem a volám, Hospodine:
Nakloň uši svoje k mému lkání,
které z duše za Unii plyne!*

*Kdybys jenom soudil spravedlivě,
kdož by obstál před Tvým mečem hněvu?
Za hřích hrozný nechal bys nás úpět
v rozkolu a sváru smrtném zjevu.*

*Avšak, Pane, Tys byl slitovníkem,
odpouštíš nám pro svá příslibení:
Proto pevně v Tebe důvěruji,
že dáš smíru, kde ho dosud není.*

*Duše má již k Tobě toužně zirá,
jako chorý vzhlíží po svítání,
a Tvá Církev celá v slzách věří,
že se v lásce rozpomeněš na ni.*

*U Tebe je moře smilování,
vykoupení větší, než jsou viny:
Bratry dálné milosrdnou dlaní
přivedeš přec jednou do Otčiny!*

Ozýváme se z Limburgu.

Vřes odkvétá...

Na mýtině v lesích mezi Aschem a Eijsdenem sedíme v něm, každý
pohroužen jsa v lesní mír, který bys tam na druhém břehu Maasy na
holandské straně marně hledal.

Vřes odkvétá...

Na pasece v belgických lesích díváme se na poslední zvonečky vřesových trsů, jimž chladný vítr duje podzimní ukolébavku. Nad našimi hlavami ostříž opisuje smělé kruhy. Dole pod svahek ozývá se jednotvárné hip-hop vlámského sedláka, jenž s dvoukolé káry pobízí koně k bystřejšímu chodu po písčnaté cestě mezi mladým porostem. Na dubech a doubcích, na břízách a břízkách i tu v dálné Belgii čteš, co kdys básník v domovině napsal:

rok posílá svůj úmrtní list
a jeseň k umírání volá...

Vřes odkvétá...

mlčky zrovna jako pavouci na větvích keře před námi každý pro sebe snujeme přízi myšlenek. Druh, drobný a živý Holanďan z přístavního města Rotterdamu, oprašuje a provždy do příhrádek paměti, které při včerejší zkoušce z církevního práva a morálky všechny rázem musil otevřít, radí a ukládá paragrafy a poučky. Našinec hledí dolů do údolí na lešení kolem betonové kostry rozestavěného eijdsenského kostela, dívá se na vrcholky těžných věží eijdsenských dolů, překračuje zrakem na obzor, na němž se rýsuje největší holandský důl Maurits. Odtud klouzá oko zpět na zalesněné chlupy belgické a po jejich zelené průsečnici s obzorem až k místům, odkud vystupují oblaky dýmu.

Na kouř a komíny a uhelné vozíky upíná své radosti, jež prožil za uplynulé prázdniny mezi lidem, o němž kdysi Vlček v „Životě“ psal:

Práce nám život na půlky rozdvojila,
půl žijem na zemi rodinám,
půl žijem ve tmě u svého díla.

Nechat své radosti, obestřené pelem čerstvého kněžství tu v ústraní mezi hornickým lidem československým růst i nadále? Či utrhnout je a poslat do otčiny, aby věděla, že tu ještě žijeme a jak? Sdělená radost prý dvakrát blaží. Nuž, do díla.

Primice na půdě.

Ne, nikoliv. Nebylo to vysoko na severu v dobách našich pronásledování, které už jsou daleko za námi, stalo se to v krásném jižním Limburgu minulou neděli.

V Heksenbergu u Heerlerheide bývá už několik let náš božský Spasitel na půdě. Na půdě školy svatého Gerarda Majelly, uprostřed tří set hornických rodin, které sem přišly ze sedmi dalekých zemí za skývou chleba. Chléb náš vezdejší našly a jsou spokojeny s těžkou prací, kterou tu konec konců platí lépe, než kde jinde na světě. I chléb života, učení o Kristově lásce a svaté přijímání našly nebo znovu objevily. Když jej farář Honee jim začal lámat, přišlo dvánáct rodin do chudého kostelíka na půdě. Dnes třeba neděli co neděli sloužit 4 mše svaté pro 800 lidí.

Tu u božského Spasitele na půdě byl tehdy v neděli svátek.

Československý jezuita, P. Frant. Němec, několik dní před tím v Maastrichtu vysvěcený, slavil kněžské prvotiny mezi svými krajan-y v jižním Limburgu. Horníci ustavili si slavnostní výbor, který svolal všechny Čechoslováky do Heksenbergu. Přišli ze všech dolů slavit tento krásný den se svým novosvětcem.

V sobotu večer od 9. do 10. hod. zahájili svátek noční adorací. Ráno v neděli ohlásil jej farář Honee, který je si zároveň kostelníkem, slavnostním vyzváněním. Mnoho přistoupilo za ranních služeb

Krajanský misionář P. Němec T. J., slavi své prvotiny u krajanů v Holandsku.

Božích ke stolu Páně. Dojímavé bylo vidět při dětské mši svaté tolik maličkých z nejrůznějších národností blížiti se k Příteli dítek, kterého jim novosvěcenec podával.

O 10. hod. odvedli si novosvěcenec ve slavnostním průvodu z fary, kde mu družičky nabídky květiny a Emílka Vaňousová přednesla pěknou českou a holandskou básničku. Průvod bral se ulicí ozdobenou prapory a prošel slavnostní branou do kostelíka na půdě, kde P. Němec za asistence faráře Honee a františkána P. Aggea sloužil svou první mši svatou.

Místní pan farář měl před plnickým kostelem krásné primiční kázání. Po něm vystoupil na kazatelnu sám novosvěcenec a česky kázal svým krajanům, kteří se sem sešli, tak daleko od své vlasti a příbuzenstva, aby byli přítomni první nejsvětější oběti svého kněze. Mnoho z nich nemohlo slz udržeti.

Po mši svaté byla ve škole schůzka. Nejprve obdržel každý prvo-kněžské požehnání. Rečníci a řečnice ujalí se poté slova a vázanou řečí i prózou blahopřáli knězi-krajanu. Paní Cmíralová podala mu jménem všech československých horníků primiční dar — stříbrné hodinky s pamětním nápisem. Hluboce jsa dotčen touto pozorností prohlásil P. Němec, že výslovným jeho přáním bylo, aby si nedělali výloh, neboť dobře je mu známo, kolik starostí působí těžké zdejší hospodářské poměry hornickým rodinám. Na hodinkách těch lpí pot práce živitelů rodin a láska a přichylnost československých horníků v Holandsku ke kněžstvu. A jen tato láska a přichylnost, která se nedala žádným přáním spoutat, umožňuje mu přijetí dárku, jenž mu bude provždy nejdražší památkou. Srdečným díkem ukončil svou promluvu, díkem horníkům, díkem slavnostnímu výboru a panu faráři. Nato učiněno několik snímků.

Slavnost ukončena slavným požehnáním a dlouho bude žít ve vzpomínkách všech přítomných — —

Zprávu tu bereme z „Heerlener Dagblad“, kde ji 21. srpna uveřejnil dr. Tesser.

V Kempen.

V sobotu 6. října jsem sedal v Maastrichtu do vozu úzkokolejné dráhy. Byl nával. Z maastrichtských továren se na všechny strany rozjížděli dělníci a dělnice. Vydobyl jsem si jenom místečka na plošině. Kus za belgickou hranicí třeba bude přisednouti do motorové tramvaje, která dovede pádit po kolejích jako splašený kůň a při tom z nás ubohých lidiček na plošině snaží se udělat hniličky.

V Eijdsenu — Svaté Barboře vystupují. Kde je železniční nádraží? Podle poloněmeckých polovlámských údajů mimojdoucího horníka musím asi půlhodiny lesem a vřesovištěm. Šťastně našed nádraží, sedám do vlaku a jedu 19 km do Winterslagu. Školský bratr Michel na mne už čeká a vede mne do české školy, kde mají děti školní sv. zpověď. Mluvíme spolu cestou o Československu. Bratr Michel tam ztrávil celé letošní prázdniny s výpravou našich hornických dětí z Winterslagu a Waterschei. Probíráme nejnutnější otázky zdejších českých škol, na nichž se Školští bratři vlámští stali od loňska inspektory. Polské školy letošním školním rokem byly zrušeny. Winterslag dostal ve slečně Plockové z Hustopečska a panu Zemanovi ze Sv. Jana pod skalou nové učitelské síly. Oba dva už děti na svatou zpověď připravili. Kaple je v prvním poschodí školní budovy. Děti bylo tolik, že půl druhé hodiny času, kterou bylo možno na jejich sv. zpověď věnovat, nestačilo. Stěží jsem stihl vlak jedoucí do Asche, od Winterslagu 13 km vzdáleného. Odtud mi bylo ještě jíti dobrých 6 km pěšky zpět do Eijdsenu, kde jsem o půl 7. hodině musil už zase sedět ve zpovědnici.

A tu jsem zkusil, co je vlámská dobrosrdečnost. Během týdne jsem se zmínil jednomu ze svých vlámských kolegů na zdejší fakultě o své sobotní cestě do dolů. Lístek do Belgie stačil, abych na ná-

draží v Aschi zažil milé překvapení. Ani už nevím, jak se má pravice octla v pravici nikoho menšího než je starosta z Nielu.

„Jste vy pater s tím hrozným jménem, o něž jsem si div jazyk nepolámал a k tomu všemu ještě je zapomněl?“ zahovořil po vlámsku.

„Budu vám říkat jenom pater a tu je mé auto. Jedem do Eijsdenu, nemýlí-li se.“

Stroj zabral a po asfaltované silnici mezi březovým stromořadím s námi uháněl do Eijsdenu. Jeli jsme až do Mechelen lesem, jenž po jedné straně silnice před několika měsíci lehl popelem. V Mechelen, kde je gymnasium a obchodní škola, jsme zabočili na velkou silnici z Maastrichtu na Maeseyck a před půl 7. hod. stálo auto u fary v Eijsdenu-Sv. Barboře.

Krajanské misie ve Wilhemově na Volyni.

Srdečný stisk rukou, slova díky, loučení a nielský starosta zmizel v nejbližším záhybu ulice.

S eijsdenským panem farářem jsme se znali dosud jen z dopisů. Nebyl doma, zpovídal. Na prahu nouzového kostela jsme se setkali. Ukázal mi zpovědnici, na níž k mému úžasu přibíl jména pěti jazyků: česky, slovensky, polsky, německy a vlámsky. Od půl 7. do 8. hod. stále lidé přicházeli. Po 8. hod. zavřen kostel a večer jsem měl příležitost se s panem farářem Peetersem a s jeho farností blíže seznámit. Pan farář Peeters je vlámský kněz v nejlepším věku. Bratra má misionářem v Číně. Většinu jeho farníků tvoří cizinci. A budiž tomuto vlámskému duchovnímu správci, tomuto pravému otcí horníků nejrozmantějších národností, všechna čest. Svým československým farníkům, jichž je v Eijsdenu na 140 rodin, povětšinou Slováků a Rusínů, vyhradil pro zpověď, kázání a mši svatou s lidovým zpěvem první neděli každého měsíce. Poláci mívají druhou, Jihošlované třetí, Maďaři a Italové čtvrtou neděli, kdy je chodí navštěvovat jejich kněží. Zřídil v Eijsdenu hornický svaz Božského Srdce. Měsíc

co měsíc přistupuje přes 200 horníků každou druhou neděli při raních bohoslužbách k smírnému svatému přijímání. První neděli tak činí ženy. O jinošských a dívčích patronátech dlouho by trvalo se šířit. Pochvaloval si pan farář účast našich horníků u velikonoční sv. zpovědi, kterou jim umožnil neúnavný P. Šilhan T. J., pokud ještě v Holandsku meškal.

Ráno v neděli jsem zpovídal od 6. do 9. hod. V 9 hodin měl jsem kázání a po něm sloužil mši svatou. Kostel byl do posledního místa obsazen, dík přípravné práci páně farářovů a několika horníků, kteří roznášeli po všech rodinách našich příslušníků pozvánky. Divit se musí člověk a vážit si horlivosti těch našich lidí, z nichž mnozí utrácení přišli o 10. hod. večer z práce a pak ještě do 12 hodin cvičili písně, aby to pekne išlo . . . Zpívali jedna radost.

Po mši svaté čekali na „pána kaplána“ před kostelem. V družném hovoru nám záhy uběhl čas a našinec musil pomýšlet na návštěvu nemocných krajanů. Doprovázel mne při ní polský hoch, je muž se otec zabil v dolech a jež pan farář vydržuje na studích, neboť by rád byl knězem. Při návštěvě nemocných jsem se setkal s 81-letou stařenkou od Slaného. Je, chuderka, raněna mrtvicí a nemůže už ani skoro chodit. Každý týden jí nosí jeden ze zdejších dvou kaplanů svaté přijímání. Život plný těžké práce má za sebou, nikdy ji neposlali do školy. Neumí ani číst ani psát.

Odpoledne jsem byl na schůzi slovenského spolku sv. Cyrila a Metoděje. Začali jej asi s 50 členy a jeho hlavní účel je podporovat nouzi trpící sourodáky, šířit katolický tisk slovenský a starat se o účast na našich měsíčních bohoslužbách. (Dokončení příště.)

Listí padá . . .

(Ze života mladého člověka).

Ant. Šuránek.

Kdysi veselý student, samý smích, oči samé světlo a teď se jaksi kymácí, jako by nesl těžké břemeno. A nese. Neviditelné. Ještě ty stromy mu zůstaly podél silnice, po níž chodíval leta do školy. Jako malý chlapec, jako oktáván. Prokvetly ty stromy, zabarvily listí a posílají je tichounce dolů jeden za druhým . . .

Václave, je listopad. Hřbitovy se osvětlují. Nemáš tam ještě nikoho? Ne, nemá, ale bude brzo mít. Je z domu, kde takřka umírá otec, těžce churaví matka. Není tam tepla, nač se podíváš, samá bolest. Otec byl dvě leta bez zaměstnání, a nyní k tomu ulehl. Václav už dlouho chodí jako stín. Tak rád by pomohl. Může? Je třeba peněz na léky, na otop, na jídlo. Kde vzít? A on by ještě na studia potřeboval.

Vyběhl z domu po vysilujícím boji, aby vykonal, čeho se tolik lekal. Od první třídy gymnasiijní šetřil, kde mohl, vydělával vyučováním, knížku za knížkou kupoval, pak šetřil na vazbu. Za osm let měl těch knížek pěknou řadu, žil s nimi, měl je rád, vždyť do nich vložil tolik

potupné práce. A ty knihy se odvděčovaly, potěšily jej v hořkých chvílích, dodaly odvahy už vzpomínkou na minulost, kdy Václav tolik vlastními silami ušetřil. „Neboj se, zas *bude* dobře!“ Věřil, ale když *je* nyní tak zle! Když otec, který tolik peněz na jeho studia obětoval, když otec umírá, když matka chodí s hlavou sklopenou, když *není* peněz a *není*!

Myšlenka temná jako noc se mihla kdysi hlavou: Prodej knihovnu! Srdce se prudce rozechvělo, ale ta myšlenka už pokoje nedala. Hledíval na knihy, zvedal je, otevíral, zavíral, zase na místo kladl a aniž tušil, že tak brzo se rozloučí, *loučil se* s nimi . . .

Východní redemptoristé v Kovelu v Polsku.

Otcí přitížilo, peněz není. Václav tedy jde, provázen řadou podzimních stromů, hledat *kupce*. Listí mu padá k nohám zarosené. „Václave, kam jdeš? Prodáš skutečně? Vrať se, vypůjčuj dál! Neprodávej!“ Václav bojuje, ale *myšlenka oběti* v něm vítězí; *prodá*, prodá jistě *pod cenu*, zřekne se tolika přátel mrtvých, protože nemůže stále obtěžovat živé přátele, aby mu — ne jemu, jeho nemocným *dobrodincům*, pomáhali.

Listí mu padá na cestu, listí podzimní, zabarvené a přece chladné. Je mu *smutno*. V tom zazní na venkovské věži zvon. *Pátek*. Tři hodiny. Václav smeká a kleká v duchu pod kříž. Naslouchá výkřiku do temnot: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? *Opustil?* Třetího dne *vstal z mrtvých*! A Václav upírá své zraky k Matce sedmibolestné pod křížem a volá: „*Matko milosrdenství! Naděje naše*, buď zdráva! Obrát k nám své milosrdné oči!“ — Zvon dozněl a listí padající k nohám Václavovým není už tak studené, to listí setlí, zemře, ale bude podkladem *života nového* . . . až *přijde jaro*, přijde, *bude zase máj* . . .

Bůh dopouští, ale *neopouští*! Když je nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší. Uvidíš, Václave, mladý člověče! Uvidíš!

Unifikace či unie?

F. J.

Unie (spojení) Východu s křesťanským Západem je *organickou* záležitostí Církve. Proto je každý věřící křesťan *povinen* už z toho důvodu, že přináleží k Církvi, pracovat i a modlit se za tuto jednotu. Má-li to však být práce a modlitba živá a nadšená a nikoliv něco konaného jen na oko, musí vycházet z hlubokého poznání a porozumění celé věci.

Vyskytla se nyní otázka *unifikace*, t. j. „*navrácení pravoslavných na latinský obřad*“; ba konají se v tom směru už i misie a dochází k praktickému této myšlenky pod názvem „*unijní práce*“. Co o tom soudit?

Ve Lvovském církevním řeckokatolickém měsíčníku „*Nivě*“ (čís. 9., roč. 29, str. 292 a násl.) věnuje této otázce obsáhlejší pojednání, je-romonach studita O. Augustin, pod titulem, jež jsme předdeslali těmto řádkům. Otázku si formuluje takto: *Kterou cestou třeba jíti k církevní jednotě: unifikační či unijní*, jinými slovy: má být cílem misijní práce sjednocení Církve pouze *v latinském obřadu*, či *sjednocení různých obřadů v Církvi obecné*!

Pokusíme se našim čtenářům podati stručně odpověď O. Augustina na tuto otázku.

Unifikace byla by oprávněna — tak soudí O. Augustin — ve třech případech: 1. Kdyby jen jeden *jediný obřad* byl *obecný* a všechny ostatní měly by jen ráz partikulární (částečný); 2. kdyby šlo o nějaký *obřad bludařský*, t. j. takový, který nevyrostl z církevní tradice; 3. kdyby sjednocení Východu s křesťanským Západem bylo záležitostí *organisační a ne věroučnou*.

V prvním případě jest důsledek jasný: Kdyby byl v Církvi takový obřad, kterému *jedině* přísluší z jeho přirozené porady *známka obecnosti*, pak by bylo nutno jej přijati za každou cenu — poněvadž jenom tato *unifikace* by zaručovala každému jistotu, že je členem právě Církve *obecné*. Žádný však obřad *není a nemůže ani být obecným*, proto že se to *příčí jeho přirozenosti*.

Obřad — toť styl (sloh), jímž se projevuje víra. A styl — obřad, jako každý konečně styl, je v těsné závislosti na prostředí, z kterého vychází, a na kultuře, z níž vyrůstá. Proto nemůže být *obecným* to, co je závislo na příčině partikulární (částečné), neboť pak by musel být následek větší než jeho příčina, a to jest nemožné!

Z té příčiny žádný obřad — nevyjímajíc ani latinského — nemá práva si přisvojovati znaku obecnosti a proto *nuceně sjednocení s ním* — tak by se mohlo přeložit slovo *unifikace* — nemůže být oprávněno!

2. Jiná je ovšem věc, pokud by šlo o nějaký obřad *haeretický* (bludařský). Tu by bylo nutno v zájmu jednoty víry jej opustiti a přejíti na obřad, který vyrostl z kořenů církevní tradice.

Východní obřad nemůže býti však viněn z haerese (bludu). Vyrosl uprostřed těžkých bojů o Nejsv. Trojici, o Krista-Spasitele a o nejb. Pannu Marii. Učení víry, které stanovily církevní sněmy, uzavřel ve

svých liturgických modlitbách do té míry, že dogmata Církve (články víry) žijí v jeho obdivuhodných, jadrných, přesných a jasných projevech bohoslužebných, oděných v královský šat liturgického zpěvu. Obsah slov a melodie zpěvu jsou tak těsně spolu spjaty, že jeden bez druhého nemůže tu ani žít.

Ostatně už o ceně východního obřadu promluvili *římští papežové*.

Tak na př. když v polovici XI. století — už po rozkolu — dal Michal Cerularij zavřít všechny latinské kostely v patriarchátě cařihradském, alexandrijském a jerusalemském, odpověděl mu papež Lev IX. takto:

Krajanská slavnost v Buenos Aires. Srbský primas, arcibiskup barský dr. Dobročič, posvětil krajanům korouhev a obrazy sv. Cyrila a Metoděje a sv. Václava.

„Ejhle, po této stránce oč je Římská Církev diskretnější, mírnější a vldnější než vy. Neboť ačkoliv je v Římě i mimo Řím přemnoho řeckých klášterů a kostelů, žádný z nich není dosud znepokojován, aniž je mu bráněno v otcovské tradici či v jeho zvycích, spíše naopak se mu dostává rady a napomenutí, aby je zachoval.“

Pius VI. dne 24. května 1787 (Catholicae Communionis) u příležitosti schválení římského katechismu v arabském překladě obrací pozornost na to, že „důstojný obřad Východní církve“ nepřičí se ani katolické víře, ani nepřináší škody duším, ani nepoškozuje vážnosti Církve.

1 Ecce in hac parte, Romana ecclesia quanto discretior, moderatior et clementior vobis est! Siquidem cum intra et extra Romam plurima Graecorum reperiantur monasteria sive ecclesiae, nullum eorum adhuc perturbatur vel prohibetur, a paterna traditione, sive sua consuetudine; quin potius suadetur et admonetur eam observare.“ (Migne P. L. 143, 764.)

Místo dalších citátů doporučí O. Augustin k důkladné informaci o této otázce knihu dra Alexija Petranija: „*De relatione juridica inter diversos ritus in Ecclesia Catholica*“. (O právním vztahu mezi různými obřady v Církvi katolické, Taurini—Romae, 1931), kde v hlavě 4. nadepsané: „*Sedes Romana et ritus orientales*“ (Stolice Římská a obřady východní) podává autor jasný obraz o poměru Sv. Stolice k východnímu obřadu.

Poněvadž tedy — uzavírá O. Augustin druhou část otázky — *východní obřad hluboko se zakořenil v církevní tradici a podává svědectví o jednotě víry, s níž si často nesjednocení theologové nevědí rady — nemá tu unifikace oprávnění.*

3. *Ale ani v třetím případě není unifikace správná*, ježto jde tu především o otázku *vnitřní, dogmatickou*, a nikoliv jen zevně — *organizační*. Autor se to snaží dokázat z *velekněžské modlitby Spasitelovy*, kde vidí naznačeno, jak si Spasitel představoval jednotu své Církve. — „*Otče svatý, zachovej je, kterých Jsi mi dal ve jménu svém, aby byli jedno, jako i my. Když jsem byl s nimi, já jsem je zachovával ve jménu tvém. Kterých jsi mi dal, zachoval jsem a žádný z nich nezahynul, než syn ztracení, aby se naplnilo Písmo.*“ (Sv. Jan 17, 11—12.)

Vzorem jednoty apoštolů má být tedy podle slov Spasitelových *jednota nejsv. Trojice: dokonalá jednota* božské přirozenosti, v níž však zůstávají rozlišeny *tři božské osoby*: Otec, Syn a Duch sv. Také tříletá výchova Spasitelova, ač sjednocovala v jedné věrouce a lásce všechny apoštoly, nezabývala jich jejich *individuality*: Petr osobní povahou zůstává Petrem, Jan Janem i jako budovatelé jednotného království božího zemi.

Podobně mluví Spasitel ve své velekněžské modlitbě i o jednotě ostatních věřících: „*Neprosím pak toliko za ně (apoštoly), ale i za ty, kteříž skrze slovo jejich uvěří ve mne: aby všichni jedno byli, jako Ty, Otče, ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli: aby uvěřil svět, že jsi Ty mne poslal. A já slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jakož i my jsme jedno. Já v nich a Ty ve mně: aby dokonání byli v jedno: a aby poznal svět, že jsi Ty mne poslal, a žes miloval je, jakož jsi i mne miloval.*“ (Jan 17, 20-23.)

Veliké tajemství jednoty! Bůh se stává člověkem, aby člověka spojil s Bohem, Ježíš Kristus spojuje sice v jedné osobě obě přirozenosti, božskou a lidskou, nepotlačuje však své lidské přirozenosti ve své dokonalé (hypostatické) jednotě. Také spojení člověka s Bohem není lidské přirozenosti: tvor nemůže se státi Tvůrcem a naopak, i když Pán Ježíš co nejdokonaleji se spojuje s člověkem, že v něm přebývá. *A právě v Církvi se dokonává toto veliké tajemství: sjednocení člověka s Bohem. Je tedy Církev ze své přirozenosti povahy unijní, t. j. sjednocující vnitřně.*

Než i pro *zevnější sjednocení* svých věřících dovolává se Kristus Pán ve své velekněžské modlitbě opět jako vzoru dokonalé jednoty nejsvětější Trojice Boží, jež jest *jeden Bůh, ale ve třech osobách!*

Poučení z velekněžské modlitby Spasitelovy činí otázku jednoty Církve důležitou otázkou křesťanské *věrouky*, a nikoliv toliko věci

vnější *organisace*. Proto nemůže být řešena *unifikačně*, nýbrž *unijně*!

Tak věc pojímali i římstí papežové. O. Augustin cituje slova Pia IX. („*Romani Pontifices*“ z 1. VL 1862):² „Tato jednota víry úplně se shoduje s růzností zákonitých obřadů, z nichž dokonce podivuhodně překypuje větší ještě lesk a vznešenost na samu Církev. Proto i naši předchůdci nejen nikdy na to nepomýšleli, aby východní národy vedli k obřadu latinskému, nýbrž i kolikrát koliv za vhodné uznali, zcela jasnými slovy zřetelně a otevřeně prohlásili, že nechťejí zrušiti nebo změnit zvláštní obřady východních církví, poněvadž je doporučuje ctihodné stáří jejich původu i autorita svatých Otců, nýbrž jediné si přejí, aby nic do oněch obřadů nebylo snad zavedeno, co by odporovalo katolické víře, nebo plodilo nebezpečí duším, nebo bylo úhonou církevní důstojnosti.“

Autor shrnuje pak svůj konečný úsudek v tato rozhodná slova: „Sjednocení východu s křesťanským západem cestou unifikační (*latinisace*) jest proticírkevní a škodlivé pro duše, neboť se přiči Zjevení a vědě bohoslovné.“

Pozn. redakce. O. Augustin má zde na mysli *zásadní metodu unijní práce a dobro její se stanoviska celého hnutí unijního*, jemuž nic tolik nemůže ublížit, jako podezření a obavy před záměry zakryté *latinisace*. Mohou však v praxi nastati jednotlivé případy, kdy přijetí latinského ritu má tak vážné důvody, že nemůže být ani proticírkevní, ani škodlivé duši.

2 Haec fidei unitas cum legitimorum rituum varietate optime consistit, ex quibus immo major in Ecclesiam ipsam splendor et majestas mirifice redundat. Hinc ipsi decessores nostri non solum in animo numquam habuere orientales gentes ad ritum latinum ducere, verum etiam quoties opportunum esse existimarunt, luculentissimis verbis clare aperteque declararunt, se nolle proprios Orientalium Ecclesiarum ritus, utpote venerabili suae originis antiquitate et sanctorum Patrum auctoritate commendatos, destruere vel immutare, se unice velle, ne quid in ritus ipsos forsitan induceretur, quod fidei catholicae adversetur, vel periculum generet animarum, vel ecclesiasticae deroget honestati.“

Obnovitel katolické Bosny.

Stadler v Římě.

(Pokračování.)

Mladý Stadler přišel do Říma roku 1862 a zůstal tam na studiích plných sedm roků — až do r. 1869. Studoval tři leta scholastickou filosofii a čtyři leta bohosloví a dosáhl nakonec obojího doktorátu.

Po dobu svého římského pobytu bydlil Stadler v ústavě zvaném „*Germanicum*“, založeném svatým Ignácem z Loyoly pro vyšší vzdělání kněží, zvláště z Německa; odtud jméno ústavu. Správu ústavu vedl tehdy věhlasný profesor La Croix, jehož nástupcem po krátkém čase se stal (až do roku 1867) P. S t e i n h u b e r, pozdější kardinál. Tento učený jesuita sledoval pozorně církevní poměry Chorvatů a křesťanů na Balkáně, o ně se zajímal, a kde jen mohl, jejich prosbám snažil se vyhověti. Proto mu také „*Katoličský list*“ roku 1907 (číslo 42.) při jeho smrti věnoval právem vřelou vzpomínku.

Přišel-li do Říma někdo z Chorvatů, každého P. Steinhuber srdeč-

ně vital a byl mu milým hostem, ať to byl kdokoliv. Právem se o něm může říci, že byl jedním z předních zástupců i ochránců Chorvatů u Svaté Stolice římské, i když snad nemohl svým vlivem všechno vymoci, co by si bylo přálo jeho veliké srdce.

Je tedy přirozeno, že se P. Steinhuber jako rektor „Germanica“ s velkou péčí a otcovskou láskou ujal tak nadaného a v každém ohledu vzorného bohoslovce-Chorváta, jakým byl právě náš Stadler. O jejich přátelském poměru svědčí korespondence, kterou i potomní kardinál Steinhuber udržoval s arcibiskupem Stadlerem ještě v posledních letech svého života.

Upřímné přátelství navázal Stadler i se svými druhy římskými. Byl mezi nimi především dr. V o r š á k, pozdější pomocný biskup v Ďakově ve Slavonii. Po celý život zůstali si věrnými přáteli. Ještě dva měsíce před svou smrtí přišel ho Stadler navštívit, jako by se byl chtěl s ním na tomto světě rozloučit v předtuše své blízké smrti.

Poslední jeho spolužák, který bydlel se Stadlerem v tomtéž pokoji a který se s ním společně modlival růženec a po vysvěcení i brevíř, byl dr. Müller, který podává pěknou charakteristiku bohoslovce Stadlera: „Byl nejen svědomitý, ale opravdový vzor v zachovávaní našich pravidel i denního pořádku vůbec. Při tom byl jako dítě pobožný a přece zase „*Croata ex toto corde*“ — Chorvát z celé duše. Na vile o prázdninách býval vždy veselý, rád podnikal vycházky a byl ochoten každého doprovázeti, kdokoliv ho za to požádal.“

Jiný kolega Stadlerův z „Germanica“, jenž nechce býti jmenován, píše o Stadlerovi takto: „Byl velmi živé povahy, ba nezapírám, že byl tu a tam i bouřlivý. Čemu jsem se však vždycky divil, je to, že ten temperamentní Chorvát dovedl tak brzy a tak dobře svou povahu zušlechtili a přivést ji do oněch hranic, jaké vyžaduje povolání, ke kterému ho Prozřetelnost Boží vyvolila. Já jsem byl pevně o tom přesvědčen, že té podivuhodné změny svého živého temperamentu dosáhl Stadler jen upřímnou zbožností, kterou uctíval nejsvětější Srdce Páně. Dobře se ještě pamatuji na odpověď, kterou mi dal jednou v rekreaci, když jsme rozmlouvali o nepochopitelné pokoře Krista Pána v nejsv. Svátosti oltářní. Stadler mi tehdy řekl: „Tu je Pán Ježíš němý.“ Z této jeho odpovědi jsem soudil, že dobrý Spasitel ve svatostánku mocně působil na srdce mladého Stadlera jako kněze, a tak se jeho živá a do jisté míry i bouřlivá povaha úplně změnila, že z ní nebylo možno už nic postřehnouti.“

Vidím jej, jako by to bylo ještě dnes, kterak klidně kráčí se sklopenýma očima a jak se skromně i zároveň trochu odměřeně dává s každým do řeči. Jeho apoštolská horlivost pro spásu duší vyvěrala z lásky, kterou si zamiloval už za římských studií, Krista Pána, jeho přesvatého Srdce a nejčistší Srdce Panny Marie.

Nikdy jsem nezapomněl, co mi jednou Stadler řekl o oktávě Neposkvrněného Početí Panny Marie. Právě jsme si připravili růženec k modlitbě, a tu praví Stadler: „Obětujme dnešní náš růženec za hříšníky, kteří zabředli do nečistého hříchu, neboť takoví se velmi

těžce obracel!" Byl jsem pevně o tom přesvědčen, že mu Neposkvrněná Panna bohatě splácela jeho lásku k ní neomezenou důvěrou, s kterou se obracel ve všech záležitostech a obtížích k nebeské své Matce. Dobře jsem také vycítil, jak se snažil také mé srdce rozpáliti horlivostí pro spásu duší. Nikdy jsem se tomu nedivil, že ho Prozřetelnost Boží pozvedla na arcibiskupský stolec a že později jako arcibiskup tolik horlil právě o rozšíření pobožnosti k nejsvětějšímu Srdci Páně, které tak podivuhodné účinky způsobilo v něm samém." — Tak pěkně vzpomíná spolužák z římských studií na Stadlera!

Poněvadž se do římského „Germanica“ posílají z dobrých kandidátů jen nejlepší, není divu, že sedm roků v Římě prožitých mezi vzornými kolegy považoval Stadler za nejlepší dobu svého života.

Sám použil římského pobytu co nejsvědomitěji. Získal vysokého vzdělání, obohatil svůj rozum bohatými vědomostmi filosofickými i theologickými, dosáhl dvojnásobného doktorátu, ale při tom hleděl vždy na prvním místě, aby také zúšlechtil své srdce i ducha. Měl v Římě výborné učitele. Poslouchal přednášky učenců světového jména, jako: Perona, Balleriniho, Secchiho atd.

Častokráté říkával později arcibiskup Stadler v kroužku svých kněží: „Já jsem sice arcibiskupem, ale věřte mi, bratři, že nemám v sobě více toho, než jsem měl v Římě." —

Konečně se roku 1868 přiblížil den duchovní radosti, po němž Stadler tolik toužil, totiž den posvěcení na kněze.

Bylo tehdy zvykem, že bohoslovci třetího ročníku přijímali vyšší svěcení o suchých dnech svatodušních.

Stadler byl vysvěcen na kněze v sobotu, dne 6. června r. 1868 kardinálem vikářem Patrizzim v Lateránské basilice.

První mši svatou sloužil druhého dne v chrámě svatého Petra na hrobě svatých apoštolů. Druhou mši svatou obětoval v kostele S. Maria - Maggiore, rovněž i třetí (tuto před jesličkami).

Ze svého pobytu v Římě Stadler jako arcibiskup rád vyprávěl tuto událost: „Jednoho dne navštívil jsem chrám svatého Klimenta, abych uctil ostatky svatého Cyrila, který tam odpočívá. Vycházeje z basiliky, spatřím před chrámem dva františkány s dlouhými kníry. „To by mohli být Bosňáci," pomyslím si, a přiblíživ se k nim, táži se jich chorvatsky, jsou-li z Bosny. — „Ovšem," zněla odpověď. Byli to: fr. Jerko Barbarič a fra Bono Milišič, kteří později s arcibiskupem Stadlerem mnoho pracovali. Rozumí se, že ani jednomu z nich tehdy nenapadlo, že by ten mladý klerík v červeném taláru mohl se státi jednou jejich arcibiskupem. Tato vzpomínka přiměla později Stadlera, že si za místo své konsekrace biskupské vyvolil právě basiliku svatého Klementa.

Konečně přišel čas rozloučení s Římem. Již v červenci roku 1868 odejeli novokněží a kolegové Stadlerovi domů, poněvadž se konaly přípravy pro Vatikánský sněm. Odejeli o celý rok dříve z Říma, než bylo obyčejem. Poněvadž dr. Stadler neměl ve své vlasti nikoho, kdo by ho s radostí přivítal, zůstal dobrovolně

v Římě až do konce vatikánského koncilu. Ale Stadler nezahálel. Nabídl se za stenografa při sněmovních zasedáních, jsa v latinské stenografii úplně zběhlý. Byla o latinské stenografy nouze. Ze všech římských ústavů byli k tomu vybráni mladí kněží, kteří se museli mnoho cvičiti v latinské stenografii, a proto byl Stadler jako dobrý stenograf od svých představených s radostí doporučen. Dr. Stadler využil toho roku 1869 též k přípravě na doktorát z bohosloví, který také s výborným prospěchem vykonal.

Kromě toho měl dr. Stadler ze sněmu samého veliký užitek. Jeho veliké srdce bylo zcela proniknuto pravdami, které se tu přetřásaly a proto také neochablo nikdy v životě jeho nadšení pro svatou římskokatolickou církev i Stolicí svatého Petra.

(Pokračování.)

Od Čopu k Jasině.

Několik poznámek k letošnímu misijnímu zájezdu na Podk. Rus.

Fr. Jemelka.

Od Čopu k Jasině — to jest asi rychlíková diametrála naší krajské diaspory na Podkarpatské Rusi, od západu na východ, dlouhá 227 km. Na ni navazují kratší boční linky k Užhorodu, Mukačevu, Svaljavě a k Slatinským Dolům, a od ní jsou daleko vzdáleni ještě přemnozí naši lidé, exponovaní svým úřadem nebo zaměstnáním, ať v pohraničních karpatských údolích, či na rozlehlé verchovině, anebo na bídných poloninách. Navštíví-li jednou za rok apoštolátní misionář tuto naši Podkarpatskou Rus, není to přirozeně žádná studijní cesta, aby o ní pak podával odborné referáty. Jeho zájezd platí především duchovnímu blahu krajanů, s nimiž se stýká ponejvíce v kostele, ve zpovědnici, i když rád navštíví též krajské školy, úřady a spolky.

Opakované roční termíny krajských návštěv umožňují však přece misionáři sledovat vývoj poměrů na Podkarpatské Rusi po mnohé stránce: náboženské, národní, kulturní, sociální i státní. A vývoj ten je zajímavý, vždyť tu jde o naši Podkarpatskou Rus.

Naši jsou tam především čeští katolíci. Rozvoj náboženského života krajského možno konstatovati nejenom „historicky“, nýbrž i srovnáním přítomného stavu. Dobře si pamatuji, jak mne před lety, když jsem po prvé vystoupil na kazatelnu v Mukačevě, překvapil nesmělý šepot českých modliteb, jimiž měli mně odpovídat veřejně a hlasitě naši krajané. Byla jich tam hrstka a nebyli zvyklí ve svém jazyku hlásit se v kostele společnými modlitbami k Bohu svému. A dnes? Měli jste být letos v neděli, dne 21. října v témže kostele mukačevském přítomni krajské naší pobožnosti! Bývá tam sice pravidelně každou neděli o 8. hodině „česká“ mše svatá, ale tehdy se protáhla naše pobožnost — přes všechnu stručnost slavnostního kázání — do půl

10. hodiny, jednak nadšeným zpěvem krajanského sboru chrámového, jednak velikou účastí krajanů, zvláště naší studující mládeže, u svatého přijímání, ačkoliv jsme podávali kněží dva. K tomuto radostnému stupni pravidelných krajanských bohoslužeb nedělních dospěl už náboženský život „našich“ nejen v Mukačevě, ale i v Berehově, Chustu a především v největším českém městě na Podkarpatské Rusi, v Užhorodě (zásluhou majora duchovní služby, vdp. P. Antonína Koutného, našeho olomuckého diecesána).

Uvědomil jsem si letos tento rozvoj jasně též na těch místech, kde jsem byl na misijní pobožnosti u krajanů po prvé (v Sevljuši, Slatinských Dolech, Rachově, Jasině a Svaljavě). Při prvním kázání jsem se musel modlit celý Otčenáš i Zdrávas Maria sám — kostel mlčel. Ale jen napoprvé. Stačilo upozornit naše české děti, aby se i v kostele modlily nahlas, jak to činívají ve škole — a pak už zněla chrámem sborová modlitba dětí, školním skandováním zabarvená, strhující k hlasité modlitbě i ostatní dospělé účastníky.

Měřítkem náboženského života krajanů na Podkarpatské Rusi jest vedle kostela škola s náboženským vyučováním v mateřštině. Jistě bylo už na tomto poli církevními a státními úřady mnoho vykonáno, ale přece se vám sevře srdce bolestí, když zjistíte ještě celé desítky českých dětí, které dosud postrádají řádné náboženské výuky v rodné řeči. (Tačovo, Královo nad Tisou, kde vyučuje náboženství český úředník železniční, kolonie „Svoboda“ u Baťova, kam si teprve letos vyprosily matky docházku čopského p. faráře, znajícího česky, ale přetíženého 30 hodinami školního vyučování, atd.) Mluvil jsem o těchto bolestech na apoštolské administratuře v Užhorodě i s panem zemským presidentem Rozsy-palem. Nechybí nikde dobré vůle, ale nedostatek kněží se tu pocituje tížeji, než kdekoliv jinde. Snad by prozatím jakousi úlevu přinesla výpomoc kvalifikovaného laického katechety, který by nvaštěvoval aspoň krajanská místa nejopuštěnější!

Že naše státní úřady respektují volání rodičů po náboženském vychování dětí, poznal jsem právě letos v Mukačevě. Tamější Sdružení katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy poslal na ministerstvo školství žádost opatřenou asi pěti sty krajanských podpisů, aby byl na gymnasiu a učitelském ústavě v Mukačevě ustanoven pro české vyučování náboženství zvláštní katecheta, i aby ve všech třídách bylo zavedeno závazné vyučování náboženství po dvou hodinách týdně. A ministerstvo velmi brzy žádosti vyhovělo.

Že se na Podkarpatské Rusi potkáte s krajany odpadlíky, jistě nikoho nepřekvapí. Nanejvýše snad zaostalost důvodů jejich odpadu. Čekám na peroně nádraží v X... na vlak. S přáteli a známými rozmlouváme česky. Zaslechnuv naši češtinu, hlásí se k nám krajan-úředník. Byl prý také v kostele na českém kázání a přivedl i jiné krajany, ač je bez vyznání. „Víte, když člověk té literatury tolik přečte, pak má ovšem jiné názory a přesvědčení.“ — „A co

jste to, příteli, všechno četl, co vám tak otevřelo oči?" ptám se upřímného krajana. „Ale všechno možné, zvláště Jiráska, jeho „Temno“, o těch jezovitech — tož se nedivte, že nemohu býti katolíkem.“ — „A četl jste také novou kritickou literaturu, která si posvítla na smyšlenou pověru o době „Temna“, četl jste dra Pekaře, dra Strakoše, V. Bitnara, dra Vašicu, Arne Nováka a jiné?“ — „K tomu se my zde nedostaneme,“ omlouvá se už nějak skromněji náš milovník literatury, rodák z české Šumavy. Obět tendenční literatury! Jeho dobrácká tvář chce vám ještě říci, že měl hodnou matku... Křesťanské vychování, víra domova dohřívá tu ve smutných červánkách západu!

Bolestněji se však zadíváte do očí dítěte z měšťanské školy, které vás přišlo prosit o radu ve svém neštěstí. Ne n í j e š t ě p o k ř t ě n a. Tatínek to nedovolil. Co se ho už s pláčem naprosila! Je tvrdý jako skála. Dětské slzy ho rozčlily až k nepříčetnému hněvu, kdy padají rány hlava nehlava. Kdyby zvěděl, že jeho dcera chodí tajně do kostela, že umí i zpívat ke mši svaté — ach, to by byl doma soudný den! Musí se mít ubohé děvče na pozoru i před vlastní mladší sestrou, která ji špehuje a pak otci žaluje.

Bohužel, není to jediný případ mezi našimi krajany, kde rodiče olupují děti o křesťanské dědictví, jež sami kdysi byli přijali od svých rodičů! Právě na úhuru náboženského života vyrůstá toto býlí nejčastěji. A tu je také úrodné pole pro úpornou propagandu amerického sektářství i mezi krajany, různých vykladačů Písma, adventistů, sobotníků atd. Pod rouškou svobodné, ničím nevázané zbožnosti, která nepotřebuje ani kněží, ani kostelů, ani svátostí, vnášíjí v nábožensky nevzdělané vrstvy lidové kvas duchovního anarchismu. Ale od toho jest už jen malý krůček k plnému anarchismu společenskému a státnímu.

(Pokračování.)

Nový spis o dějinách Velehradu.

Dr. Josef Vašica.

Akademie velehradská vydala právě jako 15. svazek svých spisů obsáhlé dílo brněnského zemského archiváře dra Rudolfa Hurta: „Dějiny cisterciáckého kláštera na Velehradě“. Díl I. Od roku 1205 do 1650. Cena 60 Kč (na skladě v Lidovém knihkupectví v Olomouci, Masarykovo nám. 11). Kniha, vkusně vypravená Lidovými závody tiskařskými, je věnována „světlé památce arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana na uctění desátého výročí jeho smrti“. Je to výsledek mnohaletých studií, konaných nejen ve všech našich archivech, nýbrž i četných zahraničních, jak o tom píše autor ve své předmluvě. Moderní kritickou metodou je tu zvládnut obrovský materiál, většinou úplně nový, jehož hojnost umožňuje vyvolat před zraky čtenáře velmi poutavé a nejednou i pohnuté obrazy z minulosti tohoto slavného kláštera. Vynikající role, jakou hrál velehradský klášter za všech staletí ve

veřejném životě moravské země, činí z jeho dějin předmět hodný studia a pozor pro všechny, kdož se zajímají o minulost naší moravské vlasti a o osudy českého národa vůbec. Vždyť jako v zrcadle obrazy se v dějinách Velehradu všechny kulturní proudy, ať přicházejí odkudkoliv, všechny politické převrasy a všechny pohromy, doléhající na český národ. V úvodní kapitole (str. 11—29) se podává jasný a jistě velmi vítaný přehled spletité otázky velehradské, pokud totiž možno Velehrad, nebo spíše nynější Staré Město u Uherského Hradiště, totožné s někdejší obcí Veligrad, spojovati s metropolitním sídlem svatého Metoděje. Dr. Hurt zdů-

Pobožnost krajanů v Chacu v Argentině. Dr. Jáchym Procházka má kázání pod verandou čsl. školy.

razňuje veliký význam bohatých a jedinečných nálezů z vykopávek v okolí Starého Města, podnikaných soustavně od roku 1928, a soudí z toho, jistě právem, že „tím také zpráva, kterou známe z kroniky tak řečeného Dalimila (— totiž že Metoděj byl velehradským arcibiskupem —) vstupuje do zcela jiného světla, takže hrad, který byl na Starém Městě v době velkomoravské říše, můžeme s velkou pravděpodobností považovati za hrad s hlavním kostelem moravským, s arcibiskupskou stolicí a s hrobem Metodějovým“. K tomuto hutnému rozboru stále živého problému o sídle Metodějově pojí se stručný nástin historiografie velehradského kláštera, v níž jsou rozebrány hlavně práce Kristiána Hirschmentzla, a vylíčení smutných osudů velehradského archivu. Vlastní dějiny kláštera jsou rozděleny na tři období; první od založení kláštera až do válek husitských (1205—1421), druhé od válek husitských až do nastoupení opata Mikuláše Kromera (1421—1567) a

třetí až do smrti opata Jana Greifenfelse z Pilsenburka (1567 až 1650). Je až ku podivu, kolik nových údajů, osvětlujících nejstarší epochu velehradského kláštera, podařilo se autoru shledati a zpracovati. Právě povaha těchto zpráv, jichž se nám nejvíce zachovalo v různých kupních a prodejních smlouvách, zástavních listech, soudních rozepřích, nese to s sebou, že se o životě klášterním dovídáme víc — a to platí pro všechna tři období — po jeho stránce hospodářské, než duchovní. Ale ani tato není zanedbávána. Naopak, každé zmínce pramenů o řeholní kázni, o jejím rozkvětu nebo úpadku, o náboženském působení velehradských mnichů, je věnována pozornost, a jenom podrobná znalost dějin všech českých cisterciáckých klášterů, které stále navzájem do sebe zasahují, mohla z nich vytěžit tolik zajímavých pohledů do vnitřního ustrojí této mnišské obce.

Také velehradský klášter stal se obětí husitských bouří: dne 12. ledna 1421 byl dobyt od husitů, vypleněn a spálen; většině mnichů podařilo se uprchnouti, avšak opat Jan se svým bratrem, s číšníkem Petrem a dvěma bratry laiky byl upálen na hranici. „Toť vše, co je nám známo — píše dr. Hurt (str. 100) — o této politováníhodné události, jež násilně přerвала kontinuitu víc než dvoustaletého klášterního života na Velehradě a zničila z velké části to, co cenného bylo tu nashromážděno, a jež klášterním budovám přivodila nemalou zkázu. Toho všeho musíme dnes více než litovat. A s pocitem lítosti zastaví se u zničení kláštera zejména historik. Neboť je jisto, že při této pohromě přišlo v nívěč také mnoho historického materiálu, cenného nejen pro dějiny kláštera, nýbrž i země Moravy. Vzpomeňme jen tradice o sídle arcibiskupa Metoděje, která v polovině 14. století utkvívá na klášteře a která přispěla snad i k tomu, že do klášterní úschovy přešly některé památky, osvětlující blíže říši velkomoravskou... Z rukopisů, jež před válkami husitskými byly součástí klášterní knihovny, zachoval se nám, pokud víme, jen misál, který koncem 13. století napsal velehradský mnich Otto (chová se nyní ve Studijní knihovně v Olomouci). Rozsáhlý theologický traktát „O životě Kristově“, jehož autorem je velehradský mnich Pavel, zpovědník oslavanských cisterciáček, dává vám tušiti, že pohroma kláštera přivedla do zkázy vedle opisů cizích děl též i dosti původních prací velehradských mnichů.“

Je přirozeno, že k léčení tak těžkých ran bylo třeba dlouhé doby. Ale byly to též obecné poměry náboženské v českých zemích, kde stránka pod obojí nabývala převahy, jež zavinily, že klášter velehradský v následujících dvou stoletích duchovně jen živořil. Poněvadž nebylo dosti domácích kandidátů, přijímáni byli do velehradského konventu zvláště Poláci, snad počínajíc již koncem 15. století, a to vedlo dále v 16. století přímo k jeho polonisaci, takže v letech 1541—1587 nacházíme čtyři opaty původu polského, též hodnost převora a podpřevora byla tehdy zastávána od Poláků. Nebylo to ovšem v tehdejší době nic ojedinělého, neboť

i v ostatních klášterech moravských, ano i mezi světským klerem olomucké arcidiecése nacházíme mnoho příslušníků polské národnosti. Z těchto polských opatů vynikl zejména bývalý kancléř olomuckého biskupa Viléma Prusinovského, Mikuláš Kromer (1567 až 1572), který si zjednal veliké zásluhy jak o hospodářské povznesení kláštera, tak o jeho duchovní obrodu, ale trvalé nápravy nepodařilo se dosáhnout ani jeho velikému úsilí. Po smrti jeho nástupce Jakuba Bílského z Bělé (1572—1587) měl konvent jen dva členy, kteří ani nežili v klášteře, nýbrž venku na farách, nejsouce nikterak vzory mnišské kázně. Proto také nemohl být zvolen nový opat z jejich středu, nýbrž musel být opatřen odjinud. Na návrh olomuckého biskupa Stanislava Pavlovského stal se jím jeho kancléř Ekard von Schwoben, rodem Němec (1587—1595). Snaha posledních čtyř opatů domácího původu v období od roku 1595 do roku 1650, až kam I. díl Hurtových dějin sahá, šla za tím, zbavit klášter tíživých dluhů a vykoupit zastavené statky, ale za neklidných poměrů, ustavičných válek, provázených kontribucemi a pustošivými nájezdy, bylo to úsilí marné. Smrti opata Jana Greifenfelse z Pilsenburka (5. března 1650) končí se první část těchto obsažných dějin, jejichž dokončení, až do zrušení kláštera za Josefa II., vyjde asi do dvou až tří let.

Co tvoří obzvláštní přednost Hurtova díla a co třeba přičísti na vrub moderních metod historických, autorem užívaných, je sytá malba prostředí jak klášterního, tak i laického, pokud nějak souvisí s ději v knize líčenými. Prožíváme takřka staletou minulost kláštera se živým vzrušením a zájmem, dovídajíce se nejen, jak se mniši chovali uvnitř v klášteře, nýbrž i o tom, jak hospodařili, proměňující pustiny v úrodná pole, zakládající na vhodných místech vinice, ovocné zahrady, rybníky a mlýny, jak se měnil postupem času způsob jejich ekonomie, jak mnohdy světské starosti tlumily duchovní vzmach, jak často museli hájit na soudech svých práv, jak někdy styk se světem vyvolal tragické viny, těžce odpykávané. Je to jistě též zásluhou autorova stylu, jenž dovedl výsledky svých namáhavých studií podat krásnou formou, že spis se čte, a jak doufám, bude číst od mnohých s neutuchajícím zájmem od začátku až do konce.

V Přílohách (str. 289—392) jest otištěno 30 listinných zpráv, týkajících se velehradského kláštera, ještě posud nikde neotištěných, v původním znění, a podrobný jmenný rejstřík usnadňuje orientování v historickém materiálu. Kromě toho na šesti listech jsou reprodukovány staré pečeti velehradských opatů, obrazy opata Jana Škardonida a Jana Greifenfelse a ukázky z některých památek rukopisných, psaných od příslušníků velehradského kláštera. Konečně je tu přidána i mapka statků velehradského kláštera, jež byly roztroušeny na velkou vzdálenost po různých krajích Moravy a Slezska.

Z Hurtova spisu je zároveň vidět, kolik ještě nezpracovaného materiálu k náboženským dějinám českým odpočívá v prachu ar-

chivů, odkud je třeba jej vynést na světlo. Neboť konec konců taková četba, jaká se nám podává v této knize, může být poučením i pro přítomnost, abychom se ve svém úsilí o náboženskou obrodu, jehož středem je Velehrad za našich dnů od dob Stojanových, silili příkladem svých předků a učili z jejich úspěchů i z jejich chyb. Jistě žádný přítel Velehradu, který sáhne k těmto dějinám, nebude zklamán, hledaje v nich poučení a posilu.

Náš obětavý a neúnavný apoštolátní důvěrník americký, p. dr. Hynek Dostál, redaktor „Hlasu“ v St. Louisu, byl opětně vyznamenán Sv. Otcem Piem XI. za svoji blahodárnou činnost pro zájmy českých katolíků ve Spojených státech. St. louisický anglický deník „Daily Globe-Democrat“ přinesl (18. IX. 1934) velkou fotografii nového rytíře sv. Jiří, jímž byl právě jmenován náš vynikající krajan dr. H. Dostál, vzpomíná jeho četných papežských vyznamenání, jichž se mu již dříve dostalo z Říma, jsou to: Řád Pro Ecclesia et Pontifice, čestný doktorát filosofie od papežské Akademie tiberské (Tiberina), Commandeurství rytířů P. Marie de Mercede, rytířský řád sv. Řehoře a nyní rytířský řád sv. Jiří. Fotografie představuje p. redaktora oděného v bílý rytířský plášť s vyšitým papežským emblémem a ozdobeného skvělými odznaky jeho zasloužených vyznamenání. Uznání Sv. Otce, k němuž lne p. dr. Dostál dětinnou láskou, jest zde na světě jedinou odměnou jeho upravdě rytířské vytrvalosti v těžkém zápase o svaté ideály víry a ušlechtilého vlastenečství, pro něž přináší po dlouhá leta v Americe největší oběti. Ten hedváb a zlato slavnostní representace kryje chudobu, strádání a sebezapírání redaktora zapřaženého do denní úmorné práce redakční a do tíživých starostí, jak udržet tu ohroženou katolickou a českou výspu v rozbouřeném moři cizoty. Jen síla ducha, jenž do posledního dechu chce sloužit Bohu a vlasti, vítězí tu nad přívalem beznaděje! Jménem našeho ŮACM i celé čtenářské obce apoštolátní posíláme za moře svému věrnému příteli nejupřímnější blahopřání volající: „Na mnohý ljeta“ a na brzkou shledanou ve staré vlasti v roce svatometodějském!

Křestanský Východ.

RUSKO

Boj proti náboženství v Rusku. Pierre de Chassis uvádí scénu, které byl sám svědkem v roce 1931, v době nejprudšího pronásledování pravoslavných: Prostá krymská vesnička. Vedou utopit čtrnáct popů a mnichů z blízkého kláštera. Rozlícené tváře, vypoulené oči, nejhnusnější nadávky,

zpěv Internacionály. Mám dojem, že jsem se ocitl v roce Hrušovlády na jihu Francie. Za nejděsnějších scén je poprava vykonána a dav jako opilý výská nadšením a řve zběsilosti. Náhle několik nejpříšernějších vrahů strne jako před záchvatem; vzpomínám na jednoho z nich, který si počínal při popravě jako šílený, strkaje bidlem hlavy tonoucích mnichů pod hladinu.

— Právě tento člověk náhle první padá na kolena. „Odpust, Hospodine!“ Scénu, kterou jsem viděl nyní, nezapomenu do smrti. Dav se přímo válel v bahně pobřeží, vzlykaje nejpěnlivější modlitby, rozdírali si kamením prsa, vrhali se do vody, aby vylovili mrtvá těla, bylo to úžasné, palčivé, otráasající hromadné pokání, jaké snad svět neviděl od středověku. Svědkem je mi anglický důstojník sir G. Hamilton, který byl se mnou. Tentýž sir Hamilton před rokem na vyslanectví v Paříži mi řekl: „Pamatujete se ještě na Kruševo? Byl jsem tam opět loni. Stojí tam klášter Čtrnácti mučedníků... Pravím vám, že v Rusku roste taková víra, jaké jsme ještě nebyli svědky.“

Sovětské mravy. Komunistická výchova přináší už své zhoubné ovoce. Dopisovatel amerického „New York Herald“ sdělil z Moskvy, že sovětský soud vynesl rozsudek nad Petrem a Annou Djakovými, kteří zavraždili svého třináctiletého syna Mišu. Zločin spáchali v lese poblíž Caricynu a vedly je k němu smutné pohutky: Syn Miša uveřejnil totiž v místním časopise článek, ve kterém obvinil své rodiče, že kradou s pole obilí. Rodiče dobře věděli, že je za takový čin čeká podle sovětských zákonů velký trest. Proto zavraždili syna, aby se tak zbavili nepřítelného žalobce. Při soudním přelíčení byl hlavním žalobcem mladší bratr zabitého Miše, desítiletý bolševický pionýr Váňa. Usvědčil své rodiče z vraždy bratrovy a když prý ho prosili, aby upustil od žaloby, jako opravdový bolševický pionýr odpověděl jim, že musí pomstít bratra-komsomolce. Soud odsoudil Petra Djakova do káznice na pět let a jeho ženu na tři roky. Komunisté poštvají děti proti rodičům a rodiče se nyní brání i zločinem proti vlastní krvi. Kletba zneuctěného čtvrtého Božího přikázání. (E. Kalikin.)

V městě Prikunsk postavili sovětské bezbožníci pomník Jidášovi Iskariotskému. Pomník představuje muže, který křečovitě zatfými pěstmi hrozí nebi. Podstavec nese nápis: Jidášovi Iskariotskému — prvnímu revolucionáři. Bezbožníci ruší tím bezděčně ukázali, že ztotožňují revoluci se zradou a v Jidášově osudu též naznačili ruskému lidu a celému světu, jaký je čeká konec!

Volební právo v sovětském Rusku mají podle nového vládního nařízení! 1. všichni obyvatelé bez rozdílu pohlaví, vyznání, rasy nebo národnosti, bydlící trvale i přechodně v Rusku, pokud dosáhli 18 let věku a žijí z produktivní práce; 2. činní členové červené armády a námořního vojska; 3. cizozemští dělníci, bydlící v Rusku; 4. venkované obdělávající pole bez cizí pomoci; 5. zahraniční inženýrové a technici pobývající delší dobu v SSSR a loyálního smýšlení vůči úřadům. Volebního práva jsou zbaveny: 1. osoby, které těží z výdělku najatých sil; 2. osoby žijící z důchodů nepocházejících z práce; 3. osoby, které z důvodu svého stavu, povolání nebo původu hlasovati nemohou, jako bývalí carští důstojníci, bělogardisté, bývalí funkcionáři policie, duchovní a „kuláci“ (samostatní rolníci).

*

Poněvadž nejsou z volebního práva vyloučeni členové GPU, žijí patrně také z produktivní práce ve smyslu vládního nařízení, t. j. pracují užitečně pro sovětské Rusko, když plní žaláre nevinnými lidmi, když vyliďňují celé úrodné kraje (Ukrajinu) a zalidňují ledové pláně Sibíře nebohými vyhnanci, když se předstíhují v barbarské ukrutnosti vůči svým světencům a když střílejí bez milosrdenství domorodé spoluobčany, kteří chtějí tajně opustit sovětský „ráj“. Definice produktivní práce — jež má být základem volebního práva, se tedy sovětské vládě povedla dokonale!

Běloruské obyvatelstvo v kraji miňském vystupuje nebojácně proti nevěrecké propagandě bolševiků. Důklad uvádí komunistický časopis běloruský „Gviazda“ z vesnice Jurkovic v okrese boryslavském. Tam ohlásil kterési neděle „sělověť“ (rada vesnic) schůzi okolních vesničanů zůmyslně na 10. hod. dopoledne, aby tak zamezil účastníkům přítomnost na mši sv. v místním kostele. K velikému pohoršení bolševické rady odebrali se však běloruští mužové o 10. hod. místo na schůzi „sělovětu“ hromadně do kostela na bohoslužbu. Na schůzi rady přišli až o 2. hod. dopoledne. Bolševický časopis se ovšem nad touto troufalostí věřících mužů velmi roz-

čiluje, ale sám přiznává, že to není jediný případ! Statečnost náboženskou osvědčují na Rusi zvláště ony kraje, které byly dlouho pod vlivem katolických!

Na sjezdě sovětských spisovatelů v Moskvě měl hlavní referát M. Gorkij, který mezi jiným odsoudil osobnost Dostojevského, dobu mezi dvěma revolucemi (1905—1917) nazval nejhanebnějším desítiletím dějin ruské inteligence a vyslovil nespokojenost s nynějším stavem ruské literatury, v níž je mnoho knižního braku. Zato druhý referent Karel Radek po tří hodiny pěl přehnanou chválu sovětské literatury, stavě ji za vzor všem jiným národům.

Stavitelskou obrodu bolševickou má provádět „Mezinárodní sdružení nového budování“ (Association Internationale pour la construction nouvelle), jehož ústřední sekretariát, závislý na Moskvě, má své sídlo v Curychu ve Švýcarsku pod vedením Žida Siegfrieda Gideona. Patří k němu architekti bolševických názorů z 12 národů. Jaké jsou jejich ideály, prozradil pařížský časopis „L'Esprit Nouveau“, redigovaný architektem Le Corbusierem. Píše se tam: „Všechny tradice kromě černošských a sovětskoruských musejí být zničeny. Dům, který dříve sloužil k tomu, aby poskytoval ochranu rodině, musí být nyní nahrazen „bytovým strojem“ (mašinou). Stroj představuje nový svět; stroj jest dokonalejší než příroda, je bohyně krásy. Člověk nemá ani minulosti ani budoucnosti, jest prostě „geometrickým zvířetem“ (animal geometrique). Lenin je hrdinou našeho století, zničil staré Rusko. Není umění národního. Nesmí se už dnes malovat fresky a nástěnné obrazy. Gotika, barok a sloh francouzských králů — to opravdová prostopášnost! Umění má v sobě cosi hypnotisujícího, proto je největší mocí politickou, jaká kdy byla a jest. Katedrály našich měst třeba pobořit. Na jejich místě musejí vyvstat mrakodrapy. Obloha i duha jsou méně pěkné nežli stroje, protože nemají jejich přesnosti a účelnosti (metodičnosti).“ — Při takových názorech na umělecké krásno je vysvětlitelné bolševické boření starých památek stavitelských, uměleckých, soch a obrazů nejen v Rusku, ale všude, kde bolševické barbarství, na chvíli jen třeba, nabylo moci. Viz

Španělsko, Mexiko, Staroměstské náměstí pražské atd.

V sovětském Rusku nebylo dosud žádné úcty k historii, učitelce života. Vyučování dějepisu bylo z části vůbec zapovězeno, a když bylo dovoleno, smělo se učit jen podle zvláštních sovětských učebnic velmi stručných a psaných úplně s marxistického hlediska. Tak se stalo, že sovětská mládež při zkouškách nevěděla o dějinách zholá nic a překvapovala tím i samotné komunisty. Proto asi bylo letos stanoveno znovuzřídit při univerzitách historické fakulty. První taková fakulta byla zřízena při moskevské univerzitě a bylo do ní přijato 150 posluchačů, z nichž je 127 komsomolců a komunistů.

Také způsob vyučování na lékařské fakultě byl od 1. září letošního roku změněn a doba vyučování byla stanovena na 5 let, jak tomu bylo dříve. Tím bolševici konečně uznávají, že za pár měsíců není možno udělati z proletáře lékaře. (Na vysokém učení v SSSR se totiž přijímají posluchači hlavně na doporučení stranických organizací.) Dále uvádí nařízení, že roku 1934 mělo být přijato na medicínskou fakultu 15.600 posluchačů; r. 1935 má stoupnot ten počet na 23.900, r. 1936 na 30.600 a r. 1937 na 33.500. Jak je viděti, jsou plány bolševické i v tomto podnikání velké! Ale kolik toho bude splněno?

Tajemník saratovského krajského komitétu komunistické strany, soudruh Sinicyn, sdělil v Moskvě, že při poslední revisi komsomolu jejich kraje bylo nutno vyloučiti 29 proc. členů. Z nich pouze jedna třetina smí za rok požádati o zpětné přijetí do komsomolu. Ostatní jsou vyloučeni definitivně. (Čas. „Prapor Ruska“, říjen.)

Jiný tajemník komunistické strany v azovo-černomořském kraji, soudruh Šeboldajev, prohlásil za své návštěvy v Moskvě, že v Kubáni na severním Kavkazu zůstalo nyní pouze 20 proc. dřívějšího počtu obyvatel. Šeboldajev je přesvědčen, že nyní velké nepokoje a povstání, k jakým docházelo v dřívějších letech, se už nemohou opakovati. („Prapor Ruska“, říjen.)

Východo-čínskou dráhu prodali konečně bolševici za 68 mil. zlatých rublů. Je to cena náramně nízká vzhledem k tomu, že dráha vynášela ročně

20 až 30 mil. zlatých rublů čistého zisku. Ale zato nebezpečí války na Dálném východě se tím zmenšilo.

Velké množství výtek a žalob přináší sovětský tisk v poslední době na činnost selských komunistů. Obviňuje je, že se málo starají o zájmy proletářského státu a že nejsou vůbec schopni hospodařit. Podnět k těmto výtkám dává neutěšená situace obilní sklizně. Tak na příklad „Pravda“ (9. X.) píše přímo, že státní zásobování obilím je ohroženo sabotáží a že vinu toho nesou selští komunisté. Zvláště zle je v Sibiři. Tam dosud 600 tisíc ha obilí není pokoseno; na 3 miliónech ha je sice obilí zkoseno, ale není sklizeno s pole. „Pravda“ k tomu poznamenává, že komunisté neumějí fidiť kolchozy. Je to správné přiznání, ale „Pravda“ by měla také uznati, že nejenom selští, ale ani ostatní komunisté nejsou schopni řádně hospodařit.

Politické ředitelství při národní zemědělském komisariátu na Ukrajině nařídilo, aby byl zvětšen dozor nad obilím, které se vydává kolchozům na setí. Často se totiž stává, že obyvatelstvo místo aby obilí použilo k setí, jednoduše je sní. Zamezit to mají zvláštní dozorcí, kterým bylo uloženo bděti nad obilím, pokud nebude zase-

to. „**Nakrom pišteproma**“, tak zní bolševická zkratka pro komisariát zásobování lidu — nařídil, aby se od 15. X. do 15. I. nevydávalo máslo a mléčné výrobky obyvatelům druhé kategorie (skupině B). Skupina A, první kategorie, má dostávat tyto potraviny v polovičním množství. Místo másla dostane skupina B olej a místo ostatních mléčných výrobků — konzervy.

Dělníci projevují nespokojenost se zmenšením přidělu potravin. V Brjansku dělníci továrny „Krasnyj Profintern“ poslali Kalininu, Ordžonikidze a Andrejevu telegram, že již celý měsíc dostávají místo krup, mouky atd. jen suché polozkažené loňské ovoce. Chleba též dostávají méně. („Prapor Ruska“, říjen.)

Ordžonikidze objížděl na podzim uralské továrny a chlácholil stížnosti dělníků na špatné zásobování potravinami tvrzením, že je letos celý svět postižen neúrodou. V Americe a v Evropě prý je nouze ještě mnohem větší nežli v SSSR.

Tak zvaný „Ekonomičeskij kabinet“ prof. Prokopoviče v Praze stále se zabývá hospodářskými poměry v SSSR. Uveřejnil nyní ceny obilí, které platí bolševici sedlákům při nákupu a ceny, za které toto obilí sami pak prodávají. Během r. 1933-34 bolševici platili sedlákům za metrák obilí 6,33 rublů (ruble papírové) a prodávali ve svých prodejnách (na lístky) za 22,20 rublů. Od 1. května 1934 zvýšili však prodejnou cenu na 52,50 rublů. Kromě toho mají bolševici ještě tak zvané „komerčiskije ceny“, za které prodávají obilí na volném trhu. A tu stojí metrák obilí 330 rublů. Zisk zajiště hodně velký!

Aby se ušetřilo topiva, je nařízeno v moskevských domech topiti jednou za 2 až 3 dny. Z tohoto pravidla jsou však vyňaty úřady a různé ústavy. („Pravda“ 9. X.)

V obilních skladištích byli zjištěni zvláštní brouci („kleště“), kteří ničí zásoby obilí. Kontrolní orgány svalují vinu tohoto nebezpečí na celou řadu úřadů. („Socialistické zemědělství“ č. 197.)

POLSKO

Vedle Svazu katolické mládeže polské, který byl právě nedávno nově zreorganisován v rámci Katolické akce, existují v Polsku ještě jiné organizace, nemající sice vyslovené charakter katolický, ale v praktickém životě náboženství respektující. Jsou to: 1. Centrální Svaz mládeže venkovské — s počtem asi 55.000 členů — rozšířený hlavně v středních a severních vojvodstvích. 2. Svaz lidové mládeže, zvaný též „Zelené košile“ — čítá asi 35.000 členů z vojvodství středních, západních a severních. 3. Malopolský Svaz lidové mládeže při malopolském Spolku rolnickém — s 25.000 členů. 4. Svazy venkovské mládeže povahy autonomní ve vojvodstvích: kieleckém, bialostockém, novogrodském a volyňském — čítají okolo 35.000 členů. 5. Svaz lidových družin říše polské, zvaný „Zelené hromady“, má jen malý počet členstva na Pomorí a v Poznaňsku. 6. Stejně máločetný je Velkopolský Svaz venkovské mládeže. 7. Střelecký Svaz seskupil celkem na venkově na 210.000 členů. — Některé z těchto organizací jsou výlučně

venkovské, jiné jsou smíšené, v některých pracuje též mnoho mládeže akademická. Politicky jsou — vyjímajíc Velkopolský Svaz — všechny uvedené organizace mládeže více méně smyšlení vládního.

„Wici.” V r. 1928 odstěpili se od „Centrálního Svazu venkovské mládeže” radikální členové a utvořili novou organizaci „Svaz venkovské mládeže republiky polské „Wici”, která nyní čítá asi 40.000 členů ponejvíce z vojvodství krakovského a Lvovského. Hlásí se veřejně k sjednocené straně Lidové a ve svém týdenním věstníku „Wici” nejednou projevil své smýšlení proticírkevní, protikatolické, ba i protikřesťanské. Stává se to však vlivem „filosofujících” předáků a redaktorů „Wici” a pak též nedostatkem náboženského uvědomení venkovské mládeže. S katolické strany ozývají se varovné hlasy, aby ani „wicisté” nebyli odsuzováni jako „massa damnata” (odsouzené, ztracené zástupy), nýbrž aby se i jim věnovalo co nejvíce duchovní péče. „Delicta juventutis” (chyby mládí) se prý najdou i v organizacích katolických. To je ovšem pravda, mládí vždycky a všude potřebuje shovívavosti a širokosti srdce u vedoucích, ale jiná je věc, pokud jde o zásady organizace. Tam je nemožno balancírovat mezi pravdou a lží.

Po čtyři leta za sebou konaly se počátkem září unijní konference v Pińsku, letos byly sice už připravovány, ale nedošlo k nim. Toho faktu se ovšem hned zmocnily noviny a všelijak je vysvětlovaly: že prý se přičily pińské unijní konference církevní politice polského episkopátu na „kre-sách”, že nesplnily naději v ně kladených, poněvadž prý se jen teoreticky zabývaly otázkami severo-východních krajů polských a ničím nepřispěly k jejich praktickému řešení. A pak prý též duchovenstvo ukrajinské a běloruské odmítlo další účast. Proto prý byly letos odvolány. — Zatím odbor východního obřadu při biskupské kurii pińské úředně oznámil, že se i letos chystala na dny 6.—8. září unijní konference v Pińsku, ale že byla odložena na příští rok, poněvadž na tutéž dobu případně biskupské konference v Čenstochové. V zájmu dokonale přípravy budou se tyto konference konat každý druhý rok. Ukrajinské a bě-

loruské duchovenstvo účast neodřeklo, jak píše „Niva”.

Varšavská pravoslavná metropole vznikla právě před sto lety jako vikariát volyňského biskupství z usnesení petrohradského sv. synodu. Prvním biskupem-vikářem varšavským byl archimandrita Antonín Rafalský z Počajevské Lavry. Ale už r. 1840 stal se varšavský pravoslavný vikariát samostatným biskupstvím „varšavsko-novogeorgievským” a založena při něm pravoslavná duchovní konsistoř.

Apoštolským visitátorem Lvovské církevní provincie řecko-katolického obřadu (t. j. arcidiecése Lvovská a diecése přemyslská a stanislavovská) jmenoval Sv. Otec P. Jana Hudečka, gen. konsultora OO. redemptoristů v Římě a našeho morav. krajana, Lvovský metropolita, arcib. Šeptický j. vydal z té příčiny zvláštní pastýřský list ke kněžstvu a věřícímu lidu, jimž nařizuje modlitbu za šťastný výsledek visitace a zároveň vyzývá všechny kněze i laiky k naprosté upřímnosti a otevřenosti, pokud snad budou moci apoštolského visitátora informovat, aby poznal dokonale náboženský život ukrajinských řecko-katolíků. P. Hudeček přijel do Lvova 18. října.

Řecko-katolický biskup Chomyšyn v Stanislově doporučuje svému duchovenstvu zakládati katolických čítáren, pro něž sám upravil stanovy nového spolku pod názvem „Skala”. Vychází z toho přesvědčení, že právě čítárny stávají se ohniskem všech protikatolických záměrů ve farnosti a útočištěm podvrtných živlů sektářských. O katolické čítárny bude se pak nejlépe opírat činnost Katolické akce.

Novou sektu „evangeliků východního obřadu” zakládá v luckém okrese na Volyni bývalý pravoslavný příslušník Jakub Kravčuk. Pokoušel se nejprve navázat styky s redemptoristami východního obřadu, a když se to nezdařilo, dal se do vyjednávání s haličskými protestanty. Zatím však byl uvězněn pro falšování dokumentů. Po odpykání trestu poslal Kravčuka ukrajinská evangelicko-augsburská rada do Německa studovat na pastora (v Neudetelsau); byl však brzo z této školy propuštěn a tak se vrátil na Volyn jako zakladatel nové protestantské sekty východního obřadu! Jakoby na Volyni bylo těch zmatků ještě málo!

Redaktor pravoslavného časopisu „Slova“, Jurij Pavličyn, vrátil se do stavu duchovního, aby se věnoval šíření pravoslavlí na Lemkovščině v Haliči. Byl znovu vysvěcen vilenským biskupem Teodosijem a převzal správu pravoslavného kostela v obci Čarné, v okrese gorlickém.

Polskou vládu velmi znepokojilo, že mezi podpisy „ruských biskupů v emigraci“, kteří podepsali výzvu k ruským biskupům v Americe, jsou také jména: varšavského metropolity Dionysia a biskupů volyňského Alexeje, vilenského Teodosia, piňského Alexandra a lublinského sufragána Savvy. Výzva se týká roztržky, kterou vyvolal v pravoslavné hierarchii americké moskevský metropolita Sergij, usilující ovládnout i americkou pravoslavnou církev ve prospěch sovětů. Zajímavé, že výzvu nepodepsali pravoslavný biskup Antonij z Grodna a sufragán Polykarp a Simon z Volyně.

Z Papežského východního semináře v Dubně.

Prvním čtyřem novosvěcencům Východního ústavu dubenského zaslal kard. Pacelli zvláštní apoštolské požehnání Sv. Otce s přáním nejhojnějších úspěchů na vinici Páně.

Rektora, vicerektora a dva chovance dubenského ústavu přijal Sv. Otec v Římě v soukromé audienci, v níž projevil veliký zájem o přípravu vedoucích pracovníků pro sv. jednotu Církve na slovan. Východě.

Vicerektor ústavu dr. Josef Buračevskij byl vyznamenán od Sv. Otce hodností papežského čestného komoří.

Zásluhou br. Kolečkého upraven byl seminární chrám dubenský, pokud možno, zcela v duchu východní Církve. V bohoslužebných obřadech dbá se původní čistoty liturgické, ale zdůrazňuje se katolická nauka též prakticky, na př. tím, že se adorace nejsv. Těla a Krve Pána koná hned po proměňování a nikoliv až po vzývání Duha sv. (po epikleši), jak se děje u pravoslavných.

První odchovanci východního ústavu dubenského rozešli se na vinici Páně: O. Jan Hormatiuk je duchovním správcem v Zastavju u Miendzyrzecza Koreckiego na Volyni, O. Antonín Szarejko převzal faru v Synkovičích v diecézi

vilenské, O. Alexander Pryluc-ki je kaplanem v Holi na Podlesí.

Profesuru fundamentálky a kanonického práva převzal letos O. Antonin Niemancewicz, bývalý kněz diecése mohylevské v Rusku. Třikrát byl od bolševiků vězněn; po odchodu z Ruska doplnil svá studia na římském Papežském ústavě východním, byl nějaký čas profesorem lublinské university, pak vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a přijal východní obřad. Posledně byl duchovním správcem v Synkovičích.

Počet alumnů východního ústavu v Dubně činí letos 42, a to v I. roku 11, v II. 10, v III. 9, ve IV. 8 a v V. 4.

(„Druh.“)

LITVA

V Poněmuniu u Kovna zemřel v nemocnici pro souchotináře ve věku 45 let kněz P. Josef Kozakiewicz, který byl od r. 1928 bolševiky vězněn a teprve před 10 měsíci se vrátil na Litvu. Bohužel, přišel do vlasti s tak otřeseným zdravím, že musel ihned vyhledat nemocnici. Od té doby už nepostul P. Kozakiewicz lože bolesti, zemřel souchotinami, které si přinesl z bolševického vězení!

LOTYŠSKO

V Rize byl zavražděn pravoslavný arcibiskup Jan (Pommer). Zločin byl objeven podivným způsobem. Krátce po půlnoci byla zalarmována městská hasičská stráž k požáru ve vilové čtvrti. Hořel tam arcibiskupský palác. Když po zdolání požáru vnikli hasiči dovnitř paláce, našli v odlehleém pokoji zohavenou mrtvolu arcibiskupovu, přikrytou slamou a dřevem, naštipaným z dveří jiných pokojů. Policie soudí, že je tato vražda ve spojení se soudním procesem, který se měl v brzkou zabývat velikou zpronevěrou církevních peněz a v němž měl být zavražděn arcibiskup hlavním svědkem žaloby. Arcibiskup Jan pocházel z Lotyšska, studia bohoslovná vykonával v Petrohradě a byl pak nějaký čas rektorem duchovního semináře ve Vilně. R. 1920 byl zvolen arcibiskupem pravoslavné církve a též poslancem za ruské obyvatelstvo Lotyšska. Na sněmu vedl tuhé boje se sociálními demokraty.

Na poslední konferenci jugoslavských lékařů, konané na Bledu, dal dr. Zelič z Bělehradu návrh, aby byla vypracována předloha zákona, která by uložila bezdětným manželkám „daň“ ve prospěch rodin s četnými dětmi. Shromáždění lékařů přijalo návrh dra Zeliče s velkým nadšením a usneslo se předložit jej parlamentu.

Veliký obhájce katolických a hrvatských práv, vlastenecký kněz Don Ivo Prodan, který redigoval časopisy „Katolička Dalmacija“ i „Hrvatska Kruna“ a byl poslancem na dalmatském sněmu i říšské radě ve Vídni, zemřel téměř zapomenut r. 1933 v bývalém hlavním městě Dalmácie Zadru, náležejícím nyní Itálii. Na své výslovné přání byl Don I. Prodan převezen po své smrti na ostrov Galevac a pochován ve stínu kláštera sv. Pavla u Preka. Jeho hrob však nemá dosud žádného označení ani pomníku. Proto se obrátilo kněžstvo, sdružené ve spolu někdejší zadarské diecése „Uzajamnost“ na své spolubratry v celé Dalmácii s prosbou o milodary na zbudování pomníku na hrobě Dona I. Prodana, který byl jejich doživotním čestným předsedou.

Na nedávném právníckém kongresu v Záhřebě usnesena byla mezi jiným též resoluce o závazném civilním sňatku. Pánové překročili při nejmenším hranici své kompetence. Manželství není jen otázka právníkové vědy, ale je co nejúžeji spjata s náboženským životem katolického národa, jakým vždy byli a zůstali zvláště Hrvaté. Takové zasahování do života státu, který potřebuje síly v jednotě všeho obyvatelstva, je tím nebezpečnější, když v sousedním Maďarsku parlament odmítá civilní sňatek!

Na pomezí hrvatsko-slovinském v tak zv. „Belikrajině“ měli pravoslavní faru na hrvatské straně v Marindolu a filiálku její v Bojancích na straně slovinské. Ačkoliv celá ves Bojanci čítá jen asi 150 obyvatel, přece byla tam od konce letošního května zřízena samostatná duchovní správa pravoslavná a farářem byl ustanoven igumen Popovič, který byl dříve misionářem mezi Srby v Kanadě a pak byl profesorem klášterní školy v Rakovici u Bělehradu. Jeho du-

chovní správě podřídili všechny pravoslavné v „Beli krajině“. Nový farář osobně navštěvuje každou rodinu v odlehlých krajích. V obci Metliki přestoupila jedna rodina na pravoslaví. Tím si vysvětlíte péči o zřizování nových pravoslavných far na katolickém Slovinsku!

Arcibiskup-koadjutor záhřebský, dr. Alois Stepinac, ujímá se s obětavou láskou katolického tisku hrvatského. Postavil se hned celou váhou svého vysokého úřadu za katolický deník „Hrvatsku Stražu“, pomáhá i ostatnímu týdennímu a měsíčnímu tisku katolickému, zvláště však ukazuje svoji přízeň „Družstvu sv. Jeronima“, O svátku sv. Jeronyma navštívil znenadání závody „Družstva“ a věnoval 500 dinarů na šíření náboženských brožur, zvaných „Jeronimsko svijetlo“ či lidově „dinar-štampa“.

Katolická farnost v Niši (jižní Srbsko) oslavila letos dne 7. října padesát let svého trvání. Náš „Apoštol“ přinesl svého času podrobně dějiny níšské farnosti z pera nynějšího faráře, františkána dra Srečko Periče. Po světové válce vedl velmi horlivě duchovní správu v Niši až do r. 1927 náš krajan msgr. Ferdinand Hrdý, který byl zároveň apoštolským delegátem pro srbské katolíky. O zlatém jubileu navštívil níšskou farnost bělehradský arcibiskup dr. R. Rodič.

Zákeřné zavraždění jugoslavského krále Alexandra v přístavním městě francouzském Marseillu otřáslo přirozené svědomím celého kulturního světa, poněvadž se stalo na cestě, jež chtěla posloužit světovému míru, a poněvadž bylo provázeno též vraždou francouzského politika míru, ministra Barthoua. Co následovalo, byly nejen nejslavnější národní pohřby obětí atentátu za účasti opravdu světové reprezentace kulturních národů, ale též mezinárodní vyhledávání všech spiklenců, spoluvinných na marseillském krveprolití. Pátráno opravdu s nadlidským úsilím po nejmenších nitkách zločinu i rukách, jež jej zosnovaly, vyhledávání i morální podporovatelé spiklenců, obviňováni i celé vlády... Zločin byl příliš veliký — bylo třeba sáhnout až k jeho kořenům! Policie, detektiví, diplomacie objevují však jen ty kořeny, jež vyrostly na povrch. Ale jsou tu nebezpečnější kořeny

skryté, hluboko zarůstající do půdy jugoslavské! Zabitému králi Alexandrovi dali název Sjednotitel. To byl jeho veliký úkol vládařský! A těžko říci, kdo mu v něm více překážel, zda bláznivá hrvatská politika Radičova, či velkosrbský šovinismus, či podzemní zednářství, ovládající nejvyšší kruhy státní i pravoslavné. Byla ovšem odedávna mezi Srby a Hrvaty vzájemná nedůvěra, ale zločinem bylo a jest dosud jakkoliv ji prohlubovat, nebo i trpět její prohlubování. Nebožtík král dovedl zakročít, když z otázky „sokolské“ měla se kouti zbraň proti katolickým jesuitům, kněžím i biskupům, dovedl v poslední chvíli odvrátit ránu, namířenou na katol. gymnasium v bosenském Travniku, dovedl brzdit výsostné touhy srbského pravoslavlí... Proto nebylo to v jeho duchu, když policie trpěla na př. v Sarajevě vybijení oken v kostele sv. Cyrila a Metoděje, v seminární kapli, v domácí kapli arcibiskupa dra Sariče a v kostele Růžencové P. Marie, nebylo to v duchu krále Sjednotitele, když pravoslavní bohoslovci vedli poštvaný lid proti katolické faře, kterou demolovali, když arcibiskupská kurie nemohla se dovolat ani bána, ani jeho zástupce k zakročení... To je třeba také zjistit a napravit.

V církevních kruzích bělehradských udržují se houževnaté zprávy, že z iniciativy patriarchy Varnavy má být v blízké době svolána do Srémských Karlovců konference zástupců

všech ruských pravoslavných biskupství, a to i z Ameriky a z Dálného východu. Účelem jejím má být sjednocení zahraničního ruského pravoslavlí.

ALBÁNIE

Pravoslavná církev albánská. Nejvyšší hlava pravoslavné církve v Albánii, biskup Sisazon, prohlásil v rozhovoru s dopisovatelem nového bělehradského deníku „Štampa“ (z 9. X.), že poměr mezi albánskou a srbskou pravoslavnou církví nemůže být lepší. „Považujeme srbskou církev za svou matku. Pomohla nám, abychom měli prvního biskupa a první autokefální synod, a to tehdy, když ostatní pravoslavné církve odmítly nám pomoc k dosažení církevní samostatnosti. Posíláme své bohoslovce nejraději na studie do Bitolje nebo do Bělehradu. Také naše albánská církev musí bojovat s uniátý (t. j. s katolíky, p. r.), kteří se snaží prodrati se Albánií do jižního Srbska. (Uniáti nepotřebují se prodírat do jižního Srbska, poněvadž už tam jsou! Pozn. red.) Proto byl vérojatně vybrán Elbasan za středisko té akce. Leč nám se podařilo zamezit jakýkoli vliv uniátů a dosíci, aby jejich nově založené kostely byly zavřeny. (Smutná chvála pravoslavného biskupa!) Nám je dnes třeba pomoci pravoslavné srbské církve, abychom se upevnili a zmohutněli.“ Váči mohamedánům neukazují pravoslavní v Albánii takovou statečnost!

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Ceskoslovenská literatura na nedávném (srpnovém) sjezdu sovětských spisovatelů v Moskvě přes účast čsl. komunistických literátů (V. Nezval a j.), byla opravdovou popelkou. V přehledu cizích literatur se o ní hlavní referent Radek ani nezmínil, jen v řeči Erenburgově padlo jméno Novomeského (!), cizinci pak připomněli Jar. Haška, Egona E. Kišče a F. C. Weiskopfa — tedy opravdu výkvět čsl. literatury — hod-

ný komunistického Olympu moskevského!

Oslava jubilea svatometodějského byla předmětem porady zástupců katolických korporací a spolků obou diecézí moravských na schůzi dne 24. října v Přerově. Za předsednictví msgra Jana Stavěla, světícího biskupa olomuckého, probíratovány byly různé náměty hlavního referenta P. Aloise Kolářka T. J., rektora velehradského, který podal hlavně náboženský program slavnosti. Poněvadž podle přání episkopátu čsl. mají

se všechny snahy katolíků soustřeďovati na dokonalou přípravu celoférického katolického sjezdu pražského, ohlášeného právě na rok 1935, schválil p. arcibiskup olomucký propoziční přerovské porady v tom smyslu, že roku svatometodějského má se použít co nejvíce k duchovní obrodě národa, aby pražská manifestace sjezdová vyzněla co nejmohutněji. Ze vnější oslava svatometodějského jubilea stanovena na r. 1936, až bude dokončena vnitřní obnova velehradské basiliky, na kterou povoleny sbírky. Také unionistický sjezd velehradský odložen až na rok 1936.

ČECHY

Tragická smrt jugoslávského krále Alexandra vyvolala zvláště tiskový dojem mezi ruskou emigrantskou mládeží. V Praze, jakmile došla zpráva o tragické události, na přání Národního svazu nové ruské generace v Mikulášském chrámu byla sloužena panychida. Pak funkcionáři Svazu se dostavili na jugoslávské vyslanectví a odevzdali tam do rukou vyslance soustrastné projevy, podepsané kromě členů svazu značným množstvím osob z řad ruské mládeže v Praze (celkem byly 222 podpisy). Ústředí Národního svazu v Bělehradě pak vyhlásilo 6nedělní smutek, během kterého všichni členi Svazu ve všech zemích nasmějí navštěvovati pod žádnou záminkou jakékoliv zábavné podniky a mají se modliti za zemřelého krále. Tento zvláštní projev úcty a oddanosti ruské emigrantské mládeže ke králi Alexandru se vysvětluje tím, že král svými činy vždy prokazoval svou přízeň Rusům a oddanost a věčnost Národnímu Rusku.

Město Praha darovalo pozemek pro stavbu samostatné budovy ruského gymnasia.

SLOVENSKO

Prešovský biskupský ordinariát vyzývá veřejně duchovní správce jakožto předsedy „školských stolic“, aby prohlédli všechny čítanky a učebnice, zvláště dějepisné, pokud jsou na školách užívány, a vypsalí všechna ona místa, kde jsou uráženy city a přesvědčení uvědomělého katolíka. Soupis závadných textů učebnic má být zaslán Ordinariátu do konce letošního listopadu. — Je už nejvyšší čas, aby zmizely ze školních učebnic dějepisné lži a urážky katolické Cirkve! Platí-li pro kostely kazatelnicový paragraf — a dospělí posluchači mají už zralý úsudek a mohou z kostela klidně odejít — jakým právem jsou nuceny nedospělé děti po leta poslouchat, ale i memorovat pokračácké neomalenosti nepřátel katolické Cirkve?

PODKARPATSKÁ RUS

Známý bouřlivák, bývalý profesor theologie, dr. Fencik, kterého politická vášně zavedla příliš daleko, uznal za vhodné odejít do Spojených států severoamerických. Je zajímavé, že jeho odjezd doprovázejí různé národní korporace na Podk. Rusi prohlášením, že nemá práva mluvit jejich jménem k americkým krajanům. Dokonce i centrální vedení „Obščestva Duchnoviča“ v Prešově jednohlasně se usnesla na projevu, že nedávají dru Fencikovi žádného zplnomocnění k americkému zájezdu.

Za hranicemi.

ŘÍM A ITALIE

Sv. Otec Pius XI. promluvil v neděli, dne 14. října t. r. radiovým rozhlasem k účastníkům mezinárodního eucharistického sjezdu v Buenos Aires tato slova: Kristus Král eucharistický vítězí, Kristus Král eucharistický panuje, Kristus Král eucharistický vládne. Spojujeme se duchem s vámi ve vaší radosti a veselí, podivujeme se dnes vašemu zbožnému úsilí, nejmilejší sy-

nové v Kristu. Díky genu Markoniou jsme jakoby osobně mezi vámi přítomni. Opravdu Kristus Král eucharistický triumfuje ve vašem přeslavném shromáždění. Kež se konečně rozšíří triumf a mír nejlahodnějšího a nejmilejšího Krále našeho, jeho vítězství a vláda z přeslavné země argentinské po celém světě a opanuje záměry a vůli všech lidí. Neboť v tomto panování Kristově najde rozbitý svět opravdový, trvalý a všeho nebezpečství prostý

pokoj, který vládne jedině v království Kristově. S vroucími prosbami k Bohu pozvedáme nade všemi vámi a nad každým zvláště v zastoupení Kristově pravici a udělujeme vám apoštolské požehnání na přímluvu nejsvětější P. Marie z Lujan, obzvláštní patronky republiky argentinské, sv. Michala archanděla a sv. Jana Křtitele, sv. apoštolů Petra a Pavla, mučedníka sv. Rocha, sv. Alfonsa Gonzales, sv. Jana z Castillo a všech svatých. Požehnání všemohoucího Boha Otce, Syna a Ducha sv. ať sestoupí na vás a zůstane s vámi na věky." — Proslov Sv. Otce byl vyslán přímo do Buenos Aires a tam byl rozhlášen zvláštními rádiovými aparáty za neposatlenného nadšení všech účastníků kongresu. („Naše Paní z Lujan" = Nuestra Señora de Lujan — je uctívána v gotické katedrále v nevelkém dnes městě Lujan, asi 50 km vzdáleném od hlavního města Argentiny. Památná soška Naší Paní z Lujanu je asi půl metru vysoká, z pálené hlíny zhotovená a už asi tři sta let stará. S její účtou jsou spjata různá zázračná vyslyšení, zvláště historicky zaznamenaná událost z r. 1788. Tehdy oblehlo 7000 Indiánů město Lujan, ale, ačkoliv slunce jsem oblevalo celý kraj, bylo město a svatyně P. Marie zastřeny nepřoniknutou mlhou. Tim zjevem zaražení Indiáni ustoupili od města. Proto se těší P. Maria Lujanská tak veliké účtě i ve vojsku argentinském, jak se to projevilo i na letošním eucharistickém kongrese v Buenos Aires.)

V kostele sv. Jeronyma (San Girolamo Illirici) v Římě byla sloužena zádušní mše svatá za † jugoslávského krále Alexandra za účasti diplomatického sboru a zástupce papežského státního sekretariátu. Po mši svaté vykonány modlitby na dobrý úmysl nového krále, za jeho šťastné panování. (Pozn. Zásadně sice není dovoleno sloužit zádušní mši sv. za nekatolíka, ale zde učiněna výjimka, poněvadž jde o reprezentanta celého národa tak tragicky zavražděného ve službách světového míru.)

Papežský Východní ústav v Římě ztratil významného profesora jazyka a literatury ruské P. Alexandra knížete Volkonského. Zemřel náhle dne 20. října 1934 ve věku 68 roků. Pocházel ze známé šlechtické rodiny ruské a zastával až do vypuk-

nutí revoluce úřad vojenského attaché u ruského vyslanectví v Římě. Po pádu carského Ruska věnoval se knize Volkonskij vědecké práci a ta ho přivedla do profesorského sboru v Orientálním ústavě římském. Roku 1930 přijal svěcení kněžské v obřadě byzantsko-slovanském, ale ani potom nepřestal se starat o své ruské rodáky. Snahy o sv. jednotu Církve sledoval s největším zájmem a svým životem sám uskutečnil; a ještě o posledním unijním sjezdu velehradském omlouval se s lítostí, že pro chatrné zdraví nemůže vážit daleké cesty na Velehrad. O. v p.

Kodifikace východního práva církevního. Před pěti roky nařídil Svätý Otec Pius XI. sestavit zákony východních církví v jedné knize, jako to učinil na přání Sv. Stolice kard. Gasparri novým kodexem pro katolíky latinského obřadu. Komise, pověřená přípravnými pracemi, dokončila právě vydání 12 svazků, obsahujících prameny církevního práva východního. Každý svazek se zabývá disciplinou některé z východních církví; tak na př. ve svazku 11. shromáždil P. Dionysius Holovecký jý prameny církevního práva Rusínů či Ukrajinců. Nejzajímavější je svazek 8., podávající historické studie o pramenech a literatuře východního práva církevního. Vědecký pracovník při Vatikánské knihovně C. Korolevskij píše tu všeobecný úvod k pramenům dějinám církevního práva východního. Podle něho panovala po první čtyři staletí křesťanského letopočtu pouze jediná a jednotná disciplína (právní řád) ve východní církvi. Teprve pod vlivem bludařských sporů nestoriánských, monofytských a monotheletských vznikaly různé, od sebe odlišné právní řády, které pak založením sektářských církví a odloučením se křesťanského východu od Říma staly se trvalými. Tak vzniklo pět hlavních právních řádů východních: 1. byzantský, 2. alexandrijský, 3. antiošský, 4. chaldej-ský a 5. armenský; počet církví se zvláštním obřadem a vlastní soustavou ústavního a správního práva však ještě značně vzrostl dalším vývojem. Řekové, přistěhovali do Italie, uchovávali si přece spojení s latinskou Církví a toto spojení dočkalo se dalšího posílení, když na konci středověku docházelo k větším nebo menším uniím

(sjednocením s Římem). Následkem toho si však právní řád těchto východních církví sjednocených s Římem nezachoval plnou a neporušenou svoji původní čistotu, ale přijal už mnohá zařízení a právní předpisy církevního práva latinského. Proto je tak důležité jíti až k pramenům právního řádu jednotlivých východních církví. A to je ovšem práce obrovská celého sboru odborníků. Pro skupinu byzantskou na př. bylo třeba zvláštního pojednání pro Bulhary (assumptionista Romuald Souarn), Řeky (C. Korolevskij), Italo-Albáncie (prior opatství v Grottaferatě, P. Isidor), Jihoslovany (C. Korolevskij), Melchity (K. Arbela S. J.), Rumuny (kanov. J. Balan) a Rusiny (dr. D. Holoveckij O. S. B. M.). — A to vše jsou teprve přípravy k hlavní práci.

Známy švýcarský nakladatel Ulrici Hoepli v Miláně má přátelské styky se Sv. Otcem Piem XI. od té doby, co byl papež prefektem milánské knihovny „Ambrosiány“. Nedávno se podařilo Hoeplimu koupit ve Vídni za 2 miliony franků velmi cennou duchovní knihovnu. Když pak Hoepli přijel do Říma a byl přijat Sv. Otcem v audienci, pochlubil se mu koupou knihovnou. Sv. Otec to velmi zajímalo a během rozhovoru litoval, že tak cenné knihy uslyšely vatikánské bibliotéce. — Za několik dní potom oznámil Hoepli Sv. Otci, že všechny ve Vídni koupené knihy nabízí vatikánské knihovně k dispozici.

Papežská kolej italské emigrace má autonomní sekci lodního kněžstva, jež bylo r. 1923 oficiálně uznáno italskou vládou. V jeho čele je generální ředitel a v ohledu církevním je lodní kněžstvo podřízeno římské kongregaci konsistorní. Italské osobní parníky „Rex“ a „Conte di Savia“ mají na palubě prostranné kaple, jiné parníky, jako „Oceania“, „Neptunia“, „Saturnia“, „Vulcania“, mají kaple menší, ale všechny zámořské parníky mají aspoň oltář, u něhož možno denně sloužit mši sv. Italského příkladu následovaly též lodě holandské, americké a německé.

Na Papežském Východním ústavě římském dosáhl za dobu od r. 1920 do r. 1934 akademických hodností celkem 103 chovanci. Z toho 44 doktorátů (po plném tříletém studiu), 43 licentiáty

(po dvou letech studia) a 16 baccalaurátů (po jednom roce studijním, vždy ovšem po vykonaných zkouškách písemných i ústních). Světských kněží bylo mezi nimi 48, řeholních 52 a 2 laici. Podle národnosti pocházeli graduovaní chovanci Východního ústavu z těchto zemí: z Anglie 1, Belgie 6, Bulharska 5, Československa 3, Francie 11, Gruzie (Zakavkazska) 1, Německa 6, Řecka 2, Švýcarska 1, Spánělska 7, Iraku 1, Itálie 7, Jugoslaviie 19, Litvy 1, Melity 1, Holandska 5, Persie 1, Polska 12, Rumunska 3, Ruska 5, ze Spojených států severoamerických 2, Syrie 3. Podle obřadu náleželo z nich 79 latinskému obřadu, ostatní byli příslušníci šesti obřadů východních: řeckého, gruzinského, syrského, syrochaldejského, rumunského a slovanského (nejvíce, 11). Už z tohoto přehledu je patrné, že k práci pro jednotu obecné Cirkve se připravují všechny katolické národy v římském středisku.

ANGLIE

Novým starostou Londýna byl jmenován katolický městský rada sir Stephen Killik, mající už 73 let. Od časů anglikánské reformace — čili v době čtyř set let bude to v pořadí teprve pátý londýnský starosta vyznáním katolík. Když byl roku 1893 zvolen první katolický starosta londýnský, vzbudilo to tehdy v protestantských kruzích velkou sensaci. I nynější volba lorda Killika je jistě novým úspěchem katolicismu v Anglii.

FRANCIE

Známy konvertita francouzský, spisovatel J. K. Huysmans, navštívil zároveň s básníkem Fr. Coppéem r. 1903 salesiánský ústav Ménilmontant a z upřímného údivu nad dílem Don Boska napsal krátký jeho životopis (Esquisse biographique sur Don Bosco). Když pak president Emil Combes pokračuje v proticírkevní politice Waldeck-Rousseaua, vypověděl boj všem řeholím francouzským, jež musely do vyhnanství, vystoupili oba spisovatelé na obranu salesiánů. Fr. Coppée v časopise „Gaulois“ a Huysmans svoji knihou o Don Boskovi, kterou poslal tehdejšímu superiorovi francouzských salesiánů, P. J. Bologneovi, aby ji vy-

dal jako obranu svého řádu. Kniha Huysmansova byla sice hned vydána v 1000 exemplářů, ale než ji mohli salesiáni rozšířit, museli zavřít své ústavy a odejít za hranice. Tak se dostalo jen několik exemplářů salesiánské apologie Huysmansovy do knihoven a několik též do soukromého vlastnictví — ostatní se ztratily. V novém vydání vychází tato kniha nákladem salesiánského ústavu Don Bosco v Nicei.

HOLANDSKO

Na katolické universitě v Nijmegen v Holandsku zřízena byla stolice jazyků a dějin kultury slovanské. Přednášky koná P. H. J. A. van Son.

RAKOUSKO

Primas německých katolíků, solnohradský arcibiskup dr. Ignác Rieder, zemřel dne 8. října t. r. po delší nemoci ve věku 76 let. Slavného pohřbu účastnil se celý episkopát rakouský v čele s vídeňským kard. Innitzerem, prezident Miklas, členové vlády, zástupci vojska a státních úřadů vedle nepřehledného zástupu věřícího lidu. Pochován byl v biskupské hrobce katedrály solnohradské. Arcibiskupem solnohradským byl od r. 1918.

NĚMECKO

Fakta mluví. Dlouholetý hlavní redaktor „Katolické korespondence“ („Katholische Korrespondenz“) P. František Muckermann T. J. zachránil se před uvězněním tajným útekem do Holandska. — Organizátor katolické mládeže v Berlíně, P. Trasolt, odstěhoval se zavčas do Norvéžska. Rovněž předseda katolických sdružení v III. říši, msgr. Wolker, opustil Německo a žije ve Švýcarsku. V rodné vlasti není svobody!

V Essenu (na Porýní) vznikla nová organizace náboženská pod názvem „Katolické hnutí národní církvevní“, jež chce sdružovat katolíky i protestanty a připravit založení „katolické národní církve německé“ s bohoslužebným jazykem německým a pod správou biskupa nezávislého na Římu. „Chce mít v úctě velikou minulost Německa a pracovat bez výhrady pro rozvoj země pod vládou vůdce Adolfa Hitlera.“

ŠVÝCARY

Předsednictvo II. internacionály (socialistů) uneslo se za přítomnosti svého vůdce Vandervelda přeložit od 1. května 1935 své ústředí ze švýcarského Curychu do země „s lačnějšími životními podmínkami“. To je ovšem jen záminka. Vlastním důvodem tohoto rozhodnutí, opustit Švýcarsko, jest okolnost, že se generální tajemník II. internacionály, dr. Fritz Adler, stal ve Švýcarech osobou nepohodlnou. Také katastrofální porážka socialismu v Itálii, v Rakousku a Německu posunula jeho švýcarské ústředí na odlehlou periferii, a to ještě vážně ohroženou.

MEXIKO

Indiánský kmen Yaquisů, obývající Sonoru, severní část Mexika, pohrozil ozbrojeným povstáním a revolucí, nebude-li vrácena socha sv. Františka Serafinského do jejich kostela sv. Magdaleny, z něhož ji nynější bezbožecké hnutí zločinně odstranilo. Socha svěťce, který je oblíbeným patronem křesťanských Indiánů mexických, byla po 150 let uctívána v kostele svatě Magdaleny a každoročně ke dni 4. října k ní putovaly zástupy indiánské z celého Mexika. Proto je pochopitelné pobouření, které podalo dokonce mexické vládě ultimatum, do kdy musí být odstraněná socha vrácena do svatyně.

Protináboženská nenávisť mexické vlády vybijí se čím dále tím ostřeji zavíráním katolických kostelů a pronásledováním biskupů a kněží. I památná svatyně mariánská v Quadelupě byla zavřena. Katolíci v městě Mexiku protestovali proti vládnímu násilí tím, že uspořádali na náměstí Konstituce „tichou“ demonstraci. Přes 30.000 katolíků shromáždilo se tam a po několik hodin stáli v naprostém mlčení bez jakýchkoliv výkřiků nebo řečnických proslavů. Ale ty hodiny ticha ukázenných tisíců, kteří se přes odpor policie sjednotili v jedné myšlence opravdového katolicismu, zafézávaly se hluboko do celého ovzduší města i vlády. Aby zhladila ten dojem, uspořádala revoluční strana druhého dne „kontramanifestaci“, již se účastnilo jen 400 žen, zaměstnaných ve státních úřadech a závodech!

Krajané v zahraničí.

„Akce našim na Volyni“.

(Dokončení zprávy o letošním zájezdu na Volyň.)

Svatováclavský sněm v Lucku. Všechny dosavadní misie, sjezdy a slavnosti byly přípravou na shromáždění celé Volyně v Lucku. Předehrou a přípravou byl sociální kurs. Už den před sněmem začali se sjíždět účastníci, kterých večer bylo na 250. Sál v domě křesť. obchodníků musel být odřeknut a závody a seznamovací večer musel být přeložen do třikrát tak velkého sálu Pracující inteligence. O 9. hod. započala vlastní slavnost. Pěvecký sbor SKM z Ulbárova zapěl staroslovanský Otčenáš za pohnutí všech. Deset praporů na scéně a v pozadí heslo sjezdu: „Za Krista a český jazyk na Volyni“ působilo zvláštním dojmem na každého. Následoval projev redaktora „Probuzení“ br. Duška a předsedy České matice školské pana Meznera o národních poměrech na Volyni. Po projevu českých kněží počaly závody hudební a pěvecké, první svého druhu v našem hnutí na Volyni, které měly svou opravdu pěknou úroveň. První cenu vyhrál kupičovský hudební odbor SKM, druhou hudební odbor SKM ze Sergejovky a třetí pěvecký kroužek z Ulbárova. Českou a polskou národní hymnou byl tento večer ukončen.

Dne 24. června započal hlavní den. Všude slavnostní ráz. Přijíždí mládež česká i polská, která má sjezd současně. Ve tři čtvrti na 6. hod. ráno řadí se český průvod u Preislerů. O 6. hodině je již katedrála naplněna českou mládeží i staršími. Mši sv. slouží dr. Januš, zástupce biskupské kurie na našem sjezdu, a český zpěv již po druhé naplnil zcela posvátné prostory této svatyně za dobu jejího trvání. Dp. P. Mysliveček v slavnostním kázání zdůrazňuje význam sv. Václava a Kříže pro lidstvo a zvláště pro českou Volyň.

Po bohoslužbách promluvil k účastníkům před domem SPM. dr. Januš. Jeho projev s českým ukončením byl s radostí přijat. O 10. hodině na náměstí katedrálním konalo se společné shromáždění mládeže polské a české, spojené se zasvěcením Božskému Srdci Páně a svěcením svazového praporu

polského a českého. Prapory posvětil p. prelát Skalski za účasti více než 3000 lidí a zástupců vysokých úřadů státních i církevních. Česká mládež připjala pak na svazový prapor polský krásné stuhy v polských a československých barvách s heslem: Slovan-sky, statečně a věrně! Český prapor odevzdal praporečnickovi St. Vackovi zástupce vojvody luckého k políbení i k opatrování. Polskou a československou hymnou bylo toto sbratření ukončeno. Poté konal se manifestační průvod městem, v němž kráčelo na 600 mládeže polské a na 400 mládeže české se svými dvěma duchovními, 11 prapory a dvěma standartami ze 37 českých volyňských obcí. Poté konala se společná schůze v městském domě, na které za českou mládež promluvil J. Dušek. Po ukončení odebrala se veškerá mládež vzdát hold panu biskupovi dr. Szelonzkovi. Český průvod doprovázely dvě hudby, polský jedna.

Na českém shromáždění, které se konalo v sále Katolické akce, promluvil velmi srdečně čsl. konsul z Kvasilova p. Svárovský o poslání mládeže na Volyni. Usneseno bylo všemi účastníky osamostatnit český svaz SKM., který pak jako svéprávný celek bude spolupracovat s SMP. a i ČMS. k prohloubení národnímu. Na polské akademii, konané v 5 hod., předvedlo SKM z Kupičova Českou besedu a jiné české tance. Na speciálně českém shromáždění promluví všichni zástupci účastnících spolků. V pondělí sloužena byla mše sv. u oltáře sv. Jana Nepomuckého a pro funkcionáře na celé dopoledne uspořádán organizační kurs.

Sjezd v Lucku splnil svoje propagační dílo, a každý nezaujatý Polák s údivem hleděl na ukázněné řady naší české mládeže, jichž mužské bylo dvakrát tolik co polské.

Kupičov. Poslední naše zastávka u Čechů byla v Kupičově, v kolébce našeho hnutí na Volyni, který v poslední době poněkud ochabl, ale pracovat usilovně nepřestal. Shledání s Kupičo-

vem bylo radostné. Spolkový katolický dům a kostel svatého Václava, zbudovaný Čechy, byly svědky radostného nového utvrzení ve víře svatováclavské. Kázání v Kupičově bylo osm, tři organizační promluvy a u svaté zpovědi bylo přes 150 krajanů. Velmi dobře v Kupičově působí dp. Burzminski, který se česky dobře naučil a opravdu otcovsky pečuje o své české ovečky, které mu byly Bohem svěřeny. Je jen potřeba více lásky a svornosti a Kupičov bude zase takovým, jakým býval — ohniskem dobrých snah, nadšení a práce pro svatováclavské dědictví na Volyni.

U východních redemptoristů v Kovelu. (Viz obrázek v textu.) Z Kupičova po pětihodinové jízdě písčitou cestou dostali jsme se do Kovelu, kde jsme vyhledali belgické redemptoristy, kteří pracují mezi tamějšími Ukrajinci a získávají zvláště inteligenci pro sv. jednotu. Za necelé 4 roky čítá jejich farnost na 1000 duší. Byli jsme velmi mile překvapeni vřelým přivítáním. V klášteře byli 3 kněží, 3 bratři a apoštolský visitátor volyňských katolíků východněslovanského obřadu, biskup Nikolaj Čarnecký. Kněží se rozjíždějí na mise do dalekého okolí a veškerý unijní ruch točí se kolem tohoto duchovního střediska. Nádherná „cerkev“ — za ruské vlády vojenský kostel — byl koupen redemptoristy z belgických darů a upraven za farní, čistě východní. Každý den se koná v ní zpívaná liturgie. O duchovní život starají se různé spolky založené podle západního vzoru. Práce zde naráží na velké potíže iak se strany úřadů, tak se strany polských katolíků, kteří namnoze ještě nechápou význam myšlenky unijní. Msgr. Čarneckí se velmi zajímá o české kolonie volyňské a přál by si mít v klášteře jednoho českého kněze, který by s nim objížděl české osady a staral se o pastorační českých věřících. (V polovici srpna t. r. když se vracel msgr. Čarneckí z Říma, zastavil se v Praze u vedoucích „Akce“ a zvláště u P. provinciála OO. redemptoristů, a jednal o vyslání aspoň jednoho kněze k stálé pastorační na Volyn. Během dvou roků slíbeno mu vyhověti.) Z Kovelu jsme odjížděli s ra-

dstnou myslí a povzbuzení k nové práci pro církev a vlast!

Varšava. Naše zastávka ve Varšavě platila OO. basilánům, kteří mají doposud nehotový klášter na ulici Medové; patřil armenskému arcibiskupu lvovskému a O. Rešetilovi způsobil mnoho starostí. Duchovní správu haličských Ukrajinců obstarávají mladí kněží, dlejší většinou na studiích ve Varšavě. Pro tisíce Ukrajinců to asi sotva stačí. „Cerkev“ jest oproti Kovelu zařízena čistě ve slohu latinském.

Čenstochová. Poslední naše zastávka v Polsku platila tomuto slavnému poutnímu místu. O 5. hodině ranní zastali jsme už celou Jasnou Horu obleženou četnými poutníky ze všech krajů Polsky. O. Hopko sloužil sv. liturgii podle východního obřadu u hlavního oltáře vedlejší lodě za sjednocení a za volyňské krajany a P. Mysliveček za dobrodince naší „Akce“.

Dne 1. května byli jsme již doma v naší drahé vlasti s blahým vědomím, že bylo vykonáno dobré dílo.

Bilance zájezdu. Odevzdali jsme slavnostně 10 spolkových praporů křesťanským spolkům, 7 spolkům jsme přivezli dobrou četbu, rozdali jsme krajanům přes 200 knih, na 4000 obrázků, založili 4 nové spolky mládeže SKM a urovnali četné osobní spory. Kázání bylo prosloveno 79, sv. zpovědi vykonáno 520, sv. přijímání přijato přes 600, sjednoceno 12, konvalidováno 3 manželství, misijních a náboženských průvodů 15, organizačních promluv 25. Přijetí u Poláků bylo na stávkující poměry velmi srdečné. Též Ukrajinci přicházeli rádi na české pobožnosti, mládež v dobré snaze byla znovu utvrzena a celá česká Volyn znovu zatoužila po vlastních katolických kněžích, kteří by tam mohli vykonati velké dílo k duchovní záchraně našich krajanů, i ve prospěch myšlenky unijní. Snad Bůh dopřeje Volyni aspoň během dvou let dočkat se českého kněze! Jinak bude povzdech, a tisíce duší bude ztraceno pro Boha i národ. Pomáhejme volyňským Čechům. Sedmdesát let žijí bez českého kněze!

J. Dušek.

Dr. Jáchym Procházka na misiích v Jižní Americe.

(Z jeho dopisů.)

I.

Carmen, dne 6. září 1934.

Posílám Vám mnoho srdečných pozdravů z Paraguay. Neměl jsem tu mnoho času, ale našel jsem tu vědné pole práce. Není tu našich rodin 250, nýbrž jen asi 60, a je tu mnoho sekt. Naši lidé se dosud mnoho nedali zlákat a jsou spolkou sv. Rafaela vděční za četbu. Posílejte jen dále četbu, potřebují ji tu nutně. Do kostela daleko a v něm jen jedenkrát za měsíc mše svatá. Četbu, četbu, četbu. (Spolek sv. Rafaela vypravil v poslední době 5 beden četby do Argentiny.) Zažil jsem tu mnoho námahy, na příklad v neděli v půl 7. hod. ráno na koně a po čákrách našich krajanů — zvátí na mši sv. Velké vedro, o tři čtvrtě na 12. hodinu zpět, 24 km na koni, mši sv. a ostatní — ve tři čtvrti na 1. hod. už se mi zatočila hlava, nemohl jsem dále, malý odpočinek, křtiny. V pondělí svatby — před tím všichni k sv. zpovědi, odpoledne na jiné místo, večer příprava na sv. zpověď, ráno sv. zpověď, mše sv., kázání atd. Křty — večer zpět — časné ráno jinam a totéž — odpoledne zpět do Carmen, 30 km za ten den na mulce. Dnes v Carmen a večer do Encarnacion. Práce vědná mezi Slováky i Čechy bez výjimky. Mně se jedná o náboženství a nesmrtelné duše, a ne o politiku.

Jsem zdrav a plný síly, potím se mnoho i při tom dopise, ale už jsem si zvykl. Mnohokrát Vás pozdravuje a zůstávám
P. Jáchym.

II.

Misiones, Posadas, dne 8. září 1934.

Dnes Vám tedy napíši o své činnosti v Paraguayi. V Chacu jsem svůj pobyt musel prodloužit a odejel jsem tam odtud dne 27. srpna. Byla mi dána rada, abych šel z Corrientes do Posadas parníkem. Rád jsem poslechl, ale ztratil jsem tím dva dny, protože bylo málo vody a jelo se jen ve dne, v noci parníček stál. Chtěl jsem napřed jet do Misiones, nebylo ale spojení, proto jsem hned v pátek, dne 31. srpna šel do Paraguaye, v sobotu z Encarnacion do Carmen, kde jsem našel už krajany na mne čekající, kteří mne vzali vozem do Framu. Byla to jedinečná cesta. Představte si lehký sešlý vůz bez

pérování a cesty, jaké u nás není snad ani vidět. Jeli jsme asi 8 km a za noci dostali jsme se teprve na místo. Nocleh jsem dostal u pana Stieranky, Slováka, který, chudák, musel spát po tři noci na židlích, které přistavil ke kamnům. Na židle si dal příkrývky a jiné věci, aby to netlačilo; říkal mi, že je na to zvyklý, že už se častokrát vyspal na voze, abych se tedy nestaral. Sám jsem spal na posteli s ním v jedné světnici. To snad bylo v celém okolí nejlepší bydlení. Pan Stieranka má dřevěný dům, ostatní většinou ještě po paraguayském způsobu. Jeho pant je nemocná, často kašlala v noci, oba byli ke mně velmi laskavi a starostlivi, rovněž tak i ostatní krajané, které jsem poznal. Pranic se Slováci neohlížejí na to, že nejsem Slovákem, všichni přišli ke sv. zpovědi, až na několik málo výjimek, a ty výjimky snad s pomocí Boží, přijdou příště. Velmi srdečné to bylo v pondělí, kdy byly dvě svatby, p. Kepaně a Klimečka, oba byli jen civilně sezdáni. Večer pak pro mne přijeli ze San Rafaela, kde je několik rodin českých z Volyněska. I tam to bylo srdečné i se Slováky — nebylo výčitek, nebylo činěno rozdílů, ani tam ani jinde, kde jsem dosud byl.

Chtěl jsem hned dne 7. září se dostat do kolonie Misiones, zatím však tu sedím v Posadas a čekám na vlak. Přišly deště, na včerejšek jsme měli velmi špatnou noc. Byl jsem už tak omorčený, když jsem šel spát, sotva jsem usnul, byl jsem probuzen bouřkou a silným krupobitím. Kroupy rozbily ve světnici, kde jsem spal, dvě tabulky a jinde ještě více. Usnul jsem únavou zase. Znovu probuzen, cítil jsem, že mi něco skáče po příkrývce, co to bylo? Se stropu tekla voda, tedy jsem vyhledal místo, kde by nepřišlo a tam jsem se se svou postelí přestěhoval. I to se stalo snadno a rychle. Dnes bych měl večer možnost jet do jiné kolonie, rád bych tam, ale přišlo mnoho, cesty špatné a času málo, ve čtvrtek musím už odtud vlakem do Buenos Aires a spojení autobusem je jenom v pondělí a v sobotu. Bylo v posledních dnech velké vedro, mnoho práce, dlouhé cesty a ke snídani jsem se dostal pravidelně až po 12. hodině. Musím tedy bratru osloví (t. j. tělu) do-

práti trochu oddechu. Přijedu takto asi 11. září do Buenos Aires a dne 16. tam mám už zase mši sv. pro čsl. kolonii, křty a jiné. Jinak bych tam přijel až v sobotu dne 15. a tu bych také skoro nic nedokázal. Musím si tedy zdejší kraj nechat napodruhé.

Zde v Paraguayi je pole velmi vděčné a mám to vypočteno na přístě asi na tři týdny, na třech místech celé misie, děti připravit na sv. zpověď a sv. přijímání. Někde budeme světit kříž misionářský a po případe i hřbitov. Tu v Misiones bude nutno být také asi 3 týdny, nyní k tomu přidejte cesty a máte 5 týdnů. Počítám, že by to bylo možné v květnu, není tu v tomto měsíci práce na polích.

Dnes koupím jednomu stařečkovi, našemu krajanovi, brýle, o které přišel; v Paraguayi je nemůže dostat a pak na ně nemá, budou stát asi 30 Kč. Pozdravuji Vás všichni zdejší krajané a zůstává s uctivým františkánským pozdravem P. Jáchym.

III.

Buenos Aires, dne 15. září 1934.

Pokud mne se týče, o mne se nebojte. Moji politikou jest, přivést lidi k Pánu Bohu, civilně oddané oddati církevně, připravit na sv. zpověď a sv. přijímání, zkrátka udělat z nich praktické katolíky. Kdo bude dobrým katolíkem, bude i dobrým vlastencem. O tu světovou politiku ať se starají jiní. „Jihoameričan“ tu soustavně píše proti kongresu.

Nedělní mše svatá byla zase dosti dobře navštívěna. Odpoledne jsme měli křesťanské cvičení a pak jsme se po sv. požehnání sešli ve společné spolkové místnosti. Bylo nás poměrně dosti, přišli i někteří Slováci a tak jsme se domluvili o další práci. Půjde to, když si budeme hledět náboženství a ne politiky. Mám v plánu: Sdružení čsl. katolíků aby se staralo o čsl. katolické bohoslužby; přihlásil se už syn česko-slovenských rodičů, dp. Svačina, který je tu kaplanem, jeho rodiče jsou z Moravy, přišli sem asi před 25 roky. Dp. Svačina chce se věnovati čsl. kolonii v Buenos Aires, už pomáhá. Další program Sdružení čsl. katolíků bude starati se o přistěhovalce radami, vítat je už v přístavě, pomoci v hledání místa, chránit před nebezpečími, starat se o četbu, sdružovat katolická služebná děvčata, v neděli a v sobotu, když

se nepracuje, zříditi čítárnu a knihovnu, postarati se o slušnou zábavu bez pití a tancování. Udržovat spojení s ostatními krajany v provinciích. S tímto souhlasí i Slováci a všichni ostatní. Něco takového jest zde nutné a je mnoho těch, kdož po tom touží. Místnost máme zatím chudou, ale Vašimi obrázky si ji okrášlime.

Dostal jsem včera bednu knih, kterou jste mi zaslali, musel jsem jít na celnici, propustili to bez poplatků. Knihy musím rozdělit. Zde v Buenos Aires bude knih asi 150—200 svazků. Vázané knihy můžete posílati vždycky. Krajané jsou za ně velmi vděční.

Dne 30. září budeme mítí svěcení praporu pro sdružení a kongres. Bude na něm odznak kongresu, sv. Cyril a Metoděj a sv. Václav, jakož i znak CSR. Napiši Vám o tom podrobněji až po slavnosti.

Srdečně Vás zdraví P. Jáchym.

IV.

Buenos Aires, dne 6. října 1934 (leteckou poštou):

Naše práce pomalu, ale jistě pokračuje ke cti a slávě Boží. Jde to ztěžka, ale přece. Svěcení praporu dopadlo velmi dobře. (Viz obrázek v textu.) Dne 30. září se naplnil kostel sv. Cataliny na ulici San Martín a Viamonte v Buenos Aires, do posledního místa. Katolíci čeští a slovenští měli vzácnou slavnost, svěcení praporu, pod nimž se shromáždí ve dnech kongresu. Světitel byl sám nejd. dr. Mikuláš Dobřečič, barský arcibiskup a primas srbský z Jugoslaviie, který přijel na kongres. Vykonal obřad s velikou obětavostí a ochotou. O půl deváté ráno začala mše svatá, kterou jsem sloužil sám, prapor s obrazy našich sv. patronů, státní prapory čsl. a argentinské i papežský — drženy v rukou krajanů — zpestřily obraz kolem oltáře. Slavnosti se účastnil zplnomocněný ministr, vyslanec čsl. v Argentině, dr. Ed. Machatý, kmotřenka praporu Mercedes Moreno, secretaria de la Biblioteca del Concejo de Mcheres, pan Hubert Krikava s paní, pan Záček, manželé Svačinovi, rodiče dp. Svačiny, manželé Grossmanovi, pan Stanislav Kuzma, pí Langrová a Moučková, všichni to kmotři a kmotřenky praporu. V lodi kostela shromáždili se katolíci — krajané — bydlící v městě a okolí. Pan prof. Michal doprovázel

zpěv písní s neobyčejnou ochotou a láskou jako vždy. Ke konci mše svaté dostal se nejdp. arcibiskup a primas dr. Dobřečič, aby vykonal obřad svěcení. Po ukončení svěcení promluvil velmi srdečně. Bylo viděti na všech posluchačích, kterak přímo lpěli na jeho ústech, když mluvil o lásce k Bohu, o víře v Něho, o lásce k vlasti a k bližnímu. Po něm jsem připomněl svěcení praporu před 20 lety na Rusi, kde se budovaly legie a vyzval jsem katolickou kolonii, aby po příkladu legionářů, kteří nám dobyli svobodu, pracovali všichni na osvobození sebe samých od nenávisti a zášti i všech hříchů, které člověka ponižují. Všichni pak od srdce zapěli státní hymnu a protože se naši slavnosti účastnili i někteří Jihoslované, bylo národní nadšení tak veliké, že se zpívala i píseň „Hej, Slované“ a po ní pak „Svatý Václave“. — Bylo to krásné, srdečné a upřímné to všechno. Argentinský kněz, který je duchovním správcem při zmíněném kostele, upřímnými slovy ličil, kterak je překvapen velikým nadšením, jaké zavládlo v čsl. kolonii katolické. Ano, tak se to všem líbilo, že, když odejel pan arcibiskup na jiné místo, kde měl mši svatou a svěcení slovinských praporů, mnozí naši krajané ho následovali, aby se účastnili slavnosti bratří Jihoslovánů.

Z této slavnosti přinesly četné noviny obrázky. Je nám všem velmi milé, že nezůstáváme pozadu za ostatními národy a že čsl. kolonie se bude důstojně reprezentovati, zvláště i když se s radostí dovidáme, že přijedou i jiní delegáti na eucharistický kongres z Československa.

Včera jsem také byl s nejdp. arcibiskupem Dobřečičem v organizaci zdejších žen, přivítaly nás slavnostně. Hned jsem si vyjednal přednášku o CSR, a jsem pozván, to bude výhra. Seznámil jsem se i s několika redaktory a prostřednictvím jejich budu moci dělati propagandu pro naši republiku i pro zdejší kolonii, jen času je málo.

Mám nyní dopoledne trochu času, odpoledne v kostele až do 6. hod. a pak vlakem na svatbu našich krajanů — domů a v neděli zase celý den, pak už je tu kongres. V pondělí přijedou naši a práce bude až do 17. 10.

Modlete se za nás.

Mnohokrát uctivě pozdravuje

P. Jáchym.

V.

Buenos Aires 8. 10.

Ani nevím, jak honem to mám napsati. Tolik radosti jsme tu dnes prožili; přijeli toužebně očekávaní delegáti z CSR. na eucharistický kongres. Dostali se lodí „Oceanii“ v pondělí, dne 8. října po 2. hod. odpoledne do Buenos Aires. — Při tom jsem se zase mohl přesvědčiti, jak mi Pán Bůh pomáhá. V pondělí už časně ráno mi telefonoval jeden z mých pracovníků, že na konci Buenos Aires je jedna rodina našich krajanů jen civilně oddaná a že projevíli oba manželé úmysl nechat se oddat i církevně. Hned se mi přiznal, že mne tam pozval už na oběd a při něm že můžeme ostatní projednat. Nemohl jsem odřici, slíbil jsem tedy. Bylo vyjednáno, že mne bude čekat u autobusu, dostal jsem se tam jenom s malým zpožděním tři čtvrtě hodiny. Jednání šlo hladce, oběd byl dobrý a čas rychle utíkal. Tedy rychle zpátky do města. V podzemní dráze jsem viděl, jak hodiny utíkají. I autobus jel neobyčejně pomalu a tak místo ve dvě hodiny jsem se dostal do přístavu skoro ve tři. Loď už byla v přístavu, ale dostati se tam bylo nemožno. Bylo slyšet hudbu, to šli salesiánští studenti vítat polského kardinála. Přidal jsem se k nim a snadno se tak dostal až k bráně, tam ale stáli celníci a chtěli vstupenky. Ti celníci dovedou býti přísní, vím, že jsem se s jedním přel půl hodiny, než mě pustil dovnitř, tak jak to honem uděláti. Ráno jsem dostal jakousi legitimaci jako žurnalista, honem jsem ji tedy vylovil ze záhybu svého hábitu, bleskurychle zatočil směrem celníku před očima, pozdravil pěkně a nechal vejíti. Hledal jsem také uvnitř naše krajané, ale nebylo jich tam, zato před branou jich bylo hodně. Netrvalo to ani pět minut a již hosté s lodě sestupovali. Jako první byl nejdp. kardinál Hlond. Byl přivítán čekajícím davem s jásotem, kdyby ho námořníci nebyli bývali chránili, snad by ho byli samým nadšením u-máčkali. Právě při tom se chytil jeden námořník za můj rúženec, táhl mě pak za sebou, protože rúženec nepovolil a tak jsem se dostal na pěkné místo, kde jsem se honem osvobodil. Pak už jsem netrpělivě hledal naše milé delegáty a když jsem spatřil usmívající se tvář nejdp. Ant. Bořka-Dohalského, hnala mě radost kupředu. Brzy nás také na-

šel pan vyslanec, ministr dr. Eduard Machatý, pana kanovníka a dra Ciekra prepadli novináři, fotografové atd. Došli jsme se konečně ven, tam čekal zástup našich krajanů, byli tam zástupci slovenského spolku, reprezentanti „Slovenského Ludu“ a mnoho jiných dospělých i dětí. Květiny, upřímné stisknutí ruky a srdečná slova. Nemohu počítati, kolik tam bylo lidí, ani nemohu vypisovati jména: viděl jsem jen zářící oči a bylo jich mnoho, komu patřili, nemohu říci, neviděl jsem více pro velikou radost, kterou jsem ze všeho toho měl. Pak to šlo rychle za sebou, rozloučili se s těmito dobrými lidmi, pochlubiti se s milými delegáty na komitétu, na konsistoři vyžádat jurisdikci. Nato jsme šli do františkánského kláštera, kde jsme s nejdůst. panem kancléřem projednávali plán pro kongresové dny. Program je bohatý na práci. Je třeba vykonati mnoho návštěv, zítra odpoledne dne 9. 10. sú-

časťníci se vítání papežského delegáta, večer na vyslanectví na recepci, kterou na počest hostů pořádá pan ministr, atd.

Škoda jen, že zde nemůže zůstat pan kanovník, kancléř Dohalský trochu déle, aby se mohl podívat na jiná střediska našich krajanů, jak by ho rádi viděli!

V Buenos Aires jest nyní mnoho hluku, přípravy na kongres vyvrcholuji v slavnostním přivítání hostů, každodenně přijíždějí nové lodi, město jest na mnohých místech slavnostně osvětleno, ulice jsou oživeny četnými poutníky z celého světa. I naše čl. kolonie katolická v Buenos Aires se pilně připravuje a jsme šťastni, že nezůstaneme za ostatními pozadu. Vzpomínáme všech milých dobrodinců ve staré vlasti a a posíláme všem mnoho a mnoho srdečných pozdravů.

P. Jáchym.

Literatura.

G. A. Iljinský: „Opyt sistematiceskoy kirillo-metodjevskoy bibliografii.“ (Pokus systematické bibliografie cyrilometodějské.) Sofia, 1934, str. XLIII a 303, nákladem bulharské akademie věd. Kniha vydána v jazyku ruském s bulharskou předmluvou redaktorů profesora M. G. Popruženka a St. M. Romanského. „Opyt“ obsahuje skoro úplnou bibliografii otázky cyrilometodějské a má býti příručkou nejenom pro vědecká badání, nýbrž také i pro jiné účely. Nacházíme v ní bibliografii cyrilometodějské literatury „vědecko-populární a populární, církevně-kazatelské a církevně-politické“ a při tom vždy se zmínkami o kritických posudcích a recensích. Vedle 3385 pojmenování knih a jiných pojednání máme asi 6000 takových zmínek. Dnes je tato kniha nejúplnější bibliografií cyrilometodějské otázky. S. G. Vilinský.

Modleme se. Modlitby a písně pro školní mládež. 200 stran. Vydalo o-

patství emauzské v Praze. Vázaný vý-
tisk za 6 Kč. — Naše děti při školní
mši sv. stojí často bezradně s prázdný-
ma rukama. Nevědí, co a jak se mod-
lit. Modlitby velkých nejsou pro ně,
mísálu nemohou rozumět. Nové vydá-
ní Modleme se je onou knížečkou leh-
kou, srozumitelnou a zároveň liturgic-
ky správnou, která jim pomůže ke
správné zbožnosti. Obsahuje v struč-
nosti vše, co naše školní děti potřebu-
jí pro svou každodenní náboženskou
praxi: Ranní a večerní modlitbu, An-
děl Páně, modlitbu před a po jídle, Ná-
vštěvy nejsv. Svátosti, zvláště pečlivě
sestavenou pobožnost při mši svaté,
přípravu k sv. zpovědi a sv. přijímání
i k sv. biřmování, různé litanie, pobož-
nost svatého růžence a na 38 různých
obvyklých písní chrámových. Knížeč-
ka s mnoha obrázky je malého formá-
tu, že ji dítě snadno uschová v kapse.
Rovněž i cenou je všem přístupná.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mra-
moru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatéřské a sochařské. Speciální výroba hy-
draul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro
dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených
kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

pracuji rychle, vkusně a levně

Rýmě, kašli
a chřipce předejdete
otuzováním těla
masážemi francovkou

ALPA

Až si budete pořizovati

sochy, oltáře,

Váš kostel zařizovati neb
opravovati, vyžádejte si
nabídku od naší sochař-
ské a řezbářské firmy

Pavel Juríček, Olomouc,

Křížkovského ul. č. 5.

(Vedle hlavní pošty.)

Čtěte posudky:

*Sochy sv. Josefa a zvláště
sv. Terezičky jsou umělec-
ky provedeny. Jsem spo-
kojen a rád Vaše umění
doporučuji. 30. března 1934.*

Farní úřad v Dol. Životicích.

*Kniha obrany katolické církve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

Sepsal dr. J. Vrchovecký.

Stran 336, cena Kč 34.—.

Vydala

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

jinoši němečtí; 15.—19. muži němečtí. — Rajhrad: Listopad: 12.—16. dívky; 17.—21. ženy. — Velehrad: Listopad: 12.—16. ženy; 19.—23. dívky; 26.—30. dívky, které konají po prvé. Prosinec: 2.—6. jinoši, kteří konají po prvé; 6. až 10. pracovnice ve spolcích ženských; 10.—14. jinoši, pracovníci v Omladině; 17.—21. jinoši. — Moravec (Sanatof sv. Rafaela): 29. listopadu až 3. pro-

since jinoši; 3.—7. prosince dívky. — Dvůrek u Přibyslavě (Prázdňinová kolonie SKM): Listopad: 11.—15. dívky; 15.—18. muži; 19.—23. ženy.

Chceme-li mít zdravé zuby, čistíme je večer a ráno vlažnou vodou, do které jsme přidali několik kapek Alpy. Tim osvěžíme též sliznice v ústech.

Literatura.

Francouzské dílo univ. prof. dra Fr. Dvorníka. (Les légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance, Prague 1933) posoudil obsírně v posledním svazku časopisu Byzantinoslavica (roč. V., str. 424—451) univ. prof. dr. Miloš Weingart, který tam podává k výkladům Dvorníkovým mnohé velmi cenné poznámky, opravy a dodatky. Svou obsírnou recenzi končí takto (str. 451): „Úhrnem však dílo Dvorníkovo zaslouží plného uznání jako jeden z nejvýznačnějších spisů o cyrilometodějských otázkách v posledních 35 letech. Jeho hlavní význam je v úloze prostředkující: slavistům sebral a zpřístupnil prameny a výklady z byzantologie a z církevní historie, které jsou jim těžko přístupné, a naopak církevním historikům a byzantologům, zvláště neslovanským, přiblížil slavistické problémy a slavistickou literaturu, která často zůstávala stranou od jejich prací již pro neznalost slovanských jazyků. V obojím směru prokázal Dvorník sám velký rozhléd po současných vědách; filologické mezery, které jsem tu uvedl, jsou konečně při literatuře tak rozsáhlé a nepřehledné u nefilologa pochopitelné. Vedle této zprostředkující a informační (ba řekl bych, přímo propagační) úlohy má kniha Dvorníkova též význam badatelský. Pokusil jsem se jej zvážiti zcela objektivně a neztotožňovati se ani s panegyriem Grégoirovým v Byzantionu VIII, fasc. 1, str. 371—374, ani s laciným výsměchem Brücknerovým. Přiznávám, že můj postoj k pramenům je nejednou jiný než Dvorníkův, totiž strážlivější, ať nedím skeptičtější, a také ovšem jejich výklad je u mne skromnější, takže jsem nedovedl Dvorníka vždy následovati v jeho barvitých kombinacích. Někdo to snad

nazve opatrností, jiný nedostatkem fantasie; já myslím, že při době tak velevýznamné a spleťité, jako je cyrilometodějská, nemůžeme býti nikdy dost prozíraví, abychom neheřčili ani hyperkritikou ani obrazotvorností. Ale i s touto výhradou je třeba uznati, že v jednotlivých případech přinesl Dvorník nové osvětlení nebo bystré pochoopení. A konečně a hlavně: jeho kniha je plod několikaleté, opravdové a vytrvalé práce, a práce zaslouží uznání.”

Dvakrát do Korintu. První a druhý list sv. Pavla Korintanům, z řeckého přeložil a stručně vyložil dr. Jan Hejčl. Vydaly sestry dominikánky v Řepčíně, tiskly Lidové závody v Olomouci. Věren své lásce k Písmu sv. a dokonale připraven k svému vědeckému dílu pokračuje prelát dr. Jan Hejčl, univ. profesor cm. fakulty bohoslové v Olomouci, ve vydávání samostatných textů epistolních, jež překládá výstižným českým slovem z řeckého originálu, přehledně je člení podle obsahu a opatřuje výčnými síce, ale jasnými vysvětlivkami. Stejně usnadňuje celkové porozumění epistol výstižným úvodem. Znáje dokonale z autopsie dějště celé činnosti sv. Pavla, dovede nanášet slova jeho epistol v syté životnosti, že pak hluboce utkvívají nesmrtelné věroučné i mravoučné direktivy apoštolovy v paměti čtenářů. To je nepopiratelná přednost exegese Hejčlové, že osvobozuje veliké poslání Apostola národů z knižní ztrnulosti šedivých, monotonních vydání a z dávné minulosti dává vyvolenému Učiteli národů srozumitelně mluvit i k modernímu člověku. Sestry dominikánky zaslouhují též díky, že vydání tohoto díla dra Hejčla umožňují tak pietně.

V měsíčníku „Vítězové“, věnovaném

hagiografii a katolické biografii, vyšel jako 7. svazek I. ročníku životopis Univ. profesora Kontarda Ferriniho od prof. dra Pavla Hodonského redakci Josefa Papice. V době, kdy zklamaná inteligence i v našem národě jeví zájem o otázky náboženské, je životní praxe takového katolického universitního profesora Ferriniho nejen časová, ale i silou příkladu blízka modernímu inteligentovi českému. Taková četba se stává praktickou apologií katolicismu, zvláště tam, kde se hledají cesty z bezradostného chaosu protichůdných moderních teorií. Redakce i administrace měsíčníku „Vítězové“ je v Olomouci, Slovenská 14, roční předplatné 28 Kč.

Činnost a úspěchy věrozvěstů slovanských mezi Indiány amerického západu. Napsal prof. dr. Lev Zelenka — Lerando, tiskem a nákladem „Hlasu“ St. Louis, Mo., 1934, 111 stran. Titulní perokresba je výmluvným úvodem k zajímavému obsahu knihy. První biskup marquettešský, Bedřich Baraga, rodem Slovinec, objímá dvě indiánské děti: Lásky misionářů slovanských k nešťastným synům amerického Západu triumfuje a dojíímá vás při čtení této epopoje slovanského apoštolátu v krajínách nynějšího Michiganu, Wisconsinu a Minnesoty. Dr. Zelenka objevuje tu na základě spolehlivých pramenů nesmrtelné zásluhy prvních hlasatelů evangelia na nevlidných březích velikých jezer střeodoamerických a čtenář pln duchovní radosti se dovidá, že to byli vesměs kněží bratrského národa slovinského: P. Bedřich Baraga, o jehož blahověčení r. 1931 byla podána lublaňskému biskupu Rožmanovi žádost, jeho pomocník Fr. X. Pirc, P. Ignác Mrak, nástupce Baragův na biskupském stolci v Marquette, P. Vavřinec Lautišar, P. Otakar Skolla, nešťastně zahynuvší v bouři sněhové, P. Jan Cebul a P.

Jan Vertin, třetí biskup marquettešský. Možná knihu, která je pevně brožována a kromě 23 obrázků má též mapku dějiště misijního, objednat prostřednictvím naší administrace (Olomouc, Wilsonovo 16) za 10 Kč.

Úspěch katolické tvorby — útržkový kalendář Matice CM 1935. Po dvouleté zkušenosti je zřejmo, že hagiografický kalendář Matice CM je vpravdě úspěchem a věcí, které jsme potřebovali v záplavě kalendářů t. zv. neutrálních. Myšlenka náboženská v útržkovém kalendáři MCM dominuje, projevuje se týdenními liturgickými údaji, směrnicemi, ctnostného křesťanského výchovu, stručnými životopisy svatých, každý den i pěkným obrázkem svatých. Kalendář na r. 1935 byl doplněn podle posledních kanonisací i ilustračně a částečně i textově přepracován. Jistě uspokojí každého ideově i prakticky. Neznáte-li dosud útržkového kalendáře Matice CM, objednejte si jej neprodleně; loňský i předloňský náklad byl v krátku rozebrán! Stojí i s poštovním pouze 10 Kč, zasílá Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo nám. 16. Doporučujeme vaši pozornosti!

Vztah vědy a víry znepokojuje mnohé myslí, klanané náповědmí nepřátel veškerého náboženství. A přece nepřátelství vědy a víry neexistuje tam, kde je pravá víra a pravá věda! Veliké řady pravých učenců a badatelů a zároveň upřímných křesťanů jsou toho nejvýmluvnějším důkazem. Tento důkaz provádí výborné dílo dra J. Vrchovického: *Věda a víra podle vynikajících přírodovědců*. Vyd. Matice cyrilometodějská, Olomouc, str. 136, cena Kč 7.50. Podivujeme se pili dra J. Vrchovického a celá veřejnost, mající úctu k náboženství křesťanskému, přijme dílo jeho vděčně. Zvláště příhodno pro osobní knihovny vzdělaných čtenářů.

Ziskáním nového odběratele „Apoštolátu“ pomáháš k vítězství veliké myšlenky sv. jednoty!

ДАВЬСН КЕДН

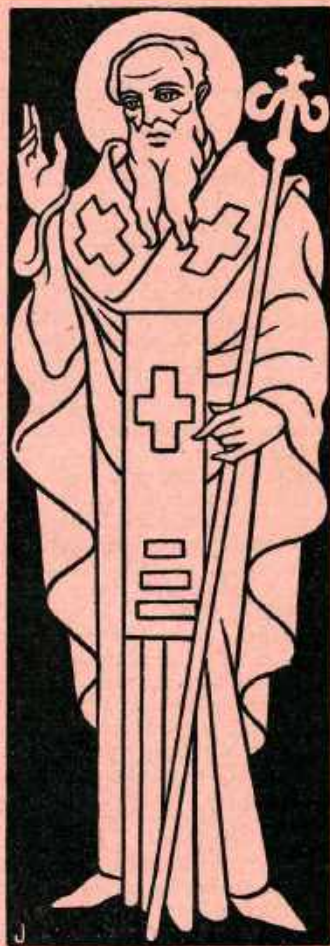

НО БЖДЖТЗ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BLPANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXV.

ČÍSLO 12.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1.5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

O velehradskou basiliku	361	SOS.	372
Kníže pokoje	362	Křesťanský Východ	373
Ozýváme se z Limburgu	364	Katolický obzor	378
Obnovitel katolické Bosny	366	Krajanské zahraničí	382
Od Čopu k Jasíně	369	Celoroční obsah	

Hovorna redakční.

Náš krajan a dopisovatel našeho časopisu jáhen Jaroslav Kantor, rodák z Přerova, bude dne 22. prosince 1934 v arcibasilice lateránské v Římě vysvěcen na kněze a dne 23. prosince bude sloužit o 9. hod. dop. svou první mši sv. na hrobě sv. Cyrila v basilice sv. Klementa. Přejeme milému rodákovi, aby ve Věčném městě načerpal co nejvíce svatého nadšení pro obětavý kněžský apoštolát v duchu cyrilometodějském. V modlitbách budeme ho provázet k jeho přímiční mši sv. a prosíme, aby i na všechny své přátele v daleké vlasti vzpomněl ve chvíli života nejkrásnější!

Poslední toto číslo jubilejního ročníku XXV. vyznívá v textu i v drobných zprávách — velmi pro sebně. Velehrad, Malko Trnovo, Sarajevo, krajanské misie belgické, holandské, rumunské, jihoamerické — všechny — vedle domácích prosebníků — obraťte se na náš Apoštolát s vroucími prosbami o podporu. A my nemůžeme jejich prosby vyslyšet také proto, že veliké tisíce Kč nám dluží naši odběratelé. Prosíme tudíž co nejdůtklivě aspoň o vyrovnání dluhů, abychom nemuseli vázat těch beztak zmenšených příspěvků dobrodinců apoštolátních na krytí dluhů nedbalých odběratel.

Glenské příspěvky. P. T.: děkanství výškovské, 70 Kč; ct. bohoslovci, Olomouc, 72.90 Kč; římskokatolický farní úřad, Vlčovice, 20 Kč; řím.-kat. farní úřad, Doloplazy u Olomouce, 41 Kč; řím.-katol. farní úřad, Rénoty, 93 Kč; nejmenovaná, Bystřice pod Host., 20 Kč; Soc. student. sdružení v Hradci

Králové, 15 Kč; Stefan, Zsarnay, Přerov, Slovensko, 10 Kč; řím.-katol. farní úřad v Křelově u Olomouce, 190.50 Kč; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově, 230 a 150 Kč; řím.-katol. farní úřad, Biskupice, p. Kralice na Hané, 100 Kč; nejmenovaná 1000 Kč; L. Hradílek, Velké Prosenice (za členy), 72 Kč. „Pán Bůh zaplatí!“

Knihy, známky, staniol darovali: P. T. řím.-katol. farní úřad, Litultovice u Opavy; vdp. P. Hanák, Kroměříž; ct. bohoslovci, Olomouc; vdp. Zlámal, Spytihněv; řím.-katol. farní úřad ve Zborovicích; nejmenovaní v Olomouci; vdp. P. Jan Stojaspal, Brumov nad Vláří. „Pán Bůh zaplatí!“

Pro chudé kostely darovala: P. T. Ludmila Bauerová, Valaš. Meziříčí, různé kostelní prádlo. „Pán Bůh zaplatí!“

Zahraniční misie. P. T.: nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; J. Konečný, bohoslovec, Brno (M. Konečná z Osík), 25 Kč; Rev. Ant. Foltá v Dodge, USA, (prostřednictvím Rev. J. Bauera, Touhy, Nebraska, USA.), 48 Kč; nejmenovaná, Olomouc, 10 Kč; vdp. P. Stojaspal, kooperátor, Brumov nad Vláří, 40 Kč. „Pán Bůh zaplatí!“

Exercicie ve Stojanově v zimním období 1934-1935. Prosinec: 17.—21. jinoši. Upozorňujeme jinochy, aby neodkládali exercicie na jaro, jelikož jaro jest zadáno jiným stavům! — Ledén: 2.—6. dělnice, 8.—12. dělníci z Hodonínska. 15.—19. muži, 22.—26. muži. — Únor: 4.—8. dívky, jež konají exercicie po prvé, 11.—15. dívky, 18. až 22. absolventi hospodářských škol. — Poplatek 60 Kč. Přihlášky zasílejte aspoň 3 dny před začátkem Papežské koleji T. J. na Velehradě.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXV.

Prosinec 1934.

Číslo 12.

O velehradskou basiliku!

Na rok 1935 připadne 200. výročí posvěcení velehradského chrámu v nynější jeho podobě a 1050. výročí úmrtí svatého Metoděje. Obě vzpomínky zajisté zasluhují, aby byly oslaveny nejen úzkým kruhem ctitelů posvátného Velehradu, nýbrž celým národem.

Vždyť památka Velehradu je těsně spjata se vším, co je nám opravdu drahým. Na Velehradě nám hlásali pravou víru sv. Cyril a Metoděj, z Velehradu se šířilo světlo svaté víry a křesťanské kultury po našich vlastech, na Velehradě odpočívá sv. Metoděj, půda Velehradu je zvláštně mučednickou krví hrdinných cisterciáků, tam drímá věčný sen nezapomenutelný arcibiskup — tatiček Stojan.

Ale Velehrad se stal katolickým a národním programem i nové doby; odtamtud se šířilo a šíří náboženské uvědomení a národní nadšení do všech krajů naší milé vlasti. Velkolepé slavnosti roku 1863 a roku 1885 zanitily oheň náboženské obrody a národního snažení v srdcích všech pravých vlastenců a roznesly je až do poslední dědinky. Kolik bylo od té doby na Velehradě pořádáno skvělých slavností, kolik poutí ze všech končin naší vlasti i ze zahraničí! V nejnovější době jsou to významné sjezdy unionistické, jež na Velehradě shromažďují nadšené horlitele o sjednocení církví, nejen slovanské, nýbrž i jiných národů. Do služeb myšlenky unionistické se též postavil Papežský misijní ústav na Velehradě, jenž si za úkol vytkl vychovávat budoucí pracovníky pro sjednocení církví. K této činnosti vnější se druzí od 40 let tichá, ale pronikavá činnost exerciční, již slouží Stojanov, kde každoročně přes dva tisíce duší hledá duchovní obnovu a klid svého srdce.

Všecky tyto důvody nás nutí, abychom obě jubilea, pokud možno, velkolepě oslavili. K tomu však je třeba, aby se basilika velehradská, perla stavitelského umění cisterciáckého, oděla důstojným rouchem. Její vnitřek volá po nutných opravách! Nádherné fresky a štuky jsou vlhkem silně poškozeny, umělý mramor a oltářní obrazy porušeny, vysoce umělecké kurní lavice červotočem ohroženy. Nepovedou-li se důkladné opravy co nejdříve, hrozí některým uměleckým dílům ve svatyni jistojistá zkáza.

Obrácíme se tudíž při této příležitosti na celou veřejnost a zvláště na příznivce Velehradu se snažnou prosbou, aby nám pomohli od-

vrátit zhoubu od stavitelské památky této národní svatyně a přispěli sebemenším darem na úhradu oprav, jež si vyžádají podle úsudku znalců velikého nákladu. Zámožnějším jednotlivcům, spolům a peněžním ústavům se tu skýtá vhodná příležitost převzítí náklad na některou kapli nebo oltář a tak zapsati své jméno nezapomenutelně do dějin naší basiliky.

Prosíme zvláště důstojné duchovenstvo o spolupráci, aby na podnik tak důležitý upozornilo a jej ve svém okolí doporučilo.

Příspěvky přijímá: Farní úřad při basilice na Velehradě a za každý dar vzdává již předem upřímné zaplať Pán Bůh! (Číslo poštovní spořitelny v Brně 110.134.)

František Sal. Bařina,
opat O. S. A. a čestný opat
velehradský.

Alois Kolářek S. J.,
rektor Papežské koleje a správce
fary při basilice.

Provolání schváleno a doporučeno biskupskou konferencí v Olomouci dne 10. října 1934.

Za Moravu:

† Dr. Leopold Prečan,
arcib. olomoucký.

† Dr. Josef Kučka,
biskup brněnský.

Za Podkarpát. Rus:

† Msgr. Alexander Stojka,
biskup mukačevský.

Za Čechy:

† Dr. Karel Kašpar,
arcib. pražský.

Za Slovensko:

† Msgr. Marian Blaha,
biskup báňskobystrický.

Kníže pokoje.

(Vánoce).

Ant. Šuránek.

Zimní vzpomínky na uplynulé léto bývají jasné, slunné. Vzpomínejte se mnou. Za letního odpoledne na pahorku nad slovenským městem... Viděti široko daleko. Pod námi dlouhá pásma polí. Je zrovna žatva a sekáč zvolna pohybuje kosou. Je unaven a práce ubývá pomalu. Pokosené žito se klade těžce na strnisko. Je to daleko a přece slyšeti každý pokos. Sám pracuje, není pomocníka. Ať mu aspoň ptáček zazvoní a Pán Bůh mu pomáhej! To je náš pozdrav z dálky.

Jsme dva. Vedle mne sedí starý voják, český úředník. Ukazuje a vykládá. Jsme v kraji historickém. Vojska tu často táhla. Tam spišský hrad, Jiskra z Brandýsa... Tam Králova hora modravá — sídlo Janošíkovo, v dálce se chmuří Tatry. Bránisko, památné z bojů povstalců. A tam se bělá kostelíček v Bijavovcích, kde před lety manévrovalo vojsko před presidentem republiky. Nad námi zvolna plynou mraky a přeskupují se v různé podoby...

„Hleďte, ty mraky! Jako živé! Když jsem byl v zákopech, vždycky jsem se na ně díval a posílal po nich pozdravy domů. A vídal

jsem v nich i podoby světců. Mraky mně nejvíce připomínaly Boha (nad nimi) a pudily k modlitbě, v níž se Bůh přibližuje člověku. Byla to hrozná doba! A nevrátí se snad zase brzo? Německo dokořán zneklidněné — v Rakousku se vraždí — a Maďarsko — vidíte, tam už jsou jeho hranice... Svět je jako sopka! Bude někdy lépe?"

Pomlka. Hledíme na kraj, na nebe, na to hemžení pod ním. Na tvrdé hory a měkká lidská srdce a přece tvrdší než ty hory. Ze srdce vycházejí přece vraždy, tam mají kořeny války...

Naši krajané v Los Breñas v Argentině se radují z příchodu českého misionáře P. dra Procházky.

„Mohlo by být lépe, ale jedna podmínka: sjednotit lidstvo celého světa pod jedním žezlem! Jednoho vládce potřebujeme, který by byl všude uznáván, respektován... Ten by mohl svou autoritou udržovat ve světě pokoj..."

Opět ticho. „Jediný vládce. Přejde?"

Advent! Blíží se vánoc! Zase budeme padat na kolena a klanět se *Dítěti-Králi!* Jedinému Vládcil Kolik to lidí klečí před Dítětem! Z různých národů a zemí. A kolik to řečí Mu *vyznává lásku*... Ten by mohl opravdu sjednotit lidstvo! Mohl a chce! U něho není rozdílu mezi Židem a pohanem, neboť „jeden a týž je Pán všech, jsa bohat ke všem, kteří ho vzývají". (List sv. Pavla k Římanům, hlava 10, verš 12.)

Vánoce — rodinné svátky lidstva. Na čas si vzpomeneme, že máme v nebi jediného Otce, jehož jednorozený Syn se stal naším bratrem na zemi! Knížetem pokoje! Betlem nejdříve uslyšel poselství míru. Ale viděl též nenávisť Herodesa krále. Neutichla dosud

ani k vánocům! Slyšíte staré spory a hádky a vidíte lidem odhro-
zené meče. Národ tupí národ, země snižuje zemi. Je stále třeba
národům poselství evangelia a míru! Svätý Pavel píše: „Nuže, kte-
rak budou vzývati, v koho neuvěří? A kterak uvěří v toho, o kom
neuslyšeli? A kterak uslyší bez hlasatele? A kterak budou hlásat,
nebudou-li poslání?“ — O kom to mluví? O hlasatelích evangelia,
to jest radostné zvěsti, že máme Otce v nebi, že nejsme méně-
cenni v žádném národě, že nikdo nemá práva snižovat své bratry
jiného jazyka, jiné kultury! Ztročovat, okrádat, ničit! Že už na-
dešla doba vlády Knížete pokoje! Že jsme už vykoupeni!

*

Ve všech národech jsou kněží Kristovi. Zástupcové jednoho a
téhož Velekněze, Knížete pokoje! Až poklekne u jeslí, popros-
me Vykupitele, aby vzbudil horlivé hlasatele pokoje, kteří by pro-
nikli až do hlubin jeho láskyplného srdce a své srdce podle něho
převychovali. Aby jim dal neohroženou sílu apoštolů Božího míru.
Aby ničili hřích, který je kořenem válek. Aby pěstili ctnost, jež je
zárukou míru! Jak milý jest příchod těch, kteří zvěstují pokoj!
„Avšak ne všichni uposlechli evangelia,“ poznamenává s bolesti
svätý Pavel (verš 16). I na ty neposlušné vzpomeňme u jesliček
v pokorné modlitbě, aby nad plány Herodesů zvítězil u nás i v ce-
lém světě Kníže pokoje — Ježíš Kristus!

Ozýváme se z Limburgu.

(Dokončení.)

Waterschei?

Ve škole byste našli přes 70 kusů živého stříbra. V učitelském
sboru nenastalo přes prázdniny změn. Vedle své školní návštěvy
jsem tam byl v neděli 30. září. Kromě spolku „Čechoslovák“, jenž
čítá na 100 členů, ustavili si horníci sportovní klub cyklistický se
jménem „Praha“. Hned při prvním vyučování ve škole přednesl mi
pan učitel prosbu nového klubu, abych jim posvětil sportovní vlajku.
A udělali ze svěcení celou slávu. Přitáhli do kostela s hudbou a tře-
mi prapory: svatováclavským, spolku „Čechoslovák“, novou, všem
nepovolaným očím zahalenou, sportovní vlajkou, třetí prapor pak
nesla deputace jugoslavských horníků. Z jiných národností byli za-
stoupeni ještě Rakušané. O 11. hodinách bylo kázání, po něm svě-
cení vlajky a pak jsem sloužil mši svatou. Po ní se řadili k průvodu
s novou vlajkou po kolonii. Mnoho jsem z něho nezahlédl, jen triko-
lorou propletená kola asi 40 hornických sportovců. Sotva jsem totiž
vyšel z kostela, ohlásila se u mne deputace z Beeringen. Hodinu je-
li na kolech, aby osobně mohli přednésti svou prosbu. Bydlí v Beer-
ingen asi 40 československých rodin, 6 let prý tam nebylo českého
kněze. 23. října chtějí uspořádat sjezd československých horníků
z belgických Kempen. A přáli by si, abych jej zahájil mši svatou.

Odpoledne při malé akademii na počest svěcení nové vlajky přicházejí činovníci ze spolku Čechoslovák a klubu Prahy, že by rádi oslavili svátek republiky v kostele jako loni. Přijdou prý s prapory a muzikou a přijde celé české Waterschei. Ze Zwartbergu se táže pan farář Breuls, kdy že tam přijedu. Winterslag dává každou druhou neděli kapli k dispozici pro naše bohoslužby. Horníci od Heerlenu posílají dopisy, kdy oni přijdou na řadu.

*První řecko-katolické bohoslužby ve vojenském kostele
v Terezíně v Cechách.*

Je pravda, mnoho by si bylo ještě přát v náboženském ohledu od našich horníků. Leč k tomu třeba kněze, jenž by mezi nimi stále dlel, jenž by mohl vésti pravidelnou duchovní správu podle metod zvláště tu v Holandsku osvědčených. Znaků dobré vůle dali už dost a líto mi je, nemohu-li všech jejich přání splnit. Jen dvakrát do měsíce možno mi jen v neděli a večer v sobotu před tím nechat knihy knihami a jet do dolů. Spojovat vždy dva doly je skoro nemožností, jednak pro vzdálenost, jednak proto, že při stávajícím farním pořádku v Kempen je skoro všude tatáž hodina volná pro naše účely. Vyhličky do příštího roku? Jsem tu sám a za 9 měsíců končím své studium v Holandsku. V Lovani nikdo, v Maastrichtu nikdo. Českoslovenští kapucíni, ve francouzské koleji poblíž Maastrichtu studující, jsou jen filosofové, do bohosloví jezdí do Francie.

Ovšem, během roku prořídnou řady našich v Holandsku a Belgii propouštěním z práce a vykázáním za hranice. Jeť 15. každý měsíc hrozným dnem pro naše v Holandsku. S otázkou: budu dnes propuštěn, či jak oni říkají, kyndygován, berou se muži do práce. A zů-

stali-li ušetřeni, prvních 14 dní si mohou trochu oddechnout, druhých 14 dní zachvacuje je starost a obava znova. A v Belgii bude co nevidět takovým černým dnem první každého měsíce. Od hornických důvěrníků, kteří se starají o cizince, jsem se doslechl, že v nejbližší době bude z dolů belgických vykázáno 6000 cizích horníků. V první řadě půjdou všichni svobodní a po nich všichni, kdož žijí v divokých manželstvích. V procentech největší ztráty utrpí Poláci, ale i těch 2000 hornických rodin československých nezůstane úplně ušetřeno. Ovšem, odezírám při této větě úplně a naprosto ode všech divokých manželství. To jsem udal jen proto, abych naznačil zásady, podle nichž se v Belgii při propouštění cizinců na dolech postupuje. Že největší ztráty utrpí Poláci a menší Čechoslováci a ostatní národnostní skupiny, je třeba rozumět se zřetelem k početné mohutnosti té které národnosti, a ne jinak.

Než i přes tyto ztráty nesmí se pouštět otázka náboženské péče o naše vystěhovalce v Belgii s očí. I kdyby byl někdo slepý pro nadpřirozené hodnoty tohoto díla, kéž aspoň toto mu otevře oči: Je nevývratnou zkušeností, že poctivý a svědomitý horník a otec rodiny udrží se tu nejdéle v práci. Takovým však může být jen dobrý katolík. Kdo však zůstane dobrým katolíkem bez kněze, a to bez kněze znalého jeho rodné řeči?

Obnovitel katolické Bosny.

Dr. Stadler profesorem.

(Pokračování.)

Německo-francouzská válka vynutila si přerušení vatikánského sněmu. Vrátil se tedy dr. Stadler dne 2. července 1870 do Záhřebu. Tehdy osířel arcibiskupský stolec záhřebský smrtí znamenitého vlastence kardinála Haulika. V semináři očekávaly se veliké změny; bylo víc než jisto, že nový římský doktor je předurčen do semináře ať chlapeckého či bohosloveckého; proto byl tam hned přidělen od tehdejšího kapitulního vikáře.

Když brzy nato v srpnu dosedl nový arcibiskup Michalovič na stolec biskupský, jmenoval hned rektorem bohosloveckého semináře kanovníka Nikolu Horvata. Dr. Stadler stal se ředitelem lycea, které bylo umístěno v budově bohosloveckého semináře. Kromě toho přednášel dr. Stadler v sedmé i osmé třídě lycea německou literaturu a bohoslovcům filosofickou propedeutiku. Později převzal ještě fundamentální teologii, aby připravoval bohoslovce na těžší cesty spekulativní vědy bohoslovné. Když se roku 1874 otevřela v Záhřebě universita, stal se také dosavadní theologický seminář bohovědnou fakultou a dr. Stadler byl přijat do jejího sboru universitních profesorů. Po 12 letech konal pak tam přednášky. Dvakrát byl zvolen děkanem theologické fakulty (r. 1877 až 1878 a po druhé právě téhož roku, kdy měl být jmenován arcibiskupem, totiž roku 1881—1882).

Roku 1880 postihlo Záhřeb veliké zemětřesení, které budovu

seminární tak nebezpečně poškodilo, že již v listopadu museli být bohoslovci posláni na několik měsíců domů. Stadler byl starostmí o své seminaristy a bohoslovce tak dojat, že prý běhal z jedné světnice do druhé jako bez hlavy. Bohoslovců se však zemětřesení tak bolestně nedotklo, naopak, ještě když odcházeli domů, z radosti provolávali: „Živio potres!“ (Ať žije zemětřesení!) A tu prý jim dr. Stadler pohrozil, pokládaje toto volání za lehkomyšlnost kandidátů kněžského stavu nedůstojnou.

Rodina Šašvatová z Moravy v Chacu v Argentině s misionářem P. J. Procházkou.

Již jako mladý profesor a prefekt bohoslovců přišel svou zkušeností k tomu poznání, že je třeba k rozkvětu diecése především dobrých kněží, jež může vychovati jen dobrý seminář. Dlužno začít už se seminářem chlapeckým. Energicky se chopil této myšlenky. S pomocí kanovníka Lehpamera zařídil tombolu, jejíž čistý výtěžek měl se státi prvním základním kamenem pro budoucí chlapecký seminář. Hořčičné zrnko vzrostlo přičiněním Stadlerovým tak, že ke konci světové války obnášel Stadlerův fond již na 1 mil. 400.000 korun. Že mohl apoštolský arcibiskup dr. Bauer vybudovat v Záhřebě dnešní velkolepý chlapecký seminář tak ohromným nákladem, o to má první zásluhu profesor dr. Stadler.

Při své profesorské službě našel dr. Stadler tu a tam i chvílečku k práci literárně-vědecké. Prvé velmi důležité dílo, které vydal jako školní knihu pro posluchače filosofie v chorvatském jazyku, je „Filosofie podle nauky Aristotelovy“. Byla to první chorvatská kniha o tomto předmětu a dr. Stadler se jí velmi zavděčil mladým posluchačům filosofie. Stála ovšem autora mnoho práce, poněvadž

musel vlastně teprve tvořit filosofickou terminologii chorvatskou. Proto také v úvodu té knihy žádá dr. Stadler čtenáře, kteří snad budou činit mnohé námitky proti tomu neb onomu výrazu, o spolupráci, aby se zdokonalilo co nejvíce filosofické názvosloví chorvatské. Druhé opravené vydání své knihy, která má nyní velikou cenu, vydal dr. Stadler až ke konci svého života.

Kromě této knihy sestavil dr. Stadler pro své posluchače theologie latinskou fundamentálku, ke které přidal dějiny Církve a výňatky svatých Otců (patristiku).

Počátkem roku 1870 vyšel v měsíčníku „Katolički list“ článek, namířený proti neomylnosti papežské, která nebyla tehdy ještě prohlášena článkem víry. Spisovatel použil jako důkazů citátů z dra Schulthea a Döllingera.

Proti tomu se ozval dr. Stadler delším pojednáním, ve kterém vyložil otázku Honoriovu¹ tak důkladně, že umlčel protivníka i redakci.

Universitní profesor dr. Stadler nezapomněl však ani na duchovní potřeby svého národa. Vida nedostatek vhodné asketické četby pro venkovský lid, založil měsíčník „Glasnik sv. Josipa“ (Věstník sv. Josefa) k počtě svého patrona a nejlepšího vzoru rodinného života. Tímto měsíčníkem způsobil mezi nižšími třídami lidu nevýslovně mnoho dobra. A dr. Stadler uměl hledat a získávat svému časopisu odběratele. Tak vypravuje jeden p. farář tento doklad z vlastní zkušenosti: „Jako seminarista posluhoval jsem za gymnasijských studií dru Stadlerovi každý den při mši svaté. Za to jsem vždy dostával od dra Stadlera odměnou měděný čtyrák. Jednoho dne zastaví mě po mši svaté dr. Stadler a táže se mne, zdali jsem si už předplatil „Glasnik sv. Josipa“. Když jsem mu dal zápornou odpověď, řekl mi, abych trochu počkal. Za několik minut se vrátil a podal mně svůj časopis s napomenutím, abych si ho důkladně přečetl. Když jsem však nazejtří, jako obvykle, dru Stadlerovi ministroval při mši svaté, nechal mne odejít bez obvyklého čtyráku. Tak to šlo každý den dále. Již uběhlo 17 dní a já pořád nedostával ničeho. Teprve devatenáctého dne vtisknul mně zase čtyrák do ruky. Počítal jsem svou ztrátu a napočítal jsem s velikou žalostí, že činí celkem 72 krejcarů. Tolik právě stálo celoroční předplatné na měsíčník sv. Josefa. Teď se mi teprve rozbřesklo, jak šikovně si získal dr. Stadler nového odběratele; byl jsem mu za to povděčen po celý život, poněvadž z té četby jsem se mnohemu dobrému naučil.“

Dr. Stadler chtěl dobře vychovávat i své ministranty. Dokládá to tentýž pan farář, bývalý jeho ministrant: „Jednou se mne zase pan profesor po mši svaté tázal, žehnal-li kalich a svatou hostii

¹ Miněno tu obvinění papeže Honorio I. z bludného učení monotheletismu (jako by v Kristu byla jen jedna vůle) v jeho listu k cařihradskému patriarchovi Sergijovi. Papež Honorius však správně psal o dvou „voluntates operatrices in Christo“ (vůlích činných v Kristu), ale užíval slova „vůle“ též o vůli ducha a o vůli těla a v tom smyslu ovšem pak mluvil jen o jedné vůli v Kristu. Tím zavinil nejasnost a podezření z bludného učení monotheletického

trikráté nebo jen dvakráté? Přiznal jsem se upřímně: „Prosím, já jsem nedával pozor.“ Tou otázkou chtěl mne dr. Stadler upozorniti na mou roztržitost, u sebe pak chtěl kontrolovati svědomité zachovávání rubrik při mši svaté.“

O slovanské lásce Stadlerově svědčí též kniha, kterou vydal r. 1881 před svým jmenováním za arcibiskupa, pod názvem „Katolická Církev a Slované v Bulharsku, Srbsku, Bosně a Hercegovině“. Byl to překlad brožurky, kterou napsal Don Petr Balan, pod archivář vatikánský.

Od Čopu k Jasině.

Několik poznámek k letošnímu misijnímu zájezdu na Podk. Rus.

Fr. Jemelka.

(Pokračování.)

Přes obřadové rozdíly panuje mezi římskými a řeckými katolíky na Podk. Rusi opravdu bratrská shoda. Její teplo pociťuje i apoštolátní misionář na svém zájezdě všude. Není ani myslitelné, aby navštívil Užhorod a nenavštívil energického vladky msgra *Stojku*, tak vřele se zajímajícího o snahy apoštolátní, aby nezašel do řeckokatolického semináře na hradě a k horlivým OO. basilánům, kteří svým „Blahovistníkem“ a kalendáři učí i nejprostší „ruský“ lid číst. Muk a čevští řeckokatoličtí kaplani oplatili významně návštěvu apoštolátního misionáře korporativní účastí na jeho přednášce, kterou měl „O sv. Václavu“ na ukončení pobožnosti ve spolku Katolických rodičů. *Berehovský řeckokatolický duchovní správce*, který je zároveň *starostou* města, velkou většinou židovského, i při svém velikém zaneprázdnění najde si aspoň večer chvíli k přátelské besedě a třeba i předejde návštěvu apoštolátního misionáře. A jak by mohl pominout český misionář staříckého jubilanta řeckokatolického děkana v *Ťačově*, ke kterému se utíkají i naši opuštění krajané ve svých duchovních potřebách, jak vynechat neúnavně činného prof. *O. Popoviče v Chustě*, který má ve svém pěkném internátě mezi 38 studenty též české hochy, jak nenavštívit *chustského* skladatele archidiakona *O. Bočkaja*, jehož syn studuje bohosloví v Olomouci, neb předáka velkoruského směru, nedávno zesnulého *O. Szabo v Sevljuši*, či zase zastánce „tunajšího“ směru na jiných farách řeckokatol.? To nejsou jen zdvořilostní návštěvy společenské, nýbrž zajímavé rozhovory o akutních otázkách Podk. Rusi, o kulturních, náboženských a národních poměrech, jež obyčejně vzdálenému pozorovateli zůstávají uzavřeny na sedmero zámku.

Každého Slovana musí na př. na Podk. Rusi zajímat *otázka jazyková*, jež je tu pramenem velikých zmatků a ve školství přímo upírem, dusícím radost zvláště nejmenších studentů na „ruských“ středních školách. Slovo „ruský“ má tu široký význam, jehož se do-

savad neodvážilo ani min. školství nějakým závazným výkladem zůzovat. Profesori mají svobodu vyučovat „rusky“ buď velkoruštinou, nebo ukrajinštinou, nebo „tunajším“ jazykem (jak mluví obyčejný lid). A teď si představte, že na témž ústavě jsou profesori všech těchto tří směrů jazykových a každý z nich vyžaduje od studenta, aby mu v jeho předmětě odpovídal jeho „ruštinou“. A chudák student má k tomu všemu ještě studovat ty předměty z české učebnice, to znamená, že si takový primánek musí nejprve překládat knižní češtinu do „ruštiny“ páně profesorovy. A za rok se snad vymění profesori různých předmětů a může zase nastat změna: v primě se učil student matematiku velkorusky, v sekundě musí v ní odpovídat už ukrajinsky a v tercii snad po „tunajšimu“. Tedy důkladný Babylon! A nedivil jsem se pranic poctivému příznání abiturienta takového „ruského“ gymnasia, že nyní nezná pravopisně psát ani česky, ani maďarsky, ani rusky. Že takový jazykový zmatek je na škodu skutečnému prospěchu ve studiích, myslím, je na bíle dni. A zase jsem dovedl pochopit jednání inteligentního „ruského“ otce, který, chtěje ušetřit svého synka všech těch jazykových obtíží na „ruském“ ústavě, dal jej raději hned do první třídy obecné školy české, aby později mohl studovat česky, i když byl zato veřejně pranýřován jako zrádce svého národa.

Záležitost trojznačná „ruštiny“ jest ještě komplikována tím, že za každým směrem se skrývají různé snahy politické a kulturní, ba i náboženské. A přece jde o jeden národ, jehož prostý lid by ani o těch jazykových sporech snad nevěděl, kdyby nebyly do něho vnášeny nesvornou inteligencí.

Bývalo mně úzko, když jsem zblízka viděl a slyšel, jak právě spory mezi bratřími jsou zatrpklé a vášnivé, jak ohrožují i veliké dílo náboženské obrody řeckokatolického lidu a jak jsou záminkou i smutné propagandy pravoslavi.

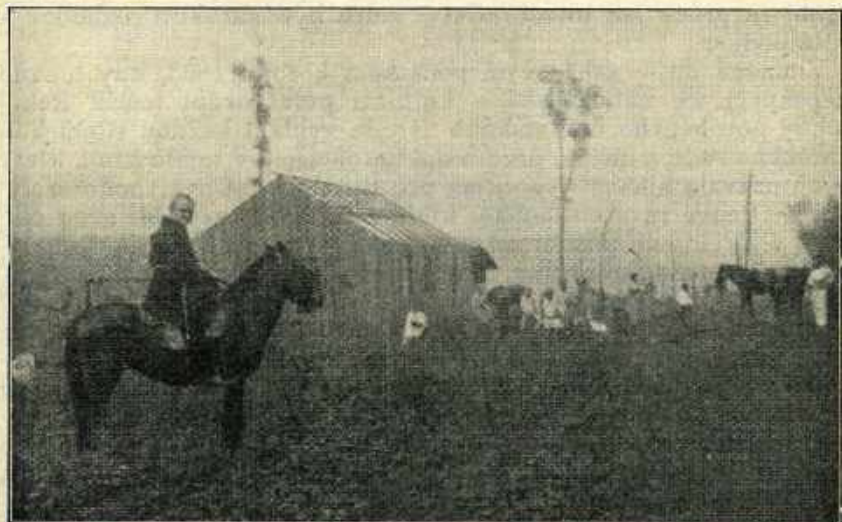
Stykem se zástupci různých jazykových směrů jsem si leccos vysvětlil a omluvil. Když jsem v upřímném rozhovoru se zastáncem směru *velkoruského* skromně podotkl, že obyčejný lid nikde velkorusky nemluví, vzplanul v něm ihned oheň nadšeného přesvědčení, že velkoruština je společným kulturním jazykem *všech větví ruského národa*, a to nejen pravoslavných, nýbrž i katolíků, že drobení spisovného jazyka je drobením národní síly největšího národa slovanského, že není žádné výhradně *ruské víry*, poněvadž i *kato-lici* jsou stejně poctiví Rusové jako pravoslavní. A jeho krásná, plynná velkoruština a mladické nadšení živě kontrastující s šedinami staré hlavy vynucovaly si bezděčně úctu k upřímnému jeho přesvědčení. V ukrajinštině viděl uplatňování politických vlivů haličských Ukrajinců na Podk. Rusí, domácí pak jazyk byl mu jen chudičkou dcerou jediné velké matky — *ruštiny*.

V rozhovoru se zastánci *domácího jazyka* poznávali jste zase jejich přesvědčení a stanovisko: pokládají zavádění ruštiny, namnoze lidu těžko srozumitelné, za snižování své rodné řeči, a když leckde

právem tuší ve snahách velkoruských stranickou propagandu politickou a náboženskou, odpor mění se v nenávisť, která se v malých poměrech stává často až osobním nepřátelstvím.

Proto mne po těchto zkušenostech skoro překvapil klidný názor mladého inteligentního kněze řeckokatolického na jejich otázku jazykovou: Je prý to věc vývoje, jakým prošla svého času i maďarština. Boj se tu vede mezi pravopisem historickým (velkoruštinou) a fonetickým (maloruštinou, resp. dialekty). Zvítězí směr, který bude více pracovat kulturně a literárně.

P. dr. Jáchym Procházka na koni před školou ve Framu v Paraguay.

Nechci rozhodovat, pokud tato zjednodušená formulka je filologicky správná, ale osvětluje snad i ono zápolení kulturních spolků na Podk. Rusi, „Prosvity“ a „Tovaryšstva Duchnovičova“, pokud ovšem není vedeno z důvodů jiných, jež nemožno generalisovat.

Jakýmsi dokladem různotvárnosti poměrů na Podk. Rusi jsou jistě též řeckokatolické „cerkve“, v nichž se zpívá a modlí maďarsky, ba v nichž se i do liturgie neprávem vetřela místo staroslovanské živoucí maďarština. Je to stále „vydržované privilegium“ diecése hajdodoružské, jehož neodstranily dosud ani nejprísnější zákazy Sv. Stolicе římské. I o slavném řeckokatolickém „odpustu“ srpnovém na Černěcké hoře u Mukačeva, překvapila mne kdysi tato neliturgická maďarština v liturgii řeckokatolické.

SOS.

Jako volání tonoucích trosečníků „Zachraňte duše naše“ (Save our souls) znějí zprávy dopisu, jež našemu „Apoštolátu“ poslala tyto dny představená Milosrdných sester z Malko Trnova v Bulharsku. Ctihodná sestra Antoinette Domjan prosí v něm o pomoc pro tamější ubohou misií sjednocených katolíků bulských s pomezí turecko-řeckého (nedaleko Černého moře).

— — — Kritické postavení sjednocené misie v Malko Trnovu pohnulo mne, abych zaklepala na bránu milosrdných srdcí a obětavých duší v bratrském Československu, poněvadž jsem přesvědčena, že právě jen toto bratrství může býti zárukou rozhodné a jisté pomoci.

Zmíněná misie sahá svým počátkem k roku 1863, kdy hrozilo nebezpečí, že náboženské a kulturní **počečťování** (násilí Řeků) tehdy porobeného bulharského národa vyhladí každou stopu bulharského rodu a jména, především katolicismu v tomto kraji, který bych nazvala klíčem sjednocení pro Bulharsko. Chvályhodní a výborní Otcové resurekcionisté, kteří v té době rozvinuli svou činnost v Drinopoli, působí od toho času i zde s neúmornou obětavostí. Prvními pracovníky byli kněží polští, členové téhož řádu, z nichž někteří přešli na východní obřad jenom proto, aby mohli pracovat s větším úspěchem. A ovocem jejich práce jsou trvalé vzpomínky, jimiž ještě dnes žijí v srdcích zdejších starých katolíků. Na jejich místo pak nastoupili místní rodáci, z nichž je dosud osm právě ze samého M. Trnova, a to přes všechno mocné pronásledování, jaké i dnes ztěžuje práci a ohrožuje existenci této důležité a záslužné misie. Působí v ní dosud tři kněží, z nichž dva vedle duchovní správy vydržují také školu. Časem byla zde otevřena i dívčí škola, na které působíme od roku 1907 Milosrdné sestry ze Záhřebe, přítomně 5 sester, 3 Hrvatky a 2 Bulharky.

Přes všechna pronásledování a těžkosti se strany místních boháčů, prorazil si už katolicismus svou cestu a požívá zvláštní důvěry v lidu. To jest jeden z důležitých důvodů pro rozkvět katolicismu, ale, bohužel, postihly v posledních několika letech chudobnou naši misií těžké zkoušky. V jedné zimní noci roku 1923 vyhořela chlapecká škola s obydlím dobrých Otců (kněží), kteří od té doby živoří, ubytování v soukromém domě, a jejich hoši se tísní v místnostech dívčí školy spolu s děvčaty. Kolikrátkoliv byl učiněn pokus se stavbou nové školy, znemožnili naši nepřátelé každý krok, až zhníl a se rozpadl všecek materiál, připravený ke stavbě.

A přišla druhá těžká zkouška. Roku 1930 chystali se naši katolíci opravit svou starou, sešlou „crkvu“, ale hned pod prvním úderem kladiva začala se „crkva“ rozpadávati, takže musela býti na rozkaz úřadů pro veřejné nebezpečí celá zbořena. Tak jsme nyní i bez „crkve“ (kostela). Celá naše katolická obec, asi 150 duší (a přichází ještě též tolik pravoslavných), tísní se v jedné školní světnici, kde se musí všechno vhodně upravovati pro bohoslužbu, pro všechny obřady i pro každou pobožnost.

Přes mocná pronásledování a výlohy za četné soudní procesy a jednání došlo přece s těžkými starostmi ke stavbě „crkve“, která však nyní stojí nedokončena, poněvadž není prostředků. Kromě toho dostali se chudáci Otcové (kněží) právě podporou stavby „crkve“ do takové peněžní tísně, že následkem toho za dnešní krise sotva živoří.

Ve jménu všeho, co je vám svato, milo a drahó, slitujte se nad touto bídou a pomozte svým těžce strádajícím bratřím. Jsem přesvědčena, že nejen vzácní členové vašeho dobročinného spolku, ale vůbec každý československý občan rád obětuje něco pro tuto ubohou misií sjednocených katolíků v bratrském Bulharsku, poněvadž oddanost a láska v práci o povznesení svého vlastního národa jest jednou z prvních podmínek šlechetného altruismu (bliženské lásky). Snad by mohli šlechtní členové Apoštolátu i mimo svůj spolek něco nasbírat, měli by za to velikou odplatu s nebe. Ó, já dobře vím, že je všude bída a že svět upadl do nedostatku, ale právě to jest jisto, že si chudák ve své bídě i od úst utrhne, aby pomohl ještě většímu chudákovi než je sám, kdyžť nemá co očekávat od boháčů, kteří jsou právě příčinou této bídy. Zavážete si milého Pána Boha tím, že přispějete ku pomoci, ne těm, kteří nemají dostatku, nýbrž těm, kdož nemají nic. Opravdu, je neuvěřitelně těžké postavení našich dobrých a drahých Otců misionářů. Obohatte svůj seznam milodarů poznámkou, že jste přispěli též něčím na unii v tomto zapadlém kraji, a to s rozhodnutím, že častěji vzpomenete nějakým dárkem na tuto misií, pronásledováním těžce zkoušenou. Buďte přesvědčeni, že i ony podpory, nasbírané mimo váš spolek a darované na sjednocení Církve, přinesou rozkvět vašeho spolku i blaho každého jednotlivého jeho člena. Ano, veliký Bůh bude odplatitelem. Bratrsky ruku tisknouc, očekává jistou odezvu vaší šlechetnosti a všem posílá bratrský pozdrav vaše sestra v Pánu s. Antoinette Domjan.

Malko-Trnovo, ve svátek Představení Mariina v chrámě 1934.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Už i velitelé desertují. V zapadlé vesnici už jako hoch obrátil na sebe pozornost sovětských úřadů svým nadáním. Vzali ho do škol, odborně vzdělávali, až mohl zaujat odpovědné místo velitele sovětského letectva v Moskvě. Pro několik slov upřímné kritiky polního bolševického hospodářství dostal se velitel Trenin do žaláře a pak do sibiřského vyhnanství na nucené práce. Podarilo se mu však utéci. Velikou oklikou přes Persii uchýlil se do Francie. A nyní v pařížském časopisu

ruských vystěhovalců „Posledni-je Novosti“ vzpomíná tento bývalý nadšený předák bolševický hrozné minulosti. Vzpomíná mezi jiným též, jak umí sovětská vláda od samého počátku nováčkům v kasárnách vštěpoval bojovné bezbožectví soustavným zesměšňováním duchovenstva všech vyznání, ale zvláště katolického. Tuto propagandu živého slova doplňují ještě nejhorší karikatury a obrázky rozvěšené na stěnách kasáren. Každý voják červené armády ví dobře, co by pro něho znamenalo podezření z blížších styků s duchovním, a proto se mu

úzkostlivě už zdaleka vyhýbá. S obdivem píše též bývalý velitel letectva Trenin o hrdinství a obětavosti kněžstva i o nezníčitelné náboženské touze v lidu, který přes všechny bolševické zákazy o nedělich a svátcích plní pozůstalé dosud svatyně, ba klečí pokorně i před chrámem na ulici, chtěje se sčástit služeb Božích.

„Večernaja krasnaja gazeta“ (ze 4. listopadu) popisuje pořádky, jaké panují v Moskvě na matričních úřadech. Po uzavření manželství vydávají příslušná osvědčení „na lepším papíře“ za doplatek 4 rublů. Na přední straně takového „lepšího papíru“ je obraz mladých manželů, jak se sklánějí nad technickými kresbami ležícími na stole. Za nimi je viděti řadu továrních komínů. Celý obrázek má patrně znázorňovati socialistickou výstavbu, anebo na ni upozorňovati. Na druhé straně „lepšího papíru“ je otisknuto několik moudrých myšlenek, na příklad: „Nepromyšleně uzavřené manželství a pak rozluka špatně působí nejen na rodiče, ale také na děti.“ ... „Osoby, které uzavřely manželství jen za tím účelem, aby sexuálně využily ženy a pak se s ní daly rozloučiti...“, dále nemůžeme citovati... Listina o narození dítěte má na přední straně obraz matky s dítětem, které však vypadá velmi uboze. Za nimi vidět opět tovární komíny a na druhé straně je otisknuto 158. paragraf trestního zákoníku, vyměřujícího trest za neplacení alimentů, a také za přinucení dítěte k žebrotě. Příkázání IV. z Božího zákoníku bolševici škrtili a nahrazují je nyní nadarmo lidským paragrafem! K.

Bolševici pokračují v rozprodeji cenných obrazů z ruské státní obrazárny „Ermítáže“. Časopis „Deutsche Allgemeine Zeitung“ sděluje tyto nové prodeje. Roku 1932 byl prodán americkému miliardáři Melonu Rafaelův obraz Madona D'Alba za půl druhého milionu dolarů. O tomto prodeji se dověděla veřejnost teprve nyní. Rovněž teprve nyní vyšlo najevo prodání obrazu Tomasa de Kaisersa. Na jaře r. 1934 koupilo museum Walters Richards v Kolíně nad Rýnem dva obrazy od Burgmeiera a madridské museum Prado koupilo obraz malíře Fernea, znázorňující Karla III. Španělského. K.

Anglický spisovatel Wels promluvil v Londýně na velké schůzi, pořádané

„Národní radou občanských svobod“ o situaci v SSSR. Wels před nedávem se vrátil z Ruska, kde byl také přijat Stalinem v delší rozmluvě. Wels otevřeně prohlásil, že SSSR jest hroznou výstrahou pro celý svět, aby každý pochopil neštěstí komunismu, který neustále útočí na svobodu lidstva a nestrpí žádného jiného přesvědčení mimo svého vlastního. Situace, v které se ocitlo obyvatelstvo SSSR, jasně nám ukazuje, jaký osud stihne stát, který zničí své intelektuální třídy. Ruský lid zničil svou inteligenci a tak ztratil i svou svobodu. Nyní duchovní život v SSSR vůbec neexistuje. Není tam žádné oposice, jelikož komunisté jí nepřipustí. Žádný spisovatel nesmí tam nic psát bez dovolení úřadů...

Spisovatel H. Wels rozhodně nepatřil mezi zásadní odpůrce bolševiků. Naopak, vždy se zájmem sledoval jejich počínání a přál jim plného úspěchu. Proto požíval u bolševiků velké vážnosti. Má tedy nové přesvědčení, kterého nabyl po poslední návštěvě v SSSR, zvláště velkou cenu. K.

Bolševický časopis „Pravda“ (č. 268) s nadšením vzpomíná 70. výročí ustavení I. internacionály. Ovšem, že se chlubí především úspěchy, kterých se dopracovali od té doby komunisté. Zajímavým protějškem bolševického nadšení je však lokálka na poslední stránce „Pravdy“ pod praktickým nadpisem: „Kde spraviti kastrol?“ Tato otázka totiž těžce doléhá na obyvatele komunistického ráje, poněvadž je nesnadno, jak článek přiznává, najít při všem technickém pokroku někoho, kdo umí spravovat kastroly.

Podle zpráv časopisu „Komunističeský internacionál“ (č. 22 r. 1934) měla se konati konference žen proti válce a fašismu. Nevíme, zdali k ní došlo, ale zaráží, že se této konference měly účastniti i takové spilky žen, jako na př. „Svaz majitelék domů v New Yorku“, „Křesťanská organizace žen v Australii“ a pod. Ze jsou majitelky domů a křesťanské ženy proti válce, je pochopitelné, ale méně pochopitelné je, že tyto ženy sedly na lep komunistům, kteří přece všude připravují nejhorší válku, válku občanskou! K.

Vůdce sovětských bezbožníků Jaroslavský-Gubelman obrátil se k sovětské republice moldavské u příležitosti jejího 10letého trvání s výzvou, aby

co nejvíce zesílila boj proti náboženství. Podle slov Gubelmanových náboženství v SSSR prý vymírá, jen na Moldavsku konají dosud vesničané otevřené v širém poli bohoslužby a prosí Boha o úrodu. Toto není v SSSR přípustno a proto Gubelman zuří, K.

O proslov švýcarského zástupce ve Společnosti národů p. Motty byl v sovětském Rusku velký zájem. Jak je známo, Švýcarsko se vyslovalo proti přijetí SSSR do Společnosti národů. Moskevští komunisté pracně sháněli čísla cizozemských novin, které přinesly proslov p. Motty.

Výstava ruských „ikon“. Ve finských Helsinkách právě se konala bohatá výstava ruských ikon. Většina těchto ikon patří Finům, kteří je koupili v Rusku. Kromě vzácných originálů bylo zde i mnoho reprodukcí nejznámějších ruských ikon, takže návštěvníci měli dobrý přehled o vývoji ruského církevního umění. Originálů na výstavě bylo celkem 140. Mezi nimi byl obraz sv. archanděla Michala, pocházející z druhé polovice XI. století, dále „Uspěnie přsvjatoj Bogorodicy“ z konce XII. století; obraz sv. Borise a Gleba ze začátku XIV. století (Novgorod); „Narození Ježíše Krista“ z XV. století (Novgorod); „Solovečtí čudotvorce“ z r. 1520—50 atd. Kromě ruských ikon byly tam vystaveny také jiné východní obrazy, pocházející ze Srbska a Kréty. Tyto obrazy jsou datovány ze XIV. až XVII. století. Na výstavě zasluhovaly pozornosti i jiné předměty: na př. klad 2 byzantské „jepitrichily“ z XV. století. Finský tisk věnoval ve svých sloupcích výstavě mnoho místa. (Ozroždění č. 34:8.) K.

Mezinárodní komise „Pro Deo“ („Pro Boha“) uspořádala nedávno v sále ženevského Athenea přednášku bývalého člena francouzských misí v Rusku a na Sibiři Fr. Parisa „o svobodě a snášenlivosti sovětského Ruska“. Přednáška, opřená o statistická data a osobní zkušenosti přednášejícího, podala celkový obraz pronásledování náboženství v sovětech. Neustalo dosud, jen jeho metody se mění. V prvním období revolucím (1917—1922) dalo se pronásledování toto s krvavou ukrutností, připomínající pronásledování prvních křesťanů. Od roku 1922 nastupuje sovětská vláda cestu opatrnosti, aby její

ukrutnost nevyvolala zoufalé vzpoury obranné. Proto byly prováděny všechny persekuce nehluché, potají. Po roce asi 1927 vydávají rudi vládcové sovětské nové heslo: „nedělat žádných mučedníků“; ale snaží se zato tím usilovněji morálním vlivem lámat odpor věřících křesťanů proti bezbožectví. Konečně rok 1932 přináší přesný plán „protináboženské pětiletky“, jejímž výsledkem v r. 1937 má být zničení jakékoliv myslenky náboženské na Rusi, zrušení všech svatyní a znemožnění stavu duchovenského.

Bilance všech těchto období protináboženského boje sovětského o pravdu strašná. Podle speciální sovětské statistiky „zemřelo“ dosud následkem pronásledování 16.000 kněží a mezi nimi 59 biskupů. Zalařováno bylo dosud 187 biskupů a 15.000 kněží. Kostelů a kapli zavřeno bylo dosud asi 17.000. V samé Moskvě z někdejších 430 svatyní zůstalo dodnes otevřeno sotva 37, a z těch ještě mnohé padnou co nejdříve za obět zamýšlené stavbě podzemní dráhy. Katolických kněží potrestáno vyhnanstvím 130 a 59 řeholnic, zůstává pro celé území Ruska 1 biskup a sotva 30 kněží katolických.

O vlivu židovstva na ruskou bolševickou revoluci napsal Herman Fehst knihu: „Bolschewismus und Judentum“ (Eckart-Kampf-Verlag, Berlin), z níž lublaňský „Slovenec“ (6. 11. t. r.) cituje statistické doklady. Počátkem srpna 1917 svolali bolševici kongres, který vedle užšího výkonného výboru ustavil i zvláštní výbory k provedení revoluce. Předsednictvo tohoto významného sjezdu před druhou revolucí sestávalo z 11 členů, z nichž byli 3 Rusové, 6 Židů a jeden Gruzín. K dosažení státní moci zřídil onen kongres zvláště dva výbory, které hrály po celou revoluci nejosudnější úlohu: smutně proslulý Politbiro (Politický výbor) a vojenský výbor. Užší výkonný výbor bolševické strany utvořili tito mužové: Stalin (Gruzín), Sokolnikov (Žid), Džerdžinskí (Polák), Miljutin (Rus), Uricki (Žid), Joffe (Žid), Sverdlov (Žid), Mušanov (Rus), Bubnov (Rus), Stosova (Ruska), Saumjan (Armén), tedy 4 Rusi, 4 Židé a 3 jinonárodovci. Na den 23. října 1917 svolal užší výkonný výbor bolševický schůzi, která osmi hlasy proti dvě-

ma odhlasovala zahájení revoluce. Provést toto usnesení měl „Politbiro“, mezi jehož sedmi členy byli: Lenin (Žid po matce, která se nazývala Blank), Sokolnikov (Žid), Bubnov (Rus), Zinovjev (Žid), Kamenjev (Žid) — celkem jeden Rus, jeden poloviční Rus, 4 Židé a 1 ne-Rus. Nejvyšší generální štáb, který měl zorganizovat rudé gardy a vojenské provedení revoluce, sestával z osmnácti členů, a to: Předsedou byl Trocki (Žid), členy: Podvojski (Rus), Lenin (Žid po matce), Bokij (Gruzin), Joffe (Žid), Molotov (Rus), Nevskij (Rus), Unschlicht (Žid), Sverdlov (Žid), Uricki (Žid), Antonov-Ovsejenko (Rus), Mehonšin (Rus), Guzev (Žid), Galkin (?), Eremejev (Rus), Džerdžinski (Polák), Dybenko (Ukrajinec) Raskolnikov (Rus) — tedy sedm pravých Rusů a jeden poloviční Rus, šest Židů a dva ne-Rusové. Když se pak dne 29. října ustavilo „Vrchní vojenské velitelství“, které mělo představovat „zhuštěný vojenský mozek bolševismu“, vypadalo to takto: Předseda Sverdlov (Žid), členové: Stalin (Gruzin), Bubnov (Rus), Uricki (Žid), Džerdžinski (Polák) — zase tedy: jediný Rus, 2 Židé a 2 ne-Rusové. Poněvadž vlastní říjnová revoluce roku 1917 přivedla bolševiky ke státní moci v Rusku, je třeba pro historii slovanské Rusi klidně konstatovat, kdo že byli ti vedoucí činitelé osudného převratu, aby se tak zjistila morální odpovědnost za všechno, co od roku 1917 přetrpěla nešťastná slovanská země ruská a její obyvatelstvo doma i za hranicemi! V zájmu historické pravdy nelze tedy dobře mluvit o ruské říjnové revoluci, ani o ruském vítězném bolševismu!

POLSKO

„Národní“ církev polská, to jest dosud vládou neschválená sekta odpadlého kněze Faronu, rekrutuje v poslední době své nové apostoły i z řad vojenských důstojníků. Tak mezi nedávnými „novosvěcenci“ Faronovými nacházíme jméno leteckého kapitána Marjana Zieliňského a vojenského funkcionáře Štefana Oleka. Kapitán Zieliňski ve své horlivosti nejenom už „celebruje“ v sektářské kapli, ale i v „kázání“ statečně útočí na katolickou

Církev a snaží se získávat nové stoupence své sektě tvrzením, že prý má veliké příznivce mezi vysokými státními hodnostáři. At je toto tvrzení kapitána Zieliňského pravda nebo klam, je stejně smutnou nadějí do budoucnosti Polska, jako sektářská agitace kapitána Zieliňského sama. Polonia, quo vadis?

Lvovská Duchovní Akademie měla v roce svého založení (roku 1928) celkem 170 posluchačů, pro letošní školní rok je na ní zapsáno 376 posluchačů z devíti řeckokatolických diecézí (3 haličských, 2 podkarpatoruských z ČSR, křiževacké z Jugoslavie, ze dvou severoamerických a jedné kanadské). Profesorský sbor čítá 24 členů, kteří všichni studovali teologii a filosofii v zahraničí, jako na př. na papežských universitách římských, ve Vídni, Inšpruku, Frýburku, Mnichově a Paříži. Prohloubení studia slouží četné semináře: staro- a novozákonní, dogmatický, církevně-historický, církevně-právní, homiletický a katechetický. Zvláštní pozornost věnuje Lvovská řeckokatolická akademie dějinám sjednocení, východní liturgii, východnímu právu církevnímu a dějinám východního umění. Vědeckým orgánem Akademie jest měsíčník „Bohoslovie“.

Lvovský metropolita Septickýj, chtěje svému kněžstvu ulehčit rozhodování o delikátních, a často velmi nepřijemných otázkách duchovní správy, vydal zvláštní pastýřský list proti zneužívání náboženství k politickým účelům. „Kolikrát-koliv,“ tak informuje metropolita své duchovenstvo, „má kněz rozumnou příčinu se domnívat, že lidé žádající od něho náboženské úkony, činí tak nikoliv, aby Boha uctili a k Němu se pomodlili, nýbrž za jinými světskými účely, nemůže po Božím zákonu vykonat úkonů náboženských.“ Stejně zakazuje metropolita konat bohoslužby v rámci politických demonstrací, poněvadž by se tím stranická zášť přenášela na Církev, kněžstvo i věřící lid. Kdyby se za bohoslužby anebo bezprostředně po ní někteří jednotlivci odvážili zneužít posvátné úkony nebo místa nedovoleným počínáním, na př. rozdáváním letáků nebo zpěvem světských písní, má kněz veřejně odsoudit takové jednání, anebo i přerušit bohoslužby. — Pastýřský list metropolity Septického byl vyvolán

neutěšenými poměry kulturně-politickými v bývalém Haliči, kde se vášnivě vybiřuje rozpory polské vlády s ukrajinským uvědomením národním, které zasahuje rušivě i pole církevní. V pravoslavné ukrajinské církvi stala se otázka ukrajinská zvláště palčivou a rozvrací i klid a pořádek bohoslužebný. Tomu má zabránit pastýřský list metropolitů Septického pro církev řeckokatolickou.

Apoštolský visitátor O. Jan Hudeček CRR. přijel z Říma do Lvova dne 18. října a je hostem metropolitovým. Je to už druhá návštěva, kterou vykonává zástupce sv. Stolice v řeckokatolické provincii lvovské. Prvním visitátorem byl roku 1923 P. Genocchi (Dženoki), který byl vlastně poslán na Velikou Ukrajinu, aby navázal styk s mladým ukrajinským státem. Bolševická okupace Ukrajiny znemožnila mu však toto poslání a proto byl nucen zdržet se v oblasti haličské církevní provincie. Od té doby se ovšem valně změnil poměry národní i církevní v Haliči — a to nikoliv na prospěch řeckokatolické církve, která byla stěsnána toliko do svých diecézních hranic, nemajíc práva rozvinout širší činnost náboženskou. Také jiné orientace v otázce unijní ztížily stanovisko haličských řeckokatolíků. Apoštolský visitátor, který pobude několik měsíců ve všech třech eparchiích řeckokatolických, aby z vlastní zkušenosti poznal stav církevní provincie lvovské, podá pak o všem obšírnou zprávu sv. Stoliči a příslušným římským kongregacím.

Pro ukrajinskou mládež řemeslnickou, průmyslovou a kupeckou v Ternopolu založil vlastenecký lékař vídeňský dr. Jakub Turin se svojí manželkou Magdalenou velkou fundací darem 40.000 zlotých (t. j. 200.000 Kč) za tím účelem, aby umožnil této mládeži hmotně i morálně dobrou přípravu pro budoucí povolání, a to na zásadách křesťanských. Má být založena „bursa“ s latiným anebo i bezplatným ubytováním pro řemeslnickou, kupeckou a průmyslovou mládež.

JUGOSLAVIE

V záhřebském bohosloveckém semináři připravují se na kněžství: V I. ročníku 41 bohoslovec z diecése záhřebské, z Bačky 4, z Bělehradu 1,

z Krku 4, celkem 50. V II. ročníku 27 ze záhřebské diecése, z Bačky 5, z Banátu 1, z Baru 1, z Krku 2, celkem 36. V III. ročníku: ze Záhřebu 25, z Bačky 3, z Bělehradu 1, z Hvaru 1, z Krku 2, celkem 32. Ve IV. ročníku: ze Záhřebu 22, z Bačky 9, celkem 31 bohoslovců.

Univerzitním kazatelem zvolil letos profesorský sbor bohoslovné fakulty záhřebské tamějšího řádného profesora dra Ondřeje Živkoviče. Volbu schválily úřady církevní i univerzitní. Univerzitní služby Boží s kázáním se konají každou neděli a svátek v univerzitním kostele sv. Kateřiny na horním městě o 11. hod. dopoledne.

Křiževacký vладыka dr. Dionysij Njaradi dožil se letos 10. října šedesátí roků života a zároveň dovršuje dvacet let své pastýřské správy v křiževacké diecési. Dr. Njaradi je v pořadí už dvacátým pátým řecko-katolickým biskupem od doby Sime Vrantanje, kterého papež Pavel V. potvrdil v Římě za prvního řecko-katolického biskupa v Uhrách, Hrvatsku, Slavonii a v pohraničním Kraňsku. Křiževackým biskupem od Vasile Božičkoviče je v pořadí teprve devátým. Jako křiževacký biskup byl též po několik let apoštolským administrátorem prešovským na našem východním Slovensku. Všude osvědčil neobyčejnou horlivost pro spásu duší svého stáde a hluboký zájem o svatou jednotu Církve. Odtud jeho věrná láska k Velehradu. Preuzvišenom jubilarcu čestitamo i srdačno želimo, da ga Gospod poživi na dobro i spas vjernoga mu stada i cijelog Slavenstva na mnogaja ljeta!

V hrvatské koleji sv. Jeronyma v Římě je letos z Jugoslaviie 11 kněží, z nichž Draganović Krunoslav z diecése sarajevské navštěvuje Orientální ústav, Avramović Milorad, z diecése bělehradské, studuje bohosloví na dominikánské universitě „Angelicum“; tři kněží záhřebské diecése studují na Gregoriáně. Také splitská diecése je tu zastoupena jedním knězem. Z nově přibylých jsou zapsáni na historické fakultě Gregoriánv arcibiskupské sekretář sarajevský Franja Kralik a farář Josip Buturac z Cagliče. Dva novokněží křiževacké diecése přešli z koleje sv. Josafata do koleje sv. Jeronyma, kde také bydlí Gejza Kroll z apoštol. administratury bečkeréžské, studující právo na ústavě sv. Apollinář-

ře (Institutum Apollinare). Na Gregoriáně získal posledně doktorát práv nynější tajemník sarajevského arcibiskupa dr. Ivan Pavlinec.

„Držmo zajedno.“ Pod tímto titulem vyzývá záhřebský arcibiskup koadjutor dr. Stjepinac v ordinariátním listě („Katolički list“ z 22. XI), aby se kněžstvo rádo a často scházelo ke svým poradám. Takové schůzky „budou oživovati naši víru, budou nás povzbuzovati k práci i řádu ve všem. K svatě přesnosti v pobož-

nosti i v konání naší služby. Budou posilovati naši oddanost k Církvi a její nejvyšší hlavě, Svatému Otci. Nadchnou nás k neposkvřenému kněžskému životu, k věrnému plnění církevních zákonů a předpisů, k účinné lásce a trpělivosti, k horlivosti pro dům Boží a Katolickou akci. Budou nám ukazovati cenu nepomíjejících věčných dober a prstem ukazovati na bezcennost světa, zvedati odvalu a zaháněti místní lidský strach a ohledy při hlásání Kristových pravd.“

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Stupavské padělky náhrobního kamene sv. Metoděje. Důkladnému rozboru podrobil ve své studii v Byzantinoslavica (roč V. str. 376—415) Otto Ritz, Praha.

Liturgický tropar, dochovaný památkou ze XIII. století, vyjadřuje víru, již nerozmetaly věky, že Morava je místem posmrtného odpočinku sv. Metoděje.

Blížkost Velehradu, kde každoročně velkolepá slavnost ožíví vzpomínku na naše apoštoly a zároveň touhu po objevení hrobu sv. Metoděje. A mezi lidem na Slovácku je přesvědčení, že hrob věrozvěstův je blízko. (376.)

Proto právem vzbudila neobyčejnou pozornost zpráva, že nedaleko vesnice Stupavy na trati „Hroby“ se konají vykopávky na popud prosté vesnické visionářky už zemřelé Kl. Maštaliřové, které mají odkryti hrob M. Nepočítalo se jen s nalezením ostatků M., nýbrž zároveň i s rozřešením staleté otázky, kde bylo hlavní město Velké Moravy, v jehož chrámě byl M. pochován. (411.)

Byly nalezeny celkem 4 kameny, popsané hlaholským písmem a různými symboly. „Hroby“, kde se vykopávky konaly, mají již svou „tradiční slávu“. V osmdesátých letech minulého století působil na Stupavě farář Vavřinec Sigmund, prodchnutý kolárovskými ideami, který ve všem viděl památky dávné slávy slovanské. Sám se s nadšením podepisoval „farář na Stupavě v Panonii“ a chtěl tam klásti i místo působení sv. Pavla. Nápadné

jméno „Hroby“ svedlo jej asi k dohadům, že by tam snad mohlo býti něco, co by přispělo k objasnění slovanské minulosti. Proto počal kopati. Co tam našel, o tom se lidově podání rozchází. Dokonce konal i církevní průvod na ta místa, kde se prý našly zbytky zdi chrámových a různá bohoslužebná náčiní. U něho sloužila matka Kl. Maštaliřové — objevitelky „náhrobního kamene M.“. Tolik o místním podání. Nalezené kameny, popsané hlaholským písmem, vzbudily pozornost znalců, kteří na první pohled poznali, že se zde jedná o podvod.

Písmo stupavských nálezu se tvarem nesmírně liší od písma, jež sestavil Konstantin-Cyril. Nápis jsou hrubě hranaté, místo oblého písma hlaholské abecedy. Písmo má tvary nedotažené, tahy vynechané, jinde přičleněné komolící zbytečnosti. Autor dokazuje, že vzorem pro tvary písmen byla falsifikátorovi část „Remešského evangelia“, která byla reprodukována v knize Dolenského „Obrázkové dějiny národa českosloven.“. Dějiny tyto byly známy v tomto kraji, jak sám autor zjistil. (413.) Reprodukce je ovšem idealisována. Rytec při rytí hlaholských písmen si nepočínal dosti svědomitě, přehlédl leckterý tenký tah. Netušil ovšem, že jeho práce bude někdy předlohou falsátorovi při pořizování „Metodějského náhrobního kamene“ a že jeho malé nepřesnosti se stanou usvědčujícím materiálem falša. Padělatel domnívaje se tedy, že má před sebou formy písma z doby CM., čerpal z tohoto kalného, o púl

tisíciletí mladšího pramene své postřehy a tvořil staré nápisy bez rozpaků, s pevnou důvěrou ve svou předlohu. (Str. 385.)

Po důkladném rozboru jednotlivých výrazů praví Ritz: „Jazyková stránka padělků je tedy praubohá, stylisace jejich nápisů anachronická (401), což je důkazem ubohých jak jazykových, tak i kulturních vědomostí falsatorových. Zvláště v nápisích na kamení prvním a v několika slovech na kamení druhém není nic staroslovanského. Je to zkomolenina moderní češtiny. (Str. 395.)

Stejně usvědčující je i symbolika kreseb a znaků, která zřejmě dosvědčuje, že se zde nejedná o památku z IX. stol. (Str. 414.)

Nakonec autor hodnotí cenu stupavského nálezu:

Stupavské padělků historickým materiálem nejsou. Podarilo se zjistiti více, než bylo lze doufati: předlohu, podle níž moderní padělatel ryl písmena nápisů. (411.)

Je zřejmo, že vše je dilem naproského laika, co se týče znalosti písma hlaholského, znalosti jazyka staroslovanského a kultury jeho doby. (415.)

Nakonec poznamenává: Je však o pravdu litovatí, že padělků tak nemotorné, neapné, mohly vzbuditi tolik zájmu v nejširší veřejnosti. (415.)

ČECHY

Z ruské emigrace.

Na den ruských dušiček, 10. listopadu, jako každoročně vzpomněla i letos ruská kolonie v Praze oběti bolševického režimu v Rusku. V ruském chrámě sv. Mikuláše konala se panychida a před ní slavnostní schůze, na níž řečníci zase zdůraznili, že celá ruská emigrace zůstává nesmířitelnou vůči bolševickému režimu. Sblížení jiných národů s bolševickým Ruskem pro emigranty není směřodonné, jelikož příliš dobře znají povahu a cíle komunistů, kteří jen čekají na vhodnou chvíli, aby ukázali, co dovedou. Dokonce už nyní o tom zcela otevřeně píší ve svých časopisech. Všecky zprávy o tak zvané amnestii pro emigranty rozšiřují jen za tím účelem, aby jim ztížili dosavadní, beztak těžkou situaci, i aby vnesli zmatek do jejich řad. Ve skutečnosti nebylo dosud s bolševické strany učiněno o amnestii

žádné prohlášení a pak i kdyby se tak stalo, ruská emigrace nikdy amnestii nepřijme. Slovo amnestie znamená přece prominutí. Co však může promíjet ten, který oloupil emigranty a povraždil jejich příbuzné a přátele?! Znamenáváme tyto rozhodné projevy ruských emigrantů na jejich pražské radě schůzi a podotýkáme, že dosud všichni emigranti, kteří se s dovolením komunistických vůdců vrátili do vlasti, brzy tam zahynuli. Sovětské ovzduší patrně nesvědčí tomu, kdo navykl volnému životu!

Nově zřízená řeckokatolická farnost v Praze (Klementinum) je jistě nejrozsáhlejší farností v celé naší republice. Její duchovní správce, O. Hopko, má své ovečky roztroušené po celých Čechách a v zemi moravskoslezské. Ale jako dobrý pastýř jde za nimi, hledá jich a shromažďuje před oltář Páně o slavných bohoslužbách řeckokatolických. Ve vojenském kostele terezínském sešli se nedávno nejen řeckokatoličtí vojáci z posádky terezínské a litoměřické, nýbrž i řecko-katolíci z celých severních Čech na sv. liturgii řeckokatolickou, jejíž zpěvy zvláště dojmaly v rozsáhlé a vysoké svatyni terezínské přecetné účastníky. Za chvíli vroucí zbožností zůstanou jistě všichni upřímně vděční jak dp. P. Hopkovi, tak i majorovi duchovní služby vojenského dru Hoblíkovi, správci vojenského kostela terezínského. (V textu přinášíme fotografický snímek: Řeckokatoličtí účastníci sv. liturgie vycházejí po jejím ukončení z chrámu.)

PODKARPATSKÁ RUS

Americké putování dra Fencika netrvalo dlouho. Patrně nenašel ani za mořem porozumění pro své podivné plány. Politika a ctižádost svedly tohoto bývalého řeckokatolického profesora bohosloví na cestě tak daleko, že byl nyní uhorodským biskupem msgrm Stojkou suspenzován pro neposlušnost a nekněžský život. Dr. Fencik se nijak netajil svou přízní k pravoslavi.

SLOVENSKO

Sestry Služebnice Ducha sv. otevřely r. 1931 ve Štávníku na Slovensku svůj první ústav zároveň i s noviciá-

tem. Od 1. února 1935 budou přijímat též kandidátky-studentky. V ústavě se připravují sestry pro řeholní život i práci v pohanských misích. Prvotiny těchto slovenských misijních sester působí v Sev. Americe, a to sestra Hermína Marg. Moravčíková z Pudmeric od loňského roku, a letos odejela za ní sestra Vladislava M. Augustinová z Podolia. Do štábnického ústavu misijních sester mohou se přihlásit nadaná

děvčata, která vychodila již školu a cití náklonnost k misijnímu povolání.

V Bratislavě byla zřízena se souhlasem ministerstva školství a národní osvěty řeckokatolická duchovní správa, jejímž vedením byl pověřen dp. P. Josef Halko, upřímný ctitel sv. apoštolů slovenských Cyrila a Metoděje. Kéz se mu podaří oživit co nejvíce i v Bratislavě kult sv. bratří soluňských.

Za hranicemi.

RÍM A ITALIE

V rámci Katolické akce italské věnuje Eucharistická liga novomanželům zvláštní péči, chtějíc uskutečnit veliké cíle papežské encykliky „Casticonubii“ (Cistého manželství). Rozesílá všem farním úřadům pěkně upravené „Manželské knížeczky“, jež mají být rozdávány novomanželům v den sňatku jako významná i praktická památka. „Knižeczka manželská“ obsahuje úvodem vypravování sv. Jana o svatbě v Káni Galilejské, pak jméno diecése a farnosti novomanželů, odдавkový list, připojený hned farním úřadem, podobiznu Sv. Otce a výňatky z jeho encykliky o „Cistého manželství“. Dále pojat je do knížeczky list, poslaný kardinálu Pacellimu Svatým Otcem, v němž papež žehná akci, přinášející pomoc rodinám; následuje pozdrav novomanželům, nejdůležitější učení o manželství podle evangelií a listů sv. Pavla, vhodné výňatky ze mše sv. a z katechismu a články občanského zákoníku o právních důsledcích manželství. Nakonec jsou přidány listy pro poznámky a pro záznamy o dětech. Zároveň s těmito „manželskými knížeczkami“ dostávají novomanželé i životní pojistky, znějící na jméno manželovo. Tři měsíce po sňatku neplatí žádných premii. Pojistka je splatná buď v případě smrti pojištěncovy nebo ve smluvený termín. O stříbrném jubileu dostávají manželé vhodnou památku, také je pamatováno na zvláštní prémii při narození dítěte. Stejný cíl — zabránění poklesu porodů — sleduje i Ústav péče o matku a dítě, založený roku 1932 a mající nyní už přes 5.000 odborů. V roku 1932 ujal se 245.273 matek a 350.963 dětí.

Jeho zásluhou poklesla úmrtnost dětí i matek v šestinedělí. Odbory Katolické akce účastní se i této činnosti velmi živě.

Ve vysokém věku 82 let zemřel dne 18. listopadu t. r. v Římě vynikající kardinál Petr Gasparri. Byl dlouhá leta profesorem kanonického práva na katolické universitě pařížské a pak byl povolán Sv. Stolicí do služby diplomatické, v níž se stal už za papeže Benedíkta XV. státním sekretářem vatikánským. Pro své neobyčejné nadání diplomatické zůstal jím i za vlády nového papeže Pia XI. Jeho hlavní zásluhou došlo ke smíru Svaté Stolice s italskou vládou a také příznivé stanovisko Vatikánu k prohlášení naší státní samostatnosti nebylo bez vlivu kardinála Gasparriho. Přes velikou práci diplomatickou věnoval se kard. Gasparri stále svému oblíbenému oboru — církevnímu právu — a na vydání nového Kodexu kanonického práva měl staťický učenec lvi podíl. Také vydal důkladný římský katechismus a vedl rozsáhlé přípravné práce, aby co nejdříve došlo i ke kodifikování církevního práva východního. Dokončení tohoto velikého díla se, bohužel, už nedočkal. V dějinách katolické Cirkve i našeho národa zůstane vděčně zapísáno jméno učeného kard. Gasparriho!

ANGLIE

Sovětská škola v Londýně. Pro děti sovětských občanů v Londýně zřízena byla zvláštní škola, aby se nestýkaly s buržoasní výchovou anglickou. Tato škola má asi 50 žáků. Ředitelka školy,

soudružka Burakova, vysvětlila spolupracovníku jednoho anglického časopisu, na jakých základech spočívá jejich škola. Zákum prý se stále dopřává „úplné volnosti činů“, aby děti sovětských občanů v Londýně byly také sovětsky vychovány. Za učení ve škole se neplatí, jelikož dítě patří státu. Ve škole na zdech jsou všude umístěna různá hesla a nařízení. Náboženství se ovšem nevyučuje. Místo slova „Bůh“ musejí děti znáti jméno „Lenin“, jeho obrazy vidíte všude. I v nejnížší třídě jsou pod takovým obrazem nadpisy: „Pamatuj na slavnou říjnovou revoluci“, „Jsem vždy pohotov“ a pod. Pořádáváš o Bohu děti nic neslyší, zmíníte-li se jim o Ném, nanejvýš se vás zeptají, byl-li On také účastníkem na revoluci anebo kterého odborového svazu je členem? Vyučovací řeč je anglická, rusky se učí jen zeměpisu a dějepisu. Látka dějepisná se probírá jen se stanoviska sociálního a třídního boje. Také zpěv je ve službách komunismu. Děti se učí zpívat pouze písně, které mohou zesílit komunistickou náladu a usměrniti jejich myšlenky pro stranu komunistickou. K.

FRANCIE

V Marseillu otevřen byl 1. října t. r. Útulek (Ohnisko) pro studenty z Východu pod vedením jednoho z členů organizace „Ad Lucem“. V útulku najdou pomoc studenti asijsí a afričtí, přijíždějící do Francie přes Marseille, bez rozdílu národnosti a náboženství. Také pro jejich studium na universitě Aix-Marseille organizuje Útulek podporu.

NĚMECKO

Vůdce unijního hnutí v německém protestantismu, tak zv. „Hochkirche“, Bedřich Heiler, vyložil svého času své myšlenky v knize „Im Ringen um die Kirche“ (V zápase o Církev). Odmitá v ní zásadně římsko-katolický „systém“, obviňuje Řím z imperialistické touhy po moci a vzpírá se každému „jurisdickému“ (právnímu) násilí ve věcech víry. A přece zase jinde píše o téže římské Církvi, že není „zplozencem pekla, ani zjevením temnoty, nýbrž dezerou nebes, dědičkou a strážkyní svatých statků“. Proto napsal katolický profesor túbingské uni-

versity Karel Adam tak zdrženlivý úsudek o Heilerovi a jeho knize: „Nechceme, ba nesmíme ho soudit. Právě zde (v jeho knize) ne, zde nejméně. Bedřicha Heilera „Zápas o Církev“ není vpravdě prázdnou dialektickou hrou. Je plný krve a ran, zanícený velou láskou ke Kristu a jeho evangeliu, prodechnutý nejvyšší mravní vážností, obětivostí a pravdivostí. Kdo by tu měl odvahu soudit! Můžeme se jen modlit: Oremus pro invicem (modleme se za sebe navzájem).“ Naproti tomu stěžuje si sám Heiler na pronásledování, podezřívání, osočování a hanobení, které mu bylo snášet během dvanáctiletého jeho působení v německém protestantismu. „Je to správné a slušné, že se v evangelické církvi všechno, ale také všechno jako samozřejmé trpí, jak radikální popírání všech novozákonních věroučných pravd, tak i hlásání pohanického náboženství hákovitého kříže, že však... jediné ono stanovisko se potírá jako bludné, totiž evangelické zachování onoho vyznání, jímž se zavazují evangeličtí duchovní, confessio Augustana (vyznání augšpurské)? Kdybych dnes učil, že není Boha, sotva by se příliš mnozí pohoršovali nad touto theologickou moudrostí...“ Podle lidského úsudku nepovede Heilerovo hnutí „Hochkirche“ k hromadnému sjednocení protestantů s katolickou Církví, bude nanejvýš jakýmsi krystalizačním heslem pro věřící protestanty nebo cestou jednotlivých konversí. To je už dnes úsudek těch, kdož blíže sledují cesty Heilerovy „Hochkirche“.

RAKOUSKO

Ve Vídni nedávno založené dílo sv. Pavla (Pauluswerk) vzalo si za úkol pracovat především v Rakousku o navrácení židů do katolické Církve. Utvořily se dva odbory, kněžský a laický. Laičtí spolupracovníci mají vyhledávat v městech i na venkově bližší styk se Židy a seznamovat je s náboženstvím křesťanským. Usneseno též vydávat nový časopis „Die Erfüllung“ („Naplnění“) k šíření Dila sv. Pavla jak mezi katolíky, tak i mezi Židy.

ŘECKO

V nynějším Řecku těší se všechna vyznání náboženská svobodě, jenom ta

nepatrná hrstka katolíků jakoby ohrožovala panující pravoslavi. Pokoj mají presbyteriáni, evangelíci, i komunističtí bezvěrci, jenom katolíci nemají práva svobodného rozvoje. Nedávno ostře napadl všecek řecký tisk katolického kněze za to, že pokřtil a do Cirkve přijal zletilou Židovku, již rodiče bránili přijat katolickou viru. Pravoslavní Řekové to prohlásili dokonce za přestoupení IV. příkázání Božího. V Řecku dosud je v platnosti staré vládní nařízení, které zakazuje katolickým (j. n. katolickým) kněžím přístup do země!

Světový eucharistický kongres v Buenos Aires byl ovšem trnem v očích argentinským komunistům. Několik dní před kongresem projíždělo v noci ulicemi města auto, které zastavovalo před kostely a z něho vystupovali komunisté, natírali chrámy černou barvou... Toto hrdinství opakovali několikrát, byli pronásledováni, ale vždycky se jim podařilo uniknouti. (Čas. „Ruskij“ v Argentině.)

Krajanské zahraničí.

I.

P. Fr. Němec T. J. píše z holandského Maastrichtu.

Monsignore,

rače laskavě belgickému a holandskému zahraničnímu misionáři odpustiti nepěkný návyk, že neumi jiných dopisů psát, leč prosebních. K tomu je třeba odvahy a našinec ji tu mezi horníky nalezl. Než přes to bylo mým prvním úmyslem, Vás této nepříjemnosti ušetřiti. Měním-li svůj plán, je to znamením jednak mé krajní nouze, jednak pevně naděje ve Vaši pomoc.

Dne 15. srpna jsem byl vysvěcen na kněze. Po P. Silhanovi jsem dědictvím dostal práci mezi československými horníky na dolech kolem Heerlenu a v belgických Kempen, o níž jsem Vám už podrobněji psal. Pracoval jsem v Belgii víc než v Holandsku. Tam toho bylo víc nutno, neboť tu o prázdninách celé tři týdny pracoval P. Krivánek, kdežto v Belgii nebyl nikdo. Světců jsem z našich v Belgii sice neudělal, mnoho ještě by bylo třeba vykonati, než na to by bylo třeba stále duchovní správy podle holandského vzoru, t. j. s častou návštěvou horníků v jejich příbytích. Co však možno jako plus uvést, je přátelský poměr československého horníka ke knězi, větší účast na našich bohoslužbách a přistupování k sv. svátostem. Nesmírné služby v tom ohledu prokazuje nám naše učitelstvo tu působící. Učitelé a slečny učitelky jsou nám opěrnými body, na něž

se můžeme vždy spolehnouti. Svě měsíční bohoslužby, kde to je možno, děláme po stojanovsku. Naši horníci tu mají kapely. Když zahraje hudba, Čechoslováci nedovedou zapít své povahy. Scházejí se se všech stran a v průvodu se spolkovými prapory táhneme do kostela. To je už starou tradicí ve Waterschei, tak to udělali i v Beerlingen. Mají z toho horníci sami radost a, setká-li se i po měsících člověk s nimi, je to první věc, o které začnou mluvit...

Jakmile přijdou do kostela, skytá se nám příležitost znovu a znovu jim zdůrazňovat plnění křesťanských povinností a chození do kostela, i když jim český kněz mši sv. neslouží. Každý takový zájezd je připravován posláním letáček do jednotlivých rodin. Kromě toho kreslívám velké plakáty, které místní dp. páni vylepují na dveřích kostelních nebo v dolech.

Z dopisů, které dostávám, budíž aspoň jeden nebo druhý na ukázkou. Píše třeba pan učitel ze Zwartbergu v Belgii: „Byl jsem vybidnut zdejším čsl. vzděl. spolkem „Svornost“, abych Vám tlumočil přání jeho členů, kteří by velmi rádi měli opět letos ve zdejším kostele mši sv., slouženou českým knězem. Vím sice, že podobných přání Vás dochází více, a že snad právě na vánoční svátky, kdy by se nám to nejlépe hodilo, budete hodně zaměstnán, ale přece doufám, že našemu přání vyhovíte.“

Protože celý můj volný čas prozatím

vyčerpávala Belgie, musil jsem se zřetel na čas pustit holandské kolonie. Pominu-li žádosti jejich, přišle dřív, třeba se mi přece zmínit o dopisu jednoho Slováka z Rumpen. Píše: „Dostojny pane, spomínam si na Vas a na Vašu poslednú slavnosť, ktorá nás tak milo dojala a pri ktorej sme sa tak hojným počtu zeshli. Viste nám sľuboval, dostojny pane, že nás aspoň jednu za mesiac pridete navštíviť a nam svätú omšu odslúžiť. A hle, mi jako stratené ovce bez pastira a jako male deti bez otca čakame na Vas už tri mesiace, ale tuším naše nadej bude sklamaná! Co sa vlastne stalo, že taký dlhý čas stojíme tak, jako keď Mojžiš viviedol ľud od faraona a nechal je na púšty. Srdečne vás prosím v mene spolku sv. Prokopa Herlerheide budte tak láskav a pridite nám sv. omšu odslúžiť na 25. Novembra a zároveň sa zúčastnite na našej schodzi po poledni o tretej hodine! Neodeprite žiadosť moju...“

Opsal jsem kus tohoto dopisu s jeho pravopisnými chybami. Znovu podobým, rád bych se rozdělil a na všechny strany vyhověl, leč nejde to. Buď jedna, buď druhá strana přijde na krátko, neboť mě možnosti omezuje jednak studium, jednak fakultní řád.

Monsignore, dokud jsme tu byli s P. Šilhanem, finanční stránka této jistě v duchu Apoštolátu konané akce mezi krajany, byla upravena takto: Našinec učil ve školách v Belgii a z honoráře 1500 fr. za rok jsme si platili oba dva své zájezdy. Ted jsem byl nucen školy pustit, neboť jsem měl na vybranou: buď nechat kněžské práce mezi horníky, nebo učení ve školách. Vybral jsem si první, jakožto maius bonum (větší dobro). To ovšem znamená, že jsem ztratil své příjmy a v přítomné chvíli mám už 150 fr. dluhu. Prosím Vás, monsignore, velice, račte pamatovat na chudého misionáře v Holandsku a Belgii, který sice Vám nikdy nenadá počtu slyšených zpovědí, ani počtu lidí v kostele při jeho bohoslužbách — neboť se to přiči jeho zásadám — leč který hájí v mezích svých možnosti ze všech sil Dědictví otcův na vinici, která, mám-li na zřeteli Belgii, byla známa jako trnitá. A v každém případě počet mých zájezdů, i když tak nemožno činit víckrát než dvakrát do měsíce, je větší, než jak může zvláštní misionář jednou do roka za krajany poslány učinit. V přítomné chvíli by mi bylo

jako soli třeba Kč 800.—. Prosím Vás, monsignore, o jejich velkomyslné zprostředkování. Užito jich bude jednak na uhrazení nahoře vzpomenutého dluhu, jednak na cesty a drobné almužny krajanům, kteří trou s dětmi velkou bídu, zvlášť v době, kdy pro nemoc nemožno vydělat plné mzdy. Vřelě díky Vám, monsignore, zdávám už předem. Doufám v příznivé vyřízení své prosby. Poněvadž mé celé vánoční prázdniny budou ve znamení toulek od dolu k dolu, dovolil bych si Vás, monsignore, ještě uctivě prosit o vyřízení prosby během nastávajícího měsíce, abych na základě jeho si mohl vytvořit plán a závčas s příslušnými dp. faráři vše vyjednat.

S projevem hluboké úcty se znamená
P. Frant. Němec T. J.
Maastricht 18. listopadu 1934.

II.

Naši krajané na eucharistickém kongresu v Buenos Aires.

Píše dr. Jáchym Procházka OFM
dne 15. října t. r.

Posílám Vám mnoho srdečných pozdravů a také mnoho radostných zpráv o výsledku eucharistického kongresu. Ani nevíte, jakou jsem měl radost nad tím, že se nám to tak dobře vydařilo. Tak tedy k věci. Když jsme přivítali naše milé delegáty, provodili jsme je trochu městem a vykonali několik nutných návštěv. Byli jsme v několika redakcích, kde si nás na památku vyfotografovali. Byly tu již ale slavnosti eucharistického kongresu, které byly zahájeny slavnostním uvítáním papežského delegáta. Uvítání bylo opravdu velkolepé, účastnilo se ho vojsko a nepřehledné zástupy lidí. I naše prapory byly zastoupeny na čestném místě. Sám jsem se na místo nám vyhrazené nedostal, provázek jsem p. dra Ciekera a pořád jsme si mysleli, že bude dosti času, a pak se nám stalo, že nám uzavřeli ulice. Dostali jsme se před velikou hradbu vozů elektrické dráhy. Dál to nešlo. Ke své radosti jsme ale poznali, že vozy jsou málo obsazeny a že by se nám mohly státí velmi dobrou vyhlídkou. Udělali jsme dobře, že jsme nastoupili. Viděli jsme velmi pěkně, pohodlně jsme mohli všechno přehlédnouti. Ná sledovaly pak slavnostní dni rychle za sebou. Ať již to bylo společné sv.

přijímání dětí, nebo společné sv. přijímání mužů, ve čtvrtek o půlnoci, všechno to zanechalo ve všech velmi hluboký dojem.

Náš slavnostní den však byl v pátek. Když jsem se konečně ve čtvrtek odpoledne dostal do Palerma, kde stojí velmi krásný oltář, slyšel jsem, kterak pronášeli pozdravy zástupci různých národů. Bylo mi to líto, že jsme byli mezi těmi, kdo měli být vynecháni. Ano, činil jsem si výčitky, že jsem na to dříve nemyslel, ačkoliv jsem se omlouval tím, že stejně nebudou všichni zastoupeni, a sám ochotný pan sekretář nám říkal, že to není možno pro všechny, nemohl jsem se však s tím smířiti, že by se náš národ neměl účastniti na pozdravech. Jak to ale honem udělat? Pro jiné práce nemohl jsem se věnovat uskutečnění této myšlenky, teprve v pátek, když jsem se rozloučil s panem kanovníkem, řekl jsem si, že už je největší čas o to se postarat, aby pan kanovník (dr. Stanovský) mohl pronést pozdrav za čsl. katolíky. Pospíchal jsem tedy na komitét k milému p. sekretáři, aby pomohl. Byl ochoten jako vždy, zase ale nemohl v tom rozhodovati, napsal mi však dopis, se kterým jsem měl jíti na jiného pána. Mnoho se mi to zrovna nelíbilo, ale šel jsem. Jeho jsem však nenašel doma, bylo mi slíbeno, že mu bude dopis odevzdán a sám že si mohu přijíti pro odpověď ve 3 hod. odpoledne. Už jsem Vám jednou psal, jak mi tu Pán Bůh pomáhá, a i v této mě nesnázi mi pomohl. Byly dvě hodiny pryč, když jsem se narychlo rozhodl, že si ještě něco doma obstarám, když ke svému nemilému překvapení jsem zjistil, že mám zase jednoho tak zvaného „píka“ (to je pískovou blechu), a to zrovna v malíčku pravé nohy. Mám již malou zkušenost a tak se operace zdařila. Sotva jsem ránu zajodoval, byl jsem zvonek volán do hovorny. Našel jsem na chodbě krajana, ctih. pana Bureše, salesiánského klerika, kterému jste již několik zásilek knih poslali. Hned jsem mu řekl, že ho Pán Bůh posílá, aby mne vytrhl z mých nesnází. Byl tak ochotný, že mne doprovodil. Na faře jsem však onoho rozhodujícího činitele, ani jeho odpovědi nenašel. Pospíchali jsme tedy zase do Palerma. Měli jsme štěstí, že se nám podařilo najít hledaného pána

velmi brzy. Ke své bolesti jsme však museli slyšeti, že on v tom sám nemůže rozhodovati a odkázal nás zase na jiného. Ten však dosud nebyl přítomný. Čekali jsme, dotazoval jsem se na jeho příchod, nikdo mi to však nemohl určitě říci. Slyšel jsem však při tom také, že v sobotu nebude s ním možno mluvit. Napsal jsem tedy na malý kousek papíru pozdrav český a pomocí milého ctihodného bratra Bureše pak i několik slov španělsky. Očekávaný pán přišel, měli jsme jíti za ním nahoru ke kříží, tam nás ale nechtěli pustit strážníci, pouštěli jen na zvláštní listky, těch jsme však žádné neměli. Ujal se nás tedy trpělivý monsignor. Zavedl nás až nahoru, dalo nám to však mnoho práce, nežli jsme onoho pána přesvědčili, že někdo za CSR mluvit musí. Byl už netrpělivý a my s ním. Konečně se dal pohnouti a dal svůj souhlas. K naší radosti nám sdělil, že čsl. pozdrav bude přednesen první, a to hned. Bylo mi to líto, že nemůžu mluvit pan kanovník, byl daleko, nechtěl jsem ho obtěžovati, aby běhal s námi, když jsem dovolení vyjednával, chtěl jsem ho překvapit a zatím jsem byl překvapen sám. Neuběhly ani dvě minuty od rozhodnutí, že budeme moci mluvit, a již se rozneslo Palermem, že jako první pozdrav za hosty pronesen bude československý. Pozdravil jsem tedy nejdrive česky a po několika větách pak španělsky. Dovolával jsem se sv. Václava, který nás vedl k eucharistii a Argentiňanům jsem připomněl naše pražské Jezulátko a řekl jim přímo, že je máme rádi, protože uctívají naše pražské Jezulátko. To dostačilo, aby můj krátký pozdrav byl dvakrát přerušen nadšeným potleskem. Ukončil jsem s prosbou, aby pražské Jezulátko všem požehnálo. Byl jsem šťastný, že to tak dobře dopadlo. Měli radost i jiní. — V sobotu byl den blahosl. P. Marie, nemohl jsem se účastniti, protože jsem musel dlouho zpovídat a pak ještě křtiti jedno dítě našich krajanů. Za to odpoledne generálního shromáždění jsem se účastnil. Dostal jsem se, jako vždy, na pěkné místo. Nedá se vyspat, co vše tu bylo, to nutno prožiti, vidět na vlastní oči, vidět tváře, z nichž září víra a láska.

Neděle ráno. Jakmile jsem vycházel z kláštera, zachytil mne jeden muž

s otázkou, kde je kněz z ČSR., byli jsme oba mile překvapeni, když jsme se domluvili, hned jsme šli spolu do kostela sv. Cataliny a nedostal jsem se ze zpovědnice, až několik minut před půl desátou. Pan kanovník měl kázání a před ním mši sv., při níž byly zase zpívány naše písně. Po kázání mohl jsem ještě ohlásit, že budu mít druhou mši sv., protože jsem se dříve nedostal. Jenom málo lidí odešlo, ostatní zůstali. — Opět pěkně zpívali, měl jsem pak druhé kázání — nato jsem se honem rozdělil se snídaňmi s ministranty, Slováky, sehnal pak ještě asi pět mužů a jel do Palerma, kde jsme zůstali až do konce. Od 2. hod. se řadil průvod, smělo jít v každé skupině jenom 45 lidí, nás ale šlo 70. Ta radost, když jsme slyšeli hlásiti radíem: skupina Alemaña (německá), Austr., Boliv., Bras., Chaldej. — až dotud jenom jmenoval, nyní však: přichází skupina československá, početná a sympatická — pak zase jenom vyhlašoval jména a jen asi dvakrát ještě u ostatních něco přidal. Dovedete si představit tu radost! Odměna za práci, odpověď na všechno to hloupé štvání „Jihoaмериčana“ a tak dále.

Dnes už nemohu psát, jsem opravdu unaven, jedeme ale za chvíli do Lujanu s p. kanovníkem a jinými přáteli. Protože je ale čas na leteckou poštu — via Condor — je rychlejší, pospíchám, abyste se mohli brzy radovat s námi. Psaní mi dnes odpustíte, nemohu opravdu víc — jak se trochu uklidním, vrátím se k detailům, mnoho toho chci napsat.

Pro další bedny knih jsem byl večera na celnici; propustili mni je bez poplatků. Děkuji Vám za modlitbu a prosím o další. Srdečně Vás všechny pozdravuje

P. Jáchym.

III.

Pozdrav dp. dr. Jáchyma Procházky z Argentiny. Čsl. sekce se skvěle representovala na eucharistickém kongresu.

Vldp. dr. Jáchym Procházka poslal leteckou poštou dopis, který jest určen jeho přátelům a má být vyvěšený ve skřínce v průchodu františkánského kostela v Praze II., Jungmannovo nám. 20. Jelikož se však všichni jeho dobrodinci nemohou dostavit ke

skřínce, kde bude originál vyvěšený, přinášíme zde jeho pozdrav:

Vám všem milým přátelům-dobrodincům,

kteří se tu zastavujete u této skřínky a se zájmem sledujete zde vystavené věci, dovoluji si podepsaný poslati upřímný a srdečný pozdrav ze dnů eucharistického kongresu v Buenos Aires. Bylo to tu opravdu velmi krásné, vzpomínal jsem velmi mnoho na Vás všechny při svých i společných modlitbách. A jistě jsem nelhal, když jsem před milionem posluchačů v pozdravu prohlásil, že jste se v Praze mnoho modlili o zdar kongresu. Argentinci to kvitovali s velkou radostí. Kongres nás tu všechny povzbudil a potěšil, před celým světem byla naše sekce československá dvakrát pochválena hlasatelem při slavnostním průvodu. To bylo jistě také i Vaší zásluhou, protož jste se tolik modlili. Čiňte tak, prosím, i dále, je tu mnoho práce, ale i mnoho radosti; že i bolesti a obtíže, netřeba psát. Vyprávím těm dobrým lidem zde, jaký máte o ně zájem, s jakou láskou jste přinášeli všechny ty dárky, kterými jim tu působím radost. S jakou vděčností se za Vás všechny známé i neznámé pak modlíme. Přijměte za všechno upřímné a srdečné „Pán Bůh zaplať!“, které Vám posílám jménem všech zdejších krajanů v Argentině i jménem svým. Byl jsem opravdu potěšen zájmem, jaký budi ta skleněná skřínka v průjezdě našeho františkánského kláštera. Přijměte ujištění mé vděčnosti, jež Vám podávám alespoň tímto způsobem.

S uctivým františkánským pozdravem se znamenám

Jáchym Procházka OFM.

V Buenos Aires dne 21. října 1934.
Odletí leteckou poštou 23. X. 1934.

IV.

Dr. Jos. Folprecht:

Výstava čsl. školství zahraničního bude pořádána ke Dni čsl. zahraničí koncem února a počátkem března 1935 Československým ústavem zahraničním.

Jestliže má výstava vzbuditi v čsl. veřejnosti zájem o zahraniční školství a tím i vůbec o čsl. zahraniční kolonie, musí ji věnovati svůj zájem nej-

prve krajané sami, zvláště ti, kteří ve své menšině nebo kolonii mají školu nebo více škol. Sebraný materiál pro výstavu musí být zaslán nejpозději do 15. ledna 1935 Čsl. ústavu zahraničnímu pro výstavní komisi.

I tam, kde školy dosud nemají, připravte a zašlete data, která by odůvodňovala vaše oprávněné požadavky kulturní, dosud chybějící.

Pro výstavu pošlete: Obrazy a popisy škol, budov a škol. místností, místností shromažďovacích, sportovních a hřišť, doklady obětavosti jednotlivců. Dále obrazy žactva, statistiku docházky, rozvrhy hodin a předmětů, doklady o znalosti mateř. jazyka z domova, data rodičů žactva, statistiku besídek, divadel, představení loutkov.; knih zábav., učebnic a učeb. pomůcek (v číslech); referujte o práci

žáků všeho druhu, nevyjímaje takové, v níž je vidět prolínání čl. prvků o němi prvky, které jsou charakteristické pro stát a národ, v němž škola jest. Nelze zapominati na vliv školy na život mládeže odrostlé; dále data o působení učitelstva v kolonii, nejen ve škole, při čemž jest zdůrazniti působení jeho po stránce pěvec, a hudební; doklady o činnosti škol, výborů nebo kultur. komisi; věci sociál., zdravotnické, hygienické. Zvláště je nutno poslati data, která mohou být znázorněna diagramy; dále všechny jiné věci škol se týkající, zvláště ty, které tvoří zvláštní charakteristiku jednotlivých škol. Data pošlete za poslední tři roky školní. Nejvítejnější jsou obrázky a konkrétní ukázky vedle důkladné statistiky, upotřebitelné pro diagramy.

*Kniha obrany katolické cirkve
a obraz její požehnané činnosti*

Církev a nová doba

*Sepsal dr. J. Vrchovecký.
Stran 336, cena Kč 34.—.*

Vydala

*Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.*

**„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru,
Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.**

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatéřské a sochařské. Speciální výroba hydraul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyzádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

Před nachlazením Vás
ochrání masáž nezředě-
nou francovkou

ALPA

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

pracují rychle, vkusně a levně

Prosba ze Sarajeva.

Předrahý vdpane!

Pěkně Vás prosím, abyste prostřednictvím „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“ doporučil drahým bratřím ná krásné a šlechetné Moravě tuto mou velikou prosbu.

Musím co nejdříve postavit nový farní kostel v Sarajevě ke cti sv. Josefa. Na periferii sarajevské žije na 10.000 katolických dělníků a není tam ani kostela, ani fary. Už svatý Otec Pius X. napsal mému velikému předchůdci, arcibiskupu Stadlerovi: „Oportet Sarajevi aedificare novam ecclesiam parochialem in honorem S. Josephi.“ (Nutno je postavit nový farní kostel v Sarajevě ke cti sv. Josefa.) Zvěčnělý horlivý arcibiskup dr. Stadler nemohl to vykonat pro světovou válku. Já pak jsem se ve jménu Božím dal do tak velice potřebného díla. Koupil jsem už velmi příhodné stavební místo. A nyní sbírám peníze od svých diocésánů, kteří si opravdu odtrhují od úst, aby pomohli postavit nový farní kostel sv. Josefa. Ale sami na vše nestačí. Jsme chudobní. Proto se obracím ke všem šlechetným lidem, aby mne podepřeli v tom svatém podnikání. A dobří lidé mi pomohou. Bůh je zachovej ve zdraví.

Obracím se tedy i k našim drahým bratřím na ušlechtilé Moravě. Moravané byli dosud i ke mně i k mé bosenské arcidiecési vždy dobří a milosrdní. Proto prosím ve jménu Ježíšově, aby mně přispěli na pomoc při stavbě sarajevského kostela ke cti Pěstouna Ježíšova. Svatý Josef nezůstane dlužníkem šlechetným dobrodincům ani na tomto ani na onom světě.

Já už předem děkuji každému bratru i každé sestře v Kristu, který mi poskytne peněžní pomoc prostřednictvím „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“. Každý den se budeme modlit k Bohu za naše šlechetné dobrodince,

aby On jim milostivě odplatil v nebeské bráně, jak pravíme my Hrvati v Bosně.

Velmi mne potěšil Váš dobrý nejdůstojnější arcibiskup dr. Leopold Prečan, když mně nedávno sdělil, že rád zehná každé mé prosbě, s níž se obracím na katolickou Moravu prostřednictvím „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“. On je naší chudobné Bosně stále pravým, předobrym Otcem. Ať je mu milý Ježíš věčným Odplatitelem!

Všechny katolické Moravany z hlubin duše své pozdravuji a v duchu obímám. Bratři a sestry, pomozte mně! S Bohem!

Váš vždy oddaný
v nejsv. Srdci Ježíšově
† dr. Jan Šarič,
arcibiskup vrhbosenský.

Prosba. Nikolaj Siladij, řeckokatol. farář, Kaliny, p. p. Dubové, Podkarp. Rus — obrací se na Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje s prosbou o podporu pro svůj kostel. V Kalinách už 10 let nebylo řeckokatol. kněze, fara ta byla mnoho let v moci pravoslavných, kteří kostel úplně zničili a o všecko obrali. Pan farář Siladij neosměluje se prosit o peníze, ale alespoň o kostelní nářadí a roucha, starší kalich a cibor již užívanou, křopáč, kadidelnici, svícny, kříže, korouhve, nádobku pro nejsv. Svátost a oleje k zaopatřování, obrazy, církevní roucha, která by si dal přешiti a připravit podle řeckého ritu.

Říká se, že rýma trvá 9 dní. Jak je nepříjemná! Jsme nesví, rozmrzeli a naše denní práce trpí touto tělesnou indisposicí. Proto pocítujeme důsledky rýmy mnohem déle i tehdy, neměla-li horších následků. Nevystavujme se takovým nepříjemnostem. Otůžujme tělo pravidelným natíráním francovkou Alpa. Zeptejme se lékaře.

Literatura.

Křest svatý. Křest dítek i dospělých podle římského rituálu, malé 80 60 stran, Vydalo opatství emauzské v Praze, Cena 4.80 Kč, vázané 7.80 Kč. — Knížečka malá, ale potřebná. Ob-

sahuje stručné pojednání o svátostech vůbec, o křtu zvláště a latinský text s českým překladem všech křestních obřadů. V obřadu křestním jsou obsaženy všechny základy pravého hlubo-

kého křesťanského života. Římský katechismus nám praví, že křesť je brnou do života nadpřirozeného. Co máme vědět o svém křtu, o svém křestním slibu, o své křestní smlouvě, nám tato malá knížka dobfě vysvětluje.

Cisté manželství. Průvodce pro katolické snoubence a novomanžele. Str. 62. Cena pěkně vázaného výtisku i s poštovným pouze 13 Kč. — Kniha má tři pěkné ilustrace, z nichž nejvíce vyniká čtyřbarevný obraz: Zasnoubení Panny Marie. Kniha má být katolickým snoubencům spolehlivým vodítkem pro život manželský a rodinný. Podává překlad okružního listu Sv. Otce Pia XI. o manželství, v přídatku pak výklad mše svatě za snoubence a překlad příslušných modliteb. Církvně schválený spisek je vhodným dárkem a zaslouží rozšíření v našich rodinách, je zejména vhodným dárkem pro mladé lidi a novomanžele. Objednejte hromadně! Na 10 výtisků 11. zdarma. Zašle obratem a vyplaceně Ondřej Junek, nakladatel, Týn nad Vltavou.

Z časopisu katol. studentů „Jitra“ (letos už XVI. ročník) stal se za poslední dvě leta za redakce prof. D. Pecky časopis, po němž s chutí sáhne i nestudent i student nekatolík. Přináší kromě ukázek studentské prózy a poesie články znalců studentské duše, recenze nových knih a velmi čilou rubriku Dopisů. O činnosti studentských krajinských spolků a ústředí informuje organizační příloha Raport, která je přikládána ke každému číslu „Jitra“. — Předplatné i při rozšířeném obsahu a zdokonalené technické úpravě zůstalo nezměněno (pro studenty 12 Kč). Ukázková čísla zasílá zdarma administrace „Jitra“, Praha II., Spálená 15.

Petr Jiří Frassati, student vysokoškolař, v málu dnů naplňuje veliký

program života z víry! Jest nám blízko, žil s námi a mezi námi přijímá korunu vítězů Božích; život mu přinášel stejné starosti jako nám, stejné radosti; Petra Jiřího též volal sport, zvyklosti dneška jej stejně objímaly. Přiblížme se k duši veselého a družného studenta a pochopíme tajemství svatosti, jak byla v našem životním prostředí uskutečněna. Čtete a dejte čísti životopis Petra Jiřího Frassati! Dílo, sepsané vychovatelem mladého vítěze P. A. Cojazzim, ve výborném překladu kanovníka dra Jar. Kulače stojí 17.60 Kč. K dostání u každého knihkupce.

Totéž dílo vyšlo současně ve slovenském překladě dra Jána Kaššovice pod názvem „Hrdina všedního dňa“, cena 8 Kč, pro studenty 6 Kč. Objednávky vyřizuje „Svoradov“, Bratislava, Palisády 20.

Oldřich Halas, typograf, Jinačovice u Brna č. 120, vydal svým nákladem knihu náboženských meditací „Jiskry“ a rozesílá ji sám za 6 Kč i s portem. Autor je už delší dobu bez zaměstnání a tudíž je každá objednávka jeho knihy zároveň i jakousi podporou jeho četné rodiny.

Sv. Gerárd Majella. Napsal dr. St. Špůrek C. SS. R. Ve všech zemích a národech katolických dobyl si tento světec neobyčejné úcty, důvěry a lásky! Vždyť sv. Gerárd byl divotvůrcem nejen za života, nýbrž zůstal jím i po smrti! Ve slávě nebes jest ještě více všestranným pomocníkem než kdysi v opovření světa! Proto zasluhuje doporučení jeho životopis tak rozsáhlý a tak dokonale vypravený (VI-314 stran). Není vypočítán na zisk při své nepatrné tržní ceně (neváz. 13.20 Kč, váz. 17.60 Kč), nýbrž má předním cílem rozšíření požehnané úcty k sv. Gerárdu Majellovi! Staňte se pomocníky dobré věci!

Získáním nového odběratele „Apoštolátu“ pomáháš k vítězství veliké myšlenky sv. jednoty!